

FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH

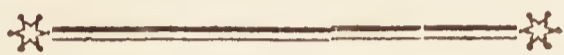
o/c

Scotland: History.

W

ORKNEYINGA SAGA
SIVE
HISTORIA ORCADENSIIUM

A PRIMA ORCADUM PER NORVEGOS
OCCUPATIONE AD EXITUM SECVLI DVODECIMI

SAGA
HINS HELGA MAGNUSAR
EYIA JARLS
SIVE
VITA SANCTI MAGNI
INSULARUM COMITIS

EX MSS. LEGATI ARNA-MAGNÆANI
CUM
VERSIONE LATINA, VARIETATE LECTIONUM
ET INDICIBUS, CHRONOLOGICO, REALI
ET PHILOLOGICO

EDIDIT
JONAS JONÆUS ISL.

HAFNIÆ,
ANNO MDCCLXXX.
SUMTIBUS ILLUSTRISS. P. FRID. SUHM.

Typis SANDER & SCHRÖDER.

L. S.

Post editas diu *Origines Islandiæ & Torfæi* uberiores in *Seriem Regum Daniæ Notas*, novus prodit liber; Quem, haud aliter ac illos, Heroi togato Dno *P. Fr. de Suhm* literatus debet orbis. Nec parum utilitatis historiæ præsens opus confert, quippe quod remotissima *Orcadensium* gesta per tria, & aliquid amplius, sæcula pertexit; unicum fere hac in re, quod nobis superest fide dignum monumentum, sed hætenus ineditum &, ob pauca apographorum exemplaria, rarissime obvium.

Perenne sæculi sui decus *Thorm. Torfæus*, dum tractatum de jure Regni Danico Norvegici in *Orcades* indubio scripsit, eo quidem usus est, plurima vero contraxit, dempsit, adjecitque, quod vel levi

utriusque libri collatione, absque mea monitione, unicuique verum esse apparebit.

Et Anglia scriptorum ad Orcades antiquas pertinentium, qui publicam viderint lucem, valde pauper est.

Insulanos quod attinet, ante tria secula conquesti, sexcentis se, quibus archiva & bibliothecæ tabescunt pereuntque, modis, domestica, eaque satis ampla, monumenta amisisse doluerunt.

Scotia, Orcadum hodie domina, res a majoribus gestas prælo inondum evulgavit; sic sua habere sibi gaudet, exteris ferme ignota.

Justæ hinc eruditorum querelæ atque desiderium melioris olim fontis obtinendi, ortum est. Annuit igitur Musagetæ noster, mihi-que injunxit curam præsentis operis edendi. Ut par erat, obsecutus *Orkneyinga Sagam* cæteris præmissi, etenim res illa, a fixa in Orcadibus per Nordmannos sede, adsertoque sibi earum dominio, ad exitum usque seculi duodecimi, insulanas narrat. Auctor incertus, incerto æque tempore scripsit. Sed antiquissimum opus esse, & *Snorrone* prius, vel *Polybius* ille noster docet, *Orkneyinga Sagam*, in vita *Olai Sancti*, expresse in narratorum fidem testatus. Et characteres, qui in bono historico adesse requiruntur, nostro ne-
tiquam defuisse *Torfæus* dudum monstravit; Talis viri judicium omne habet paucis dictum, quod dicere possum, & hoc ex ejus præmissa *Orcadibus* præfatione afferre nobis liceat.

” Auctor egregium gentis suæ institutum (scilicet rerum domi forisque
gestarum consignationem) secutus, ex vetustis carminibus & traditio-

” num

num memoria, ea, quæ sua tempora præcesserunt, huc congeffisse
videtur : reliqua ipsum vel vidisse, vel ab aliis visa accepisse, tem-
pus, quo vixit, *Sverreri, Haralldoque Maddadio*, me conjectore, co-
ævum, persuadet. Carmina quæ secutus est, quædam, eaque antiquis-
sima, Comes *EINAR DE CESPITE* ipse fecit: Quædam & lon-
ge plura, Islandi complures, quos Comites posteriores in aulis suis,
more regibus principibusque recepto, sustentarunt magnoque in ho-
nore habuerunt. Primus eorum *ARNOR THORDI* filius erat,
Comitum Poëta ideo appellatus, quod comitibus *Thorfinno Sigurdi*
Crassi Rögnvalldoque Brusii filiis operam suam longo tempore addi-
xerit, quorum gesta carmine, magnam partem adhuc superstite
celebravit; De quo traditur quod *Thorfinnus* acri prælio cum
filio fratris sui *Rögnvalldo* occupatus, eum in terram exposuerit,
procul dubio, ut absque periculi metu, quæ ab utraque parte gere-
rentur, accurate observare carmineque deinceps prodere posset, non
secus ac Sanctus *Olafus* in prælio *Stiklastadensi* poëtas tres Islandos,
testudine septos, ad prælii ordinem singulorumque alacritatem attendere
iussit, rhythusque in posterum duraturis committere. Fuit autem
ARNOR poëta celeberrimus, natus in Islandia, filius *Thordi Kol-*
beinii, ejus, cujus controversiæ, lites, jurgia, mutuæ injuriæ præliaque cum
insigni viro *Biarno Hitdalarum athleta* dicto, fuscè descripta sunt,
ambo in Islandia nati, sancto *Olafo* familiares fuerunt. Hic idem
ARNOR ad *Magnum Bonum* Daniæ Norvegiæque regem profectus,
cum, præfente etiam patruo Regis, *Haralldo* strenuo, carmine quo-
dam laudum ejus præconia publice decantaret, eumque aliis Regibus
nimis præferre videretur, monitus est ab *Haralldo*, hujus regis lau-
des ita temperaret, ut alios non vituperaret. Cui tamen *Haralldo* ar-
tem suam adeo commendavit, ut ab eo post mortem quoque celebrari

” vellet munereqve confestim ornaretur. Id quod *ARNOR* etiam fide
 ” & elegantia pari præstitit.

” Alter poëta, cujus in hoc opere fit mentio, fuit *HALLUS*
 ” *THORARINI BREIDMAGII* seu obesi ventris filius, in aulam
 ” Comitis *Rögnvalldi Kalii* receptus. Tertius fuit *EIRICUS* quidam,
 ” qui *Sveno Asteifis* filio militabat. Quartus fuit *BOTOLFUS BEGLA*,
 ” natione Islandus, sed incola Orcadum factus, qui si in Islandiam
 ” nihil horum transtulit, aliis tamen popularibus suis, quæ expiscari
 ” poterat, forte impertivit; Ut *HALLDOREM*, *Thorkelis Nu-*
 ” *tricii*, dum Comitem *Einarem* occideret, domesticum, omittam.
 ” Sed omnibus hisce certiora, Comitum liberi propinque qui in
 ” Islandiam migrarunt, de patribus suis, majoribus ac propinquis affere
 ” suisque posteris tradere poterant. Adderem his *Buium* Islan-
 ” dum, quem vita illius tum *ATHEUM* tum *CANEM* ab ini-
 ” micis appellatum esse, gigantei roboris fuisse, patriaque ob te-
 ” merata Ethnicorum sacra, a quibus abhorruerit, *Haraldi Pulchri-*
 ” *comi* tempore profugisse, ac deinde in *Einaris de Cespite*, Orcadum
 ” Comitis, aula moram nexuisse tradit: Diceremque res Comitis illius
 ” eum latere nequivisse, sed in patriam reduci, (rediisse enim traditur)
 ” uberrimam differendi materiam præbere potuisse, nisi *Buii* hujus vita
 ” pura fabula esset. Adeo ut risum mereatur *THOMAS DEMP-*
 ” *STERUS*, qui cum in *ARNGRIMI* Crimogæa lib. II. *Buium*
 ” idola abominatum, fanum quoddam flammis absumfisse, legisset,
 ” Islandorum Apostolum, in *MENOLOGIO SCOTICO*, mira quidvis
 ” scribendi licentia, ex eo effinxit. Hæc quamvis ad auctoritatem Scri-
 ” ptoris nostri fidemque adstruendam abunde sufficiant; alium tamen
 ” indu-

” indubitatum veritatis testem producam; Consensum nimirum illius
” cum externis scriptoribus qui eum numquam viderunt, nec ille eos.
” Meminit *BUCHANANUS Magni Nudipedis* Norvegiæ Regis & Epi-
” scoporum *Catanesensium* duorum, quorum prior ab *Haralldo* comi-
” te Orcadensium oculis & lingua privatus, alter a rusticis exustus est;
” de quibus lib. I. hujus Cap. XXXVIII & XLVIII. poterint inspicere
” *CHRONICON MANNIÆ* nostro centum annis recentius, si placet,
” conferatur. Istic *Lagmannus* & *Olafus Godredi Crovanis* filii habentur.
” *Olafus* nostro *Bitlingus*, Cap. XVIII. XXXV & XXXVIII. cogno-
” minatur, filiamque *Ragnhildem Sumarldio Haulldio*, Dalorum in sinu
” Scotiæ præfecto, elocasse traditur, quorum filii *Duggall*, *Rögnvall-*
” *dus* & *Engull* memorantur. Consentit *CHRONICON MANNIÆ*
” ad annum MCII Cap. XXXVIII. *Rögnvalldi Gudriodi Hæbudarum*
” regis filii noster præterea meminit, eumque *Olafi Bitlingi* nepotem,
” ex *Ingebiorge* comitis *Haconis Pauli* filia memorat, Cujus Imperii
” principium ad annum salutis MCLXXVIII. obitum ad MCCXXVIII.
” idem Chronicon refert. De *Alano Galvidiæ* regulo, *Olaso* insula-
” rum rege, *Huspacho*, nobis *Uspaco*, ad eundem annum mira no-
” strorum cum eodem Chronico harmonia, in ceteris etiam magnus
” consensus, adeo ut hæc nostra cum illo, in se invicem illustrandis
” mutuas operas præstent. Quodsi libri hujus Cap. XI. de bello, quo Rex
” Hiberniæ *Brianus* occubuit, *JACOBI WARÆI ANTIQQ. HIBER-*
” *NICARUM* Cap. IV conferre libuerit, mirus utrobique consensus apparibit,
” nam *Sitricus* illis, nobis *Sigtryggus*, idem quod victoriosus, & qui *Broder-*
” nobis, *Bruodarus* illis, & classis Daniæ præfectus hic piratarum antefigna-
” nus, utriusque *Briani* interfector. Victoriâ vero penes *Brianum* uter-
” que statuit eumque ex vulnere mortuum. Multa etiam hic oc-
” currunt

” currunt, quæ historiæ Scoticæ lucem fœnerantur, conferenti obvia.
 ” Dissensus ab aliis semel quidem aut iterum occurrit; Sed tanti hic
 ” non est, ut fides auctori eapropter derogari debeat, magis quam
 ” aliis optimæ notæ scriptoribus cum quibus idem illi quoque commune.
 ” Illud forte offendit, quod insulis illis minus populosis, inque mari
 ” procelloso ita sparsis, ut mutuis auxiliis, teste *BUCHANANO*, se
 ” tueri nequeant, tantæ vires, tot trophæa, tamque ingentes adversus
 ” potentissimum Scotiæ regnum, progressus adscribantur, cum tantum
 ” eis licuisse, fidem excedat. Verum diversus temporum istorum a
 ” præsentium indole habitus fidem auctoris tuetur. Strata tum myo-
 ” paronibus piraticis cuncta maria, obsessaque totius occidentis litora
 ” & maritima undique fœdis direptionibus incendiisque vastata: Sed nec
 ” a paucioribus hæc insularis facta sunt omnia, cum plurimi iique
 ” potentissimi Norvegiæ proceres ac cives illis se adjunxerint, qui pa-
 ” triis sedibus pulsi, principibus diversis, vel pretio vel parte prædæ
 ” conducti, meruerunt. Haut igitur mirum, si horum populares,
 ” propinque comites Orcadenses, eorundemque sacrorum consortes
 ” & Christianis natura hostes, auxilio tot fortissimorum virorum, immane
 ” creverint, insigni Scotorum Hibernorumque damno. Hinc enim
 ” *Olaso Albo* Dublinum regiaque potestas quæsitæ; hinc auctus viribus
 ” potentiaque filius ejus *Thorsteinus* Rufus, qui adjuncto sibi *Sigurdo*
 ” Orcadum Comite, potentior factus est, quam ut possit resisti. Parta
 ” tunc utriusque opimarum Scotiæ provinciarum possessio, sequentes Or-
 ” cadum Comites docuit, quibus artibus quorumque subsidiis amissa
 ” iterum possint recuperari. Evidens exemplum præsentis (5: Orcadum)
 ” scripti Cap. X, exhibet *Broderum* & *Uspacum*, piratas, bello Brianico
 ” diversas partes secutos. Nec similia alibi defunt. *Hachius* &
Hagbar-

” *Hagbardus* fratres & piratæ Norvegi, universam Sveciam bello in
” suam potestatem redegerunt. *Sölvius Högnii* de Niardeya, exi-
” guæ insulæ Norvegicæ domini filius, pari eam vi sibi subjecit longo-
” que tempore rexit. Recentius simul & notius exemplum *Rolfus*
” præbet (*Rollo* aliis, primus Normanniæ Dux, post susceptum baptis-
” mum *Robertus* appellatus) qui amplissimum & vastissimum Gallicæ im-
” perium piratica manu adortus, nobilissimas provincias Regi *Carolo* ex-
” torfit. *Alani Galvidicæ* Comitis, *Sumaridii*que *Aragathelicæ Thani* in-
” gentem potentiam *CHRONICON MANNIÆ BUCHANANUS*que
” celebrant, quorum ille ad Scotiæ sceptrum anhelabat. Hic Norvegiæ in-
” culmine fortunæ consistenti, minatus est, idque sequioribus seculis,
” cum piratarum potentia defuisset. Quanta mole Norvegiæ duabus
” distinctis expeditionibus Orcadenses incubuerint, quantisque eam suc-
” cessibus attriverint, Cap. IX. & penultimum explanant. Nihil igitur de
” Comitum Orcadensium potestate fictum aut absurdum hic habetur.
” De cætero Comitum Orcadensium genealogiam Auctor hic noster in-
” tactam non omisit. Sed eam a vetustissimis septentrionis heroibus
” *Hornoto*, ejusque abnepote *Thorio* & abneopte *Gore*, *Noris*, Nor-
” vegiæ eponymi, fratre, multis tamen gradibus interruptam, texuit,
” atque a *Rögnvaldo Mæriarum Comite*, perpetua serie, ad obitum *Ha-*
” *rallæi Maddadii*, qui anno Christi MCCVI. in fata concessit, histo-
” riam eorum continuavit, forte etiam ea quæ de Episcopo Catanesiæ
” *Adamo* habentur, adjecit. “

Quod vero ad textum attinet, ille, quam potui, summa fide
& cura datus. Negotium vero tanto gravius facessivit, quanto pau-
ciora exempla melioris notæ obtineri potuerunt. Sunt equidem
in Bibliotheca *Arnæ Magnæana* plura (nam aliunde meliora spe-
rari

rari vix possunt), sed manca pleraque & recens exscripta, illa, vero hæc sunt.

- 1) Fragmentum membraneum, formæ vulgo quartæ quod in Bibliotheca Legati Magnæani No. 325. hodie conservatur. Hæc, in folio quindecimo & seqq. Textum nobis dedit ab initio ad pag. 28 lin. 11. Et quamvis seculo XIV. exaratum sit, antiquissimum tamen est omnium quæ ad manus sunt, exemplarium, dignumque visum, cuius specimen æri incideretur.
- 2) Codex chartaceus ejusdem Bibliothecæ No. 48 formæ maximæ s. folii. Ex quo Textus, in fragmento membraneo desinens, ad finem Historiæ desumptus est. Exscriptum est boni cujusdam codicis, accurata *Asgeivis Jonæ* manu, qui magnis Duumviris *Torfæo* & *Arnæ Magnæo* fidelem in exscribendis mediæ ævi monumentis operam diu præstitit. Auctoritatem auget facta post a b. *Torfæo* hujus cum codice Flateyensi collatio.

Cum his duobus contulimus Codices a) No. 101 & 102 in folio. Quorum uterque Chartaceus scriptus est manu *Asgeivis Jonæ*. Integram isti complectuntur historiam, sed a quonam autographo desumptam, omnino incertum est. b) No. 332 in 4to, fragmentum sc. Chartaceum exigui momenti. c) diversa tria fragmenta membranea No. 325. d) Fragmentum No. 333 in 4to.

Denique Cod. in fol. No. 103 Chartaceum, qui Versionem Danicam, seculo XVI. factam ab auctore incerto, complectitur,

contu-

contulimus. Quæ versio, quamvis virum lingvæ minus gnarum arguat, (*) nec in vocibus hodie obsoletis, aut difficilioribus enucleandis usum quemquam præbeat, est tamen multi ponderis; Etenim plurima habet quævis visa nobis exemplaria carent, & diversa ab iisdem interdum tradit. Hæc in Indice Comitum, historiæ suffixo notavimus, & quatuor prima Capita latine ad finem appendimus.

Cognatam huic *Magni*, vulgo Sancti, vitam subjungere visum fuit. Forma, Dictione, verba, omnia quæ in ea sunt, scriptorem produnt virum monasticæ vitæ addictum. Nec, licet *Gunnlogi* scriptis, *Carliqve Jonæ* dignitate multum cedat & fabulosa (nam & hæc antiquitas, in re præsertim sacra, necessaria credidit) veris misceat, contemnenda est. Etenim haud pauca docet, quibus mores, (& historiæ ut illos cognoscamus operam impendimus) lucem multam scenerantur, quæ aliunde non ita facile peterentur.

Textum dedit Codex Chartaceus No. 350 in quarto, legati *Magnæani*. Quo cum collatæ sunt chartæ.

a) No. 351. 352. eadem forma.

b) Charta Illustriss. herois de *Subm*, nitida fidaque *Oddi Jonæ* manu exarata, quam in variantibus litera O notavi.

** 2

c) Co-

(*) Evincit hoc judicium b. *Arnæ Magnæi* qui propria manu illi adscripsit; *Exemplar vitis plenum & male scriptum, emi in Auctione Rosencranziana 1702.*

c) Codex membraneus No. 335 in 4to. Ille est antiquus, sed dictione concisa magis scriptus, multas nescit laudes in quas Textus amplissimo eloquentiæ fluvio se diffundit. Habet tamen, quæ collati nesciunt; & hæc pag. 534 inferuimus.

Textu ita adornato, versionem latinam aggressus sum, & ejus rationem reddere necessum est. Multos scio fore, quævis Helladis Latiiqve elegantia desiderari videbitur, nec immerito. At horum fidis auribus deponere velim, putare me addiscenda primum domestica esse, & nativo habitu spectanda, adepta vero illorum sufficienti cognitione adscititiam venustatis formam, quantum libuerit, illis conciliari posse. Quam ob causam arrisit verbalis illa, quam magnis nominibus *Junio*, *Somnero*, *Gibsonio* aliisque primis in re litteraria viris, præ culta, magis placuit. Hanc secutus quam bene rem egerim aliorum judicio relinquo.

Quæ in Carminibus sæpius insertis difficillima erant, illorum haud pauca ad S. V. Dominum *Johannem Finnæum*, jam cum laude summa Scaltholtensem in Islandia Episcopum, contuli. Qui, ut semper ingenuis conatibus officiose favet, ita hac quoque in re operam suam perlubenter nobis præbuit. Tanti viri eruditionem orbis literatus diu veneratus est, & me plurima illi debere grata menet publice hic testor.

Ad *Torfæi Orcades* Chronologiam, quæ in margine libri superne conspicitur, adornavimus.

Appendicem adjecimus 1) Orcadensium Diploma anno 1403. scriptum. Quod cum magni in historia usus sit, & liber

in quo reperitur raro obveniat, lectoribus haud ingratum fore autumamus. Marginalia, quæ hic apparent, a nobis sunt adjecta, nam editio *Wallaceana* iis caret.

- 2) Historiam Norvegiæ detectæ s. Tractatum a nostratibus vulgo dictum *Fundinn Norvegr*. Ab vita *Olai Tryggonis* cui insertus est, in nominibus dicitur, & initium Historiæ Orkadum in Codice 103 superius laudato facit. Hinc operæ præteritum duximus, ut illud fragmentum his quoque subnecteretur.

Indices, qui etiam opus nostrum sunt, tres demum subnectuntur. Unus Jarlorum, ordine, quo sibi successerunt: nominum priorum alter. Tertius voces, apud alios scriptores huc usque impressos, vix occurrentes continet.

Singulis cura, quam potuimus, maxima impensa est; & magnus Musageta noster Dnus *Petrus Fridericus de Suhm* hæc non modo dignatus est perlegere, lecta vero mutare, corrigere & augere; sed, digna prælo judicata, suis impensis in lucem dari jussit, præmiumque pro labore lautissimum mihi numeravit. Verbo: *Illi* me totum debeo, & Tu mi Lector! gratum *Illi* animum debes, ob tantam in scientias liberalitatem.

Scripsi HAFNIÆ die xxii Februarii

Anno Dni MDCCLXXX.

JONAS JONÆUS.

ORKNEYINGA SAGA.

HISTORIA ORCADENSIUM.

Frá Jörlum.

Sva er sagt at á dögum *Haralldz* hins hárfagra bygduz *Orcnæyar*, enn ádr var þar víkinga-böli. *Sigurdr* het hinn fyrsti iarl i *Orcnæyium*; hann var son *Æysteins Glumru* oc brodir *Rögnvalldz Möra Jarls*. Eptir *Sigurd Guttormr* sun hans æinn vætr. Æptir hann tok iarldom *Torf-Æinarr* sun *Rögnvalldz* iarls oc var længi iarl oc ríkr madr. *Halfdan Hálegg* sun *Haralldz* hins hárfagra fór a hendr *Torf-Æinari* oc rak hann á braut or *Orcnæyium*. *Einarr* kom aptr oc drap þá (a) *Rögnvalld* i (b) æy. Eptir þat for *Haralldr* kongr med herr i *Orcnæyar*. *Æinarr* flýdi þá upp a *Scotland*. *Haralldr* konungr let *Orcnæyinga* sveria ser æyða oc áull opul sín. Eptir þat sættuz þeir iarl oc *Haralldr*; gerdiz hann þá konungs madr oc tok land oc len af konungi oc skyldi eigi giallda skatta af, því at þar var herfkátt miök. Jarl gallt konungi LX marka gullz. Þa hæriadi *Haralldr* á *Scotland*, sem getit er i *Glumdrápu*. Eptir *Torf-Einar* redu fyrir landi syner hannz, *Arnkell*, *Erlendr*, *Þorfinnr þausakliufr*. Á þeirra dögum kom af *Noregi* *Æivíkr blóðæyx* oc voro þá iarlar honom lydscylder. *Arnkell* oc *Erlendr* fello i hernadi. Enn *Þorfinnr* red landi oc vard gamall. Syner hans voro *Arnfidr*, *Havardr*, *Lödver*, *Liotr*, *Scule*. Moder þeirra var

(a) *Halfdan*. 103. 332.

(b) *Rimánsey*. 332.

De Comitibus.

Feruntur regnante Haralldo pulchricomo colere cæpisse Orcades, in quibus antea piratarum erat receptaculum. Sigurdus insularum primus comes erat, Eysteinis Glumræ filius, frater Rögnvalldi, comitis Meriæ; successit ei filius Guttormus annumque imperavit. Post hunc comitatum nactus est Torf-Einar, comitis Rögnvalldi filius, gessitque diu, vir potens. Halfdanus Altipes, Haralldi pulchricomi filius, Torf-Einarem invasit & ex Orcadibus expulit; Rediit Einar & Halfdanem interfecit; Duxit exinde in Orcades exercitum rex Haralldus, unde Einare in Scotiam fugato, Orcadenses homagium solvere & singulos fundos juramento sibi addicere fecit. Reconciliabantur postmodum comes & Haralldus, unde ille regi subditus, ditionem fevdo accepit, vectigalia non solveret, insulæ enim hostium incursionibus perquam obnoxia. Pendebat regi sexaginta marcas auri. Haralldus eo tempore Scotiæ arma inferebat, teste Glumdrápa. Præerant ditioni post Torf-Einarem filii, Arnkell, Erlendus & Torfinnus Hausacliusus, (calvariarum sector). Eorundem tempore è Norvegia venit Ericus Blodöx, cui tunc comites, & quo ad militiam, & quoad tributa solvenda unacum subditis parebant. Arnkell & Erlendus in bello cecidere; Thorfinnus vero ad senectam usque insulis præfuit; Habuit filios Arnfidum, Havardum, Laudverem, Liotum

var *Grelaug*, dotter *Dungadar* iarls af *Katanese*. Moder hennar var *Groa*, dotter *Þorsteins Rauds*. Á dögum *Þorfinnz* iarls kvamo af *Noregi* syner *Æyriks blodaxar* þá er þeir höfpu flyet fyrir *Haconi* iarli; var þá í æyjunum mikill yfergánger þeirra. *Þorfiþr* iarl varð fottdaudr. Æptir hann redo landi syner hans, oc ero frá þeim miklar sauger. Laudver lifpi þeirra lengzt oc red þá æinn landi. Sun hans var *Sigurdr digri* iarl, hann var ríkr oc hermadr mikill. Á hans dögum for *Olafr Tryggvasun* or væstr víking med lipi sínu, hann lagpi til *Ornæyia*, han tok höndum *Sigurd* iarl i *Rörvagi*, hann lá þar fyrir æinþcipa. *Olafr* konongr baud þá fiörlausn iarli at hann fkyllði taka tru retta oc fciörn oc geraz hans madr oc bida kríftni um allar *Orcnæyiar*. *Olafr* konongr tok í gífling sun hans er *Hundi* het eþa *hvelpr*. Þapan for *Olafr* til *Noregs* oc gerþíz þar konongr oc var *Hundi* med honom nockora vætr oc andapíz þar. Enn síþan væitti *Sigurd* iarl æinga lydfeyllðo *Olafr* konongi; hann geck at eiga dottur *Melkolms* Skotta konungs, oc var þeirra sun *Þorvidr* iarl hinn ællri, *Sumarlidi*, *Brusi* oc *Einarr*. V vetrum æptir fall *Olafr* konungs *Tryggva* sunar for *Sigurdr* iarl til *Irlandz*; han fetti sunu sína ællri til lanz. *Þorfinn* fendi hann til *Scotlanz* til *Scotta* konungs moþr fedr síns. I þeirri ferd fell *Sigurdr* iarl í *Brians* orrosto. Æn er þat spurðíz til *Orcnæyia*, þa voro þeir syner hanz til iarla tekner, *Sumarlidi*, *Brusi*, *Æinar*, oc fciptu i þridiunga med fer laundum. *Þorfiþr Sigurdarson* var þa V vetra er fader hans fell. Æn er fall iarls spurðíz til *Scotta* konungs, Þá gaf *Scotta* konongr *Þorfinni* frænda sínum *Katanæs* oc *Sudrland* oc iarls nafn med, oc feck honom menn til at stýra ríki med honom. *Þorfinnr* iarl var þegar brádgörr í uppvexti oc allum þroska. Hann var sterkr madr oc líótr oc mikill væxti. Þegar er hann vox upp, var auðfætt at hann var ágiarn, hardr, grimmr

& Sculium, quorum mater Grelauga, comitis Dungadi in Kata, neso filia; ejus mater Groa Thorsteinis Rufi filia. Thorfinno Comite, venere e Norvegia Erici Blodoxii filii & Comite Hacone exulantes, qui tunc in insulis multum grassabantur. Comes Thorfinnus morbo decessit. Successere ei in officio filii, de quibus prolixæ historiæ. Laudver fratribus superstes, populum solus regebat; Ei filius comes Sigurdus Crassus, dives & militiæ peritus. Hoc tempore rex Olaus Tryggvii, e piratica occidentali cum exercitu reversus, classem ad Orcades appulit, & Comiti Sigurdo, qui unicam navem in sinu Rörvagi detinuit, comprehenso, retinendæ vitæ conditionem declaravit veræ fidei & baptismi amplexum, addito, ut, sibi subditus, religione Christiana singulos Orcadenses imbueret. Abduxit secum rex Olaus obsidis loco filium Comitis, Hundium sive Hvelp (catulum); in Norvegiam exinde vectus, regni sceptrum moderanda suscepit; Post aliquot annorum apud hunc moram Hundius obiit, quo mortuo comes Sigurdus regi Olao clientelare obsequium neququam præstitit; Uxorem duxit filiam Melkolmi, regis Scotiæ, suscepitque ex ea filios, Thorfidum, Comitem Sigurdum seniore, Sumarlidium, Brusium & Einarem. Quinque post obitum regis Olai Tryggvii hyemibus, ivit in Hiberniam Comes Sigurdus, filiosque natu majores ditioni præfecit, Thorfinnum in Scotiam ad avum ipsius maternum regem Scotiæ misit & itinere nondum exantlato in prælio Brianico cecidit; Quod cum in Orcadibus audiretur, filii ipsius Sumarlidius, Brusius & Einar, Comites constituti, insulas in tres partes inter se dividerunt. Eo, quo cadebat pater, Comes Sigurdus, anno, filius Thorfinnus quinquennis erat; Verum rex Scotiæ, cæde Comitis audita, cognato Thorfinno Katanesum & Sudurlandiam, unacum Comitis titulo concessit & viros, qui eum in regendo juvarent, tradidit. Comes Thorfinnus omnibus animi corporisque viribus cito maturus, quævis cepit

grimmr oc forvitr. Þeir brædr *Æinarr* oc *Brusi* varo olíkir í scaplýndi. *Brusi* var fainsmadr mikill oc vitr, málsniallr oc vinsfæll. *Æinar* var stirdlátr oc fálatr, ópýdr, ágiarn, oc hermadr mikill. *Sumarlipi* var líkr *Brusa* í scaplyndi oc var hann ællztr oc lifpi scæmst þeirra brædra; hann varð sótttaudr. Æptir andlát hanz talpi *Þorfinnr* til síns luta *Orcnæyia*, því at *Þorfiþr* hafpi *Katanæs* oc *Sudrland*, þat ríki er átt hafpi *Sigurdr* fádír hanz oc talpi *Æinarr* þat mýclo meira enn þridiung *Orcnæyia* oc villdi hann eigi unna *Þorfinni* sciptis, enn *Brusi* let uppi scipti fyrer sína hönd oc vil ec segir hann ecki ágyrnaz at hafa meira af landi enn þann þridiung er ec á at retto. Þa tok *Æinarr* under sic tva luti æyia. Giördist hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var hann opt i hernadi á sumrum oc hafpi utbod mikil fyrer landi, enn allmísiast var til fengiar í víkingunne. Þá tok buendum, at leidaz þat starf, enn iarl hellt fram med frækiu allum álagum oc let æyngum manni hlýda motí at mæla. Hann var hinn mesti ofstopa madr. Þa gerdiz í æyionom hallæri mikit af starfi oc fekoftnadi þeim er buendr höfpu. Æn i þeim luta lanz er *Brusi* hafpi var ár mikit oc hóglífi, buandum var hann vinsfæll.

Frá Aumundi og Þorkatli.

Madr het *Aumundi*, ríkr oc audigr, hann bió í *Hrossøy* í *Sandvíc* á *Laufandanæsi*. *Þorkell* het sun hanz, hann var allra manna giörviligastr í *Orcnæyium*. Þat var eitt var at iarl hafpi utbod sem hann var vanr. enn buendr kurrudu illa oc báru þetta fyrer *Aumunda* oc bádu hann mæla ser nockora forstöð vid iarl; hann segir at iarl er óálýdin oc qvædr ecki tíá muni at bidia sic næinna muna

cepit incrementa, vir fortis, torvus & statura magnus; Mox ubi adolevit, eum avarum, truculentum, ferocem atque sagacem esse apparuit. Einar & Brusius disparis erant indolis; hic vir erat perquam pacificus, sapiens, disertus ac populari favore beatus; ille rigidus, taciturnus, inmitis, avarus & militiae deditus. Sumarlidius Brusio quoad indolem similis natuque maximus, fratres fatis antecessit & vitam morbo finiit. Post mortem ejus in Orcadibus partem suam poposcit Thorfinnus, cum autem ipse Katanefiam & Sudrlandiam, regnum quod paruerat patri Sigurdo, teneret, id Einar multo majoris quam tertiam Orcadum partem aestimavit & divisionem Thorfinno denegavit, eandem vero ex parte sua indulgit Brusius, dicens, plus provinciae quam tertiam partem, quæ jure sibi cederet, se non avere; hinc Einar duas insularum partes sibi subjecit & dives evasit, hominum multitudine simul stipatus; æstivo sæpe tempore militiae vacavit & naves multas militibus instructas eduxit, prædandi fortuna nequaquam favente; hinc indigenas laboris istius tæduit, comes autem strictissime omnia sua imperata urgens, nullius contradictionem passus est, vir insolentissimus. Misera tunc fames insulas vexavit; in causa fuere labores & impensæ incolarum. Verum provincia Brusii annonæ felicitate paceque beata fuit; unde eum indigenæ amaverunt.

De Amundio & Thorkele.

Amundius, vir potens & opulentus, incoluit in Hrossøy, territorii Laufandanesiæ prædium Sandvik. Filius ejus Thorkell singulos in Orcadibus corporis dotibus antecellebat. Vere quodam comes, ut solitus erat, expeditionem navalem injunxit, incolæ vero murmura-
runt, Amundio hoc questi sunt & ut apud comitem quodam modo pro se intercederet, rogarunt; Respondit ille comitem intractabilem esse
&

muna um þetta, er vinatta varr iarls god at sva buno, æn mer þiki við vanda buit at ver verdum rángfátter við scaplindi hvarra tveggio; mun ec mer ongu affcripta segir hann. Þá biddi þeir Þorkel; hann var traudr til oc het um sídir við áæggian manna. Avmunda þotti hann of brátt heitit hafa. æn er iarl átti Þing, þá mælti Þorkell af hendi buanda, oc bad iarl vægia mönnum oc ræddi um naudsyn manna. iarl svarar vel oc kvad mikils virða scyldo ord Þorkells. Ec hafpa nu ætlat at hafa VI. scip or landi. æn nu skal eigi meirr hafa enn III. æn þu Þorkell bidd eigi slíkrar bónar. Buendr þaukudo væl Þorkeli lipvæitslu sína, for iarl i víking um sumarit oc apr um haustit: æn um varit eptir hafpi iarl enn utbod oc átti þing við buendr. Þorkell taladi enn af hendi buanda oc bad iarl vægia buandum. Iarl seger þá reidulíga oc sagpi at þá scyldi lutr buanda miket værfna við hans rödu. gerpi hann sic þá sva reidan oc oþan at hann mælti at þeir scyldi ecki annar hvarr eþa bádir heiler af þinginu oc sleit sva því þingi. Æn er Amundi spurpi hvat þeir iarl oc Þorkell höfdu viðmællz þa bad hann Þorkell braut fara. fór hann þa yfer á *Katanæs* til Þorfinnz iarls, var hann þar lengi oc fostradi hann iarl er hann var ungr oc var síþan kallapr Þorkell Fostri oc var hann ágetr madr. Fleyrí voro þeir rikismenn er flydo or *Orcneyiom* fyrir ofríki *Sigurdar* iarls, flydo flestir til Þorfinns iarls enn sumær til Noregs. sumir til ymiffa landa. enn er Þorfidr iarl þroskadiz, þá fendi hann bod til *Sigurdar* brodr síns oc beiddi af honom rikis þess er hann þottiz æiga i *Orcneyium*. *Sigurdr* tok því obrátt at mídla ríki sínu; æn er Þorfidr spurdi þat, þa baud hann lipi ut af *Katanesi* oc for til *Orcnæyia*, æn er *Sigurdr* iarl spurdi þat, þá samnar hann lipi oc ætlar at veria land. *Brusi* iarl samnar lipi oc ferr til motz við þá oc bar fættar ord milli þeirra; vard þat at fætt at Þorfidr skal hafa þridiung lanz i *Orcnæyiom* sva sem hann

Et se nulla conditione de hoc sollicitare profuturum; Amicitia, addidit, me, comitemque intercedens in presenti bona, periculum autem ominor, nos, diversæ quippe indolis, discordes fore; nulla hujus rei mihi erit cura. Rogarunt deinde Thorkelem; qui postquam primo detrectaverat, sollicitatus, tandem promisit. Amundio is cito nimis promississe videbatur. Cæterum cum conventum haberet comes, Thorkell pro incolis oravit Et ut iisdem parceret, rogavit, necessitatem simul exponens. Comes mite dedit responsum, seque verba Thorkelis magni æstimaturum asservit; Proposueram, addidit, hac vice sex naves educere, nunc vero tres tantum adhibebuntur; Verum tu Thorkell, ut (in posterum) talia fiant, ne petas. Incolæ Thorkeli pro ope sua gratias egerunt. Comes æstate ista piraticam suscepit Et sequenti autumno rediit; Vere autem proximo in conventu indigenarum milites adhuc descripsit; Thorkell etiam hac vice à parte incolarum, ut comes iisdem parceret, rogavit; ad quod ille iracundus, rem eorum ob ipsius preces multum detrimenti capturam respondit; Magnam eius iram Et furorem prodiderunt verba, dicentis, alterum eorum à conventu incolumem non discessurum. In memorato statu conventus solvitur. Cum autem Amundius colloquium comitis Et Thorkelis inaudiret, filium ut discederet rogavit, qui in Katanesum ad comitem Thorfinnum transiit; Moratus est ibidem diu, Et comitem, immaturæ quippe ætatis, educavit, Thorkell Fostri (nutritius) exinde cognominatus; vir clarus. Plures fuisse viri divites qui præ duriori comitis Sigurdi imperio ex Orcadibus aufugerunt, plurimi ad comitem Thorfinnum, verum alii in Norvegiam, alii varias in terras. Cæterum cum maturesceret Comes Thorfinnus nuntium misit fratri Sigurdo Et regnum quod in Orcadibus jure suum esse ipsi videbatur, poposcit. Sigurdus regnum dividendo cedere detrectavit; Quod cum audiret Thorfinnus, copias e Kataneso in Orcades eduxit; de eodem autem certior comes Sigurdus, mi-

átti at retto. æn *Brusi* oc *Sigurdr* lögðu saman sinn luta, scyllði *Einar* hafa forráð oc landvaurn fyrer þeim. æn æf misdaudi þeirra yrði, þá skyllði fá þeirra hafa ríki sem lengr lifpi. æn fá maldagi þotti eigi iafnligr. því at *Brusi* átti sun er *Rögnvalldr* het. æn *Einar* var sonlaus. fætti þa *Þorfidr* sína menn til at vardveita ríki þat er hann átti í æyiunum. æn hann var optaz á *Katanesi*. *Einar* var á sumrum í hernadi of *Irland* oc *Scotland* oc *Brættland*. Þat var eitt sumar er *Einar* iarl heriadi a *Irland* at hann bardiz i *Ulfreksfyrdi* vid *Konofögr Ira Konong* at hann feck þar ósigr mikinn oc mannlát. Annat sumar epter for *Æyvindr Urvorhorn* væstan af *Irlandi* oc ætladi til *Noregs*. æn er vædr var hvaft oc stormr mikill. Þá snýr *Æyvindr* til *Asmundarvags* oc lá hann þar um hríd. æn er þat spurdi *Einar* iarl, þá hellt hann þangat til lipi miklo, tok þar *Æyvind* oc let dræpa. æn gav grid flæstum mannom hans oc foro þeir til *Noregs* um haustit oc qvamo á fund *Olafs* konongs oc saugdo honom frá aftaki *Æyvindar*. Konongr svarar fá oc fanz þat þó á at honom þotti mikill scadi at of *Eyvind* oc miöc giört i moti fer oc um flæst var hann fámælltr þat er honom þotti moti scapi fer. *Þorfidr* iarl setti *Þorkel Fostri* at heimta saman skatta sína. *Einar* iarl kændi *Þorkatli* miöc at *Þorfidr* iarl kom í æyiarnar. for *Þorfidr* scyndeliga or æyiunum oc yfir à *Næs*; hann sagdi þat *Þorfinni* iarli at hann var þes vißs ordin at *Einar* iarl ætladi honom dauda æf eigi hefpi frændr hans oc viner honom niósn borit; Nu man ec seger hann æiga þann á baugo at láta þann verda fund ockarn iarls er umbscripti med ockr. æn þann lut at fara braut lengra oc þann oc at ecki se hans valld yfir. Jarl fyfti þess at *Þorkell* scyllði fara til *Noregs* á fund *Olafs* konongs oc væri þar um vetrinn med konongi i kiærleikum; muntu seger hann mikils virdr hvar sem þu ert eða kemr med

tignum

lites conscripsit, ditionem defensurus. Facit exercitum comes Brusius, convenit discordes, & pacem inter ipsos conciliat, ea conditione, ut Thorfinnus tertiam Orcadum partem, quæ jure illius erat, obtineret; Brusii autem & Sigurdi partes unitas Einar tueretur & externos hostes arceret; quod si fato alter alteri cederet, superstes regno potiretur; hoc vero pactum iniquum censebatur, Brusio enim filius nomine Rögnvalldus; Einar autem improlis erat. Thorfinnus suis ditionem, quam in Orcadibus habebat, tuendam demandavit, ast ipse sæpissime in Katanesia mansit. Einar æstates Hiberniæ, Scotiæ & Britanniæ arma inferendo transegit; Forte æstate quadam, cum Hiberniam infestaret & in Ulfreksfiord cum Hiberniæ rege Konofögr manum confereret, multo inferior, suorum jacturam passus est. Proxima post hanc æstate Eyvindus Urarhorn ex Hibernia in Norvegiam navigaturus, cum procellosa tempestas incideret, cursum flexit in Asmundarvagum ibique navem in anchoris tenuit, quo audito comes eodem, magno cum militum numero tetendit, Eyvindum captum occidit, plurimos vero ejus comites incolumes dimisit; Hi in Norvegiam sequenti autumno transierunt, regem Olaum convenerunt eique cædem nuntiarunt; Idem de ea pauca, quam tamen pro magno detrimento, perquam offensus, habere compertus est, plurima animo suo contraria tacens. Comes Thorfinnus Thorkeli Fostrio colligendorum suorum vectigalium curam demandavit. Comes Einarus Thorkelem in Orcades venisse Thorfinno valde imputavit, unde Thorkell ex insulis in promontorium repente transiit & indicavit comiti Thorfinno, se certum redditum, comitem Einarem ei mortem intentasse, ni cognati & amici ipsi aperuissent. Nunc, addidit, studebo, conamine qualicunque, ut in conventu meo & comitis res nostræ mutantur; fors vero erit ut longius abeam, a potestate ejus liber. Hortabatur comes ut in Norvegiam veheretur Thorkell, regem Olaum conveniret, & apud eum, amatus, hyemaret; Ubicumque, ait, degeris, vel veneris,

tignum mönnum. æn ec væit bæggia yckar scaplyndi þitt oc iarls at þit monud scamma stund - - - - til. bioz þá Þorkell oc for um haustit til Noregs á fund Olafs konungs oc var þar um vætrinn med Olafi konongi i kærleikum miclom; hafpi hann Þorkel miöc vid mál sín; Þótti honom, sem var, Þorkell vitr madr oc scaurungr mikill; fann konongr þat miöc í redu hans at hann misjafnadi miöc fráfögn um iarlana oc var vinr mikill Þorfinnz. æn lagpi fep á Einarr iarl. æn snemma um varit fendi konongr scip væstr um haf á fund Þorfinnz iarls oc ordfending at iarl scylldi koma á Konings fund, æn iarl lagpiz æi under höfut færdina, þviat vinattumál fylgdu ordfending.

Frá Þorfinne.

Þorfinnr fór austr til Noregs oc kom á fund Olafs konungs. fær þar góðar vidtakr; dvaldiz þar lengi um sumarit; en er hann biöz væstr, þa gaf Olaf konongr honom lánscip mikit oc gott med allom reida. Þorkell Fostri rep þá til ferdar med honom oc gaf iarl honom þat scip er hann hafpi væstan haft um sumarit; scildust þeir konongr oc iarl viner med kærleikum miclom. Þorfinnr iarl kom um haustit til Orknæyia. Æn er Einarr iarl spurdi þat, þá hafpi hann fiölment oc lá á scipum. Brusfi iarl for til fundar vid þá báða brödr oc bar sætt í millum þeirra. Kom enn sva at þeir sættuz oc bundu þat æidum. Þorkell Fostri scylldi þá i sætt vera oc vinattu vid Einarr iarl oc var þat mællt at hvar þeirra scylldi auþrum væita væitzlu oc scylldi iarl fyrri fækia i Sandvíc til Þorkells. æn er Einarr var þar á væitzlu, þa var þar væitt hit kappfamligsta. Jarl var ecki kátr.

apud nobiles magni aestimaberis, nosco autem utriusque, tuam & comitis indolem, vos non diu Thorkell igitur paratus & autumnno in Norvegiam delatus, regem Olaum convenit, & apud eum hyemavit, & ab eo, gratia ipsius valens, ad consilia plurima adhibitus est; censuit enim Comes, quod & vere, ipsum esse virum sapientem & gravem; collegit ex colloquio disparem ejus de comitibus relationem; amicum esse infucatum Thorfinni, verum Einarem & ipsum similtates intercedere; primo autem vere rex navem occidentem versus ad comitem Torfinnum misit cum nuncio ut ad se veniret, comes vero iter non neglexit, nuncius enim ad jungendam amicitiam incitantia verba ferebat.

De Thorfinno.

Thorfinnus orientem versus in Norvegiam delatus, regem Olaum convenit, apud quem, humaniter exceptus, diu aestatis moratus est. Verum ubi iter occidentem versus parat, rex ei navem longam, magnam bonamque, cum universis armamentis donavit. Comes Thorkelem Fostrium se comitaturum, navi, qua ea aestate ab Orcadibus vectus fuerat, donavit. A rege, inter summa utrinque amicitiae documenta discessit & autumnno in Orcades venit; quod cum audiret comes Einar, multitudine stipatus in navibus excubabat. Comes Brusius, pacem impetraturus, ambos fratres convenit, unde adhuc effecit ut compositam pacem juramentis stabilirent; Thorkell nutritor pace amicitiaque comitis Einaris fruereetur, pacto addito, ut alter alterum convivio exciperet & quidem Thorkell comitem in praedio Sandvica prius; qui inter lautissimum ibidem convivium tristis erat. Triclinium foribus in utraque extre-

kátr. Þar var scali mikill oc dyrr á bádum endum. Þann dag er iarl scylldi braut buaz þá scylldi Þorkell fara med hönum til væitzlu. Þorkell fender menn á hniofn fram á væigin þar fem þeir scylldu fara um dagin; æn er þeir qvamo aptr, þá sögðu þeir at þeir fundu þar þrennar fátir oc vapnada menn, oc hyggiu ver þat fát at fægia at svik munu vera. Æn er Þorkell spurði þetta, þa frestadi hann buninge oc heimti at fer menn sína. Jarl bat hann buaz; qvat mál at ríða. Þorkell segir at hann ætti mart at annaz; hann geck stundum ut, æn stundum inn. Æll-dar varo á golfino; þá geck Þorkell inn um adrar dyrr oc eptir honom madr austfyrdskr at ætt, Islændskr oc het *Hallvardr*, hann lauk aptr hurdinne. Þorkell geck innar mille ældzins oc þess fem iarl fat. Jarl spurði: ertu nu buinn? Þorkell sægir: nu er ec buinn; þá hió hann til iarls i höfupit oc steyptiz|han fram á golfit. Þá mælti Þorkell; her fá ec alla vesta fángaráds er þer dragit eigi iarl af ælidinom; hann kiærði til spaurdu oc kærði under hnacka bæinit iarli oc kipti honom upp at pallinom. Þorkell oc þeir förunautar gengu þá ut scyndiliga um adrar dyrr enn þeir gengo inn, stódo þar uti menn Þorkellz med alvæpni; enn menn iarls tokó til hans oc var hann þa daudr; enn allom felluz hændr til hæfnda, var þat oc brádum bar oc vardi æyngann mann þessa værks af Þorkatli; voro menn oc flæstir vapnlausir inne, æn margir ádr vinir Þorkells godir; bar þat til med audnu þeirri at Þorkatli vard audit længra lífs, fór Þorkell þá til scips síns, æn iarlsmenn i brott. Þorkell sigldi þá daga þegar austr i haf oc var þat epter vetrnætr, oc kom hann med heilu til *Noregs* oc for þegar á fund *Olafs* konongs oc feck þar godar vidtaukr, let konungr yfir þessu verki væl. Var Þorkell med konongi um vetrinn.

mitate instructum. Die quo iter pararet comes, Thorkell eum ad convivium comitaretur. Is speculatores in viam qua irent misit, qui reversi, tribus locis armatos insidiatores se invenisse nuntiaverunt, fraudem subbessè pro certo asserentes. Caterum cum hæc audiret Thorkell, iter parare differens, suos accersit; comes ut itineri se accingat rogat, dicens tempus addesse quo equitarent, cui ubi Thorkell sibi multa curæ esse respondit, nunc egressus, nunc ingressus est; foci in pavimento accensi. Thorkell exinde per alias fores ingreditur, & ipsum secutus ex orientali Islandiæ quadrante oriundus vir, nomine Hallvardus, januam clauserat, inter ignem sedemque, in qua comes, introgressus, quærenti an paratus esset, affirmat, ac ejusdem caput cædit, ut in pavimentum prouerret; Tunc Thorkell; heic vidi omnes ad repentinum actum tardissimos cum ex igne comitem non eripiatis. Tigillum exinde arreptum occipiti supposuit & comitem ad pulpitum raptim extraxit; cum comitibus deinde, alias per fores quam ingressi erant cito exiit; extra has asseclæ ejus armati steterunt. Comitem autem domestici assumerunt exanimatum; ast omnes, stupefacti, manus ab ultione abstinere; facinus, momento quippe patratum, a Thorkele nemo speravit; plurimi quoque intus inermes; multi vero antea ejus amici. Contigit hoc fato Thorkeli longiore vita frui. Hic dein ad naves suas se contulit, comitis autem asseclæ abierunt; Thorkell sequentibus statim diebus, post initium licet hyemis alto se commisit & in Norvegiam sospes delatus regem Olaum confestim convenit, humaniter exceptus hocque facinore gratior, apud eum hyemavit.

Frá Jarli.

Eptir fall *Einars* iarls tók *Brusi* iarl þann luta lanz er áþr hafði haft *Æinarr* iarl; því at þat var með margra manna vitni með hverium scildaga þeir *Einarr* oc *Brusi* hafðu felag gert. Þorfinni þótti þat rettað at hálfar æyiar hefði hvarr þeirra; æn þó hafði *Brusi* þann vetr tva luti lanz. Æptir um varit kallar Þorfinnur til lanz vid *Brusa* at hann vill hafa helming, æn *Brusi* gallt eigi iáqvæði til þess, áttu þeir þing oc stæfnr at þessum málum; gengu þá til viner þeirra at semia þetta mál oc kom sva at Þorfinnur let sér ecke annat líka ænn hann hefði helming æyia. *Brusi* segir. ec unda at hafa þridiung æyia þann er ec tok i faudr arf minn, kalladi oc æingi til i hendur mer; æn nu hefi ec tekit annan þridiung í arf eptir brodr minn at rettum máldaugum; æn þo at ec sé vanfær til at dæila kappi vid þic broder, þá mun ec þó annars í læita enn iáta undan mer land eda ríki at sva buno. Þeir scylldu sva málstæfnu þessa. Æn er *Brusi* sá at hann myndi eigi hafa afla til at standa iafnfætis vid Þorfinn, því at hann hafði miklu meira ríki oc þó af Skotta konongi traust modr fedr sínum; þá red *Brusi* þat af at fara or landi austr á fund *Olafs* Noregs konongs oc hafði með sér *Rögnvald* son sinn; var hann þá X vetra; æn er iarl hitti konong þá tok hann vel vid honom; æn er iarl bar upp æyrindi sín fyrer konongi oc segir allan mála vöxt þann sem var með þeim bræðrum oc bad konong væita sér styrk til at hallda ríki sínu, baud fram þar í mót fullkomna vináttu sína. Kongr svarar oc tok þar fyrst til máls er var *Havalldr* hinn hárfagri at hann hafði eignaz ódul aull i Orcnæyium, æn iarlar hafðu opt haft laund þau sípan sem at leni æn alldrigi at æign; æn þat er til iarteina segir hann, at þá er *Æivíkr Blóðæyx* oc syner hans varo
i Orc-

De Comite.

Post cædem comitis Einaris, provinciam quæ ejus antea fuerat comes Brusius occupavit, pactum enim communionis multi testes audiverant; Thorfinnus justissimum censuit dimidium insularum quævis obtinere, Brusius tamen nihilo minus ea hyeme duas partes retinuit; vere sequenti dimidium insularum a Brusio exposcit Thorfinnus, ille vero denegavit; circa litem hanc conventus in foro indixerunt, ad eandem vero compeſcendam comitum amici intercesserunt, ast sine fructu, nam Thorfinnus eo solum contentus fuit, quod dimidio insularum potiretur. Ad id Brusius; contentus, inquit, eram triente insularum, quem pater mihi reliquit & nemo aume exposcit, nunc vero alter, juxta pactum justum hæreditas mihi a fratre venit; quævis autem, frater, te cum certando impar sim, attamen, ne provinciam vel regnum in statu præſenti abalienem, tentabo. His dictis conventui finis. Cæterum cum Brusius sibi vires Thorfinno, is quippe regnum habebat multo majus & avo suo regi Scotorum confidebat, pares, deesse animadvertet, consilium cepit, ut, relicta patria, orientem versus in Norvegiam vectus, regem Olaum conveniret, adducens secum filium, decem tunc annos natum, Rögnvalldum. Verum, ubi regem convenit, benigne excipitur, ei negotium ac statum controversiæ inter se & fratrem exponit, ejusque ad retinendum regnum open implorat, integram suam amicitiam auxilii loco promittens. Cum responderet rex, ab Haralldo pulchricomo orsus est, eum scilicet proprietatis jure omnes in Orcadibus fundos acquisivisse, Comites autem sæpe postmodum earundem præfectos, nunquam vero possessores extitisse; cæterum, inquit, argumento est, quod cum Ericus Blodöx, cum filius, in orcadibus maneret, comites iis obsequium debebant. Cum Olaus Tryggvii eo veniret,

i Orknæyium, varo iarlar þeim lydscylder; oc er *Olaf Tryggvason* frændi minn kom þar, þa gerdiz *Sigurdr* iarl fader þinn hans madr. Nu hæfi ec tækit æptir *Olaf Tryggvason* allann arf. Nu vil ec gera þer þann kost at þu geriz minn madr, mun ec þá fá æyiar þer i len, skal ec þá fræista, ef ec væiti þer minn styrk, hvart betr skal at halldi koma eða *Þorfinni* brodur þinum styrkr eða traust Scotta konungs. Æn ef þu vilt eige þenna kost, þá mun ec epter leita þeim eignum eða óþalum er vorer frændur hafa haft eða átt vestr þangat. Þessar rödur hugfesti hann med fer oc bar fyrer vini sína, leitadi hann þá ráds vid þá hveriu hann scylldi iáta hvart hann scylldi at þessu sættaz vid *Olaf* konong og geraz hans madr, æn hitt er mer ófynna hver minn luti verdr at scilnadi varum æf ec qvæd næi vid; því at konongr hæfir bært gört tilkallit at hann þyckiz æiga æyiarnar, æn vid storrödi hans oc þat at ver erum her komnir, þá mon honon lítit fyrer at gera þat af minum kosti sem hann vill; æn þò at iarli þotti á hvaru tveggia anmarki, þá tok hann þann upp at leggja allt á konongs valld bedi sic oc ríki sítt, tok þa *Olaf* konongr vald af honom yfir allom ærfda landom sínum, gerdiz iarl hans madr oc batt þat swardaugum.

Þorfidr iarl spurði er *Brusi* brodir hans var farinn austr á fund *Olafs* konungs at sækia traust af honom; æn fyrer því at *Þorfidr* hafði farit fyrri á fund *Olafs* konungs oc komit fer þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc vissi at þar mundu margir flytia hans mál, gerir *Þorfidr* þat ráð at hann býr ferd sína sem skyndiligaz oc for til *Noregs* oc ætlar at sem minstr scylldi værþa misfari þeirra brædra oc ækki scylldi hans æyrindi til lykta komit ádr *Þorfinnr* hitti konong, æn þat vard á annan væg enn iarl hafði ætlat, því er *Þorfidr* iarl kom á fund

Olafs

ret, Comes Sigurdus, pater tuus, ei se submitit; tota hereditas ab Olao Trygvii mihi obvenit; dabo tibi conditionem ut clientem meum te profitearis, quod si feceris, insulas, fevdum tibi concedam, experturus, modo opem tibi feram, utrum mea tibi, an Thorfinno fratri tuo regis Scotiae ops & subsidium magis conducat. Verum si conditionem hanc rejeceris, possessiones sive fundos cognatorum nostrorum occidentem versus recuperare tentabo. Sermonem hunc meditatus Comes, amicis aperuit & consilium quodnam affirmaret expetiit; an regi Olao lubens se submitteret; ast, addidit, in dubium revoco qualis status fiat rerum mearum discessuri, modo recusaverim, rex enim insulas se jure repetiturum declaravit; verum propter magnas ejus vires, praeter quod huc venimus, rem meam pro lubitu mutare non gravabitur. Caeterum licet Comes utramque difficilem censeret, in conditionem tamen, omnia se nempe & regnum regi submittendi descendit; quo facto, singulos fundos hereditarios regi dedit eique juramento se addixit.

Audiit Comes Thorfinnus fratrem Brusium regem Olauum conveniendi causa, opem ab ipso impetraturum, orientem versus profectum esse; propterea autem quod regem prior inviserat, ibidemque amicitiam sibi consiliaverat, rei suae bene provisum eandemque a multis procuratam fore existimavit; Consilium cepit iter quam citissime instituendi inque Norvegiam eundi, censens temporis intervallo non multum discrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante quam ipse regem conveniret; ast spes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & comitem

Olafs konongs, var lókit oc gört allt fattmál med þeim konongi oc Brusfa iarli, vissi oc eigi Þorfidr iarl at Brusfi iarl hafði uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til Olafs konongs, æn þegar er Þorfidr kom til konongs, þá hóf konongr upp hit sama ákall til ríkis i Orcnæyium sem hann hafði haft vid Brusfa, oc beiddi hann Þorfinn þess sama at hann scylldi iáta konongi þeim luta lanz er hann atti áþr. Jarl svarar vel orþum hans oc sagði sva, at honom þotti miklo scipta um vinatto konongs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti aþrum höfþingium, þa hafi þer fullt til þæfs unnit, æn mer er æi hent at veita yþr handgaungu, því at æc em áþr iarl Scotta konungs oc lýdscylldr honom. Æn er konongr fann undandrát i svaurum iarls um þá málaleitan er hann hafði áþr upphafit, þá mælti konongr: æf þu iarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostur at ec setia þann mann yfer Orcneyiar sem ec vil. Æn ec vil at þu væiter þá svardaga at kalla eigi til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, æn æf þu villt æyngan þenna kost, þá mun þá sva segia sá er landi rödr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlict þikia þó at dalr komi moti holi; iarl svarar oc bad konong gefa ser frest at hugfa þetta mál. Konongr gerdi sva at hann gaf iarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sína, Þá beiddi iarl þess at konongr scylldi liá honom frest til annars sumars oc föri iarl hæim þa fyrst, er hæima ráðanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir aldrs sakum; konongr bad hann kiosa. Þorkell Fostri var þá med konongi; hann sendi menn til iarls læyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at sciliaz ósáttur vid kononginn at sinni sva sem hann var þa kominn í hendr honom. Nu þottiz iarl síá at æinbægdr var kostur at láta konong þá fyrir ráða, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von síálfr til ættleyfdar sinnar,

æn

mitem omnino ratum; nesciit etiam, donec regem convenit, Brusium regnum dedisse. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac Brusius antea, regnum in Orcadibus, eam nempe insularum partem quam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis sequentibus; magni, inquit, interest mei tuæ amicitiae; si, domine, mea ope adversus alios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tui præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Comes extiti. Cæterum cum comitem ad pactum, quod prius proposuerat, ineundum difficulter induci comperiret rex, sequentia addit. Si, Comes, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut quemcumque voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri quod provincias istas nunquam reposcas & insulis a me præfectum neutiquam infestes; Quod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, quod altum deprimatur, ne mireris. Respondens comes, otium a rege dum rem deliberet expetit, quod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in sequentem æstatem differri rex permittat, domum interim rediret, causans plurimos suos consiliarios domi esse, seque ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet. Thorkell Fostri, tunc temporis apud regem, mittit clam ad comitem, rogantes, ne, quicquid animus alias suaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate quippe ejus constitutus, discedat. Censet hinc Comes unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullamque sui patrimonii spem superesse, quæ non sit iniqua; Ast regnum ab iis qui nati hæredes

æn væita svardaga til þess at þeir hefði í ró ríki þat er æcki voro tilbornir; æn fyrir því at honom þotti æigi fýnt um ferd sína, þá kaus hann þat at ganga til handa konongi oc geraz hans madr, sva sem *Brusi* brodir hans hafði gort. Konongr fann þat at þat var miclo scapstörri madr enn *Brusi* oc trudi hann því *Þorfinni* verr enn *Brusa*. Sá konongr þat at *Þorfinnr* mundi þikiaz æiga af Scotta konongi þott hann brygdiz i þæflu fáttmali, scildi konongr þat af finni vitru at *Brusi* geck truliga at öllu fáttmáli oc mælti þat æina umb er hann etladi ser at hallda; æn þar sem *Þorfidr* var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafði rádit fyrir ser hverrn lut hann scylldi upptaka oc dro um þat æyngann lut er konongr veitti hitt fyrsta atqvædi; æn þat grunadi konong at iarl mundi ætla at gera æptir sumar fættir.

Frá Jarlonom.

Þá er *Olafr* konongr hafði hugfest fyrir ser allt þetta mál; let hann þá blása til fiölmennrar stæfno, let þangat kalla iarlana. Þá mælti hann; fáttmál Orcnæyinga iarla vil ec nu birta fyrir alþýdu, þeir hafa en iátat mínu eiginordi ifir allom *Orcnæyium* oc *Hialtlandi* oc geraz míner menn oc bundit þat allt svardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, *Brusa* þridiung lanz, enn *Þorfinni* annan þridiung, sva sem þeir höfðu fyrr att; æn þann þridiung er átt hafði *Einar* iarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa sauk at hann drap *Eyvind Urarhorn* hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec síá fyrir þeim luta lanz þat er mer fýniz, þat vil ec oc tilscilia vid yckr brödr iarla mína at ec vil at þit takit fættir af *Þorkeli Amunda* syni fyrir aftauku *Æinars* brodur ydvars, vil ec at fá dómr se under mer æf þit vilit því iátt hafa; æn þat var sem annat, at iarlar iátudo því
allo

non erant, ut pacate retineretur præstito juramento sinere. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusii exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum Brusii longe superare comperit, eum igitur magis suspicatus, cum prævideret ipsum regi Scotiæ, fœdus licet hocce violaret, confisurum; intellexit per suam sapientiam Brusium omnia fideliter pacisci & ea tantum, quæ præstiturus erat promittere; Verum Thorfinnus in conditionem quamcunque, ubi eam acceptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absque ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta quædam (his contrario) initurum suspicabatur.

De Comitibus.

Rex Olaus totam hanc rem meditatus, in conventum frequentem Comites vocavit & sequentia protulit; Pactum, ait, comitum Orcadensium vulgo nunc aperiam; Professi sunt mihi pro arbitrio totas Orcades cum Hialtlandia regendas, ipsos quoque mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis præmii loco quæ possessionis jure ante hac tenuere, Brusio tertiam insularum partem, Thorfinno etiam partem; trientem vero quem possederat Comes Einar, ea de causa quod Eivindum Urarhorn, satellitem meum dilectumque socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisorus; vobiscum etiam, fratres, comites mei, paciscor, pro cæde fratris vestri Einaris Thorkelem Amundi filium reconciliari sinatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, reliqua omnia, quæ sibi relinqui voluit rex, Comites probaverunt;

hinc

allo sem konongr vill bettr hafa. Geck þá Þorkell fram oc fæsti konongi dóm á þessu máli oc fleit sva þæssu þingi. *Olafr* konongr dæmdi bætr fyrir *Æinar* iarl sem fyrir III, lænda menn; æn fyrir sakir scylldi nidrfalla þridiungr giallda.

Þorfinnr iarl bad ser burttfarar læyfis, æn er þat fekz, þá bióz iarl scyndeliga; æn er hann var albuinn, þá var þat æinnhvern dag at iarl drack á scipi, þa kom fyrir hann Þorkell *Aumundason* oc lagdi haufut sitt í kne iarli oc bad hann gera af stíkt sem hann vill. Jarl spyr hann hví hann föri sva, ver erom fáttir ádr segir hann at konongsdómi, oc statt upp; hann gerdi sva oc mælti, fætt þeirri man ec hlíta sem konogr gerdi um mál var *Brusa*, enn þat er til þín kemr af skalltu æinn ráda. Þó at konongr hafi mer scilit eignir eda landsvißt á *Orknæyium*, þá kann ec sva scaplyndi þit at mer er ófært í æyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæsta ydr, segir hann, at koma alldregi i *Orknæyiar*, hvat sem konongr segir um þat. Jarl tok seint til orða oc mælti: Villtu helldr *Torkell* at ec döma um ockra mál enn hlíta þar um konungs dómi; þá mun ec þat hafa upphaf at fætt ockurri Þorkell at þu scallt fara med mer í *Orknæyiar* oc vera med mer oc sciliaz ecki, vid mic nema mitt lof se til eda læyfi, vera scylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lífi. Þorkell svarar: þat scal á ypru valldi iarl sem alit annat þat er ec má ráda. Geck Þorkell þá oc til oc festi iarli þetta allt sem hann qvad á. Jarl segir at hann sídar mundu qveda á um fegiöld. Tok hann þa svar-daga af Þorkeli, snæriz hann þá þægar til færðar med iarli; fór iarl þægar á braut er hann var buinn oc fáz þeir *Olafr* konongr alldregi síþan.

hinc accedens Thorkell se facinusque regis iudicio sistit. Abierunt exinde qui convenerant. Rex Olaus Comitis Einaris pari ac trium satraparum cædes multa reparandam iudicavit; Verum insidiis triens fundorum non solvendus æquabatur.

Comes Thorfinnus abeundi veniam expetivit, qua impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die quodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens Thorkell Amundi filius, caput in genua ipsius impositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Comes cur ita ageret sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis iudicium reconciliati sumus; surge igitur. Surrexit ille & sequentia fatus est; pacto, quo meam cum Brusio litem composuit rex, contentus ero, verum quod ad te pertinet tuo relinquitur arbitrio; Possessiones licet mihi, cum publica in Orcadibus securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire nequaquam tutum. Tibi, pergit; me nunquam in Orcades, quicquid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Comes ad hæc post aliquam moram: Mavis, ait, Thorkell, me nostram litem decidere, quam in regis iudicio acquiescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium quodcunque voluero, peragendum, quoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Revertit Thorkell: hæc, Comes, quemadmodum omnia, quæ in mea, in tua erunt potestate; his dictis, accedens, Comiti cuncta quæ poscebat, pollicitus est. Comes se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit & Thorkelem iuramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem Olaus nunquam exinde vidit.

Brusi iarl dvalldiz æptir oc bioz meirr af tómi, æn ádr hann fór í braut, þá átti *Olaf* konongr stæfnu vid iarl oc mællti; þat lizk mer, iarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir vestan haf, ætla ec sva at þu scalt hafa tva luti landz til forráða, þá sem þu hæfir ádr haft, vil ec at þu fert nu eigi minni madr eda uríkari er þu ert (a) med höfþingium enn ádr vartu; æn ec vil fæsta trunat minn med því at ec vil at her se æptir *Rögnvaldr* sun þinn. Se ec þá æf þu hefr mitt traust oc tva luti lanz at þu mátt væl hallda því at rettu fyrir *Þorfinni* iarli. *Brusi* tok því med þaukum at hafa tva luti lanz, dvaldiz *Brusi* þar litla hríd ádr hann fór í braut oc kom um haustit vestr til æyia. *Rögnvaldr* *Brusa* son var æptir med *Olafi* konongi. Þæssa getr *Ottar Svarti* (b).

Gægn ero þer at þægnum
 Þiöd skiaulldunga godra,
 Halldit hóft á velldi
 Hialtlendingar kændir.
 Æigi vard á iördu
 Ægnbrádr ádr þer nádum
 Aufr fá æyium væstan
 Ynglingr und sic (c)

Þá er þeir brödr foro vestr til æyia þorfidr oc *Brusi*, þá tok *Brusi* tva luti lanz til forráða; æn *Þorfidr* þridiung lanz, var hann iafnan á *Katanesi* oc á *Scotlandi* enn fætti menn sína yfir æyiar. Hafpi *Brusi* þá æinn landvaurn í æyium; ænn í þann tíma var þar miöc herfcátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc vestr þángat er þeir voro

(a) mer handgenginn. 325. (b) í drápo þeirri er hann orti um *Olaf* Kong. *In carmine intercalato quod de rege Olao composuit.* addit 332. (c) þryngi, subigeret 332.

Comes Brusius remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem expectavit, verum antequam discederet, rex Olaus ad se vocatum allocutus est; suadet, inquit, mihi animus, tibi, Comes, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, quibus antea præfuisi, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem quam antea esse; Volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus Rögnvalldus, Prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, quæ tua sunt, poscente licet comite Thorfinno, tueri facile posse. Brusius pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, antequam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumnno devenit. Rögnvalldus Brusii apud regem Olaum remanebat; facit ejus mentionem Ottar Niger.

Propinqua tibi est inter subditos;

Gens Scioldungorum bonorum.

Adhibite mite imperium

Hialtlandi noti.

Non extitit in terra

Terrorem cito incutiens, antequam te consequeremur,

Orientem versus qui insulas occasum versus

Juvenis sibi

In insulas reversi Comites Thorfinnus & Brusius, hic duas ditionis partes præfecturam obtinuit, ille vero trientem & jugiter in Katanesia ac Scotia moratus suos insulis præfecit, unde Brusius easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perquam obnoxias, Norvegi enim ac Dani ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad

voro í viking oc qvomo opt vid *Orcnæyiar* er þeir foro væstr eða væstan oc namo næsnám, *Brusi* tallpi at því vid *Þorfinn* brodr sinn er hann hafpi æingar utgiördir fyrir *Orcnæyium* eða *Hialtlandi*, enn hafpi scatta oc skulldir alt at sínum luta. Þá baud *Þorfinnr* honom þann kost at hann scylldi hafa þridiung lanz, enn *Þorsidr* tva luti, oc hafa æinn landvaurn fyrir bæggia þeirra hönd; æn þó at eigi yrði þetta scipti brádfengis þá er þat þó sagt i iarla fögunni at þetta scipti hafi framfarit at *Þorsidr* hæfpi tva luti æyia, enn *Brusi* þridiung, þá er *Knutr* hinn ríki hafpi Noreg lagt under sic, enn *Olafr* konongr var or landi farinn.

Olafr Kongur *Haraldsson* feck önga lyskyldu af *Þorfinne* iarle síþan er þeir skildu eptir fattmál þeirra *Brusa* jarls allra saman (d); *Giördiz* *Þorfinnr* iarl nu höfþingi mikill, manna mestr á vöxt (e) liótr (f) yfersyndar, svartr á hár, skarpleitr (g) oc nockut skolbrunn (h) oc hinn hermannligsti, hann var kapps Madr mikill oc ágiarn bæpi til fiár oc metnadar, sigrfæll oc kæn i orrustom oc godr árædis; hann þá þa V vetra gamall er *Melkofr* Skota Kongr modur fadir hans gaf hönom jarlsnafn oc *Katanes* til yfir foknar, enn þá var hann XIII. vetra er hann hafpi utgerdir fyrer landi sínu oc heriadi á ríki annara höfþingia; sva segir *Arnor Jarlaskáld*.

Hilmer raud i hiálma
hreggi (i) skilfings eggjar,
fór ádr fimtan væri
fetriodr hugins vetra

georr

(d) *omittit* N. 332. (e) á vöxt. *omittit* 332. (f) yfersyndar *omittit* 332. (g) oc nefmikill, *nasutus*, *addit* 332. (h) oc hinn, hermannligzlti *omittit* 332. (i) Skelkings 332.

Orcades sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria de populabantur. Brusius fratrem Thorfinnum incusavit quod naves militibus instructas ad tuendas Orcades vel Hialtlandiam nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc Thorfinnus Brusio conditionem obtulit trientem retinendi, modo ipsi duas partes concederet, ex utriusque parte insulas defensuro. Cæterum licet divisio hæc cito haudquaquam obtineret, docet tamen historia Comitum, Thorfinnum duas insularum partes, Brusium vero trientem sortitos esse, tempore quo Canutus Potens Norvegiam subegerat, rex autem Olaus solum verterat.

Rex Olaus Haralldi filius, post conventum Brusii cum cæteris, nulla à Comite Thorfinno debita tributa impetrabat; Comitum jam nomen magnum inclaruit; huic statura plusquam justa, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non sub nigra; gestu insuper militari præ plurimis conspicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victoriosus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Quinquennis ab avo materno Melkolfo Rege Scottorum comitis dignitatem & Katanesiæ moderamen dono accepit, verum quatuordecim annos natus, propriam classem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit

(sanguine) aciem gladii

priusquam quindecim

annos natus esset, vir fortis animo

D 3

vir

georr letz grund at veria

(k) gedfrækn oc til fækia

(l) erinn *Einars* hlýri

æingr mann (m) i skýranni.

Þorfinnr iarl hafði Styrk mikinn af Skotta kongi (n), dró þat miöc ríki hans fram i *Orcnæyium* er fá styrkr var hönom sva nærr. Skota kongr andadiz þa er þeir brædr voro fáttir (o); tok þá ríki i *Skotlandi* *Karl Hundason*, hann þóttiz oc eiga *Katanes*, sem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa skatta af sem annar stadar, enn *Þorfinnr* iarl þóttiz æi hafa of mikinn arf eptir modr faudr sinn þó hann hefði *Katanes*, þótti honom ser oc fyrri hafa gefit verit oc vildi því æinga skatta afgiallda; Giördiz nu af þessu fiandskapr mikill oc heriudu hvorer á adra. *Karl* kongr villdi setia þann höfþingia á *Katanes* er (p) *Moddan* het, hann var fystri son hans oc gaf hönom iarl snafn, reid *Moddan* þa ofan (q) af *Skotlandi* oc efdiz at lida i *Sudrlandi*, geingu þá niósner til *Þorfinns* iarls, dró hann þá her fa man um *Katanes*; kom þá *Þorkell Fostri* utan af *Orcnæium* med mikillid til mots vid *Þorfinn* iarl; oc höfdu þeir þá (r) fýnu meira her; þegar er Skotar vissu þat at *Þorfinnr* iarl höfði lip meira, þá (s) vard þeim seinna um áráfina oc ridu sípan upp á *Skotland*. *Þorfinnr* iarl (t) lagdi under sic *Sudrland* od *Ros* oc heriadi vípa um *Skotland*, sneri þapan aptr á *Katanes*, enn *Þorkell* ut i eyiar; leidangrs lid fór heim; iarl fat á *Katanesi* i *Dungalsbæ*, oc hafdi V. langskip oc sva nockut mart lid at þau voru vel skiput. *Moddan* kom a fund *Karls* kongs i *Beruvík*, oc sagde honom sínar farar óslettar, *Carl* kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á skip oc hafði XI. lang-

(k) gunnfrækn. *in bellando strenuus* 332. (l) Öri Einars hlyra 332. (m) und 332. (n) frændafinum. *cognato suo*. addit 332. (o) B. oc Þ. addit 332. (p) *Muntan* eda *Muddan* idem. (q) á *Katanes* id. (r) fýnu *omittit* 332. (s) vildu þeir ei beriez, *confligere noluer* ib. (t) fór þá eptir þeim. *eos insequatur*. id.

*par sibi visus regioni tuendæ,
 & animosus alias laceffendi;
 Alacrior Enaris fratre
 nemo sub cælo.*

Thorfinno à Rege Scotorum paratum ubique auxilium ipsius in Orcades regimen multum promovit. Post reconciliationem fratrum rex Scotiæ obiit, cui in regno successit Kallius Hundii, is Katanefiam, non secus ac antecessoribus, sibi obtigisse contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; Verum comes Thorfinnus hæreditatem sibi ab avo materno relictam, etsi Katanefiam, utpote sibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa solvere prorsus denegat, unde dissidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex Kallius Moddanem, sororium suum, comitis titulo donabat, Katanefiæ præfecturus; Hic Scotiam australem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de quo certior Thorfinnus milites in Katanefia conscribit, cui auxiliares Thorkillus Fostri de Orcadibus copias secum adducens, effecit, ut Scoti, his quippe evidenter inferiores ideoque ad aggrediendum tardiores, in Scotiam equitantes reverterentur. Comes Thorfinnus Sudurlandiam & Rosiam sibi subjiciens, Scotiam armis passim infestabat, ipse inde in Katanefiam, Thorkell in insulas, copiæ, quas eduxerat, domum revertebantur. Comes Dungalsbæi in Katanefia sedens, quinque naves longas tantamque manum, ut bene instructæ essent, habebat. Moddan Regem Kallium Bervicæ conveniens, ipsi expeditionis infortunium exponit, qui infestis sue ditioni armis provocatus, undecim confestim navibus longis & ingen-

langskip oc mikit lid, oc helt þá norðr fyrir *Skotland*, hann fendi *Moddan* aptur á *Katanes* vid mikit lid, oc reid hann it efra um *Skotland*, var sva stefnt at hann skyldi þadan at koma, oc skyldi Þorfinnr Jall þá verða i klofanum. Nu er þat at segia fra *Kalli* kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á *Katanes* oc var skamt á milli þeirra Þorfinnz Jarls; toc Þorfinnr iall þat ráð síðan at hann steig á skip oc hellt ut á *Petlandz* fiörd oc ætladi til *Orkneyia* oc var sva skamt á milli þeirra (u) oc er þeir fá segl Karl kongr er þeir sigldu austan á fiördinn oc sigldu þegar eptir þeim; (v) þeir Þorfinnr iarl stefndu austr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi austan under Dýrnes, (x) gerdi þegar ord (y) Þorkeli at hann skyldi láfna lipi; (z) Þorfinnr iarl lá undir *Dýrnesi* ok hafði síð komit, enn um morguninn er lióft var finna þeir æi fyrr enn *Karl* kongr rær þar at þeim á XI. skeidum, voru þá tveir kostir fyrer höndum, fá annar at laupa á land oc leyfa skipinn óvinum sínom oc feet allt, hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráða; Þorfinnr iarl heitir þá á sína menn oc bad þá brióta upp vapn sín, qvedz æi vilia á flotta leggja, bat þá róa at röskliga, tengia þá hvarer tveggio skip sín; Þorfinnr iarl eggjar lid sitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harða hina fyrstu hríd, kallar Skota fá standaz mano; þessi orrosta var bæði hörd oc löng(a) sva segir *Arnor Jarlaskáld*:

(b) Andr hykk *Karl* kendu
kyndum (c) lofut bryniu

land-

(u) at þeir Karl fá seglin Þorfinns er hann sigldi austr á fiördinn 332. 332 (v) þeir Þorfinnr höfðu ei fet þeirra segl *Thorfinnus cum suis eorum vela non viderat*. addit 332. (x) *omittit* 333. (y) Þorkatli 332. (z) B. hafði hinn norðzta lut eyia oc fat hann þar. *addit* 332. (a) oc var þar lengi er eigi mátti síá hvernig hníga mundi orrostan, þessa getr Arnor i Þorfinns drápo *prælium diu anceps erat, teste Arnore in carmine de Thorfinno*. addit 332. (b) Endr hygg ek Karlikendu 332. andr *kneck*. *Flat*. (c) jöfr. 332.

ingentibus copiis stipatus, ad borealem contendit Scotiam, Modane cum magno exercitu in Kattanesiam remisso, qui per superiorem Scotiam vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero, Thorfinno cingendo destinabatur. Nunc referendum regem Kallium in Katanesiam usque festinare, Comes autem Thorfinnus simul fere illuc delatus, id consilii cepit, ut navem conscensam in sinum Petlandicum deduceret, in Orcades trajecturus & ab hostibus non longe remotus. Unde rex Kallius, ab oriente sinum petens, vela conspiciit; Comes Thorfinus cum suis insulas orientem versus legendo, Sandvicam petenturus, ad orientem spectans Dyrnesiæ littus substitit & Thorkelem per nuncium copias statim colligere iussit. (Brufius in parte insularum boreæ proxima, sibi quippe subdita, sedebat.) Thorfinno interim, nam sero venerat, quieto, prima insequentis diei luce ex improvise à Rege Kallio cum undecim navibus circumdato, duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum universis opibus hosti relinquere, aut congressus cum Rege exitum fortunæ committere hinc suos hortatur, neglecta fuga, arma capescere adversariosque viriliter aggredi jubet, conjunctisque utrinque navibus, scadet ut in primo mox certamine, quod Scotorum pauci sustinere poterint, strenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita Arnor Jarlaskáld

*Credo quod, quam possidebat Karl,
Olim, Regis filii loricanæ Rex*

E

defen-

landvara lofþungs (d) kyndar
 lauft fyrir Dyrnes austann
 fim sneckiom (e) hielt framme
 flugstyggr (f) af hug dyggum
 raufnar madr at ræfis
 ræidr XI. fkeidum.

At lögdu skip skatnar,
 skilit, fell herr a þilior,
 svomu járn i (g) aumu
 ód (h) bord Skota blódi
 stall (i) drepa strenger gullu
 stál beit, enn rann sveiti,
 broddr fló, bifþuz oddar
 biarter, þeingils hiarta.

Þorfinnr jall eggjar nú ákafliga lid sitt, oc varð þar allhörd hríd, hell-
 duz þeir lítt Skotarner fyrir framan figlu á kongs skipinu, þá hleypr
 Þorfinnr jarl aptan or lyptingunne oc fram á skipit, oc bardiz (k)
 allhraustliga, oc er hann sá at þyntiz skipanin kongs eggjardi Þorfinnr
 sína menn til uppgöngu, oc er þat sá Karl kongr, þá bad hann hög-
 gva tengslin oc leggja burt öllum skipa her sinum allbráðliga, taca
 til ára sína oc leggja frá, þá koma þeir Þorfinnr jarl Stafnliám á
 kongskipit, bad Þorfinnr þá uppbera merkit oc fylgdi því mikil sveit
 manna med honom, þá hlióp Karl kongr af skipi síno med þá menn
 er upp stodu, en mestr luti var fallinn á því skipi, Karl kongr lióp á
 annat skip oc bat þá taca til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn
 Þorfinnr elti þá; sva segir *Arnor*:

(l) Þruma

(d) kundar 333. kuidar 101. 102. 333. (e) red. 332. (f) vid hug dyggan 332.

(g) amo 332. (h) haurd 332. (i) drapa 332. (k) alldiarfliga *audast*. 332.

*defensoriis gladiis
 ab oriente Dyrnesi,
 quinque naves produxit
 citissimus (fugæ nescius) forti animo
 vir liberalis, contra Regis,
 iratus, undecim trivemes.
 Jungebant naves vivi,
 intelligitis, in foros exercitus cadebat,
 natabant arma per miserum,
 quo madebat navis, Scotorum sanguinem,
 arcuum nervi resonabant,
 calybs mordebat, sed cruor stillabat,
 tela volabant, movebantur mucrones
 fulgentes; en Comitum animum.*

*Cæterum Thorfinnus cum suis, magnopere incitatis, Scotos ante
 malum in nave regia vix subsistere patitur, unde è tabulato pup-
 pis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumque
 regios dispergi animadvertet, suos ut ascendant monet, quo visorex
 Kallius copulas diffecari & universam suam classem remis subito
 abigi jubet; Thorfinnus interim harpagones in naves regias im-
 mittit, & vexillum suum, quod ingens militum choors sequeba-
 tur, curat evehi, unde regem cum paucis in ista nave super-
 stitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam transfilientem, &
 remorum usu cum singulis Scotis fugam quærentem, insequitur.
 Sic Arnor.*

- (l) Þruma var (m) þeygi skemri
 þat var skiott (n) med spiótum
 mætr vid minna neyti
 minn drottinn rak flótta
- (o) gall ádr grammsmenn (p) fellu
 gunnmar (q) und her fárum
 hann va figr fyrer sunnan
 Sandvíc; rudu branda.

Karl kongr hellt undan fudr til *Breidafjardar* oc geck þar á land oc safnadi lidi af nyiu; *Þorfinnur* iarl veik aptr eptir bardagann, kom *Torkell Fostri* til motz vid hann oc hafpi mikit lid, sigldu þeir þá fudr til *Breidafjardar* eptir þeim *Karli* kongi, oc þegar er þeir komu vid *Skotland* toko þeir at heria, þá var þeim sagt at *Moddan* iarl var á *Katanesi* i *Þórsá* oc hafdi þar her mikinn, hann hafdi oc sent til *Irlandz* eptir lipi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þess lips, þá gera þeir það ráð at *Þorkell* fór norðr til *Katanes* med suman herinn, enn *Þorfinnur* iarl lá eptir vid *Skotland* oc heriadi þar; *Þorkell* fór leineliga því at honom var alt landzfolk traust oc trutt á *Katanesi*, geck engi niofn fyrir hönom ádr hann kom i *Þórsá* á nattar þeli oc tok hús á *Moddan* iarli oc baro att elld; *Moddan* svaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i því er hann liop ofan fyrer loptivalernar, hió *Þorkell* sverdi eptir hönom oc kom á halfinn oc tok af höfudit; eptir þat gafuz menn upp, enn sumir komuz á hlaupi undan; þar var mart manna drepit, enn gefit grid sumum, dvaldiz *Þorkell* þar skamma hríd ádr hann fór til *Breidafjardar*, hafpi hann þá her allann med fer þann er feckzt á *Katanesi* oc um *Sudrland* oc um *Ros*, mætti hann þá *Þorfinni* jarli á *Mærbæfvi* oc sagdi hönum slíkt er görz hafpi

i hans

(l) þruma. 332. (m) þvigit 332. (n) at 332. (o) gol 332. (p) fæli 332
 (q) um 332.

*Nulla unquam pugna brevior,
 nam momento hastis,
 eximius, minoribus copiis,
 meus dominus hostes fudit
 clangebatur antequam regii ceciderunt
 aquila circa exercitum vulneratum
 Victoriæ cæde comparabat à meridie
 Sandvici; Enses cruentabant.*

Rex Kallius in Breidafjordum usque fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus post prælium revertitur, qui, cum Thorchillo Foslrio tunc ingenti militum corona cincto & ipsi in auxilium veniente Regem in Breidafjordum persequitur, moxque Scotiæ oris allapsus eidem arma infert, ibidem certior factus quod Comes Moddanus in Katanesia Thorsææ magno cum exercitu, ab amicis & cognatis, quos in Hibernia multos habebat, juxta ipsius petitum, auxiliarem manum expectaret, unde id consilii cepere, ut Thorchillus in Katanesiam cum aliquota copiarum parte rediret, Thorfinnus vero remanens Scotiam infestaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Katanesiæ indigenæ ipsi erant fidi, sine præviâ de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsæam noctu perveniens, Moddanum ædibus inclusum interciperet igneque peteret, ac ipsi, cum in contignatione quadam dormiret, egressuro & de ambulacro descendenti, stricto a tergo gladio collum offenderet caputque amputaret; Quo factò, Moddanianis, qui se submisere, pax conceditur, aliis fuga subductis, aliis occisis. Cæterum Thorkillus, non diu ibi moratus, in Breidafjordum, cum universo per Katanesiam Sudurlandiam & Rosiam collecto exercitu, tendit, comitique Thorfinno in Merhæfi obvivo, ac-

i hanz (r) leikum, þackadi iarl honom vel sitt starf, lagu þeir bádir þar um hríd (s).

Frá Orkneyingum.

Nu er at segia frá *Kalli* Kongi at hann fór upp á *Skotland* eptir orrosto þeirra *Þorfinns* iarls oc esdiz at lipi at nyiu, hann dró her saman sunnan af *Skotlandi* hit vestra oc hit eystra, oc alt sunnan af *Satiri*, þá kom oc til motz vit hann herr fá af *Irlandi* er *Moddan* iarl hafdi epter sent, (t) fendi hann þa víða til hofþingia eptir lipi, oc stefndi her þeim öllum til motz við *Þorfinn* iarl, oc varð fundr þeirra á *Torfnesi* fyrir sunnan (u) *Bæfiörd*, þar var orošta hörd, oc höfðu Skotar her miklu meira; *Þorfinnr* iarl var i öndverdri fylkingu sinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfði oc gyrdr sverdi, spiót i hendi oc (v) hió oc lagdi báðum höndum; sva er fra sagt at hann væri fremztur allra sinna manna, hann geck þar ad i fyrstu sem fyrer var fylking þeirra *Iranna*, var hann sva ákafr med sína sveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu sípan aldri vidrettu, let *Karl* kongr þá fram bera merki sitt til motz við *Þorfinn* iarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk sva med því at kongr lagdiz á flótta, enn sumer segia hann fallit hafa. Sva segir *Arnor Jarlaskáld*.

Ulfstuggu raud eggjar,
eitt þar er *Torfnes* heiter,
Ungr olli því þeingill,
þat var mánadag (x) framar,
Sungu þar til þínga
þunn fyrir *Eckial* sunnan

fverd

(r) ferdum *itinere*. 332. (s) oc heriudu. 332. (t) *omittit* 332. (u) *Breidafiörd* 332 (v) oc va hann við því þeim höndum 332. (x) fránar. 332.

ceptissima sua circumveniendo gesta exponit & cum ipso aliquantisper ibidem commemoratur.

De Orcadenfibus.

Verum Rex Kallius, copias iterum, post prælium cum Comite Thorfinno reversus, per Scotlandiam orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, & in auxilium simul ad quos in Hyberniam miserat Comes Moddanus venientibus, à magnatibus per legatos suppeticas passim implorat; cum universo exinde exercitu in Torfnesia australique Bæfiordi ora Comiti Thorfinno obvius militumque numero multo superior, acri pugna congreditur. Comes Thorfinnus in prima suorum acie constitutus, galea aurata, gladio cinctus, hastam tenens, utraque manu vibrat cæditque; fertur suos omnes præcessisse; Hibernorum agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo strenuus, ut hostes statim retrusi, exinde se non recolligere possent; Hinc Rege Kallio signum adversus Thorfinnum præferri curante, pugna acriter aliquamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita Arnor Jarlaskáld.

*Gladii rubefaciebat aciem,
in loco ubi Torfnes vocatur,
minorennis in causa erat Rex,
incidit in diem lunæ mane.
strepebant ibi in congressu
attenuati, à meridie Ekkialis,*

Gladii

fverd, er fiklingr bardiz
fnar vid Skotlandz harra.

Hátt bar *Hialta* drottinn
hiálm at geira (y) fálmi,
ógnstærir raud *Irum*
odd i ferdar broddi,
minn drottinn (z) hlaut máttar
mildr und *Bretzkum* skildi
hendi *Hlödvers* frændi
hermenn enn tok brenna.

Þorfinnr iarl rak flottan allt uppa *Skotland* oc lagpi under fik landit hvar er hann fór oc alt fudr á *Fifi*, enn sendi Þorkel *Foftra* frá fer med sumt lipit, enn þá er Skotar vissu at iarl hafdi frá fer gert sumt lipit, foru þeir þá at honom er ádr höfdu under hann gengit, oc þegar Þorfinnr iarl varð varr vid fvik þeirra, hendir hann samann menn sína oc fór i moti þeim, varð Skotum þegar seirna um áráfina er heir vissu iarl vera vidbuinn; Þorfinnr iarl red þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nenntu æi at veria sic, sloguz þegar á flótta á merkr oc skoga, oc þá er Þorfinnr iarl hafpi rekit flottann, heimtir hann samann menn sína oc segir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum sva fvikin, foru jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna sva at æi stóðkot eptir, drápu (a) mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc skoga med vælon oc veinun, (b) keyrdu sumt fyrir fer, oc hertoku, sva segir *Arnor Jarlaskàlld*:

Týnduz

(y) jalmi 332. (z) naut 332. (a) er þa voru þeir í stadder, *in quo constituti erant* 332. 325. (b) mart folk gerdu þeir oc hertekit oc ferdu i bönd multos etiam captos vinculis constringebant. 332.

*gladii, cum Comes confligeret
alacer cum Scotorum magnatibus.*

*In altum efferebat Hialtlandorum dominus
galeam, in armorum strepitu,
timoris auctor tinxit sanguine Hibernorum
mucronem in prima acie;
dominus meus viribus fruebatur
liberalis sub Britannico clypeo,
Captabat Hlödveris agnatus
milites; sed succedebat incendium.*

*Comes Thorfinnus fusos in Scotiam usque insequitur, indigenis
ubique ad Fifiem usque subactis, Thorkelem cum aliqua exerci-
tus parte dimittit; Quo comperto Scoti, qui antea se submiser-
ant, ipsum adoriuntur, fraude vero detecta Thorfinnus suos col-
ligit itque Scotis obviam, qui cum scirent eum paratum, a congres-
su desistunt, verum ille statim ipsis obvius cum his pugnam ordi-
tur & se defendere nolentes in desertum profugat, quo facto exer-
cituque recollecto fraudem totius tribus incendio se redditurum in-
dicat, unde pagus villasque igne peragrando, ne casam quidem
restare sinebant, & viris quoscunque reperiebant, occisis, fami-
nas decrepitosque senes in desertum sylvasque gementes detrudebant,
quosdam captos abigentes. Refert ita Arnor Jarlaskáld.*

Týnduz ból þá er brendi
 (c) brafst at þat dægr háfke,
 stöck i reyr en rokna
 raudr elldr Skota velldi,
 mordkennir galt mönnom
 mein a sumri æinu,
 feingu þeir vid þeingil
 þremr finnum lut minna

Eptir þetta fór Þorfinnr iarl norðr epter Skotlandi til skipa sinna, oc lagdi under sic land hvar sem hann fór, fór hann þá norðr á *Katenes* oc sat þar um vetrinn, enn sumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángur uti oc (d) heriadi um sumrum med lipi sinu öllu.

Af Framaverkum Þorfinns J.

Þorfinnr iarl gerdi þat framaverk i *Orkneyium* at hann væitti allri hird sinni oc mörgum audrum (e) rikum mönnum allann vetr i gegnum bæpi mat oc munngat sva at engi mádr þurfti i skytning at ganga sva sem öllum höfþingiom er títt i ödrum löndum, kongum oc jörlum at veita um jol hird sinni oc gestum. (f) I þenna tíma andadiz

(c) braskat 332. breidiskar ofþægr hafki 325. (d) terris occidentalibus arma inferbat ac hyemes domi quietas sæpissime transegit: heriadi um vestrlönd, enn satt optaz um kirt á vetrum. 332. 325. (e) göfigum. 325. f) Sva segir Arnor:

Ormsfelli drack allann

(A) alkostigr fen hrosta
 rausn dugdi þá ræfis

Raugnvalldz nidr í gögnum. *addit* 332.

(A) allzkostar for frosta

rausn drygþi þa refir

Rognvallz niþ . . . 325.

*Interiere villæ cum incenderet,
Instabat illis diebus periculum,
abigebat in fumum nigricantem
ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
noxas una æstate
Contra Comitem evadebant
tribus vicibus inferiores.*

*Post hæc Thorfinnus boream versus Scotiam transeundo, obvios-
que ubique subigendo naves suas revisit, inque Katenesiam delatus
ibidem hyemat & quavis exinde æstate cum educto suo exercitu
militiæ operam navat.*

Opus præclarum Comitis Thorfinni.

Come Thorfinnus in Orcadibus inclaruit, eo quod, satellites
multosque divites per integram hyemem, uti omnibus in aliis regio-
nibus mos est regibus atque Comitibus, aulicis advenisque tem-
pore Julensi suppeditare, laute adeo cibo potusque generosiori
sustentaret, ut nemini cauponas petere necessum esset. Mortuo
F 2 interea

diz *Brusi* iarl oc tok *Þorfinnr* iarl þá under sic allar eyiar; enn þat er sagt fra *Raugnvaldi Brusafyne* at hann var i oroſto á *Stiklaſtöðum* þá er (g) *Olafr* kongr fell; komz *Raugnvaldr* i brott med öðrum flót-tamönnum; hann flutti or oroſto *Harald Sigurðarſon* bróðr *Olafs* kongs, var hann fárrmiöc, kom *Raugnvaldr* honom til lækningar at æins litils bonda, enn *Raugnvaldr* for auſtr um kiöl til *ſamtalandz* oc þadan til *Svíþiodar* á fund *Ömundar* kongs; *Haralldr* var med bondanum þar til hann var græddr, feck bondi honom þá ſon ſinn til fylgdar vid hann oc for hann þá auſtr til *ſamtalandz* oc þatan til *Svíþiodar* huldu höfði, (h) oc þá er þeir ſkildu i kiörr einum, þá qvad *Haralldr* víſu þeſſa

Nu (i) verd ec ſkog af Skogi
ſkreidaz litils heidar,
hverr veit nema ec verþa
víða frægr um ſípir.

Haralldr kom til fundar vid *Raugnvalld* iarl i *Svíþiod*, foru þeir badir auſtr i *Gardaríki* oc mikit lip annat þat er verit haſpi med *Olaſi* kongi; þeir lettu æi fyrr enn þeir komu auſtr i *Holmgard* á fund *Jarizleifs* kongs, tok hann vid þeim forkunnar vel fyrer ſaker hins heilaga *Olafr* kongs, gerduz þeir þá landvarnar menn hanz fyrer allir ſaman oc (k) *Erlingr* iarl ſonr *Raugnvallds* iarls.

Magnús Olafſon til Kongs tekinn i Noregi.

A. D. **R**augnvaldr Brusafon var eptir i *Gardaríki* þá er *Haralldr* 1030 *Sigurðarſon* for i *Miklagardz* ríki; haſpi *Raugnvaldr* þá land-
vörn

(g) hinn helgi 332. (h) Haraldr qvad þá þeir ridu um kiörr nockonn. 332.
325. (i) let 332. lær. 325. (k) Eylifr iarl ſonr Raugnvalldz iarls
Ulfſonar 332. Eylifr . . . 325.

interea Comite Brusio Thorfinnus singulas insulas suæ addit ditioni. Fertur autem filius Brusii Rögnvalldus è prælio Stiklastadensi, ubi ceciderat Rex Olaus, cum aliis fugatis evadens, Haralldum Sigurdi Regis Olai fratrem, saucium valde secum abduxisse, sanandumque vili cuidam rustico tradidisse, unde Kiöllum transeundo per Jamtiam in Svecia Regem Aunundum convenit. Haralldo vero donec sanaretur commorato, villicus filium suum itineris socium addit; exinde per Jamtiam in Sveciam delato clanculum, cum in virgulto quodam ab invicem discenderent, talis ei cantilena excidit.

*Jam cogor de sylva in sylvam
serpere parvo cum honore,
num quis scit quo minus
passim tandem inclarescam*

Haralldus in Sveciam delatus Comitem Rognvalldum convenit, qui cum magna, quæ Olao Regi adhæserat cohorte, ambo orientem versus in Russiam tendentes non prius subsistunt quam Holmgardiæ Regem Jarizleifum conveniunt, à quo, sancti Olai Regis causa, ambabus ulnis excepti, Rusiæ tutores, una cum Erlingo Comite, Comitibus Rögnvalldi filio constituuntur.

Magnus Olai Norvegiæ Rex designatur.

Rögnvalldus Brusii in Russia cum Haralldus Sigurdi in A. D. 1030
regnum Constantinopolitanum se conferret, remanebat, æsti-
voque

A. D. vörn um sumrum enn var i *Holmgardi* um vetrum; Kongr vir-
 1030 & feqq. dí hann mikils oc þar eptir öll alþýða; *Raugnvalldr* var (l) hve-
 riom manni meiri oc sterkari oc manna frídaztr fynom, atgervi-
 madr mikill sva at æi fanz hanz jafningi. Sva segir *Arnor Jar-*
laskáld at *Raugnvalldr* ætti i *Gördum* X (m) orroftor

(n) Væildiz af sva at (o) allder
 el (p) grafninga þelar
Gunnar (pp) niördr i *Gördum*
Gunnbrádr X hádi

A. D. (q) *Einar Þambaskelfir* oc *Kálfr Arnason* fottu *Magnus Olafsson*
 1032 austr i *Gardaríki* var *Raugnvalldr* fyrer þeim i *Aldeigioborg*, var
 þa vit siálfst buit at hann mundi ganga at *Kálfi* adr (r) hann
 gerdi hann varann vit hverfu afstod um ferder þeirra, (s) segir
Einar at *Kálfr* ydradiz glæps þefs er hann hafdi fellt hinn heilaga
Olaf kong frá landi, vill hann þat nu bæta á *Magnusi* syne hanz,
 seger hann *Raugnvalldi* at *Kalfr* vil hafia *Magnus* til ríkis oc efla
 hann i moti (t) víkingom *Knytlinga*, oc epter þat sefaz *Raugn-*
valldr, beider þá *Einar Þambaskelfir* þefs at *Raugnvalldr* skuli
 ráðaz til ferdar med þeim upp i *Holmgard* (u) oc finna þar *Jar-*
rizleif kong oc flytia fram eyrinde sín oc segia at þeim var sva
 leitt ordit ríki *Knytlinga* oc mest *Alfifu* at þefs geck ecki yfir þá
 at þeir vili þeim leingr þiona, beida þa þefs at *Jarizleifr* Kongr
 Skuli

(l) fem ádr var ritat *addit* 332. 325. (m) folk orroftor 332. 325. (n) Deil-
 diz 332. Flat. 325. (o) aldin 332. 325. (p) gramninga 325. 332.
 (pp) vordr 325. (q) þá er þeir. 325. 332. (r) enn Einar. 325. 332.
 (s) let Einar segia Raugnvaldi. (t) Knytlingum 325. 332. (u) oc flytia
 þeirra mál vid Jarizleif kong' oc þvijatar Raugnvalldr; eptir þat leigia
 þeir er eiki i Aldeigioborg oc aka upp til Holmgardz oc finna þar Jarizleif
 Kong 325 332.

voque tempore praesidii curam gerebat, hyemali vero Holmgardiam degebat, a Rege non secus ac toto populo magni aestimatus. ^{A. D. 1030 & seqq.}
 Hic statura, robore & formae venustate quovis esset praestantior, corporis exercitiis insignis adeo ut nemo ei par. Refert Arnor Jarlaskáld Röngvaldum in Russia decies conflixisse.

*Ita res actae sunt
 ut praelio acer
 miles in Russia
 decem praelia commiserit.*

Einar Tambaskielfr & Kalfus Arni orientem versus e Russia A. D. Magnum Olai reducturi Rognvalldum Aldeigoburgi obvium ¹⁰³² habebant, qui ne Kalfum antequam itineris scopum exponebat, invaderet, vix abstinere potuit; Dicit Enar Kalfum istius penitere sceleris, quod sanctum Olaum regno caede privaverit, Magno ipsius filio idem recompensare velle; indicavit praeterea Rögnvalldo quod Kalvus Magnus ad regiam dignitatem evectum adversus Knitlingorum tyrannidem corroborare velit; quo audito Rögnvaldus placatur. Rogat tum Einar Thambaskelfir, ut Rögnvalldus Holmgardiam usque itineris socius Jarizleifum conveniat, ipsique propositum exponat, eos nempe Knitlingorum & in primis Alfifæ imperii adeo tædere ut nihil iis eveniret quo magis iisdem diutius parere

A. D. skuli fá þeim *Magnus Olafsson* til höfþingia, oc er þeir koma
 1033 þar flytr *Raugnvalldr* þetta mál med þeim oc *Ingigerdr* Drott-
 ning oc marger adrir (v) göfgir menn; *Farisleifr* kongr var
 þess traudr at fá *Magnus* i hendr Normönnum sva sem þeir
 höfpu buit vid födr hanz, en þat tokz at XII. ener gaufguzu menn
 fóru eida at þetta var alt trutt. *Raugnvalldi* iarli gaf *Farizleifr*
 kongr upp æidinn fyrer trunadar sakir. *Kalfr* fór þann æid
Magnusi kongi at hann skal fylgia hönom utanlandz oc innan,
 oc gera þá luti alla er *Magnusi* þætti þá sitt ríki meira edr friál-
 fara enn ádr; eptir þat toku Nordmenn *Magnus* til kongs oc
 gerduz hönom handgengner; dvöllduz þeir (x) *Einar* i *Holm-*
gardi þar til leid iol, foru þá ofan til *Aldeigioborgar* oc öfludu
 fer þar skipa, foro þegar austan er ísa leyfti um vorit, redz *Rau-*
gnvalldr Brusason til ferdar med *Magnuse* Konge, foru fyrst til
Svipiodar (y) oc þadan til *Famutalands* oc sva austan um *Kiöl* til

A. D. *Veradals*, oc þegar er *Magnus* kongr kom i *Þrándheim* geck allt
 1034 folk under hann, fór hann þá ud til *Nidarofs* oc var til kongs
 tekinn á *Eyvar* þingi yfir alt land; eptir þetta voro skipti þeirra
Magnus Kongs oc *Sveins* kongs. (z)

Rögnvalldr beiddi Magnus Fararleifis.

Þ á er *Raugnvalldr* iarl *Brusason* kom i Noreg, þa spurdi hann
 andlát *Brusa* födr fins; hann fretti þá at *Þorfinnr* iarl hafði tekit
 under sic allar (a) eyiar; fystiz þá *Raugnvalldr* iarl at fara til
 ódala finna oc bad at *Magnus* kongr skyldi gefa honom orlof til
 þessa-

(v) höfþingiar. 332. *omittit* 325. (x) *Kálfr.* 332. 325. (y) fem fegir
 i fögu *Magnus* Kongs. *addit* 332. 325. (z) fem fegir i æfi *Noregs* Konga
addit 332. 325. (a) *Orkneyiar.* *idem.*

parere vellent, ab ipso Magnum sibi præfici expetentes, quod negotii cum ipsis Rögnvalldus, Regina Ingigerda, multique alii viri nobiles commendabant. Potuit vix persuadi Jarizleifus ut Magnum, actorum quippe adversus patrem memor, Norvegis traderet, nihilo tamen minus eo res processit, ut duodecim viri nobilissimi, interposito juramento, negotium ab omni doli suspicione liberarent, Comitem Rögnvalldum propter fidelitatem veniam Regis Jarizleifi à jurejurando liberante. Kalfus Arni juramento promisit se Magnum intra & extra regnum secuturum, & quæcunque ipsi negotia istud augere vel liberius reddere viderentur expediturum. Hinc Norvegi Magno Regi designato ministrabant, post moram Holmgardiæ cum Einare per festum Julense, Aldeigoburgum delati, naves comparabant, soluta statim glacie, ex oriente vere sequente tendebant; Rögnvalldus Brusii cum Rege Magno sociale iter instituit, in Sveciam primum, inde Jamtiam, dein orientem versus trans Kiolum in Veradalum; cum Rex Magnus in Thrandiam veniret, indigenæ omnes ipsi se subjecerunt, inde Nidarosiam deveniens in foro Eyrensi totius regni Rex constituitur. Incidunt post hæc quæ inter reges Magnum, Sveinemque geruntur.

A. D.
1033A. D.
1034

Rögnvalldus a Magno abeundi veniam impetrat.

Cum in Norvegiam veniret Comes Rögnvalldus, audita morte patris sui Brusii, quod Comes Thorfinnus universas sibi subjecisset insulas, hæreditarios fundos invisere cupit, eundi veniam à rege expetens, quod, cum illi necessarium videret, facile im-

G

petrat,

A. D. þessarar ferðar, *Magnus* kongr sá at þat var nauðsyn *Raugnvalldz*
 1035 oc (b) tok vel under þetta mál, gaf *Magnus* kongr þá *Raugn-*
valldi iarls nafn oc þriu lánskip oc vel skiput, feck hönom þá
 i len þann þridiung' eyia sem *Olafr* kongr hafði átt oc hann hafði
 fengit *Brusa* iarli föðr *Raugnvalldz* (c) hafði *Magnus* kongr
Raugnvalld fostbroðr sinn i fullkominne vináttu sinne oc qvad
 honom heimilann skyldu sinn styrk nær sem hann þyrfti, skildu
 þeir med enom mestum kærleikum.

Frá Ferð Rögnvallds.

R*augnvalldr* iarl *Brusason* sigldi vestr til *Orkneyia* oc þfor fyrst
 til búa þeirra er fader hanz hafði átt, gerði þá orðsendingar til
 Þorfinnz iarls frænda sins, oc beiddiz at hafa þann þridiung eyia
 sem fader hanz hafði átt; hann let oc segia Þorfinni iarli at
Magnus Kongr hafði skipat honom i len þann þridiung landa
 er *Olafr* kongr hafði átt, beiddiz hann nu at hafa tva luti (d) med
 vild Þorfinnz frænda sins, enn i þenna tíma átti Þorfinnr iarl
 deilr miklar vid *Ira* oc *Sudreyinga*, þottiz hann þá miök þurfa
 lipfinnis manna, oc veitti hann þau andsvör sendimönnum *Rögn-*
valldz at hann skal ríkit taka i sitt valld þann þridiung sem hann á
 at rettu, enn þann þridiung sem *Magnus* kallar ser, þa játodom
 ver þvi *Olafi* kongi hinom helga meirr af þvi at þá vorom ver
 komner i greipar honom enn hitt at ofs þætti þat rettiligt, mun
 þá oc samþycki ockar *Raugnvalldz* frænda bezt at ver (e) min-
 numz litt til um þann þridiung landa, hefir hann lengi at deildum
 farit, oc ef *Raugnvalldr* vill vera mer hollr (f) godvilia madr, þá
 þycki mer þat (g) ríki vel komit er hann hefir ser til skemtunar
 oc

(b) stöd. 325. 332. (c) het þá M. K Rognvaldi &c. *idem* 325. (d) i vild at hafa
 vid Þorfinn frænda sinn. 332. (e) innimz *idem*. innunz 325. (f) frænda
 oc styrks madr. 325. 332. (g) mitt *addit* 332. 325.

petrat cum Comitibus dignitate, præter tres naves longas, bene A. D.
 instructas, trientis insularum, quem Rex Olaus possederat Co- 1035
 mitique Brusio ipsius patri concesserat, præfectura à rege dita-
 tus, perfecta ipsius, tanquam socii, amicitia colitur, pro-
 missio quandocumque indigeret auxilio, unde non disjuncta
 amicitia ab invicem discedunt.

De itinere Rögnvalldi.

Comes Rögnvalldus Brusii in Orcades navibus vectus, vil-
 las, quæ ipsius pater possederat primum invisit; à cognato
 suo Comite Thorfinno trientem insularum quem tenuerat
 pater per nuntium expetit, addito quod, Rex Olaus trientis
 à Rege Olao possessi præfecturam sibi mandaverit, unde duas
 partes, cognati sui Thorfinni venia, obtinere optat. Ast
 illo tempore Thorfinnum & Hibernos nec non Hæbudenses
 haud levia intercedebant dissidia, quapropter aliorum auxilio
 tunc magnopere indigere persuasus, legatis Rögnvalldi re-
 sponsum dedit, trientem regni, quem jure possideret, se illius
 potestati submittere; verum, inquit, quem præterdit Rex
 Olaus, concessimus Regi Olao sancto eapropter magis,
 quod in manus ei incidereamus, quam quod justum reputave-
 mus; erit præterea firmissima cognati Rögnvalldi meaque
 amicitia, si de illo triente ditionis parum inseramus, diu
 quoniam separatus fuit, sed si Rögnvalldus mihi fidus &
 officiosus esse velit, regnum quod in sui delectamentum &
 G 2 utriusque

A. D. 1035 oc bádum ockr til styrks, er mer brátt liþfinni hans vid meira enn skattar þeir er ec tec þar af. Eptir þat foru sendimenn aptr, segia at Þorfinnr hafi iátat honom tveim lutum landa ef hann vill væra hönom styrksmadr sem vera ætti fyrer frændsemis fökum, enn Raugnvalldr letz til þefs eins kalla er hann þottiz æiga, enn fyrer því er Þorfinnr gaf íva audvelliga upp löndin qvadz hann at visu vilia vera honom (h) finnadr oc fullkominn vin epter því sem frendsemi þeirra stod til, tok enn Raugnvalldr under sic tva luti landa. (i)

Bardagi þeirra Brædra Þorfinns oc Rögnvallds.

A. D. 1036 Snemmindisum vorit fendi Þorfinnr iarl ord Raugnvalldi fræn- da finom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiölmenni slict sem hann fengi, en þegar at Raugnvalldi komo þessi ord bráz hann þegar vid oc dró her saman oc safnar at fer scipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid Þorfinn iarl, hafpi Þorfinnr þá buit her sinn, toc han þá allvell vid Raugnvalldi frænnda finom oc lögdu þa saman lag sitt; þeir frændr heriudu um sumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord; Þorfinnr iarl lagdi under sic þar sem hann for um sumarit, áttu þeir orrostu mikla þar sem Vatzfiörðr heitir; (k) orrostann tokz snemmindis oc fengu þeir frændr (l) sigr, þefs getr (m) Arnor Jarlaskálld.

Væit

(h) liþfinnadr *auxiliarem* 325. 332. (i) oc stod med því um vetrinn. *addit* 325. 332. (k) var þar mannfall mikit. *magna ibi strages edita. addit idem.* (l) biartann 332. (m) *hic ingens lacuna in exemplari N. 332.*

utriusque nostrum auxilium retinet, bene constitutum mihi A. D. videtur, cito enim ipsius ops tributis inde sumendis mihi 1035 utilior. Post hæc redeunt legati referuntque Thorfinnum, modo Rögnvalldus, uti propter consanguinitatem deberet, ipsi auxiliator esse velit, duas istas partes concessisse; Rögnvalldus vero sua tantum petere sibi videbatur, cum autem Thorfinnus facile adeo fundos dederit, se ipsius equidem concordem fidumque amicum, uti poscebat consanguinitas, fore indicat, unde duas partes ditiosis sibi subjicit.

Prælium fratrum Thorfinni & Rögnvalldi.

Vere ineunte Comes Thorfinnus per legatos cognatum A. D. Rögnvalldum rogat ut piraticam secum suscipiat, adscita 1036 tanta, quantum comparare posset, multitudine, quo audito Rögnvalldus copias statim & naves, quot potuit, colligit, cumque paratus esset, Thorfinnum, qui tunc suum instruxerat exercitum, petit, & a cognato humaniter exceptus vires suas ei consociat. Tempore æstivo per Hæbudes, Hyberniam, sinumque Scotiæ arma circumferebant, & Thorfinno quæcunque eo tempore obvia sibi subjiciente, ingens prælium, ubi Vatnsfiordus audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem Arnor Jarlaskáld:

A. D.
1036

Væit ec þar er Vatzfiördr heitir
Vask (n) i miklum háska
míns vid mannkyns reyni
merki drottins verka
þíód bar skíótt af skæidum
Skialdborg fira mörgum
giörla fra ec at (o) ginde
grár ulfr um gná saarann.

Eptir orrosto þessa vendu þeir aptur til *Orcneyia*, oc sátu um kyrt þann vetr, for sva fram VIII. Vetr at *Raugnvaldr* iarl hafði tva luti eyia sva at *Þorfinnr* jarl vandadi ecki um, enn hvort sumar voru þeir i hernadi, stundum báper samt, en stundum ferhvor þeirra, sem *Arnor* segir:

Ymiz vann fá er unne
Irsk fell drótt þá er sótti
balldrs edr Bretskar allder
brá elldr Skotavelli.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greiner taladar, sat *Þorfinnr* iarl löngum á *Katanesi* þar sem *Gaddgedlar* heita, þar mætiz *Skotland* oc *Eingland*.

Af Hernadi Þorfinns Jarls.

Þat er á einu sumri er *Þorfinnr* iarl heriadi um *Sudreyiar*, oc *Skotland*, hann hafði gert frá fer lid sudr á *Eingland* at strandhöggi, enn

(n) og *addit* 333. (o) gnydi 101, 102, 333.

Scio, ubi Vattnsfiördus audit,
 in magno constitutus eram periculo,
 mei apud mortales tentantis
 signa domini laborum
 Natio celeriter exportabat de navibus
 testudinem virorum multorum;
 probe conspexi avide inhiare
 cinerei coloris lupum sauciis cadaveribus.

A. D.
 1036

Post prælium hoc in Orcades redeunt hyememque quieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus duas partes insularum, Thorfinno non incusante, retineret, quavis autem æstate, interdum uterque una, interdum separatim piraticam exercebant, teste Arnore.

Varia egit vir militaris
 cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
 vel homines Britannici;
 evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia quando conveniebant bene processere, si autem peiores eos intercederent res controversæ jugiter refricabantur. Comes Thorfinnus sæpe in Katanesia, ubi Goddgedlæ audiunt & confines sunt Scotia Angliaque, sedebat.

De militia Comitis Thorfinni.

Accidit quadam æstate cum Comes Thorfinnus Hæbudes Scotiamque armis infestaret, ut exercitu in Angliam ad excursio-

A. D. 1036 enn undan hönom var rekit fe allt, enn er *Eingilsmenn* verda varer vid ferd víkinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, en drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc bápu þa segia Þorfinni iarli hvorsu þeir leiddu víkingum rán oc hripsan, höfdu þar um hápulig ord, foro síþann á fund Þorfinnz iarls oc fögdu honom sínar ofarar; hann let illa yfer því er menn hanz höfpu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallinn at giallda *Einglismönnum* hád oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia qvad hann munde fyrst at sinne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

Her segir af Hernadi Þorfinns jarls.

I þann tíma var *Hördaknutr* yfir *Einglandi* oc *Danmörk*; eptir þat fór Þorfinnr iarl til *Orkneyia* oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafði hann utbod um allt ríki sitt, sendi þá bod *Raugnvalldi* frænda sínom oc því játar *Raugnvalldr*. *Raugnvalldr* hafði utbod um allt sitt ríki, Þorfinnr iarl dro her saman um *Orkneyiar* oc *Katanes*, hann hafði oc mikinn herr af *Skotlandi* oc *Irlandi* oc um allar *Sudreyiar* droz honom líp, hellt hann her þeim öllum til *Einglandz* sva sem hann hafði heitit þeim; *Hördaknutr* var i *Danmörk* er þetta var típinda, enn þegar at iarlar komu vid *Eingland*, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfþingiar er þar voro til landvarnar setter foro á mot þeim med lípi oc var þar orrosta mikil oc hörd oc fengu iarlar sigr; eptir þat foro þeir víða um *Eingland* oc heriodu, drápu menn oc brendu bygdina hvar sem þeir foro, þessa getr *Arnor*

*curfiones victus parandi causa præmiſſo, ante eum pecora A. D. 1036
agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent,
congregati ipſos adoriuntur, pecoraque iis ſurripiunt, &
occifis omnibus frugi viris, latrones aliquot remittunt, rogant
que, ut comiti Thorfinno referant, quomodo prædandi rapien-
dique tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba con-
tumelioſa evomentes. Verum illi Comiti Thorfinno itineris
infortunium exponebant, qui ſuorum jacturam ægre ferens,
jam vindicandi tempus haud vacare, ſed ad reddendam Anglis
his adjectam contumeliam cavillasque ſe aptum ſatis; hac vice
eos diſjungi, ſi autem inſequentæ æſtate ſoſpes eſſet, eos conven-
tuſſe aſſerebat.*

Heic recenſetur militia Comitis Thorfinni.

Regebatur hoc tempore Angliam Daniamque Hørdaknutus. Post hæc Thorfinnus in Orcades revertitur, ibidemque hyemat. Vere ineunte per totum ſuum regnum milites conſcribit mittitque nunciū cognato ſuo Røgnvaldo, cui annuens Røgnvalldus per integrum ſuum regnum copias educit; Comes Thorfinnus etiam per Orcades Kataneſiamque exercitum colligit, & haud exiguo è Scotia, Hibernia, integrisque Hæbudis ſtipatus, totas copiam in Angliam, uti promiſerat, dirigit. Dum hæc gerebantur Hørdaknutus in Dania fuit. Comites vero Angliæ allapſi, arma ſtatim circumferre, prædarique incipiunt, quibus præfecti regioni tuendæ conſtituti obvium eunt, unde ingens acreque prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qui poſtea Angliam paſſim armis peragrando, indigenas ubicunq; venere, ſternunt ruinaque incendio delent, hujus mentionem facit Arnor:

A. D.
1036
& seqq.

Ein var sú er Engla minner
egghríd ne menn sípan

(p) hart vid helming meira

(q) hríngrífr komit þingat,

bitu sverd, enn þar þurde

þungeor fyrer *Maun* sunnan

Raugnvallds kind und rander

ramligt folk hins gamla.

Stöng bar iarl á Eingla
ættgrund, enn raud stundum

ve (r) bat víse knyia

verþung ara tungu

hyrr ox, haler þurru,

herdrott (s) rak flotta

(t) æimr hratt en laust líoma

limdolgs nær himne

Þorfinnr jall átti tvær folk orrostor á *Einglandi*, enn mörg flög oc manndráp veitti hann i öðru lagi; hann lá þar miök sva allt sumar igegnum, enn um haustit for hann heim til *Orcneyia* um vetrinn.

Kalfr flydi til Orkneyia.

I þenna tíma vard *Kalfr Arnason* landflotta fyrer *Magnuse* konge, for hann vestr um haf til *Þorfinns* iarls mágs fins, *Þorfinnr* átti þá *Ingibiörgu* iarla modr dottr *Finns Arnasonar*,
var

(p) hart 101. 102. 333. (q) hrindiarfr 101. 333. (r) bar vísa þvyia.

(s) herdrottin. dux exercitus Flat. (t) Æinir 101. 333.

*Una erat quæ Anglis memorabilis est
Acies, & hominibus exinde,
fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
mordebant gladii, sed detrimentum afferebat,
attenuati, (3: gladii) ab austro Mönæ
Rögnvaldi exercitus sub clypeis;
fortes subditi antiqui.*

A. D.
1036
& seqq.

*Vexillum inferebat Comes Anglorum
patriæ, sed sanguine tingebat interdum
aquila linguam; Comes jubebat
satellitium opprimere pacem.
ignis increfcebat, viri deficiebant,
exercitus fugatis instabat,
fumus spargebatur, sed sursum emittebatur fulgor
arborum incensarum ferè in cælum.*

*Comes Thorfinnus in Anglia duo prælia justa acie commi-
sit, multos præterea conflictus homicidiaque committens. To-
tam fere æstatem ibidem transigebat, autumno autem in
Orcades ad hyemationem redibat.*

Kalfus in Orcades aufugit.

Hoc tempore Kalfus Arni à Rege Magno in exilium pul-
sus, occidentem versus affinem suum Comitem Thorfinnum
petit, qui uxorem tunc habebat Ingeborgam Comitum matrem

A. D. var *Kalfr* þá i myklum kærleikum við *Þorfinn* iarl, hann helt
 1046 sveit mikla sinna manna, varð jarli þá kostnadarfamt, voru
 þeir oc þá marger er þat melltu fyrer hönom at hann skyldi
 æi *Raugnvalld* hafa láta tva luti eyia, sva mikinn fekostnat sem
 hann hafdi sealfr, oc epter þat sendi *Þorfinnr* iarl mann útt
 i eyiar, oc beiddiz þess þridiungs af ríki iarls er átt hafpi *Einar*
 iarl *Rangmudr*, enn er þu orðsending kom þá bar iarl þat fyrer
 vini sína, epter þat kallar hann þangat sendimenn *Þorfinnz* iarls,
Raugnvalldr segir at þann lut eyia sem þeir kalla til hefði hann
 tekit i len af *Magnusi* konge, oc kongr kalladi þad sína faudr-
 leifd, nu qvad hann *Magnus* kong valld á eiga hverr þeirra þann
 lut eyia skyldi hafa, enn æi qvadz hann lata skyldu ef þat væri
 kongs vile at hann hefpi, foru sendimenn vid þetta á burt oc
 segia *Þorfinni* iarli þessi ord, segia vísa von at þetta mundi æi
 fást þrautarlaust; enn er *Þorfinnr* iarl heirþi þetta varð hann
 reidr miöc oc qvad þat ófannligt at *Magnus* kongr ætti brodr
 arf hans, kallar þat meirr verit hafa fyrer því jattat at þeir voro
 þa komner i greypr *Olafi* kongi, helldr enn þat veri rett arf-
 skípti, nu þicki mer *Raugnvalldr* æi vel launa mer, er ec hefði
 hann nu látit hafa i frelsi ríkit um hríd, ef ec skal nu ecki ná
 brodr arfi minom nema ec beriumz til, varð *Þorfinnr* jarl um
 þetta sva reidr, at æi miklu sídar sendir hann menn i *Sudreyiar*
 oc upp á *Skotland*, oc dró at fer lip, lýfti hann því, at hann man
 fara á hendr *Raugnvalldi* iarli oc heimta þa vægdarlaust þat er
 hann nádi æi þá er hann leitadi med friþi eptir, oc nu er þetta
 sagt *Rögnvalldi* iarli, þá stefndi hann at fer vinum sínum oc kærer
 þetta fyrer þeim þat er *Þorfinnr* iarl frænde hans ætlar at fara
 med her oc ófrídi á hendr honom, læitadi hann þá eptir hvern
 styrk þeir vilia væita hönom, kallaz æi vilia láta sitt att öllu
 óreyndu, enn er hann beyddi urfkurdar um þetta mál, þá lögðu
 menn

Comitis Finni Arnæi filiam. Florebat tum Kalfi comitisque A. D.
 Thorfinni amicitia. Sustentabat suorum magnum numerum 1046
 Comes, quod ipsi impensas auxit haud exiguas; Exstabant
 tunc multi qui ei suadebant ne Rögnvalldum duos trientes
 insularum retinere sineret cum ipse tantas impensas facere ne-
 cessum haberet. Postea Thorfinnus per legatos in insulas
 missos, trientem, quem possederat Einarus Rangmudr à Comite
 Rögnvalldo exposcit, quod auditum Comes amicorum delibe-
 rationi submittit, advocatisque legatis Thorfinnianis respon-
 det, se ejus partis insularum quam poscerent præfecturam à
 rege Magno accepisse, ipsumque regem eandem patrimonium
 suum appellare; iamque in regis Magni potestate situm, uter
 illorum eam insularum partem retineret, se vero non cedere,
 modo rex se retinere vellet. Talia legati reversi referunt
 responsa, Comitis voluntati sine periculo nequaquam satis-
 fieri adjicientes. Quibus comes magnopere iratus, iniquum
 esse asserit quod rex Magnus hereditatem ab ipsius fratre
 relictam retineat, idque eapropter magis concessum, quod tunc
 in manus ei inciderint, quam quod iusta esset hereditatis
 divisio. Nunc, inquit, mihi videtur Rögnvalldus non bene
 rependere, quod regno ad tempus eum in pace frui permise-
 rim, si hereditatem fraternam absque pugna recuperare ne-
 queam. Provocabant hæc Thorfinnum adeo ad iram, ut non multo
 post in Hæbudas & Scotiam legatos mitteret exercitumque
 contraheret, manifestans quod Rögnvalldum petere, & ipsi non
 parciturus, id, quod cum pacate quærebat, impetrare non po-
 tuit, jam exposcere instituat. De his interim certior Rögn-
 valldus amicos convocat, iisque Comitem Thorfinnum exercitu
 belloque se petiturum queritur, & quale ab ipsis auxilium sperare
 sibi liceret sciscitatur, se sua, omnibus inexpertis non, cessurum

A. D. 1046 menn her allmisjafnt til, sumer mæltu epter *Rögnvalldi* iarli, oc töldu vorkun at hann vildi æi midla ríkit, enn hiner voro sumer er það mæltu at vorkun væri at *Þorfinnr* vildi hafa ríkit um hríd er *Raugnvalldr* hafði ádr haft þann hlut er *Einar* iarl hafði átt, töldu það oc órád at *Rögnvalldr* legði til bardaga við *Þorfinn* við það lid sem hann fengi af tveim lutum eyia, þar sem *Þorfinnr* hafði *Þridiung* oc *Katanes* oc mikinn luta af *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar*; þeir menn voru at það mæltu at leitat mundi um sættir, beida þess at *Rögnvalldr* iarl byði *Þorfinni* iarli helming eyia oc mætti þannveg enn semiaz frændsemi þeirra; enn er *Rögnvalldr* fann það at sitt lagði hverr til, enn allir löttu hann uppreistar, þá birti hann vilea sinn at hann vill æi midla ríki sitt með neinu fáttmáli, letz helldr mundu at sinne gefa upp ríkit oc sækia á fund *Magnus* kongs fostbrodr síns oc leita epter hvern styrk er kongr vill fá honom til at hallda ríki sínu; eptir þetta býr hann ferd sína oc ferr austr til *Noregs*, letter æi fyrr enn hann kemr á fund *Magnus* kongs, oc er hann er þar kominn segir hann kongi allann málavöxt, kongr fagnar vel *Rögnvalldi* Jarli oc baud honom með sér at vera sva lengi sem honom líkadi oc taca len af sér sva mikit at hann fengi vel halldit sic oc lip sitt, enn *Rögnvalldr* iarl sagði kongi at hann villdi at hann fengi hönom afla til at sækia ríki sitt; *Magnus* kongr qvadz at visu skylldu sinn styrk tilleggja eptir því sem hann beiddiz, dvaldiz *Raugnvalldr* skamma hríd i *Noregi* ádr hann byriadi ferd sína vestr til *Orkneyia*, hafði hann þá mikit lip oc frítt er *Magnus* kongr hafði væitt honom, það fylgdi oc með at hann sendi ord *Kalfi Arnafyne* at hann skyldde hafa æigner sínar oc landzvist i *Noregi* ef hann veitti *Raugnvalldi* iarli i skiptum þeirra *Þorfinnz* iarls.

Barda-

asserens. Cum autem hujus decisionem ex peteret, diversa valde addebant; alii Rögnvalldo faventes excusandum dicebant quamvis regnum dividere nollet, alii autem Thorfinnum licet idem ad tempus tenere contenderet, cum Rögnvalldus antea eam partem habuerit quam possederat Comes Einarus; insanum præterea consilium, Rögnvalldum, cum exercitu, quem è duabus insularum partibus compararet, cum Thorfinno præter trientem, Katanesium, magnamque Scotiæ partem, integras Hæbudas retinente, congregari. Erant quidam qui suadebant reconciliationem, & rogabant ut Comes Rögnvalldus Comiti Thorfinno dimidiam partem insularum offeret, quo modo consanguinitas eorum adhuc non violaretur. Cum autem Comes Rögnvalldus eos diversa suadere animadverteret, omnes vero à resistendo dehortarentur, voluntatem suam manifestat, se nempe nulla conditione regnum divisurum, idem potius ea vice cessurum, regemque Magnum, socium suum conventurum, & quale auxilium ad retinendum regnum ipsi præstare vellet, esse quæsiturum. Post hæc itineri se accingit, inque Norvegiam tendens, non prius quam Regem Magnum convenit, subsistit, cumque eò venisset, rem, ut se habebat, regi exponit. Rex Rögnvalldum humaniter exceptum ad secum commorandum quamdiu ipsi placeret, præfecturamque tantam, quanta se suosque sustentare laute posset, à se capeendam, invitat; cui Rögnvalldus regevit se auxilium ad regnum suum recuperandum ab ipso expetere, quod ille se, juxta petitum, præstiturum promittit. Commorabatur non diu in Norvegia Rögnvalldus priusquam in Orcades iter susciperet, magno conspicuoque, quem Rex Magnus ei adjunxerat, exercitu stipatus, talibus præterea à Rege additis, quod Kalfus Arni in Norvegia prædia sua (possessiones) publicamque securitatem retineret, si in hisce litibus cum Comite Thorfinno intervenientibus, à partibus staret Rögnvalldianis.

A. D.
1046

Præ-

A. D.
1046

Bardagi fyrr Raudabiörgum.

Rögnvalldr iarl sigldi af Noregi vestr til Orkneyia oc kom af hafi vit Heatland oc dró at fer her oc for þapan sudr i Orkneyar, stefndi til sín vinum sínum oc efdiz þapan at lidi. Þorfinnr iarl var á Katanesi, oc komu honom þegar niofner um ferder Raugnvalldz iarls, dro hann at fer lip um Scotland oc Sudreyiar; Raugnvalldr let þegar fara ordfending Magnus kongs til Kálfs Arnasonar oc tok Kálfr því öllu líklega er kongr hafpi mælt; Raugnvalldr iarl dró saman her sinn i Orkneyium oc ætladi yfer a nes, enn er hann kom á Petlandsfiörd, þá hafpi hann XXX storskipa, Þar kom i moti honom Þorfinnr iarl oc hafpi LX. skipa oc flest síná, vard fundr þeirra fyrrer Raudabiörgum oc lögðu þegar til bardaga, þar var oc kominn Kálfr Arnason oc hafpi VI skip oc öll stor oc lagdi ecki til bardaga, oc nú tekzt hinn hardazti bardagi, eggjadi hvartveggj iarl lip sitt, enn er sva hafpi framfarit um hriþ, snyr mannfallinu á hendr Þorfinni iarli, var þat mest af því at bordamunr mikill var; Þorfinnr hafpi mikit skip oc vel buit oc lagði hann því fram alldiarfliga, enn er rudduz hin smærri skipin, þa var lagit at iarlsskipinu á bæpi bord, voru þeir þá stadder all nauðuliga, fell þá fiöldi mans af skipi iarls, enn sumer urdu miöc sárer, eggjadi Raugnvalldr iarl þá sína menn til uppgaungu, enn er Þorfinnr sá i hvert óefni komit var, let hann högva skip sitt or teinslum oc reri til lanz, hann let leggja af skipi sino LXX. líka, þar geigu af aller þeir er óviger voru fyrrer sára saker; þá baud Þorfinnr Arnovi Farlaskáldi at ganga af skipi, hann var i iarls sveit oc i kærleikum miklum, hann geck á land oc quad vísu:

Dreing

Prælium apud Raudabiörg.

A. D.
1046

Comes Rögnvalldus è Norvegia occidentem versus in Orcades naves dirigit, Heatlandiæque allapsus milites conscribit, exinde in Orcades vectus amicos convocat & ibidem copias auget. Comes Thorfinnus in Katanesia iter Rögnvalldi statim comperit, unde exercitum per Scotiam Hæbudasque colligit. Comes Rögnvalldus verba Regis Magni Kalso statim fecit innotescere, quibus ille haudquaquam abnuebat. Rögnvalldus exercitum in Orcadibus contrahebat, in Katanesum trajecturus; cum autem in sinum Petlandiæ deduxisset, triginta naves ingentes, sed ibidem obuius Comes Thorfinnus sexaginta, plerasque parvas, habebat. Statim autem prope Raudabiörg convenientes congregiuntur. Venerat quoque eodem Kalfus Arni cum sex navibus omnibus magnis, sed prælio se non immiscebat. Jam vero, utroque Comitum suos exhortante, acerrime aliquandiu pugnatur, donec strages in Thorfinnianos converteretur ea propter præsertim quod naves impares valde essent altitudine. Thorfinnus magnam beneque instructam navem audacter producebat; cum autem minores evacuarentur, navis Thorfinniana utrinque cingebatur, unde in permagno constituti periculo nautæ turmatim cadebant, quidam valde sauciabantur, Rögnvalldo suos tunc ad ascensionem incitante. Tale vero discrimen animadvertens Comes Thorfinnus navim suam disjungit & ad littus deducit, ubi, septuaginta cadaveribus exportatis, omnes, quos vulnera imbelles reddiderant, exscendunt. Tunc Thorfinnus Arnorem Jarlaskálld exscendere jubebat, qui unus è satellitibus Comitum ipsiusque amicus, in terram conscendens tale carmen canebat:

A. D.
1046

Dreingr er igeign at ganga,
gott er at filgia drottni
(u) elld legnig þvi alldri
ófús lyni *Brusa*,
Ofs er ef jarlar þessir
ógnbráder til ráðaz,
(hörd man (v) vin raun verþa)
vandligr kostr fyrer höndum

Þorfinnr iarl skipar skip sitt af eno besta lipi er hann hafði til, eptir þat fer hann til fundar við *Kalfr* oc bat hann lips, sagði sva at *Kalfr* mundi ecki fá keypta vináttu *Magnus* kongs er hann var ádr ordinn landflótti, er hann feck þá æi tilgætt er hann var ádr kominn i allmikla kærleika, máttu sva oc ætla ef *Ragnvalldr* sigraz á ofs, oc gangi ríki þeirra *Magnus* kongs her fyrer vestann hafit, at þu munt þá ecki her vel kominn, enn ef ver sigrumz þa skal ydr öngann lut skorta er ec á kost, erum við fyrer engum manni uppnæmer her fyrer vestan hafit ef við erum báper á æinu ráði, mantu oc æi vilia vita þat á þig at leggja hiá sem kōttr i hreyfi þar er ec beriumz til frelsis hvorom tveggjom, eru þær oc teingder med ockr at hvorum samer þat betr at veita lip ödrum sípan venflauser eru i mót, enn er *Kalfr* heirdi eggian Þorfinnz, het hann á sína menn oc bat þá leggja til bardaga med Þorfinne iarli; greiddu þeir nu atrodriinn báper saman Þorfinnr iarl oc *Kalfr*, oc er þeir komu til orrosto var herr Þorfinnz buin at flyia, enn fiöldi fallinn; iarl lagði fram skip sitt á moti skipi *Ragnvallds* iarls oc vard þar hin hardaza orrosta, sva segir *Arnor*:

Þvarn-

(u) mín. 102. (v) ölld. *Flat.*

A. D.
1046

*Vir est ad obviam eundum,
 (bonum est dominum sequi)
 neminem id unquam per me lateat,
 haudquaquam pronus filio Brusii;
 Nos manet, si Comites hi
 ad ferociam veloces congregiantur,
 difficilis conditio;
 vix erit tutum inter amicos.*

Comes Thorfinnus selectissimis quos habebat militibus navem suam instruit, & Kalfum exinde cum conveniret de auxilio implorat, dicens, ipsum, antea exulem amicitiam Regis Magni non redempturum, quoniam, inquit, conservare non potuisti ubi eadem permagna fruitus es; sperabis etiam si Rögnvalldus nos superet regimenque ejus & Magni heic ab occidente maris invalescat, te non bene acceptum fore, si autem nos victoriam reportamus, nulla res quæ in mea est potestate tibi deerit, nemini enim hic ab occidente maris, modo concordēs, inferiores erimus, nec tolerabis te tanquam felem in latebra recubere, quando ego pro utriusque nostri liberatione certo; est præterea inter nos tanta consanguinitas ut alterum alteri auxilium ferre præstet, cum nos & hostes nulla cognatione jungamur. Cæterum audita sollicitatione Thorfinni Kalfus suos exhortatur & ut Thorfinno auxiliares prælium ineant, jubet, unde uterque una, Comes Thorfinnus & Kalfus, aggrescionem remis accelerant, cum autem ad præliantes venissent, exercitus Thorfinnis fugæ se dederat, magnus autem numerus ceciderat. Comes navim suam contra Rögnvalldianam producebat, indeque acerrime pugnabatur. Ita Arnor:

A. D.
1046

Þvarntveggja fá ec höggva
hirp á *Petlandz fyrði*,
vor þrifuz mein at (x) meire,
min (y) audgiafa sína,
fiár blerr enn dreyf dreyri
döckr á faumför klöcka,
fkaut á fkialdrim sveita
fkockr var blopi ftockinn.

Kálfr lagdi at hinum smærrum skipum *Rögnvallds* oc hraut þau skiott, því at þar var bordamunr mikill, enn er leipangrs lip þat er or *Noregi* var komit fá roðin skip hea fer, þá leyfðu þeir skip sitt or teingslum oc lögðu á flotta fva at fá æin skip voro eptir með iarlzskipi; tok þá orrostau at hallaz, fva segir *Arnor Jarlaskald*:

Gramr mundi fá gömlu
gunnbrápr und sic ládi,
hann feck miklu minna
manspiöll, koma öllu
ef ilendra (z) endils
ættstafr hafa knetti,
vellti herr um Hialta
hialmprotta lip drottins.

Oc nu er megin herinn hafpi flyit, þa lögðu þeir *Kálfr* oc *Þorfinnr* iarl báper at skipi *Raunvalldz* iarls oc fellu þá miök menn *Raunvallds* iarls; oc er *Raunvalldr* iarl fá i hvort óefni

(x) minne. 333. (y) audgiafna. 333. (z) endris 101. 102. 333.

*Utrumque vidi cedere
satellitium in sinu Petlandiæ,
(malum nostrum majus increvit)
meum dominum liberalem hac vice.*

A. D.
1046

*Mare sanguineum ferebat colorem, sed dispergebatur
ater in navem flexilem. (cruor
decidebat in clypei extremitatem sudor,
manubrium sanguine erat aspersum.*

*Kalfus minores Rögnvalldi naves, aggrediendo celeriter,
magna quoniam navium quoad altitudinem diversitas erat, eva-
cuabat. Cum autem e Norvegia eductæ copiæ naves sibi pro-
pinquas militibus destitui viderent, suam solutam fugæ dabant,
ita ut paucæ præter Comitum navem remanerent. Tum impa-
rem successum minitare incipiebat prælium:*

*Comes profecto, ad pugnam citus,
quam antiquitus habebat sibi terram,
(passus est multo minorem
hominum jacturam) totam subjecisset,
si indigenas piratarum summus,
obtinere potuisset,
(insequebatur exercitum præter Heatlandiam)
fortibus militibus constantem exercitum domini.*

*Cum autem major exercitus pars fusa esset, Kalso, Comiteque
Thorfinno navem Rögnvalldi cingentibus, Rögnvalldiani admo-
dum cecidère; cumque videret Rögnvalldus in quali versaretur*

A. D. 1046 óefni komit var oc hann mátti æi sigraz|á þeim Þorfinni oc Kalfi, let hann höggva tengslin oc lagdiz á flotta, var þá álidinn miöc dagrinn oc toc at myrkva; *Raugnvalldr* iarl sigldi þegar á haf um nattina oc fva austr til *Noregs*, letti eigi fyrr enn hann kom á fund *Magnus* kongs, hann tok vid honom vel sem fyrr baud honom med fer at vera, oc þar dvaldiz *Raugnvalldr* iarl um stund.

Þorfinnr jarl lagdi under sic eyiar.

Nu er at segia frá *Þorfinne* iarle at um morguninn epter orroftona let hann roá um allar eyiar at leita flotta manna voro marger drepner enn sumer geingu til gripa, lagdi *Þorfinnr* iarl þá under sic allar eyiar, let þá hvorn mann ganga til handa fer jafnvel þa er voru eidfvarar *Raugnvalldz* iarls, settiz *Þorfinnr* iarl þá i *Orkneyiar* med fiölmenni enn dró faung at fer af *Katanesi*, enn *Kálf Arnason* fendi hann i *Sudreyiar* oc let hann þar sitia til styrks vid sic; enn er *Raugnvalldr* iarl hafpi dvaliz med *Magnuse* konge um hríd, segir hann kongi at hann vill leita til eyia, enn er kongr heyrði þat, þá kalladi hann þat órádligt fyrr enn vetri letti af oc siárr tæki at þidna, kallaz þo vilea fá honom lip sem hann þurfti oc gnogann skipa kost, *Raugnvalldr* svarar svo, kvetz nu æi vilea týna lipi *Magnus* kongs, kallar þat æi meiga ráðaz nema med storumannspelli ef hann drægi her á hendr þeim *Þorfinni* iarli, fva mikit ríki sem þeir hafa vestr þar, ætla ec nu at fara vestr á æinu skipi oc skipa þat sem bezt, vænter mic at þá se ecki borin niósn fyrer ofs, mun þá annathvert vera ef ec kem i eyiar at ec man koma á uvart, oc megum vær þá skiott vinna þann figr er vær fám trautt edr æi unnit vit lipfiölda, enn'ef vart verdr vit vora ferd, þá
látum

periculo, & quod adversarios sperare nequirit, copulis navium A. D.
 dissecatis fugam capescit, diem fere eductum tenebris excipien- 1046
 tibus. Subsequente statim nocte alto se committens pelago orien-
 tem versus in Norvegiam transnavigat, nec prius, quam Regem
 Magnum conveniret, subsistit, a quo humaniter ut antea excep-
 tus, & ad moram apud ipsum invitatus ad tempus ibidem com-
 morabatur.

Comes Thorfinnus insulas subigit.

Jam de Comite Thorfinno referendum, eum mane praelium sub-
 sequentis diei curare ut per universas insulas, navibus petitas,
 fugitivi quærentur, quorum multis occisis, quidam pacem
 amplectebantur. Comes inde Thorfinnus omnes insulas sibi subji-
 ciens, singulos, & quidem eos qui Comiti Rögnvaldo fidelita-
 tis juramentum præstiterant se sibi addicere faciebat, & in
 Orcadibus magna cum multitudine residens, ad victum neces-
 saria de Kataneso asportabat, missis in Hæbudas Kalfo Arni,
 qui ibi sedens ipsi auxiliaretur. Cæterum Rögnvalldus, post
 aliquantam apud Regem Magnum moram, se insulas repeti-
 turum indicabat, quo audito Rex, id, prius quam hyems
 transiret, marique obducta glacies dissolvi inciperet, minus
 consultum, tunc autem se ipsi daturum quæ necesse haberet,
 navesque sufficienter instructas traditurum, regerebat; cui
 Rögnvalldus se regium exercitum jam non deperditurum, nec
 nisi ingenti hominum jactura, si Thorfinno cæterisque, tanto
 quippe regno ibi ab occidente divitibus, manus inferat, posse
 periclitari. Nunc, inquit, una nave quam optime instructa
 illuc vehi instituo, quod si fiat, præviam de nostro itinere
 famam non delatam ire spero, aut enim, si in insulas per-
 veniam, ex insperato superveniam, eaque conditione victoriam,
 quam

A. D. látum vær enn hafit gæta vor. *Magnus* kongr bat hann fara
 1046 fem honom líkar, enn koma enn til sín þegar hann vilde; oc
 epter þetta býr *Raunvalldr* skip sitt oc vandar menn til, reður
 þar til ferðar með honom hirdmenn *Magnus* kongs nockorer,
 hafði hann á skipi æinvala lip, oc er þeir voru búnir sigldu
 þeir í haf, þat var öndverþan vetr oc fengu vel byri.

Raunvalldr komz at Eyium.

R*aunvalldr* kom af hafi við *Hiatland*, spyr hann þá at *Þor-*
finnr iarl var í *Orkneyiom* oc hafði ecki fiölment, var honom
 þa öngar vonir ofridar um hávetri, hellt *Raunvalldr* þegar
 sudr í *Orkneyiar*; *Þorfinnr* iarl var í *Hrossøy* oc ugde ecki at
 fer, enn þegar at *Raunvalldr* kom í *Orkneyiar*, hellt hann
 þangat er hann spurði til *Þorfinnz* iarls oc kom sva á uvart
 at æi vard vart vit fyrr enn þeir höfðu tekit allar dyrr á hufu-
 num þeim er *Þorfinnr* iarl oc hans menn voro inne; þat var
 nott oc voro flester menn í svefni, enn iarl sat enn þa oc
 drack; baru þeir *Raunvalldr* elld at bænum, enn er *Þorfinnr*
 iarl vard varr við ufridinn, fendi hann menn til dyranna, oc
 let epterfretta hverer fyrer ufripi repi, var þá sagt at *Raun-*
valldr iarl væri þar kominn, menn hlupu þá til vopna, oc
 mátti þá ecki vörn vit koma því at öllom var varit ut at ganga,
 tóku hufinn þá skiótt at loga, ræddi *Þorfinnr* þá um at menn
 skyldi beida utgöngu þeir er gripum skyldu ná, oc þess var
 leitat vit *Raunvalld* iarl, leifði hann utgaungu konom ollum
 oc ófrialsum mönnum, enn kallar þa hirdmenn *Þorfinnz* flesta
 at hönom mundu æi betri lífs enn dauder, voro þeir menn
 udreg-

quam vix vel nequaquam cum hominum multitudine compa-
rare possumus, reportabimus; aut, si iter nostrum comperiant,
mari adhuc custodiendos nos trademus. Rex Magnus itinere
ipsius commisso arbitrio, ad se, quandocunque placeret, redire ju-
bet. Post hæc Rögnvalldus navem suam instruit, comitatumque
eligit exquisitum, cui se quidam aulici Regis Magni adjun-
xerunt, unde navem, selectissimis instructam militibus, ine-
unte hyeme alto committebant & ventis secundis utebantur.

A. D.
1046

Rögnvalldus in infulas devenit.

Rögnvalldus Hiatlandiæ primum allapsus, Thorfinnum cum
paucis, (nullus enim, ipsa bruma instante, hostes sperabat,) in
Orcadibus sedere audiebat, unde eodem statim tendet, Comite
Thorfinno in Hroffeia securo degente. Cum autem in Orca-
des veniret Rögnvalldus, iter dirigebat eò ubi Thorfinnum
esse exquirebat, ex improvise adeo superveniens, ut insciis
omnibus, singulas domicilii, in quo Thorfinnus cum adhæ-
rentibus, fores occuparent. Nox erat; dormiebant plu-
rimi, Comite adhuc cerevisiis indulgente. Rögnvalldus
cum suis ignem tectis subiciebat, verum Thorfinnus com-
perta violentia, ad fores de ducis nomine sciscitatuos mit-
tebat, qui Comitem Rögnvalldum eo venisse referebant,
unde arma capiebant, sed defensionem non erat locus, om-
nes enim ab exitu coercerentur, tectis celeriter incen-
sis; iubeat igitur Thorfinnus, ut vitam servaturi egre-
diendi expeterent veniam, quam femine omnes & servi à
Rögnvalldo, plurimos comitis Thorfinni satellites sibi vivos
quam mortuos non salubriores asserente, impetrabant. Qui-
bus pax concessa erat, extrahebantur.

K

silii

A. D. 1046 utregner er grid voro gefin, tok þá bærinn at brenna; Þorfinnr iarl tok þat ráð at hann braut undan húsinum (a) skialdpili æitt oc liop þar ut, hann hafði *Ingibiörgu* konu sína í fadmi fer, enn níðmyrkr var á oc komz hann burt med reiknum sva at jarlsmenn urdu æi varir vid, reri hann þegar um nottina til *Nes* æinn á báti; *Raugnvaldr* iarl brændi bæinn allann oc þa menn alla er inne voru, oc engi madr ætladi annat enn Þorfinnr iarl mundi þar hafa látiz, oc epter þat for *Raugnvaldr* um allar eyiar oc lagði under sic, fendi þau ord yfer á *Nes* oc sva til *Sudreyia*, at hann ætladi fer þat ríki sem Þorfinnr hafði haft, mælti þá engi madr í mot honom. Þorfinnr iarl var þa (b) á *Katanesi* á laun med vinom sínom, oc for engi frett af því at hann hefði komiz or brennu.

Raugnvaldr jarl drepinn.

R*augnvaldr* iarl sat í *Kyrkiovogi* oc dro þangat föng öll þau sem hann þurfti til vetrsetu, hann hafði þá fiölmenni mikit oc rausn mikla. Litlu fyrer jól for iarl med sveit mikla í *Papey* hina litlu eptir möltum er heita skyldi til jola, oc um qveldit er þeir voru í eyjunom sátu þeir lengi vid bakstr ellda, oc ræddi sá um er elldenn kyndi at eldevidrinn tæki at fætkaz; þa mælti iarl mismæli, þá erum ver oc fullgamler er þesser elldar eru brunnir, enn hann vildi sva mælt hafa at þeir væri þá fullbakadir, oc er hann fann, tok hann til orða, mismæli mæltu ec nu, oc hef ei æi mælt mismæli fyrr sva at ec muna, kemr mer nu þat í hug er *Olafr* kongr fostri minn mælti á *Sticklastödum* þá er ec fann mismæli hans, ef sva bæri til at ec mæltu mismæli, at ec skylda sva vidbuaz at ec munda þá skamt æiga ólifat, kann oc vera at Þorfinnr frændi

a) standpili. 333. (b) í ovíssum staðum. *variis in locis*. 325.

filiis capiebat ut parietem quendam testudineum frangeret ibi- A. D. demque excurreret, uxorem Ingibiorgam in brachiis collocans; 1046 erant autem tenebræ densissimæ, unde fumum sequendo, insciis Rögnvalldianis, aufugit & in scapha eadem statim nocte in Nesum usque solus remigavit. Rögnvalldus totum, cum omnibus intus remanentibus, incendio debebat domicilium, nemine aliud existimante quam quod Thorfinnus ibi occubisset. Quo factò, Comes Rögnvalldus universas insulas peragrandò subegit, transmissò in Nesum Hæbudasque nuncio, regnum quod tenuerat Thorfinnus se sibi ipsi destinare, cui tum nulli renuebant. Degebat interim Thorfinnus clanculum apud amicos in Katanesia, nec ulla de eò, quod ex incendio evasisset, volabat fama.

Cædes Comitis Rögnvalldi.

Comes Rögnvalldus Kirkiuvogi sedens quæcunque adhyemationem necessaria eodem contraherat, & numerosam, quæ ei adhæsit, multitudinem laute sustentabat. Paulo ante festum Julense Comes cum suis polentas per Julia (☉:fest. Natalitior. Dni) calefaciendas revecturus in Papeyam minorem trajiciebat; vesperi autem, cum in insulis constituti ignibus fotoriis diu assiderent, materiem igni ingerens eandem jam deficere ajebat. Lapsus linguæ tunc Comiti accidit; ætate, inquit, satis provec̄ti sumus quando ignes isti extingvuntur; dicturus autem erat, eos satis fotos fore, quò animadverso, in talia prorumpit; lapsus linguæ mihi jam eveniebat, nec prius quoad memini, & nunc mihi occurrit effatum nutritoris mei Regis Olai cum Stiklastadis lapsum linguæ ejus comperirem, nimirum si quando lapsus linguæ forte mihi accideret, pro rato

A. D. frændi minn se á lífi, oc i því heyrdu þeir at bærinn var horfinn
 1046 mönnum, var þar kominn Þorfinnr iarl, oc baru þegar elld
 ad hufum oc hlodu köst mikinn fyrer dyrunum; Þorfinnr leyfði
 utgöngu öllum ödrum enn jarlsmönnum, oc er menn voru ut-
 gengner flester, geck madr i dyrnar ut i línklædum æinum
 oc bat þá Þorfinnr iarl sæilaz imoti honom diaknanum, enn fá
 studdi höndunum á bálkinn oc stikladi ut yfer bálkinn oc mann-
 hringinn sva at hann kom hvar fiarri nidr oc þegar i brott i
 nattmyrkrinu; Þorfinnr iarl bat þá epter hallda, oc seger at þar
 fór iarl, oc er þetta hans færleikr enn einkis mans annars, foru
 menn at leita hans oc skiptuz i sveiter, fór Þorkell fostri med
 sionum at leita oc heirdu þeir at racki gó í siofar urdinni;
 Raugnvalldr iarl hafði haft skickio racka sinn med ser, Þorkell
 gerdi hann handtekinn oc bat vinna at iarli oc baut se til, engi
 vard til at helldr, þá vann Þorkell sialfr at hönum (c) fyrer
 því at hann vissi at annar tveggia þeirra vard at luta fyrer
 ödrum; Þorfinnr iarl kom þá at oc lastadi ecki verkit, dvölduz
 þá i eyionum um vetrinn oc var drepinn sveit su öll er Raugn-
 valldi hafði þangat fylgt, enn um morguninn epter toku þeir
 byrding oc hlopu af mallti, gengu þar á sípan, oc letu skiöldu
 þá vit stafna er þeir Raugnvalldr iarl höfðu átta, letu oc æi
 fleiri menn á skipi enn iarli höfðu fylgt, rero sípann til Kyrkio-
 vogs, oc er þat fá sveitungar Raugnvallds þeir er fyrer voru,
 hugðu þeir at Raugnvalldr iarl mundi þar fara oc hans menn,
 gengu þeir á moti slipper allir, Þorfinnr iarl let þar taka XXX
 manna, oc drepa, voro þeir flester hirdmenn Magnus kongs
 oc viner hans; Jarl gaf grip einom hirdmanni kongs oc
 bat

(c) enn hann hafði þess svarit at vinna öll þau verk þotti sitt ríki
 þá friálfara enn ádr; dvölduz þá i einne &c. *Asi juramento promiserat
 quodcumque negotium se peracturum regnum liberius quam antea vide-
 retur.* 325.

habendum, breve vitæ spatium tunc restare; fortassis etiam cognatus meus Thorfinnus adhuc in vivis est. Mox villam hominibus undiquaque circumdatam esse audiebant. Venerat illuc Comes Thorfinnus, qui ignem tectis confestim subjiciebat, ingenti strue ante fores congesta. Comes Thorfinnus omnibus, præter Rögnvalldianos, exeundi veniam concedebat; Cum autem plurimi exiissent, vir quidam linteas solum vestes indutus in fores progreditur, & sibi, diacono ut agebat, Comitem Thorfinnum cum assæclis manus adiutrices expandere rogat, verum ipse sepi manus innixus eandem hominumque coronam transliebat, ita ut procul undique humum tangeret & inter nocturnas tenebras statim se subduceret. Comes Thorfinnus ut cum insequantur jubet, & illic, inquit, ibat Comes, eratque ipsius nec ullius alterius virtus; hinc, in cohortes divisi, illum quærebant, Thorkele Fostrio littora perscrutante, inter saxa maritima canem latrare audiebant, nam Comes Rögnvalldus canem quem in sinu gestari consuevit, secum habuerat. Thorkell Comitem captum à suis enecari jubebat omnibus, quamvis pecunias vel præmia interpone-
ret, abnuentibus, unde ipse, quoniam alterutri alteri cedere neces-
sum sciens, Comitem occidebat, quod factum superveniens Thorfin-
nus non taxabat. Inter hyemales exinde in insulis moras, omnes qui Rögnvalldum illuc comitati fuerant, enecabantur. Mane au-
tem subsequenti diei navem vectorem assumptam & polentis
oneratam conscendunt, clypeisque, quos possederant Rögnvalldiani,
in prova colloca-
tis, non plures in navi, quam comitem secuti fue-
rant, constituunt, Kirkiuvogum exinde remigando tendunt,
quo viso, Rögnvalldiani qui domi remanserant, ipsum cum suis
ibi redire putantes, inermes omnes illis obviam eunt, quorum
triginta, plerosque regis Magni aulicos nec non amicos, captos,

A. D. bat þann fara austr til *Noregs* at segja *Magnusi* kongi
1046 típindinn.

Gröftur Raugnvalds jarls.

Lík *Raugnvalds* jarls var flutt til *Papeyiar* hinnar meiri, oc var þar jardat, oc er þat mál manna at hann hafi æinn verit bezt mannadr oc vinfælztr af öllum *Orkneyinga* förlum, oc allri alþídu var hann miöc harmdaudi.

Eptir þat lagdi *Þorfinnr* iarl under sic allar eyiar oc mælti þá engi madr hönom imoti.

A. D. Snemma um vorit kvamo þessi lípínde austr til *Noregs*
1047 fyrer *Magnus* kong oc þotti hönum hinn mesti skadi at *Raugnvalldi* fostbrodr sínum oc kvetz þegar skyldu hefna hans er honom gæfi tom til, enn hann hafði sva mikinn ufriþ vit *Svein* kong *Ulfson*. (d)

Þorfinnr jarl kom til Haralds kongs.

I þenna tíma kom til *Noregs* *Havalldr* kongr *Sigurdarson* (e) födrbroder *Magnus* kongs, oc gaf *Magnus* kongr honom hálfann *Noreg*. Æinn vetr, þá badu þeir ut leiþangri af öllum *Noregi* oc ætludu súþr til *Danmerkr*, enn er þeir lágu i (f) *Seley*, reru tvö langskip i höfnina oc at skipi *Magnus* kongs, geck madr af skipinu i hvítum kufli, oc aptr eptir skipinu

oc

(d) er þa hafði látit taka sik til Konongs yfer Danmörk. *Qui tunc Danicæ regem se pronunciarí curaverat. addit 325.* (e) frændi cognatus. 325. (f) Sóleyium. *idem.*

Thorfinnus curat occidi, unum Regis satellitem pace donat & A. D.
orientem versus in Norvegiam, regi res gestas relaturum oblegat. 1046

Sepultura Comitis Rögnvalldi.

Funus Rögnvalldi in Papeyiam majorem transportatum
humatur. Ferunt communiter Rögnvalldum, præ cæteris
Comitibus Orcadensibus virtutibus imbutum, plurimorum animos
sibi devinxisse, tota autem plebs ejus mortem admodum lugebat.

Post hæc Thorfinnus universas, nemine resistente, sub-
igit insulas.

Hæc omnia primo vere ad Regem Magnum in Norve- A. D.
giam deferuntur, qui cædem socii sui Rögnvalldi maximum re- 1047
putans detrimentum, quam primum tempus vacaret; tum enim
ipsum & Regem Svenem Ulfium hostiles motus intercedebant,
eandem vindicaturum sese promittit.

Convenit Comes Thorfinnus Regem Haralldum.

Veniebat hoc tempore in Norvegiam Haralldus Sigurdi filius,
à patruo rege Magno dimidium regnum dono accipiens, quare
ambo Norvegiam regebant. Educebant hyeme quadam e tota
Norvegia in expeditionem copias; cum autem anchoris retenti apud
Seleyiam morarentur, duæ naves longæ in portum ad regiam
remis agebantur, unde vir quidam, album indutus cucullum,
trans-

A. D. 1047 oc sva upp í lyptinguna, kongr sat yfer mat, þessi madr kvaddi kong oc laut hönom oc tok til braudhleyfs eins oc braut af oc át; kongr tok kvediu hans oc retti at honom kerit er hann fá at hann át braudit, (g) kongr leit til hans oc mælti, hverr er þessi madr? ec heiti Þorfinnr (h) seger hann; ertu Þorfinnr iarl? seger kongr, sva er kallat vestr þar seger hann oc er ec her kominn med tvær tvitugseffur skipadar helldr vel at því sem vier eigum kosti, nu vil ec róa þenna leipangr med ydr ef þer vilit þiggia at mer lip, enn allt mitt lip oc ec sealfr skal á guds valldi oc ydru herra (i) (fyrer þau stórmæli er ec hefi moti ydrum vilia brotit,) þá gengu menn til oc heyrdu tal þeirra; (k) fatt er þat Þorfinnr iarl ef fund ockarn bæri saman at ec ætladi at þu skylder æi kunna at segia frá skilnadi ockrum, enn nu er þó sva vidlátit at æi byriar minni tign at ec láta drepa þic, skaltu nu oc fara med mer, enn fætt ockra man ec uppfegia i betra tomi; Þorfinnr iarl packadi kongi oc geck á skip sitt. Kongr lá miöc lengi i Seley, dróz þá her til hans or Víkinne, hann ætladi þa þan at sigla sudr under Fotland þegar byr gæfi; Þorfinnr var löngum á tali vid kong, var kongr vel til iarls oc hafði hann miöc víd rádagardir sínar; þat var æirn dog at iarl geck á kongs skipit oc aptr i lyppingina, kongr bat hann sitia hiá ser, settiz iarl nidr oc drucku báder saman oc voru káter, madr geck i lyptingina i raudum kyrtli míkill oc vaskligr, þá kvaddi kong, kongr tok blíðliga kvediu hans, var þat hirdmadr konngs æinn; þessi maddr tok til orda oc mælti; þic er ec kominn at finna Þorfinnr iarl, hvat vill þu mer seger jarl, ec vil vita hverio þu vill

(g) þessi madr tok vid kerinu oc mælti, grið viliom ver hafa maunautr. *accepto is cratera, pace, ait frui volumus convivtores. add. 325.* (h) iarl Sigurdarson. *add. 325.* (i) *omitt. 325.* (k) konongr tok seint til orda oc mælti sva *Rex ubi aliquantisper conticuerat &c. add. 325.*

transcendens, puppim versus in præstegam usque progreditur, hic regem accumbentem, se inclinando, salutatur & massam panis assumptamque comedit; verum Rex resalutato, cum pane eum vesci videret, vasculum porrigit, & in eum oculos convertens, quisnam esset percontatur, cui respondentem se Thorfinnum nominari, regebat quærendo an esset Comes Thorfinnus? Ita, inquit, illic occidentem versus audit, huc etiam duas viginti interscalmiorum naves respectu facultatis nostræ bene instructas deduxi, nunc in præsentem expeditionem, modo meum auxilium acceptare volueris, vos secuturus; totus autem meus exercitus & ipsemet ego, facinorum, quæ contra vestram patravi voluntatem, causa, in Dei tuaque erimus potestate. Inter hæc quidam accedentes eorum colloquium audiebant. Porro, inquit Rex, verum est Comes Thorfinne si forte conveniremus, quod te nostro ab invicem discessui referendo non destinaverim, ita autem se res iam habet, ut nostram dignitatem te occidere non deceat, unde me nunc comitator, nostram autem reconciliationem aptiore otio declarabo. Comes Thorfinnus regi grates persolvens in navem suam redibat. Regi diu admodum in Seleya commoranti, & inde, quando flabat aura secunda, austrum versus ad Jutiam navigaturo, copiæ de Vica adducebantur. Cæterum Rex Comitem Thorfinnum sæpe secum colloquentem, humaniter & à consiliis quam plurimis habebat. Accidit forte die quodam ut Comitem in regiam navem præstegamque puppis transgressum, sibi assidere Rex invitaret; verum cum læti ambo considerent combiberentque, vir quidam, rufam indutus tunicam, statura ingens, & fortitudinem præ se ferens præstegam ingreditur, qui à Rege salutatus, humaniter, (erat enim unus ex ipsius satollitibus, exceptus) in talia prorumpit. Te, inquit, Comes Thorfinne conveniendi causa hic adsum;

A. D. 1047 vill bæta mer brodr minn er þu letz drepa vestr i *Kyrkiuvogi* med ödrum hirdmönnum *Magnus* kongs; hefer þu æi heyrð þat segir Jarl, at ec er ecki vanr at bæta þá menn fe er ec læt drepa, finnz þat i því at mer þicker vidaz sakir hafa til verit er ec hefi mennina drepa látit, öngu skiptir mic hverfu þu hefir vit adra menn gert ef þu bæter þenna er ec á eptet at mæla, let ec oc þar fe nockut, enn ec var leikinn sialfr háduliga, verdr mer þat skyldaz at mæla eptir brodr minn oc mic, vil ec hafa þar sæmder fyrer, enn kongr má þat uppgefa er til hans er gert ef hönom þicker þat einfkis vert er hirdmenn hans eru leiddir ut oc höggner nidr sem saudir; Jarl svarar, skil ec þat at þat mun mina kosti her fram draga er þu átt ecki valld á mer, ertu æi fá madr er ec gaf þar grid? at vísu seger hann, kosti áttar þu at drepa mic sem adra menn; þá seger Jarl, þat er satt sem mælt er at margann hendir þat er minst varir, ætladi ec þa at ec munda hvörgi þefs koma at ec mundi þefs giallda at ec veri of fridsámr vit óvine mina, enn nu gellð ec þefs er ec hefi þer grid gefit, æi munder þu hrópa mic fyrer höfþingium i dag ef ek hefpi þic drepa látit sem adra legunauta þína; kongr leit vid Jarli oc mælti, þar kemr þó enn *Þorfinnr* iarl at þu þickiz of fá drepit hafa mina hirdmenn óbætta; var kongr þá sva raudr sem dreyri; Jarl spratt þá upp oc geck ofan or lyptingunne, oc á skip sitt, var þá kyrt um kvellðit, enn um morguninn er menn voru vaknader var kominn á byr, reru menn þá þegar or höfninne, sigldi kongr þá sudr i *Fotlandz* haf med öllum flotanum, for skip iarls nær til hafs öndverdann daginn, enn er á tók at lida daginn stefndi jarl vestr i hafit, er fra honum ecki at segia fyrr enn hana kom til

Comes quidnam secum negotii haberet sciscitatur? ad quod ille; sci- A. D.
 re, ait, cupio quò cædem fratris mei, inter aliorum Regis Magni 1047
 satellitum, necem, à te occidentem versus Kirkiuvogi procuratam
 recompensare velis. Nonne audiisti, regevit Comes, quod eorum
 cædes, quarum autor sum, pecunia pendere non solitus sim, id-
 que inde fluit, quod causæ, cur occiderentur, mihi sæpissime
 extitisse visæ sint. Nihili, respondet ille, mihi interest quor-
 sum cum aliis egeris, modo pro hacce, cujus cædes mihi jure per-
 sequenda, mulctam persolvas. Ipse etiam aliquantam ibidem
 pecuniam perdidit, contumeliose affectus; pertinet quoque ad me
 potissimum fraterni meique juris persecutio, unde decentem
 mulctam exposco, in Regis autem stat potestate maleficia con-
 tra ipsum patrata condonare, si ipsi nihili interesse videatur
 satellites eductos, ovium instar cædi. Ad hæc Comes, video,
 inquit, mihi heic profuturum quod in tua non sim potestate;
 nonne idem es quem ibi incolumem dimittebam? Equidem, ait
 ille, verum me uti alios tibi occidendi erat potestas. Ad quæ
 Comes, verum esse proverbium multis evinire quod minime spe-
 rant, tunc enim, inquit, me nusquam eo venire autumabam ubi
 erga inimicos nimis pacatum fuisse mihi noceret, nunc autem
 in malum mihi vertitur tibi pacem concessisse, nam si te, uti
 alios tuos contubernales, occidissèm, me non coram magnati-
 bus hodie calumniaves. Cæterum Rex in Comitum oculos con-
 vertens sequentia fatetur; prodis adhuc Comes Thorfinne te nimis
 paucos e meis satellitibus, quorum cædes non est reparata, in-
 terfecisse. Rege interim sanguineo prorsus rubore perfuso, Co-
 mes repente surgit & de præstega puppis in navem suam transcen-
 dit, vesperi omnibus quietis. Verum insequentis diei mane,
 ubi expergefacti erant, aura flante secunda è portu confestim sol-
 vebant; Rex austrum versus in mare Jutiæ cum universa classe

A. D. til *Orkneyia* oc settiz þar at ríki sínu; *Magnus* kongr oc
 1046 *Haralldr* sigldi til Danmerkr oc dvölduz þar um sumarit, vildi
 & feqq. *Sveinn* kongr æi hallda til mots vid þá, var hann á *Ská-*
neyri med her sinn; Á því sumri toc *Magnus* kongr fott
 þá er han leiddi til bana, lýfti hann þá fyrer alþýdu at hann
 gaf *Haralldi* födrbrodr sínum allt Noregs ríki.

Ordfending Jarls til Kongs.

Þorfinnr jarl red nu *Orkneyium* oc öllu ríke sínu; *Kalfr*
Arnason var oc löngum med hönum, stundum var hann i
 vestr víking oc heriadi um *Scotland* oc *Irland*, hann var oc
 i *Einglandi* oc var um hríp fyrer *Þingamanna* lipi; Þá er
Þorfinnr jarl spurdi lát *Magnus* kongs fendi hann þá menn
 austr til Noregs á fund *Harallds* kongs med vinmálum,
 segir sva at hann vill gèraz vin hans, enn er ordfending
 kom til kongs, tok hann því vel oc het kongr honom finne
 vinattu, oc þá er þesse ordfending kom apr til jarls, bió
 hann ferd sína oc hafpi vestan tvær tvítugseffur, oc meir
 enn hundrat manna, oc all fritt lip, for hann þa austr til
Noregs oc fann kong á *Hördalandi*, tók hann vid hönum
 forkunnar vel, oc at skilnadi þeirra veitti kongr hönom go-
 dar giafer, for jarl þadan sudr med lande oc sva til *Dan-*
merkr, for hann þar um land oc fann *Svein* kong i *Álaborg*,
 baud hann iarli til sín oc veitti hönom dýrliga veiztlu, þá
 giördi jarl þat bert at hann ætladi sudr til *Roms*, enn er
 hann kom i *Saxland*, fann hann þar *Heinrek* keisara oc
 tók

navigat; navem Comes propius alto primo diei, in vesperem autem declinante occidentem versus cursum dirigit, unde nihil de eo referendum priusquam in Orcades transvectus regnum suum ibidem moderare iterum capit. Rex Magnus unacum Haralldo ad Daniam vectus, æstatem ibidem transigebat, quibus Rex Svenno obviam ire nolens, in Scania cum suo exercitu morabatur. Æstate hac Rex Magnus morbo, quò exstingvitur, correptus, se totum Norvegiæ regnum patruo Haralldo donare palam manifestabat.

A. D.
1047
& seqq.

Nuntium Comites ad Regem.

Comes Thorfinnus Orcades totumque suum regnum moderabatur; apud eum Kalfus Arnæ sæpe morabatur, interdum piraticæ occidentem versus operam navando, Scotiæ & Hiberniæ arma inferēbat, in Anglia quoque Thingmannorum copiis aliquamdiu præerat. Comes Thorfinnus de morte Regis Magni certior, legatos in Norvegiam Regis Haralldi amicitiam conciliaturos mittebat, dicens se ipsius amicum fieri velle, de quo cum nuntium regi veniret, bene excipiens, suam promittebat amicitiam, quod audito Comes, itineri se accingebat, & duas viginti interscalamiorum naves, viris plus centum, singulis conspicuis, ornatas secum assumens, Norvegiam petendo, Regem in Hördia conveniebat, ab eo humanissime exceptus, & cum discederet, magnis muneribus ornabatur, unde regionem austrum versus legendo, in Daniam tendebat, quam transeundo regem Sveinem Aalburgi conveniebat, à quo ad lautissimum, quo excipiebatur, convivium invitatus, se Romam petiturum manifestavit. In Saxoniam autem de vectus & ab Imperatore Henrico humaniter exceptus

A. D. tok hann forkunnar vel vid jarli oc gaf honom margar stó-
 1047 rar giafer, hann feck hönom hefta marga, reid iarl þá til
 ad
 1064 sudrfarar, for hann þá til *Roms* oc fann Pafann oc tok hann þar
 lausn af honom allra sinna mála, vendi jarl þadann til heimfarar
 oc kom med' heilu aptr i riki sitt, let hann þá af herferdum,
 lagdi þa hug á stjorn lýds oc landz oc lagasetning, hann sat
 jafnan i *Birgisheradi* oc let þar gera Kristz kyrkiu, dýrligt muste-
 ri, þar var fyrst settr Biskuppsstoll i *Orknæyium*; Þorfinnr iarl átti
Ingibiörgu jarlamodr, þau áttu tvo sönu þá er or barnæsko
 komuz het annarr *Páll* enn annarr *Erlendr* þeir voro mikler
 menn oc frider, oc meirr i módrætt sína, menn vitrer oc
 hógværer, iarl unni þeim mikit oc þar med öll alþýða.

Frá andláti Þorfinns jarls.

Þorfinnr jarl helt öllu ríka sínu til daudadags, er þat sannliga
 sagt at hann hafi ríkast verit allra Orkneyinga iarla, hann æig-
 nadiz XI. jarldoma i *Skotlandi* oc allar *Sudreyjar* oc mikit ríki
 á *Irlande*. Sva segir *Arnor Jarlaskáld*:

Hrafns fæpi vard hlýpa
 her frá Þussakerium,
 rett seg ec þíód hve þótti,
 Þorfinne til Dýflinnar.

Þorfinnr iarl var þá V. vetra gamall er *Melkolfv* Skota kongr
 modrfadir hans gaf honom iarls nafn, enn síþan var hann iarl
 LXX. Vetra; hann andadiz á ofanverdum dögum *Haralds Si-
 gurdar-*

eximiis donis & equis haud paucis ditabatur, unde, equitan- A. D.
do, Romam deveniens, à Papa omnium suorum peccatorum ab- 1047
solutionem impetrabat; revertendo, sospes in regnum suum ad
redux, piraticam in posterum prorsus missam fecit, animo ad 1064
rei publicæ moderamen, nec non leges ferendas, applicato. In
provincia Birgenfi sæpe residens, templum pretiosum, Christo
sacrum, idem ibidem exstrui curabat, ubi in Orcadibus pri-
ma cathedra episcopalis sita est. Comes Thorfinnus Ingibor-
gam Comitum Matrem uxorem habebat, ex qua duos, qui ad
maturam pervenere ætatem, filios suscipiebat, quorum alteri
Pauli, alteri autem Erlandi nomen erat; hi, viri fortes, venu-
sti, cordati, & mansueti, in maternam magis declinabant fa-
miliam, quibus Comes & tota præterea plebs multum favebat.

De morte Comitis Thorfinni.

Comes Thorfinnus integrum suum regnum ad mortem usque
 retinebat, qui vere etiam fertur omnium Comitum Orcaden-
 sium fuisse ditissimus; hic novem in Scotia Comitatus, integras
 Hæbudas, magnumque in Hibernia regnum adeptus est. Ita
 Arnor Comitum Poeta:

Corvorum altori obedire cogebatur

exercitus inde à Thuffakerium.

(vera dico ex ore vulgi)

Thorfinno Dublinum usque.

Comes Thorfinnus quinque annos natus erat cum avus ipsius ma-
ternus Rex Scotiæ Melkolfus Comitis titulo eum nobilitaret,
septuaginta exinde annorum ducem. Mortuus circa finem regni
 Haraldi

A. D. *gudarsonar*, hann er jardadr at Kristu kirkio i *Birgisheradi*,
 1047 þeirri er hann hafði gera látit, var hann mið harmdaudi i
 ad
 1064 erfða löndum sínum, enn um þau lönd er hann hafði lagt un-
 der sic med hernadi, þá þotti mörgum ófrelsi mikit at bua
 under ríki hans, hurfu þá mörg ríki undan þau er iarl hafði un-
 der sic lagt, oc leitudu menn ser traustz under þá höfpingia
 er þar voro ódalborner til ríkia, gerdiz þá brátt audsær mis-
 ser at frafalli Þorfinnz iarls, þessar visur voro qvednar um
 orrosto þeirra *Raugvalldz* iarls *Brusasonar* oc *Þorfinnz*
 jarls :

Em ec síz itar knektu
 jarla fætt er ec vetti,
 jöfn fenguz hræ hröfnum,
 hægintrudr at lægia,
 sleit fyrer eyiar utan
 allvalldr blá tialldi,
 hafdi hrægsvöl dufa
 hríma fast um lími.

Frágum *Finnz* hve magi
 fylgdut *Kalfv* um dylgior
 oc letz þu á síá sneckior
 snarla lagt at jarle
 árædi vartu æida
 ófufs fyne *Brusa*
 hlæpi rupr, enn (1) redut
 heiptminnugr *Þorfinni*.

Oskep.

(1) hlyþut. *obedibas* 101, 102, 333.

Haraldi Sigurdi filii, ad templum Christi, quod in provincia A. D.
 Birgenfi exstrui curaverat, sepultus est, cujus mortem hære- 1047
 ditariarum ditionum incolæ admodum lugebant, sed in eis, ad
 1064
 quas armis sibi subegerat, indigenis ejus imperio subesse
 haudquaquam tutum esse videbatur, unde multæ quas sibi
 subjecerat tum deficiebant ad magnates, quorum reg-
 na hæreditario erant jure, confugientes, quare damnum
 morte Comitis Thorfinni allatum cito apparuit. Prodiere de
 pugna inter Comitem Thorfinnum & Rögnvallum Brusii se-
 quentes strophæ:

*Non nimis sum credulus
 cum dico viros concordiam
 Comitum disturbasse,
 cum cadavera reputem
 corvis æque acquisita fuisse.
 Atterebat extra insulas
 præpotens loricas,
 corvi fuere pruinâ sanguineâ irrorata membra.*

*Audivimus quomodo Finni affinem
 secutus es Kalfe in contentionibus
 et curasti in mari navigia
 cito applicari contra comitem.
 ad aggressum avertendum eras
 non pronus, cum filium Brusii
 sterneret, verum consilium dabas,
 acerbitatis memor vir, Thorfinno*

A. D.
1064

Óskepnan vard uppi
endr þá er mörgum kendi
háligt róg at (m) hiugr
hörd þar er jarlar börduz
nærr reduz ástmenn (n) orer,
elldhríd enn vard síþan,
öldd feck mein hin milda
mörg fyrer *Raudabiörgum*.

Biört verdr sol at fortna,
föckr fold i lög döckann,
bræstr erfiti (o) austra,
allr brunar fiarr med fiöllum
ádr at eyium fripum
inndrottar *Þorfinni*
(þeim healpe Guð oc geyme,)
gædingar meire fædaz.

Upphaf ríkis þeirra Páls oc Erlends oc ættartölr.

Nu toku syner *Þorfinnz* iarls ríke epter hann, var *Páll* þeirra ellri, var hann oc fyrer þeim i ráðum, ecki skiptu þeir löndum med fer oc urdu þo lengstum vel áfátter á sín skipte; *Ingibiörg Jarlamoder* giptiz *Melkolfi Skota* konge er *Langháls* var kalladr, þeirra son var *Dungadr* Skota kongr fader *Vil-*
hialms

(m) hiugo 333. hnigo 101. 102. (n) órer. 101. 333. (o) hit eystra. 101. 102.

*Malum fatum se exserebat
olim cum multos doceret
acris calumnia cadere,
durum (∴ fatum) ubi Comites conflixere,
fere congressi sunt amici nostri,
sed praelium subsequabatur,
exercitus damna tulit
multa apud Rödebiorg*

A. D.
1064

*Lucidus profecto nigrescet sol,
demergitur terra in mare atrum,
disrumpitur coelum,
totum aestuat mare ad cacumina montium
priusquam in pulchris insulis
Thorfinno satellitii duce
(eos Deus auxilietur servetque)
optimates majores nascuntur.*

Primordia Regiminis Pauli Erlendique nec non genealogiæ.

Comiti Thorfinno in regnum succedebant filii, ex quibus Pauli, utpote natu majoris, consilia plus valebant; Hi ditiones inter se non dividebant, commerciis nihilominus diutissime contenti: Nupsit Ingiborga Comitum mater Regi Scotiæ Melkolfo qui Langhals cognominatus est; horum filius fuit Dungadus

M 2

Rex

A. D. *hialms* hins ágæta mans, hans son het enn *Wilhialmr*
 1064 *Ödlingr* er aller Skotar villdu til kongs taka. *Páll* iarl
*Þorfinns*son feck dottr *Hakonar* iarls *Ivars*sonar oc áttu þau
 mörg börn, son þeirra het *Hacon*, þau áttu dotter þa er *Þora*
 het, hon var gipt i Noregi *Halldori* syne *Brynjols* *Ulfallda*,
Brynjolf het son þeirra er átti (p) *Gyridi* *Dags*dottr; önnr
 dottir *Páls* het *Ingiríðr* er átti *Einar* *Vorsakrákr*, *Herbiörg* het
 hin þridia dotter *Páls*, hun var moder *Ingibiargar* *Rögnu* er
 átti *Sigurdr* á *Vestnesi* oc voro þeirra syner *Hakon* *Pik* oc
Brynjolf. *Sigríðr* var enn dottr *Herborgar* sem *Kolbeinn*
Hruga átti; *Ragnhildr* het hin fiorda dotter *Páls* iarls,
 hun var modir *Benedictz* födr *Ingibiargar*, modr *Erlings*
Erchidiakns; *Bergliot* het enn dotter *Ragnhildar* er átti *Há-*
vardr *Gunnars*son, voru þeirra syner *Magnus* oc *Hacon* *Kló*,
 oc *Dufniall*, oc *Þorsteinn*; þetta eru allt iarla ættir oc gæ-
 dinga i *Orkneyium*, oc koma þesser menn aller vid föguna
 sípar. *Erlendr* iarl *Þorfinns*son átti þá konu er *Þora* het
 oc var *Sumarlida* dotter *Ospaks*sonar; moder *Ospaks* var *Þordís*
 dottir *Halls* á *Sípu* *Erlingr* oc *Magnus* voru syner þeirra
 enn dætr þeirra *Gunnhildr* oc *Cecilia* er *Isakr* átti, oc vo-
 ru syner þeirra *Endride* oc *Kotr*; *Þatvör* het dotter *Erlings*
laungetinn; *Bergr* het son hennar.

Her segir af falli Harallds Kongs oc dauda dottr hans.

A. D. **Þ**á er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* höfdu ríki tekit i *Orkn-*
 1066 *eyium* kom austan or *Noregi* *Haralldr* *Sigurdar*son med her
 mikinn, hann kom fyrst vid *Hialtland*, þadan for hann til *Orkn-*
eyia,

(p) Geyrryde. 333.

Rex Scotorum, pater Wilhialmi viri inclyti; hujus filius erat A. D. alius Wilhialmus Ödlingur, quem omnes Scoti regem exopta- 1064 bant. Comes Paulus Thorfinni filiam Comitissæ Haconis Ivaris filii uxorem duxit, inter quorum multos liberos filius Hacon nominabatur. Erat illis etiam filia Thora quæ Halthori filio Brinjulfi Ulfaldii in Norvegia nupsit; horum filius Brinjulfus Giridem Dagi filiam duxit uxorem. Secundæ Pauli filia nomen erat Ingiridis quæ nupsit Einaro Worsakráko. Tertia Pauli filia Herbiorga mater erat Ingibiorgæ Ragna, quam duxit Sigurdus de Vestneso; horum filii Hacon Pik & Brinjulfus. Sigridis præterea filia erat Herbiorga, mater Haconis Barns, & Herborgæ quam duxit Kolbeinn Hrúga. Quarta Comitissæ Pauli filia Ragnhildis, mater erat Benedicti patris Ingibiorgæ matris Erlingi Archidiaconi. Bergliot insuper filia erat Ragnhildæ quæ nupsit Hávarðo Gunneri, horum filii Hacon Kló, Dufniáll, & Thorsteinn. Sunt hæ omnes Comitum & optimatum in Orcadibus familiæ, quorum singulos historia infra commemorat. Comes Erlendus Thorfinni filius uxorem habuit Thoram filiam Sumaridii Óspaki filii; Mater Óspaki erat Thordisa filia Halli de Síða; Erant horum filii Erlingus & Magnus, filia vero Gunnhildis & Cecilia quæ nupsit Isaacó; horum filii Endridus & Kolus. Erlingo filia notha erat Jatvara, cujus filius Bergus.

Heic memoratur cædes regis Haralldi & mors filiaë ejus.

Postquam fratres Paulus & Erlendus regnum in Orcadibus moderandum susceperant, Haralldus Sigurdi filius ab oriente de Nor- A. D. 1066
vegia cum ingenti exercitu venit, & Hialtlandiæ primum allap-

A. D. 1066 *eyia*, þar let hann eptir *Ellisif* drottningu oc dottr þeirra *Mariu* oc *Ingigerdi*; or *Orkneyiom* hafði hann lip mikit, re-
duz iarlar báder til ferdar med konge, for kongr þadan suþr
til *Einglandz* oc lendi þar fem heiter *Klifland* oc vann (q) *Skar-*
daborg, síþan lagði hann at vid *Hallarnes* oc átti þar orro-
sto oc feck sigr. midvikudag næsta fyrer *Matthias* messo átti
hann orrosto i *Jorvík* vid iarlana *Valpióf* oc *Mórukára*; þar
fell *Mórukári*; Sunnudag eptir var su borg gefinn i vald *Ha-*
ralldi kongi er stod vid *Stafnufurdu* bryggio, geck hann á
land at skipa stadinn, þar setti hann eptir *Olaf* son sinn oc
iarlana *Pál* oc *Erlend* oc *Eysteinn Orri* mág sinn; i þeirre
landgaungu kom i mote *Havallde* konge *Havalldr Gudinna*
son med allmikinn her, oc i þeim bardaga fell *Havalldr Si-*
gurðarson; eptir fall kongs kom *Eysteinn Orri* frá skipum
oc iarlar oc gerðu allharda hríd, þar fell *Eysteinn Orri* oc
miöc sva allr *Nordmanna* herr; epter þá orrosto leyfði *Ha-*
ralldr kongr *Olafi* syni (r) *Havalls* kongs oc jörlunum brot-
för af *Einglandi* oc her þeim öllum er æi hafði flyit, sigldi
Olaf ut um haustit af *Hrafseyri* oc sva til *Orkneyia*; oc
þann dag oc á þeirri stundu er *Havalldr* fell vard *Maria*
(s) daud dotter hanns, oc er þat mál manna at þau hafi
eins mans fiör haft. *Olaf* var um vetrinn í *Orkneyium* oc
var hann hinn meste vin iarlanna frenda sinna; þær voro bræ-
dra dætr *Þóra* moder *Olafs* kongs oc *Ingibiörg* moder iar-
lanna. *Olaf* for um vorit austr til *Noregs* oc var þar til-
kongs tekinn med *Magnusi* brodr sínum; enn er þeir bræ-
dur redu *Orkneyium* þá var samþycke þeirra mikit oc gott
langa hríp, enn er syner þeirra toku at megnaz, þá gerduz
þeir ofstopa menn miklir *Hakon* oc *Erlingr*; *Magnus* var þeirra
kyrr-

(q) *Skandaborg*. 102. (r) sínum 333 *prave*. bráddaud. *repente mortuus*
101. 102. 333. *Flat.*

sus, atque inde in Orcades defectus, ibidem Reginam Ellif A. D. unacum filiabus Maria & Ingigerda reliquit, & ex Orcadibus 1066 ingentes copias assumpsit, comitum utroque cum ipso Sociale iter suscipiente. Inde austrum versus in Agliam tendit, & ubi Klifland audit, allapsus, Skardoburgum superavit. Hallnesiæ exinde appulit, & ex inita ibidem pugna victoriam reportavit. Die Mercurii proximo ante festum Matthei Eboraci cum comitibus Walthiofo & Mörkára pugnam, hoc cadente, commisit. Die solis proxime sequenti urbs quæ ad Stafnfurdubriggiam ejus potestati submittebatur, ubi ad omnia in eadem disponenda exscendens, filium suum Olaum, Comites Paulum & Erlendum & affinem suum Eisteinem Orrium relinquit; In hac excensione Regi Haraldo Haraldus Gudini cum ingenti exercitu obviam ivit; in horum certamine cecidit Haralldus Sígurdi; post cadem Regis Eisteinn Orrius unacum Comitibus & navibus superveniens, inter acrem congressum, cum toto fere Norvagorum exercitu, cecidit. Finito hoc certamine Rex Haralldus filio Regis Olao, Comitibus, totique, qui non aufugerat, exercitui, ex Anglia discedendi veniam dedit, unde Olaus autumnno Rafnsöra solvendo in Orcades devehitur. Eadem autem die, eademque hora qua cecidit Rex Haralldus, ipsius filia Maria repente mortua est, unde vulgo audit eos unius hominis vigorem habuisse. Olaus hyemem in Orcadibus transigens, cognatis sibi Comitibus amicitia devincebatur. Erant ex fratribus nepotes (sobrina) mater Regis Olai Thora, & Ingiborga mater Comitum. Olaus subsequenti vere in Norvegiam redux, unacum fratre Magno Rex constitutus est; cum autem fratres Orcades regerent magna & infucata inter eos diu viguit concordia, ubi autem ipsorum filii maturecebant, Hacon & Erlingus valde tumescebant, Magnus autem eorum

A. D. 1066 kyrrlátaztur, allir voru þeir mikler oc sterkir oc vel menntir um alla luti; *Hacon Pálsfon* vildi vera fyrirmadr þeirra brædra, þottiz hann vera meiri burpum enn fyner *Erlendz*, því at hann var dottrson *Hakonar* iarls *Ivarssonar* oc *Ragnbildar* dottur *Magnus* kongs *Góða*; vildi *Hakon* at viner hans hefpi or skiptum meira lut þar, enn þeir at hnigu til fona *Erlendz*, enn *Erlendr* vildi ecki at fyner hans ketpi lægra lut þar i eyiom; kom þá svo at þeir frendr máttu æi áfamt vera oc var med þeim ecki óhætt; þá attu fedr þeirra lut at med þeim at þeir skyldu femia malit, var þá fundr tillagdr oc fannz þat brátt á at hverr þeirra hneygdi epter sínum sonum oc urdu æi áfátter; gerþiz nu ófampycke med þeim brædrum oc skilduz ófáttir oc þotti þad mörgum mikill skade.

Sáttar fundr.

Epter þetta foru godgiarner menn i mille þeirra oc læita um fáttir, var þá lagdr fáttar fundr med þeim i *Hrossfey*, á þeim funde geingu saman fáttir þeirra med því moti at þá var skipat eyiom i helminga sva sem verit hafdi med þeim *Þorfinne* oc *Brusa*, stod sva um hríp, *Hákon* var þá jafnan i hernadi síþan hann þroskadiz, gerdiz hann þá ofstopa madr mikill oc leitadi miöc á þá menn er þiónudu under þá fedgana, kom þá enn sva at þeir urdu ófátter, oc foruz at med fiölmenni; *Hávardr Gunnason* oc allir adrer gædingar iarlanna báru enn samann med fer, oc báru sáttmál á milli, villdu þeir *Erlendr* fedgar þá æi fáttaz sva at *Hakon* veri þar i eyiom, enn med því at vinum þeirra þotti mikit i ábyrgd um deilr þeirra, þá felldu þeir bæn at *Hakoni* at hann leti þetta æi fyrer

eorum humanissimus erat; Hi omnes viri magni, fortes omnibus- A. D.
 que artibus bene imbuti fueve. Hacon Pauli filius fratribus, 1067
 utpote filiis Erlendi sanguine nobilior, erat enim Comitis Hakonis & seqq.
 Ivaris filii & Ragnhildæ, regis Magni Boni filia, et filia nepos,
 præesse cupiebat, & ipsius amicos majus ibidem, quam, quantum
 ad filios Erlendi, iisdem cedendum, reportare cupiebat, Erlen-
 dus autem filios suos inferiores esse nolebat, unde res eò per-
 venit, ut sine periculo eos conversari non tutum esset; hinc patres
 in eo consentiebant ut causam pacate transigerent, sed in statuto
 conventu, cum utrumque in partem filiorum, non concordem, accli-
 nare appareret, dissidiis inter fratres ortis, discordes, quod mul-
 ti magnum reputabant detrimentum, ab invicem discessere.

Conventus pacis causa.

Post hac viri benigni, reconciliationem quærendo, eos inter-
 cedebant, unde in statuto in Hrosseia conventu, eo modo inter
 ipsos transactum est, ut insulæ in duas partes æquales, quales
 Thorfinni Brusii tempore fuerant, dividerentur, quod ali-
 quamdiu non violabatur. Hacon exinde, ubi ad maturam per-
 venit ætatem, piraticæ continuo operam navabat, unde ad sedi-
 tiones valde inclinans, patris filiorumque subditos multum irri-
 tabat, quapropter res adhuc eo venit, ut discordes frequentesque
 congregarentur. Cum Havardo Gunneri cæteri omnes comitum
 optimates adhuc de reconciliatione conferebant, quam Erlingus,
 unacum filiis, si Hacon in insulis maneret, acceptare recusabat;
 cum autem amicis litigantium cura difficilis esse videretur, pre-
 cibus ab Hacone impetrabant, ne ipsius hac vice in insulis man-
 sionem

A. D. fyrer fættum standa, at han færi burt or eyium at finne,
 1067
 & feqq. geck þá enn fættin saman, at godra manna rádi; epter þetta
 fór *Hakon* burt or eyiom, fyrst austr til *Noregs* oc fann þar
Olaf Kong *Kyrva*, þetta var ofarliga á hans dögum, dvaldiz
Hakon þar nockra stund; síðan for hann austr til *Svíþjóðar*
 á fund *Inga* kongs *Steinkelssonar*, oc tok hann vid honom vel,
 hann fann þar vini sína oc frendr, hlaut hann þar hinn mesta
 heidr af vinfældum *Hákonar* modrfödr fins, hann hafdi hal-
 dit ríke af (s) *Steinketli Svía* konge síðann er hann vard
 landflotte fyrir *Haralde Sigurdar* syne, hafpi hann þar ordid
 hinn vinfælzti bædi af konge og landsmönnum. Annar dottr-
 son *Hákonar* iarls *Ivarssonar* var *Hakon*, er kalladr var hinn
Norræni, hann var fader *Eiviks* hins *Spaka* er kongr var i *Dan-*
mörku eptir *Eric* kong *Eymuna*; *Hakon* dvaldiz i *Svíþjóð* um
 hríp oc var *Ingi* kongr vel til hans, enn er sva hafdi framfarit
 um hríp, þá leku hönum landmuner at fækia vestr til eyia; þá
 var i *Svíþjóð* ung kristni, voru þá marger menn þeir er foru
 med forneskiu oc þottuz af því verda fróder oc vífer margra
 luta þeirra er eigi voru framkomner; *Ingi* kongr var vel kri-
 stinn madr oc voru honom leider aller forneskio-menn, lagdi
 kann mikla stund á at eyda óveniom þeim er lengi höfdu
 fylgt heidninne, enn landzhöfþingiar oc stórbændr kurrudu illa
 er um var vandat ósíðu þeirra, kom sva þá at bændr toko ser
 annan kong, þann er þá hellt til blóta, *Svæinn* broder drot-
 ningar oc var kalladr *Blót-Svæinn*, fyrer hönom vard *Ingi*
 kongr landflotta i vestra *Gautland*, enn sva lauk þeirra skip-
 tum at *Ingi* kongr tok hús á *Svæine* oc brendi hann inne;
 epter þat tok hann allt land under sic, eyddi hann þá enn
 usípum mörgum.

Frá

(s) Steinkeli. 333.

sionem reconciliationi resistere sineret, unde in concordiam adhuc bonorum virorum consilio reducebantur. Post hæc Hacon ex insulis discedebat & primum orientem versus in Norvegiam delatus, Regem Olaum Kyrre, circa regni ipsius finem conveniebat, unde post aliquantas moras orientem versus in Svetiam Regem Ingium Steinkelis filium petiit, ab eodem humaniter exceptus; heic amicos & cognatos conveniens, propter ea quod avus maternus amicis beatus esset, maximum honorem reportabat; concesserat isti præfecturam quandam Steinkell Rex Sveciæ inde ab eo tempore, quo a rege Haralldo Sigurdi exulatum iverat. Interim regis nec non indigenarum amicitiam, & intimam amorem adeptus est. Alter Comitis Haconis Ivari ex filia nepos erat Hacon Norvagus dictus, pater Erici Spakii, qui Erico Eymuni in regno Daniæ successit. Hacon ad tempus in Svecia commorabatur à Rege Ingio bene affectus; ubi autem aliquantisper ita processerat, natalis soli dulcedo eum ad repetendas insulas alliciebat. Erat in Svecia hoc tempore tenellus Christianismus, unde multi incantamenta exercebant, ea propter quod his rerum futurarum præscientiam sibi acquirere viderentur. Rex Ingius utpote christiana religione probe imbutus, omnes fascinores abominabatur, & insolentiis, quæ gentilismum diu secutæ fuerant, abolendis magnopere studebat, primores autem & incolæ divites cum mali eorum mores reprehenderentur murmurabant, & eò usque deveniebant, ut alium regem, Sveinem reginæ fratrem, Blot-Sveinem dictum, qui tunc sacris indulset, assumerent, rege Ingio ab hoc in Gothiam occidentalem exulante. Eum autem finem habebant eorum negotia, ut Rex Ingius Regem Sveinem ædibus inclusum interciperet combureretque, quo factò totum regnum recuperavit & varios adhuc prævos mores abolevit.

A. D.
 1067
 & seqq.

A. D.
1067
& feqq.

Frá Ordum vífenda mannz.

Þá er *Hákon Pálsfon* var í *Svíþjóð*, hann hafði frett til at þar í lande var sá madr er for med vífende oc spádom, hvört er hann hafpi til þess fiólkynges edr adra lute, honom gerdiz forvitne á mikil at finna þann mann oc vita hvers hann yrde vífs um forlög sín, oc eptir þetta for hann til þess mannz, oc fann hann at lyktum í fióbygd nockorre, for hann þar at veitzlum, oc sagði bondum um árferð oc adra luti, enn er hann fann þenna mann, þá fretti hann eptir hvörfu honom mundi gangaz til ríkis, edr annrar hamingiu, vífinda madr spurði hvat manna hann veri, hann sagði nafn sitt oc ætt sína, at hann var dottrson *Hákonar Ivarssonar*; þá segir vífinda madr, hvi mantu vilia taka af mer vífende edr sagner, veiztu þat at hiner frendr þíner hafa lítinn hug haft á þess háttar mönnum, sem ec er, oc má þer þörf vinna, at þu leiter epter at vita forlög þín af *Olase* hinum *Þigra* frenda þínum, er þer hafit allann trunat á, enn grunr mundi mer á vera, at hann mundi æi lítillæti til hafa, at segia þer þat, er þig forvitnar, edr vera æi sva máttugr ella, sem þer kallit hann; þá svarar *Hákon*, ecki vil ec honom ámæla, ætla ec þat meir at ec muna æi verdleik til hafa, at taka af hönom vífendi enn hitt at æi muni hann vera sva völdugr, at ec mætta fyrer þat taka af honom vífendi; enn því hefi ec á þínn fund farit, at mer hefer þat í hug komit, at her mun hvergi þurfa at öfunda annann fyrer mannkosta sakir epr truarbragða; Sá madr svarar, vel líkar mer þat, at ec finn þat á, at þu þykiz þar æiga allt traust er ec er, oc framar enn trua su er þer hafit med farit, oc adrir frendr þínir, er oc sva at þeim er á slíkt stunda er undarlíga farit, fara met föstr oc vökr, oc ætla at þar af muni þeim veitaz þeir latir, er þeim er forkunne á at vita, enn þó at þeir stunde

De effatis fagacis.

A. D.
1067
& seqq.

Cum Hacon Pauli in Svecia esset, audiverat ibidem vivum fagacem, magia, aliisque rebus ad divinandum utentem. Cuius conveniendi magna eum cepit cupiditas, experturum num de fatis suis certior fieret; unde eum quærens, in maritimo quodam vico, convivium frequentantem, & colonis annonam nec non alia prædivinantem invenit. Cum autem eum conveniret, quomodo regni recuperatio aliaque fortuna dona ei succederent scicitabatur? Sagax quinquam esset, interrogabat, cui respondit, nomen indicando familiamque, se nimirum esse Haconis Ivari ex filia nepotem. Quo audito sagax, cur, inquit, magiam aut omnia à me acceptabis? scis enim cognatos tuos tales homines, qualis ego sum parvi pependisse, eritque tibi necessum, ut fata tua à consanguineo tuo Olao Crasso, in quem omnem vestram fidem collocatis, exquiras; verum suspicor eum humanitate non præditum, ut tibi quæ scire desideras, vel præfinita sunt, tanta facultate, quanta alias eum gaudere refertis, manifestet. Ad hæc Hacon respondit; nolo, ait, illum vituperare, nam meam potius vilitatem, quam eius impotentiam in causa esse puto, cur me non liceat responsum ab eo reportare. Ast idcirco te conveni, quod mihi in mentem venerit, neutri nostrum alteri virtutem aut religionem invidere necessum fore. Respondit ille, perplacet mihi, quod te omnem tuam fidem in me collocasse comperiam; ast fides ista, quam tu, necnon alii tui cognati tractaverunt, ita se habet, ut qui talibus student mirandi sint; jejunia & vigiliis celebrant, & inde se istis, quæ scire magni interest, potiri autumant. Quamvis autem in talibus operam collocent, attamen eo minus de iis, quæ scire cupiunt, cer-

A. D. 1067 & seqq. stunde a slikt, þá verþa þeir því sípr vífir þess er þá forvitnar, sem þá skiptir meira, enn ver leggiom ofs i öngar (t) meingerder, oc verðum ver þo jafnan vífir þeirra luta, er vínnum vorum þickir máli skipta, at þeir geingi óduldir; nu man sva fara med ockr, at þu mant þess niota frá mer, er ec skil þat at þu þyckiz helldr mega taka sanninde af mer enn kennimönnum *Inga* kongs þeim er hann þykiz allt traust under eiga, skaltu koma á þriggia náttu fresti, skulum ver þá freysta at ec kunni at segia þer nockora luti þá er þic forvitnar; eptir þat skilia þeir oc dvelz *Hakon* þar i bygðinne, oc at lipnum þremur nottum, fór hann at finna vífinda mann, var hann þá i hufi nockuru æinn saman, oc varpadi mædiliga öndinne er hann geck inn, strök hendinne um ennit, sagði at hann hefði miklu tilkostat ádr hann yrði þeirra luta vís er hann skyldi forvitnaz; *Hakon* kvetz þá heyravilia sín forlög; spámadrinn tok þá til orða, ef þu vill þin forlög vita þá er þar langt um at tala, fyrir því at þau eru mikil oc af lífi þinu oc stundan mano mikil stórtipinde hliótaz, oc er þat mitt hugbod at þu verðer einvalldz höfþinge yfer *Orkneyiom* at lyktum, enn kann vera at þer þycki langt at bíða, hygg ec ok þat at þar mun þitt afkvæmi ríkia, enn af vestr för þinne þeirri er þu ferr næst til *Orkneyia* mano mikil stórtidandi afgeraz, þá er þeir luter verða frammgengner er þar af mun leida, þu mant oc à þinum dögum lata gera glæp þann er þu mant annat tveggia fá bætt edr æi vid þann Gud er þu truir á, enn spor þín liggia lengra ut i heim enn ec fæ fet, enn þó hygg ec at þu muner her bera beininn i norðr-hálfunne; Nu hefuig sagt þer þá luti er ec mun at finne, nu rædr þu hveru þu skalt vid

una

(t) mannauner edr *periculis vel* 333.

tiores fiunt, quo magis eorum interest, nos vero nullis nos- A. D.
 met subicimus afflictionibus, semper tamen eorum, quæ ami- 1067
 cos nostros non celari refert, certiores reddimur. Nunc & seqq.
 sic nobiscum agatur, ut à me reportes, quod te aptiores à
 me, quam Regis Ingvii mystis, ex quibus illi tota sua spes
 pendere videtur, veritates edoctum fore, sperare intelligam;
 post tres ergo noctes venies, tunc me tibi quædam, quæ scire
 desideras, patefacere posse, tentabimus. Post hæc ab invi-
 cem discessere, Hacon vero in eodem vico interim commora-
 batur, & elapsis tribus noctibus ad fatidicum redibat, qui solus
 in domo quadam, cum ingrederetur Hacon, suspirans, frontem
 manu contrectabat, dicens se multum impendisse, priusquam
 eorum, quæ exquiret, certior redderetur. Haconi igitur,
 se sua fata audire velle, assenti, his respondit fatidicus;
 Si tua, ait, fata scire cupis, de iisdem prolixus erit sermo,
 magna etenim sunt, & de tua vita studioque multæ magni
 momenti relationes promanabunt; præfagit etiam mihi ani-
 mus te tandem, quamvis forte expectare tædeat, monar-
 cham universarum fore Orcadum; ibidem etiam tuam pro-
 lem regnaturam ominor; Sed de itinere quod in Orcades
 post hæc primum suscipis, quando successere res istæ quæ in-
 de promanant, multa erunt memoranda; tuis etiam diebus
 facinus, quod vix ac ne vix Deo, in quem credis, repara-
 re potes, patrari facies; tua autem vestigia longius in or-
 bem diducuntur, quam ego videre possim, puto tamen te
 heic in septentrione moriturum. Audiisti jam ea quæ tibi
 hac vice declarabo, quorsum autem tuo negotio contentus
 sis, a te pendeat. Huic Hacon; multa, inquit, modo

vera

A. D. una þit eyrinde; *Hakon* svarar mikla fögn segir þu, ef fönn
 1067 er, enn þat ætla ec at betr muni vera enn þu segir um minn
 & feqq. hag, má oc vera at þu munir þetta æi með fannindum fet hafa;
 Spámadr bat hann því af trua sem hann vildi, enn qvat
 þetta mundu framfara.

Af ráðagerdum Hakonar Pálsfonar.

circa A. D. 1103 **E**ptir þetta fór *Hakon* til fundar vid *Inga* kong, oc dval-
 diz med hönom íkamma stund, tok þá orlof af kongi til
 brautfarar; *Hakon* fór fyrst til *Noregs* á fund *Magnus* kongs
 frenda síns oc tok hann vel vid honom, þar fretter hann þau
 típinde af *Orknæyium* at *Erlendr* iarl oc syner hanns redi þar
 mestu oc voru all vínsælir, enn *Páll* fader hans var helldr
 affskipta lítill um ríkit, þat þottiz hann oc spýria af þeim mön-
 num er vestan komu oc helzt mæltu trunat fyrir honom, at
Orkneyingar mundu lít lengia til at hann kæmi vestr þan-
 gat, oc höfðu þeir frid godann oc kyrrfæti, enn ugdu ef
Hakon kæmi vestr at af honom mundi standa ófridr oc sty-
 riöld, enn er *Hakon* hugfadi þetta fyrer fer, þá þotti hönom
 æi örvænt at þeir frendr mundi hallda ríki fyrer honom, enn
 láta hönom æi óhætt ef hann kæmi vestr þangat æi med fiöl-
 menni, tok hann þat ráð at sækia at *Magnus* kong at hann
 kæmi honom til ríkis i *Orkneyiom*.

Rædur

vera sint, refers, spero tamen melius quam dicis meas res constitui, fortassis etiam hæc tu vere non, videris; Ad hæc fatidicus, ex his quæcunqve ipsi placeret illum credere rogabat, adjecto hæc omnia fore eventura.

A. D.
1067
& seqq.

De consiliis Haconis Pauli filii.

Post hæc Hacon Regem Ingium convenit, apud eum aliquamdiu moratus, abeundi veniam impetrat & primum in Norvegia cognatum regem Magnum petit & ab ipso humaniter excipitur. Audiit ibidem de Orcadibus, Comitem Erlendum plurima illic, populi animis sibi admodum devinctis, regere, Paulum autem ipsius patrem de regno parum sollicitum. Videbatur etiam exquirere ab illis qui ab occidente venire fideque digna potissimum illi retulere, Orcadenses ipsius reditum parum desiderare, tranquilla enim pace quieti fruebantur, timere autem, si Hacon illuc veniret, ne seditionum dissidiorumque causa existeret. Cum autem hæc secum meditaretur Hacon, non absimile cognatos suos regnum retenturos, se autem, si non frequens eo veniret, ab iisdem non tutum fore ratus est, unde id consilii cepit, ut regem Magnum de auxilio recuperandi in Orcadibus regnum sollicitaret.

circa
A. D.
1094

A. D.
1094Rædur Hakonar fyrer Magnusi
Kongi.

Þetta var eptir þat er *Magnus* kongr hafði latit af lífi taka *Steigarþori* oc *Eigil*, oc frelsapi landit af öllum ófripi; hann var vitr madr, oc þottiz þat skilia á rædum *Magnus* kongs er þeir rædduz vid at kongr mundi vera stórádr oc ágiarn á ríki annarra höfþingia; *Hákon* tok þær rædr fyrer konge at þat væri höfþings bragð at hafa læidángur uti oc heria vestr um haf oc læggia under sic eyiar, sem gerdi *Haralldr* hinn *Hárfagri*, segir oc ef hann fengi ríki i *Supreyium* at þadan væri hægt at heria á *Irland* oc *Skotland*, oc ef han kæmi under sic vestr löndum, þá þan væri gott at efladz med styrk *Norðmanna* á moti *Einglismönnum* oc hefna íva *Haralldr Sigurðarsonar* födrþíns; enn er þeir tölupu þetta fanz þat á at kongi fell þetta vel i skap, kalladi at þetta väre vel talat oc höfþinglega oc nær sínu skaplyndi, enn þat skaltu hugsa *Hakon*, seger kongr, ef ec geri þetta fyrer ord þín oc áeggian at fara med her vestr um haf, at þer skal æi á uvart koma þott ec bera frekann (u) atfúg til ríka þeirra er liggia vestr þar, oc gera ec at því engann manna mun; enn er *Hakon* heyrði þenna orskurd, let hann ser fátt um finnaz oc grunadi hvar til mælt munde, let hann þá af at eggia kong á neinar ferðer, þurfti þá oc lítills vid, því at epter þessa ræpu sendi kongr bod um alt ríki sitt at leipangr skyldi uti vera, gerði hann þat bert fyrer alpyðu at hann ætladi her þeim at halda vestr um haf, hvat sem síþarr geriz til tíþinda i hans ferðum; bioggoz menn þá til þessarar ferðar á öllu lande;

Magnus

(u) athug. *caveam*. 102. 102. 332.

Haconis coram rege Magno fermo.

A. D.
1094

Incidere hæc postquam Rex Magnus Thorem de Steig & Eigilem e medio tolli curaverat, & regnum ab omnibus dissidiis liberaverat. Erat Hacon vir cordatus, unde ex sermone regis Magni, cum colloquerentur, ipsum imperiosum esse aliorumque magnatum regna ambire percipiebat. Hacon ita colloquium cum rege instituit, facinus esse heroicum, expeditione suscepta, occidentem versus piraticam exercere & insulas, exemplo Haraldi Pulchricomi subjicere; adjecto, si regnum in Hæbudas nancisceretur, inde facile esse Hiberniam & Scotiam infestare, sique regiones occidentales subigeret, commodum esse auxilio Norvagorum contra Anglos corroborari, eoque modo cædem Haraldi Sigurdii, Regis abavi, vindicare. Cum autem hæc confererent, regi perplacita esse percipiebantur, apte ut heroem deceret & juxta suum velle proposita asserenti. Scias autem Hacon, ait Rex, quod si verbis & precibus tuis adductus, per mare occidentem versus exercitum dirigam, tibi non præter spem innotescat, quamvis, absque personarum respectu, ditio- nes ibi occidentem versus sitas aliquantum urgeam. Hanc autem clausulam cum audiret Hacon sibi vix placentem, quo collinearet suspicatus est, unde a suadendo itinere destitit, nec fuit suasionis opus, nam post hoc colloquium Rex toti regno expeditionem per nuntium injunxit, publice manifestans, se copias trans mare occidentem versus, in futurum exinde itineris successum, deducturum. Unde per totam regionem huic se expeditioni incolæ accingebant. Rex Magnus in hanc expeditionem filium suum

A. D. *Magnus* kongr hafpi med fer sonn sinn til þessarar ferðar
1094 VIII vetra gamlann er *Sigurdr* het, hann var vel mannaþr.

Herferð *Magnus* kongs *Berbeins* veftr um haf.

A. D. 1095 Þá er þeir bræðr *Páll* oc *Erlendr* redu *Orkneyjum*, kom
austan or *Noregi* *Magnus* kongr, hann hafpi her mikinn,
hönom fylgdu marger lender menn, *Vípkunnr* *Jonsson*, *Sig-
gurdr* *Hranason*, *Serkr* or *Sogni*, *Dagr* *Eilífsson*, *Skapti* or
Gitzka, *Ögmundur*, *Finnr* oc *Þorðr*, *Eyvindr* *Olbogi* stallari
kongs, *Kali* af *Ögþum* *Sæbiarnarson* *Þorleifssonar* hins *Spa-
ka* er *Hallfredr* meiddi, oc *Kolr* son hans, *Kali* var spekingr
mikill oc kær kongi oc orti vel; þá er *Magnus* kongr kom til
Orkneyia, þá tok hann iarlana *Pál* oc *Erlend* oc fendi þá austr
til *Noregs*, enn sette *Sigurd* son sinn i *Sudreyiar* oc feck hö-
num ráðuneyti; *Magnus* kongr for i *Sudreyiar* oc fylgdu hö-
num syner iarlanna *Magnus* oc *Erlingr* syner *Erlends* iarls
oc *Hácon* *Páls*son, enn er *Magnus* kongr kom i eyiar tok
hann at heria fyrst i *Liodhusum* oc vann þar, oc i þeirre ferð
vann hann allar *Supreyiar* oc toku höndum (v) *Lögmann*
Gudrodarson *Sudreyia* kongs, þá þan for hann sudr under *Bret-
land* oc átti orrosto mikla i *Öngulseyiar* funde við jarla tva
Breezka, *Huga* hinn *Digra* oc *Huga* hinn *Pruda*, oc er menn
brutu upp vopn sín oc buigguz til orrosto, settiz *Magnus*
*Erlends*son niðr aþr i fyrirúmi oc vapnaz æi, kongr spyr
hvi hann fæti, hann letz þar við engann mann sakir æiga, vil
ec þvi æi beriaz, far þu under þiliur niðr oc ligg æi her fyrer
fotum

(v) lögmann. *omittit* 333.

Sigurdum, octennem artibusque bene imbutum, se cum A. D.
habeat. 1094

Militia regis Magni Nudipedis occasum versus.

Cum fratres Paulus & Erlendus Orcadibus præessent, ve- A. D.
niebat cum exercitu ex Norvegia Rex Magnus, quem multi præ- 1095
fecti provinciales comitabantur Widkunnus Jonæ, Sigurdus
Hranii, Sercus de Sognia, Dagus Eilifi, Skaptius de Gifko,
Augmundus, Thordus & Finnus, Eivindus Olbogi stallarius
regius, Kalius de Agdis Snæbiörni Thorleifidis Spakii filius, quem
læsit Hallfredus, & ipsius filius Kolus; erat Kalius vir sapiens,
Regi carus, poetaque egregius. Cum veniret in Orcadas Rex
Magnus, Comites Paulum & Erlendum, captos austrum ver-
sus in Norvegiam misit, filium autem Sigurdum, cui consi-
liarios constituebat, insulis præfecit. Regem Magnum Hæ-
budas petentem Comitum filii, Magnus & Erlingus Comitum
Erlendi filii, cum Hacone Pauli, comitati sunt; cum autem
in insulas veniret Rex, Liodhusis primum arma inferebat,
victoriam reportans; In hoc autem itinere integras Hæbudas
superavit, capto regis Hæbudarum Gudrodi filio Lögmanno
Inde austrum versus sub Britanniam navigavit, & acre cum
comitibus duobus Britannis, Hugone nempe Crasso & Hugone
Pruda in freto Ongulsöæ prælium commisit; Cum autem
arma capefcerent adque congressum pararentur, Magnus Erlendi
in interscalmio ante mediam navem confidens, se non armavit,
& regi, qua propter sederet interroganti, se contra neminem
ibidem causas habere, & igitur non configere velle, respondit.

A. D. 1095 fotum mönnum ef þu þorir æi at beriaz, því at ec'ætla þer æi tru til ganga. *Magnus* tok saltara oc saung um bardagann en hlífþi fer ecki. Orrosta þessi var bædi hörd oc löng oc var bæpi skotit oc höggit, var þat lengi at æi mátte síá i millum hvörnveg hníga mundi. *Magnus* kongr skaut af handboga oc annar madr *Háleyskr* hia honom. *Hugi Prudi* bardiz hraustliga, hann var sva buinn oc bryniadr at ecki var bert á hönum nema augun; *Magnus* kongr bat hinn *Háleyska* at þeir skyti báder fenn til hans, gerdu þeir oc sva, kom önnr örinn i nefbiörgina, enn önnr i augat, oc var su kongi kend.

Andlát Kala.

Eptir fall *Huga* flýdu *Bretar*, *Magnus* kongt red þá figre miklum, hafpi þar oc látit góða menn marga, enn fiöldi fárr (x) í orrosto þessari; *Kali* hafpi fengit fár mörg oc engi all banvæn. Epter orrostu þessa vendi *Magnus* kongr aptr hit fydra með *Bretlandi* oc *Skotlandi*, þá hafpi hann unnit allar *Supreyiar* oc *Öngulsey* þat er þridiungr *Bretlandz*. *Magnus* kongr hafpi gert *Magnus Erlenðson* skukilsvein sinn oc þiónadi hann jafnan at kongs bordi; eptir bardaganu i *Öngulseyar* fundi lagdi *Magnus* kongr á hann óþocka mickinn, hann hafpi ecki fárr ordit þott hann hefði ecki hlíft fer. Leyndiz hann á brott um

(x) sva var þar um kveþit.

- (a) - - - - - Egþa
- (b) alm, stöck blod i hiálma,
- (c) hríngs fló hagl i hrínga
- (d) hne ferd, enn let verda

Ad quæ Rex; descende, ait sub foros, & non hic sub pedibus mi- A. D.
litum recubans, si certare non audes, nam fidelitate te non 1095
duci autuuo, impedimento esto. Magnus instante prælio Psal-
terium assumens cecinit & sibi non pepercit. Prælium & acre
& longinquum, inter tela & ictus, ancipitem valde eventum
diu promittebat. Rex Magnus & alius vir Halogalandensis
apud eum arcu jaculabatur. Hugo Prudi fortiter certabat, ita
vestitus loricatedusque, ut nihil præter oculos nudum esset;
Hunc ut simul secum telo peteret Rex Halöensem rogabat; di-
ctum factum, nam alterius telum nasum, alterius, quod regi
tribuebatur, oculum offendit.

Mors Kalii.

Post cædem Hugonis, Britannis fufis, Rex Magnus victoria tri-
umphavit; amiserat etiam bonorum virorum magnum nume-
rum, permultis præterea sauciatis. In hoc conflictu Kalii mul-
ta vulnera, nulla tamen prorsus mortifera acceperat. Post
prælium hocce Rex Magnus secundum australes Britannia &
Scotia oras revertitur; tunc totas Hæbudas nec non Öngulsöam,
hoc est, trientem Britannia superaverat; Rex dapiferum suum
ferat Magnum Erlendi, suis mensis jugiter ministrantem, cui,
post prælium in freto Ongulsöæ multum offensus erat. Quamvis
se non subduxisset, non vulneratus fuerat; hic noctu a Rege
clan-

Sequens de hic carmen:

- (a) - - - - -
 (b) - - -, aspersæ sunt sanguine galeæ,
 (c) ex arcu volabant tela in
 (d) loricedam, cast curavit

A. D. 1095 um nött frá kongi, þá er hönum þotti hellz færi á gefa at flyia frá kononginum, hann hliop fyrer bord oc svam til landz oc bio sva um i hvílu finne at þar fyndiz sem madr lagi, enn er hann kom til landz, hliop hann til skogar oc var í línklæpum sínum. Hann drap fæti oc skeindiz miök er hann var berfættur oc mátti hann eigi fara lengra at finne, hann kom at tre eínu miklu oc - - þar i limar upp oc batt þar um fot sinn oc leyndiz þar i limunum nockura stund, enn um morgunin er menn gengu til manngánga oc matar a konongskipinu, spurði konongr hvar *Magnus Erlendzson* væri; honum var sagt at hann svaf í hvílu finne, konungr bat vekia hann oc kvaþ til mundi bera fleira enn svefn er hann lá lengr enn aprir menn, enn er til rums hans var komit þá var hans saknat, þa baþ kongr leita hans oc let leyia sporhunda, enn hundarner kvomo þegar á sporit oc runn til skogar oc kvomo at tre því er *Magnus* var upp í, þá rann einn hundrinn i ríng um eikina oc gó. *Magnus* hafði trekefli i hendi fer oc kastadi til hundsins oc kom á síþuna. Hundrinn lagdi halann milli fota fer oc liop ofan til skipa oc þar aprir epter, fundu konongs menn eigi *Magnus* oc leindiz hann um hríp i skogum medann kongs menn leitudu hans; *Magnus* kom fram i hird *Melkolf's Skota* kongs oc dvaldiz þar um hríp, enn stundum var hann i *Bretlandi* med Biskupi nockorum, hann var oc á *Einglandi*, enn ecki kom hann til *Orkneyia* meðann *Magnus* kongr lifði. *Magnus* kongr hellt sunnan med *Skotlandi*, þá komu i mot honom fendi-

(e) *Hörda* gramr i harþre

(f) hiarlfokn banat jarle.

(e) *Hördiæ rex acri*

(f) *in prælio occidi.*

addit 325.

clanculum discedens, cum ipsi optima a rege aufugiendi afful- A. D.
gere videretur occasio, e navi in mare se projecit, inque con- 1095
continentem natavit, postquam in lecto suo hominem recubantem
repræsentari fecerat. Verum in continentem delatus, in syl-
vam excurrit, linteas suas vestes indutus; pes ejus illisus, quo-
niam nudus, valde fauciabatur; unde hac vice longius ire ne-
quivit. Ingentem offendit arborem, in ramos ejus ascendit &
inter eos, postquam vulnus ligaverat, aliquantisper latitavit;
Cæterum cum sequenti mane in nave regia lustrarentur atque
cibarentur, quærenti regi ubinam esset Magnus Erlendi filius,
respondebatur eum in lecto suo dormire. Fuit Rex ut eum ex-
pergefacerent, dicens plura profecto quam somnum in causa esse
cur diutius quam alii cubaret, cum autem ad lectum venirent
desiderabatur; hinc rex suos eum quæere & canes vestigatores
conducere, fecit. Canes vestigia statim invenerunt ac arborem,
in qua Magnus, offenderunt; hinc aliquis canum arborem circum-
ibat & latrabat, cujus Magnus baculum ligneum, quem manu
tenebat, lateri, dejectum, illisit; canis cauda inter pedes demissa
ad naves recurrebat, sequebantur reliqui, unde regii Magnum
non invenerunt; ad tempus dum eum quærebant in sylvis latita-
vit, inde in satellitium Regis Skotiæ Melkolfi perveniens, ali-
quantisper ibidem, interdum autem in Britannia apud episcopum
quendam, nec non in Anglia, commoratus est. In Orcades vero,
donec in vivis erat Rex Magnus, non venit. Regi Magno ad
australes Scotiæ oras tendenti obviam veniebant legati Mel-
P
kolfi,

A. D. sendimenn *Melkols Skota* kongs oc bádu hann sættaz, segia sva
 1097 at *Skota* kongr vill fá honom allar þær eyiar er liggia fyrer ve-
 stan *Skotland* oc hann færi stiórnföstu skipi milli oc meginlandz,
 epter þat lagdi *Magnus* kongr sunnan at *Satyri* oc let draga skutu
 yfer *Satyrís* heid, enn hann hellt um hiálmvöl oc eignadiz
 sva alt *Satyri*, þat er betra enn hin bezta ey i *Sudveyium*, nema
Mön, hun geingr vestr af *Skotlandi* oc æid miótt fyrer ofann,
 sva þar eru jafnan dregin skip yfer; *Magnus* kongr hellt þapan
 i *Sudveyiar*, enn sendi menn sína i *Skotlandz* fiördu, roá með
 ödru landi ut enn ödru inn oc eignar fer sva allar eyiar fyrer
 vestan *Skotland*, þá gerþi kongr þat bert at hann mundi sitia
 um vetrinn i *Sudveyium*, enn leyfdi þeim mönnum er hönum
 þotti mest naudsyn á vera heim at fara, enn er lidsmenn vissu
 þat, þa gerduz þeir heimfúser oc kurrudu illa um brotvist
 sína, kongr atti þá tal vid ráðuneyti sitt oc þá fá hann yfer
 fár manna, þá fann hann *Kala* oc fretti at fárum hans, hann
 qvadz litt gróa oc letz æi vita til hvors draga mundi, kongr
 leitadi ráða vid hann; *Kale* spurde, er ecke þat at nu skiotast
 vinir (y) ydar, kongr lest ætla ad stad være ecki, *Kale* bad
 hann eiga vapna tak oc kanna sva lip sitt, kongr gerdi sva
 oc saknar þá margra manna, oc seigir til *Kala*, þá qvad
Kale þetta:

Hve launa þier þinir
 þingríkir höfþingiar,
 vestr bifast reingr i rostum,
 reyn þu ofs kongr, hnoffer.

þa svarar kongr:

Aud

((y) vorir oc ydrir fylgdar menn. *noſtri veſtrique Comites* 333.

kolfi Regis Scotiæ, pacem ab eo expetentes, dicendo regem Sco- A. D.
 tiæ omnes insulas ab occidente Scotiæ sitas, inter quas ac con- 1097
 tinentem nave, gubernaculo instructa, vehi possët, illi cessurum;
 quo audito Rex ad australes Satiriæ oras appellens, phaselum
 trans isthmum ejusdem trahi curat, ipse autem gubernaculum
 tenet, hoc modo integram Satiriam, quæ optimæ in Hæbudis
 insulæ, excepta Möna, melior est; hæc à Scotia occidentem ver-
 sus prominet, cum continente isthmo, per quem naves jugiter
 trahuntur, conjuncta. Hinc Rex Magnus in Hæbudas tendit
 & suis in sinus Scotiæ missis, oras per vices legendo, omnes in-
 sulas ab occidente Scotiæ sibi attribuit, manifestat se in Hæbu-
 dis hyematurum & maxima necessitate adactis domum redeundi
 veniam concedit; hoc autem cum exercitui innotesceret, do-
 mum revertendi desiderio acti, de absentia sua multum mur-
 murant, unde Rex cum consiliariis suis collocutus, vulnera
 suorum circumspicit; Kalius vero de ipsius vulneribus à rege
 interrogatus, eadem parum sanari, nec se scire quousque traherent,
 regevit; hunc cum Rex consuleret, quærit Kalius, nonne
 ita est, quod jam se subducant vestri amici? quod regem se non
 putare asserentem, Kalius rogat ut arma capeisci jubeat, & exer-
 citum lustret, quod cum faceret, multis desideratis, Kalio indi-
 cat, sequentis tenoris semistropham proferenti.

Quomodo tibi retribuunt tui
 Præfecturis divites optimates;
 (occidentem versus in præliis mala moventur)
 experire nos rex! cimelia?

Ad hæc Rex:

A. D.
1098

Aud hefuíc minn þann er mönnum
margteitum red ec veita,
húf let ec klockann klifa
Kólgr, illa fólgin.

Eptur þetta hellt kongr vörd ef menn hlypist fra hönom. Þá er *Magnus* kongr var i *Sudreyium*, þá feck hann til handa *Sigurdi* syni sínum *Biadmoryo* (dottr *Myrkiartans Ira* kongs *Þialbasonar* af *Kunnaktum*, þá var *Sigurpr* IX. vetra; (z) enn mærin V. vetra; þenna vetr andaðiz *Kali* or fárum, i *Öngulseyiar* fundi hafpi fallit *Sigurdr Sneis* lendr madr, af *Ögdum*, frændi *Kala*.

Fæddr Kali.

1099 Um vorit femma for *Magnus* kongr or *Sudreyiom* oc fyrst til *Orkneyia*, þá fretti hann andlát *Jarlanna*, oc hafpi *Erlendr* andaz i *Niparosi*, hann var þar jardadr, enn *Páll* i *Biörgvin*; þá gipti *Magnus* kongr *Gunnildi* dottr *Erlends* iarlrs *Kol Kalafyni* i födrbætr oc fylgdu (a) henni heiman nockorar eigner i *Orkneyium* oc bú i *Papule*; *Erlingr* son *Erlends* iarlrs segia sumer menn at fallit hafvi i *Öngulseyiar* fundi, enn *Snorri Sturluson* segir hann fallit hafa á *Ulazstiri* með *Magnuse* konge; at brudhlaupe *Kols* gerdiz (b) *Erlendr* madr kongs oc for austr i *Noreg* með konge oc hæim á *Agder* með konu sína oc settiz at buum sínum þar; *Kolr* oc *Gunnildr* áttu tvö börn, het son þeirra *Kali* enn dotter *Ingivid*, bædi voru þau hin mannvænztu oc fædd upp með ást mikille.

Si-

(z) enn mærin V. vetra. *emittant* 101. 102. 333. (a) hönom 333.

(b) *Kolur* *mann Þorfa* in *margin* n. 101. *consentit* n. 325.

*Divitias meas, quibus homines
multifariam lætos cumulavi,
(carinam flexilem feci ascendere
fluctus) male abscondi.*

A. D.
1098

Post hæc observabat Rex num qui ab ipso defugerent. Cum esset in Hæbudibus Rex Magnus filio suo Sigurdo Biadmōniam filiam Regis Hiberniæ Myrkiartani Thialbii filii de Kunnaktis, sponsam conciliavit; natus erat tum Sigurdus annos novem, virgo autem quinque. Hac hyeme Kalio vulnera mortem attulere. Ceciderat in freto Öngulsöæ Sigurdus Snæis satrapa de Agdis Kalii cognatus.

Nascitur Kalius.

Rex Magnus primo vere Hæbudis relictis, in Orcades de-
vectus, mortem Comitum audivit; Erlendus Nidarosiæ animam
efflaverat ibidemque sepultus fuerat, Paulus autem Bergis. Rex 1099
Magnus tum Gunnhilldem Comitissæ Erlendi filiam Kalio Kalii
filio, cædem quasi patris reparaturus despondebat, quæ dotis
nomine prædia quædam in Orcadibus cum villicatione in Papilia
accepit. Ferunt quidem Erlingum Comitissæ Erlendi filium in freto
Öngulsöæ cecidisse; Snorro autem Sturlæus eum in Vlatstiri cum
rege Magno cæsum asserit. Kolus inter nuptias suas Regi ad-
ditus, ipsum orientem versus in Norvegiam comitabatur Ag-
das usque & in prædiis suis sedem figebat. Suscepit ex uxore
Gunnhilde duos liberos, filium nomine Kálium, filiam Ingiri-
dem, utrumque optimæ spei diligenterque educatum.

A. D.

Sigurdr var til kongs tekin.

Pá er *Magnus* kongr hafði landi rápit IX. vetr, for hann or
 landi vestr um haf oc heriadi á *Kunnakto*, enn um sumarit epter
 1103 fell hann á *Ulaztiri Bartolomeus* messo dag; enn er *Sigurdr*
 kongr spurdi fall födr síns i *Orkneyium*, for hann þegar austr
 til *Noregs* oc var þar til kongs tekinn med brædrum sínum
Eysteine oc *Olafi*; *Sigurdr* let eptir dottr *Ira* kongs fyrer
 1104 vestann hafit. Æinum vetri edr tveimr eptir fall *Magnus* kongs
 komu vestann unri haf *Hakon Pálsfon*, oc gáfu kongar honom
 iarls nafn oc ríki slíkt sem burdir hans stodu til, for hann
 þá vestr um haf oc tok under sic ríki i *Orkneyium*, hann
 hafði jafnan fylgt *Magnusi* kongi meþan hann lifði, hann var
 med honom i hernapi austr á *Gautlandi*, sem segir, i drápu
 þeirri er ort er um *Hakon Pálsfon*.

Magnus feck jarls nafn.

Pá er *Hákon* iarl hafði ríki haft i *Orkneyium*, kom ofan
 af *Skotlandi Magnus* son *Erlendis* iarls, oc beiddiz at taka
 vid födrleifd sinne, þat líkadi bændum vel, því at hann var
 all vinfæll; hann átti þar marga frændr oc mága þá er gíar-
 nan vildu honom til ríkis hallda, þá átti modr hanns fá madr
 er *Sigurdr* het, þeirra son var *Hakon Karl*, þau áttu þú i
Papule; þá er *Hakon* iarl spurdi at *Magnus* iarl var kominn
 i eyiarnar, dró hann lip at fer oc vildi æi uppgefa; epter
 þat foru viner á mille oc leitudu um fætter, kom því sva at
 þeir fættuz at því at *Hákon* gaf upp ríki (d) allt, ef þat væri
 at

(d) hálf. *dimidium*. 101. 102. 333. *Flat.*

Sigurdus Rex designatur.

A. D.

Rex Magnus, cum Norvegiam novem annis rexisset, regno salutato & occidentem versus mari trajecto, Hiberniam infestavit, & Kunnaktæ hyemavit, insequente autem æstate in Vlat- 1103
stiria in festo Bartholomæi cecidit. Rex vero Sigurdus in Orca-
dibus de cæde patris sui certior, in Norvegiam se statim conferebat & unacum ipsius fratribus Eisteine & Olao Rex constitue-
batur. Reliquit in oris transmarinis filiam Regis Hiberniæ
Sigurdus. Uno aut duabus post cædem regis Magni annis, ve- 1104
nientem ab occidente maris Haconem Pauli, Reges comitis ti-
tulo, addito tanto regno, quantum hæreditario jure illi debeba-
tur, ornare, unde mare occidentem versus trajecit & reg-
num in Orcadibus occupavit. Regem Magnum, dum in vivis
erat, jugiter secutus fuerat; militiæ in Gothia orientem versus
cum eo erat, ut refert oda de Hacone Pauli composita.

Magnus Comitis titulo salutatur.

Cum Hacon Pauli regnum in Orcadibus tenuisset, venit ex Scotia Magnus Comitis Erlendi filius, patrimonium suum expe-
tens, quod incolis placuit, amicis enim admodum beatus, mul-
tos ibidem cognatos & affines qui ipsum ad regnum promoverè,
lubenter voluere, habebat. Matrem ejus tum uxorem duxerat
vir nomine Sigurdus, quorum filius Hacon Karl; hi villam
in Papilia possidebant. Cum Comitem Magnum in insu-
las venisse exquireret, cedere nolens, copias contraxit. Postea
amici intercedendo concordiam querebant, unde res eo venit ut
ea conditione conciliarentur, ut Hacon dimidium regnum, modo
reges

A. D. atqvædi *Noregs* konge; *Magnus* fór þegar austr til *Noregs* á fund *Eysteins*, Kongs, því at *Sigurdr* var þá utfarinn i *Jor-fala* heim; *Eysteinn* kongr tok við hönom for kunnar vel oc gaf honom upp födrleifd sína, hálfar *Orkneyiar*, oc iarls nafn, for *Magnus* iarl vestr um haf á vit ríkis síns, oc urdu þa fegner frændr oc viner oc öll alþýða, samdiz þá vel frendsemi þeirra *Hakonar* er viner áttu hlut i; var þá ár oc fridr godr i *Orkneyium* meþan vínatta þeirra hellzt.

Frá Magnuse jarle.

Hinn heilagi *Magnus* Eyia iarl var hinn ágætazti maðr, mikill at vexti, drengiligr oc skýrligr at yferlitum, sidgodr i háttum, sigrfæll i orrostom, spekingr at viti; málfniallr oc ríklundadr, ör af fe oc stórlýndr, ráðsvinnr oc hverium manne vinfælli, blípr oc godr viðmælis við spaka menn oc goda, enn hardr oc óeyrinn við ránsmenn oc víkinga, let drepa miöc þá menn er heriudu á bændr oc landzmenn, let han taka mordingea oc þiofa, oc reffapi svo ríkum sem óríkum rán oc öll óknytti, æi var hann vinnhallr i domum, virði hann meira gudlegann rett enn mannvirþingar mun, hann var storgiöf full við höfþingia oc ríka menn, enn jafnann væitti hann þó mesta huggun fátækum mönnum, i öllum hlutum helt hann ríkuliga Guds bodord, þiáde sinn líkama i mörgum lutum þeim er i hans loflegu lífi voro birtær fyrrer gudi enn leynt fyrrer mönnum, fyndi hann þá ráðagerþ sína at hann bat fer einnrar hinnar dýrdligztu ættar af *Skotlandi* oc drack brudhlaup til, bygdi haun X. vetr hiá henni sva at hann spillti hvorskis þeirra lösta, oc var hreinn oc flecklaus allra saurlífis lýnda, oc er hann kendi freystni á fer, þá fór hann i kalt vatn oc bat fer

reges Norvegiæ in id consentirent, dederet; Magnus statim, orientem versus in Norvegiam iter suscipiendo, regem Eisteinem, (Sigurdus enim eo tempore in petenda erat Hierosolyma,) convenit, qui ei humanissime excepto, patrimonium suum, dimidias Orcades () comitisque titulum dedit, unde Comes Magnus, mare occidentem versus, ad invisendum regnum, trajicit, cognatis & amicis, cum toto populo, gaudentibus. Viguit autem ipsius cum Hacone amicitia, cum amici eandem conservandam participarent. Comitabatur annonæ ubertas & tranquilla in Orcadibus pax ipsorum amicitiam.*

A. D.
1108

De Comite Magno.

Comes insularum sanctus Magnus, vir fuit præstantissimus, statura magnus, virilem fortitudinem, formamque conspicuam præ se ferens, morum integritate clarus, in præliis victoriosus, sapiens, disertus, animo munificus, liberalis, magnanimus, consilio prudens, & amicis præ quovis beatus, erga modestos probosque homines comis & affabilis, severus autem & molestus contra prædones & piratas; eos qui colonos indigenasque armis infestabant admodum occidi, homicidas & fures capi curavit, & tam divitibus quam pauperibus rapinæ, furti, omnisque doli pœnas imposuit; amicorum studio in judiciis non trahatur, divinum jus personarum disparitati præferens; erga principes & divites munificus fuit, semper autem pauperibus maximum solatium præstitit; præcepta divina in omnibus abunde servavit. Corpus suum multis quæ in ipsius laudabili vita deo detecta, mortalibus vero occulta, fatigavit. Manifestavit id suum consilium ut virginis cujusdam optimæ ex Scotia stirpis nuptias ambiret celebraretque; cum hac decem hyemes ita cohabitavit, ut neutrius pudorem violaret, ab omni impudi-

Q

pudi-

(*) Hæc minus recte referri docet Torfaus in Orcadibus p. 85. monstrans Magnum investituram accepisse Ao. 1103.

A. D. ser fulltings af gudi. Marger voro þeir hluter adrir oc dýrdliger mannkoster er hann fýndi sealfum gudi enn leyndi mennina.

Frá Magnusi oc Hakone.

Þeir frændr *Magnus* oc *Hakon* höfpu landvörn nockora hríp sva at þeir voru vel samþycker; sva er sagt i kvædi því er er ort er um þá, at þeir hafi bariz vid þann höfpingia er *Dúfniáll* hetu oc var manni firnari enn brædrungr iarlanna, oc fell hann fyrer þeim. Þorbiörn het göfugr madr er þeir toku af lífi i *Borgarfyrði á Heatlandi*; fleiri eru þau típindi er kvædit vífar á er þeir hafi bádir samt at verit þó at her se æi greiniliga frásagt; enn er þeir frændr höfpu nockora stund landi rádit, þá var enn sem optar oc jafnan kann verda, at marger aller menn urdu til um at spilla frendsemi þeirra, dróz *Hakon* þá ógiptu menn meirr á hendur, því at hann var miöc öfundsiúcr um vinsælder oc höfþingskap *Magnus* frænda síns.

Frá Magnuse jarle.

Tvæir menn eru þeir tilnefnder er voru med *Hakone* jarle er æinna vest geingu á milli þeirra frenda, *Sigurþr* oc *Sighvatr Socki*; þessum rógi kom sva med umtali vondra manna at þeir frændr drogu þá enn lip saman oc fór hverr i móti öprum jarlarner med miklu lipi, þeir helldu þá báder til *Hrosseyiar* þar sem þingstöð þeirra var *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarer tveggio lipi sínu, oc bioggoz til bardaga, þá voro þar

*pueritiae peccato purus & immaculatus; cum tentationem com- A. D.
periret, in aquam frigidam descendens, opem à Deo imploravit;
multae erant res aliae & laudandae virtutes quas ipsi Deo manife-
stavit, homines autem celavit.*

De Magno & Hacone.

Cognati Magnus & Hacon regionem aliquantisper concor-
des tuebantur. Fert de illis compositum carmen eos cum mag-
nate, cui nomen Dufniáll, uno gradu remotiore quam quod co-
mitum esset consobrinus, conflixisse, illumque occidisse. Thor-
biörn nomen erat viro nobili, quem in Borgfiördo Hialtlandiae e-
medio sustulere. Plures sunt res gestae, quibus carmen eos una
interfuisse, quamvis heic non distincte exponantur, indigitat.
Postquam autem cognati ditionem aliquandiu moderati fuerant,
evenit quod saepius & frequenter forte accidit, ut multi malig-
ni homines eorum ex cognatione derivandam amicitiam violan-
dam suscipere, unde Hacon infortunatis hominibus magis ac-
clinabat, populari enim favori & magnificentiae cognati Magni
valde invidebat.

De Comito Magno.

Nominantur duo Sigurdus & Sighvatus Sockius comiti Hakoni
adhærentes qui pessime cognatos intercedebant; hæc calumnia
malorum hominum persuasione eo usque pervenit, ut cognati
Comites, conscriptis adhuc militibus, frequentes invicem ob-
viam irent; hinc uterque in Hrossöam, ubi locus erat co- 1110
mitiis Orcadensium, tendit; verum uterque eo delatus, aciem
componendo, ad congressum paratur; convenerant ibidem comi-

A. D. þar iarlar oc allt stormenni oc voro þar marger beggia vinir þeir
 IIIO er allann lut áttu i at sætta þá, gengu marger þá á milli med-
 drengskap oc godvilea, þessi fundr var á langaföstu, enn vit
 þat er marger menn áttu lut at at skirra vandræðum med þeim
 enn veita hverigum til óhæfu vid annan, þá bundu þeir sætt sína
 med eidum oc handföllum, oc er þapan lipu nockorar stunder, þá
 eindagadi *Hakon* iarl med falsi oc fagrælum stefnudag hinum
 fæla *Magnusi* iarli at æi skyldi snúaz, edr, ónyta frændsemi
 þeirra oc stadfastliga nygeorr fridr, skyldi þessi fundr til stad-
 festu fridar oc sættargerþa þeirra á medal i *Paska* viku um
 vorit i *Eigilsey*; þetta líkadi *Magnusi* iarli sem fullkominn
 heilhuga fridr án allra grunsemda svika oc ágirndar, oc skyldi
 hvorr þeirra hafa tvö skip oc jafnmarga menn, svördu þess
 bádir at hallda þær sætter er hinet vitruztu menn reðu upp
 at segia þeirra á milli, enn er *Pascha* típin geck af, buaz
 hvorer tveggio til þessa fundar, stefndi *Magnus* iarl til sin
 þeim mönnum öllum et hann vissi vera godgiarnazta oc líc-
 ligzta til umbota med þeim frændum, hann hafpi tvo skip
 oc jafnmarga menn sem mælt var, oc er hann var buinn, hellt
 hann til *Eigilseyiar*, oc er þeir reru i logni oc sækyrru, þá
 reis bodi á skipi því er iarl styrdi oc fell yfer skipit þar
 er iarl sat, enn menn iarls undruduz miöc þenna atburd
 er bopi fell i logni þar sem eingi madr visse von til
 at fyrri hefpi fallit oc diupt var under; þá segir iarl: æi
 er þat kynligt at þer undriz þetta, enn þat er hugsan mín
 at þetta se fyrirbodan líflatz míns, kann vera at þat ko-
 mi fram er fyrer er spád um *Hakon* iarl, skulum var sva
 hugsa

tes, omnesque magnates, multi utriusque simul amici, qui ip- A. D.
 sis in concordiam reducendis omnem operam admovere, multis III O
 tunc viriliter sponteque intercedentibus. Incidit conventus iste
 in jejunium novem hebdomadam. Quoniam autem multi be-
 nigni viri in difficultates inter eos avertendas contribuere, neu-
 tri ad nefas invicem opitulantes, reconciliationem juramento
 dextraque sancita fide stabilivere. Post aliquantum exinde tem-
 poris spatium Comes Hacon dolo & blandiloquio beatum Comi-
 tem Magnum in statutum diem citavit, ne subverteretur aut
 inutilis redderetur eorum consanguinitas & firmiter pridem
 composita pax, hic conventus in sancitæ inter eos pacis confir-
 mationem hebdomade veris festum Pascatos insequente in Eigils-
 eia præfiniebatur, qui Comiti Magno tanquam perfecta integra-
 que pax, sine omni doli aut avaritiæ suspicione placebat; habe-
 ret etiam quovis eorum duas naves, numero comitum pares;
 ad contractus, quos viri sapientissimi inter eos pronunciarent ser-
 vandos uterque juramento se adstringit. Paschate autem trans-
 acto uterque ad hunc conventum sese præparat. Comes Magnus
 omnes quos benignissimos nec non optimæ lites inter cognatos
 sedandi spei novit, adsciscit, duabus navibus, totque, quot præ-
 finitum, viris stipatus, postquam se paraverat in Eigilseyam te-
 tendit; cum autem inter ventorum silentium marisque tranquil-
 litatem remigarent, unda ad navem, quem regebat Comes, in-
 surgens, in eandem ubi sedebat, incidit. Nautæ Comitæ hunc
 casum admodum mirantur quod fluctus silentibus ventis, ubi an-
 tea extitisse nemo sciverat, subtus præterea profundum, insur-
 geret; tum Comes; non est, ait, mirandum, vos his stupere, ve-
 rum fert meus animus hoc mortem meam præsagire; forsitan
 eveniat, quod de Comite Hacone prædivinatum; sic rem nostram

A. D. hugsa vort mál, at ec get at *Hakon* frendi minn mun bua æi
 IIIIO um heillt við ofs á þessum fundi; menn jarls urdu hrygger
 við þessi ord er hann sagði sva bráðar vonir síns lífiátz. oc
 bápu hann gæta lífs síns oc fara æi á trúnat *Hacon* jarls;
Magnus jarls svarar, fara skal nú at finne oc verði alt at
 Gúds vilia um vorar ferder.

Atferd *Hacon* jarls at *Magnuse* jarli.

Nú er at segia frá *Hakone* jarli at hann stefndi at fer lipi
 miklu oc hefer herskip mörg oc öll skiput sem til bardaga
 skyldi leggja, enn er lipit kom saman, gerir jarl þat bert fyrer
 mönnum at hann ætlaði at á þeim funde skyldu umskipta með
 þeim *Magnuse* jarle, sva at þeir skyldu æi bápir fyrer *Orkn-*
eyium ráða; margir hans menn letu vel yfer þessi rádagard
 oc lögðu til mörg ferlig ord, voru þeir með vestum tillögum
Sigurdr oc *Sighvatr Socki*, toku menn þá ródr mikinn oc foru
 ákaflega; *Hávardr Gunnarsson* var á jarls skipe vinr oc ráðgjafi
 Jarlanna oc var þarum þeim jafnhollr; *Hacon* hafði leynt
 hann þessu órádi er *Hávardr* villdi víst æi víðfæma, oc er
 hann vísse jarl sva stadfastann í þessu órádi, þa liop hann af
 jarls skipinu á fund oc svam í ey eina óbygda; *Magnus* jarl
 kom fyrr til *Eigilseyar* með lip sitt, oc er þeir sá ferþ *Ha-*
konar jarls, sá þeir at hann hafði átta herskip, þottiz hann
 þá vita at um svik mundi búit, sótti *Magnus* jarl þá upp
 á eyrna með lip sitt oc til kyrkiu til bænar oc var þar um
 nóttina, enn menn hans báðu at veria hann; Jarl svarar,
 leggja vil ec æi líf ydvert í hættu! fyrer mic, oc ef æi
 verdr

perpendamus, quod cognatum Haconem in hoc conventu nobis insidiari conjiciam: His verbis affeclæ, cum propinquam adeo necis suæ spem indicaret, contristati, ut, vitæ suæ prospiciens comitis Haconis fidei se non committat, rogant; quibus Magnus respondet; hac vice ibo, diriget Deus totum nostrum iter.

A. D.
1110

A adoritur Comitem Magnum Hacon Comes.

Jam de Hacone referendum, eum ingentes copias colligere, & multas naves bellicas, quasi prælio congressurus esset, instruere. Congregato autem exercitu, comes propositum patefacit, nimirum in hoc conventu inter ipsum & comitem Magnum ita mutandum, ut Orcadibus ambo non præessent. Placuit hæc consultatio multis ejus affeclis, haud pauca verba adjicientibus, ex quibus Sigurdus & Sighvatus Sockius pessima addebant; hinc remis strenue incumbentes navem pro viribus propellunt. Havar- dus Gunnari in nave comitis erat, Comitum amicus & consilia- rius & utrique eorum æque fidus; hunc Hacon de insano hocce consilio, quo Havar- dus certe non acquiescere voluit, celaverat; cum autem comitem ejusdem adeo tenacem comperiret; e nave comitis exsiliens, natando in insulam quandam incultam perve- nit. Comes Magnus cum suo exercitu in Egilsöam prius deve- niens, cum Comitem Haconem navigantem conspiceret, octo naves bellicas eum habere animadvertit & insidias strui videt, unde in insulam cum exercitu ad templum usque tendit ibi- demque pernoctatur; satellitibus autem ipsi defensionem offerenti- bus respondet; Vestram, ait, vitam pro me periculo extorere nolo, si
pax

A. D. verdr fríþr fettr med ockr frendum, þá verdr sem Gúð
 III° vill; mönnum hans þotti sannaz þat er hann hafði sagt. Nú
 af því hann vissi fyrer um lífstunder sínar; hvort er þat var
 helldr af hugspeki hans edr gúðligri vitran, þá vildi hann
 æi flyia oc æi fara langt frá funde óvina sinna; hann badz
 fyrer rækiliga oc let syngia sér messu.

Bod Magnuse Jarls.

Hakon oc hans menn hlupu upp um morgininn oc runnu
 fyrst til kirkionnar oc rannfökudu hana, oc fundu iarl æi,
 hann hafði vid þridia mann gengit annann veg á eyra i leyni
 nockot, oc er hinn helgi *Magnus* eyia jarl sá at þeir leitudu
 hans, þá kalladi hann á þá oc segir hvar hann var, bat hann
 þa æi annars leita, oc er *Hácon* sá hann þá liópu þeir þángat
 med ópi oc vopna braki; *Magnus* iarl var þá á bæn sinne er
 þeir komu til hans, oc er hann lauk bæn sinne, þá signde hann
 sic oc mælti til *Hákonar* jarls med stadföstum hug, æi gerder
 þú vel frendi er þú geckt á eida þína oc mikil von at þú ge-
 rir þetta meirr af annarra illzku enn þinne, nú vil ec bió-
 da þer þriá koste, at þú gerir þenna nockurn helldr enn spillir
 eipum þinum oc láter drepa mic saklausann; menn *Hákonar*
 spurdu hvorn hann bide? Sá er hinn fyrste at ec mun ganga
 sudr til *Roms* edr allt ut i *Jorsalakeim*, oc fækia heim helga
 stapi, oc hafa tvö skip or landi med því sem ver þurfum at hafa
 oc bæta hvers tveggja ockars sál; þess mun ec sveria at koma
 all dri til *Orkneyia*. Þessu var skiót neitat; þá mælti *Mag-
 nus* iarl; ná med því at líf mitt er á ydru valldi oc ec hefi i
 mörgum lutum til sekta gert vid almátkann Gúð, þá sendtu mic
 upp

pax inter nos cognatos sanciri nequeat, Dei voluntas fiat. Comitibus ipsius quæ dixerat comprobari videbantur. Caterum cum de vitæ suæ spatio præsciret, sive ipsius fuerit præscitum sive divina revelatio, non fugere, nec procul ab hostium conventu discedere voluit, & piè precatus, missam celebrari curavit.

A. D.
1110

Oblatæ a Magno conditiones.

Hacon cum suis mane sequentis diei excurrrens, templum primo petatum pervestigat, comitem, qui ipse tertius aliorsum in insulæ locum secretum secesserat, non inveniens; cum autem comes sanctus Magnus hostes ipsum quærere videret, ubi esset indicando, arcessitos, non alium quærere rogat; verum cum Hacon ipsum videret, vociferati, cum armorum strepitu eodem currunt, quibus venientibus comes Magnus orat, & cum à prece desisteret & cruce se signaret, Haconem, firmo animo, sequentibus alloquitur. Non, ait, bene fecisti cognate! cum juramentum tuum violares; est etiam magna spes quod hoc magis aliena quam propria malitia inductus facias; Jam tres tibi offeram conditiones, ut harum aliquam potius admittas, quam violato jurejurando me insontem occidi cures. Milites Haco-niani qualem offerret interrogant? Prima est, inquit, quod Romam austrum versus aut usque in Palæstinam progressurus, in duabus navibus, quibus nobis opus est instructis, loca sancta in-visam, & pro utriusque nostri anima expiem, interpositurus jus-jurandum me nunquam in insulas rediturum. Hæc cum celeriter denegaretur, comes Magnus sequentibus perguit. Quoniam mea vita in vestra sita est potestate & ego ab omnipotente

R

Deo

A. D. upp í *Skotland* til vina ockarra beggia, oc se ec þar vard-
 1110 veittr oc þveir menn med mer til skemtunar, sea þu sva fyrer
 at ec nái æi or þeirri vardveizlu at koma. Þessu var skiott
 næitat; Magnus mælti; enn er epter æinn kosttrinn fá er ec man
 þer bida, oc væit Gud at ec se meir fyrer ydvarre fál enn lífe
 mínu, lát mic aflima sem þer líkar edr augum ræna, oc set
 mic i myrkvastofu; þá mælti *Hakon* iarl, þessa fætt tek ec
 oc æi beidic framarr; höfþingiar hlupu þá upp oc mæltu til
Hakonar iarls, drepa munu ver nu annann hvern yckarn
 oc æi skulu þit bádir (e) löndum ráða; þa svarar *Hakon* iarl:
 drepit hann helldr, því at fyrr vil ec ráða ríki oc löndum enn
 deya sva brátt. Sva segir *Höldbodi*, rettordrbondi i *Sudrey-*
ium fra vidrædu þeirra, hann var þá med *Magnuse* annarr
 hans manna er þeir gerdu hann handtekinn.

Hálshöggvinn Magnus jarl.

Sva var hinn virdulegi *Magnus* iarl gladligr sem hönom væri
 til veizlu bodit, hvarki mælti hann med stygd ne reidi or-
 dum, oc eptir þessa rædu fell hann til bænar oc (f) laut i gaup-
 ner fer oc holti ut mörgum tárur i Guds augliti; þá er hinn
 helgi *Magnus* iarl var til dauda ráðinn, baud *Hakon Ofeigi*
 merkismanni sínom at drepa iarl, enn hann neitte med hinne
 mestu reidi; þá neyddi hann *Lífólf* steikara sinn at bana Jarli,
 enn hann tok at gráta hástöfum; æi skaltu gráta þetta sagdi
 iarl, því at frægd er i at vinna slíkt, vertu med stadföstum hug,
 því

(e) frá þessum dege. *post hunc diem. add. 101. 102.* ((f) bat. *preces fu-*
dit. Flat.

Deo in multis pœnam promerui, me in Scotiam ad utriusque nostri amicos, ibidem custodiendum, cum duobus in mei oblationem viris, mittas, & ne ex ista custodia elabendi mihi detur facultas, provideas; huic cito renuebatur. Adhuc, ait Magnus, una restat conditio quam tibi offeram, scitque Deus me magis vestræ animæ quam meæ vitæ providere, fac me pro tuo arbitrio mutilari aut oculis spoliari & carceri includi. Ad hæc Comes Hacon; hanc, inquit, nihil ultra expetens, accepto. Quo audito, majoris notæ viri concurrentes Haconem talibus alloquuntur; jam alterutrum vestrum occidemus, nec uterque regioni præerit: His Hacon regevit, illum, ait, potius occidite, rem enim publicam administrare quam tam cito mori malo. Memoratum refert Hölldbodius, incola in Hæbudibus verax, eorum fuisse colloquium; erat ille cum Magno alter ejus comitum cum ipsum caperent.

Decollatur Comes Magnus.

Talem honorandus Comes Magnus lætitiæ, qualem si ad convivium invitaretur, præ se ferebat, nec aspera, nec iracunda verba locutus. Post hoc colloquium oraturus procidit, & manuum complicatarum concavitatem inspiciens, numerosas coram Deo effundit lacrymas. Cum sanctus Comes Magnus neci destinatus esset, Comes Hacon vexillarium suum Ofeigum ut comitem occidat, jubet, qui ubi maxima cum iracundia recusaverat, Lifolfum assatorem ad enecandum Magnum cogit; sed hunc plangere incipientem Comes Magnus affatur. Ne hoc, ait, lacry-

A. D. þvi at þu skalt hafa klædi mín sem sifr er til oc lög hinna
 IIIIO fyrre manna, oc æi skaltu hræðaz því at þú gerir naudigr,
 oc fá er þer naudgar misgerir meir enn þu; enn er jarl
 hafpi þetta mælt steyppte hann af ser kyrtlinum, oc gaf *Líf-
 ólfi*, sípan bat hann ser leyfis at biþiaz fyrer oc þat var ho-
 nom veitt, hann fell til jardar oc gaf sic Gudi, oc færði hö-
 nom sialfann sic i fórn ecki at eins bat hann fyrer ser oc
 vinum sínum, helldr oc þar med fyrer uvinum sínum oc
 banamönnum, oc fyrergaf þeim af öllum hug þat er þeir
 misgerþu med hann oc játti Gudi sínar misgerþir oc bat þær
 af ser þvaz i uthellingu blods síns, oc fal önd sína Gudi á
 hendi, oc bat Guds eingla koma imot fál sinne oc færa hana
 i hvíld Paradífar; þat segia sumer menn at hann tæki Cor-
 pus Domini þá er messan var sunginn. Þá er Guds vinr
 var til höggs leiddr, mælti hann til *Lifólfs*, stattu fyrer mer
 oc högg í höfut mer míkil fár, þvi at æi famer at höggva
 höfþingia sem þiofa, styrkztu aumur, þvi at ec hefi bedit
 fyrer þer til Guds at hann líkne þer; epter þat signde hann sic,
 oc laut hann under höggit, oc leid önd hans til himens.

Birtiz heilagleikr Magnus jarls.

Sá stadr var áþr mosottr oc grýttr, enn liplu síparr burtuz
 verdleikar *Magnus* jarls vid Gud sva at þar var grænn völr
 er hann var veginn, (g) oc hann ödladiz fegurð oc græn-
 leik Paradífar er kallaz jörd lifande manna; *Hákon* jarl lezþpi
 ecke

(g) oc fyndi Gud þat at hann var fyrer rettlæti veginn. *manifestavit
 Deus eum ob suam justitiam læsum esse. addunt 101. 102. 333. Flat.*

mas tibi moveat, tale enim facinus celebre est, firmo esto animo, nam vestes meae, ut lex & consuetudo est majorum nostrorum, tuae erunt, non timeto, invitus enim patras, &, qui te cogit magis quam tu, delinquit; hæc cum dixisset Comes tunicam exutus, dat Lifolfo, & orandi exinde veniam prece impetrat & humi procumbens, Deo semet dicatum sacrificat, non solum pro se aut amicis, sed & præterea pro inimicis & interfectoribus, quibus ex toto animo ipsorum contra eum delictum ignoscebat, peccata sua Deo confessus, rogat, ut eadem in sanguinis ipsius effusione abluantur & animæ in manus Dei commendatæ ut ipsius angeli obviam veniant & in requietem Paradisi vehant. Sunt qui eum corpus Domini cum missa celebraretur accepisse referunt. Cum Dei amicus ad cædem adduceretur, Lifolfum ita alloquitur; statim, ait, coram me, capitiqve meo ingentem infligito plagam, non enim magnates tanquam fures cedere decet; Corroborare miser! nam ego Deum pro te oravi ut tui misereatur; Post hæc crucis signo sibi imposito, cum sub ictum se incurvasset, ipsius anima in cælum ferebatur.

A. D.
1110

Manifestatur sanctimonia Comitis Magni.

Erat locus iste antea muscosus lapidosusque, paulo autem post Comitis Magni apud Deum dignitas manifestabatur, ita, ut locus ubi interfectus & splendore & viriditate Paradisi, qui terra vocatur hominum viventium potitus erat, campus viridis existeret.

R 3

Comes

A. D. ecki at iarl veri til kirkiu færdr. Andlátz dagr *Magnus* iarls er
 1110 tveim náttum eptir *Tiburtius* messu, þá hafði hann iarl verit
 yfer *Orkneyium* VII. vetr oc þeir *Hakon* báder saman; þá var
 lidit frá falli *Olafs* kongs fiorir vetr hins átta tigar; þá voru
 konga yfer *Noregi Sigurdr* oc *Eysteinn* oc *Olafr*, þá var lipit
 frá burdi Kristz M. oc níutiger oc einn vetr.

Færdr til Kirkio líkami jarls.

Epter fundinn þá hafði Þora modir *Magnus* iarls bopit báðum
 jörlum til veizlu, oc nu kom *Hacon* iarl til veizlunnar epter
 víg hins helga *Magnus* jarls; Þora geck sealf um beina oc bar
 jarli dryck oc hans mönnum þeim er at viginu höfði verit so-
 nar hennar, oc er dryckr feck á jarl, þá geck Þora fyrer hann
 oc mælti, nu ertu æinn kominn hingat herra enn ec vænta
 yckar beggia, mantu nu vilia gledia mic at Guds vitne oc man-
 na, ver mer nu i sunar stad, enn ec mun þer i modr stad,
 þarf ec nu miöc þinnar miskunnar oc at þu leyfir mer at son
 minn see til kirkiu færdr, ver mer nu sva bæna sem þu vilt
 at Gud se þer á doms degi; jarl þagnar oc hugfar málit,
 er hun bat sva miukliga grátandi at hon nædi son sinn til
 kirkio at færa, hann leit vid henni oc felldi tár oc mælti
 vid hana graf þar son þinn sem þer likar; síþann var jarl
 færdr til *Hrosseyiar* oc grafinn i Kristzkirkiu þeirri er Þorfinnr
 iarl let gera.

Jar-

Comes Hakon Comitem ad templum devehī non permisit. Dies A. D.
 emortualis comitis Magni duabus noctibus post festum Tiburtii 1110
 incidit; fuerat tunc Comes Orcadensium, una cum Hacone,
 annis septem; Effluxerant ab obitu regis Olai septuaginta qua-
 tuor anni. Extitere tum Reges Norvegiæ Sigurdus, Eisteinn &
 Olaus. Transiere eo tempore a nativitate Christi supra annos
 mille nonaginta unus.

Funus Comitis ad templum deportatur.

Post conventum, mater Comitis Magni, Thora utrumque Co-
 mitem ad convivium invitaverat, quod Hacon iam post cædem
 sancti comitis Magni adit. Thora ipsa inter officium hospitale
 peragendum, Comiti cum suis, qui filii ipsius cædi interfuerant,
 potum ministrabat; Comitem autem potando obrutum accedit &
 talibus alloquitur; Domine! ait, nunc solus huc devenisti, ast
 ego utrumque vestrum expectabam; nunc, teste Deo & homini-
 bus, gaudio me afficies; esto mihi jam loco filii, ast ego ero tibi
 loco matris; nunc tua misericordia, & ut filium meum ad
 templum transferendi des veniam, mihi admodum opus est, præ-
 be te jam talem mihi petenti, qualem Deum in die iudicii tibi
 futurum desideras. Comes conticescens, rem secum volvit, cum
 blande adeo, lacrymis effusis, filium ad templum vehendi copiam
 oraret; hinc oculis in illam conversis, lacrymisque demissis, re-
 spondet; filium, ait, tuum ubi placet inhumā. Funus exinde
 Comitis in Hrofsöam transportatum, ad templum Christi, quod
 Thorfinnus exstrui curaverat, sepultum est.

Mira-

A. D.

Jarteikna gerder Magni martiris.

Brátt eptir þetta fyndiz optliga himneskt liós yfer grefti hans; síðann toku menn at heita á hann & ef í háfka voro komner, oc greiddiz þeirra mál sem þeir beiddu; jafnan var kendr himneskr ilmr yfer grefti hans, oc fengu þar síúker menn heilfu; því næst gerðu menn ferd sína bædi af *Orkneyiom* oc *Hialtlandi* er vanheilir voro oc vöktu at leidi hans, oc toku bót allra sinna meina, enn þo þorðu menn æi þessu miöc upp at hallda meþan *Hacon* iarl lifpi. Sva er sagt um þá menn er mest voru i fökum um fiörrád vid hinn helga *Magnus* iarl at þeir dóu flester illum dauda.

Jarteiknagerd Sæls Guds vinar
Magnufs.

I þenna tíma var *Vilhialmr* biskup i *Orkneyium*, hann var fyrstr biskup, þá var biskups stóll at Kristz kirkiu i *Birgisheradi*; *Vilhialmr* var biskup VI. vetr ens feaunda tigar, hann tortrygdi lengi helgi *Magnus* iarls, Þar til er byrtuz hans verþleikar, sva framarlega at Gud let hans heilagleik þeim mun hærra vaxa sem meirr var tilreynt oc segir i jarteina bok hans.

Sudr-

Miracula Magni martiris.

A. D.

Paulo post lumen cælestæ sæpe numero super ipsius sepulchrum conspectum est, hinc, si in discrimine constituerentur, vota ei nuncupare ceperunt, quibus pro votis res succedebant. Cælestis fragrantia super sepulchrum ejus jugiter percepta est, ubi ægroti sanitati restituebantur. Morbo exinde afflicti & ex Orcadibus & Hialtlandia iter susceperunt, & ad tumulum vigilantes ab omni malo sanati sunt, hæc tamen, dum in vivis erat Comes Hacon, celebrare non ausi sunt. Feruntur, qui cædem sancti Comitæ Magni maximum procuraverant, plerique mala morte periisse.

Miracula beati Dei amici
Magni.

Erat hoc tempore primus Episcopus in Orcadibus Vilhialmus & cathedra episcopalis ad templum Christi in provincia Birgenfi. Fuit Vilhialmus Episcopus annis sexaginta sex; hic comitis Magni sanctitatem diu dubitavit, donec dignitas ejus adeo manifestaretur ut Deus eandem eo magis excrescere faceret, quo magis experta est & ipsius miraculorum liber commemorat.

S

Iter

A. D.
1110Sudrferd Haconar
jarls.

Eptir víg *Magnus* jarls tók *Hacon Pálsfon* ríki allt under sic i *Orkneyium*, let hann þá alla menn ganga til eida vid sic oc trunadar þeir er ádr höfðu þionat *Magnusi* jarli; gerðiz hann þá höfþingi mikill oc hafði álaug mikil vid vine *Magnusar* jarls þá er hönum þotti mest i moti ser verit hafa i þeirra vidskip-tum. Nockorum vetrum síparr bio *Hakon* ferd sína or landi oc for supr til *Roms*; i þeirri ferd for hann til *Jorsala* sem sípr er til *Palmara*, sótti þangat helga doma, oc laugadiz i áne *Jor-dan*; eptir þat vendi hann aptr til ópala sinna oc tok under sic ríki i *Orkneyium*; hann gerðiz þá stíornsamr oc fridadi vel ríki sitt; setti hann þá i *Orkneyium* ný lög þau er bondum hugnu-du miklu betr enn þau er ádr höfðu verit, toku vid slíkt at vaxa vinfælder hanns, kom sva at *Orkneyingar* stundupu ecki annat enn hafa *Hacon* at höfþingia oc hans affþringi.

Ættar tala.

I þenna tíma er *Hakon* jarl hafði ríki i *Orkneyium*, bio sá madr i *Dali* á *Katanesi* er *Moddan* het, göfugr madr oc vel audigr, hans dætr voro þær *Helga* oc *Frakaurk*, *Þorleif*; *Helga Maddadardóttir* var frilla *Hakonar* jarls, voru þeirra syner *Havalldr*, er kalladr var hinn *Slettmáli*, enn *Ingibiörg* dóttir þeirra er átti *Olafr* (h) *Bitlingr Sudveyia* kongr, *Margret* var enn dóttir þeirra. *Frakaurk Maddadardóttir* var gipt þeim manni er het *Liðtr Nídingr* i *Suprlandi*, oc var þeirra

(h) Littlingr. Flát.

Iter Hierosolymitanum Comitis Haconis.

A. D.
1110.

Post cædem Comitis Magni Hacon Pauli totum in Orcadibus regnum occupat, & omnes qui antea comiti Magno paruerant ad homagium solvendum cogit, hinc præpotens, amicis Comitis Magni sibi ut videbatur in ipsorum commerciis maximum contrariis multum imperavit. Aliquot exinde hyemibus peregrinationem instituit, Romamque petit. In hoc itinere Hierosolymam, ut solent Palmarii, deveniens, sacras reliquias ibidem invisit & in Jordane lotus est. Post hæc ad allodia sua redux, regno in Orcadibus occupato, exinde imperium dextre administrando, tranquillam pacem conciliat; Tulit tunc novas in Orcadibus leges, incolis multo, quam quæ antea fuerant, gratiores, populari favore exinde beatior; tandem eo venit ut Orcadenses Haconem cum ipsius descendentes principem retinere solum studerent.

Genealogia.

Hac tempestate cum Comes Hacon regnum in Orcadibus tene-
ret habitavit Dali in Katanesia Moddan, vir nobilis & opulen-
tus, cujus filia Helga Frakaurk & Thorleifa; Helga Maddadi
Comitis Haconis erat concubina & horum filius Haralldus co-
gnomine Slettmali, verum filia Ingibiorga, quam duxit uxorem
Rex Hæbudarum Olaus Bitlingur; habuere præterea filiam Mar-
garetam. Frákaurk Maddadi filia viro cui nomen Liotus Nídingr
in Sudurlandia nupsit, fuitque horum filia Steinvora Digra

A. D. þeirra dotter *Steinvör* hin *Digra* er átti *Þorliotr* í *Rekavík*, þeirra sonr var *Aulfer Rosta* (i) oc *Magnus* (k) *Ormr* oc *Maddan*, *Endridi* oc *Audhildr* dottir; önnr dottir *Frakarkar* var *Gudrun* er átti *Þorstein Hauldr Fiaransmannr* þeirra sonr var *Þorbiörn Klerkr*. *Hakon Pálsfon* átti sonr er *Páll* het oc var kalladr hinn *Umálgí*, hann var fályndr oc vinfæll; með þeim bræðrum var ávalt fátt er þeir voxu upp. *Hakon Pálsfon* var sottbitinn þar í eyionom oc þotti þat mannscaþi mikill, því at um hans daga ofanverda var fridr godr, enn bondum var grunr á um samþycki þeirra bræðra.

Dráp Þorkels Fóstura.

Epter andlát *Hakonar* iarls toku syner hans ríki, oc voru þeir snemmindis usamþycker, gerduz þá brátt greiner miklar með stórmenni oc hurfu gædingar miöc í tva stadi. (l) *Havalldr* iarl jarl hellt *Katanes* af *Skota* kongi, oc var hann þar löngum, enn stundum upp í *Skotland*, átti hann þar marga frændr oc vine; þá er *Havalldr* iarl var staddr í *Sudrlandi*, kom til hans fá madr er *Sigurdr* het, oc var kalladr sun *Adalbrictz* prestz, hann var kalladr *Slember*, hann kom ofan af *Skotlandi* oc hafpi verit með (m) *David Skota* kongi oc hafpi hann lagt á hann virdingar miklar; *Havalldr* iarl tok við hönum forkunnar vel, fór *Sigurdr* ut í eyiar með *Havaldi* iarli oc *Frakaurk Maddansdotter*, því at þá var andadr *Liótr Nídingr* (n) broder hennar, höfðu þær systir þá mikil landráð með *Haralde* iarli; *Sigurdr Slember* var í miklum kærleikum við öll þau, þá fylgdi

((i) *Tofsa. Flat.* (k) annar. *Flat.* omitt. 325. (l) *Hacon. 101. 102. 325. 333.* (m) *Dom. Flat.* (n) madr. *maritus* 101. frændi, *cognatus* 325.

(Crassa) quam duxit Thorliotus de Rekavik; horum filius Aulfer Rosta, Magnus, Ormus, Maddan, Endridius, filiaque Audhildis. Altera Frakarkæ filia fuit Gudruna uxor Thorsteinis Haulldi Fiaransmunni, horum filius erat Thorbiön Klerkr. Hacon Pauli filium habuit Paulum cognomento Mutum, erat ei paucorum cura, ast favor insignis. Inter fratres, dum educabantur, similtas jugiter coaluit. Hacon Pauli in insulis morbo extinctus est, quod magnum reputabatur detrimentum, pace enim tranquilla postremis ejus diebus fruebantur, incolæ autem de fratrum concordia dubitabant.

Cædes Thorkelis Fostrii.

Post mortem comitis Haconis, ipsius filii regnum capeſcunt & quoniam cito discordes, ditionem inter se in duas partes æquales dividunt. Dissidiis tunc celeriter inter magnates ortis, optimates duabus partibus valde adhærebant. Comes Hacon Katanesum regis Scotiæ venia retinebat, ibidemque sæpe, interdum vero in Scotia, numerosos enim ibidem habebat amicos, sedebat. Comitem Haralldum forte in Sudrlandia constitutum, vir nomine Sigurdus, dictus esse filius sacerdotis Adalbricti, cognomine Slember, convenit, qui de Scotia descenderat, apud Davidem regem Scotiæ antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipso humanissime exceptus, & Frakaurk Moddani filia, tum enim frater ipsius Liotus Nidingus mortuus fuit, in insulas sequebantur, participarunt tum multum moderandam cum Haralldo ditionem sorores, quorum singulorum amore suffultum Sigurdum Slemberem, Audhildis

A. D. fylgdi hönom *Audhildr* dottir *Thorleifar* Moddandsdottur, er sípan átti *Hácon Kló*; *Audhildi* hafði átta *Eivíkr Stræta*, þeirra son het *Eivíkr Slagbellir*. Þá er þau komu ut í eyjar *Frakaurk* oc *Sigurdr*, geriz sveitardráttir mikill oc heimti hvartveggi iarla at fer vini sína sem flesta, enn þeir voru kærastir *Páli* iarli *Sigurpr* á *Vestnesi* er átti *Ingibiörgu* hina tignu frændkonu iarlanna, oc *Þorkell Sumarliðason*, er jafnan var med *Pále* iarle oc var kalladr *Fostri*, hann var frændi *Magnus* iarls hins helga, oc var manna vinsælztr, virdu sva viner jarls at *Þorkell* mundi þá sízt spara til deilu fyrir sakir harma þeirra sem hann hafði bedit af *Hákone* iarle födr þeirra; þessu kom sva at þeir *Haralldr* iarl oc *Sigurpr Slember* geordu til *Þorkells Fostra* oc drápu hann, enn er þat spurði *Páll* iarl, let hann sér allmiðc mismíka oc sáfnadi þegar lípi at sér, enn er þess urdu vífir viner þeirra beggia, foru menn á millum oc leitudu um fættir, áttu þá aller lut í at þeir skyldu fættaz; *Páll* iarl var sva ræidr at hann vill ecki fættaz nema þeir menn aller veri brott gerfer er at víginu höfðu verit, enn med því at bondum þotti stór mein á deilum þeirra, þá lögðu aller ord til at þeir skyldu fættir verpa, kom því so at *Sigurpr* var brottgeorr or eyionom oc þeir menn allir er *Páli* iarli þotti mest sakader um verk þetta. *Haralldr* iarl hellt upp botum eptir víg *Þorkells*, þat var oc mælt í fætt þessi at batna skyldu frendsemi þeirra, oc skyldu þeir vera báder samt um jul oc allar hinar stærstu hátíder. *Sigurpr Slember* fór brott or *Orkneyium* oc upp í *Skotland* oc dvaldiz þar um hríd med (o) *Melkolmi Skota* kongi í godu yfirlæti, þotti hann þar hinn mesti afreksmadr í öllum karlmannligum íþrottum, dvaldiz hann um hríd í *Skotlandi* ádr hann fór ut í *Jorsala* heim.

Haralldr

(o) Melkolfvi. *Flat.*

filia Thorleifæ Moddani, quæ postea nupsit Haconi Kló, tum A. D. sequebatur. Audhildem uxorem habuerat Eiricus Slagbellir. Cum in insulas venirent Frákaurk & Sigurdus, crebro in factiones itum est, utroque comite amicos quam plurimos arcescente. Dilectissimi autem fuere comiti Paulo Sigurdus de Vestneso, qui uxorem habuit Ingibiörgam Tignam Comitum consanguineam, & Thorkell Sumarlidi, qui jugiter Comiti adhaesit, Fostri vocatus; erat iste Comitis Magni sancti cognatus, amicisque beatissimus. Comitibus amici Thorkelem tum iurgiis, doloris a Comite Hacone ipsorum patre percepti causa, nequaquam parcere putarunt. Hac res eo venit ut Comes Haralldus & Sigurdus Slember Thorkelem adoriundo occiderent, quod exquisitum Comiti Paulo admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de ipso certiores utriusque amici reconciliando intercedebant, omnes ut in concordiam reducerentur consortes; Comes Paulus adeo iras erat ut, nisi omnes qui cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret; cum autem iurgia eorum multum nocere viderentur, omnes ut pacem sancirent verba precaria addebant, unde Sigurdus, cum omnibus qui in procuranda cædere rei comiti videbantur, ex Orcadibus relegatus est. Comes Haraldus cædem Thorkelis reparabat. In conventu etiam cautum fuit ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa quæcunque festa cohabitarent. Sigurdus Slembidiakn, relictis Orcadibus, sursum in Scotiam delatus, aliquamdiu apud Regem Scotiæ Melkolfum moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse aestimatur, antequam in Palæstinam iter susciperet.

A. D.

Haralldr jarl drepinn af Galdri.

Þat var um daga þeirra brædra at þeir skyldu taka veizlu í *Orföru* at bui *Harallds* jarls oc skyldi hann þá kostnadi uppi hallda þau jól af beggia þeirra hendi, var hann þar þá í vidbúnadi miklum oc starfi; þær systur voru þar *Frakaurk* oc *Helga* med jarli, oc sátu þær í lítilli stofu at saumum sínum; *Haralldr* jarl (c) sat í stofu þar er þær sátu systur á þverum palli oc hann fá línklædi á millum þeirra nísaumat, hvítu sem drift, jarl tok upp klædit oc fá at þat var víða gullsaumat; jarl spyrr, hverr á gersemi þessa; *Frakaurk* svarar, þat er ætlat *Páli* brodr þínum; hví vandi þer honum sva miöc klæpi; hann var nýstaddir upp oc var í skyrtnu oc línbrókum, oc hafði kastat mötli á herdar ser, hann kastadi af ser mötlinum oc rakti í fundr klædit; mödir hans þreif til, oc hat hann ecki öfunda þott brodir hans eigi god klæpi; jarl hnycker af henni oc biozt til í at fara, þá hnykti *Frakaurk* af ser falldinum oc reitti sic, kvat þar vid liggja líf hans ef hann færi í klædit; þær gretu þá bádar miöc, jarl fór í æi at sípr, oc let falla ofan um sic, enn jafnskiott sem klædit hrundi ofan um hann, kom hrollr í hörund hönum, oc brátt fylgdi þar verkr mikill, oc af því lagdiz jarl í reckiu oc lá skamma ríd ádr hann andadiz, þotti þat vinum hans skadi mikill, þegar eptir hans andlat tok *Páll* brodir hans ríke allt med samþycke allra bænda; *Páll* jarl virði sva sem þær hefði hönum ætlat gersemi þessa sem *Haralldr* jarl hafði ífarit, oc fyrer þær sakir vildi

(p) geck. *ingressus est.* 101. 102. 333. 325.

Comes Haralldus Magiæ ope interfectus est.

A. D.
1110

Accidit forte tempore fratrum ut convivium Orfiöræ, quod prædium erat Comitis Haralldi, qui pro utriusque eorum parte impensas per festum julense præsens faceret, unde apparatus eximio & labori incumbere, destinaretur. Degebant apud comitem ibidem sorores & in parvo quodam triclinio sarturæ operantes considebant, comes Haralldus in eodem sedebat, ubi istæ in scanno transverso; linteam vestem, recens sutam, nivei prorsus coloris collocari animadvertit, & assumtam, auro passim distingui aspicit; interroganti quanam rem istam pretiosam possideret, respondet Frákaurk; destinata est fratri tuo Paulo; cur, ait comes, tanta industria vestes ejus elaboratis; non æque magnam in meis sarcinendis operam collocatis. Surrexerat recens, & indusio nec non femoralibus linteis amictus, in humeros pallium iniecerat, quo abjecto, vestem replicantem, mater arripit & rogat ne invideat quamvis frater ejus pretiosas vestes possideat; comite pallium quod induturus erat celeriter arripiente, Frakaurk peplum exiit & se confricat, dicens ipsius vitam perdi si vestem induat, utraque sororum lacrymas fundente; Comes nihilominus vestem induit & per membra decidere facit, quam cito autem demittebatur, cutem ipsius horror cepit & celeriter tantus dolor secutus est, ut iecto affixus brevi moreretur, quod amici magnum reputavere detrimentum. Post mortem ipsius frater Paulus totum regnum, omnium incolarum consensu, statim occupat, qui sorores sibi vestem pretiosam, quam induerat Comes Haralldus, destinasse æstimabat, ipsarum

T

ea

A. D. vildi iarl ecki vister þeirra i *Orkneyium*, foru þar i brott or eyionom med allt skulldalid sitt oc fyrst á *Katanes* oc þadan upp i (q) *Skotland* til búa þeirra er *Frakaurk* átti þar; þar fæddiz upp med henni *Erlendr* son hennar medann hann var yngstr, þar fæddiz oc upp *Ólver Rosta* or *Rekavik* oc (r) *Steinny* dotter *Frakarkar*; *Aulver* var manna mestr, ramr at afli, oc uppivöðslu madr mikill, vígamadr enn mesti; þar fæddiz upp *Þorbiörn Klerkr*, son *Þorsteins Hauldz*; (s) þar fæddiz oc upp *Margret* dotter *Hakonar* iarls, oc *Helga Moddans* dotter oc *Eiríkr Slagbellir*; þessir voru aller ættstorer menn oc mikler fyrer ser, oc þottuz aller eiga mikit tilkall til ríkis i *Orkneyium*; þeir voru brædr *Frákarkar Magnus* hinn *Órfi* oc *Ottar* (t) í *Þorsey*, hann var gaufugr madr.

Frá Páli jarli.

Páll iarl red þá *Orkneyium* oc var all vinfæll, hann' var all fámálugr, ecki taladr á þingum, let miöc adra ráða ríkinu med ser, hann var hógværr oc dæll i öllu vit folkít, milldr af fe oc spardi enga luti vid vine sína, hann var úherfkárr oc sat miöc i kyrfæti; þá var i *Orkneyium* mart göfugra manna þeirra er komner voru af iarla ættum. Þá bió á *Vestnesi* i *Hrossey* göfugr madr er *Sigurþr* heiter, hann átti *Ingibiörgu* hina *Tignu*, enn modir hennar var *Herborg* dotter *Páls Þorfinnz* sunar, þeirra syner voru *Brynjolfur* oc *Hakon Pik*, þeir voru allir gæþingar *Páls* iarls; þá voru syner *Hávarðs Gunnasonar* enn gæþingar *Páls* iarls, oc *Hakon Kló*, sva *Þorsteinn*

(q) Sudrland. 325. (r) Steinvör 333. 325. (s) oc *Guðrunar* dottur *Frákarkar*. 325. (t) jarl. *addit Flat.* 101. 102. jarl i *Þiorsá*. 325.

ea propter in Orcadibus mansionem recusans. Hinc ex insulis, A. D. cum omnibus suis necessariis, discedunt, primum in Katanesiam, deinde in Scotiam sursum in prædia quæ possidebat Frækaurk; hæc secum, dum tenellus erat, ibidem educavit filium Erlendum. Nutritus est etiam ibidem Aulfer Rosta filius Thorlioti de Rekavik, & Steinya filia Fraukarkæ. Aulfer statura erat plus quam justa, robustus, seditiosus, & militiæ peritissimus. Educatus est ibi Thorbiörn Klerkus filius Thorsteini Hauldi. Educata etiam ibi Margareta Comitissæ Haconis filia, Helga Moddani, & Erikus Slagbellir; hi omnes nobili genere oriundi & viri magni regnum in Orcadibus retinendi jus habere videbantur. Fratres fuere Frákarkæ Magnus Örfius & Ottar in Thorsöa, vir nobilis.

De Comite Paulo.

Præerat tunc Comes Paulus Orcadibus, amicis admodum beatus, pauciloquus valde, in conventibus taciturnus, alios magna ex parte regnum secum administrare fecit, humanus, erga populum commodus, liberalis, non erant quibus erga amicos parceret, piraticæ nequaquam obnoxius, quietus residebat. Extitit eo tempore in Orcadibus virorum nobilium, qui ex comitum stirpe descenderant, multitudo. Habitavit tunc Vestnesi in Hrosseia vir nobilis nomine Sigurdus, qui Ingibiörgam Tignam uxorem habebat, filiam Herborgæ Comitissæ Pauli Thorfinni filii; horum filii Brinjulfus & Hacon Pik; omnes Comitissæ Pauli erant optimates. Fuere præterea Comitissæ Pauli optimates Havardi Gunnaris filii Hacon Kló, dein Thor-

A. D. *steinn* oc *Dufniall*, moder þeirra var *Bergliot*, enn hennar moder *Ragnhildr* dotter *Páls* jarls; (u) *Erlingr* het madr er bió á (v) *Katanefi*, hann atti fíora sonu oc alla vel menta; *Olafr* het madr (x) er bió á *Gareksey*, annat bú látti hann i *Dungalsbæ* á *Katanefi*; *Olafr* var it mesta afarmenni, oc hafdi miklar virðingar af *Páli* jarli. (y) *Asleif* het kona, (z) hon var vitr oc ættstor oc hin mesta fyrer fer; *Valpiofr* het son (a) hennar, annar *Sveinn*, þridi *Gunni*, aller voro þeir vel menter, *Ingigerdr* het systir þeirra. *Sigurdr jarlsmágr* átti *Þoru* modr *Magnus* jarls, þeirra son var *Hacon Karl*, þeir fedgar voro höfþingjar mikler. I *Rinarsey* bió sú kona er *Ragna* het, *Þorsteinn* het sun hennar, gilldr madr fyrer fer. (b) *Kugi* het bondi er bió i *Vestrey*; vitr madr oc audigr á (c) *Gefsisnesi*. *Helgi* het bondi er bio i *Vestrey* i þorpi því er þar er. *Þorkell* (d) *Fletta* bió i *Vestrey* (e) udæll oc mikilhæfr, *Þorsteinn* oc *Hafliði* voro (f) uvinsæler menn. I *Sviney* á *Petlandsfyrde* bió felítill madr, hans syner voru þeir *Asbiörn* oc (g) *Murgadr*, hiner vafkligztu menn. I *Fridarey* bió fá madr er *Dagfinnr* het. *Þorsteinn* het madr er bio á *Flugunesi* i *Hrossey*, hans syner voro þeir *Þorsteinn Krokanga* oc (h) *Bliann*, þeir voro udelir menn. *Jatvör* dotter *Erlendz* jarls bió á *Knarrarstöðum* oc *Borgar* son hennar, þau voru helldr uvinsæl. *Jon Vængr* bio i *Háey* á *Upplandi*. *Rikgardr* (i) bio at *Breckum* i *Streamsey*, þeir voru uríker menn

(u) Erlendr. 325. (v) Tannskárunesi i Hrossey. 333. 325. (x) oc var Hrolfson *add.* 325. (y) Alleif. *Flat.* (z) hans, *uxor ejus.* 325. (a) þeirra, *eorum* 325. (b) Kuggi. *Flat.* Hugi. 325. (c) Reppisnesi. 325. (d) *Flat.* 325. (e) ei. 333. (f) vinsæler. *Flat.* syner hans uvinsæler. 325. (g) Murgadr. 101. 102. 325. *Flat.* Margadr. (h) *Liliann.* *Flat.* (i) broder hans, *frater ejus.* 325.

Steinn & Dufniall; horum mater erat Bergliot, *cujus mater Ragn-* A. D.
 hildis Comitis Pauli filia. Erlingus nomen erat viro qui in
 Kataneso habitavit, huic filii quatuor, singuli artibus bene
 imbuti. Olaus nomen erat viro Gareksöæ habitanti, qui
 alteram villicationem Dungulsbæi in Kataneso habebat;
 erat Olaus, vir admodum violentus, & magno honore a
 Comite Paulo habitus; Femina nomen erat Asleifa, quæ claro
 etiam genere orta, magnitudinem præ se ferebat, filium habe-
 bebatur Walthiofum, secundum Sveinem, tertium Gunnium, omnes
 artibus probe instructos; horum soror fuit Ingigerda. Sigurdus
 Comitis affinis Thoram Comitis Magni matrem uxorem habe-
 bat, horum filius Hacon Karl; Fuere ambo pater & filius clari
 magnates. Habitabat Rinarsöæ femina nomine Ragna, *cujus*
 filius Thorsteinn, magnitudinem ostentavit. Kugius nomen erat
 colono, qui in Vestureyia Gefsisnesi habitabat, vir sapiens &
 dives. Helgius nomen erat villico qui in oppido quod in Vestr-
 eya est, habitabat. Thorkell Fletta in Vestreya habitabat, pro-
 tervus & arrogans, filii ejus Thorsteinn & Haffidius homines
 erant non populares. In Svineya sinus Petlandici habitavit vir
 pauper, ejus filii Asbiörn & Margadus fortitudinem conspicuam
 præ se ferebant. In Fridaröa vir nomine Dagfinnus sedebat.
 Thorsteinn nomen erat viro qui Flugunefum in Hrofsöa incole-
 bat, hujus filii erant Tkorsteinn Krókauga & Blian, homines
 protervi. Jatvora Comitis Erlendi filia Knararstadis cum filio
 Borgare habitabat; hi populari favore admodum carebant. Jon
 Wængur Upplandiæ in Háeia habitabant. Richardus Brekkis in
 Strömsöa; erant non divites, & Olai Hrolfi filii cognati.

A. D. menn oc frændr *Olafs Hrolfsfunar*; *Grimkell* het madr er bió á *Glettunefi*; þessir menn aller koma vid föguna síparr.

Frá Kala er síþan vard jarl.

Kolr sat at buum sínum á *Ogdum* oc var allra manna vitrastr, hann fór ecki til *Orkneyia*; *Kolr* var spekingr mikill; *Kali* son hans vox þar upp, oc var hinn efniligázt madr, medalmadr vexti, kominn vel á sic, limadr manna bezt, liósjarpr á hárs lit, manna lítilaztr oc vinfælaztr, oc atgiörfis madr mikill; hann orti vísu þessa:

Tafl em ec aurr at efla,
 íþrottir kann ec níu,
 týne ec traulla runum,
 tíð er bok oc smíper,
 skríða kann ec á skíðum,
 skýt ec oc ræ fva at nýter,
 hvart tveggia kann ec at higgia
 harpslátt oc bragþáttu.

Kali var jafnan med *Sölmunde* frænda sínum, syne *Sigurdar Sneisar*, hann var gialldkeri i *Tunsbergi* oc átti bú á *Austr-Ögþum*, hann var höfþinge oc hafdi sveit mikla um sic. (k)

Af

(k) Þeir voru miök jafnalldra frændur, *cognati ætatis admodum æqualis erant.* add. 325.

Grimkell nomen erat viro Glettunefi habitanti. Hi omnes A. D. infra in historia commemorandi.

De Kalio qui deinde Comes evasit.

Kolus sapientia præ aliis clarus, Agdis sedens, res domesticas administrabat & in Orcades se non conferebat. Kalus ipsius filius optimæ spei, ibidem adolevit, vir statura justa, corporis habitu conspicuus, membris præ aliis concinnis, crinibus subfuscis, humanitate, populari favore nec non corporis exercitiis insignis; sequentem composuit cantilenam:

*In alea instauranda sum alacer,
 artes novem calleo,
 vix dedisco characteres Runicos,
 frequens est mihi liber & ars fabrilis,
 xylosoleis vehi possum,
 jaculor & remigo ut sit utile;
 utrumque, ni fallor, teneo
 chitarizandi artem & rythmorum sectiones.*

Kallius jugiter apud cognatum suum Sölmundum Sigurdi Sneffii filium commorabatur; Quæstor fuit Tunsbergi, & Austur - Agdis villicationem habuit, ingenti; e numero enim magnatum, cohorte stipatus.

De

A. D.

Af Kali oc Gilla Krístr.

Þá var *Kali* XV. vetra er hann fór med kaupmönnum vestr til *Einglands* oc hafði godann kaupeyri; þeir heldu til þess kaupstadar er *Grimsbær* heiter, kom þar mikit fiölmenni bæpi af *Noregi* oc *Orkneyium*, af *Skotlandi* oc *Supreyium*, þar fann *Kali* þann mann er nefndiz *Gilla Krístr*, hann spurdi margs af *Noregi* oc taladi flest vid *Kala* oc gerðiz þar felagskapr; hann seger *Kala* i trunadi at hann het *Haralldr* oc var son *Magnus Berbeins*, enn (l) moder hans var i *Suprey*, fretter hann þá *Kala*, hvorsu honom mundi fagnat i *Noregi* ef hann kæmi þar? *Kali* segir at honom þotti líkligr *Sigurdr* kongr til at fagna honom vel, ef ecki spillti adrer um. Þeir *Gilla-Krístr* oc *Kali* skiptuz giöfum vit at skilnadi oc het hvor öprum finne vinattu fullkominne hvar sem fundi þeirra bæri saman. (m)

Frá þeim *Kala* oc *Jóne*.

Epter þat fór *Kali* vestan á hinu sama skipi oc komu utan at *Ögdum* oc heldu þadan til *Biörgyniar*, þá qvad hann vífu :

Vær höfum vadnar leirur
vikr fimm megin grimmar,
faurs er ei vant þar er vorum
vidr i *Grimsbæ* midium

nu

(l) modur ætt hans var i *Sudreyium*, enn sum á *Irlande*, *pars generis ejus materni in Sudreyis pars in Hibernia erat. add. 325.* (m) enn ecki sagdi *Gilli-Krístr* þar fleirum trunat sinn. *add. 325. non autem pluribus sua secreta ibi confidit. add. 325.*

De Kalio & Gilla-Krist.

A. D.

Kalius quindecim annos natus erat cum mercatores occidentem versus in Angliam, bonis instructus mercibus, comitaretur, in emporium quod Grimsbær audit tendentes; huc ingens e Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis confluit multitudo. Convenit ibidem Kalius virum quendam qui Gilla-Kristus appellabatur; hic multa de Norvegia sollicitabat, plurima cum Kalio conferens, quod crebro ansam præbuit consortio; dixit Kalio, sub fide silentii, Haralldum nominari filiumque Magni Nudipedis, matrem vero in Sudreya esse. Interroganti, quali gaudio si forte in Norvegiam veniret incolæ ipsum forent excepturi, respondet Kalius, verisimilem videri Regem Sigurdum, quo magis ipsum humaniter excipiat, modo alii non corrumpent. Gilla-Kristus & Kalius dona ante discessum mutuabantur, plenam amicitiam, ubicunque in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.

De Kalio & Jona.

Kalius postea eadem nave revehitur; Agdis primum allapsi, inde Bergas tendunt. Cantilenam tunc proferebat.

*Pervasimus loca argillosa,
quinque hebdomades admodum crudeles,
non deest lutum ubi eramus
manentes in medio Grimsbæi.*

U

Nunc

A. D.

nu er þar mars af mýri
 megen kátliga látum
 branda elg á bylgior
Biörgyniar til dynia.

Enn er þeir komu til byjarins var þar fiölmenni mikit bædi nordan or landi oc sunnann, oc fiölmenni mikit af öðrum löndum er þangat höfðu flutt gæzku mikla; gengu þeir skipveriar i skítninga at skemta fer; *Kali* var skartzmadr mikill oc hafði fundrgerder miklar er hann var nýkominn af *Einglandi*, fonz honum þá mikit um sic oc mörgum öðrum því at hann var godrar ættar oc sealfr vel mentr, enn i þessum skítningi er hann drack var einn (k) madr er *Jon* het oc var *Petursson Serkssonar* or *Sogni*, hann var þá lendr madr; moder hans het *Helga* dotter *Háreks* af (l) *Sætrum*; *Jon* var áburdarmadr mikill; *Unnr* het göfug husfreyia er gardinn átti þann er þeir drucku í, gerdiz þá med þeim *Joni* oc *Kala* felagskapr oc skildu med kærleikum, for þá *Jon* heim til búa sinna (m) enn *Kali* for austr á *Agder* til födr síns *Kols* oc var löngum med *Sölmunde* frænda sínum, geck sva fram nockr misseri at *Kali* var á sumrum i kaupferdum enn heima á vetrum edr med *Sölmunde*.

Kali for i Dolls helli.

Þat var aitt sumar at *Kali* hafði farit vestr til *Þrándheims*, hann lá vedrfastr i ey þeirre er *Dolls* heiter, i eyunne var hellir er kalladr var *Dollshellir*, var þar köllut fevan, þeir kaup-

(k) göfugr madr ungr, *juvenis nobilis*. 325. (l) Sauxum. idem. (m) Sudr i Sogn. *add. idem*.

*Nunc ita est; ex alto maris
admodum læti facimus
navem per fluctus
Bergas repente deferr.*

Cum autem in oppidum venirent, ingens & de boreali & australi regionis plaga, nec non exterranea, quæ lautam ad vexerat annonam, eodem multitudo confluerat. Nautæ joci ergo cauponas adeunt. Kalius, nuper ex Anglia redux, splendidis admodum vestibus usus est, pompam affectavit, & se, cum multis aliis, extulit, ex clara enim erat familia, ipseque artibus probe instructus. In caupona autem ubi potabat, vir quidam nomine Jonas Petri filius Serksonii de Sognia Regis ferdatararius erat, matri ejus nomen fuit Helga Hareci ex Satira. Jonas pompæ admodum deditus erat. Unnur nomen erat matri familias nobili, quæ domicilium, in quo potabant, possidebat. Coaluitum inter Kalium & Jonam socialis amicitia, quæ non violata, ab invicem discessere, Jona domum ad prædia sua redeunte, Kalio autem orientem versus Agdis patrem conveniente. Kalius etiam apud cognatum suum Sölmundum morabatur. Proceffit ita annos aliquot ut Kalius æstivo tempore mercaturæ vacaret, hyemali autem domi vel apud Sölmundum remaneret.

Kalius antrum Dollii invisit.

Kalius forte aliqua æstate occidentem versus in Thrandiam profectus fuerat; in insula quæ Dolls, ibi autem antrum Dollianum audit, ubi vulgaris spes erat pecuniarum, adversa tempestate

A. D. kaupmenn gengu til oc geingu i hellinn oc höfðu þar hitt et mesta torfære, komu at þar er vatn var um þverann hellinn, oc treystiz eingi yfer at leggja nema *Kali* oc madr er *Havardr* het huskarl *Sölmundar*, oc lögduz yfer vatnit oc höfðu snæri á medal sín, *Kali* lagdiz oc hafði elldskídi i hende oc elldzvirki medal herda, komu á land, þar var hraunott oc ódaunan mikil, fengu þeir varla tendrat liöfit, þá ræddi *Kali* um at þeir mundu ei lengra fara oc gerdu þar vördu til minnis; þá kvad *Kali* vífu:

Her hefi ec háfann reiftann
 hardgediodom varda,
Dolls i döckum helli,
 draugs; leita ec sva bauga,
 ecki veit hve ýta
 unnskípa ferr sípann
 langa braut oc liota
 leip yfer vatnit breida.

Eptir þat hurfu þeir aptr oc komu heilir til manna sinna, oc er ecki getit um ferder þeirra at til típinda yrði annat, oc er þeir koma til *Biörgyniar*, þá for *Kali* í saumu skíting til *Unnar* husfreyiu, þar var oc *Jon Petursson* oc heimamadr hans sá er *Brynjolfur* het; mart var þar annarra manna, þótt her se æi nefnder.

Fra

impeditus detinebatur. Mercatores, itinere suscepto, antrum A. D. ingrediuntur, obviam ibi summam viæ difficultatem, stagnum nempe per transversum antrum, offendentes, cujus transeundi periculo, præter Kalium, & virum nomine Havardum, qui Sölmundi erat domesticus, se exponere nemo eorum ausus est; hi, aquæ se committentes, funem inter se retinebant. Kalius ingressus, ignita manu tenebat crema, igniario in humeris collocato, locus, in quem superato stagno devenere, salebrosus erat & valde fetidus, lumen accendere vix potuere; tum Kalius eos non longius progressuros fore asserit. In memoriam metam lapideam erigunt, Kalio interim sequentem stropham addente:

*Hic altam exstruxi
Viris audacibus struem lapideam,
Dolli nigro in antro;
manium ita quæro annulos (∴ pecunias).
incertum est quis virorum
navibus eat exinde
longam semitam & fædam
viam, per aquam vastam.*

Post hæc reversi, ad suos incolumes redeunt, plura autem in itinere eorum memorabilia obtigisse non commemorantur. Cum Bergas venirent, Kalius eandem, quam prius, apud matronam Unnuram, cauponam petit. Erat ibi etiam Jonas Petri cum ipsius domestico, cui nomen Brinjulfus. Multi confluxerant illuc alii, quamvis heic non nominentur.

A. D.

Frá Hávardi oc Brynjolfi.

Þat var eitt kveld er þeir *Jon* oc *Kali* voru geingner at sofa, enn margir menn sátu eptir oc drucku, var mart talat, menn voru druckner, oc kom þar at rætt var um mannjöfnut oc þat hverir göfgaztir væri lendra manna i *Noregi*, flutti *Brynjolfv* þat at *Jon Petrusson* veri best mannaðr oc ættborinn af hinum yngnum mönnum fyrer sunnan *Stad*, enn *Hávardr* felagi *Kala* taladi til *Sölmundar* oc segir hann at einu verr mentann enn *Jon* kalladi at *Vikveriar* mundi hann meira virða enn *Jon*, her af gerdiz deila mikil oc er ölit mælti med þeim, þá vard ecki betr stilt enn sva at *Hávardr* liop upp oc feck tre eitt oc lýstr því í höfud *Brynjulfi* sva at hann fell i uvit, oc toku menn til hans, enn *Hávardi* var i brott skotit oc á fund *Kala* oc fendi hann hann sudr til *Alvidru*, til prestz þess er *Rikgardr* het oc berr hönum ord mín til at hann taki vid þer þángat til er ec kem heim austr; *Kali* feck hönum mann til fylgðar oc róa þeir sudr til *Græningiasundz*, þá mælti *Hávardr* vid förunaut sinn, nu erum ver komnir or hundahliódi oc manom vid nu (n) hlífa ockr oc leggiaz nidr til svefns. Nu er þá til at taka er *Brynjolfv* vitkadiz oc var hönom fylgt á fund *Jons*, oc segir hönom allann þenna atburð oc þat at mannum var i brott skotit; *Jon* gat strax til *Hávardz*, oc let taka róðrar skutu oc voru þar á tíu menn, oc var *Brynjolfv* fyrer þeim, róa sípan sudr þar til er þeir koma til *Græningiasundz*, var þá liost af degi, þá sá þeir att skíp lá fyrer þeim á fiörunne, oc má vera, seger *Brynjolfv*, at þeir kunni nockot at segia frá

(n) hvyla, *quiescemus*. 101. 325.

De Havardo & Brinjulfo.

A. D.

Accidit vespere quodam, postquam Jonas & Kalius somno se dederant, multis potando adhuc confidentibus, ut varia loquerentur, inebriati; eo tandem venit ut de virili comparatione, quinam præfectorum in Norvegia nobilissimi æstimandi essent, consererent; contendit Brinjulfus Jonam Petri & artium & generis nobilitate reliquos juniores viros e meridie Stadii antecellere; Havardus autem Kalii socius, Sölmundum allocutus, dicit ipsum Jona nullis artibus inferiorem, addens, Vicenses eum Jonæ prælaturos; hinc contentionem ortam & cereviciis promotam, impedire nequiverunt, unde Havardus repente surgens, fuste arrepto, caput Brinjulfi tanto ictu percutit ut in animi deliquium incidere, ab adstantibus statim erectus; Havardus autem cito subductus, ad Kalium mittitur, qui eum austrum versus Alvidram ad pastorem nomine Rikgardum ablegat; Refer, inquit Kalius, ipsi verba mea commendatitia, ut te donec domum venero excipiat. Havardus cum itineris duce, quem ipsi tradebat Kalius, cum Græningiasund usque remigassent, Comitum suum his affectur; Canum jam latratum effugimus, unde quieti somnoque nos jam daturi delitescemus. Jam ad id redeundum, ubi Brinjulfus linguentem prius animum revocat, & ad Jonam deductus, ipsi hunc casum exponit, adjecto, reum & clanculum & repente subductum esse; Jonas ubi Havardus esset recte conjiciens, in assumptum phaselum actuarium decem homines constituit, Brinjulfo ducem agente; hi austrum versus, quo usque in Græningiasundum primo diluculo devenere, remigantes, navem in littore sibi obviam conspiciunt; Fortassis, ait Brinjulfus, aliquid de Havardo ejusque socio narrare queant

A. D. frá þeim *Hávardi*, gengu þeir upp oc fundu þá, voru þeir *Hávardr* þá nývaknader; *Brynjolfv* berr þegar vopn á þá oc voru þeir þar vegner báðer felagar, oc fóru nu med þessè tíðende aptr til bíarins oc segir *Joni*, oc epter þetta vissi allr bæiar lydrinn, *Kali* let ser miöc misbodit í vígum þessum, oc er menn fóru i mille þeirra *Jóns*, segir *Jón* at at hann vill at *Kali* dæmi þat er hönom þotti ser misbodit, þar skyldi fyrer utan kongs rettr oc ádilar máls, oc tóku þeir *Kali* þenna kost, enn þó voru enger kærleikar med þeim þadan i frá; for *Kali* heim epter þenna atburd, oc er þeir fedgar finnaz, segir *Kali* fra tíþindum þessum oc mála lyktum; þá segir *Kolr*: undarliga þotti mer þer sýnaz er þu tokt nockora fætt fyrr enn *Sölmundr* vissi, þycki mer þu vant vid kominn oc mega lítinn lut i eiga nema leita um fættar, oc ecki mundi *Sölmundr* sva gera ef þinn huskarl veri drepinn(o); *Kali* svarar: þetta mun vera sannmæli fader at ec mun hafa sfiött álitit, oc vartu fiarri at kenna mer ráðinn, mun þat opt sýnaz at ec er ecke jafn diup (p) vitr sem þu, enn ec hugfáda at *Sölmundr* væri ecki sínum sóma at nær, þott ec neytta þeim at mer veri boþinn; kalla ec yckr *Sölmundi* ecki svívirþing í at hafa einscöpun fyrer yckarn málalut ef hann býdr yckr, enn efe er mer á hvert til þarf at taka, enn vandalaust kalla ec mer vid *Brynjolf* meðann ec hefer engum ummælum upplokit oc vit engu fe tekit; mart töluðu þeir fedgar þar um, oc þotti sinn veg hvarom þeirra, sendu þeir síþan menn at segia *Sölmundi* þessè tíðinde.

Frá

(o) oc hans skipveri, *ejusque nauta*. 325. (p) æingi, *nemo*. *Flat.*

queant. Exscendunt, reperiuntque nuper expergefatos, & D. A. Brinjulfo statim iis arma inferente, sociorum utrumque occidunt, in oppidum postea revertendo, quæ gesta erant, Brinjulfo exponunt; omnibus exinde oppidanis nota. Kalium, qui his cædibus admodum lædi sibi videbatur, & Jonam, cum aliqui intercedent, ille quæ contraria reputaret, Kalii arbitrio, jure majestatico nec non legitimis causæ actoribus exceptis, committit, conditionem acceptanti. Nulla autem amicitia exinde inter eos valuit. Post hæc Kalius domum delatus, patri casum causæque exitum narrat, cui Kolus, mirum, inquit, mihi videtur, quod ullam transactionem inscio Sölmundo acceptares; videtur mihi tibi caute agendum, nec te nisi in transactione impetranda participare licere; Sölmundus ita non acturus foret si domesticus ipsius occisus fuisset. Respondet Kalius: pater! hoc verum erit, quod ego celeriter nimis perpenderim; ast procul eras qui mihi consilia suggereres; sæpe erit, quod ego non tam alte radicatæ quam tu sapientiæ videar, cogitabam autem Sölmundum suo honori non propiorem quamvis ego mihi oblatum recusarem; vobis, Sölmundo & tibi, non dedecus reputo, quamvis causa à vobis persequenda, vestro, si offerat, committatur arbitrio, in dubium autem revoco num eo veniat; Verum a Brinjulfo pendere nequaquam mihi videor quamdiu nec conditiones ullas proposui nec pecuniam accepi. Conferunt de his multa pater & filius, diverso prorsus arbitrio, nuntios qui Sölmundo nova referrent ablegantes.

A. D.

Frá Jóni oc Sölmundi.

Eptir þat funduz þeir *Sölmundur* oc þeir fedgar, villdi *Kolr* at menn væri sender til *Jons* at leita um fætter, enn *Sölmundur* oc *Hallvardr* brodir *Hávardz* villdu ecke annat enn mannhefnder oc kalla ufallit at bidia fáttu, enn þó var þat ráða tekit sem *Kolr* villdi með því moti at *Kolr* het at skil-
 iaz ecki fyrre vid þessi mál enn *Sölmundur* hefði sinn sóma, skyldi oc *Kolr* öll ráð fyrer gera; enn er sendimenn komu apr, segia þeir at þungliga var svarat þeirra málum, oc *Jon* syniadi þverliga at bæta þann mann er ádr hafði til uhelgi ser verkat; *Sölmundur* qvat þetta ecki fiarri fara getu sinne at þat mun ecki til sámdar at biþia *Jon* til fætta, bad nu *Kol* til leggja þau ráð er dygdi; *Kolr* svarar; vill *Hávardr* sic i nockora hættu leggja til hefnda eptir brodr sinn, oc kann vera at þo verði lítit framgengt; *Hallvardr* qvadz sic ecki spara vilia til hefnda þott þat se nockor mannhætta; þá skaltu fara ley-
 niliga norðr í *Sogn* til þess manz er *Uni* heitir, hann býr skamt frá *Joni*, hann er vitr madr oc nockut fevani, þvíat *Jón* hefer lengi þreingt kosti hans, hann er vin minn mikill oc nu hníginn nockut á alldr; hönum skaltu færa VI. merkr veg-
 nar, er ec sender hönum til þess at hann leggi ráð til at þu komer hefndum fram vid *Bryniolf* edr annann heima mann *Jons* þann er hönum þicki ecki minna lát í, enn ef þetta verdr framgengt, þá skal *Uni* koma þer á *Studlu* til *Kyrpin-
 ga - Orms* frænda míns, oc suna hans *Ögmundar* oc *Erlings* oc þicki mer þá sem þu fert heim kominn, biþ *Una* síþan selia jörd sína oc ráþiz til min; *Hallvardr* býzt til ferdar oc er frá hans ferd edr náttstödum ecki at segia fyrr enn hann kemr

De Jona & Sölmundo.

A. D.

Hos postea Sölmundo conveniente; reconciliationem quæsituros ad Jonam mitti vult Kolius, verum Sölmundus & Hallvardus frater Havardi, præter vindictam, cæde parandam, nihil admittunt, reconciliationem expetere inconueniens asserentes, id tamen consilii quod Kolius urgebat ea conditione captum est, ut ipse huic causæ, priusquam Sölmundo in honorem succederet, se non defuturum promitteret, omnibus ad ipsius arbitrium instituendis. Reversi autem legati, molesta illorum negotio responsa dari, & Jonam hominis, qui antea jus suum perdidisset, cædem reparare præfracte negasse referunt. Sölmundus hoc non procul a conjectura, nempe Jonam pacem poscere decori nunquam futurum asserens, Kolum, ut consilia profutura adderet, rogat, cui ille respondet; num vult Hallvardus se, ad cædem fratris vindicandam, forsitan tamen parum proficiat, periculo cuidam exponere? Hallvardus se, quamvis aliquid subesset periculi, vindictæ non parciturum regerit. Ibis igitur, (ait Kolius) boream versus in Sogniam & virum nomine Unium conuenies, habitat iste non procul a Jona, vir sapiens & ex parte pauper, Jonas enim ipsius sortem diu compressit, amore mihi jungitur arcto, ætate nunc aliquantum provectus, afferes isti sex marcas ponderatas, quas ipsi eum in finem mitto, ut det consilium quo magis aut a Brinjulfo aut alio Jonæ domestico, cujus jacturam non minus doleat, vindictam reportes. Quod si hoc succedat, Uuius te Stydlam ad cognatum meum Kyrpinga·Ormum & ipsius filios Ögmundum & Erlingum deduci curabit, ubi quasi domi te constitutum aestimo; Rogabis Unium exinde ut prædium suum vendat & ad me migret; Hallvardus itineri se accingit, de quo, aut loco in quo pernoctaret,

A. D. kemr einn dag at kveldi til *Una* oc nefndiz ecki sínu nafni, þeir *Uni* spurðuz almætra típinda, oc um kveldit er menn sátu vid ellda, þá fretti gestrinn miöc eptir tignum mönnum i *Sogni* oc *Hördalandi*; *Uni* sagði at þar þætti engi madr ríkari enn *Jon*, bædi fyrer ættarfaker oc enn ujanadar oc spurði ef þeir hefði aungar rauner þess súdr i landit; hann gestrinn varð fárr vid er hann mælti slíct, oc eptir þat drifu menn frá elldinum, sva at þeir urdu tveir einner eptir; þá tok *Uni* til orða oc mælti; hvört nefndiz þu ápan *Hallvardr*; nei sagði gestrinn, ec nefndunz (q) *Saxi* um kveldit; *Uni* mælti, af er þá minn vandi oc þat munda ec ætla ef ec heta *Bryniolf* at þu heter *Hallvardr*, enn þó skulum vid nu ganga at sofa; gestrinn tok til hans oc mælti, ecki skulum ver enn gánga, felldi þá fram fesiödinn, oc segir at *Kolr* fendi hönum silfr þat med kvediu sinne til til þess at þu legðer til med mer at ec kæma fram hefndum vid *Bryniolf* eptir *Hávard* broðr minn, oc segir hönum alt ráð *Kols*; *Uni* mælti, makligr veri *Kolr* gods frá mer, enn æi má ec vita hvers af verðr audit um hefndina vid *Bryniolf*, enn hingat er hans von á morgin eptir klæðum frillu sinnar; oc nu fylger *Uni* hönum ut til hrossa húfs er stöð fyrer dyrum uti oc fal i etustalli, þat var fyrr enn menn stöðu upp, enn inni hafði hann legit um nöttina. Þá er *Hallvardr* hafði litla ríð verit i hrosshúsinu, þá sá hann at fráligr madr var kominn á stöðinn oc kallar at konan skyldi búa sic; hun tok klæði sín oc berr ut, þykkiz *Hallvardr* þá vita hverr vera mun, gengr þá ut; *Bryniolf* hafði þá af ser lagit vapnin er hann batt klæpin konunnar, oc þegar þeir finnaz högggr hann *Bryniolf* bana högg, geck *Hallvardr* þá aptr i hrossa húsit oc fal sic þar;

(q) Sár, *vulneratus*, 102. 333.

non referendum prius quam diei cujusdam vespere ad Unium A. D. perveniret, proprium sibi nomen non indicans; hic & Unius de rebus novis pervulgatis invicem interrogant. Vespere cum focus affiderent, hospes de viris nobilibus in Sognia & Hördia sollicitat, cui Unius Jonam pro ditissimo, & propter generis nobilitatem & injuriam, ibidem haberi regerit, interrogans nonne austrum versus in regione id quadamtenus experti essent? Quæ cum adderet, advena obticuit, unde adstantes a foco recedebant, ita ut duo solum remanerent, tum Unius in talia prorupit; An, inquit, Hallvardus pridem appellabaris? Non, ait hospes, Saxium vespere me appellabam; regerit Unius, præteriit igitur mea cura, putarem, si mihi nomen Brinjulfi, tibi Hallvardi fore, attamen nunc dormitum ibimus; Advena illum retinens affatur, non, ait, adhuc ibimus, tradito statim marsupio; Kulus argentum istud, cum salute sua, tibi eum in finem misit ut me juvares in sumenda a Brinjulfo pro cæde fratris mei vindicta; integrum simul Koli consilium exponit. Respondet Unius; Kulus sane bonum a me promeruit, scire autem nequeo quorsum vindicta contra Brinjulfum succedat, cras autem, vestes concubinae ablaturus, huc speratur. Post hæc Unius eum in equile ante fores situm educit, & in stabulo, prius quam domestici surgerent, abscondit, intus autem per noctem recubaverat. Hallvardus ubi paulisper in equili delituerat, videt virum vegetum &, ut fœmina se pararet, vociferantem, in prædium venisse. Effert vestes assumptas fœmina unde Hallvardus quinam esset advena scire videtur, statimque egreditur. Brinjulfus, cum vestes fœminæ colligaret, arma deposuerat, cui quam cito conveniunt, mortiferum vulnus ictu infligit Hallvardus, quo factò, latiturus, in equile revertitur; dum cædes patrata erat, fœmina dome-

A. D. medan vígit var vegit hafpi konan gengit at minnaz vid heimamenn, oc er hun kom ut, fá hun verks ummerki oc lióp inn med kalli oc felmti, sva miöc at henni hellt vid uvit oc sagpi þó típindin; *Uni* bondi liop ut oc sagpi at gestrinn mundi verit hafa flugumadr, oc sendi þegar menn *Joni* at segia típindinn, oc eggjar sem mest at leita eptir mannum, oc fyrer þat grunadi engi madr *Una* um þessi rád; *Hallvardr* var i rossa hufinu þar til er af leid hin mesta leitinn, enn eptir þat for hann med rádi *Una* þar til er hann kom á *Studlu* til *Orms* oc sono hans, þeir fengu hönum föruneysi heim austr, toku þeir *Kolr* oc (r) *Sölmundr* vel vid hönum oc undu þeir nu vel sínum lut. Nu spyriaz þessi típinde vída, verda menn nu vissir ens sanna; líkar *Joni* allþúngt; lípa nu sva þau misseri; oc annann vetr er addró *Jolum* bioz *Jon* heiman med XXX. manna, oc brá á þat at fara(s) á kynnisleit til *Olafs* modrbrodr fins, oc sva gerpi hann oc feck þar godar vidtökr, segir *Jon* at hann ætlar þapan austr á *Agder* á fund *Sölmundar*; *Olafr* latti þess, segir at ecki lá hans lutr under þott þeir skildi sva búner; *Jon* letz því ecki una at *Bryniolfs* veri uhefnt; *Olafr* letz ætla at lítt mundi hans lutr batna vid þott hann leitadi epter, enn þó hafpi hann þapan XXX. manna, oc for med halfu hundradi lips austr hit efra oc villdi koma á uvart þeim *Sölmundi* oc *Koli*: enn er *Jon* var nýfarinn heimann bráz *Uni* vid skiótt oc for sudr á *Studlu* til þeirra *Orms*, oc fengu þeir hönum föruneysi sudr til *Kols* oc kom hann þár at *Jolum* oc segir at *Jon* var i atför vid þá; *Kolr* gerpi þegar niofn allavega þangat sem *Jons* var at van; hann for þegar til motz vid *Sölmund* oc sátu þeir frændr med fiölmenni; þeim kom niofn um farer

(r) Kali. 101. 333. manu *Torfæi Sölmundr* 102. (s) Sætur til Háreks. in *Sætra Harecum*. 325.

sticos salutatum discesserat, egressa autem facinoris vestigia A. D.
animadvertens, tanto clamore & stupore recurrit, ut animi
deliquio esset proxima, rem tamen novam manifestaret. Ex-
currit herus Unius, advenam profecto sicarium fuisse asserit,
missis statim qui Jonæ nova referrent, & ut homicidam quæ-
rant quam maxime hortatur, unde nemo ipsum hujus consilii
reum suspicatur. Havardus in equili, donec a quærendo fere de-
stiterant latitat, postea autem svasu Unii discedens, donec Studlis
Ormum cum filiis conveniret, qui socios illum orientem ver-
sus domum usque comitatueros tradunt. Kalius & Sölmundus
humaniter eum excipiunt, sua re jam contenti. Quæ gesta
erant in famam & certitudinem veri abeunt vulgarem a Jona
ægre admodum lata. Transeunt ita duo semestria, sequens
autem hyems, cum ad festum Julense declinaret, Jonas domo,
triginta viris stipatus, itineri se accingit, simulans se avuncu-
lum Olaum invisurum, quod etiam facit, laute ibidem exceptus;
patefacit hic se orientem versus in Agdas Sölmundum petiturum;
Olaus hoc iter dehortatur, ejus rem, quamvis in statu præsen-
ti lis finiretur, non inferiorem esse contendens. Jonas Brinjul-
fum inultum esse acquiescere recusat; Olaus ipsius rem non me-
liorem reddi, quamvis persequeretur, æstimat. Triginta ni-
hilo secius inde comitibus assumtis, sexaginta militibus stipa-
tus, orientem versus per loca superiora iter dirigit, ex impro-
viso Sölmundum & Kalium superventurus. Cæterum ubi Jo-
nas domo nuper ierat, Unius confestim Ormum cum suis Stud-
lis petit, ubi sociis auctus, ad Kolum austrum versus circa fe-
stum Julense pervenit, Jonam illos invasurum esse declarans.
Kolus statim speculatores undiquaque spes erat adventus Jonæ
emittit, & ad Sölmundum, eum auxiliandi animo, se con-
fert,

A. D. farer *Jon*s oc gerðu þegar i mot hönom, var fundr þeirra vid skóg nockorn, slær þar þegar í bardagá, var *Kolr* miklu lidfleiri oc höfðu sigr, enn *Jon* let marga menn oc flýdi síþan á skoginn; hann vard sár á fæti, oc grere þat sár sva illa at hann var jafnan halltr síþan oc kalladr *Jon Fotr*; hann kom heim norðr á lánga föstu, oc þotti hans ferd helldr hædilig. Nu leid vetr þessi, enn um sumarit eptir let *Jon* drepa tvo frændr *Kols*, *Gunnar* oc *Aflak*.

Sættir Orkneyinga

1129 **L**itlu síþarr kom *Sigrþr* kongr til bæiarins, oc voro þá kærð fyrer hönum þessi vandkvædi; eptir þetta gerir kongr ord hvarom tveggjom oc stefnde til sín, komu þeir þá til kongs med frændr sína oc vini, var þá leitat um sættir; kom því sva at kongs dómr skyldi vera á öllum málum oc gengu hvarer til festu vid adra; *Sigrþr* kongr gerdi þá sætt þeirra, med rádi hinna vitruztu manna, var þat bundit i sætt þeirra at *Jon Petruson* skyldi fá *Ingiridar Kols* dottr, skyldi þá takaz vinatta med teingdum; *Víg* felluz i fadma; Atför vid þá *Kol* oc sár *Jon*s var líkat vid mannalát austr þar, enn sárum var samanjasnat, enn bætt skacki; skyldu hvorer ödrum lip veita innanlandz oc utan; Þat fylgdi oc sætt þessi at *Sigrþr* kongr gaf *Kala Kolsyni Orkneyiar* halfar vid *Pál* iarl *Hakonarson* oc jarlsnafn medr; hann gaf hönum nafn *Rögnvaldz* iarls *Brusasonar*, því at *Gunnhilldr* modir hans segir *Rögnvald* verit hafa giörfiligaztinn allra iarla i *Orkneyium*, oc þotti þat heilla vænt; þenna lut *Orkneyia* hafði átt

fert, hinc cognati frequentes, de itinere Jonæ certi, celeriter A. D. ipsi obviam eunt, & cum ipso, apud sylvam quandam obvio, statim congregantur. Cognati militibus longe superiores victoriam reportant, Jonas autem, multis desideratis, in sylvam aufugit, in pede vulnere accepto, quod adeo ægre sanabatur, ut perpetuo exinde claudus, Jonas Pes cognominaretur. Iter ipsius, tempore jejunii novem hebdomadam domum reducis, valde ridendum videbatur; præterit hyems ista, verum insequente æstate Jonas duos Koli cognatos Gunnarem & Aslacum occidi curat.

Reconciliatio Orcadensium.

Regi Sigurdo, paulo post in oppidum venienti, has necessitates 1129 queruntur, unde partem utramque per nuntium ad se citat, regi cum cognatis & amicis sistunt; impetrandæ interim transactioni opera data, eo venit, ut regis arbitrio totius causæ decisio committeretur, utraqve parte in id, fide manu data, consentiente. Hinc Rex Sigurdus inter eos, virorum cordatissimorum consilio, transigit, in quo conventu conditio adjecta est, ut Jonas Petri Ingigerdam Koli filiam uxorem ducat, amicitia ab affinitate inchoanda censetur, aggressio Kolo parata & vulnus Jonæ inflictum cædibus ibi orientem versus æquivalent, vulnera autem æquiparabantur, pro discrimine restaurata. Alter alteri & peregre & domi opitularetur; adjectum est etiam transactioni, ut Rex Sigurdus Kalio Koli filio dimidias Orcades, quoad Comiti Paulo non parvere, cum Comitis titulo, donaret; dedit ei etiam nomen Comitis Rögnvalldi Brusii filii, ipsius enim mater Gunnhilldis Rögnvalldum omnium in Orcadibus Comitum præstantissimum fuisse dicebat, unde nomen fortunam pro-

Y

mittere

A. D. átt *Magnus* iarl módrbróder *Kala*. Eptir fætt þessá skildu þeir med kærleikum (t) er ádr voro fiandmenn.

Andlat Sigrþar Kongs.

1130 Þenna vetr sitr *Sigrþr* Kongr austr i *Osto*, enn um vorit á langaföstu tok hann fott oc andadiz einni nott eptir *Mariumesso*, þá var *Magnus* son hans þar i bænum oc átti þar þing oc var til Kongs tekinn um allt landit epter því sem menn höfpu svarit *Sigrþi* kongi; hann tók allar kongligar fehirdzlr í sitt valld.

Haralldr Gilli var þá i *Tunsbergi* er hann fretti lát *Sigrþar* Kongs, þá hafdi hann stefnr vid vine sina, fendi hann þá eptir þeim *Rögnvalldi* fedgum, því at hann hafpi verit jafnan vin hans síþan þeir funduz i *Einglandi*; þeir fedgar höfpu oc mest til leidar komit um skírslu *Haralldz* vid *Sigrþ* kong med fulltingi margra lendra manna, *Ingimars Sveinsonar* oc (u) *Þiostolfs Alasonar*, var þat ráð þeirra *Harallds* (v) at eiga *Haugapíng* þar i *Tunsbergi*, var þar *Haralldr* til kongs tekinn yfer hálf land, voru þat kallader naudungar eidar er hann hafpi svarit födrleifd sína fer af hendi ádr hann nædi skírslunum; drifu þá menn til hans oc gerduz hönum handgengner oc vard hann all fiölmennr, þá foru ord á millum þeirra *Magnus* kongs oc stóð sva fíora vetr ádr enn fættum yrði ákomit med því at hálf land skyldi hafa hvarr vid annann, enn *Magnus* kongr hafpi lángskip oc bordbúnat oc fehirdzlr allar, oc undi hann þó verr sínum lut; hann fiandskapadiz á alla vine *Haralldz* kongs; *Magnus* kongr villdi

(t) *omittit.* 333. (u) *Þiorolfs.* 333. (v) oc höfþingia, *Et magnatum.* 333.

mittere credebatur. Post hunc conventum, qui antea inimici A. D. fuerant, amici ab invicem discedebant.

Mors Regis Sigurdi.

R*esidet hac hyeme Sigurdus Rex orientem versus Osloæ, 1130 insequente autem vere, morbo correptus, una nocte post festum Mariæ mortuus est; tum ejus filius Magnus in oppido ibidem manens, concione convocata, per totam regionem, uti regi Sigurdo incolæ juraverant, Rex constituitur, omnia æraria regia assumens.*

Haralldr Gillius Tunsbergis erat, cum mortem Regis Sigurdi audiret, hinc amicos convocat & Rögnvalldum cum patre per legatos arcessit, semper enim a quo in Anglia conveniant, ipsius fuerat amicus, & ipse nec non pater maximum promovet juramentum purgatorium Haralldi coram Rege Sigurdo, multorum satraparum ope, Ingimaris Svenonis & Thio-stolfi Alii filiorum. Horum cum Haralldo consilium erat ut Haugis Tunsbergarum conventus haberetur, ubi Haralldus dimidii regni rex pronuntiatur. Juramenta appellabantur coacta quibus patrimonium genere suo nondum probato, impetraret abdicaverat; hinc incolæ ad eum confluxere ipsique ministrarunt, ita ut multitudine stiparetur; legatis postea eum & regem Magnum intercedentibus, quatuor hyemes exeunt, priusquam ea conditione transigeretur ut quivis dimidium regnum retineret; verum Rex Magnus, naves longas, mensarum apparatus, & singula æraria habebat, sortem suam attamen ut multo pejorem ægre ferens & omnes amicos regis Haralldi hostiliter infestans. Rex Magnus donationem qua Rex Sigurdus

A. D. villdi ecki halldaz láta giöf þá er *Sigrþr* kongr gaf *Raugnvalldi Orkneyiar* oc iarldom, því at hann fylgdi fastaz málum *Harallds* kongs ádr lauk skiptum þeirra öllum. Þeir *Magnus* oc *Haralldr* voru þriá vetr Kongar yfir *Noregi* sva
 1134 at hellzt fætt þeirra at kalla, enn hit fiorda sumar börduz þeir á (x) *Fyrileif*, þá hafði *Magnus* kongr nær LX. hundrúð manna enn *Haralldr* XV. hundrud manna. Þesser voru höfþingiar med *Harallde* konge; *Kristrodr* broder hans, *Raugnvalldr* iarl, *Ingimarr* af *Aski*, *Þiostofr Alason* oc *Sölmundr*. *Magnus* kongr feck sigr, enn *Haralldr* flýdi; þar fell *Kristrodr* oc *Ingimar*, hann qvad vísu þessa:

Flaugþ hauttu mic
 til (y) *Fyrileifar*,
 æ (z) var ec úfufs
 til orrosto,
 mic bitu örfar
 af álboga,
 mun ec aldri
 á Ask koma

Háralldr kongr flýdi austr í *Vík* til skípa sinna oc fór suðr til *Danmerkr* á fund *Eiviks* kongs *Eymuna*, hann veitti hönum *Halland* til yferferdar oc langskip átta reidalaus; *Þiostofr Alason* selldi iarder sínar til skípa oc vopna, oc fotti *Haralldr* kong til *Danmerkr* um haustit. *Haralldr* kongr kom at Jolum til *Biörgyniar* oc lá í *Floruvogum* um Jolin, leggja þeir til bearins, vard þar lítill vidrtaka, vard *Magnus* kongr

(x) *Fyrileif* 102. 333. (y) fyrri 101. 102. (z) em, *sum.* 101. 102,
 (a) *Östauþr.* 356.

Orcades cum comitatu concesserat Rögnvalldo, valere noluit, A. D. ille enim a partibus regis Haralldi, antequam eorum commercia prorsus finirentur, firmissime stetit. Magnus & Hallvardus tres hyemes, durante adhuc verbo tenus concordia, Norvegiam regebant, æstate autem quarta in Firileif conflixere, habebat **1134** tum Rex Magnus militum fere sexaginta millia, Haralldus autem quindecies centum. Comitabantur hi magnates regem Haralldum; Kristrodus ipsius frater, Comes Rögnvalldus, Ingimar de Asko, Thiostulfus Alii, & Sölmundus. Rex Magnus victoriam, fuso Haralldo, reportavit. Cecidit ibi Kristrodus nec non Ingimar, sequentis cantilenæ autor.

*Gigantes me incitarunt
ut Fyrileif peterem;
nunquam eram pronus
ad pugnandum.
Me mordebant tela
ex arcu,
futurum est me nunquam
Askum venire.*

Rex Haralldus orientem versus naves suas in Vica fuga quærebat & austrum versus in Daniam delatus, regem Ericum Eymunium convenit; hic in eum Hallandiæ præfecturam, cum octo sine instrumentis navibus, contulit. Thiostulfus Alii prædiorum venditorum pretio naves & arma comparavit, & autumno regem Haralldum e Dania reduxit. Haralldus circa festum Julense Bergas devenit & idem in Floruvogis ad anchoras transegit. Post Julia urbem navibus adoriuntur perparum resistantem.

A. D. kongr handtekinn á skipi sínu oc meiddr, enn *Haralldr* kongr
 1135 tok under sic land allt, enn um vorit eptir endrnýiadi *Haralldr* kongr giöfina vid *Raugnvalld* um eyiar oc iarlsnafn.

Af ráðum Kols.

Þat ráð gerði *Kolr* at senda menn til *Orkneyia* oc beida *Pál* iarl at hann gæfi upp hálfar *Orkneyiar* sem *Haralldr* kongr hafði gefit *Raugnvalldi*, skyldi þá oc takaz vinatta med þeim oc heil frændsemi, enn ef *Páll* iarl varnadi þess, þá skyldi þessir menn ener sömu fara á fund *Frákarkar* oc *Aulvers Rostu* oc bida hönun helming landa vid *Raugnvalld* iarl ef þau villdu fækia med hernapi af *Páli* iarle, enn er þesser komu til *Orkneyia* á fund *Páls* iarls oc baru fram sín erinde, þá segir *Páll* jall: skil ec tilkall þetta, at þat er efnat med ráði oc langri underhyggiu, þeir sóttu at þessu *Noregs* konunga at hafa ríki undann mer. Nu vil ec æi því launa ótrúnat at gefa ríki mitt þeim manni er ecki er nær kominn enn *Raugnvalldr*, enn varna brodrsýne mínum eda systsýne, þarf her ecki langt um at tala, því at ec man veria *Orkneyiar* med styrk vina minna oc frænda medan Gud ann mer lífs; fá þá sendimenn sitt erinde hvort þangat mundi vera, fara þeir á brott oc suþr á *Petlandzfiörd* til *Katanes*, oc sva suþr i land á fund *Frákarkar* oc bera þar upp erinde sin, at þeir *Kolr* oc *Raugnvalldr* iarl biöpa þeim *Aulfi* hálfar eyiar ef þau vilia vinna af *Páli* iarle; *Frákaurk* svarar: satt er þat at *Kolr* er spekingr mikill, oc vítrlega er þetta set at leita hingat afla, því at ver höfum frændaflo mikinn oc marga teingdamenn

*Rex Magnus in nave sua captus & læsus est, Rex vero Harall- A. D.
 dus totum regnum occupavit, insequente autem vere in Rögn- 1135
 valldum dono collatam Orcadum præfecturam cum Comitibus ti-
 tulo confirmavit.*

De Confiliis Koli.

Kolus confilium cepit, ut missis in Orcades legatis, Comitem Paulum posceret ut dimidias insulas, quas Rögnvaldo concesserat Rex Haralldus dederet, & eo modo amicitia, cum integra consanguinitate inter eos inciperet. Si autem Comes Paulus detrectaret, peterent iidem legati Fraukarkam & Aulverem Rostam, ac dimidium cum Comite Rögnvaldo insularum, modo a Paulo armis exigere vellent, offerent. Cum autem in Orcades delati comitem Paulum convenirent, suumque negotium proferrent, respondet ille; intelligo, ait, postulatum consilio diuturna que astutia institutum esse; convenere de hoc reges Norvegiæ ut regno me privarent; nunc istam fidelitatem ita retribuere nolo, ut regnum ulli, qui non potiori, quam Rögnvalldus, gaudet jure, cedam, ex fratre autem vel sorore nepotem arceam; non longo de his sermone opus est, Orcades enim amicorum & cognatorum auxilio, donec Deus vitam mihi concedit, defendam, hinc legati negotii exitum prævidentes, discedunt, & austrum versus in sinum Petlandicum ad Katanesum deveniunt, inde in australi regione Frakarkam conveniunt & ipsi negotia exponunt, Kolum nempe & Comitem Rögnvalldum dimidiam ditionem, modo a Paulo vindicare vellent, iis offerere. His respondet Frakarka, verum est quod Kolum vir sit valde sapiens, prudenter quoque prævisum hic auxilium quærere, cog-
 natorum

D. A. damenn, ec hefer nu gipta *Margretu Hákonar* dottr *Moddadi* iarli af *Atjöklum* er göfagztr er at ættum allra *Skota* höfþingia, (b) *Melkolmr* fader hans er broder *Melkofs* *Skota* kongs, födr *Davids*, er nu er *Skota* kongr, höfum ver oc miöc mörg fannlig tilkaull til ríkis i *Orkneyium*, enn erum sialf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr ofs oc ecki allt á uvert i ufridum, enn þo picke mer gott at eiga felag vid þá fedga fyrer margra luta faker, skulu þer þau mín ord segia þeim fedgum at ver *Ölfer* manom koma til *Orkneyia* annat sumar at midíu sumri med her a hendr *Páli* iarli, komi *Raugvalldr* iarl þá til motz vid ofs oc láti þa deila um stafn vid *Pál* iarl, enn ec mun i vetr draga at mer lip af *Skotlandi* oc *Supreyium* af frændum vinum oc mágum; foru nu sendimenn austr til *Noregs* oc segia sva buit þeim fedgum. Þenna vetr eptir býzt *Raugvalldr* iarl til vestrfarar oc þesser höfþingiar med hönum *Sölmundr* oc *Jon*, þeir foru um sumarit eptir, oc höfðu frítt lip oc ecki mikit, V. skip eda VI; þeir komu til *Hjaltlandz* at midiu sumri oc frettu ecki til *Frákarkar*, þá lögpuz at andvidri stór, þá lögðu þeir skipum sínum i *Alasund*, enn foru at veizlum um landit oc fögnudu bændr hönum vel; enn þat er at segia frá *Frákaurk* at hun fer um vorit i *Sudrey* oc esiaz þau *Aulver* þapan at lipi oc skipum, þau fengu (c) XII. skip, oc öll smá oc helldr lítt skiput, oc nær midiu sumre helldu þau til *Orkneyia*, oc ætla til mótz vid *Raugvalld* iarl, sem mælt var, oc byriadi þeim helldr feint, þar var *Aulver Rosta* höfþingi fyrer því lipi oc var hönom ætlaþr iarldómr i *Orkneyium*, ef þau fengi, þar var *Frákaurk* i för oc mart hennar skuldalip.

Bar-

(b) *Melmare*. 325. (c) XI. 101. 325.

natorum enim & affinum numero valemus; nunc nuptum dedi A. D.
 Margaretam Haconis filiam Comiti Moddado de Atjökli, qui 1135
 quoad genus omnibus Scotorum magnatibus nobilior est; Mel-
 kolfus, ipsius pater, frater est Melkolfi, Scotorum Regis, pa-
 tris Davidis, qui nunc Scotiæ rex est; nobis autem ipsis potestas
 quædam est, profunda etiam attribuitur sapientia; Non omnes
 hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen
 multa cum patre & filio in consortium; referatis illi mea ver-
 ba, me nempe & Aulferem circa medium proximæ æstatis cum
 exercitu contra Comitem Paulum venturos in Orcadas, si comes
 Raugnvalldus tunc ad nos veniat, & cum Comite Paulo prælium
 gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex Scotia & Hæbu-
 dis a cognatis, amicis & affinibus ad me contraham. Hæc
 orientem versus in Norvegiam reversi legati, ut se habebant,
 patri & filio annunciant. Comes Raugnvalldus cum magnati-
 bus Sölmundo & Jona ad iter occidentem versus se parat & con-
 spicuo, non autem numeroso exercitu, navibus nempe quinque
 vel sex stipatur. Allapsi media æstate ad Hialtlandiam, nihil de 1136
 Frakarka audiunt, unde ventis contrariis impediti naves in
 Alafundum appellunt & per regionem convivia frequentant, ab
 incolis cum gaudio excepti. Referendum autem de Frakarka,
 eam, vere in Hæbudas delatam, militum nec non navium nu-
 merum cum Aulvero auxisse; duodecim naves, exiguas om-
 nes & haud sufficienter instructas obtinere. Prope mediam
 æstatem, Rögnvalldum, ut promissum erat, auxiliandi animo,
 in Orcades tendunt, ventis non prorsus secundis. Aulfer Rosta
 hujus exercitus ducem agebat, cui si victores evaderent, Comita-
 tus in Orcadibus destinabatur; erat etiam ibidem Frakaurk cum
 multis suis necessariis.

A. D.
1136

Bardage Páls jarls oc Ölvers.

Pá var *Páll* iarl i *Hvolfsey* á *Vestnesi* at *Sigrþar* á veizlu, oc er hann spurdi at *Rögnvaldr* iarl var kominn til *Hialtlandz*, þá var oc spurt at herr safnadiz or *Suprey* á hendr hönum, giördi jall þá ord *Kuga* í *Vestrey* oc *Þorkatli Fletti*, þeir voru vitrer menn, oc mörgum öðrum gæþingm stefndi hann til sín; á þessari stefnu leitadi *Páll* iarl rápa vid vine sína, enn þat syn-diz ecki öllum einn veg, sumer villdu láta midla ríki vid adra hvora, oc hafa ecki hvaro tveggio i moti fer, enn su-mer redu at iarl færi yfer á *Nes* til vina sinna oc vita hvern afla hann fengi þar; *Páll* iarl svarar; ecki vil ec nu bioda þeim ríki mitt er ec syniadi þá þverliga þá er þeir leitudu vel eptir, þicki mer oc uhöþingligt at flyia land mitt at öllu óreindu, vil ec þat ráð taka at senda menn i nott at safna lipi um allar eyiar, förum sípan i mot þeim *Raunvaldi* iarli oc látum sípan sverfa til stáls med ofs, ádr *Supreyingar* komi; var þat ráð haft sem *Páll* iarl villdi. Sá madr var þá med *Pale* iarle er *Sveinn* het oc var kalladr *Briofveip*, hann var hird-madr jarls oc metinn mikils af hönum; hann var jafnan i ví-kingum um sumrum, enn á vetrum med iarli; *Sveinn* var mikill madr vexti oc sterkr, (d) svartr oc uhamingiusamligr, hann var forn miöc oc hafþi iafnann uti setit, hann var stafn-búi jarls; þesser höþingiar komu þegar um nottina til *Páls* jarls; *Eivindr Melbrigdason* oc hafdi skip alskipat, annat hafþi *Olafr* (e) *Rólfsön* or *Gáreksey*, þridia hafþi *Þorkell* (f) *Flet-ter*; fiorda *Sigrþr* (g); et fimta hafþi iarl; þessum V. ski-pum

(d) svartr. om *Flat.* (e) *Ulfson.* 101. 102. 333. *Hárekson* 325.(f) *Flatr.* 325. (g) þar buandi, *ibi habitans.* 325.

Prælium Comitis Pauli cum Aulfere.

A. D.
1136

Comes Paulus in Hrolfseia Vestnesi apud Sigurdum convivio intererat, cum Comitem Rögnvalldum in Hialtlandiam devenisse inaudiret; Auditum est insinul exercitum ipsum aggressurum ex Hæbudis collectum advenisse, hinc Comes Kugio in Vestreyia & Thorkatlo Flettio, qui viri erant sapientes, nuncium mittit & multos alios optimates ad se arcessit. In horum conventu Paulus ab amicis consilium quærit, verum non omnibus eadem videbantur, alii cum alterutro, ne uterque hostis maneret, regnum dividi voluere, alii autem suasere, ut in Nesum, experturus quid inde auxilii reportaret, Comes trajiceret. Regerit his Comes Paulus, nunc iis Regnum meum, quibus, cum pacate expetebant, præfracte denegavi, sponte offere nolo; videtur mihi etiam magnificentia incongruum, omnibus inexpertis, regionem meam fuga deserere; capiam consilium mittendi nocte hac per omnes insulas exercitum collecturos; Rögnvalldo exinde obviam ibimus, cum ipso antequam veniunt Hæbudenses ultima tentaturi. Id quod voluit Comes, consilium captum est. Comitabatur tum Comitem Paulum vir nomine Sveinn, cognomine Briostreip, Comitis satelles & ab ipso honore habitus; piraticæ quavis æstate vacabat, hyemibus apud Comitem transactis; fuit iste statura ingens, robustus, niger, & infortunatus, magiam admodum exercuerat & necromantiæ diu operam dederat; comitis proreta erat. Veniunt statim ad comitem Paulum eadem nocte magnates, Eyvindus Melbrigdi filius in navi omni ex parte instructa; secundam navem Olaus Rolfi de Gareksey; tertiam Thorkell Fleettir; quartam Sigurdus, quintam ipse Co-

A. D. 1166 pum helldu þeir til (h) *Hrolfseyiar* oc komu þar (i) um aptan um solar setr, drózt þá lip til hans um nottina, enn skipin fenguz ecki fleiri; þeir ætludu um daginn epter at sigla til *Hialtlandz* i moti þeim *Raugnvalldi* iarli, enn um morguninn er sol var skamt farin, komu þeir menn til *Páls* iarls er seet kvoduz hafa fara lángskip sunnan af *Petlandz* fyrði, kvoduz æi vita hvort er voru XII. edr X. þeir iarl þottuz vita at þar mundi fara herr *Frákarkar*, bad iarl þá róa i mot þeim sem hardaz; þeir *Olafr* oc *Sigrþr* bádu at farit væri tomliða, sagði at lip mundi til þeirra koma á hverri stundu, oc þá er þeir voru austr fra *Tannskárunesi*, sigldu þá lángskipin austan fra (k) *Mula* oc voru XII. saman; þeir iarl teingdu þá saman skip sín; þá kom til hans *Erlingr* bondi af *Tannskarunesi* oc syner hans oc budu hönum lip sitt, þá höfðu þeir sva þraungt á skipunum, at þeir þottuz ecki mega fleirum mönnum vid koma; bat iarl þá *Erling* flytia at þeim griot medan þeir mætti fyrer ófridi, oc þá er þeir höfðu umbuiz, komu þau *Aulfer* oc greiddu atrodr, oc höfðu þau lip fleira, enn skip smærri; *Aulfer* hafði skip mikit oc lagði hann því at skipe iarls oc var þar hin hardasta orrofta; *Olafr Rólfsson* lagdi fram skip sitt at hinum smærstum skipum *Ölfers*, oc hraud hann á skammri stundu þriu skip *Aulfers*; *Aulfer* lagdi sva fast at skipi iarls at frambyggjar allir hrucku aptr um siglu, þá eggjar *Aulfer* fast menn sína til upp göngu oc hleypr sialfr or lyptingunne oc fram i skipit, oc gengr sealfr fyrstr upp.

Sveinn Bríostreip var fremstr allra iarlsmanna oc bardiz allrauskliða; iarl fer nu at *Aulfer* er uppkomin á skipit oc

(h) Hroffeyar. 325. (i) fimta aptan, *vespere diei Jovis*. 325. (k) Umla 101. 102. 333. *Flat.* omitt. 325.

mes habebat. Has quinque naves ad Hrossejam, eodem vesperi circa occasum solis venientes, deducunt. Nocte sequente confluit ad comitem exercitus, navium autem plurium copia non dabatur. Hialtlandiam post petendo, Comiti Rögnvaldo obviam ituri erant, mane autem, ubi sol nuper ortus, veniunt ad comitem Paulum qui ex australi sinu Petlandico produci naves longas, nescii utrum duodecem an decem fuerint, se vidisse indicant. Comes Paulus exercitum Fraukarkæ ibi ire pro certo habens, jubet ut quam strenuissime navibus ei obviam tendant; Olaus cum Sigurdo lente iri rogat, dicens exercitum hora quavis ad eos venturum. Cum ab oriente Tannskarunefi essent, naves longæ, numero duodecem, e oriente Mulii navigant, unde comes cum suis naves conjungit. Venit tum ad eum cum filiis colonus Erlingus de Tannskarunefo, suam opem offerens, tum naves militibus adeo onustæ erant ut per angustias plures adhiberi non poterent; rogat hinc Comes Erlingum cum suis, ut lapides, donec per hostes licet, advehat. Cum se præparassent, Aulver & Frakarka, venientes, congressum remis statim accelerant, militum numero majores, navibus autem minoribus instructi. Aulver navem habebat magnam, quam ad comitis applicat, acerrimo prælio incipiente. Olaus Rolfi navibus suis contra minores Aulveris naves productis, ubi magnum altitudinis navium erat discrimen, tres earundem brevi evacuat. Aulver strenue adeo navem Comitis aggressus est ut omnes in proa constituti ad malum usque retruderentur; tunc suos ad ascensionem sollicitat Aulver & ipse e præstega puppis in proram decurrens primus ascendit.

Sveinn Briostreip in prima acie fortiter confligit; animadvertit interim Comes Aulverem navem ingressum esse &

A. D. oc eggjar nu fast sína menn, leypr nu or lyptingunne oc fram í
 1136 skipit, oc þá er *Ölfer* ser þat, þreif hann upp fletti skeptu
 oc fleyger til jarls oc kom á skiöldinn oc fell hann þegar á
 þiliur nidr, þá var óp mikit, i því bile tok *Sveinn Briostreip*
 upp stein mikinn oc fleigdi til *Ölfers* ok kom fyrer briost hö-
 oc vard höggit sva mikit at hann fell þegar utbyrdis oc i kaf,
 hans menn gátu tekit hann oc drogu upp i skip, oc vissu menn
 ecki hvort hann var lífs eda daudr, þá hlupu sumer til oc
 hiuggu tengslin oc vildu flyia, þá voru ofanrekner, aller *Ölfers*
 menn af skipi jarls, toko þeir þá at flyia, enn þa let engi
 sem heyrði hvat hann mælti: iarl rak þá flottann austr um *Rossey*
 oc *Raugnvalldzey* oc sva á *Petlandzfiörd*, dró þá i fundr med
 þeim, snýr iarl þá aptr, oc þar er þeir höfðu bariz lágu aud
 fimm skip *Aulvers*, tók iarl þau oc skipapi þau sínum mön-
 num; faustudaginn var bariz, enn um nattina leet iarl búa
 skipinn, safnadiz þá til hans fiöldi lips oc tva langskip, um
 morgininn hafði hann XII. skip oc öll vel skiput; laugar-
 daginn sigldi hann til *Hialtlandz* oc kom á uvart þeim er
 gættu skipa *Raugnvalldz* jarls, let *Páll* drepa mennina, enn
 tók til sín feit oc skipinn; um morgininn kom þeim *Raugn-*
valldi iarli niofn, hlaupa þeir þá saman oc hafa bonda saf-
 nat mikinn, foru síþan ofan til strandar oc eggjar þá *Pál* iarl at
 ganga á land oc beriaz vid sic, enn *Páll* iarl trudi ecki *Hiölltum*
 oc vildi á land ganga, enn baud at þeir skyldu fá ser skip oc
 berduz á skipum, enn þeir *Raugnvalldr* iarl sá at þeir fen-
 gu engi skip á *Hialtlandi* sva at þeim væri þat færi, oc
 skildu þeir vid sva buit; foru þeir *Páll* iarl til *Orkneyia*,
 enn þeir *Raugnvalldr* iarl voru á *Hialtlandi* um sumarit,
 enn

hors hortatur ac e tabulato puppis in navem se proripit, quo viso A. D.
Aulver, hastam amentatam, celeriter arreptam, ad comitem 1136
mittit, clypeum offendens, qui in tabulatum statim decidit, in-
genti inde vociferatione orta. Sveinn Briostreip eodem momen-
to, magnæ molis saxo assumto, petit pectus Aulveris tanto
ictu, ut e navi repente excidens, aquis immergeretur; à suis
vero, qui eum, nescii utrum vivum an mortuum excipere po-
tuerent, in navem retraheretur; hinc quidam accurrentes copu-
las præscindunt, fugæ se daturi. Aulveriani insimul e navi
comitis expelluntur, quos fugam capescentes & tunc se ejus
verba non audire simulantes, Aulver, ne fugiant, rogat. Co-
mes orientem versus secundum Rossey, ab oriente ejusdem, &
Rögnvalldsey, indeque in sinum Petlandicum fugatis instat,
heic a se distractis. His peractis revertitur, ubi vero conflixe-
rant quinque naves Aulverianæ evacuatæ remanebant, in quas
assumptas comes suos disponit. Die Veneris prælium commissum
est, verum sequente nocte naves comes instrui curat; numerosus
tum præter duas naves longas ad eum congregatur exercitus;
sequentis diei mane duodecim naves habet, singulas bene instru-
ctas. Die saturni ad Hialtlandiam navigando, eos qui naves
Comitis Rögnvalldi custodiere securos supervenit & occidi curat,
naves autem cum pecuniis capit. Rögnvalldo postridie mane
hæc innotescunt, unde concurrendo, ingenti incolarum turba
collecta, ad littus se proripiunt & comitem Paulum cum suis ut
certaturus exscendat, provocant; ille autem, Hialtlandis non
confidens, in terram exscendere noluit, sed conditionem obtu-
lit, ut in navibus, sibi acquisitis, præliarentur; Rögnvall-
dus autem cum suis, ut audendum esset, naves in Hialtlandia
comparari non posse videbat, unde re ita acta disjunguntur, co-
mite Paulo in Orcades redeunte; Rögnvalldus autem cum suis
in

D. A. enn fluttuz til *Noregs* um haustit med ymsum kaupmönnum,
 1136 oc þotti þeirra ferd hin hædiligizta; enn er *Raugnvalldr* iarl kom heim austr oc þeir funduz fedgar, spurði *Kolr* hvert *Raugnvalldr* yndi illa vid ferd sína, hann svarar oc let sitt erinde helldr uvirpilig; *Kolr* svarar, ecki picki mer sva, mer picker mikit atgert er *Hialltar* eru viner ydrer oc be-tra farit enn heima fetit; *Raugnvalldr* svarar, ef þu lofar þessa faur, þá mun vera annat hvert at þu muner uvandari at vorum lut enn ec hugþa edr þu mant síá þá luti i vorri ferþ er ver hugsum ecki eptir, vil ec nu giarna at þú síær ráð fyrer ofs oc verder síálfr i ferd med ofs; *Kolr* svarar: ei skal nu bæpi gera at audvellda allt fyrer þer enn koma sealfr hvorgi nærr, man ec vilia miöc mínum ráðum framfara þefs at ec halla ecke ydrum soma; *Raugnvalldr* svarar, giarna vilium ver þínum ráðum framfara; *Kolr* svarar, þat er hit fyrsta ráð mitt at þu gerer ord til *Havallds* kongs oc annara vina þinna at þeir fái þer i vor lip oc skip til vestrfarar, enn ver drögum at ofs allann afla þann ver fáum i vetr oc ráðum sva til i annat sinn at annat hvert se at ver fáum eyiarnar edr leggiom þar eptir ella; þat býr mer í skapi seger *Raugnvalldr* iarl at fara ei margar slíkar sem þessi er ver fórum um rýd, ætla ec þat flestum i hug er nu forum.

Rádagerd þeirra Raugnvallds jarls.

Páll iarl fór til *Orkneyia* eptir þat er hann hafpi tekit skip þeirra *Raugnvalldz* jarls, hann átti þá at hrósa miklum sigri, hann hafpi vinabod mikit oc baud til sín gædingum sínum; þat

in Hialtlandia æstatem transigit, cujus, nec non sociorum, sequente autumno in Norvegiam a variis mercatoribus transvectorum, expeditio summo ludibrio habenda videbatur. Cæterum Rögnvalldus orientem versus, domum redux, cum patrem conveniret, quærit Kolus an iter suum ægre ferret, cui ille respondet, indigitando negotium ignominia non carere. Regevit Kolus, non ita censeo, videtur mihi enim magni momenti res acta cum Hialtlandi vestri sint amici; præstat etiam iter mansioni domi. Respondet Rögnvalldus, si ait, iter hoc laudas, erit alterutrum quod nostram rem mea opinione minus cures, aut res in nostro itinere, quibus non attendimus, videas; jam ut consiliis prospicias, & ipse iter nobiscum suscipias desidero; regevit Kolus, non est jam quod utrumque faciendum sit, omnia nempe tibi facilia esse asserere, verum in omnibus procul abesse; tenax admodum meorum consiliorum ero in iis queis vestrum honorem non debilem; Respondet Rögnvalldus, lubentes tua consilia sequemur; addit porro Kolus; consiliorum meorum primum est ut nuntium mittas regi Haralldo nec non aliis tuis amicis, petendo, ut, cum exercitu, naves tibi sequenti vere ad iter occidentem versus tradant, nos autem vires, quascunque hac hyeme possumas, colligamus & sic secunda vice aggrediamur, ut eveniat nos insulis potiri, sin minus ibi stratos jacere. Est mihi, ait Rögnvalldus, animus, non multas tales, qualem pridem emensi sumus, quam plurimis memoriæ hæere puto, expeditiones suscipere.

Consultatio Comitis Rögnvalldi.

Comes Paulus, postquam naves Rögnvalldianas ceperat, in Orca-des redux, insigni victoria triumphans, ad lautum quod instituit convivium, cum amicis, optimates suos invitat. Consilium

D. A. þat var ráð tekit at hlada vita i *Fridarey*, skyldi þar elldi
 1136 í flá ef herr veri fen fara fra *Hialtlandi*, þá var annarr vi-
 ti á (l) *Rinarsey* oc sva á fleirum eyium, sva at siá mætti um
 allar eyar, skyldi Þorsteinn son *Hávarðs Gunnasonar* hafa *Rí-
 narsey*, enn *Magnus* broder hans *Sandey*, enn *Kugi Vestrey*;
Sigrþr á *Vestnesi Hrolfsey*; *Olafr Hrolfson* for til *Katanes* i
Dungulsbæ, oc hafpi þar yfirsokn; *Valpiofr* son hans bio þá
 i (m) *Stiörnsey*. *Páll* iarl veitti þá giafir sínum mönnum oc
 hetu þá aller hönum sinne vinattu fullkominne; hann hafpi
 fiölment um haustit þar til er hann spurði at þeir *Raugnvaldr*
 iarl voru i brottu af *Hialtlandi*, var þá í eyium típinda laust,
 oc leid sva fram at Jolum; *Páll* iarl hafpi þá Jola bod mikit
 oc efnadi til at bui sínu því er var i *Jórföru* oc baud þangat
 mörgum mönnum; þangat var bodit *Valpiofi Olafsyni* (n)
 or *Straumsey*, enn þeir foru X. á teinæringe oc týnduz allir
 á *Vestfyrdi* atfangadag Jula, oc þotti þat mikil típinde, því
 at *Valpiofr* var manna bezt mannnadr; *Olafr* fader hans hafpi
 sveit mikla á *Katanesi*, þar voro syner hans *Sveinn* oc *Gunni*,
 oc syner *Grims* or *Sviney*, *Asbiörn* oc *Margapr*, ener vask-
 ligztu menn, þeir fylgdu jafnan *Sveini*. Þat var þrim nottum
 fyrer Jol at *Sveinn Olafson* var roinn til fiska, *Asbiörn* oc
Margapr, enn *Asleif* husfroya oc *Gunni* son þeirra *Olafs*
 voru farin til heimbods skamt i brott til vina sinna, enn um
 náttina epttr kom *Aulver Rosta* i *Dungalsbæ* med sveit þá
 er hann hafpi haft um sumarit i *Víking* og tok hus á *Olafi*
Rolfssyne oc báru þegar elld at oc brendu hann inne vid setta
 mann, enn leifdu ödrum utgöngu, þeir toku allt lausa fe oc
 foru í vid sva buit i brott; síþann er *Sveinn* kalladr *Asleifarson*;
 hann

(l) i Armansey 325. (m) Striansey. 325. (n) omittit idem.

captum est, ut pharus in Fridarey exstrueretur, igni accendendo, A. D. si exercitus ab Hialtlandia venire conspiceretur, destinatus. Ex-1136 stitit tum alter in Rinarsey; ita in pluribus insulis, ut per singulas videri posset. Custodiret Rinarseyam Thorsteinn Havar- di Gunnii filius, ejus vero frater Magnus Sandeyam; Kugius autem Vestrey. Sigurdus de Vestnesi Rolfseyam. Olaus Rolfi Dungulsbæum in Kataneso se contulit, præfecturam territorii retinens; Walthiofus ipsius filius in Stiórnsey tum habitavit. Comes Paulus tunc suos donis ditavit, integram amicitiam ipsi promittentes; hoc autumno, donec Rögnvalldum ex Hialtlandia discessisse audivit, frequens erat. Tum ad festum usque Julense in insulis nova non acciderunt. Comes Paulus tunc ad lautum per Julia destinato, ex villicatione, quam Jorfioræ habebat, sumtu, convivium, magnum convivarum numerum invitat; invitatus Walthiofus Olai de Straumsey cum novem Comitibus in decevremi die parasceves Juliorum in Vestfiordo undis absorbtus est, qui casus magni momenti æstimabatur, Walthiofus enim artibus alios antecellebat; pater ipsius Olaus ingentem cohortem in Kataneso habuit; erant ibidem ipsius filii Sveinn & Gunnus, nec non filii Grimi de Svíney Asbiörnus & Margadus, viri fortissimi, qui Sveinem jugiter comitati sunt. Sveinn Olai forte tribus ante Julia noctibus piscaturus cum Asbiórno & Margada remigaverat, mater familias autem Asleifa, cum filio Gunnio, apud amicos non procul convivium adierat; sequente vero nocte Aulfer Rosta cum cohorte, quam piraticæ per æstatem adhibuerant, Dungalsbæum venit & Olaum Rolfi ædibus inclusum intercipiendõ ac ignem tectis suggerendo, ipsum sextum concremat, exeundi venia reliquis concessa. Sveinn exinde Asleifæ filius appellatus est; Redux iste domum die ante Julia

A. D. hann kom heim atfangadag fyrir Jól oc for þegar norðr á
 1136 *Petlandsfiörd*, komu um midnætti í *Svefney* til *Grimis* födr
 þeirra *Asbiarnar*, steig *Grimr* á skip með þeim oc fluttu
 þeir *Svein* til *Skalpeids* á *Knarrarstadi*; *Arnkell* het madr
 er þar bió oc fyner hans *Hánefr* oc *Sigrþr*; *Grimr* oc þeir
 fedgar sneru þadan aptr oc gaf *Sveinn Grími* fíngurgull; þeir
Hánefr oc *Sigrþr* fylgdu *Sveini* í *Jórfiöru*, þar var *Sveini*
 vel fagnat, fylgdu menn hönum til *Eyvindar Melbrigða*
 sunar frænda síns; enn *Eyvindr* leiddi *Svein* fyrir *Pál* iarl
 oc fagnar *Páll* iarl hönum vel oc fretti at típindum; *Sveinn*
 sagði lát födr síns, iarl let illa yfer því oc kvat miöc af sér
 leiddt hafa, baud hann *Sveine* með sér at vera, *Sveinn* þackadi
 iarli bod sitt.

Sveinn drap Svein.

Eftir þat foru menn til aptansaungs; þar var mikill hu-
 sabær oc stöð í hallendi oc var brecka á bak húsum, oc þá
 er á kom leitit var fyrir ofan *Aurridafjörðr*, á hönum liggr
 (o) *Damisey*, þar var kastali í eyjunne oc gætti fá madr er
 (p) *Blánn* het, sun *Þorsteins* á *Flydrunesi*; þar í *Jórfiöru*
 var dryckiufkali mikill oc voru dyrr við eystra gafhlad sun-
 nan á hliðvegg oc stöð kirkia dýrlig fyrir skála dyrum oc
 niðr at ganga til kirkionnar frá skalanum, enn er inngeck
 í skálann var á vinstri hönd hella mikil, enn fyrir innan
 aulker bæði mörg oc stöð, enn í gegn utidrum var stofa;
 þá er menn komu frá aptansaung var mönnum skipat í sæti,
 let iarl *Svein Asleifarson* sitja et næsta sér, innar frá iarli sat
Sveinn Briostreip et næsta, enn þá *Jon* frændi *Sveins Briost-*
reips,

(o) Daunsey. 101. 102. 333. (p) Bláni. 333. 101. 102.

præparatorio, Petlandsfiördum boream versus se statim confert, & nocte in Svesney ad Grimum Asbiörni nec non fratrum ejus patrem pervenit; cum his Grimus navem ascendens, Sveinem ad Skalpeydum Knararstafos devehit; Arnkell nomen erat viro, qui ibi cum filiis Hanefo & Sigurdo habitabat. Grimmo cum filiis inde revertenti Sveinn annulum aureum dedit. Hanefus & Sigurdus Sveinem Jorfiöræ comitati sunt; hic ibidem hilariter exceptus ad cognatum Eyvindum Melbrigdi filium deducitur, qui ipsum comiti Paulo sistit, humaniter exceptum, nova sciscitanti. Sveinn obitum patris indicat, quem ægre ferens Comes se admodum in causa fuisse asserit, adjecta invitatione ut Sveinn apud ipsum commoraretur, pro qua invitatione ille grates persolvit.

A. D.
1136

Sveinn Sveinem occidit.

Post hæc ad cantum itur vespertinum; erat hic cohærentium ædium multitudo, in loco declivi sita, pone ædes clivus, cujus colliculus cum superaretur, obvius erat Urridafjordus; in hac sita est Damisey, in qua castellum exstructum, vir nomine Blánn, filius Thorsteinis de Flidronefo, custodivit. Jorfioræ ingenserat triclinium, cujus apud orientem spectantem parietem transversum in pariete meridiem versus fores, ante has templum erat pretiosum, in quod à cubiculo descendendum; verum cum in diversorium introiretur, a manu sinistra ingens petra, intra vero vasa cerevisiarum multa ingentia, ast foribus oppositum triclinium. Cum a cantu vespertino redeuntes in sedes disponerentur, comes Sveinem Asleifæ, intra se sibi proximum sedere fecit, sed fores versus Comiti proximus sedebat Sveinn Briostreip, inde vero Jonas cognatus

A. D. *reips*, þá er bord voru upptekinn komu menn þeir er fögdu
 1136 drucknun *Valpiofs Olafssonar*, oc þotti iarli þat mikil típinde;
 þá bat iarl at engi skyldi segia *Sveini Asleifarfyne* um Jolin,
 oc kvat hönum þo ærit mart til áhyggju, oc um kveldit er
 menn höfðu druckit geck iarl at sofa oc flestir menn, enn
Svein Briostreip geck ut oc sat uti um nottina epter veniu
 finne, oc um nattina stopu menn upp oc hlýddu típum, oc
 eptir hámessu geingu menn til borda; *Eyvindr Melbrigþa-*
son hafði mest forráð á veizlunne med iarle oc sat ecki upp;
 skutilfveinar oc kertifveinar stodu fyrer bordi Jarls, enn *Ey-*
vindr skeinkti þeim nöfnum sitt ker hvorum þeirra; þá þotti
Sveini Briostreip Eyvindr skeinkia hærra í sitt ker; enn taka
 fyrr vid enn *Sveinn Asleifarson* hafði druckit af sínu ker
 oc kallapi *Sveinn* drecka fleituliga, þar hafði lengi verit fátt
 med þeim *Sveini Briostreip* oc *Olafi Hrolfsfyne* oc sva þeim
 nöfnum síþan er *Sveinn Asleifarson* þroskadiz; oc er dru-
 ckit hafði verit um stund, þá var farit til nonu, enn er
 menn komu inn þá var mælt fyrer minnum oc druckit af
 hornum, þá villdi *Sveinn Briostreip* skipta hornum vid nafna
 sinn, þotti þat vera lítit; *Eyvindr* vatt þá miklu horne i hönd
Sveini Asleifarfyne, oc baud þat nafna sínum; þa reiddiz *Sveinn*
Briostreip, oc mælti fyrer munne fer sva at nockorer menn heyr-
 du oc sva iarl; *Sveinn* mun *Sveini* at bana verda oc *Svein* skal
Sveini at bana verda; þessu var á dreif (q) drepit; var nu druckit
 allt framan til aptansaungs, oc er iarl geck ut, þa geck *Sveinn*
Asleifarson fyrer hönum, enn *Svein Briostreip* sat eptir oc
 drack, enn er þeir komu fram i aulstofuna, kom *Eyvindr*
 eptir þeim oc brá *Sveine* á einmæli; hann spurði; heyrder
 þu hvat nafni þinn mælti þa er þu hafder bodit hönum
 hörnit;

(q) drift. 101.

Sveinis Briostreip. *Post cœnam venere qui Jonam Olai undis submersum referebant, cujus interitum ægre latum, Comes, nequis per Julia Sveini Asleifæ indicaret, rogat, adjiciens illi nihilo minus sat fore curarum. Vesperi, post quam potaverant, Comes cum plurimis aliis it dormitum, Sveinn Briostreip egressus noctem more suo sub dio agebat; hac surgentes sacra audiunt & post missam accumbunt. Eyvindus Melbridgi ad convivium necessaria maxima ex parte, unacum Comite, subministravit & non accubit. Dapiferi & qui a candelis mensis comitis ministrabant, Eyvindus autem singula singulis Sveinis promebat vasa; tunc Sveini Briostreip Eyvindus sibi destinato majus infundere, prius autem se recipere quam Sveinn Asleifæ suum exhauserat, videbatur, unde Sveinem langvide bibere asserbat. Sveinn Briostreip, Olaus Rolfi, nec non cognomines, à quo Sveinn Asleifæ adoleverat, diu fuco invicem non caruerant; cæterum ubi aliquantisper, biberant, Nona frequentatur rursus autem cum ingressi essent scyphos verba præeunt & è cornibus bibunt; tum Sveinn Briostreip cornu cum cognomine suo, ut minus capax, vult commutare; hinc Eyvindus ingens cornu Sveini Asleifæ celeriter tradit, quod ille cognomini offert; iratus inde Sveinn Briostreip submissa voce, ut aliquot præter comitem audirent, sequentia loquitur; Sveinn Sveini mortem parabit, & Sveinn Sveini mortem afferet, His omissis non attenditur & ad cantum usque vespertinum potatur, cum autem comes exiret, Sveinn Asleifæ eum præit, Sveinn autem Briostreip remanens potat, in diversorium vero progressos Eyvindus sequitur & Sveinem in soliloquium distrahit, interrogando, audivisti, inquit; quod cognominis tuus, postquam cornu ipsi obtuleras, locutus est? quod cum negaret, Eyvindus illi verba indicat, adjiciens*

A. D.
1136

A. P. hornit; ecki seger hann; *Eyvindr* hermdi þá ordin oc sagði
 1136) at þat mundi fiandinn hafa mælt fyrer munn hönum um
 nottina, mun hann ætla þer dauda, enn þu skalt verda fyrr
 at bragde oc drepa hann, feck *Eyvindr* hönum öxi i hönd
 oc bat hann þar standa hiá hellunne i skugganum oc bat
 hann höggva framan i mot *Sveini* ef *Jon* geingi fyrer hö-
 num, enn ef *Jon* gengi síparr, þá bat hann *Svein* höggva
 epter nafna sínum. Jarl geck til kirkiu, oc gaf engi gaum
 at þeim *Eyvindi*; enn þeir *Sveinn Briostreip* oc *Jon* gengu
 ut litlu síparr enn iarl, hafði *Sveinn Briostreip* sverd i hendi,
 því at hann bar jafnan sverd þott adrer være vopnlausar,
 oc geck *Jon* fyrri: lios bar at utidyrnum enn vedr var
 þungt, oc er *Sveinn Briostreip* kom at uti dyrunum, hió
Sveinn Asleifarson framann i enne hönum oc rasadi hann
 vid, enn fell ecki, oc er hann retti vid þá fá hann mann
 standa í dyrunum oc hugði at fá hefði færdann hann, þá brá hann
 sverdinu oc hió i höfud honum oc klauf hann i herdar nidr,
 vard þar fyrer *Jon* frændi hans oc fellu þeir þar þapir;
Eyvindr kom at, oc leiddi *Svein Asleifarson* i stofu þá er
 gegnt var utidyrnum oc var hann þar dreginn ut um skíá
 vindauga; þar hefr *Magnus Eyvindarson* hest buinn til reidar
 oc fylgði honum á brott á bak bænum oc sva í *Aurrida-*
fiörd, toku þeir þá skip oc flutti *Magnus Svein* i *Damisey*
 oc flutti hann þar i kastala, enn *Blann* fylgdi hönum um
 morginenn norðr til *Eigilseyar* á fund *Vilhialms* Biskups,
 þá var Biskup at típum er þeir komu þar, oc eptir messu
 var *Sveini* fylgt leyneliga til Biskups, oc segir *Sveinn* hönum
 típindinn, lát födr síns oc *Valþiofs*, oc víg þeirra *Sveins* oc
 het á Biskop til traustz, Biskup þackadi hönum fyrer víg
 Sveins

adjiciens dæmonem per os ipsius noctu forte locutum fuisse; mor- A. D.
tem, ait, tibi struet, tu autem, dolo præveniens, ipsum occides; 1136
tradit hinc ei securim Eivindus, rogans ut apud petram in um-
bra stet & anteriora Sveinis, si Jonas eum præcedat, si autem
sequatur, cognominem suum à tergo ictu petat. Comes tem-
plum adit, nemine Eivindum cum reliquis curante. Ve-
rum Sveinn Briostreip cum Jona paulo post comitem exiens,
gladium, quem jugiter, quamvis alii inermes essent, ferre
solitus erat, manu tenebat, Jona præeunte; lumen ad fores
refulgebat, coelum autem nubilum erat. Sveinis Briost-
reip, ad fores venientis, Sveinn Asleifæ frontem ferit, ille
vero nutans non cecidit. Verum ad se rediens hominem
in foribus stare animadvertit, quem se vulnerasse putat, un-
de vibrato gladio caput ejusdem petit & in humeros usque
diffindit, heic revera cognatum Jonam offendens, unde am-
bo ibidem una ceciderunt. Accedit tunc Eivindus & Svei-
nem in triclinium e regione forium situm deducit, ubi per
fenestram membraneam extrahitur, hic Magnus Eivindi filius
equum, quo veheretur, ornaverat, unde eum pone ædes Urri-
dafjordum usque comitatur; nave ibi assumpta Magnus Sveinem
in Daunsey transvehit & in castellum deducit, Blanius vero
sequenti mane boream versus in Eigilsey, in conventum Epi-
scopi Vilhialmi, eum devehit. Episcopus, cum eo venirent,
sacris intererat, ad quem Sveinn post missam clam deductus,
eidem nova, mortem patris sui nec non Walthiofi & cædem
Sveinis Jonæque refert, openi episcopi implorans. Episco-
pus ei pro cæde Sveinis Briostreip grates peragit, dicens in-

A. D. *Svein Briostreips*, oc kvad þat landhreinsun verit hafa, let
 1136 Biskup *Svein* þar vera um Jolin, enn epter þat fendi Biskup
 hann til *Supreyia* i *Tyrvist* til þess mans er *Holldbodi* het
 oc var *Hundason*, var hann þar höfþingi mikill oc tok all-
 vel vid *Sveine*, dvaldiz hann þar um vetrinn oc var vel
 virþr af allri alþýdu.

Frá Pali Jarli.

Nockuru síþarr enn vígin höfðu verit i *Forfiöru*; hlupu
 menn til frá kirkiunne oc var *Sveinn* borinn inn í hus, því
 at hann var enn æi erendr, oc vissi þo ecki; andadiz hann
 um nattiná; þar let iarl skipa mönnum i fæti oc villdi viss
 verda hverr valdit hefþi vigunum, oc var þá saknat *Sveins*
Asleifarsonar; þottuz menn þá vita at *Sveinn* hafþi vegit,
 þá kom *Eyvindr* at oc mælti; þat mega menn síá at *Sveinn*
Briostreip mun veitt hafa *Joni* líflát; iarl mælti at engi skyldi
 blása hár af höfði *Sveine*, oc seger hann þetta ecke fyrer
 sakleyfe gert hafa, enn ef hann fordaz minn snud seger
 hann, þá mun hann ser illa geta í því; þotti mönnum þat
 líkaz at *Sveinn* munde farit hafa í *Papule* til *Hakonar Karls*,
 brodr hins helga *Magnus* Jarls, hann var höfþinge mikill,
 spakr oc hoffamr; ecki spurdi iarl til *Sveins* á þeim vetri,
 1137 oc let hann gera *Svein* utlægann; þá er vora tok, for iarl
 vída um *Nordreyiar* at landskyldum sínum, hann vingadiz þá
 miöc vid stórmenni oc gaf nær á tvær hendr; Jarl kom í
Straumsey oc gaf *Þorkatli Fletti* bú þat er átt kafþi *Valþiofr*
Olafson, til þess at hann skyldi viss verda hvar *Sveinn* veri
 nidr kominn; *Þorkell* mælti: ecki kemr nu at því sem mælt
 er at mörg eru kongs eyru, enn þótt þu fert iarl, þá þycki
 mer

ulas eo modo a fæce liberatas. Episcopus Sveinem festum A. D. 1136
 Fulense ibidem transigere permittit, quo exacto, eum in
 Hebrides prædium Tyrvist ad virum nomine Holldbodium
 Hundii filium mittit, erat ipse ibidem inter primarios mag-
 nates, qui Sveinem humaniter excepit. Hic inter hyemales
 moras a toto populo honore habetur.

De Comite Paulo.

PaULO post cædes Jorfiöræ patratas, à templo accurrunt;
 Sveinn in ædem defertur, non enim adhuc, quod tamen ne-
 scivere, mortuus erat, sed sequente nocte animam efflavit.
 Hinc Comes a suis sedes occupari jubet, cædium autorem
 indagaturus; tunc in Sveinem Asleifæ, desideratum, cæ-
 dis culpa convertitur; Accedens inde Eivindus, evidens esse
 asserit, Sveinem Briostreip Jonæ mortem attulisse; Regerit
 Comes, nemini Sveinem ledere licitum, adjiciens illum hoc
 non immerito patrassè; Si autem, inquit, meum conventum
 fugiat, in ea re sibi haud proficuum sciet. Videbatur vero
 simillimum Sveinem in Papiliam ad Haconem Karl, sancti co-
 mitis Magni fratrem, se contulisse; hic inter magnates nume-
 ratus sapiens & continens erat. Comes ista hyeme Sveinem,
 non exquisitum, relegari curavit. Vere ineunte locaria, ex- 1137
 acturus per Nordreyas passim profectus est; magnatum tunc
 favorem, larga ubivis munera distribuens, sibi conciliavit.
 Comes in Straumseyam delatus, Thorkatlo Flettio prædium, quod
 possederat Walthiofus Olai, ut certior fieret ubi Sveinn degeret,
 donavit. Nunc inquit, Thorkell non probatur proverbium
 multas esse regi aures. Verum quamvis Comes sis, mirum
 tamen mihi videtur, te rumorem, ubi Sveinn sit, non per-
 cepisse

A. D. mer undarligt at þu hefer ei frett til *Sveins* enn ec vísfa þegar at
 1137 *Vilbialmr* Biskup sendi hann til *Supreyia* til *Höllboda Hunda*
 sonar, oc hefer hann þar verit i vetr, iarl mælti: hvat skal ec
 gera vid Biskup er slíku hefer bellt? *Þorkell* svarar, ecki er at
 gefa Biskupi saker á þessu vid þat sem nu liggr á, muntu þurfa
 allra vina þinna ef þeir *Raugnvaldr* koma austan; Jarl seger at
 slíkt er fatt; *Pall* iarl fór þá þan til *Rinarseyiar* oc þá veizlu at
Raugnu husfreyiu oc *Þorsteine* syne hennar; *Ragna* var vitr
 kona; þau áttu annat bú i *Papey*, þar sat iarl þriar nætr, því
 at hönum gaf ecki til *Kuga* i *Vestrey*; þau iarl oc *Ragna* töludu
 mart, seger hun iarli at hönum var lítill skade at um *Svein*
Briostreip þott hann veri garpr mikill, hlautz þu af hönum
 uvinsælder miklar, veri þat mitt ráð um þann vanda sem at ydr
 horfer at þer gerit ydr vine sem flesta oc veri usakgiafer, vilda ec
 at þer gæfut ecki sakir *Vilbialmi* Biskupi edr ödrum fræn-
 dum *Sveins Asleifarsonar*, helldr vilda ec at þu gæfer upp
 biskupi reidi þína, oc því framar at þu leter senda ord i
Suprey eptir *Sveini* oc gefa hönum upp reidi þína oc eignar
 sínar til þess at hann veri þer þvílíkr sem fader hans; hefer
 þat lengi verit sír hinna göfuguztu manna at gera mikit
 fyrer saker vina sinna, oc afla ser sva trausts oc vinnfælda; Jarl
 svarar, vitr kona ertu *Ragna*, enn eigi hefer þu hlotit iarls nafn
 i *Orkneyium*, ecki skaltu her landráðum stýra, heyr á endemi
 at ec munda *Sveini* fe til sætta gefa oc ætla at þat mundi
 mer vega sígr til handa, hann gerir sic her reidann um oc mælti:
 Gud skipte med ockr *Raugnvaldi* iarli frænda, oc láti sva
 ganga hvarum sem gert hefer; ef ec hefi vid hann misgert
 þá er nu mál at bæta, enn ef hann vill ganga á ríki mitt,
 þicki mer fá minn vinr mestr er mic efi til þess at ec fá
 halldit

cepisse, cum mihi statim innotuerit quando Episcopus Wilhial- A. D.
 mus eum in Hebrides ad Holldbodium Hundii, apud quem 1137
 hyemem transegit, mittebat. Querit iterum Comes; quid
 igitur episcopo reddam, qui talia facefcivit. Respondet Thor-
 kell, non est, præfenti urgente necessitate, vituperandus; Om-
 nibus tuis amicis tibi opus erit, si Rögnvallus cum suis ex
 oriente veniat. Comes talia vera esse affirmat. Comes Pau-
 lus inde in Rinarscy tendit & à matre familias Ragna &
 ejusdem filio Thorstene convivio excipitur; Ragna fæmina
 erat prudens; altera iis in Papey villicatio. Ibi comes tres
 noctes moratus est, tempestas enim eum ad Kugium in Vestrey
 proficisci non permisit. Comes Paulus & Ragna multa colloque-
 bantur. Dicit illa Comiti, cædem Sveinis Briostreip, parum
 detrimenti, quamvis vir fortis fuisset, attulisse, nam, inquit,
 multorum odium tibi paravit. Erit ergo consilium meum, hoc
 tibi imminente periculo, ut amicos quam plurimos tibi conci-
 lies, vindictæ parcens. Vellem te pro insonti habere Episcopum
 Vilhialmum cum aliis ejus cognatis; malleme contrario ut iram
 ab episcopo avertas, idque præterea, ut nuncium ex Sudurey
 Sveinem reducturum mittas &, culpa dimissa, possessiones ejus
 ipsi restituas, eum in finem, ut tibi se talem qualem ipsius pater,
 præstet. Fuit diu mos viris nobilissimis, amicis suis in
 multis indulgendo auxilium & favorem conciliare. Prudens,
 inquit Comes, fæmina es Ragna, verum Comitis titulum in
 Orcadibus non nacta es; non hujus regionis apud te erit præ-
 fectura; heus ineptias, me nempe Sveinem pecunia reconcilia-
 turum, spe victoriæ inde parandæ. His iratus Comes, Deum
 inter se & cognatum Comitem Rögnvallum dijudicare, & ut
 exitus factis respondeat, precatur; si illum, inquit, læsi, tem-
 pus adest recompensandi, si autem regnum meum invadere cupit,

A. D. halldit ríke minu, ec hefi *Raugnvalld* alldri fenann, hefer ec
 1137 því síþr at minne vitund misbodit, at þat er frændr vorer
 hafa gera latit, þa vita menn at ec átti þar engan lut at: mar-
 ger fvörudu at miöc væri ufyniu á hann leitat at beriaz til ríkis
 vid hann, enn engi mælti í moti; þá er á tok líþa vorit let *Pall*
 iarl hallda vita á *Friderey* oc *Rinarey* oc nær i öllum eyium,
 fva at hvern mátti síá fra ödrum. Madr het *Dagfinnr Laud-*
versfon er bú átti i *Fridarey*, vaskligr madr, hann skyldi gæta
 þefs vitans oc slá elldi í ef herr væri fen fara frá *Hialtlandi*.

Raugnvalldr iarl fat um vetrin heima á *Ögdum* at buum
 þeirra fedga oc gerdi ord til frænda sinna oc vina, enn fuma
 fann hann, oc beiddi at þeir mundi efla hann til vestrfarar
 at líþi oc skipum oc vikuz flester vel vid naudsyn hans, enn
 um *Góí* fendi *Kolr* tva byrdinga or landi, annan vestr til *Eing-*
landz, at kaupa víst oc vopn, enn ödrum hellt *Sölmundr* supr
 til *Danmerkr* at kaupa þar slíkt sem *Kolr* sagþi fyrer, því at hann
 hefer nu alla ætlun á bunapi þeirra; fva var ætlat at þesser
 byrdingar skyldu kommer i land at Paskum, enn þeir ætla at
 búa ferdina eptir Paska viku, hafþi sitt langskip hvarr þeirra
 fedga, enn *Sölmundr* hafþi hit þridia, þeir *Kolr* höfþu oc vísta
 byrding (r), (enn er þeir komu til *Biörgyniar* var þar fyrer
Haralldr kongr, hann feck *Raugnvalldi* langskip alskipat; *Fon*
Fotr hafdi oc langskip; ei setta hafþi *Aslacr* son *Erlendz*
 or (s) *Hernum*, hann var dottrson *Steigar-Þoris*, hann hafþi
 oc vísta byrding,) þeir höfþu VI. storskip, V. skutr enn III.
 byrdinga;

(r) hæ parenthesi inclusa omittit 102. 333. Reperiuntur in margine 101.

(s) Harum. Flat.

tunc amicorum mihi videtur optimus, qui mihi in retinendo regno opitulatur. Rögnvalldum nunquam vidi, tantum abest ut iniquas ei obtulerim conditiones, cum notum sit me in factis cognatorum nostrorum contra eum prorsus non participasse. Asserebant multi summam esse injuriam regno hostiliter eum privare conari; nemo autem contradicebat. Vere vergente Comes Paulus pharos in Fridarey Rinarsay & fere in omnibus insulis, ut unus ad alterum conspici possët, constituendos curavit. Dagfinnus Laudveris nomen erat viro, fortitudinem præ se ferenti, qui villicationem in Fridarey habebat; hic pharum ibidem custodiendum, si exercitus ab Hialtlandia ire conspiceretur incenderet.

A. D.

1137

Comes Rögnvalldus Agdis in prædiis patris sui per hyemem sedens, nuntium nonnullis cognatis suis & amicis misit, ipse autem alios convenit, postulans ut copiis & navibus, ad iter occidentem versus instituerent, cui, necessitate adaçto, plerique annuebant. Sed mense Goa emisit Kolus duas naves onerarias, aliam in Angliam occidentem versus ad comneatum & arma emenda, aliam vero Sölmundus meridiem versus in Daniam rexit, quæcunque Kolus præscripserat, ipse enim omnem eorum apparatus ordinavit, comparaturus; ita convenit ut hæ naves onerariæ ante festum Pascatis redirent, ipsi autem post festum iter pararent. Pater & filius quisque navem longam, Sölmundus tertiam gubernavit; Kolus cum suis navem comneatu oneratam regebat. Cum autem Bergas venirent, obvius ibidem Rex Haralldus, Rögnvalldo navem longam, omni ex parte instructam, tradit. Jonas fotur (Pes) etiam navem longam regebat; sextam Aslakuus filius Erlendi de Hernum; erat iste Steigenfis Thoreri ex filia nepos, erat ei etiam navis comneatu onerata. Navibus præterea sex bellicis &, præter quinque phaselos, onerariis

D. A. byrðinga; þá er þeir lágu til byriar i *Hernum* kom skip
 1137 vestan oc spurðu þeir tíþinde af *Orkneyium* oc sva hvern
 vidrbunat *Páll* iarl hafpi ef *Raugnvalldr* iarl kæmi vestr
 þangat.

Rád Kols.

Rögnvalldr iarl let bláfa til húspíngs er þeir lágu i *Hernum*
 oc taladi um vidrbúnat *Pals* iarls oc hve mikinn fiandskap
Orkneyingar fýndu vid hann er þeir ætludu at veria hönum
 frændleifd sína, þá er *Noregs* kongar höfpu hönum gefit at
 rettu, oc talar þar um langt erinde oc snialt oc ætladi sva
 at fara til *Orkneyia* at fá þær eda látaz ella; gerdu menn
 godann róm at máli hans oc hetu hönum traustri fylgd; þá
 stod *Kolr* upp oc mælti; spurt höfum ver af *Orkneyium* at
 þar vilia aller menn á mot ydr rísa oc veria ríke ydvart
 með *Pále* iarle, vilia þeir feint afláta þeim fiandskap er þeir
 hafa upptekit vid ydr frændi; nu er þat (t) mitt rád at leita
 þangat traustz sem nógt er til, at fá unni ydr ríkis er á at
 rettu, enn þat er hinn helge *Magnus* iarl modrbroder ydvar,
 vil ec at þu heiter á hann at hann unni ydr frændleifdar
 þinnar oc sinnar erfdar, at þu láter gera steinmusteri í
Orkneyium í *Kirkiuvogi*, ef þu fær þat ríki, þat er ecki se
 annat dýrdligra í því landi, oc láter *Magnusi* iarle helga
 frænda þínum oc legger þar se til, sva at fá stadr mætti
 eflaz oc yrði þangat komit hans helgum domi oc biskups
 stolinom með; þetta þotti öllum ráðligt oc var þetta heit
 fest; eptir þat letu þeir i haf oc gaf þeim byr godann oc
 toku

(t) fínt, aptum. 101. 102. 333.

*rariis tribus instructi erant. Dum ventum secundum Hernis ex- A. D.
spectarent, advecta navis ex occidente nuntiavit illis ex Orcadi- 1137
bus nova de apparatu Comitis Pauli, si Rögnvalldus occiden-
tem versus illuc veniret.*

Confilium Koli.

Comes Rögnvalldus, cum Hernis morarentur, conventum habuit domesticum, & tum de apparatu Comitis Pauli, nec non quantam Orcadenfes ipsi hostilitatem adversus se exercerent, ab hæreditate a cognatis relicta, quam Reges Norvegiæ ipsi iusto jure donaverant, se exclusuri, sermonem prolixum diserte protulit, inde Orcades, easdem obtinendi, sin minus occumbendi, animo, petiturus. Omnes eum læta acclamatione excipiunt, fidos ipsi comites se fore promittentes. Surgens tunc Kodus in talia prorumpit; *Audivimus, inquit, ex Orcadibus quod omnes ibidem contra te insurgere & regnum tibi debitum cum Comite Paulo defendendo retinere velint. Hostilitatem quam contra te, cognate, inchoarunt sero missam facere volunt. Nunc consultum est illic, ubi abundat, opem quærerere, ut iste, cujus jure est, regnum tibi concedat, est autem frater tuus maternus sanctus Comes Magnus; volo votum ei facias, quo magis hæreditatem a cognatis & se relictam tibi concedat, te nempe templum lapideum in Orcadibus Kirkiuvogi, quo non sit in ista regione pretiosus aliud, si regno ibidem potiaris, exstrui curaturum & cognato tuo comiti Magno sacrum, pecuniis ditaturum, ita ut oppidum istud stabiliri queat, & ipsius sacrarium, unacum sede episcopali, eodem transportari. Hoc confilium omnibus salubre visum pro statuto habebatur. Post hæc*

C c

solvunt,

A. D. toku *Hialtland*, oc ordu þar hvarer ödrum fegner; kunnu *Hial-*
 1137 *tar* at segja þeim mörg típinde af *Orkneyium* oc dvölduz þeir
 þar nockura rýd.

Af Kolr oc Una.

Þat var eitt sinn er *Kolr* spyrr *Una* er fyrr var getit; hann var þá er hann rez til þegar hníginn at alldri epter er hann hafpi verit í fiörráðum vid *Bryniolf*; þá spýrar *Kolr*, hvart villtu *Uni* gefa til ráð at brugdid verdi vitanum i *Fridarey*, edr annaz þat at ei verdi annar; kveiktr? kved ec þic at þessu fyrer þvi at ec veit at þu er vitrari enn þeir flester adrer er her eru nu, þott her se nu virþinga menn meire; *Uni* svarar, eingi er ec rádamadr, enda vil ec eigi gera herhlaup med minum ráðum, vil ec þat þvi kiósa sem sídarr skal atgera at ec ætla þat helldr af sialfum mer til at taka; oc litlu sídarr let *Kolr* búa mörg smá skip oc sneri á leid til *Orkneyia*; þar voru einger höfþingiar i för nema *Kolr*; oc er þeir koma sva langt at þeir ætludu at síá mundi ferd þeirra frá *Fridarey*, þá let *Kolr* draga upp segl á öllum skipum, enn skipadi til menn at hamla sva at sem minst gengi skipin þó vindr legdiz epter oc let hann ei setia hær-ra enn i mitt tre, enn draga sva upp sem þeir hefpu lengr farit; seger *Kolr* at þá muni seen verda faur þeirra or *Fridarey* sem þángat nálgaz meir skipin; kann þá vera at þeir slái elldi í vitann, enn fare sialfer á fund *Páls* iarls oc sege hönum; oc þegar seen var vitinn á *Fridarey* þá let *Þorsteinn* (u) *Ragnusson* kynda vita á *Rínarsey*, oc epter þat var kveiktr
 hverr

(u) *Havardsson. Flat.*

solvunt & , ventis secundis lati, Hialtlandiæ allabuntur, inco- A. D.
lis & ipsis vicissim gaudentibus, Healtlandi multa, quæ in Or- 1137
cadibus gesta, iis narrare potuerunt, aliquantisper ibidem mo-
rantibus.

De Kolio & Unio.

Kolus forte Unium, cujus mentio antea facta est, (erat iste ætate profectus cum susciperet struendam Brinjulfo necem) interrogat; quare, inquit, amice! consilium dare vis, ut pharus in Fridarey non incendatur aut procuretur, neque alius succedatur? De hac re te igitur consulo, quod te plerosque heic jam præsentibus, majoris licet existimationis, viros, prudentia antecellere sciam. Respondet Unius; Consiliis nequaquam dives sum, quicquid sit, hostiles tumultus meis consiliis instituire nolo, posterius igitur eligam cum ad id perficiendum proprio consilio usurus sim. Paulo post Kulus multa navigia, instructa, ad Orcades direxit, nemine magnatum ipsum comitante; cum eo ventum esset, ut ex Fridarey navigationem conspici sperarent, vela in singulis navibus pandi curavit Kulus, verum nautas navigia remis inhibere jussit, ut, vento licet flante secundo, quam minimum proveherentur, nec vela altius quam in medium malum attolli, plenum tamen præteritum velorum usu simulari. Adjecit Kulus iter eorum ex Fridarey eo clarius conspectum fore, quo magis navigia illi appropinquarent. Tunc, inquit, hoc forsitan incenso comitem Paulum accedentes, pharum in Fridarey nuper visum nuncient. Tunc Thorsteinn Ragnæ filius in Rinarsay pharum accendebat, & postea singuli

A. D. 1137 hverr at öðrum um allar eyjar, enn bændr aller foru til iarls oc var þetta et mesta herhlaup, enn er *Kolv* fá at vitinn brann, bat hann sína menn aptr fara, kvat vera mega at þetta yrði nockorom at fundr þycki (v); ferr *Kolv* aptr til *Hialtlands* vid fva buit, oc seger at nu skal *Uni* taka til sinna ráða. *Uni* kvedr til farar med fer þria menn *Hialtlandska*, þeir taka sexæring einn oc nockr fong önnr oc veidarfæri; þeir foro til *Fridareyjar* oc sagdiz *Uni* vera *Norrænn* madr, enn kvez hafa kvongaz i *Hialtlandi* oc átt þar sunu; kvez hafa verit ræntr af mönnum *Raugnvallds* iarls oc mæler hit hardazta til þeirra, hann tekr fer þar húfa víst oc róa syner hans til fiska, enn hann er heima at gæta fanga þeirra; hann kemr fer i tal oc kunnugleika vid þá menn er þar eru fyrer oc þockadiz hann vel.

Frá Orkneyingum.

Eptir þat er *Dagfinnr* hafpi brennt vitann, for hann á fund *Páls* iarls sem fyrr var getit, oc þar komu allir gædingar iarls, var þá halldit til frettum um ferder þeirra *Raugnvalldz* iarls, oc þotti mönnum undarligt er þeir komu hvergi fram, enn þó helldu þeir saman lípinu þria daga, toku bændr at kurra illa oc segia at þat var fólska mikil at brenna vita þo fiskimenn sæiz med bátum sínum; var þá skellt á *Þorsteinn* (x) *Raugnufon* at hönum hefði illa tekiz er hann hefði kveikt vitann á *Rinarsey*; *Þorsteinn* svarar oc kvadz æi annat kunna enn ellda vitann er hann fá brendann á *Fridarey* oc kvad þetta

(v) fva þat mundi í nockuru briálaz, ita ut quodammodo inverterentur. add.

333. (x) *Havardsfon. Flat.*

per omnes insulas succendebantur, verum incolæ ad comitem A. D. confluerunt, unde summus ortus est tumultus; sed cum Kolus 1137 pharum succensum viderat, suos reverti mandat, adjiciens hæc forsitan dissidia quibusdam partura. Re ita constituta in Hialtlandiam revertitur & Unium, ut sua nunc consilia adhibeat, rogat; hic tres ex Hialtlandis itineris socios sibi adsciscit Unius, & assumtum cum comneatu nec non instrumentis piscatoriis trivremem, in Fridareyam trajicit, se Norvagum esse, matrimonium vero in Hialtlandia iniisse, ibi filios suscepisse, & à Rögnvalldianis, quos asperis omnifariam verbis denigravit, spoliatum fuisse asserit. Hic domicilium sibi conducit, filii piscaturæ vacant, ipse autem domi remanens, quæ eorum sunt custodit. Cum colloquio præsentium ibi familiaritatem sibi conciliat, ipsis per quam gratus.

De Orcadensibus.

Postquam Dagfinnus pharo ignem admoverat, comitem Paulum, ut supra dictum, convenit, omnibus comitis optimatibus illuc simul confluentibus. Hic inquisitum est in iter comitis Rögnvalldi cum nusquam appaerent, per triduum tamen copiæ collectæ mansere, quo præterlapso incolæ murmurare incipientes, delirium asseriebant pessimum pharos incendere, pisces licet in scaphis velificantes apparuerint. Hinc Thorsteinn Ragnæus incusabatur ejus, quod incassum pharum in Rinarsey succendisset; ad quæ ille, sibi non aliud licuisse quam pharum accendere, cum in Friderey ignem admotum conspexisset; hujus culpam in Dagfinnum convertit. Revertitur Dagfinnus; sæpius

A. D. þetta af *Dagfinne* hlotiz hafa; *Dagfinnr* svarar: miklu optar
 1137 hliota menn íllt af þer enn þu meger mer þat kenna; *Þor-*
steinn bat hann þegia oc hliop upp med öxi oc hió hann þegar
 bana högg; þá hlupu menn til vopna oc vard þar bardagi;
 þetta var i *Rossey* skamt frá *Kirkiuvogi*. *Sigrþr* af *Vestnesi* oc
 syner hans *Hakon* (y) *Kló* oc *Brynjolf* veittu *Hlödve* födr
Dagfinns, enn *Þorsteini* veittu frændr hans; þá var sagt iarli
 oc for han til oc var lengi ádr hann gæti skilid þá. Þá talar
Kugi or *Vestrey* langt erinde oc sagði sva; gerit ecki iarli
 skömm þessa at þer sialfer beriz sín i millum, því at þurfa
 munut þer allra ydvarra manna innan lítils tima, gætum þes
 þá at ver seum ei ufärer edr rángfátter, enn þetta mun
 gengit hafa epter ráðum uvina varra oc verit prettr þeirra
 at eida sva vitunum, enn nu er von þeirra á hveriu dægri
 at þeir komi oc gerum sva vort ráð; *Dagfinnr* mælti, her
 hefr eingum illinde tilgengit, enn verit nockuru brádare enn
 skyldi; gat *Kugi* her alls til ens fanna oc for um mörgum
 ordum vitrligum, kom þá svo at hvarer tveggju villdu at
 iarl skipadi, enn þo var þat ráðit at þeir rufu samnadinn
 oc foro menn heim; enn fá madr var tilfenginn at gæta vitans
 i *Fridarey* er *Eirikr* het, oc þá er *Uni* hafði litla hrip ve-
 rit i *Fridarey* kom hann at *Eirike* oc mællti, villtu at ec
 gæti vitans síþann ec geri ecki annat oc má ec vel sitia ein-
 tomi vid; *Eirikr* þá þat, enn þegar er menn voru æi nær, þá
 bar *Uni* vatn i vitan oc gerdi sva votann (z) at hvergi festi
 elld á.

Eytt

(y) *Pik. in margine* 101. *omittit Flat.* (z) *omittit* 333.

multo factō tua hominibus in malum vertuntur quam mihi A. D.
 imputare possis. Thorsteinn ei, tacere jussō, lethalem securi ¹¹³⁷
 plagam statim infligit; hinc, armis celeriter raptis, pugna
 oritur. Accidit hoc in Rossey prope Kirkiuvogum. Sigurdus
 de Vestneso, cum filiis Hocone Kló & Brinjulfo a partibus
 Hlödviī patris Dagfinni, a Thorsteinis autem partibus ipsius cogna-
 ti stabant. De hoc certior factus Comes accurrit; diu tamen, pri-
 usquam litem compefcere posset, pugnatum est. Tum Kugius de
 Vesturey prolixum habuit sermonem sequentis tenoris; ne, in-
 quit, ignominiam hanc comiti inuratis, ut ipsius copiæ invicem
 arma commisceatis, omnes enim vos brevi opus erit; tunc
 nobis cavendum ne invalidi & invicem inimici simus. Ast se-
 cundum voluntatem & consilium hostium nostrorum, qui nocte
 dieque nobis imminebunt, (ergo vitandi,) hoc ad pharos dolo con-
 sumendos profecto evenit. Revertit Dagfinnus; nemo malitia, sed
 æqua majori precipitantia adactus, hoc patravit. De hac re
 Kugius, eandem acu tangens, multa prudenter locutus est;
 tandem res eo venit, ut ab utraque parte Comitibus arbitrio
 committeretur; consultum tamen ut dispersa congregatione
 domum redirent. Verum phari Fridreyensis cura viro nomine
 Erico mandatur; sed postquam Unius paululum temporis ibi-
 dem triverat, adit Eiricum, dicens; Vis pharum custodiam,
 cum nullum mihi, temporis sat superque habenti, negotium in-
 cumbat, cui Eiricus annuit. Sed nemine presente Unius pha-
 rum aqua irrigando adeo madidum reddit, ut igne accendi
 nequiret.

De-

D. A.
1137

Eytt vitum i Orkneyium.

Þeir *Raugvalldr* iarl mæltu at þeir mundi þess bíða er ástæðiz misgánga straumanna oc austanvedr, því at þá er varla fært á mille *Vestreyiar* oc *Hrosseyiar*, enn austan vedr má sigla frá *Hialtlandi* til *Vestreyiar*, oc þess væntu þeir *Raugvalldr* jarl, oc komu friádags aptan i *Vestrey* i *Höfn* til *Helga* er þar bio, þa vard engum vita uppskotit, því at þá er seglin voro seen or *Fridarey* bioz *Eiríkr* at fara til *Páls* iarls, enn sendi mann til *Una* at ellda vitann, oc er fá kom þar þá var *Uni* á brottu, enn er fá vilde ellda vitann, þá var hann svá votr at ecki mátti elld á festa, oc er *Eiríkr* spyrr þetta, þyckiz hann síá hverfu farit hefer; ferr síþan á fund *Páls* iarls oc seger hönum; enn er *Raugvalldr* iarl var kominn til *Vestreyiar* hliopu þeir saman eyiar skeggiarner oc gera þeir *Helgi* oc *Kugi* rád fyrer þeim; þat er hit fyrsta at leita gripa til jarls, oc fara sva skipti þeirra at *Vestreyingar* ganga under *Raugvald* iarl oc sveria hönum eyda.

Raugvalldr red Orkneyium.

Sunnudag hafði *Raugvalldr* iarl típer þar i þorpinu oc stopu þeir uti hia kirkiunne, þá fá þeir hvar gengu XVI. menn slipper oc kollotter, þeim þottu þeir undarliga bunnar; iarls menn ræddu um hverer vera mundi, þa kvad iarl vísu:

Sextan

Deficiunt phari in Orcadibus.

A. D.
1137

Comes Rögnvalldus cum suis se expectaturum dicebat donec vicissitudo fluxus maris & evrus concurrerent, tunc enim inter Vesturey & Hrofsey transitus anceps; flante autem evro à Hialtlandia ad Vesturey naves ferri possunt; hoc igitur cum suis expectato Comes Rögnvalldus, vesperi diei Veneris in Vesturey Hafnam ad Helgium, qui ibi habitabat, pervenit. Tunc nullus incendi potuit pharus, nam cum ex Fridarey viderentur vela, Ericus ad conveniendum Comitem Paulum se parat, mittitque ad Unium de succendendo pharo moniturum, qui cum eo veniret, discesserat Unius, verum cum ignem pharo admoveret, madidus adeo erat ut comburi nequiret; hoc cum Ericus audiret, de dolo certus esse videbatur, & Comitem Paulum, referendo, conveniebat. Verum cum veniret in Vesturey Comes Rögnvalldus, concurrunt insulani, Kugii nec non Helgii consilia secuti, primum nempe ut pacem Comitem poscerent; talem vero successum habuit, ut interposito juramento Comiti Rögnvalldo se submitterent.

Rögnvalldus Orcadum regno potitur.

Die solis Comes Rögnvalldus in oppido sacra celebrat, stantes autem foris apud templum conspiciunt homines sedecem inermes, capitibus rasis, qui mirum in modum vestiti videbantur. Rögnvalldianis quinam essent conjectantibus, Comes cantilenam protulit.

A. D.
1137

Sextan hefer ec (a) fenar,
fenn oc topp i enni
jardar (b) ellde firdar
(c) ormvangs saman gánga,
þat bárum ver vitni
veftr at her se flestar,
fiá liggr ut vid *Elon*
ey, kollottar meyar.

Eptir helgina foru menn *Raunvallds* iarls þar um enar næstu bygder oc gengu aller menn under iarl. Þat var eina nott i *Vestrey* at iarlsmenn höfðu niofn af at eyiarmenn mundu eiga launþing til svikræda vid *Raunvalld* iarl, enn er jarl feck niofn af þá stod hann upp oc for til þingsins, enn það var típinda at iarlsmenn höfðu barda marga eyiar skeggia, enn tekit *Kuga* bonda oc settann i fiötr oc kvat hann verit hafa upphafsmann at þessu rádi; flutti *Kugi* mál sitt ordfærliga oc fluttu marger adrer þat oc sönnudu med hönum; þá qvad iarl þetta:

Liggia se ec at leggium,
lás bannar þer (d) ráser
kvelldforlaustum karli,
Kugi iarnim biugu,
æggit alldri *Kugi*,
aptr muntu settr af prettum

(e) naudr

((a) fena. 333. (b) ellda 101. 333. ella 102. (c) æinvængs. 101. 102. 333. (d) málit, *loquelam.* 101. 102. 333.

*Sedecem vidi
 una & in fronte cristam
 feminas
 in terra simul ire;
 id testabamur
 occasum versus hic esse plurimas,
 (apud mare sita est Elon
 insula) absque capillis virgines.*

A. D.
 1137

Post sacra Rögnvalldiani proximos vicos peragrant, omnibus comiti se submittentibus. Accidit aliqua nocte in Vesturey ut Rögnvalldiani subolerent, insulanos, Comiti Rögnvalldo insidias structuros, clam conventum habere, quod cum comiti innotesceret surgit & conventum adit; novi autem erat; comiti adhærentes multos insulanos verberaverant, colonum vero Kugium captum compedibus vinxerant, hujus consilii autorem eum esse asserentes; Kugius causam suam diserte orabat, omnes etiam ab ejus parte stantes ei consenserunt; tunc Comiti sequens stropa excidit.

*Admotas video cruribus,
 (sera prohibet te cursitationes
 serotinum senem
 Kugium) compedes incurvatas;
 Ne habeas unquam Kugi,
 nam dolus tuus inhibebitur,*

D d 2

(necef-

A. D.
1137(e) nauðr er at nýta eida
(f) nátt þing oc hallt fátter.

Jarl gaf þar öllum mönnum grid, bundu þeir þá af nýiu felag sitt.

Frá Raugnvalldi iarli oc Páli.

(g) Þá er *Raugnvalldr* iarl var kominn i *Orkneyia* oc marger hanns menn höfðu under hanns valld gengit, þá var *Páll* iarl i *Hrossøy* oc höfðu þeir þar þing oc rádagörd vid sína menn, beiddi iarl umráða hve med skal fara þessu vandmæli, enn menn toku þar misjafnt á oc var þat sumra ráð at skipta skyldi löndum vid *Raugnvald* iarl, enn flester ríkismenn oc fva bændr villdu kaupa *Raugnvalld* á brott med fe oc budu þar sína koste til at beriaz skyldi oc kölludu þat fyrr hafa vel tekiz; *Raugnvalldr* iarl hafði haft niósnar mann á þinginu, oc er (h) þeir koma til hans fretti iarl skálld eitt er þar hafði verit:

heyre ec hitt at (i) orer
hafa dólgar skap fólgit
þeingill ríkr af þingi
þann (k) kvitt buande manna
at valldandi villdi
vargfediandi margir

at

(e) nauðr ert at nýia, *coactus es renovare juramenta.* *Flat.* (f) naut. 101. 102. 333. (g) Um vorit snemma. *addit.* 333. (h) þesse. 101, 102. (i) orum. 101. (k) kvat. 101. 102. 333.

*(necessum est servare juramenta)
conventum nocturnum, servato quoque pacem.*

A. D.
1137

Comes hic securitatem omnibus concessit, societatem etiam suam renovarunt.

De Comite Rögnvaldo & Paulo.

Postquam venerat in Orcades comes Rögnvalldus, multis ejus potestati submissis, Comes Paulus in Hrosley suos convocatos consulit & consilium tractandi has difficultates expetit, varia vota retinens, quidam enim dividendas cum comite Rögnvaldo ditiones suadebant, plurimi autem divites & coloni Rógvalldi discessum pecuniis emere, sua in id offerentes, volebant, alii ut pugnarent, optato prius successu instimulati, hortabantur. Rognvalldus exploratorem in conventum miserat, qui cum ad eum reverteretur, quærebat Comes poëtam qui ibi fuerat:

*Audio istud quod nostri
hostes occultum prodiderint animum,
princeps potens à conventu
serpentem famam incolarum,
velle potentes
feras pascentes (∞: milites) multos*

D d 3

ut

A. D.
1137

at þu (l) vigg á brim '(m) bygger
brandz enn *Pal* at lænde.

Epter þetta sændi *Raugnvalldr* iarl menn á fund biskups oc beiddi hann medalferða oc sændi epter *Þorsteine Raugnusyne* oc *Þorsteine Hávarðsyne* or (n) *Sandey*, oc bað þá leita um sætter með þeim frændum, kom biskup því á leid at sett voro halfsmánadar grip til umleitunar lengri sætta, varð þá skipt eyonom hvar hvorer skyldu kostnat á hafa þessa stund, for þá *Raugnvalldr* iarl til *Hrosseyiar* enn *Páll* iarl for i *Rolfsey*; oc i þenna tíma urðu þau típinde þar i eyonom at þeir frændr *Sveinn Asleifarson* oc *Jon Wængr* af *Upplande* or *Háey*, oc *Ríkarðr* fra *Breckum* á *Stiórnsey* foro at *Þorkatli Fletti* til buðs þess er *Valþiofr* hafði átt oc brendu hann inne með IX. mann; þeir foro epter þat á fund *Raugnvalldz* iarls oc gerðu hönum þann kost at þeir mundu fara til *Pals* iarls með frænda bálk sinn ef *Raugnvalldr* iarl villde ecke við þeim taka; jarl veik þeim ecki af hendi; oc þá er þat spurdi *Hastidi Þorkelsson*, for hann þegar á fund *Páls* iarls er hann spurdi brennu föðr síns, oc tok *Pall* iarl við hönum; epter þetta bunduz þeir *Jon* á hendr *Raugnvalldi* iarli, gördiz hann þá brátt fiölmennr þar i eyionum oc vinfæll; *Raugnvalldr* iarl leyfði heimför þeim *Joni* oc *Sölmundi* oc *Aslaki* oc mörgum öðrum lidsmönnum sínum; enn þeir villdu býða umskipta; þá sagði *Raugnvalldr* iarl; þat hygg ec ef Gud vill at ec fái ríki i *Orkneyium* at hann mun gefa mer styrk til oc hinn helgi *Magnus* iarl frændi minn at hallda því þott þer farit heim til eigna ydvarra, epter þat foru þeir heim til *Noregs*.

Sveinn

(l) vite, eadem. vig. *Flat.* (m) byter 102. (n) *Sudrey.* 102. 333.

*ut tu in mare habites,
Paulus autem in terra.*

A. D.
1137

Post hæc Rögnvalldus ad episcopum legatos mittit, ipsius intercessionem expetens; adsciscit præterea Thorsteinem Ragnæ & Thorsteinem Havardi filium de Sudurey, rogans ut pacem inter cognatos sancire conarentur; efficit episcopus ut induciæ per dimidium mensis, magis diuturnam pacem quærendi gratia, durarent; tunc insulæ divisæ sunt ubi utrique impendia interim facienda; Comes Rögnvalldus in Rosfey, ast Comes Paulus in Roslfey se conferunt; hoc tempore in insulis accidit ut cognati Sveinis Asleifæ, Jonas Vængur ex Uplandia de Háey & Rikardus de Breckis in Stjornsey Thorkelem Flettium in prædio quod Valthiofus possederat, aggressi cum novem hominibus incendio ædibus inclusum deleverunt, quo facto Comitem Raugnvalldum conveniunt, comminati, ni ipse eos recipere vellet, Comitem Paulum cum tota sua gente esse accessuros; Comes hos non a se repellit, Hafidus autem Thorkelis filius, patrem incendio enecatam esse audiens comitem Paulum adit & ab ipso statim excipitur. Post hæc Comes Rögnvalldus, Jona cum suis illi juramento addictis, multorum in insulis, subditis frequentior, amorem conciliavit; Jonæ, Sölmundo, Aslako, & aliis auxiliariis veniam domum redeundi dedit, illis autem vices expectare volentibus, respondit; præfagio, inquit, si Deus regnum mihi in Orcadibus destinaverit, opem mihi & auxilium cum cognato meo sancto Magno, quamvis ad vestra redeatis, idem retinendi ipsum laturum. Post hæc in Norvegiam domum revertuntur.

Sveinn

A. D.
1137

Sveinn fangadi Pal jarl.

Um vorit snemma hafði *Sveinn Asleifarson* farit or *Supr-eyium* oc upp á *Skottland* at finna vine sína; hann dvaldiz lengi at *Föklum* med *Moddadi* iarli oc *Margretu Hákonar* dottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti *Sveinn* ufrid or *Orkneyium* oc gerdiz hann þá fufs þangat at fara oc finna frændr sína; hann for fyrst til *Katanefs* i *Þorsey* oc med hönum göfugr madr er *Liotolfur* het, med hönum hafði *Sveinn* verit lengi um vorit; þeir komu til *Ottars* iarls i *Þorsey* brodr *Frákarkar*, oc leitadi *Liotolfur* um sætter med þeim *Ottari* oc *Sveine* um þat er *Frákörk* hafði gera látit, oc hellt *Ottarr* jarl þar botum upp af sinne hende; Jarl het oc vínattu sinne *Sveine*, enn *Sveinn* het því *Ottari* iarli at hann skyldi styrkia *Erlend* son *Harallds* hins flett málá til þess at han fengi födrleyfd sína i *Orkneyium* þá er hann villde tilkalla; *Sveinn* skipti þar skipum oc hafði (o) þá þan byrding oc á XXX. manna, tok hann þá þan utnyrding yfer *Petlandsfiörd*, oc fva fyrir vestann *Hrossey* oc fva til *Esifunds* oc epter fundinu til *Rolfseyiar*. a eyiar endanum var höfpi mikill oc urd stór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir *Sveinn* reru epter fundinu, tok hann til orða, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggja oc vita típindi af þeim, vil ec at menn breyti nockot umbuninge sínum, skulum ver rækia hudföt vor, oc skulu þar nidrleggjaz XX. menn, enn X. skulu róa, ver skulum fara hóffamlinga; enn er þeir dragaz at höfpanum kalla menn af eyiunne at þeir skyldi róa til *Vestness* oc færa *Páli* iarli þat er þeir höfpu á skipinu; þeir þottuz mæla vid kaupmenn

(o) Þorbiörn. *Flat.*

Sveinn comitem Paulum capit.

A. D.
1137

Sveinn Asleifæ *ineunte vere ex Hebridibus in Scotiam, amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu Joklis apud comitem Maddadam & Margaretam Haqvini moratur & cum his seorsum multa colloquitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Svein- nem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili quodam nomine Liotolfo, apud quem etiam multum veris trans- egerat, comitante, in Katanesum Thorseiam profectus est; con- veniunt hic comitem Ottarem Frakarkæ fratrem; cum ipso & Sveine quod soror patrari curaverat transigere conabatur Liótol- fus, pro parte sua satisfationem offerente Comite Ottare, qui etiam amicitiam suam vicissim promisit; verum Sveinn comiti polliceba- tur auxilium se laturum esse Erlendo Haralldi Slettmali filio, re- cuperandi ipsi in Orcadibus debitum patrimonium, quando poscere vellet. Heic naves mutat & Thorbiörno navem one- rariam triginta nautis instructam gubernante, cum japyx flaret, per Petlandiæ sinum ab occidente Rofseyæ, deinde per Esiufund usque ad Rolfsey vehitur, In extremitate insulæ altum erat promontorium, ast subtus concava saxorum con- geries, in qua lutra sæpe se continebat. Sveinn vero suos per fretum remigantes ita affatur; homines, inquit, ibi sunt in promontorio, nova inaudituri appellemus, volo ap- paratu mutato ut sub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non festinabimus. Cete- rum cum insulæ appropinquarent, qui in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad Vestnesum remigarent & ad co- mitem Paulum ea, quæ in nave habebant, deferrent, crede-*

E e

bant

A. D. menn enn *Páll* iarl hafði verið um nöttina á *Vestnesi* at *Sigr-*
 1137 þar á veizlu; Jarl hafði stadið upp snemma um morguninn, og höfðu þeir XX. menn farið suðr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfpanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu; byrðingsmenn reru at landi og spurdu þeir almæltra tíþinda; spurdu byrðingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeir og at hvar iarl veri; þeir fégia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir *Sveinn* þar er þeir lágu i hudfötunum, bat *Sveinn* þá þar atleggja er ecki mætti sja af höfpanum; þá mælti *Sveinn* at þeir skyldi vopnaz og vinna þegar á iarlsmönnum er þeir fyndiz, og sva gera þeir; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af *Sveine*; þeir toku *Pál* iarl med valldi og leiddu á skip og sneru stafn hafi og foru aptr hina sömu leid fyrer vestann *Hrolfsey* og viku á mille *Háeyiar* og *Grimseyiar* og sva fyrer austan *Svelg*, þar þan til *Breidafjardar* og epter hönum til *Eckialsbaka*, þar let hann epter skip sitt og XIX. menn, enn þeir foru þar til er þeir komu til *Atjökla* á fund *Maddadar* iarls og *Margretar* systur *Páls* iarls, og var þeim þar vel fagnat og setti *Maddadr* iarl *Pál* iarl i hæfæti sitt og er þeir höfðu nidrsetz, kom *Margret* inn gangandi med mikla kvenna sveit og hvarf til brodr síns; epter þat voru menn fengner til skemtunar vid þá, var *Páll* iarl helldr fárr, sem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra *Páls* iarls og *Sveins* meþan þeir foru báder saman. Þau *Maddadr* iarl og *Margret* og *Sveinn Asleifarson* gengu á tal, enn um kveldit epter dryckiu þá var þeim *Sveini* fylgt til svefnhus einum saman og voro þar læster for sva hvert kvöld meþan þeir voro þar.

Fra

*bant se mercatores alloqui. Comes vero Paulus apud Sigur- A. D.
dum Vestnesi præcedente nocte convivio interfuerat; mane 1137
surrexerat & cum viginti suorum in insulæ partem australem,
lutras interrupes, sub promontorii radicibus, venatum iverat,
inde ad prandendum domum reversurus; in nave oneraria nautæ
insulam adnavigantes, nova & ubi Comes esset, quærebant;
respondebatur eum in rupibus adesse; audit hæc cum suis sub
coriaceis Sveinn, jubetque ut eo loci, ubi collis umbra a pro-
montorio conspectum prohiberet, navem appelli; & suos, ut
statim obvios Comitum subditos armati occideret: dabant man-
dato locum, unde viginti enim ibidem occiderunt, Sveine sex
desiderante; Comitem Paulum, vi captum, in navem deduxe-
re, & proa in altum conversa, eundem itineris cursum ab
occidente Rolfsöæ, ab Háey & Grimsey uno milliari, & de-
inde ab oriente Svelg, repetierunt; inde per Breidafiord
Echialsbakum venerunt; hic navigium cum viginti suorum
relinquit Sveinn, reliqui autem, donec Atjoklis comitem
Maddadam & Margaretam comitis Pauli sororem convenirent,
pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes Maddadus
Comitem Paulum in solio suo collocat; Verum cum conside-
rent, magno cum feminarum comitatu ingressa Margareta
ad fratrem suum se recipit. Postea ludiones in eorum deli-
cias acquiruntur. Comes Paulus taciturnum se exhibuit, quod
non mirum magnopere eum auxium esse. Comitum Pauli &
Sveinis verba, quæ invicem una euntes conferebant, memoriæ
prodita non existunt. Comes Maddadus, Margreta atque Sveinn
Asleifæ seorsum colloquebantur; Vesperi vero postquam pota-
verant, Sveinn, cum suis tantum, in dormitorium deducitur,
ast fores quavis vespera dum ibidem morantur, obserantur.*

D. A.
1137Fra Sveine Asleifarfyne er hann for
til Orkneyia.

Þat var einn dag at *Margret* lýste því at *Sveinn Asleifarson* skal fara til *Orkneyia* á fund *Raugnvalldz* iarls oc biopá honum kost á hvern hann vill helldr til ríkis med fer i *Orkneyium* *Pál* iarl edr *Haralld* son þeirra *Maddadar* þre-
vetrann at alldri; oc er *Páll* iarl vard áheyrsla svarar hann; þat er frá mínu skapi at segia at ec er sva farinn frá ríki mínu, at æi munu menn til slíkra ferda spurdaga haft hafa, vil ec oc alldri koma sípan til *Orkneyia*; se ec at þessi hefnd mun af Gudi gefin fyrer þiofnad vorn frænda; enn ef gudi þiker þat mitt ríki, þa mun ec gefa þat *Haralldi* ef hann má nióta, enn ec vil at mer se fengit se at stadfesta mic i munklífi nockuru oc hafi þer vörd á sva at ec komunz æi á brott þapan; enn ec vil *Sveinn* át þu farer i *Orkneyiar* oc seger at ec se blindadr oc þó at fleira meiddr, því at viner míner mano sækia mic ef ec er heill madr, kann þá vera at ec megí eigi fynia at fara til ríkis mins med þeim, því at ec get at þeim muni þyckia meiri skadi at skilnadi varom enn þeim man vera. Ecki er getit fleri orda iarls enn þessa. Epter þat for *Sveinn Asleifarson* til *Orkneyia* enn *Páll* iarl var epter i *Skotlandi*, oc er þetta fráfögn *Sveinns* um þenna atburd; enn þat er fögn sumra manna, er (p) verr famer, at *Margret* hafi rádit til *Sveinn Asleifarson* at blynda *Páll* iarl brodr sinn oc setia i myrkva-
stofu, enn sípan redi hon til mann annann at veita honom þar líflát; enn æi vitum ver hvært fannara er, enn þat er
mönnum

(p) var fannari, quod verius. Flat.

De Sveine Asleifide in Orcades
eunte.A. D.
1137

Manifestat die quodam Margareta Sveini in Orcadibus Comitem Rögnvalldum conveniendum esse & eidem conditionem offerendam utram acceptare vellet, Comitem Paulum, an Haralldum eorum filium, tres annos natum, in regnum secum in Orcadibus. Hoc cum præsens audiret comes Paulus, respondet; est, inquit, de animo meo referendum, me regno meo ita valedixisse, ut par nemo audiverit; Nolo etiam post-hac in Orcades venire, video vindictam hanc a deo profecto datam esse furti a nobis & cognatis facti pœnam; si autem meum regnum esse Deus decernat, Haralldo idem, modo frui ipso contingat, dare volo, mihi autem pecunias ad vitam solitariam, a me instituendam, tradi cupio, ast vobis cura esto ne inde elabi queam. Svadeo autem Sveinn; ut in Orcades delatus, referas oculos mihi erutos meque in pluribus læsum esse, amici enim mei, si sospitem me sciant, domum reducent, quod si eveniat, in regnum redire forsitan recusare non possum, conjecto enim illos separationem nostram pro majore, quam est, damno æstimaturos. Verba Comitæ præter hæc non memorantur. Post hæc Sveinn Asleifæ in Orcades revertitur, comite Paulo in Scotia remanente; ita Sveinn hæc retulit, ast quidam, quod minus decet, Margaretam ut fratrem suum Comitem Paulum excæcasset & in ergastulum conjiceret, Sveinem induxisse & alium deinde ut ipsum enecaret, asserunt. Verum utra harum relationum verior sit, nobis non constat; ast notum

A. D. mönnum kunnigt at alldri sípan kom hann til *Orkneyia* oc
1137 ecki ríki hafpi hann á *Skotlandi*.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Aslrifarfyne.

Þat var típinda á *Vestnesi*; þá er seinkadiz heimkoma iarls, þá let *Sigrþr* bondi senda menn at leita þeirra, enn er þeir komu þar er urdin var, fá þeir mannfallit, þá hugdu þeir at iarl mundi þar fallit hafa, foro heim oc sögðu þessi típindi; *Sigrþr* for þegar til at kanna valinn oc fundu þar XIX. iarlsmenn, enn þeir voro VI. menn þar er þeir kendu æi. Eptir þat sendi *Sigrþr* menn til *Egilseyiar* á fund biskups at segia honom þessi típinde oc for biskup þegar á fund *Sigrþar* oc toku tal um þessi típinde, oc gat *Sigrþr* at þetta mundi vera af ráðum *Raugnvalldz* iarls, enn biskup svarar at önnr raun mundi á verpa enn *Raugnvalldr* iarl mundi svikit hafa *Pál* iarl frænda sinn, get ec seger biskup at adrer nockurer muni þessa uverkan gert hafa. *Borgar* son *Jatvarar Erlendsdottr* er bio at *Geitabergi*, hann hafpi seet byrdinginn er sunnan for oc súpr aptr, enn er þat spurðiz þá hugðu menn at vera mundi af ráðum *Frakarkar* oc *Aulfs Rostu*; enn er þessi típindi spurðuz um eyarnar at *Páll* iarl var á brottu oc engi vissi hvat af hönum var ordit, leitudu þeir fer ráda, oc voro þeir flester er þá foru á fund *Raugnvalldz* iarls oc svördu hönum hlydni, enn *Sigrþr* af *Vestnesi* oc syner hans *Bryniolfr* oc *Hákon* (q) *Kló* kvoduz eingum manni mundi eida sveria meþan þeir vissu æi til *Páls* iarls
hvert

(q) Pik. *hic & alibi in margine.* 101.

est ipsum nunquam exinde in Orcades rediisse, nec ullo in Scotia regno potitum fuisse.

A. D.
1137

De Comite Ragnvaldo & Sveine Asleifæ.

Actum est interim Vestnesi postquam reditum Comitis frustra diu expectaverant, ut colonus Sigurdus ipsum quæsituros mitteret; hi ad locum venientes saxosum, editam stragem conspiciunt, comitem ibidem occisum fuisse conjiciunt & domum redeunt, nova referentes. Sigurdus statim locum stragis it scrutatum, reperitque novemdecem cadavera eorum qui comitem secuti fuerant & ignotorum sex; postea in Eigilsey episcopo nova hæc relatuos mittit, qui ad Sigurdum statim profectus, de his cum ipso colloquebatur. Conjectat Sigurdus Comitis Ragnvaldi consilium hic in causa esse, ast episcopus aliud expertum iri regerit, quam Comitem Rögnvalldum cognato comiti Paulo insidias struxisse; conjecto, inquit, episcopus alios quosdam hocce facinus patrasse. Borgar filius Jatvaræ Erlendi filiæ qui Geitbergi habitabat navem vectoriam e meridie venientem & meridiem versus reversam viderat, quod cum innotesceret, ex consiliis Frakarkæ & Aulveris Rostæ fluere putabatur. Cum autem per insulas audiretur Comitem Paulum discessisse, nemine, quid de eo actum esset, sciente; consilia quærebant, & erant plurimi qui Comitem Rögnvalldum convenirent eique obsequium juramento promitterent; Sigurdus autem de Vestneso cum filiis Briniolfo & Hacone Klo, in neminem, donec utrum Comes Paulus rediturus speraretur, an non, nesciunt, se jura-

turum

A. D. hvert hans veri von til edr ecki; fleire menn voru þeir er
 1137 neittu swardögum vid *Raugnvalld* iarl, enn þeir voru sumer
 er stund á qvöddu edr á dag nær þeir mundi til handa ganga ef
 þá spurðiz æi til *Páls* ialls; enn er *Raugnvalldr* iarl fá at vid margt
 stormenni var eiga, þá tok hann a engu þverliga því er bændr
 beiddu, oc lipu sva fram stunder at hann átti jafnan þing vid
 bændr gengu æ nockorer honom til handa á hveriu þinge.

Þat vard til típinda einn dag i *Kirkiuvogi* at *Raugn-*
valldr iarl átti þing vid bændr, oc er menn voro á þinginu,
 var feet at IX. menn vopnader geingu frá *Skalpeipi* til þing-
 fins, oc er þeir komu á þingit kendu þeir þar *Svein As-*
leifarson oc var mönnum forvitni á hvat hann segdi típinda;
Sveinn hafpi a skipi farit sunnan til *Skalpeids* oc látit þar
 epter skipit, enn þeir geingu til *Kirkiuvogs* síþan, oc er þeir
 komu á þingit þá hurfu at honom frændr hans oc viner oc
 spurdu han típinda, enn hann svaradi fá, oc bad kalla biskup
 til sín, enn biskup fagnadi *Sveini* vel, því at þar hafpi lengi
 verit vinatta, gengu þeir á tal tveir, oc seger *Sveinn* bi-
 skupi þá allt um sínar ferder þat er satt var oc bat hann
 nu umráda med fer þenna vanda lut, biskup mælti, þetta
 ero mikil típinde er þu seger *Sveinn* oc er meire von at
 vid verdom ockor æi einhliter um þetta mál, oc vil ec at
 þu bíder mín her, enn ec mun flytia mál þitt fyrer alþýdu
 oc *Raugnvalldi* iarli, gengr þá biskup til þings oc kvedr
 fer hlióds, oc er þat feckz þá talar biskup um mál *Sveins*
 oc seger fyrer hvat hann hafpi farit or *Orkneyiom* edr hvert
 áfelli *Páll* iarl hefpi veitt hönum fyrer víg *Sveins Bristreips*
 ens versta mannz; biskup beiddi þa *Raugnvalld* iarl gripa
 til handa *Sveini* oc alla alþýdu; þá svarar *Raugnvalldr* iarl,
 heiti

tarum asserebat. Plures erant qui homagium Comiti Rögn- A. D.
valldo solvere denegabant. Ast quidam horam aut diem, quo 1137
se submitterent, si tunc de Comite Paulo non audiretur, præ-
finiebant. Cæterum cum videret Comes Rögnvalldus cum mul-
tis magnatibus agendum esse, nulla, quæ expetebant incolæ præ-
fracte negavit. Et ita aliquantum temporis processit, ut fre-
quenter cum incolis conventus haberet, in quorum singulo qui-
dam se ei submisere.

Accidit die quodam Kirkiuvogi inter Rögnvalldi cum inco-
lis conventum, ut novem armati a Skálpseidi eundem petere
conspicerentur, inter quos, in forum delatos, cum Sveinem As-
leifæ noscerent, quæ nova referret scire desiderabant; navem,
qua ad australe usque Skalpeidi latus vectus fuerat, ibidem
reliquerat, Kirkiuvogum autem cum suis pedes ierat. Inde
cum in conventum veniret, cognati Et amici ad eum con-
fluunt, nova quærentes, ille vero paucis respondet epi-
scopum ad se arcessi rogat, Et ab ipso humaniter excipitur,
diu enim amici fuerant. Inter horum colloquium, Sveinn epi-
scopo omnia de suo itinere, quæ vera erant, manifestat, ipsius
de re hac, caute tractanda, consilium sibi expetens. Regevit
Episcopus; hæc, inquit, quæ nova fers Sveinn, magni sunt mo-
menti, potissimum etiam sperandum nos nobis ipsis in hac causa
non sufficere, volo igitur me hic maneat, ego vero ad vulgus
pariter ac Comitem Rögnvalldum causam tuam agam; Hinc
Episcopus conventum accedit Et dicendi veniam expetit, qua im-
petrata, causam Sveinis orat, exponens quapropter ex Orcadi-
bus discesserat, qualem injuriam comes Paulus cædis Sveinis
Briostreip, pessimi hominis, causa ei intulerat: securitatem
inde Sveini a Comite Et toto vulgo sollicitat. Ad hæc Comes
Rögnvalldus; Sveini, inquit, tres noctes quo ad me, securita-

A. D. heiti ec *Sveini* gripum þriar nætr fyrer mic, enn sva þycki mer
 1137 þu biskup under brún at líta sem þit *Sveinn* munit kunna at segia
 frá nockorum þeim stortípingum er enn eru æi uppborinn; vil
 ec at þu taker *Svein* i valld þitt oc ábyrgiz hann, enn ec
 vil eiga tal vid hann á morginn; ja já seger biskup, giarna vill
 hann vid ydr tala oc sem fyrst oc þinn madr vill hann geraz
 ef þer vilit vid hönum taka; iarl svarar, æi þyckia mer of-
 marger míner viner i þessu landi, enn þo man ec fleira tala
 áþr ec játta því; síþann ganga þeir á tal fiorer, *Raugnvaldr*
 iarl, *Kolr* fader hans, biskup oc *Sveinn Asleifarson*, seger
Sveinn þá liuft oc leitt sem farit hafpi med þeim *Pále* iarli,
 enn þeir gerþu þat ráð at láta fara af þingenu et mesta fiölmenni,
 iarl stendr upp um morgininn epter oc gaf mönnum þá heimfa-
 ranleyfi, enn er raufz fiölmenni af þinginu, þá heimti hann fer
 hvern mann til máls vid þá, oc let áþr alla menn heita *Sveini*
 gripum þá er vid voru meþan hann segdi típingen, enn um
 morgininn epter var tilfenginn (r) *Magnus Karl*, broder hins
 heilaga *Magnus* iarls at segia *Sigrði* á *Vestnesi* oc sonum
 hans um farer iarls oc þat at hans var æi van til ríkis oc
 hann var meiddr; *Sigrþr* seger; mikil típindi þicker mer um
 fráferð iarls, enn hitt þycke mer þó þyngzt er hann er meiddr,
 því at þess mundi hann hvorgi kominn at ec munda ecki
 fara á hans fund; oc sva hefer hann sagt vinum sínum síþan
 at *Hákon* mundi æi umeiddr á brott hafa farit ef hann hefpi
 lips afla til haft þá er hann sagpi hönum þessa sögu, sva þotti
 hönum mikils umvert; enn epter þessi típinge geingu aller
 menn i *Orkneyiom* til handa *Raugnvaldi* iarli oc gerdiz hann
 nu höfþingi yfer þessu ríki er átt hafpi *Páll* iarl; oc ecki
 miklu síþarr var markadr grundvöllr til *Magnus kirkiu* oc
 aflat

(r) *Hakon in margine exscripti* E No. 101. item *Flat.*

tem promitto, sed talis, episcopo, vultus tuus mihi videtur, ut quædam majoris momenti, nobis adhuc non manifestata, tu & Sveinn annunciare potueritis; volo Sveinem sub potestatem & curam tuam recipias, cras autem cum eo colloquar; Imo vero respondet episcopus tecum quam primum colloqui ac tibi submitti valde affectat, si ipsum recipere velis; nimius, regevit Comes; in hac terra numerus amicorum mihi non videtur, de pluribus tamen colloquamur priusquam id promittam. Postea hi quatuor, comes Rögnvalldus, pater ipsius Kolus, episcopus, & Sveinn Asleifæ filius, colloquium invicem habuerunt, ubi Sveinn singula commoda & incommoda inter ipsum & Comitem Paulum recensabat; inde multitudinem conventus maximam discedere fecerunt. Surgit comes crastina luce veniamque domum redeundi dat congregatis; multitudine autem à conventu dispersa, remanentes omnes in colloquium convocat & ut Sveini securitatem promittant, dum ipse nova annunciaret, adigit. Sequenti autem mane adscitus est Magnus Karl frater comitis sancti Magni, ut Sigurdo de Vestneso nec non ipsius filiis, præterita comitis fata, nullam ei in regnum redeundi spem superesse & ipsum læsum, referret; regevit Sigurdus, ægre fero discessum comitis, ægerrime autem nuncium quod læsus sit, profecto enim eo nusquam venit quo minus eum conveniam; Ita etiam dixit postea amicis, se Haconem illæsum non dimisisse, si, dum annunciabat, viribus sufficientibus instructus fuisset: tanti hæc æstimabat. His vero præteritis, omnes Orcadum incolæ comiti Rögnvalldo se submittere, unde solus principatu hujus regni, quod tenuerat comes Paulus, potitus est; nec multo post templi sancto Magno sacri fundamentum determinatum est,

A. D. aflat smíða til, oc for sva mikit fram verkinu á þeim misse-
 1137 rum at minna geck á fiorum eda fimm þadan i frá; *Kolr*
 var þar mestr tilannadarmadr smíðarinnar oc hafpi mest
 forfögn á, enn er fram tok at lýða smípinne vard iarli kost-
 nadarsamt oc eyddíz miöc færi, þá leitadi iarl ráða vid födr
 sinn, enn *Kolr* lagði þat til at iarl skyldi færa lög á því at
 iarlar höfðu tekit odul öll i erfd epter menn, enn erfingiar
 leyftu til sín, oc þotti þat helldr hart; þá let *Raugnvaldr* iarl
 kvedia þings oc baud bændum at kaupa odulin sva at æi
 þurfti at leyfa, oc kom þat áfamt med þeim sva at öllum
 líkar vel, enn giallda iarli mörk af hveriu plógslandi um allar
 eyiar, enn þadan i frá skorti æi fe til kirkiu smípar, oc er
 þat smípi allmiöc vandat.

Jon Biskup kom af Skotlandi.

1139 Þa er *Raugnvaldr* iarl hafpi radit *Orkneyium* tva vetr,
 þá tok hann jola veizlu at bui sínu því er heiter a *Knar-
 varstöðum*; þat var enn setta dag jula at skip var feet fara
 sunnan af *Petlandzfyrd*; vedr var gott oc stöð iarl uti oc
 margt manna hiá hönum oc hugdu at skipinu, þar var sá
 madr er *Rólfr* het og var (s) hirdprestr iarls oc er þessir
 menn toku land, þá gengu þeir frá skipi oc höfðu iarls
 menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i
 öndverdu lipinu geck madr i (t) blárri kápu oc hafpi brug-
 dit hári under hufu, hann hafpi rakat skegg um hökuna
 framanverda, enn urakada hvoptana og heck þar fýtt ofan,
 þessi madr þotti þeim nockut undarligr, enn *Rólfr* seger at
 þat

(s) hrid biskup. *Episcopus*. 101. 333. (t) grárri. *Cinerei coloris*. *Flat*.

fabris simul adscitis, cujus tectura tantum his semestribus, ut non par quatuor vel quinque exinde, augmentum cepit; Kolo heic præ aliis structuræ & methodus construendi cura; ast opus maturescens comiti impendiosum fiebat, materie perquam consumta; consulebat tunc patrem, qui id consilii dedit, ut comes lege stabilitum fuisse diceret, quod comites prædia omnia possessoribus defunctis jure tanquam hæreditario sibi vindicassent, hæredes autem eadem redemissent, quod agre vulgo ferebatur. Tunc Comes conventum convocat & incolis prædia sua emenda obtulit, ne postea redimere necessum esset, de quo inter omnes ita convenit, ut singulis placeret; una autem marca pro singulis jugeris in totis insulis erat solvenda; postea vero ad templum ædificandum pecunia non defuit; est etiam ejus structura magna industria elaborata.

A. D.

1137

Venit ex Scotia Episcopus Jonas.

Comes Rögnvalldus ubi Orcadibus duas hyemes præfuerat, in prædio suo Knarraftadis convivio intererat festo julensi, cujus sexta die evenit, ut navis e meridie, Petlandicum sinum relinquens, advenire conspiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine Rolfus Comitum sacerdos aulicus. Advenæ autem postquam navem appulerant ab eadem discedunt, quos Rögnvalldiani quindecim aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qui crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, quæ in maxillis non rafa longe demittebatur; Vir iste mirandus videbatur, Rolfus

1139

[D. A. þat var *Jon* biskup ofan af *Skotlandi* af *Atjöklu*, þá geck
 1139 iarl i moti þeim oc fagnar vel biskupi, setti iarl biskup i
 háfæti sitt, enn þionar sialfr fyrer bordi sem skutilfveinn;
 um morginenn epter veitti biskup típer snemma oc þá for
 hann norðr til *Eigilseyiar* á fund *Vilhialms* biskups oc var
 þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báðer biskuparner á
 fund *Raugnvallds* iarls med virduligu föruneysi oc báru
 upp erinde sín, þeir segia frá einkamálum *Sveins Asleifarso-*
nar oc *Maddadar* iarls, þat at *Haralldr* sun þeirra skyldi
 bera iarls nafn oc hafa *Orkneyiar* hálfar vid *Raugnvalld* iarl,
 enn *Rögnvalldr* iarl skyldi ráð hafa fyrer þeim oc sva þott
Haralldr þroskadiz oc villdi sit hvarr þeirra, þá skyldi
Raugnvalldr iarl ráða; var *Sveinn* oc þar med oc bar þetta
 med biskupi; gerdu þeir *Raugnvalldr* iarl þat ráð at fundr
 var lagdr um vorit á langaföstu á *Katanesi*, oc geck þá saman
 sættin med þessum skildaga oc vár bundin eidum hinna beztu
 manna af *Orkneyium* oc *Skotlandi*; for þá *Haralldr Madda-*
darson ut i *Orkneyiar* med *Raugnvalldi* iarli oc var hönum
 þá gefit iarlsnafn. Þá fór oc i eyiarnar med *Haralldi* iarli
Þorbiörn Klevkr, hann var son *Þorsteins Hauudz* oc *Gudru-*
nar dottr *Frákarkar*; hann var vitr madr oc mikill fyrer ser;
 hann fostradi þá *Haralld* iarl oc reed miöc fyrer honum;
Þorbiörn kvongadiz i *Orkneyium* oc feck *Ingridar Olafsdottur*
 systur *Sveins Asleifarsonar*; var *Þorbiörn* þá ýmist ut i *Orkn-*
eyium edr uppi i *Skotlandi*, oc var hinn fræknazti madr oc
 hinn mesti uxafnadar madr um flesta luti. *Sveinn Asleifar-*
son tok under sic eignar þær allar er átt hafpi *Olafr* fader hans
 oc *Valpiofr* broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc
 hafpi iafnan fiölment med ser; hann var vitr madr oc for-
 spárr um marga luti, uxafnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki
 voru

autem hunc episcopum Jonam de Atjoklis e Scotia esse asserit, unde A. D. comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in folio 1139 suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Sequentis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey episcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem Rögnvalldum cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitum Maddadi & Sveinis Asleifæ consilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimidium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitum autem consilia pro utroque valerent, & ita quamvis Haralldus maturesceret & diversa quibusvis urgeret: Sveinn etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore sexagesimali sequente vere conventus præfiniretur in Kataneso; transgitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, sancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo simul ornatur. Sequebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorsteinis Haulldii & Gudrunæ, filie Frákarkæ, vir sapiens & magnitudinem præ se ferens. Comitem Haralldum tunc nutrit, & suis consiliis plerisque eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ sororem in Orcadibus uxorem duxit, postea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortissimus & in plurimis injuriosus. Sveinn Asleifæ possessiones, quæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva semper stipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis sagax iniquus atque petu-

A. D. voru í þann tíma þeir tveir menn fyrir vestan haf er meira háttar þætti vera enn þeir *Sveinn* oc *Þorbiörn* magar; voru þá með þeim kærleikar mikler.

Brenna Frákarkar.

Þat var eitt sinn at *Sveinn Asleifarson* kom at máli við *Raugnvalld* iarl at hann skyldi fá hönum manna afla oc skip til þess at hefna þeim *Ölfi* oc *Frákaurk* brennu *Olafs* fedr síns; iarl mælti, ætlar þu ecki þat *Sveinn* at ockr muni nu ecki verda mein at *Ölfi* oc *Frakaurk* kerlingu þeirri er til einkis er fær; *Sveinn* svarar: jafnan mun mein at þeim medan þau lifa, enda ætlade ec þá til annars er ec giörda stærst fyrir þínar saker at þu munder ecki slíkt veita; iarl svarar, hvat legg ec þá til er þer líkar? *Sveinn* svarar, tvö skip vel buinn; iarl svarar, qvad sva vera skyldu sem hann beiddi, oc epter þat byr *Sveinn* för sína, oc er hann var buinn sigldi hann (u) norðr til *Borgarfjardar* oc tok utnyrding til *Dufeyra*, þat er kaupstadr á *Skotlandi*, enn þá þan for hann inn fyrir *Mærhæfvi* oc til (v) *Eckialdsbacka*, þá þan for hann til *Atjökla* til *Maddadar* iarls; þá feck hann *Sveini* leidtoga þá er leid kunnu yfer fiöll oc merkr þar sem hann villdi fara, for hann þá þan hit efra um fiöll oc skóga fyrir ofan allar bygder oc kom fram í *Hialmundal* nær midiu *Suprlandi*, enn þau *Aulver* höfdu hvervetna haft niosner þar er þeim þotti ofridar von or *Orkneyiom*, enn þessa leid var þeim eingi von hermanna, urdu þau ecki fyrr vör við herinn enn þeir *Sveinn* voro komner í líp nockora á bak bænum (x), þar kom í mot þeim *Ölfer Rosta* með (y) sextigum manna, stær

(u) *fuþr meridem versus* 101. 102. 333. *Flat.* (v) *Egilsbacka* 101. (x) *Frakarkar addit* 101. 102. (y) *XL.* 101.

*pitulans. Hac tempestate ab occidente maris alii duo Sveini A. D.
& Thorbiörno affinibus præstantiores non fuerunt, hi tunc 1139
amicitia invicem arcte erant conjuncti.*

Incendium Frakarkæ.

Convenit aliquando forte Comitem Rögnvalldum Sveinn ac rogavit ut ad vindictam ex Aulfere & Frakarka incendii patris sui Olai sumendam, naves instructas traderet; Respondit Comes; Nonne, inquit, putas Sveinn Aulferem & Frakarkam, vetulam istam, quæ jam ad omnia inhabilis est, nobis nunc non noxios fore? Ad hæc Sveinn; semper quamdiu in vivis sunt, noxii erunt; Quicquid autem sit, aliud sperabam cum maximum tui causa agerem, quam quod talia subministranda denegares. Quærenti Comiti quid igitur esset, quod ipsi placeret contribuendum? Respondit Sveinn: duæ naves bene instructæ; Comes petito annuit. Postea Sveinn se itineri accingit & paratus septentrionem versus in Borgfiordum navigans, a japyge Dufeyras usque, quod emporium est in Scotia, defertur. Inde autem intra Mærhæfviam Eckialsbakum, indeque Atjoklos ad Comitem Maddadum; hic duces, quibus via per montes & deserta, ubicunque ire placeret, nota, ipsi tradit. Hinc per superiora montium & saltuum supra omnia loca culta, eundo, prope mediam Sudrlandiam in Hialmundal devenit. Aulfer autem & Frákrk undique, ubi hostes ex Orcadibus sperabantur, exploratores constituerant, per hanc vero viam a militibus securi erant; Non prius exercitum adesse comperiunt, quam Sveinn cum suis in clivum quendam pone ædes devenerat; hic Aulfer Rosta, sexaginta stipatus, obviam venit, & in lucta, statim orta, non mul-

D. A. flær þar þegar i bardaga oc verdr lítil vidrtaka, hröckva
 1139 þeir *Ölfer* heim at bænum því at þeir náðu æi íkoginum, þar vard manskadi mikill, enn *Ölfer* liop upp til *Hialmar-dals* ár og fva upp i fiallit, oc for þápan til *Skotlandz* fiardar oc fva ut til *Súpreyia* oc er hann or fögunne.

Enn er *Ölfi* dró undan, foro þeir *Sveinn* heim á bæin oc ræntu þar hvivetna, enn epter þat brændu þeir bæinn oc alla þa menn er inni voru oc let *Frakaurk* þar líf sitt. Þeir *Sveinn* gerpu þar hit mesta hervirki i *Súprlandi* adr þeir foro til skipa sinna; epter þat lágu þeir uti um sumarit oc heriudu um *Skotland*; kom *Sveinn* at haufte til *Orkneyia* á fund *Raugnvallds* iarls, tok hann vel vid *Sveini*; for *Sveinn* þá yfer á *Nes* i *Dungalsbæ* oc sat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til *Sveins* ordfending *Holldboda* or *Súpreyiom* at *Sveinn* skyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit *Hauldr* af *Bretlandi* oc hafði elliann *Holldboda* or buum sínum oc rænt fei miklu, þa madr het (z)
 1140 *Hrodbiartr* er sendr var, enskr at kyne; *Sveinn* brá skiott vid er hönum voro send ordin oc kom uti *Orkneyiar* til motz vid *Raugnvalld* iarl, oc bat *Raugnvalld* iarl at hann skyldi fá honom lip oc skip; iarl spyrr hvat *Sveinn* villdi þá at hafaz, hann qvad þann mann hafa fer ord sendt er sízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafði þá best gefiz er hann þurfti mest vid, er flester foro á hendr hönum; iarl svarar, vel væri þá ef þit skildiz viner, enn utruer eru flester *Sudreyingarner*, enn gæta máttu drengskapar þíns, enn ec man fá þer tvö skip alskiput; þetta líkar *Sveini* vel, oc for þá til *Sudreyia* oc fann eegi *Holldboda* fyrr enn hann kom

(z) Hroar. 333.

tum resistere potest, confestim enim, in sylvam quippe se recipere nequivere, ad villam retruditur; magna hic strages edita. Hinc sursum ad amnem Hialmdalensem & inde in montem excurrit, dein in sinum Scoticum indeque in Hebrides vehitur; infra in historia ejus non fit mentio. A. D. 1139

Cæterum cum Aulver aufugeret, Sveinn cum suis prædium adit & undique spoliat; postea ædes cum omnibus, quæ intus erant, incendio delent, Frákarka animam simul efflante. Sveinn cum assèclis hic maxime egit, antequam ad naves rediret, violenter. Postea æstatem piraticam exercendo transigunt & Scotiæ arma inferunt. Sveinn autumno in Orcades redux, Comitum Rögnvalldum convenit, ab eo benigne exceptus, inde in Nesum transit & Dungulsbæi hyemat. Hoc tempore nuntius a Holldbodio ex Hæbudis missus venit, petendo, ut Sveinn ipsum auxiliaturus eo se conferret, venerat enim illuc Holldus & Britannia & Holldbodium à prædiis suis abegerat, magnas simul opes prædatus. Legato nomen fuit Hrodbiartus, natione Anglo. Sveinn audito petito celeriter annuit & in Orcades delatus comitem Rögnvalldum rogat ut cum exercitu naves sibi tradat. Comes de proposito sciscitatur; regevit Sveinn illum virum sibi nuncium misisse, cui repulsam dare se neutiquam deceret, optime quippe experto dum plurimi se infestassent. Ad hæc Comes; bene est si amici ab invicem discedatis; Verum inquit, plerique Hæbudenses perfidi sunt; Virtutem autem tuam servabis; naves vero duas omni ex parte instructas tibi tradam. Sveini hæc placent, qui inde in Hebrides vectus Holldbodium non prius quam occidentem versus ad Monam, eo enim

A. D. kom vestr i *Maun* (a) (því at hann hafði þangat stockit, 1140 enn er *Sveinn* kom i *Maun*,) þá varð *Holldbodi* hönum feginn, oc þar i *Maun* hafði *Hauldrinn* fá hinn *Bretzki* gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc vípa i *Suprvíki*, fyrer hönum hafði fallit gaufigr mádr er *Andres* het, hann átti epter konu er *Ingiríd* het oc son er het *Sigmundur*; *Ingiríd* husfreyia átti fe mikit oc bu stór; þat ráð gerði *Holldbodi* at hann bæði hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at *Sveinn* skyldi þat til ráðahags vinna at hefna *Andres* bonda síns; *Sveinn* svarar at hann mætti gera *Bretum* skada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um manna lát; oc epter þat fara þeir *Sveinn* oc *Holldbodi* i hernat, oc höfðu V. skip; þeir heriudu um *Bretland* oc gengu þar upp er heiter (b) *Jnes* oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vidtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir *Sveinn* ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd finn; þa var þar med *Sveine* Islendzkr madr er *Eirikr* het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
 enn búendr rænter,
 sva hefer *Sveinn* hagat,
 VI. i morgin,
 gerði hann einom
 ærinn þeirra,
 leiger þar kol
 leigumanni

Epter

(a) *Parenthesi heic inclusa omitt.* 101. 102. 333. (b) *Jarlsnes. Flat.*

fuga se receperat veniret, reperit, ubi ab ipso cum gaudio A. D. excipitur. Haulldus ille Britannus in Mona & passim in 1140 Sudrrikia ingentes & homicidiis & prædis hostilitates exercuerat, inter quas ceciderat vir nobilis Andreas; reliquerat is uxorem nomine Ingigerdam & filium Sigmundum. Ingigerdi opes erant magnæ & prædia ingentia. Consilium dedit Hollbodius ut nuptias ejusdem sibi expeteret, verum cum has sollicitaret, respondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti Andreæ. Respondit Sveinn, se Britannis damnum quoddam adferre forsitan posse, nescio autem, inquit, quorsum homicidiis fortuna adspiret. Post hac ipse & Holldbodius, quinque navibus instructi, piraticam suscipiunt, Britannia arma inferunt, exscendunt ubi Ines audit, ibique prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ resistere nequeunt & fugati discedunt; Verum Sveinn cum suis undique spoliavit, & ante prandium villas sex incendio delevit. Sequebatur tunc Sveinem vir Islandus nomine Ericus, qui sequentia cecinit:

*Villæ exustæ sunt,
sed incolæ spoliati,
ita Sveinn instituit,
sex hujus diei mane,
facessivit uni
satis eorum;
suppeditat ibi carbones
conductori.*

A. D. Eptir þetta foru þeir til skips síns oc lágu uti um sumarit
 1140 oc fengu mikit herfang, enn *Haulldrinn* hliop í ey þá er
Lund heiter, þar var vígi gott, fátu þeir *Sveinn* þar um
 nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hau-
 stit í *Maun*.

At herferdum Sveins oc Holldboda

Þenna vetr gerði *Sveinn* brudkaup til *Ingivídar* oc fat
 1141 þa med sámd mikilli, um vorit dró hann menn at fer oc
 for á fund *Hornboda* oc beiddi hann lids, en hann taldíz
 undan, oc let at menn væri i athöfnum marger enn sumer
 i kaupferdum oc feck *Sveinn* þar ecki af, enn þat var
 raunar at þeir *Haulldrinn* höfðu fätz á laun oc bundit lag
 sitt med fegiöfum, enn *Sveinn* for ecki at sípr oc hafði
 þá þriu skip, oc vard lítit til fiár aundvert sumar, enn er
 áleid foro þeir suþr under *Irland* oc toku þar kugg eirn
 er munkar áttu or *Syllumum* oc ræntu; hann heriadi oc vípa
 á *Irlandi* oc tok þar mikit fe oc foro um haustit heim í
Maun. Þá hafði *Sveinn Asleifarson* skamma stund heima fetit
 at hann heirdi þann kvitt at *Hornbodi* mundi hönum æi trur,
 1142 enn *Sveinn* duldiz vid þat; oc eina nott um varit var þat
 típinda at vardmenn *Sveins* kvamo oc sögðu at þufridr for
 at þeim; þeir *Sveinn* lupu til vapna oc ut, þeir fá hvar menni
 foro med elld at bænum oc höfðu lip mikit, þá lupu þeir
 á hól einn oc vörduz þapan, þeir höfðu ludr oc blefu, enn
 þar er þyckbýlt oc drifu menn til lids vid þá *Svein* sva at
 þar kom at þeir letu frá er til voru komner, floguz þeir
Sveinn epter oc elltu þá, þar feill mart manna i flottanum,
 enn

His gestis ad naves redeunt, per æstatem piraticæ vacant & A. D. ingenti præda ditantur. Verum Haulldus in insulam quæ Lund 1140 audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, quod Sveinn cum suis aliquantisper obsidet, ast in Monam, re infecta, domum redit.

De militia Sveinis & Holldbodii.

Hac hyeme Sveinn Ingigerdam uxorem ducit, magnoque cum honore tunc sedet. Sequente vere suos convocat, Hornbodum 1141 convenit, rogatque ut auxilium sibi ferat, ast ille detrectat, caussans alios suorum operibus domesticis, alios autem mercaturæ vacare, unde Sveinn repulsam tulit. Verum revera Haulldus & Hornbodius, interpositis pecuniis, clanculum fædus contraxerant. Sveinn autem nihilo secius tres naves educit & prima æstate parum prædæ reportat, hac vero vergente, meridiem versus ad Hiberniam tendit, capit navigium quod possidebant monachi Sillingis, & spoliat; per Hiberniam etiam arma passim circumtulit, & ingenti præda reportata, autumno in Monam domum redit. Non diu domi fuerat Sveinn Asleifæ cum serpente audiret famam Hornbodum sibi non fidum fore; verum celabat; veris 1142 quadam nocte vigiliæ Sveinis accedentes, hostes venire annunciant. Sveinn cum suis arma arripit excurritque. Conspiciunt ingentem manum, villam incensuram, appropinquare. Tunc Sveinn cum suis in tumulum quendam celeriter se recipit, ibi se defendit, & tubam, quæ ad manus, inflat, verum villæ parvo interstitio sejuncta, unde incolæ turmatim succurrunt, ita ut, qui advenerant, hostes, discederent; Sveinn
cum

A. D. enn fiöldi var sárt af hvarum tveggjom ápr þeir skildu, enn
 1142 fyrer þessu lípi red *Hornbodi* oc hafdi hann dregiz undan
 i flottanum, for hann þar til er hann kom i *Lundey*, tok
Hauldrinn vel vid könum oc hellduz þeir saman; *Sveinn*
 for heim oc hafði fiölment oc vardhöld mikil, því at hann
 trudi illa *Supreyingum* oc felldi iarder sínar er áleid vetrinn
 1143 til laufa fiár oc for snemma um vorit sunnan til *Liodhusa*:
 hafði hann gert mikit hervirki i þessari ferd.

Frá Raugnvaldi jarli oc Sveine.

Þá er *Sveinn* var i *Supreyiom*, hafði *Raugnvalldr* iarl farit
 a *Katanes* oc tók veizlu i *Vík* med þeim manni er *Haralldr*
 het; *Sveinn* het son hans oc var hinn vaskligzti madr, enn
 er iarl var á veizlu, kvomu þeir *Þorbiörn Klerkr* ofan af
Skotlandi oc seger þau típinde at *Þorsteinn Hauldr* fader
 hans var drepinn oc hafði iarl einn drepitt hann, enn þat höfdu
 menn á máli hve tídrætt þeim *Raugnvaldi* jarli var oc *Þor-*
birni, því at iarl gáði varla at luka málum sínum fyrer tali
 þeirra, for *Þorbiörn* þapan oc ut i eyiar med iarli, enn
*Sveinn Hroalds*son gerðiz þá skutilsveinn iarls; *Þorbiörn* haf-
 þi þá verit um rýd á *Skotlandi*, hann hafði drepa latit tva
 menn þá er verit höfðu at brennu *Frákarkar* med *Sveine*
*Asleifar*syne, enn er *Sveinn* kom or *Suprey*, þá for hann heim
 i *Gáreksey* til bus síns enn æi á fund *Raugnvalls* iarls,
 sem hann var vanr, er hann kom or hernadi; enn er *Sveinn*
 kom or *Suprey* um sumarit oc iarl spurði at hann var heim
 kominn, spurði hann *Þorbiörn* hvat hann ætlaði hvi *Sveinn*
 mundi

cum suis fugatis instabat; in fuga magnus cadebat numerus; permulti autem, antequam distraherentur, sauciati sunt. Hujus vero exercitus dux erat Hornbodius, qui in fuga se subduxerat; pergebat is donec in Lundey veniret, ubi ab Haulldio benigne excipitur & ipsum exinde comitatur. Sveinn domum redux, hominum multitudine stipatur, excubias passim agitur, Hæbridenses quippe suspicatus; prædia sua cum hyems in ver declinaret rebus mobilibus commutavit & primo vere Liodhusas meridiem versus ivit. Ingentes in hoc itinere hostilitates exercuerat.

A. D.

1142

ad ann.

1149

De Comite Rögnvalldo & Sveine.

D*um in Hebridibus erat Sveinn, Comes Rögnvalldus Katanesum petiverat, & Vikæ, a viro, cui nomen Hroalldi, convivio exceptus fuerat; Hroalldi filius fuit Sveinn, vir summæ fortitudinis. Verum cum Comes convivio interesset, veniens cum suis a Scotia Thorbiornus Klerkr, referebat patrem Thorsteinem Haulldum a Comite quodam occisum esse. Multa conseruere præsentis de crebris comitis Rögnvalldi cum Thorbiörno colloquiis, vix enim præ iisdem mutuas sententias dicendas curavit. Hinc Thorbiörnus comitem in insulas sequitur; Sveinn tunc Comitis dapifer constitutus est. Thorbiörn aliquantisper in Scotia moratus, duos, qui Sveinem, Frakarkam comburentem, comitati fuerant, interfici curaverat. Cæterum Sveinn ex Hebridibus redux hac æstate in prædium suum Garecksey se contulit, ast Comitem Rögnvalldum, quamvis antea solitus fuisset, ex piratica reversus, convenire neglexit. Verum cum Sveinn ex Hebridibus veniret & Comes eum domum rediisse audiret, interrogavit Thorbiörnnum, quam putaret causam ob quam Sveinn*

H h

se

A. D. mundi æi finna hann; Þorbiörn svarar: þess get ec at Sveini
 II 42 mislíki vid mic, því at ec let drepa þá menn er verit höfðu med
 ad ann. II 49 hönum at brennu *Frakarkar*; Jarl mælti: ecki vil ec at þit
 feut misfátter; oc epter þat for *Raugnvalldr* iarli *Garecksey* oc
 leitadi um fátter med þeim, oc var þat audvellt, því at báder
 þeir villdu at jarl skipadi, síþann gerdi hann þá fáttá at finne
 oc hellzt fu fátt lengi síþan.

Frá keski-ordum Raugnvallds jarls.

I þann tíma kom til *Orkneyia* Íslendzkt fár eitt, þar var á
 fá madr er *Hallr* het, son *Þorvarins Breidmaga*, hann for til
 vistar i *Rinarsey* til þeirra *Þorsteins* oc *Rögnu*; hann undi
 þar illa oc bat *Þorstein* at hann kæmi hönum til *Raugnvallds*
 jarls; þeir foru á hans fund, oc villdi iarl ecki vid hönum taka,
 enn er þeir kvamo heim, þá spyr *Ragna* hve fariz hafpi? *Hallr*
 qvad þá vífu:

Senda ec son þinn *Ragna*,
 faunn koma mál fyrer bragna,
 hans var hálig ydia
 hirdvistar mer bidia;
 hafa qvedz (c) hodda rýrer
 hinn er hæstum veg stýrir,
 neitti hann griupans grana,
 gnott vegligra manna.

Litlu

(c) haullda ryrer, viros. Flat.

se non conveniret; Respondit Thorbiörn; Conjecto Sveini displicere, quod eos, qui comburendæ Frakarkæ cum ipso manus admoverant, occidi curaverim. Ad hæc comes; Nolo, inquit, vos discordes esse. Post hæc comes Rögnvalldus in Gáreksey it, reconciliationem inter eos quæsiturus, quam facile impetrat, uterque enim ut ipse decideret cupivit. Hinc eos hac vice in concordiam, quæ diu exinde viguit reducebat.

A. D.
1142
ad ann.
1149

De cavillatione comitis Rögnvalldi.

Venit hoc tempore ex Islandia navigium, quo vectus Hallus Thorarini Breidmagi filius, domicilium Rinanseiæ apud Thorsteinem & Ragnam conduit, hic mansionis pertæsus, Thorsteinem rogat ut domesticis Comitis Rögnvalldi se annumerandum curet; hos, postquam comitem, Hallum excipere recusantem, convenerant, domum reversos, de negotii successu interrogat Ragna, cui Hallus sequenti cantilena respondet:

*Misi filium tuum Ragna,
vera vivis nunciantur,
ejus maxima constitit opera
in expetenda mihi inter satellites receptione.
sibi adherere dicebat, aurum parvi faciens,
ille qui summa gaudet dignitate,
(denegavit aurum o: stipendium viro)
sat virorum præstantiorum.*

D. A. Litlu sípar for *Ragna* á fund *Raugnvallds* iarls at erendum
 1142 sínum; hon var sva buinn at hon hafði gaddan rautt á höf-
 ad ann.
 1149 Þi fer af rossa hári, oc er iarl fá þat qvat hann,

Alldri hef ec frett þar er felldu
 framstalls konr allar,
 verdr at menia myrder
 miukordr, höfuddukum
 nu (c) tær hlauck um hnacka
 (d) honnstrindar (e) sem binda,
 fkrýdiz brudr vid brædi
 bengagls merar tagli.

Ragna mælti, her kemr nu at því sem mælt er at fárr er sva vitr at allt síái sem er, því at þetta er af hesti enn ecki af meri; hon tok þá (f) silkiduc oc faldadi fer med, oc taladi egi at sípr mál sitt; Jarl tok henni i fyrstu, enn myktiz rædan sva sem áleyd, oc feck hon þat erinde sem hon villdi, er hon feck hirdvið *Halli*, oc var han lengi sípan med *Rögnvalldi* iarli; þeir ortu báder saman háttá likil hinn forna oc letu vera V. vífr med hveriom hætti, enn þa þotti oflangt qvedit, oc ero nu tvær kvednar med hveriom hætti.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Asleifarfyne.

Þat er sagt at *Sveinn Asleifarson* spurdi at *Hornboði* var kominn i *Suprey*, þá bat hann *Raugnvalld* iarl at fá fer lip til

(c) var. *Flat.* 102. 333. (d) hoddstrindar. *Flat.* (e) lunda. 102. 333.
 (f) línduk. *Flat.*

Paulo post Ragna Comitem Rögnvalldum, priorum negotio- rum causa, convenit, ita vestita, ut calyptra rubra, ex setis equinis confecta, caput tegetet, quod cum comes vidisset, cecinit.

A. D.
1142
ad ann.
1149

*Nunquam sciscitatus fui quali obvolverit
quævis muliercula,
(Non fit vir generosus ∴ ego)
suaviloquus) caput peplo.
Jam femina conspicua occiput
textili circumdat
(mulier iram ornatu prodit)
rubra equæ cauda.*

Ad hæc Ragna; Vetus jam, inquit, proverbium in te quadrat neminem mortalium omnia recte sapere, calyptra enim ex seta equi, non equæ, confecta. Postea, assumpto serico, caput obvolvit, nihilo tamen secius negotium suum proferentem primo durius, postremo vero mitius comes excipit; tandem eo venit, ut voti compos efficeret, ut Hallus in satellitum numerum reciperetur, qui Comitem exinde diu sequebatur. Coniunctis ambo viribus clavam metricam veterem composuere, & cuilibet metri generi quinque versus adscripserunt, tunc vero opus longum nimis videbatur, unde quodvis metri genus duo tantum versiculi hodie monstrant.

De Comite Rögnvalldo & Sveine Asleifæ.

D*icicur quod Sveinn Asleifæ audiverit Hornbodium in Hebrides venisse, tunc Comitem Rögnvalldum rogat, ut copias ad*

A. D. til at hefna sín; iarl feck honom V. Skip, oc stýrði einu Þorbiörn Klerkr, enn audru Haflidi son Þorkels Flettis, þridia Dúfniáll, son Hávarðs Gunnasonar, fiorda Rikgardr Þorleifsson, fimta Sveinn Asleifarson; enn þegar er Holldbodi spurdi til Sveins þá flýdi hann or Supreyiom; Þeir Sveinn drápu mart manna i Supreyiom, enn ræntu víða oc brændu; þeir fengu mikit fe, enn náðu æi Holldboda oc alldri kom hann i Supreyiar síþan. Sveinn villdi vera i Supreyiom um vetrinn, enn þeir Þorbiörn vildu heim oc foro þeir um haustit sunnan til Katanes oc komu i Dunggalsbæ, oc er þeir skyldu skipta herfáangi sínu, þá mælti Sveinn at allir skyldu jafnmikit hafa nema hann hefpi höfþingia lut, því hann qvadz einn hafa fyrer verit oc sagði iarl hafa fengit þá til lips vid sig; hann leetz oc einn hafa saker átt vid Supreyinga, enn þeir engar, enn Þorbiörn þottiz engum mun síþr hafa tilunnit oc verit ecki síþr fyrimadr enn Sveinn; vildu þeir oc aller skipstiornarmenu hefpi jafnann lut, enn sva vard at vera sem Sveinn villdi, því hann var miklu mann fleiri þar á nesinu; enn Þorbiörn for ut i Orkneyiar á fund Raugnvallds iarls oc sagði hve farit hefpi med þeim Sveine oc líkadi þeim illa er hann hefpi gert þá hlutræninga; iarl qvat þat ecki einusinne mundi finnaz á at Sveinn væri engi jafnadarmadr, enn þar mun enn koma at hann mun taka giöllð fyrer sitt ránglæti, enn ecki skulu þer um þetta deila, ec skal fá ydr jafnmikit af mínu sem þer misst vid hann, vil ec oc ecki at þer kallit á hann um þetta oc væri vel ef ecki leiddi stærri vandkvædi af hönum. Þorbiörn svaradi, Gud þacki ydr herra þann sóma er þer gerit til vor, oc ecki manom ver deila vid Sveinn um þetta, enn alldri síþan skal ec vera vin hans, oc gera skal ec hönum nockora svívirðing her á moti; oc epter

vindicandam illatam sibi injuriam tradat. Concedit Comes na- A. D.
ves quinque, quarum primam Thorbiörn Klerkr, secundam Hafli- 1142
dus filius Thorkelis Flettii, tertiam Dufniáll filius Havardi Gun- ad ann.
nii, quartam Rikgardus Thorleifæ, & quintam Sveinn Asleifæ 1149
regebat. Verum Holdbodius, de venturo Sveine certior, ex He-
bridibus aufugit. Sveinn cum suis in Hebridibus multos occidit,
passim spoliat incendioque devastat, & ingentem reportat prædam,
verum Hornbodium, qui nunquam postea in Hebrides venit, ca-
pere nequivit. Sveinn in Hebridibus hyemare, Thorbiörnus au-
tem cum cæteris domum reverti voluit; autumnus è meridie Ka-
tanefum petunt & Dungulsbæum veniunt. Cum prædam suam
dividerent, dicebat Sveinn æqualem singulis portionem accipien-
dam, præter se, qui portionem ducis reportaret, se enim præ-
fuisse solum, comitem illos sibi in auxilium suppeditasse, Hebr-
idenses quoque se tantum & neminem illorum læsisse prætendit.
Sed Thorbiörnus pariter meruisse & nihilo minus quam Sveinn
præfuisse videbatur. Volebant etiam omnes navium rectores
æqualem portionem retinere. Sveinis autem voluntas prævaluit,
in Kataneso enim multo plures ei adhærebant; Verum Thorbiör-
nus in Orcades tendit, Comitem Rögnvalldum convenit, ipsi acta
cum Sveine, & displicere quod à justa portione exclusi essent, ex-
ponit. Regevit Comes id non una tantum vice expertum iri Svei-
nem æquitate carere, id autem, inquit, quamvis non statim,
eveniet, ut suæ iniquitatis pænas luat; non autem vobis de his
lis esto; tradam enim tantum e meis, quantum ejus causa amit-
titis. Nolo etiam vos illum hujus incusare, utinam plurimum
difficultatum autor non existeret. Regevit Thorbiörn; Deus
tibi domine honorem, quo nos afficis, remuneret; non autem
cum Sveine de his litigabimus, ast posthac nunquam illi
amicus ero, ei hæc aliqua contumelia redditurus. Postea
uxorem

A. D. epter þetta seger þorbiörn skilit við *Ingigerdi* systur *Sveins* oc
 1142 fendi hana yfer á *Nes* til *Sveins*, tok hann við henne vel,
 ad ann. enn þótti ger til sín svívirðing mikel, var þá með þeim
 1149 fiandskapr, kom þá at því sem mælt er at foruden síázt bezt
 vid. Þa er *Sveinn* var i *Supreyiom*, þa hafði hann sett *Margad Grimsfon* i *Dungalsbæ* til forráða oc fengit honum i hendr
 fýslu þá er hann hellt af *Raugnvalldi* iarle, enn *Margadr* var
 sakgefinn oc áleitinn, oc varð hann uvinsæll við sinn ujafnat,
 enn þeir er mest urdu fyrer ujafnadi hans stúcku á fund *Hroalldz*
 oc helldu sic þar, af því gerðiz fiandskapr með þeim *Hroalldi* oc
Margadi; litlu síþarr for *Margadr* sudr til *Víkr* við tuttugta
 mann at erindum sínum, oc ádr hann kom sunnan veitti hann
 heimfokn *Hroalldi* bonda oc drap hann oc nockora fleiri,
 for síþan til *Dungalsbæiar* á fund *Sveinns*, þá safnar *Sveinn*
 mönnum oc ferr til *Lambaborgar* oc býz þar um, þar var
 vígi gott oc sat hann þar með LX. manna oc flutti at fer
 vister oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin stod
 a sæfvar hömrum nockrum, enn steinveggr var fyrer ofan
 vel smíðadr, biörgin geingu langt með síanum (g) annan
 veg; þeir gerdu þa margar uspeðtir á *Katanese* i ránum oc
 fluttu þangát til sín i borgina oc gerþuz miöc uvinsælir.

Af ferðum Sveins Asleifarsonar.

Tíðinde þesse koma til eyrna *Raugnvalldi* iarli oc *Sveini Hroalldsfyni*; beiddi *Sveinn* iarl fulltíngis at hann leidretti þetta mál; fluttu marger menn með *Sveine*, kom því sva at *Raugnvalldr* iarl bráz við oc for yfer til *Nes* oc þesser höfþingiar

(g) allann, *undique*, *Flat*.

uxorem Ingiridem, Sveinis sororem, repudiat & ad fratrem in Katanesum transmittit; hic sororem humaniter excipit, ast contumelia se affectum reputat, unde magnum inter eos odium. A. D.
1142
ad ann.
1149
 Quadrat in hos proverbium. *Vulpes vulpem deludit.* Dum erat in Hæbudibus Sveinn Margado Grimi filio de Dungulsbæ præfecturam à Comite Rögnvaldo acceptam, tradiderat, Margado autem ad incusandum & infestandum pronus propria injuriæ odium peperere; quos autem ejus offendebat iniquitas, ad Hroalldum, apud quem etiam permansere, confugiebant, unde inter hunc & Margadum similtates. Paulo post Margadus cum suis vicesimus, propria peracturus negotia, meridiem versus in Vikam iter suscipit, ex quo nondum redux, colonum Hroalldum, quem domi remanentem petit, præter aliquot alios, occidit. Hoc factò Dungulsbæi convenit Sveinem, qui, asseclis collectis, Lambaburgum, ubi commodum erat propugnaculum se confert & ibidem sexaginta hominibus stipatus residet, omnisque generis, quo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis sita erat maritimis, paries autem supra versus continentem lapideus, arte constructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum spatium producebantur. Heic in Kataneso vicinos crebro infestabant & in urbem, quæ assequi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.

De itinere Sveinis Asleifidæ.

Hæc ad aures Comitum Rögnvalldi & Sveinis Hroalldi filii veniunt. Rogat Sveinn comitem, ut his emendandis succurrat; preces à multis commendatæ effecere, ut Rögnvalldus festinanter in Katanesum transiret, quem sequentes comitabantur mag-

A. D. giar med hönum, Þorbiörn, Haflidi Þorkelson, Dufniall Há-
 I 142 vardsjon, oc voru þeir hiner tillaga vestu á hendr Sveini;
 ad ann. I 149 þeir foru til *Dungalsbæiar* oc var *Sveinn* þá i brottu, þeir
 spurdu at *Sveinn* var i *Lambaborg*, foru þeir iarl þá þán-
 gat, oc er þeir kvamo til borgarinnar, þa spýrr *Sveinn*
 hverr fyrer lipinu redi; hönum var sagt at *Raugnvalldr* iarl
 red fyrer; *Sveinn* fretti iarl at erindum, iarl svarar, at hann
 vill at hann feli *Margad* framm í valld þeirra; *Sveinn*
 spýrr hvert hann skal grid hafa, iarl letz því ecki vilia
 heita; þá mælti *Sveinn*, ecki nenni ec at felia *Margad*
 framm i valld þeirra *Sveins Hroalldssonar* edr annarra uvina
 minna þeirra sem med ydr eru, enn giarna villda ec vera
 fáttr vid ydr herra; þá svarar *Þorbiörn Klevkr*, heir hvat drot-
 tins svíkarinn mælir at hann villdi giarna fattr vera, enn hefer ádr
 rænt land hans oc lægiz ut sem þiofr, launar þu iarli illa margann
 soma er hann hefer til þín giört, sem þu mant öllum er þu
 mátt því vid koma; *Sveinn* svarar, ecki þarfþu *Þorbiörn* her
 sva mart til at leggja, því at ecki man fyrer þin ord geort,
 enn þat er hugbod mitt att þu maner hönum vestu launa
 þann sóma er hann hefr til þin geort ádr enn þid skilit,
 fyrer því at enger munu gæfu af þer hliota þeir er nockut
 eigu vid þig; þá mælti *Raugnvalldr* iarl at menn skyldu
 ecke skattyrdaz. Epter þat settuz þeir um borgina oc bön-
 nudu allar atflutningar oc geck sva miöc lengi at ecki mátti
 atfokn vid koma oc er eydduz vister þeirra, þa kalladi *Sveinn*
 saman sína menn oc leitadi ráda vid þá, enn allir menn
 mæltu eins munni at hans forsiá villdu hafa medan hennar
 væri kost; þá tok *Sveinn* til orda oc mælti; þat sýniz mer
 svívirduligaz at svelta her enn ganga síþann á valld uvina
 sinna, hefer oc þetta sva farit sem líkligt er, at ofs mun
 bædi

nates Thorbiörn, Haflidius Thorkelis, Defniáll Havardi filius; A. D.
 hi quoque contra Sveinem pessima quæque suadebant. Eunt I 142
 Dungulsbæum, & Sveinem, qui discesserat, Lambaburgi esse ad ann.
 audiunt, unde eo delatos, cum ad urbem venirent, Sveinn de I 149
 exercitus duce irterrogat, responsumque audit comitem esse
 Rognvalldum. Porro de negotio percontato, respondet Comes,
 se velle ut Margadum in eorum potestatem tradat. Cum Sveinn
 an pax ei concedenda, quæveret, comes promittere detrectat.
 Hinc Sveinn, à me, inquit, impetrare nequeo, ut Margadum
 in Sveinis Haralldi filii, aliorumve meorum, qui te comitantur,
 inimicorum manus tradam, tibi autem domine reconciliari
 mihi libet. Ad hæc Thorbiörn; Heus! inquit, verba domi-
 num prodentis, dicentis nempe se lubenter reconciliari velle,
 ditionem vero domini prius spoliavit, & tanquam fur se sub-
 duxit; honorem, inquit, multiplicem, quo te affecit, Comiti,
 quemadmodum etiam omnibus quibus potis eris, male rependis;
 regerit Sveinn; non adeo multa tibi Thorbiörne addere opus,
 tuis enim verbis nequaquam obsecundabitur; præ sagit vero mihi
 animus, te illi honorem, quem tibi præstavit, antequam ab in-
 vicem disceditis, pessime redditurum, nemini enim, cui tecum
 aliquid negotii, fortunæ promotor existes. Tunc Comes Rogn-
 valldus, ne dicteris se invicem lacecant prohibet. Post hæc
 urbem cingunt & omnes advectiones intercipiunt, diu admodum
 impetum facere nequeunt. Cum autem urbanorum comnea-
 tus consumaretur, Sveinn suos convocat, & cum iis consilia
 miscet, omnes autem uno ore se ipsius consilia quamdiu iisdem
 frui liceret, secuturos affirmant. Hinc Sveinn; maximum in-
 quit, mihi dedecus videtur hic esurire, hostibus autem ex-
 inde se submittere, hæc etiam, ut vero simile erat, acta sunt,

A. D. bædi skorta vid *Raugnvalld* iarl vit oc gæfu, enn her hefer
 1142
 ad ann. 1149
 verit leitat um sætter oc grid oc hefer hverki fengiz *Margadi* felaga mínum, enn veit ec at kostr mun her ödrum mönnum grida, enn ec nenni ecki at selia hann fram under öxi, nu er þat ecki rett at her gialldi sva marger hans vandræða, þott ec nenna ecki at skiliaz vid hann at finne, oc epter þetta tok *Sveinn* þat ráð at kníta saman snæri þau er þeir höfðu, enn um nattina letu þeir þá *Svein* oc *Margad* síga ofan or borginne á síáinn, oc epter þat toku þeir fund oc lögduz fram med biörgunum þar til er þraut hamrana, epter þat stigu þeir fotum á land oc foru uppi *Sudrland* oc sva til *Mærbæfi* oc þapan til *Dufeyra*, þar fundu þeir *Orkneyia* menn á birðinge, het sá *Hallvardr* er fyrer þeim var, enn annar *Þorkell*, þeir voru X. saman; þeir *Sveinn* gengu á skip med þeim oc foru XII. saman á byrðingi suþr fyrer *Skotland*, þar til er þeir koma i *Máeyiar*, þar var þá munklífi, *Ballðvin* het áboti sá er fyrer reed, þar voru þeir *Sveinn* oc hans menn VII. nætr vedr faster, oc fögduz vera sender á fund Skota kongs af *Raugnvalldi* iarli; munkar grundu fögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc sendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir *Sveinn* verda þess varir, þa hlaupa þeir á skip oc ræntu stadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter *Myrkvafyrde*, þeir fundu i (h) *Eydinaborg David Skota* kong, tok hann vel vid *Sveine* oc baud þeim at vera med fer; *Sveinn* sagði kongi allann mála vöxt þangatkomu sinnar oc hve farit hefði med þeim *Raugnvalldi* jarli ádr þeir skilduz, oc sva þat er þeir höfðu rænt i *Máeyium*, voru þeir *Sveinn* um hríd med *Skota* Kongi i godu yferlæti; *David* kongr sendi menn

(h) *Ædittaborg* 101. 102.

nos enim Comiti Rognvaldo tam quoad prudentiam, quam quo A. D.
ad fortunam inferiores erimus; hic autem pax & reconciliatio 1142
socio meo Margado impetrari nequit, scio autem pacem aliis ad ann.
conciliari posse, verum nequeo à me impetrare ut eum hic sub 1149
securim tradam, jam tot ejus difficultatum pœnas luere ini-
quum est, quamvis me, ut ab eo hac vice sejungar, persuadere
non possim, Post hæc Sveinn id consilii capit, ut funibus, qui
ad manus erant, connodatis, noctu ipsum & Margadum ex
urbe in mare demitterent; hi exinde natando, prærupta, do-
nec deficerent, legebant. Repetituri deinde continentem, per
Sudurland, inde Mærhæfiam, denique Dufeyras se conferunt.
Inveniunt forte hic in nave vectoria Orcadenses, numero de-
cem quorum duci alteri Hallvardi, alteri Thorkelis nomen,
verum cum Sveinn & Margadus iis consociarentur, duode-
cem in nave vectoria, australes Scotiæ oras prætereundo,
in Máeyas pergunt. Erat ibidem eo tempore monasterium,
cui præfecto abbati nomen Balldvini. Hic adversa impedi-
tus tempestate Sveinn cum suis septem noctes moratur &
se à comite Rognvaldo ad regem Scotiæ legatum asserit,
cujus assertionis veritatem suspicati monachi, piratas esse
putant & conterraneos per nuncios convocant. Quod cum
Sveinn cum suis comperiret, navem repente ascendit, ingen-
tibus prius spoliatis pecuniis; post abitum translati per Myr-
kvafiord, Edinoburgi Davidem regem Scotiæ conveniunt, à
quo benigne exceptus Sveinn, cum suis ad nectendas ibidem
moras invitatur. Sveinn regi totam sui adventus causam, sua
cum comite Rognvaldo ante discessum acta, quodque in Máeyis
spoliaverat exponit & inde aliquantisper, bene habitus, apud
Regem Scotorum cum suis commoratur. Rex David ad eos,

D. A. menn til þeirra manna er fiár höfðu mist fyrer *Sveine* i
 1142 ferdinne oc let þá sealfa virda skada sinn, enn bætti sínu
 ad ann. fe hveriom sinn missir; *David* kongr baud *Sveini* at sækia
 1149 konu hans i *Orkneyiar*, enn fá hönum slíkar sændir i *Skot-*
landi at hann mætti vel vid una; *Sveinn* birti vilia sinn
 fyrer kongi oc seger sva at hann villdi at *Margadr* væri
 þar epter med kongi, enn hann fendi ord til *Raugnvallds*
 iarls at hann tæki sættum vid hann, en *Sveinn* letz vilia
 leggja allt sitt mál á valld *Raugnvallds* iarls, qvadz þá jaf-
 nan vel viþr una er þeir voru fáttir, enn þa illa er þeir
 voru úfáttir; *David* kongr svarar, bædi er nu at iarl þessi
 mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans
 veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver
 biodum þer; *Sveinn* letz hans vingan alldri láta vilia, enn
 sagþiz þo þvilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr
 kvat sva vera skyldi; *David* kongr fendi menn norðr i *Ork-*
neyiar med giöfum oc þeirri ordfending at iarl skyldi taka
 sættum vid *Sveinn*, for þá oc *Sveinn* i eyiar norðr enn
Margadr var epter med kongi; sendimenn *David*s kongs
 foru á fund *Raugnvalldz* iarls, tok hann vel vid þeim oc
 sva giöfum þeim er kongr fendi hönum oc het sættum,
 tok hann síþan *Svein* i frid oc fulla vingan oc for hann
 þá til bua sinna.

Fall Valþiofs jarls.

Þ á er þeir *Sveinn* oc *Margadr* voru a brottu or *Lamba-*
borg, toku þeir er i borginne voru þat ráð at gefa upp
 stadinn i valld *Raugnvalldz* iarls; spurdi hann hvatt þeir
 vísse til *Sveins* oc þeirra *Margadar* síþaz, enn þeir fögdu
 sem

qui in itinere spoliati fuerant à Sveine, mittit & ipsis damni A. D. quantitatem determinare concedit, ablati cuique valorem resti- 1142 tuens. Sveini etiam deducendæ ex Orcadibus uxoris potestatem ad ann. 1149 dat, ac honorem in Scotia, quo bene contentus esse possit, promittit. Sveinn voluntatem suam regi aperit, dicens se cupire ut Margadus apud ipsum remaneret; se autem Comiti Rognvaldo per nuncium reconciliaret, totius litis decisionem comitis arbitrio commissurum, se semper pace inter ipsos contentum, dissidia ægre ferre. Regevit Rex David, utrumque jam est quod Comes hic absque dubio laudem mereatur & quod id à vobis, qui illum cognoscitis, contendatur. Nunc ei confidis, quæ autem tibi offerimus missa facis. Sveinn regis amicitiam sibi in posterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & septentrionem versus in Orcades ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut Sveinem sibi reconciliari sineret. Sveinn etiam simul in insulas revertitur, Margadus autem apud regem remanet. Legati Regis Davidis comitem Rognvalldum conveniunt, & ab ipso, unacum donis à rege missis, benigne excipiuntur pollicetur reconciliationem comes, & Sveinem exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, postea in prædia sua redeuntem.

Cædes Comitis Walthiofi.

Postquam reliquerant Lambaburgum Sveinn & Margadus, urbani id consilii cepere ut eandem urbem in comitis Rognvalldi potestatem dederent. Querit Comes quid ultimum de Sveine & Magado referre possent; dicebant vera, quæ cum audiret

A. D. fem var, oc er iarl heyrði þat, mælti hann, satt er þat at
 I 142 segia at engra manna jafninge er *Sveinn* þeirra er ver eigum
 ad ann. kosti her með ofs, eru slík brögd bædi drengilig oc hard-
 I 149 fenglig, enn ecki vil ec nýdaz á ydr þott þer hafit vaðiz i
 þessu vandkvæði með *Sveini*; skal hverr ydvarr fara i fri-
 di tyrer mer; for iarl þápan heim i *Orkneyiar*, enn sendi
Þorbiörn Klerk með (i) XL. manna a skipi sudr til *Breida-
 fiardar* at leita þeirra *Sveins*, op spurðiz ecki til hans; þá
 talar *Þorbiörn* fyrer þeim at þeir færi undarliga, rekunz
 epter *Sveini* á leid fram, enn höfum spurt at *Valþiofr* iarl
 födrbani minn er skamt hepan með litla sveit manna, oc
 ef þer vilit fara at honum með mer, þá vil ec því heita
 ydr at mer skal ecki fara sem *Sveini* at ec gera ydr hlut-
 ræningia ef ofs ber herrfáng i hendr, því at fe þat er ver
 fáum skolo þer hafa, enn skipta mer því einu til handa er
 þer vilit, þvíat mer þickir betri frægd enn fe; epter þat
 foro þeir þar til er *Valþiofr* iarl var á veizlu oc toku hus
 á þeim oc báru þegar elld at; þeir *Valþiofr* lupu til dyranna
 oc spurpi hverr fyrer elldinum redi? *Þorbiörn* sagði til sín;
Valþiofr baud bætr fyrer víg *Þorsteins*, enn *Þorbiörn* qvat
 æi þurfa um sætter at leita; þeir vörduz vel um hrid, enn
 er eldrinn sotti þá, lupu þeir ut, oc vard þá skamt um
 vörn þeirra, því at þeir voru þrekadir miöc af elldi, fell
 þar *Valþiofr* iarl oc XXX manna með hönum, þar fengu þeir
Þorbiörn fe mikit, oc hellt hann öll heit sin drengilega vid
 sína menn; foru þeir epter þat ut i *Orkneyiar* á fund *Raugh-
 valls* jarls oc let hann vel yfer þeirra erinde; var þá kyrt í
 eyionum oc fridr godr. I þann tíma bió einn ungr madr
 i eyionum er *Kolbeinn Hruga* het oc var hit mesta afar-
 menni

(i) LX. *Flat.*

audiret Comes talia profatur; Verum est, inquit, quod ex omnibus, quorum nobiscum facultas est, neminem parem habeat Sveinn; decent tales technæ & fortes & strenuos, nolo autem contra vos inhumaniter agere, quamvis huic difficultati cum Sveine implicati fueritis, in pace quemcunque vestrum per me discedere licebit. Redit hinc domum in Orcades comes, ast Thorbiörnnum Klerkum cum quadraginta in nave meridiem versus in Breidafiordum, Sveinem exquisitum, mittit. Hoc negotio in cassum abeunte, Thorbiörn mirandum eorum iter asserit; Sveinem festinanter sequimur, audivimus autem comitem Valthiofum, patri meo mortis autorem, non procul hinc, paucis stipatum, abesse, quem si mecum aggredi vultis, vobis promittam me Sveinis exemplum haudquaquam secuturum in eo, quod si præda nobis contingat, vos exsortes reddam, nam res quas adipiscimur retinebitis, mihi autem ea solum quæ vultis distribuetis, gloriam enim pecuniis antefero. Post hæc illuc ubi convivio intererat Valthiofus, se conferunt, quem cum suis ædibus inclusum intercipiunt & tectis ignem statim suggerunt. Valthiofus cum suis fores celeriter adit & quinam incendii autor esset percontatur. Thorbiörnnum nomen suum indicat & Valthiofo, cædis Thorsteinis reparationem offerenti, pacem quærere inutile respondet. Inclusi aliquantisper se strenue defendunt, verum igne premente excurrunt & non diu, flammæ enim eos admodum defatigaverant, resistentes, præter comitem Valthiofum, triginta ibidem cadunt. Hic Thorbiörnnum, ingenti præda ditatus, omnibus erga suos promissis, ut fortem decuit virum, stabat. His gestis in Orcades ad Comitem Rögnvalldum, illorum negotio contentum, revertuntur. Fruebantur tunc insulæ tranquillæ absque dissidiis pace. Habebat hac tempestate in insulis juvenis, maturæ vix ætatis, cui nomen Kolbeinn Hruga, per-

A. D.

1142

ad ann.

1149

D. A. menni, hann let þar gera steinkastala godann, var þat öruggt
 1142 vígi; *Kolbiörn* atti *Herbiörgu* systur *Hakonar Barns*, enn mo-
 ad ann. der þeirra var dotter *Herborgar Páls* dottr; þessi voru börn
 1149 þeirra, *Kolbeinn Karl*, *Biarni skáld*, *Sumarlipi*, *Aslákr*, *Frí-
 þa*, þau voru öll mikils háttar.

Fra Endrida Unga.

I þann tíma redu syner *Harallds Gilla* i *Noregi*, var *Ey-
 steinn* þeirra ellztr, enn *Ingi* var skilgetinn, oc höfðu len-
 der menn á hönum mestar virðingar, let hann þá ráða öllu
 því er þeir villdu; i þenna tíma höfdu þesser lender menn
 mest ráð með hönum, *Augmundr* oc *Erlingr* syner *Kir-
 pinga-Orms*, þeir gerdu þat ráð með *Inga* konge at hann
 skyldi fenda ord *Raugnvalldi* iarli oc veita hönum sæmiligt
 heim bod, fögdu sem satt var at iarl hafði verit mikill vin
 födr hans, oc báðu hann gera sér við iarl sem kærar, sva
 at væri hans vin meiri enn brædr hans hvat sem i kynne
 at gerar með þeim; iarl var frændi þeirra brædra oc hinn
 1149 mesti vin þeirra, enn er þessi ord kvamo til *Raugnvallds*
 iarls veikzt hann við skiótt oc bió ferd sína, því at hann
 var fufs at fara til *Noregs* oc finna frændr sína oc vini;
 til þessarar ferdar beiddiz *Haralldr* iarl fyrer forvitnis faker
 oc skemtunar, hann var þá XIX vetra gamall; oc er iarlar
 voru búnar, foru þeir vestan með kaupmönnum oc höfðu
 1150 sæmiligt föruneysi oc komu um vorit snemma til *Noregs*,
 fundu þeir *Inga* kong i *Biörgyn*, tok *Ingi* kongr allvel við
 þeim, fann *Raugnvalldr* iarl þar marga vine sína oc frændr,
 dvaldi hann þar um sumarit miöc lengi. Þat sumar kom
 utan af *Miklagardi Endridi Ungi*, hann hafði þar lengi ve-
 rit

quam injurius. Curavit hic castellum exstrui lapideum, pro-
 pugnaculum aptum. Uxorem habebat Herbiorgam Haconis
 Barns sororem, quorum mater Herborga Pauli filia. Hi fue-
 runt eorum liberi, Kolbeinn Karl, Biarnus Skálld (poeta,) Su-
 marlidius, Aslakuus, Frída; erant omnes conspicui.

A. D.
 1142
 ad ann.
 1149

De Endrido Ungio.

Hoc tempore filii Haralldi Gillii in Norvegia regebant. Ey-
 steinn natu maximus, Ingius autem legitimus erat, cui incolæ
 maximum honorem habebant, illorum consilia in omnibus quæ
 voluere per eum valebant. Hi satrapæ hoc tempore quo ad con-
 silia præ aliis erant, Augmundus & Erlingus filii Kirping-Ormi.
 Inierunt cum rege Ingio id consilium, ut Comitem Rögnvall-
 dum per nuncium ad decens invitaret convivium; dicebant
 quod verum erat, Comitem patris ipsius rarum fuisse amicum,
 rogabantque ut ipsum quam plurimum sibi redderet familiarem,
 ut eorum amicitia, si quid forte cum fratribus dissideret, plus
 valeret. Comes fratrum erat cognatus ipsisque amicus accep-
 tissimus. Cum autem ei hoc nuncium veniret, itineri sine mo-
 ra se accingit, ad conveniendos enim in Norvegia cognatos
 atque amicos pronus erat. Hoc iter suscipiendi veniam cu-
 riositatis & joci ergo expetit Comes Haralldus, annos tum
 natus novemdecem. Parati Comites naves mercatorias con-
 ducunt cum conspicuo comitatu & ineunte vere in Norve-
 giam devecti, regem Ingium Bergis conveniunt & ab eo
 humaniter excipiuntur. Hic comes Rognvalldus amicos cog-
 natosque multos convenit, diu admodum æstatis ibidem mo-
 ratus. Rediit Constantinopoli hac æstate Endridus Ungius,

1149

1150

A. D. rit á mála, kunni hann þeim þadan at segja mörg típinde,
 1150 oc þotti mönnum skemtan at spyria hann utan or heimi;
 iarl taladi jafnan vid hann, oc eitthvert sinn er þeir töludu,
 þá mælti *Endride*; þat þycki mer undarlicet iarl er þu vilt
 ecke fara ut i *Forsalakeim* oc hafa ecki sagner einar til
 þeirra típinda er þadan eru at segja, er slíkum mönnum
 bezt hent þar saker ydvarra lista, mantu þar bezt virdr er
 þu kemr med tignum mönnum; oc er *Endridi* hafpi þetta
 mælt, fluttu þetta marger med hönum adrer, oc eggiodo
 at hann skyldi geraz fyrermadr at ferd þessi; *Erlingr* lagdi
 her mörg ord til oc sagdi at hann mundi ráðaz i ferdina
 ef iarl villdi geraz fyrermadr; oc er þessa fýstu sva gaufger
 menn þá het iarl förinne, oc er þeir iarl oc *Erlingr* redu
 þetta med fer, þá völduz marger gaufger menn til þessa
 rar ferdar, þesser lender menn; *Endridi Ungi* skal leid se-
 gia, *Jon Petrfson*, *Aflakr Erlendsson*, *Gudormr* (k) *Mölr*,
Kollr af Hallandi; sva var mælt at engi þeirra skyldi
 meira skip hafa enn þritugt at rúmatali, nema iarl, oc engi
 skyldi hafa buit skip nema hann; því skyldi sva gera at
 engi skyldi annan aufunda fyrer þat at sitt lip edr skip
 hefdi betr buit annar helldr enn annarr. *Jon Fotr* skal
 gera láta iarli utferdar skip oc vanda fem mest. *Raugn-*
valldr iarl for heim um haustit oc ætladi at sitia (l) tvo
 vetr i ríke sínu. *Ingi* kongr gaf iarli langskip tvö helldr
 lítill oc einkar fögr oc gerr mest til rodrar oc voru allra
 skipa skiotuzt; *Raugnvalldr* iarl gaf *Haralldi* iarli annat ski-
 pit, þat het *Físa*, enn annat het *Hiálp*; þessum skipum
 helldu iarlar vestr um haf; *Raugnvalldr* iarl hafpi oc þegit
 stórgiafer af uinum sínum; þat var þridia dags kvellð er
 iarlar

(k) *Marstr. Flot.* (l) *omittit 101.*

diu ibidem stipendia meruerat, potuit varia nova referre A. D. 1150
 quæ de sitis prope hanc regionibus eum sciscitari delectaban-
 tur. Comes frequenter cum ipso colloquebatur. Cum ali-
 quando invicem colloquerentur, in talia prorupit Endridus;
 mirum, inquit, mihi videtur Comes quod Palæstinam invisere
 non velis, sola inde novorum relatione contentus. Talis ibidem
 qualis tu, propter tuas artes, optime constitutus est; maximus
 ibi, ubi inter viros nobiles veneris, tibi honor habebitur. Hæc
 Endridii effata alii multi promovebant & eum, ut itineris dux
 existeret, sollicitabant. Erlingus etiam multa his addidit, &
 se, si Comes coryphei vices susciperet, concomitaturum promisit.
 Hinc tot nobilium hortatu inductus Comes iter suscipiendum
 pollicetur; Cumque ipse & Erlingus hæc invicem stabilirent,
 multi nobiles se ipsis itineris socios addidere. Hi nempe satra-
 pæ. Endridus Ungi itineris dux erit. Jonas Petri. Aslalus
 Erlendi. Guttormus Maulur. Kollus ex Hallandia. Ita præ-
 finitum fuit, ut nemo eorum, comite excepto, majorem quam
 interscaltiorum triginta navem regeret; nemo præter eum
 navem inauratam. Hoc idcirco, ne alter alteri nautas vel
 naves magis instructas invideret. Jonæ Pedi struendæ, qua Co-
 mes veheretur, summa industria, navis, cura demandatur. Co-
 mes Rognvalldus occidentem versus autumno domum vehitur, in
 regno suo duas hyemes resessurus. Rex Ingius Comiti duas na-
 ves longas, parvas perquam, sed splendidas remisque aptissimas
 dedit, quæ, celeritate alias longe superabant. Harum alteram,
 cui nomen Fifva Comes Rognvalldus Comiti Haralldo donavit.
 Altera navis Hiálp appellabatur; direxere has occasum versus
 trans mare Comites. Comes Rognvalldus ab amicis insigni-
 bus donis ditatus fuerat. Erat vespera diei Martis cum comites

A. D. iarlar letu i haf oc sigldu allgodann byr um nattina; mid-
 1150 vikudag var stormr mikill, enn um nattina urdu þeir vid
 land varer, þá var myrkr mikill, þeir fá boda floder öllum
 megin hia fer, þeir höfðu ádr samfloti halldit, þá var engi
 kostur annarr enn sigla til brotz báðum skipunum oc sva
 gerdu þeir; þar var urd fyrer, enn lítit forlendi, enn ham-
 rar hit efra, þar hellduz menn aller en tíndu fe miklu,
 sumt rak upp um náttina; *Raugnvaldr* iarl bargzt þá enn
 allra manna bezt, sem jafnan; hann var sva kátr at hann
 lek vid fingr sína oc orti nær vid hvert ord; hann dró
 fingr gull af fingri fer oc qvat vífu:

Heingi ec hamri kríngdann,
 hánga riupu tångar
 grimnis fylg á gálga
 ginnungs bruar linna,
 sva hefer gloraddar gladdan
 gagfells mic þella
 lóms, at ec leik vid mína
 lauter hellis gauta.

Oc er þeir höfdu uppborit fönginn foru þeir á land at leita
 bygda, því at þeir þottuz vita at þeir mundi vid *Hialt-*
land komner, þeir fundu brátt bæi oc er þá skipt mön-
 num i bygder; þar urdu menn iarli fegner er hann kom
 oc spurdu menn at um ferder hans; iarl qvad vífu:

Braßt þá er bædi lesti,
 baud hraunn skada mönnum,

(m) suut

*alto se committerent; nocte sequente ventis secundis utuntur. A. D.
Die Mercurii tempestas erat rapida, nocte vero sequente terram 1150
propinquam animadvertabant; densæ tunc erant tenebræ; bre-
viarum vestigia se undique cingere comperiunt. Antea una
navigaverant. Tum non alia affulsit occasio quam utramque
navem expansis velis jacturæ committere, id fecerunt; ibi haud
parva saxorum congeries, subjectæ planitie fere expers, superius
autem prærupta. Omnes evadentes, magnam pecuniæ vim ami-
serunt; noctu quandam ejus partem tempestas surripuit. Comes
nunc, ut semper, plurimos generositate superavit; lætus adeo fuit
ut omnia in facetias verteret & fere ad quodcunque verbum
pangeret; aureum manu detrahens annulum cecinit.*

*Pendere facio, qui malleo rotundus factus est,
pendent digiti manus*

in annulari digito

quoad articulum deceptore.

Sic fragoris undarum lætum reddidit

sub eminente rupe me virgo

maris, ut ludam cum meis

latebris (5: annulis) digitorum.

*Cum sarcinas in terram portassent, continentem, quoniam se
Hialtlandiæ allapsos esse sciebant, ingressi, villas quærun, quas
mox reperientes, ad hospitium separantur. Comitibus adventu ibi
haud pauci oblectati de ipsius itinere percontantur. Ceci-
nit Comes*

Dissolvebatur, cum atraque frangeretur,

(Scopuli hominibus minabantur detrimentum,

terro-

A. D.
1150

(m) fuut feck vedrit vata
(n) vínun healp oc fífu,
fe ec at sia mun þickia
snarlindra faur iarla,
sveit gat vas at vísu
vinna, höfd at minnum.

Husfruin bar skinnfelldar skickiu at iarli, hann tok vid hlæi-
andi oc retti hendr á moti oc qvad:

Skek ec her skinnfelld hrockinn,
skraut er mitt æfar lítit,
storr er fá er stendr yfer orum
stafnvauillr yferhaufnum
fengr er enn af ungum
alfangs mari gaungum,
brim rak heft vid hamra
huns, skrautleger buner.

Þá voru gerfer fyrer þeim elldar storer oc bökuduz þeir
þar vid; gridkona kom inn oc skalf miöc oc mælti í
skiálftanum oc skildu menn ecki hvat hun mælti; iarl qvadz
skilia tungu hennar:

Dafi þer enn *Afa*
atatata liggr i vatni
hutututu hvar skal ec fitia
helldr er mer kalt vid elldin.

Iarl

(m) snut. *Flat.* (n) vífvum *fæminis. Flat.*

*terrorem incutiebat aer madidus,
amicis Hiálp & Fifæ.)*

A. D.
1150

*Auspikor hoc visum fore,
quibus acre ingenium, comitum iter,
(humido operi comitatus
instabat) memoria dignum.*

Hera tunicam ex pellibus confectam Comiti tradidit, quam videns, porrecta manu, accepit cecinitque:

*Quatio rugosam penulam pelleam;
splendor vestium mihi admodum exiguus,
magnus est qui stat super nostras
proræ campus (∩: mare) penulas.
Non adhuc diu est à quo à novo
equo marino (∩: nave) discessimus,
(æstus maris impulit navem ad prærupta)
splendidiori usi vestitu.*

*In eorum dein gratiam, ingentes foci, ad quos se fovebant,
succendantur; ancilla interim ingressa valde tremuit &
locuta est quæ non intellexere, ast Comes se ejus linguam
percipere asserebat.*

*Inhalas adhuc Afa,
atatata in aqua jacet,
hutututu ubi sedebo?
perquam frigesco; ad ignem.*

L 1

Comes

A. D. Jarl sendi menn sína XII. til *Einars* í *Gullberuvík*, enn hann
 1150 letz ecki mundu við þeim taka, nema iarl kæmi sealfr, oc
 er *Raugnvaldr* iarl spyr þetta, þa qvad hann:

Ala qvadz *Einar* vilia
 engann *Raugnvaldz* drengia,
 mer fellr gauz á góma
 giálfr, nema iarlinn síalfann,
 veit ec at (o) bráz í heitum
 hugpeckr fírum ecki,
 inn geck yggs þar er brunnu
 elldar síþ á kvelli.

Jarl dvaldiz miöc lengi á *Híaltlandi* oc for om haustit súpr
 til *Orkneyia* oc sat í ríki sínu; þat haust kvamo til hans
Híaltlendzker menn tveir, het annar *Armodr* oc var skálld,
 annarr *Oddi* hinn litli *Glumson* oc orti vel; Jarl tok við
 1151 þeim báðum til hirdvístar; Jarl hafpi Julabod mikit oc baud
 mönnum til oc gaf gíafar, hann retti gullrekit spíot at *Ar-*
modi skálldi oc skelfdi við oc bat hann yrkia vísu á moti:

Eigi metr hinn ítri
 alvaldr gíafar skálldi,
 yggs við adra seggi,
 elstærer mer færa,
 sniallr bar glæst með gulli
 grundarvaurdr at mundum
 budlungr nýztr it bezta
 blodkerti *Armódi*.

Þat

(o) hans. 101. hráz. 102. *Flat.* frá 333.

Comes duodecem suorum ad Einarum Gullberuvikam mittit, A. D. quos ille se excepturum, ni ipse Comes veniret, negat, quod ¹¹⁵⁰ cum Comes audiret, cecinit:

*Alere dixit Einar se velle
neminem ex Rögnvalldianis,*

*(excidunt ore mihi
nugæ) excepto ipso Comite.*

*Scio quod promissis stet
gratus erga viros.*

*Introiit ubi ardebant
foci sera vespera.*

Comes diu admodum in Hialtlandia commoratus, autumno austrum versus in Orcades vehitur & in regno suo residet. Venerant hoc autumno ad eum viri duo Hialtlandi, quorum alteri, qui poeta, nomen Armodus, alteri Oddus Parvus Glumi filius. Hic carmina etiam dextre composuit. Utrumque Comes inter satellites recipit. Comes ad lautum in festo julensi convivium con- ¹¹⁵¹ vivas invitatur & donis cumulat. Porrigit poetæ Armodo hastam inauratam, quatitque simul, rogans ut dono cantilenam reddat:

*Non ponderat iste præstans
omnipotens dona poetæ,*

*respectu aliorum virorum,
athleta, mihi tradere.*

*Clarus obtulit rutilantem auro,
terræ defensor gratis,*

*Comes optimus, optimam
sanguinis candelam (s: hastam) Armodo.*

A. D. Þat var einn dag um Jolinn at menn hugpu at tiöldum;
 1151 þá mælti iarl vid *Odda* hinn *litla*; gerpu vísu um athöfn
 þess mans er þar er á tialldinu, oc hafpu kvepit þína vísu
 þá er ec hefi lokit minne vísu, haf oc engi þau ord i þinne
 vísu er ec hef i minne vísu; Jarl qvad,

lætr um öxl (p) fá er utar

alldrenn stendr á tialldi

(q) siglreyr faudinz (r) vára

slíprvaund ofan rípa.

ecki mun þó at æger

aurbeidanda reidiz

(s) blikrudr baudvarr jökla

beinrángr framarr ganga.

Oddi qvat:

(t) Stendr oc hyggr at höggva

(u) herdilutr med fverdi

bandálfr beider rinde

balldr vid dyrr á tialldi,

fyr muna hann med hörfi

hætt, nu er mál at sættaz

hlæpendum hleypiskída

hlunns ápr geigr se unninn.

Jarl

(p) þá er ótar. 333. (q) Sigreyr. 102. *Flat.* (r) vairr 102. vors. 333.
Flat. (s) blikendr. *Flat.* (t) Brendr oc hyggr at hrugna. *Flat.* (u)
 kerdilotr. 101. 102. 333.

*Forte aliqua festi julensis die ad tentoria attenditur; tum Co- A. D.
mes Oddum Parvum alloquitur; pange, inquit, de ejus, qui I 151
ibi stat in tentorio, opera, carmen; absolvito tuum cum ego
meo finem imposuerim; adhibito nullum in tuo, quo utor in
meo, verbum. Comes cecinit.*

*Retro mittit per humerum, qui exterius,
ætate provectus, stat in tentorio,
fortunatus iste vir,
vaginatam virgam (∩: hastam.)
Non erit, quamvis minatus,
telorum petitori irascatur,
quod incola nivosorum montium (tentorii)
valgus ulterius incedat.*

Cecinit Oddus:

*Stat & ictum meditatur,
humeros incurvans, gladio,
vir tela deprecatus
ad fores tentorii,
prius erit ei gladio
periculum; jam tempus est reconciliari
oneratoribus navium
priusquam terror injiciatur.*

D. A. Jarl hafpi oc *Vilbialm* biskup i bode sínu um Jolinn oc
 1151 marga gæpinga sína; þá gerpi hann bert um ráðagerþ sína
 at hann ætladi ut i *Forsalabeim*, bat hann biskup þá til fer-
 dar med fer, því at hann var París klerkr godr oc villdi
 iarl at hann væri túlkr þeirra; hann veitti iarli þetta oc
 het ferþinne; þesser menn reduz til ferdar med *Raugnvalldi*
 iarli, *Magnus* son *Havardz Gunnasonar*, *Seinn Hroalzson*;
 Þesser eru af hinum minnum, *Þorgeir* (v) *Skotakollr*, *Oddi*
 hin *litli*, *Þorbergv* (x) *Svarti*, *Armodr* (y) *skálld*, *þorkell Krok-*
auga, *Grimkell af Flettunefi*, *Biarne* son hans, oc er þesser
 tveir vetr eru lidner er þeir skyldu tilbunat hafa, for *Raugn-*
valldr iarl or *Orkneyiom* snemma um vorit austr til *Noregs*
 at vita hvat þeim lipi hinum lendum mönnum um bunapinn,
 oc er iarl kom til *Biörgyniar* voru þeir þar fyrer *Erlingv*
 oc *Jon* iarlsmágr, þar var oc *Aflakv* kominn, enn *Guthornv*
 kom litlu síparr; þar kom oc skip þat fyrer *Biörgyn* er
Jon Fotv hafpi látit gera jarli oc vandat forkunnar miöc at
 smíp oc buit allt, þar voru gyllder aller ennisþæner oc vedr-
 vitar oc víða annarstadar buit, var þat skip en mesta ger-
 femi; *Endrivi* kom jafnan til bæiarins um sumarit, oc seger
 at hann mundi hina sípari viku buinn enn þá var komin;
 Jarlsmenn kurrupu illa er þeir þurftu sva lengi at bíþa, vill-
 du sumer at ecki væri hans bedit, oc sögdu at menn hefpi
 farit slíkar ferder þott *Endrivi* væri ecke i ferd, oc nockoro
 sípar kom *Endrivi* til bæiarins oc kalladiz sva buinn, bat iarl
 þa sigla þegar er þeim þætti byrvænt, oc er sá dagr kom
 er hönum þótti leid gefa, lögdu þeir or hænum, undu á
 segl sín oc var helldr vedrlítit, geck skipit iarls litit því at
 þat

(v) Savakollr. 325. (x) Svarri. 102. Snorri 333. (y) Þesser voru skálld
 iarls. *hi comitis erant poetæ.* 325.

Comes etiam episcopum Vilhialmum & magnum optimatum suorum numerum ad institutum convivium invitaverat. Aperit tunc suum circa petendam Hierosolymam consilium, hinc itineris socium secum expetit episcopum, qui quoniam Parisiis operam naverat studiis peritus, eorum interpretem ageret; annuit episcopus & iter suscipiendum promittit. Hi Comitem Rögnvalldum sequi statuebant; Magnus filius Havardi Gunnii & Sveinn Hroalldi. Hi inter minores; Thorgeir Skotakollus, Oddus Parvus, Thorbergus Niger. Armodus poeta. Thorkell Krokauga. Grím-kell de Flettunefo & Biarnius ejus filius. Cum exactæ essent tres istæ hyemes, quibus se prepararent, relinquit Comes Rögnvalldus Orcades ineunte vere tenditque in Norvegiam, sciturus quo in apparatu pervenirent reliqui magnates. Cum Bergas veniret, Erlingum & Jonam Comitis affinem habet ibidem obvios; venerat quoque eodem Aslaku; Guttormus autem paulo post. Deducebatur etiam Bergas navis ista quam in usum Comitis exstrui curraverat Jonas Pes, summa quoad structuram elaborata industria & undique ornata. Omnes asservulæ frontales & ventorum indices inaurati, præterea aliunde passim. Erat navis hæc res pretiosissima. Endridus oppidum æstate frequentans, præsentem proxime sequenti hebdomade se paratum fore dicebat. Satellites Comitis de eo quod tamdiu ibi commorari opus haberent murmurabant; quidam manere nolentes, pariter, Endridio quamvis absente, susceptum fuisse dicebant. Paulo post Endridius in oppidum venit seque paratum esse asserit; Comes, quando spes auræ secundæ affulgeret, ut navigarent jussit; ut cum dies veniret quo ventus favere videbatur, oppidum relinquentes, vela expandebant, aere tranquillo.

Novis

A. D.
1151

A. D. 1151 þat þurfti byr mikinn; adrer höfþingiar lægdu seglin' oc villdu ecki sigla frá iarli, oc er þá bar ut um eyiarnar tok at hverfa vedrit, gerþiz þá svo hvazt vedrit at þeir þurftu at svipta á hinum smærrum skipunum, enn iarls skipit geck þá mikit; þeir fá þá sigla epter fer tvö skip mikil, oc gengu þegar epter oc um þá framm, þat skip var annat vandat miöc, þat var dreki, oc var bæpi höfut oc krockar fyrer miöc gullbuinn, þat var hlírbiart oc steint allt fyrer ofan síó þar er bæta þotti; Jarlsmenn mæltu at þar mundi *Endriddi* fara, oc hefer hann þat lítt halldit er mælt var at engi skyldi buit skip hafa nema þer herra; iarl svarar, mikill er offi *Endridda*, oc er þat vorkun at hann vili ecki jafnaz vid ofs svo sem ver erum vanfærer vid hann, enn vant er þat at síá hvert gæfan fer hönum fyrr edr epter, skulum ver ecke skapa ferd vora epter ákefdum hans; bar þa *Endriddi* skiott um fram á hinu meira skipinu, enn iarl hellt samflota á sínum skipum oc forst þeim vel, kvamo þeir um haustit til *Orkneyia* at heilu oc hölldnu.

Frá Raugnvalldi j. oc Orkneyingum.

Þat var þá rádit at þeir mundi þar sitia um vetrinn, fátu sumer á sínum kostnapi, enn sumer voru med bondum, enn marger med iarli; I eyiunum var sveim mikit, oc skildi þá á *Orkneyinga* oc austmenn um kaup oc kvenna mál, oc mart vard þeim til, bar iarl þar mikinn vanda at gæta til med þeim, því at hvarer tveggio þottuz hönum allt gott eiga at launa oc allz góds frá honum verdir. Frá *Endridda* er

Navis Comitum, utpote quæ magno opus habebat vento, parum currebat. Alii magnates vela demittentes à Comite navigando sejungi noluerunt. Cum insulas prætervecti essent, ventus perquam surgebat; tum vehemens adeo orta est tempestas ut minores naves vela contrahere necessum haberent, nave comitis interim quantumvis currente. Tunc duas ingentes navigantes quæ cito appropinquabant & præternavigabant. Altera harum scita arte erat elaborata, draco nempe, cujus anteriora capite cardinibusque gubernaculi perquam auratis fuere instructa & quoad ex mari surgebat ubicunque ornata videbatur calce obducta; conjiciunt Rögnvalldiani ibi vehi Endridium addentes eum parum curasse præfinitum, nempe quod nemo præter Comitem navem ornatum reget. Ad id Comes; magnus, inquit, est furor Eindriddii, est etiam excusandus quamvis nobis æquiparari desideret, ut respectu ejus invalidi sumus. Non vero liquido constat utrum fortuna eum præeat an sequatur; Non iter nostrum secundum ejus insolentiam dirigemus. Interim Endridius in nave majori prætervehitur, comes autem suas concomitari facit, successu optato, autumno enim sartæ ad Orcadum oras appelluntur.

De Comite Rögnvalldo & Orcadensibus.

Tunc consilium in initum est ut ibi hyemarent; Vivunt sumptu proprio, alii apud colonos, alii autem apud Comitem morantur. Erant in insulis factiones multifariæ, Orcadenses enim cum Norvagi quoad emptionem venditionem & quoad fæminas dissidebant. Variæ erant discordiarum causæ; magnam curam comiti facefferere, omnes enim ei bonum reddere debere & idem vicissim apud eum mereri videbantur. De Endridio referen-

A. D. er þat at segia at þeir komu vid *Hialtland* oc braut þar
 1151 hit goda skipit í spón oc týndi miklu fe, enn hit it minna
 skipit hellzt, enn *Endride* var um vetrinn á *Hialtlandi* oc
 1152 fendi menn til *Noregs* oc let gera fer austrfarar skip. Madr
 het *Arni Spítuleggv* skipveri *Endrida*, hann for í *Orkn-*
eyiar um vetrinn oc þeir X saman; *Arni* var ujafnadar
 madr mikill, hraustr oc hardrádr, þeir felagar sátu á sínum
 kosti um vetrinn; *Arni* keypti mallt oc flátr at landzfeta
Sveins Asleifarsonar, enn er hann heimti verdit dró *Arni*
 undann, enn í annat sinn er hann kom til voru hönum
 golldin afaryrði, enn áþr þeir skyldi, laust *Arni* hann öxar
 hamars högg oc mælti, far oc seg kappanum *Sveini* er þu
 hælir jafnan oc lát hann retta lut þinn, (z) ecki muntu
 meira vid þurfa; hann bondinn for oc sagði *Sveini*, oc
 bat hann retta sinn lut; *Sveinn* svarar fá oc qvadz engu
 mundu um heita. Einn dag um vorit for *Sveinn Asleifar-*
son at landskyldum sínum oc þeir (a) fíorer saman á teinæ-
 ringe; leid þeirra lá hiá ey þeirre er þeir *Arni* sátu í, ræd-
 di *Sveinn* um at þeir mundi þar at leggja, fiara var á mi-
 kil, *Sveinn* geck upp einn oc hafði öxi eina á lágu skapti
 oc ecki fleira vopna; hann bat þá geyma skips sva at ecki
 fiaradi ugpi; þeir *Arni Spítuleggv* lágu í skemmu einni
 skamt frá síó, geck *Sveinn* til skemmunnar oc inn; þeir
Arni voru þar fyrer oc heilsudu *Sveini*; hann tok qvediu
 þeirra oc taladi um vid *Arna* at hann skildi greida (b) mál
 bondans; *Arni* qvad gott tóm at því vera, *Sveinn* bat
 hann gera fyrer sín ord oc greida málit; *Arni* qvadz þar
 ecki mundu fyrer gera; *Sveinn* qvadz þá lítils oc mundu
 umbeida, oc í því setti hann öxina í höfut *Arna* sva at
 stod

(z) *omittit* 101. (a) VII 101. 333. (b) mála. *stipendium*. 333.

*dum est eum Hialtlandiæ allabi, ubi navis pretiosa in minutas A. D.
diffrangitur partes, ingentibus simul opibus perditis. Minor 1151
vero adhuc conservatur. Endridius in Hialtlandia hyemat mit-
titque in Norvegiam qui navem itineri aptam strui curarent. 1152
Arnas Spitulleggur nomen erat cuidam nautæ Erlendi; petit
iste hac hyeme Orcades cum comitibus novem; Erat Arnas vir
injurius, fortis & crudelis, socii hac hyeme propria sustenta-
bantur crumena; Vendidit Arnæ polentas carnesque conductor
fundi Sveinis Asleifidæ, verum cum pretium posceret solvere
detrectabat, cæterum cum altera vice veniret colonus, reporta-
bat injuria verba, ast antequam discederet securi malleata Ar-
nas eum ferit dicitque simul; i & dic athletæ Sveini, quem
perpetuo laudas, fac eum jus tuum prosequi, non ultra tibi opus
erit; it colonus & Sveini refert ejusque opem implorat. Sveinn
pauca regevit asserens se nihil promittere. Die quodam veris
Sveinn Asleifæ locaria sua exacturus ipse septimus sereni vehi-
tur. Prætereunda erat ei insula in qua sedebat cum suis Arnas,
fatur Sveinn ipsos ibi appulsuros. Reflexerat fere mare. Sveinn
solus fere exscendit & securim, cui breve manubrium, non plus
armorum, tenet, nautis cura navis, ne refluxente mari in sicco
staret, demandata. Arnas cum suis in Armamentario quod
prope mare erat, quiescebat; Accedit ad hoc Sveinn simulque
ingreditur, quem Arnas cum quatuor præsentibus salutatur, ex-
cipit Sveinn salutationem Arnamque alloquitur, svadendo ut
litem averteret; sat his temporis superesse regevit Arnas; Sveinn
ut suis precibus adductus faceret rogavit. Arnas se nec ideo*

A. D. 1152 stóð á hamri, hönum varð laus öxin; *Sveinn* lióp ut og förunautar *Arna* eptir hönum ofan á föruna, lupu þeir hart leiruna og varþ einn fkiotaztr og var þar í hendingum með þeim *Sveini*; þaunglar storer lágu í förunne á leirnum; *Sveinn* greip upp einn þaungulinn og rak í andlit þeim er næstr hönum stóð, þessi madr greip til augnanna báðum höndum og þerdi or leirinn, enn *Sveinn* dró undan til skips síns og fór heim í *Gáreksey*; litlu síparr fór *Sveinn* yfer á *Katanes* at erendum sínum og fendi ord *Raugnvalldi* iarli at hann skyldi sættaz á víg *Arna Spítuleggs*, og þegar at hönum qvamo þau ord, stefndi hann at fer þeim mönnum er eptermál áttu um víg *Arna*, og samdiz þat íva at þeim hugnadi og helt sialfr botum upp; marga uspekt adra bætti hann af sinu þa er giörr var um vetrinn bæpi af Austmönnum og *Orkneyingum*; um vorit snemma stefndi iarl þing í *Hrosssey*, komu þangat allir höfþingiar þeir er í hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or *Orkneyiom* og ut í *Jorsalaheim*, sagþi og þat at hann mundi ríkit fá í hendr *Haralldi* iarli frænda sínum, beiddi og þess alla vini sína at veita hönum hlydni og fylgia honum vel hvers sem kynne vid at þurfa meðan hann þurfsþi brottu at vera; *Haralldr* iarl var þá nær XX. at alldri, hann var mikill vexti og sterkr, liotr madr og vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; *Raugnvalldr* iarl bioz um sumarit or *Orkneyium* og varð sípbuinn, því at þeir urdu lengi at bíða *Endrida* áþr skip hans kom austann or *Noregi*, og er þeir voru buner, helldu þeir brott or *Orkneyium* fimtan storskipum, þesser voru skipstiornar menn, *Raugnvalldr* iarl, *Erlingr Skacki*, *Vilhialmr* Biskup, *Aflakr Eriendsun*, *Guthormr* (c), *Magnus Havardsson*, *Sveinn Hroalds-son*

vixam compositurum; Sveinn igitur se ulterius sollicitaturum de- A. D.
negat simulque securim capiti, ut malleus tantum non tegeatur, 1152
infligit. Securi autem e manu forte excussa, Sveinn excurrit,
ast comites Arnæ in littus eum insecuti; per arenam lutosam rap-
tim currebat, unus autem reliquis velocior in mutuos cum Svei-
ne jactus ruebat; Sveinn algæ fruticem arreptum in faciem pro-
xime adstantis injicit; idem vero, utramque manum oculis ad-
movens, lutum abstergit; Sveinn autem, in navem evadendo,
domum Gareksey revertitur. Paulo post in Katanesum ad expe-
dienda negotia transfretat & Comiti Rognvaldo nuntium mit-
tit, ut de cæde Arnæ Spituleggi contrahat, quo audito Comes,
convocat eos quibus pro cæde Arnæ reparatione jure exigenda,
convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem
procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit quæ
à Norvegis & Orcadensibus hac hyeme proficiscebantur. Ineunte
vere Comes concionem in Rossey convocavit, eo singuli ditionis
proceres convenerunt, his notum fecit se Orcadibus relictis in ter-
ram Canaan iter suscepturum, addiditque regimen in consan-
gvineum suum Comitem Haralldum se esse translaturum, cui ut
omnes amici obediant, auxiliumque in omnibus, quibus forte in-
digeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes Harall-
dus tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore in-
signis, vultus invenusti, acrisque judicii, princeps ad regendum
aptus vulgo habebatur. Comes Rognvalldus Orcades relicturus se
æstate itineri accingebat, sero paratus, Endridium enim donec na-
vis ejus ex Norvegia veniret expectarent. Parati autem ex Orca-
dibus solvunt quindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium
Rognvalldianarum; Erlingus Skackius (varus) Episcopus. Vilhial-
mus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hro-

A. D. *aldson*, *Eindridi* (d) *Ungi* oc þeir (e) er hönum figldu; þeir
1152 figldu or *Orkneyium* under *Skotland* oc fva til *Einglandz* oc
er þeir figldu til *Nordimbra* landz fyrer *Hvetuminni*, þa qvad
Armadr:

Hraunn fyrer (f) Hveruminne
háleit þar er vær beittum,
fveiger lauk, enn lægiaz
laund fyrer veizlu faundum;

(g) ecki drífr i augu
allda (h) laudri falldin
dreingr rípr (i) þrátt af þingi
þeim er nu sitr heima.

Þeir figldu þapan supr fyrer *Eingland* oc fva til *Vallandz*; ecki
er fagt frá ferþ þeirra fyrr enn þeir koma til sæborgar þeirrar
er, (k) *Verbon* heiter; þat var þar típinda at iarl fá var an-
dadr er þar hafpi fyrerrádit stadnum er (l) *Geirbiörn* het;
hann á epter dottr eina unga oc frípa er *Ermingerþr* het, hon
vardveitti faudrleifþ sína at rádi hinna göfguztu frænda sinna;
þeir gerþu ráð med drotningu at hon skyldi biöpa *Raugnvalldi*
iarli til virdulígrar veizlu, fögdu oc at vida mundi hennar frægd
vera ef hun fagnar fva vel göfugum mönnum, fva langt sem þeir
voru at komner; drotning bad þá fyrer ráða; oc er þetta var rá-
dit, voru menn sender til iarls at segia at drotning býdr hönum til
veizlu med fva miklu fiölmenni sem hann villdi fealfr, iarl tok
þvi vel oc þakfamliga, valldi hann allt lip sitt hit bezta til fer-
dar

(d) Jungi. 333. (e) er eigi eru nefnder, *qui non nominantur*. 325.
(f) *Hvetu. Flat.* (g) ein dreyfr. 333. (h) landi, *terra. Flat.* (i)
þurr. *non madefactus*. 325. (k) *Nervocn.* 325. (l) *Germanus. idem.*

alldi, Endridus Ungius *cum sequentibus*. Navigabant ex Orca- D. A.
 dibus *meridiem versus ad Scotiam usque, indeque Angliam*; Cæ. 1152
terum cum ad Northumbriam ante Hvetuminni cursum dirige-
rent cecinit Armodus:

*Æstus maris est ante Hvetuminni
 Altum spectans, ubi obversis antennis navigamus,
 flectit malum; visui subtrahuntur
 terræ ad arenas humidas.
 Non stillat in oculos
 fluctus in vertice spumans
 (vir fortis a foro frequenter equitat)
 ei qui domi remanet.*

*Inde australes Angliæ oras prætervecti, ad Italiam navigant,
 nihil de eorum itinere refertur donec ad urbem maritimam quæ
 Verbon audit pervenirent; hic novum, mortuum esse Comitem,
 qui urbi præfuerat, nomine Geirbiörnum; Reliquerat filiam
 Ermingerdam, ætate tenellam formaque venustam; Custodiebat
 hæc, virorum nobilium, sibi cognatorum, consiliis adjuncta, pa-
 trimonium. Consensere cum Regina in eo ut comitem Rögn-
 valldum ad lautum invitaret convivium, adjicientes eam pas-
 sim laudatam iri si tanto cum honore viros nobiles, procul ad-
 vectos, exciperet, ejus præterea famam late efferrî. Hæc re-
 gina eorum committit arbitrio, quæ cum stata essent, mittun-
 tur ad Comitem dicturi reginam eum ad convivium, tanta cum
 hominum frequentia, quanta ipsi placeret, invitare. Annuit
 Comes*

A. D. dar med fer, oc er þeir kvamo til veizlunnar, var þar hinn
 1152 bezti fagnadr, oc engi lutr sparadr fá er jarli þotti þá sinn
 sómi meiri enn áþr; Einn dag er iarl sat at veizlunni, geck
 drotníng i höllina, oc margar konr med henni, hon hafði
 bordker á hendi af gulli, hon var klædd enom beztum klæ-
 dum, hon hafði lauðt hárit sem meyiom er títt oc hafði lagt
 gullhlap at enni fer; hon fkeinkti iarli, enn meyiarnar leku
 fyrer þeim; iarl tok hönd hennar med kerinu oc fetti hana
 hea fer, oc taulupu þau um daginn; þá qvad iarl:

Vist er at fráber flestu

froda melldr̥s at godu

(m) velskufadra vífa

vöxtr þinn konan fvinna;

(n) skord lætr hár á herdar,

haukvallar fer falla,

(o) átgiörnum raud ec (p) erni

ilka gullt sem filki.

Jarl dvaldiz þar miök lengi i allgodum fagnadi; stadarmenn
 fýstu iarl at stadfestaz þar, oc töludu líkliga um at þeir mundi
 gipta hönum fruna; Jarl qvadz villdu fara ferd þá er hann
 hafði ætlat, enn qvadz mundu þar koma er hann færi aptr oc
 gera þá af slíkt er þeim fýndiz. Epter þat for iarl á brott
 med föruneysi sínu, oc er þeir sigldu austr fyrer (q) Þrasnes
 höfðu þeir byr godann, sátu þeir þá oc drucku oc voru all-
 káter; iarl qvad þá vífu:

Ord

(m) velskrifadra. *Flat.* (n) skæd. 101. 333. (o) at giættum, *attendentí.*
 atgiættum. 333. (p) ervi. 101. erfi. 333.

Comes gratesque resolvit; deligit ex suis præ aliis conspicuos A. D.
 petitque convivium, ubi, inter summas lætittas, nullus sumptus, 1152
 quo Comiti suus honor augeri videbatur, defuit. Die quodam
 cum Comes convivio interesset, regina cum multis fæminis au-
 lam ingreditur; tenebat manu pateram auream, pretiosissimis
 vestibis amicta, demiserat in humeros crines, ut mos est vir-
 ginibus & laminam auream fronti applicaverat. Coronatam
 pateram dat Comiti, virgines autem coram iis saltant; jungit
 dextram craterem tenenti reginæ dextræ & apud se collocat,
 multa exinde hac die cum ipsa conferens. Canit tunc comes.

Certum est quod plurimis præstet
 formæ tuæ venustas fæmina honesta,
 inter conspicuæ staturæ fæminas
 statura tua fæmina honesta.
 Virgo crines in humeros
 suos dimittit,
 (Voraci æquilæ voranda tinxit sanguine
 cadavera) flavos serici instar.

Comitem hic inter summas lætittas diu commorantem, ci-
 ves ut sedem figat hortantur, non prorsus abnuentes se reginam
 illi nuptum daturus. Ad hæc Comes, se iter juxta propositum
 emensurum, adjicit autem se, reducem, eo venturum & circa hæc
 quæ placerent facturum. Discedit exinde cum comitatu comes.
 Cum orientem versus ad Thrasnesum navigarent, ventis usi
 secundis confidebant, lætique potabant. Cecinit tunc comes.

A. D.
1152

Ord skal *Ermengerdar*,
ítr drengr muna lengi,
brudr vill (q) rauck at rídom
ránheim til jordánar,
enn er aptr fara runnar
unn viggs fyrer haf sunnan
rystum heim at hausti
hvalfrón til *Verbonar*.

Þá qvad *Armodr*:

Ec man *Ermengerþi*,
utan önnr skaup verþi,
marg elr forg um fvinna,
síþan alldri finna,
væri ec fæll ef ec svæfa,
fýn veri þat gæfa,
brudr hefi allfagrt enni,
eina nótt hiá henni.

Þá qvad *Oddi*:

Trautt erum ver sem ec vætti
verder *Ermingerdar*,
veit ec at hosk má heita
hladgrund kongr sprunda
þat sómer bil brima
bauga stalls at öllu

hun

(q) rausk 101. 333.

*Erit verborum Ermengerdæ
vir præstans memor diu,
Virgo vult clara ut equitemus (navigemus)
in mari usque ad Jordanem
Ast quando redeunt viri
per mare e meridie;
scindamus insequente autumnno, domum
tendentes, mare Verbonem usque.*

A. D.
1152

Cecinit Armodus:

*Ego Ermengerdam,
nisi aliud eveniat fatum,
(multis timor circa honestam)
nunquam exinde conveniam,
prosper essem si concuberem,
evidens esset fortuna,
(fœminæ frons est perquam pulchra;)
unica nocte cum ea.*

Cecinit tunc Otto:

*Vix sumus, ut testor,
digni Ermengerda,
scio præstantem nominari posse
virginem, reginam fœminarum,
decet fœminam
omnino,*

A. D.
1152

hun lifi fæl und solar
setri miklu betri.

Þeir foru þar til er þeir komu vestr á (r) *Galiciuland* V. nottum fyrer Jol oc ætludu þar at fitia um Jolin; þeir leitudu vid landzmenn at þeir mundu setia þar torg til matar kaupa, enn þat er illt mat land oc þotti landzmönnum þungt at fæða sva mikinn her; enn þat var tíþinda at i landinu sat höfþingi sá er þar var utlendr i kastalanum oc hafpi á landzmönnum miklar pindingar; hann heriadi á þá ef þeir játtudu ecki öllu því er hann beiddi, baud hann þeim hinn mesta ufrid oc kugan; oc nu er iarl leitadi eptir vid landzmenn um matkaup, gerðu þeir hönum þar kost um at þeir mundi setia þar torg framan til föstu, enn villdu þó ráða vid þá audrum lutum med nockuru moti, oc skyldi *Raunvaldr* iarl briota straum fyrer at hafa te allt þat er fengiz af þeim; þetta ber iarl upp fyrer sína menn oc leitapi ráds vid þá hvörn upp skal taka, enn flester voru fúser á kastalamenn oc þotti þat vænligt til fanga, oc gengu þeir *Raunvaldr* iarl at þeim kosti vid landzmenn, enn er á leid Julin kallar iarl sína menn á tal oc mælti; nu höfum ver setit her um hríp oc höfum ecki átt vid kastalamenn, enn landzmenn letiaz helldr á kaupum vid ofs, þicki mer sem þeir hugfi at þat verdi lokleyfa, sem ver hetum þeim, er þat þo ecki dreingligt at leita ecki vid þat er ver höfum heitit, nu vil ec hafa ráð vid ydr hvorn veg ver skulum vinna kastalann, því at ec veit at þer erut her ráðagerdar menn mest, enn þó vil ec þess biþia þá menn er her eru at hverr leggi til þat er likligaz er at dugi; *Erlingr* svaradi rædu iarls; ecki vil ec þegia vid ydru bodi, enn engi er ec rápa gerþar
madr

(r) *Galiniuland*. 101. 333.

*Vivat prospera sub solis
 sede (∞: cælo) multo melius.*

A. D.
 1152

*Pergunt donec occasum versus in Galiciam quinque ante festum
 Julense noctibus, idem ibi transacturi, veniunt. Incolas hic ut
 macellum victus emendi causa constituent, rogant regio autem
 cibaviorum defectu laborat, unde tantam multitudinem sustentare
 gravantur. Cæterum novi erat quod in regione sederet mag-
 nas exterraneus in castello, indigenas multifariam vexans; his,
 si non omnibus quæ poscebat annuerent, arma intulit & cum sum-
 ma hostilitate eosdem coegit; Jam cum Comes indigenas de
 emendis cibariis imploraret, conditionem ipsi dedere constituendi
 ibi ad jejunium usque macelli, quod reliquum erat aliquo modo
 sibi reservantes & Comiti Rögnvaldo, ut aggressus mercedem,
 totam quæ eos spoliarent pecuniam, concesserunt; hæc comes suis
 patefacit quæritque consilium quinam expugnandi essent, plurimi
 autem castellanos, spe magni lucri, lubenter proponebant, unde
 Rögnvalldiani cum indigenis acceptant. Cæterum cum vergeret
 tempus Julense, Comes suis convocatis dicit; Nunc hic ali-
 quantisper morati castellanos non infestavimus, tædet autem
 indigenas nobiscum negotiari, arbitror eos cogitare futurum ef-
 fectu carere quæ iis promisimus; est tamen neutiquam virile
 ea non tentare; jam vos de modo castellum expugnandi consulam,
 scio enim vos hic consiliis plurimum valere, attamen unum-
 quemque eorum qui hic sunt rogabo, ut addat ea quæ ma-
 xime probabilem pollicentur successum. Erlingus Comiti re-
 spondit; te jubente tacere nolo, verum consiliis nequaquam
 dives sum; sunt quoque ad hæc invitandi ii qui plura vide-*

A. D. 1152. madr, er oc helldr at qvedia at þessu þá menn er fleira hafa fet oc vanari eru slíkum ferdum, sem er *Endridi Ungi*, enn her mun fara sem mælt er at skiota mun verda til fugls ádr fáí, megum ver oc freysta at gefa til nockut ráð fyrer hvat sem kemr; skulum ver i dag ef ydr sva sýniz þat ecki uráðligt epr ödrum skipstiórnamönnum, gánga til skogar allir oc beri hver þriar axlbyrder á baki undir kastalann, því at mer litz sva sem límit muni ecki traust vera ef mikill elldr er at borinn, skulum ver sva láta þriá daga ganga ena næstu oc síá hvat at skipaz; þeir gerdu sem *Erlingr* baud, oc er því starfi var lokit var komit fram at Jolum; villdi biskup ecki láta þeim atgöngu veita meþan Jola hatíþin stædi yfer; Sá höfþingi het *Gudifreyr* er kastalann bygdi, hann var vitr madr oc hníginn nockut á alldr, hann var Klerkr goðr oc hafpi farit víða oc kunni margar tungur; hann var madr ágiarn oc ujafnadar madr mikill; hann kallar saman menn sína er hann sá tiltekiur þeirra oc mælti vid þá; þetta ráð sýniz mer vitrligt oc ofs skadfamligt er *Nordmenn* hafa upptekit, mun ofs sva gefaz ef elldr er at borinn, at steinvegrinn mun vera utrauðr um kastalann, enn *Nordmenn* sterker oc hrauster, manom ver eiga von af þeim snarþrar orrosto, ef þeir komaz i færi, vil ec nu ráðaz um vid ydr hvern upp skal taka i þessum vanda sem ofs er tilfallinn; enn hans menn aller bápu hann fyrer síá; Þa tok hann til orða; þat er hit fyrsta mitt ráð at þer skulut kníta um mic snæri oc lata mig síga ofan fyrer kastala vegginn; skal ec hafa vond klædi oc fara i herbuder *Nordmanna* oc vita hvers ec verþa vifs; þetta var ráðs tekit sem hann sagði fyrer; oc er *Gudifreyr* kom til *Raugnvaldz* iarls oc sagði vera stafkarl einn, oc mælti á *Völku*, þat skildu þeir hellz; hann for um allar bu-
der

vunt ejusmodi expeditionibus magis assueti sunt, exempli A. D. gratia Endridius Ungius, cæterum comprobabitur hic pro- 1152
verbium, telo petendam esse avem antequam obtineatur; Con-
silium etiam aliquid, quodcunque eveniat, dare periclitabimur;
Omnes hodie, modo tibi aut aliis navium rectoribus consultum
videatur, sylvam petemus; reportabit quisque sub castellum in
humeris sarcinas tres, arbitror enim gluten vix restitutum, si
ignis admoveatur, pergamus ita dies tres proxime sequentes,
interim quæ eveniunt visuri. Fecere ut jusserrat Erlingus, verum
hoc opere absoluto festum aderat Julense, unde episcopus eo tem-
pore aggredi noluit; Principi, qui castellum inhabitabat, nomen
Gudifreyr; Vir erat sapiens & ætate aliquantum provecus,
orator erat insignis, varias inviserat terras, multas callebat
lingvas & vir erat avarus & injurius. Hic cum inceptum
videret Rognvalldianorum suos convocatos alloquitur; Consilium,
inquit, quod cepere Norvagi prudens & magnopere noxium
mibi videtur, experiemur, si ignis admoveatur, parietem
lapideum quo cingitur castellum minus firmum fore, Norva-
gi autem fortes atque strenui; speranda nobis ab ipsis acris
pugna modo occasio detur; nunc vos consulam quo modo pre-
mentes nos difficultates evitemus. Hæc cum castellani ejus
curæ committerent, pergit ita; Consilium inquit, primo est
meum ut assumtis funibus me alligetis perque muros castelli
demittatis, induam vestes laceras petamque castra Norvago-
rum, de circumstantiis certior futurus; hoc, quod ab eo propo-
nitur, consilium captum est; Cum Gudifreyr ad Comitem Rogn-
valldum veniret, ipsi se mendicum esse ætate gravem professus
est & eum lingua Italica, quam præcipue intelligebant, allocutus
est;

D. A. der oc bad fer matar; hann skildi at med Nordmönnum
 1152 var öfund mikil oc sveitardrátr, var *Endridi* fyrer annarri, enn iarl fyrer annari, *Gudifreyr* kom til *Endrida* oc kom fer i tal vid hann; kærði hann fyrer hönum at höþingi fá er kastalann hellt hefpi sendt hann þangat, vill hann eiga vid þic felagskap, oc vænter þefs at þu muner hönnum grip gefa ef kastalinn verdr unninn, ann hann þer betr gersfema sinna, ef þu villt slíkt á mot leggja, enn þeim er hann vilia hafa at daudamanni; slíkt tölupu þeir oc mart annat, enn iarl var leyndr; for þetta allt af hlióþi i fyrstu; oc er *Gudifreyr* hafpi dvaliz um hrip med Jarlsmönnum, þá sneri hann aptr til sinna manna; enn því fluttu þeir or kastalanum ecki þat er þeir áttu, at þeir vissu ecki hvert atlagan mundi takaz; þeir máttu oc ecki trua landzfolkinu.

Raugnvalldr jarl vann borg eina.

Þat var X dag Jola er *Raugnvalldr* jall stod upp, var vedr gott, bat hann þá menn sína vopnaz oc let blása lipinu upp til kastalans, drogu þeir þá vipinn at oc hlódu bál umhverfis veggina; skipadi iarl mönnum til atgöngu hvar hveriger skyldi at gánga; Jarl gengr at sunnan med *Orkneyinga*, *Erlingr* oc *Aflakr* vestann, *Jon* oc *Gudormr* austan, *Endridi Ungi* nordan, oc er þeir voru buner til atfoknar, hlopu þeir elldi i bálit, þá qvat iarl:

Vín bar hvit in reina
 hladnipt skögul drífta,
 fyndiz fögr er funduz
 ferdum *Ermingerdar*,

est; castra invisit singula, cibum mendicando. Comperit inter A. D.
 Norvagos invidiosas factiones, quarum alteri Endridius Comes 1153
 præsuit; Gudifreyr cum Endridio forte colloquitur, nuntiaris al-
 teri illi principem, qui castello præerat, se ad eum misisse; vult, in-
 quit, societatem tecum instituere, sperans, si castellum expugnetur,
 te se pace donaturum, quam si reddere volueris, te res suas pretio-
 sas, quam eos qui ipsum mortuum esse cupiunt obtinere mavult.
 Præter multa alia hæc conserebant, quæ Comitem, primum
 tecta, celantur. Verum Gudifreyr, post aliquantam apud Rögn-
 vallianos moram, ad suos revertitur; idcirco autem ex castello
 quæ possidebant, non devexere, quod nescirent, an aggressio forte
 eviniret, conterraneis confidere nequaquam tuti.

Comes Rögnvalldus urbem expugnat.

Erat decima festi Jolensis dies cum surgens comes Rögn- 1154
 validus, præsentem tempestate secunda, suos armari juberet &
 exercitum tubarum ope ad castellum deduceret. Contractam
 constructamque circa muros lignorum struem incendunt; dispo-
 nit suis, in quo quivis aggredereetur, locum comes; ipse cum Or-
 cadensibus a meridie adoritur; Erlingus & Aslacus ab occidente;
 Jonas & Guttormus ab oriente, Endridus Ungius a septentrione.
 Omnes ad aggressionem parati alimenta igni ingerunt, canente
 interim Comite:

Vinum obtulit non contaminata
 virgo in mappas albas;
 jucunda videbatur, cum conveniremus
 in itinere Ermengerda

A. D.
1154

nu tegaz ölld med elldi
(s) eikum fremr at fækia,
ríþá fnörp or slíprum
fverd, kastala ferper.

Þeir taka nu at fækia fast at bæpi med elldi oc vopnum; fskutu þeir þa hart i virkit, því at ecki máttí annari atfokn vidkoma; kastalamenn stodu laust á vegginum, því at þeir urdu at gæta sín fyrer fskotum, þeir steyptu oc ut brennanda biki oc brennusteini, oc vard iarlsmönnum litit mein at því; for þat fva fem *Erlingr* gat at kastala veggrinn hrundi fyrer elldinum er limit þoldi æi oc ordu á stor hlip.

Sigmundur Aungull het madr, stiupsonr iarls, hann fotti einn manna fastast at kastalanum oc geck jafnan fram fyrer Jarlinn, hann var þá varla rofkinn, oc er atfokn hafpi verit um hrýp, þa hrucku aller menn af kastala vegginum; vepr var á af supri oc lagpi reykin at þeim *Eindrída*, oc þá er elldrinn tok sem fastaz at fækia, let iarl bera vatn i oc kæla griotit þat er brunnit var oc var þá hvíld á atfokninne; *Raugnvaldr* iarl qvat þá vífu:

Muna mun ec Jól þau er olum
austr gialdkera hraustum,
ullr at egda fiöllum!

(t) und leyrgiar med *Sölmunde*;
nu ger ec enn um adra
jafnlengd sem ec var þeirra

fverd

(s) Eingilsnefs. 325. (t) undleygar. 101. 333. *Flat.*

*Jam allicitur gens igne
lignorum ut petat
(Evaginantur raptim acres
gladii) castellum.*

A. D.
1154

*Nunc igne armisque strenui oppugnant & castellum telis acriter
petunt, alia enim stratagemata adhibere nequiverunt; castella-
ni in muris vagabantur, a telis enim iis cavere necessum erat;
Sulphur etiam & picem fervidam effundebant, hoc modo Rögn-
valldianis parum detrimenti adferentes, evenit enim quod
præsagiebat Erlingus, muros nempe castelli præ igne corruere,
& gluten subsistere nequire, unde rupturæ ingentes.*

*Sigmundus Aungull (hamus) nomen erat viro Comitum
privigno, qui præ aliis castellum oppugnabat & comitem jugi-
ter præibat, tunc maturæ vix ætatis. Post aliquantum in re-
sistendo moram, omnes in castellum, muris relictis, raptim
se recipiunt; spirabat auster, unde fumus ad Endridianos fere-
batur. Cum autem ignis latissime serperet, comes aqua alla-
ta, lapides ignitos refrigerabat, hinc invadentibus quies.
Cantilinam tum cecinit:*

*Memor ero festi Fulensis quod faceffivimus
orientem versus præfecto ærario forti,
vir ab Egdafiollum! (Agdarum montibus)
Cum Sölmundo.*

*Adhuc instituo per aliud æque lætus ac eram inibi
armorum, ad meridiem spectantis*

A. D.
1154

sverðz at sunnanverðum
svarm kastala barmi.

Oc enn qvat hann

Unda ec vel þá er vandiz
vineik tali mínu,
gefinn var ec *Völsku* vífi
vonarlaust á hausti;
nu geric enn, þar er unnum
ættgodu vel fljódi,
griot verðr laust at lata
lim sett, ára mettann.

Þá qvat *Sigmundur Aungull*:

Þer berit aptr er orar
ord þau skögulborda
fiallrifs fægi þellu
fleyvangs til *Orkneyia*,
at aungr þar er slaug fungu
seggr und kastala veggium
eir þott alldri væri
ítr drengr framar gengi.

Efter þat red iarl til uppgöngu oc *Sigmundur Aungull*, varþ
þar lítil vidrtaka oc komuz þeir i kastalann, var þar mart
manna drepit, enn þeir er lífit þágu gáfu sic upp i valld
iarls, þar toku þeir mikit fe enn ecki fundu þeir höfþin-
giann oc nær enga dýrgreipi, var þa þegar mikil umræða
hverfu

*extremitatem muri castelli, armorum
clamosum tumultum.*

A. D.
1154

Et adhuc cecinit:

*Plene acquiescebam cum assuesceret
femina amica meo colloquio,
datus eram feminae Italæ
ex insperato autumno.
Jam adhuc saturo, cum faveam
conspicui generis feminae,
(lapides coguntur dissolvi
coagmentati) aquilam.*

Tunc Sigmundus Aungull:

*Referatis cum vernat
verba ista Sigmundi Hami
feminae.
trans mare in Orcades,
neminem ubi sonabant verbera
militem sub parietibus castelli,
quamvis natu major esset
vir præstans, fortius progressum esse.*

*Post hæc Comes nec non Sigmundus Hamus ascendunt, quibus
cum parum resisteretur, castellum ingrediuntur; occiditur ibi
magnus hominum numerus, quibus autem vita concessa, Comi-
tis potestati se subjiciunt, ditantur hic præda haud exigua victo-
res, principem vero non inveniunt, & res pretiosas fere nullas.*

A. D. hverfu *Gudifreyr* mundi hafa undan komiz, höfpu þeir þá
 1154 þegar enn mesta grun á *Endrida Unga* at hann mundi hö-
 num hafa undan skotit, oc mundi hafa farit brott með reykh
 til skogar; Epter þetta dvölduz þeir *Raugnvalldr* iarl skam-
 ma stund á *Galiciulandi* oc helldu vestr til *Span*; þeir he-
 riudu vida um *Spanland* hit heidna oc fengu þar mikit fe;
 þeir runnu upp i eitt þorp, enn þeir er bygdu þorpit lupu
 saman oc reðu til bardaga, var þar hart vidrnám oc flýdu
 landzmenn at lyktum, enn mart var drepit; þá qvat iarl
 vífu:

Von ec, ut á *Spani*
 var skiótt rekinn flottí,
 flýdi margr af mædi
 menlundr (u) konu fundar,
 því erum vær at vonum
 væn hliód qvedin þiódum,
 valr tók völl at hilia,
 verder *Ermengerdar*.

Epter þat sigldu þeir vestr fyrer *Span* oc fengu þar storm
 mikinn oc lágu þar þria daga vid ackeri sva at þeir höfdu
 allmikit vos oc lagdi nær at þeir mundi briota skipin, þá
 qvat iarl:

Skal ec ei hriggr i hreggi
 hlín medan strengr oc lína
 fudr fyrer *Svediu* bardi
 svalteigar brestr eigi,

beint

(u) komi. a conventu. 101.

Hinc variæ conjecturæ quomodo Gudifreyr effugiverit; Endri-A. D. dium Ungium statim suspicantur eum subduxisse, fumi ope in ¹¹⁵⁴ sylvam clam delatum. His gestis Comes Rognvalldus non diu in Galicia moratur, unde versus Hispaniam gentilem, cui arma inferendo, ingenti præda ditantur, præternavigant. Oppidum quoddam invadunt, oppidani autem concurrentes cum iis congregiuntur. Pugnatur utrinque acriter, indigenæ attamen tandem fugantur, multis occisis. Canit tunc Comes:

*Non dubito, in Hispania
celeriter fundebantur,
aufugerunt multi defessi
Viri qui fœminam convenere.
Sumus igitur, ut sperandum,
(aptas gentes audivere voces;
acervus cadaverum cæpit tegere campum)
digni Ermengerda.*

Hispaniam ab occidente præternavigant & tempestate adversa inhibiti in anchoris tres dies subsistunt, udum magnopere laborem sustinentes, diffringendis navibus proximi. Cecinit tunc Comes.

*Non ero tristis in calamitate
remissus donec rudens & linea,
quæ navi adhærent,
non rumpuntur;*

Virgini

D. A.
1154

beint nam ec hvítri heita
haurfkord er ec for norþan,
vindr berr snart at fundi
fúðmar, konu prudri

Epter þat undu þeir segl sín oc beittu ut at *Niörfasundum*
allfagrann byr, þá qvat *Oddi*:

Hafpi hollvínr (v) lofða
hinn er miöd dreckr inne
fundalauks med sveigi
seau dægr muni hægri.
enn ríklundadr rendi
Raugnvalldr med lip skialldat
hefti halli glæstum
hlunz at *Niörfasundum*.

Oc er þeir beittu at fundinu qvat iarl vífu:

Vindr hefr Völsku sprundi
vetrarstund frá mundum,
ut berum ás at beita,
austrænn skotit flaustum,
verdum ver at gyrða
(l) vanarhart fyrer *Spani*,
Vindr rekr snart at fundi,
svidris vid rá midia.

Þeir

(v) iöfra, *principum*. 102. (x) varnar 101. vanar 333. *Flat.*

*id candidæ promisi
virgini cum a septentrione profiscerer,
(fert propediem ventus in fretum
navem) fœminæ honestæ.*

A. D. 1154

*Vela dein pandunt & in fretum Herculeum, obversis antennis,
vento tamen haud temnendo usi navigant. Cecinit tunc Oddus.*

*Fruebatur fidus amicus virginum,
iste qui jam intus bibit mulsum,
apud auri tractatorem,
dierum septem dimidio vita magis delicata.
Ast liberalis currere facit
Rögnvalldus cum exercitu clypeato,
navem in obliqua velicatione
ad fretum Herculeum.*

Cumque in fretum vento obnitentes navigarent, cecinit Comes:

*Ventus ab Itala fœmina
hyemali tempore, meminimus,
effervimus antennam ut obliquemus,
orientalis misit repente;
Necessum habemus colligare,
spe ambigua ante Hispaniam
(pellit ventus celeriter in fretum)
vela ad medias antennas.*

A. D. Þeir sigldu i gegnum *Niörfasund* oc tok þá at hægiaz ved-
 1154 rit, oc þá er þá bar or fundunum, þá skildiz *Endvidi Ungi*
 frá föruneysi iarls med VI. skipum, sigldi hann yfer hafit
 til *Marseliar*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl lágu epter vid fun-
 din oc töludu menn mart um at *Endvidi* hefði nu sialfr
 skírflu tilgört hvert hann hefði *Gudisfreyr* undan komit; Jarl
 let þá vinda segl sin, sigldu þeir á haf oc stefndu hit sypra
 med *Serklandi*; Þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

landi víkr, enn lauka
 lögr tær á vid fögrum;
 fyd mun seggr at hródrí
 seinna norðr | at einu.
 Þenna rist ec med þunnu
 þitt jardar men bardi
 einum ut fyrer *Spani*
 aufund krok i dag hróki.

Ecki er getit um ferd þeirra iarls fyrr enn þeir koma suþr
 fyrer *Serkland* oc lágu i nánd *Sardinarey* oc vissu ecki til
 landa; þann veg var vedri farit at álögduz logn mikil, þoka oc
 sælægiur, oc fá þeir nær ecki frá skipum oc forst þeim því
 feint. Þat var einn morgin at aflypti þokunne, stodu menn
 upp oc lituduz um oc fá þeir tvær eyar oc er þeir fá til
 eyianna í annat sinn, þa var horfin aunnr eyin; þetta fögdu
 þeir iarli, hann tok til orða, þat munu engar eyiar verit
 hafa, þat man vera skip þau er menn hafa ut hingat i heim
 er þeir kalla *Dromunda*, eru þau skip sva stor sem holmar
 til at síá, enn þar er annar dromundrinn hefr legit, þar
 mun

*Transfretant Niörfasund, remittente simul tempestate, cum A. D.
fretum relinquerent, a Rögnvalldi comitatu cum sex navibus 1154
Endridius Ungius separatur. Dirigit per mare ad Marseliam
cursum, Rögnvalldus autem cum suis ad fretum remanet, orta
simul conjectura Endridium jam ipsum manifestasse se Gu-
difreyrem subduxisse, hinc Comes pansis velis & alto com-
missis navibus, ad australes Serklandiæ oras tendit, canit-
que simul:*

*Terra nos relinquit, sed lusitare
humor (∴ mare) audet in nave pulchra,
serotinus erit vir quoad poësin,
magis serotinus quoad reditum in septentrionem.
Hoc, scindendo tenui
annulum terræ (∴ mare) rostro,
cuidam extra Hispaniam
excellens facimus hodie homini ignavo.*

*Nihil in itinere Rögnvalldianorum memoratur priusquam meri-
diem versus a Serklandia prope insulam Sardiniam quieti
starent, de propinquo continente incerti. Ita status erat aër,
tranquillus admodum, instabat nebula atque malacia ita ut ex-
tra naves nil fere viderent, serotinus igitur itineris successus.
Diei cujusdam mane cum nebula forte tolleretur, surgentes cir-
cumspiciunt, videntque insulas duas, quas cum secunda vice
observarent, altera visui erat subducta; Referunt hæc comiti
regerenti. Conjicio insulas neutiquam fuisse; sunt sine dubio
naves quibus in hac mundi parte utuntur appellantque Dromeda-
rios. Sunt naves istæ tanquam insulæ si procul spectentur; ubi*

A. D. mun lagz hafa vindr á hafit oc mano þeir hafa siglt á brott,
 1154 enn þessir mano vera nockors farandi menn; epter þat lætr
 iarl kalla til sín biskup oc alla skipstiornarmenn, tok hann
 þá til orða; ydr kved ec at þessu herra biskup oc *Erling*
 frænda minn, síái þer nockot rád edr efni var at ver me-
 gum nockorn sigr á þeim vinna er á *Dromundinum* eru;
 biskup svarar; torvellt get ec ydr verda at leggja lánskip
 under dromundinn, því at þer manut ecki geta betr enn
 krækt brandöxi á bordit, enn þeir manu hafa brennistein oc
 vellanda bik at færa under fætr ydr oc yfer haufut, megu
 þer síái iarl, sva vitr sem þer erut, at þat er hin mesta ufæra
 at leggja lip sitt oc sealfann sic i sva mikla hættu. Þá tok
Erlendr til orða: herra biskup seger hann, líklicr er þat at þer
 manot þetta georz kunna at sea at ósigrvænligt man vera at leggja
 at þeim, enn þann veg hyggz mer at þott ver freystum at leggja
 under dromundinn, at mer þycker vera mega at hinn mesta
 vapnaburdinn beri ut af skipunum vorum ef ver (*) síbyrdum
 vid, enn ef ecki er sva, þá megu ver skiott fráleggja, því
 þeir mega ecki elta ofs á dromundinum; Jarl tok til orða,
 þetta er drengiliga mælt oc nær mínu skiplyndi, vil ec þat
 nu bert gera fyrer skipstiornarmönnum oc allri alþýdu at
 hverr madr skal buaz í sínu rumi oc vopna sic med hinum
 beztum fönngum, síþan skulum ver leggja at þeim, enn ef
 þeir eru kristner kaupmenn, þá er kostur at gera frid vid
 þá, enn ef þeir eru heidingiar, sem mic varir, þá mun al-
 máttigr Gud vilia veita ofs þá myskun at ver manom vinna
 sigr á þeim, enn af herfangi því er ver fáum, þar skulum
 ver fá fátækum mönnum hinn fimtuganda pening; Epter
 þat brutu menn upp vapn sín oc víggyrdludu skip sín oc
 biogguz um epter þeim efnum sem þeir höfdu til; skipar
 iarl

[(*) Síðbyrdum, *legi debere ominor. confr. cap. seqv. in verb.* Jarl lagdi sitt skip aptr med Dromundinum.

autem altera navis substitit, flante vento abnavigavit. Sunt A. D.
1154
 hi autem ex euntibus quidam. Post hæc Comes episcopum cum
 singulis navium gubernatoribus ad se arcessit, & sequenti-
 bus affatur. Vos, inquit, dominum episcopum & Erlin-
 gum cognatum meum de hac re in consilium voco? an
 videtis consultum aut ansam, cujus ope eos qui Dromun-
 do vehuntur superare possimus? Respondet episcopus: Dif-
 ficile ominor vobis futurum naves longas Dromedario ap-
 plicare cujus tanta est altitudo, ut vix possit ora navis
 securi longo instructa manubrio, ex nostris navibus at-
 tingi; ingerent autem sulphur & picem fervidam sub
 pedes vestras & super capita; facile vides Comes, tantæ
 sapientiæ vir, non audendum se suosque tanto periculo ex-
 ponere. Ad hæc Erlingus; Domine, inquit, episcope! vero si-
 mile est te hæc optime prævidere, victoriam scilicet e congressu
 non sperandam, verum meus fert animus, quod quamvis drome-
 darium adori periclitemur, maximum armorum usum extra
 naves nostras locum habiturum, si (*) una alteri contigua;
 Sin minus, naves abducere cito possumus, nos dromedario
 vecti non insequentur. Ad hæc Comes, decent inquit,
 talia responsa virum, fortem, mihiqve perplacent; Ape-
 riam nunc navium gubernatoribus omnibusque subditis,
 singulis suis in locis arma suscipienda; Dein cum iis
 congregiemur; si autem Christiani sint mercatores, po-
 test cum iis pax contrahi. Quod si gentiles sint, ut
 mihi præfagit animus, per omnipotentis dei misericor-
 diam eos superabimus; ex præda autem quam reportamus
 pauperibus quinquagesimam dabimus partem. Rapiunt
 dein arma, naves ad prælium jungunt & pro facultate se

P p 3

præ-

(*) Alium esse sensum puto. hunc sc. si latus lateri applicetur. eum in finem tela
 ex Dromedario missa eo facilius extra Comitum naves caderent, effectu carentia.

A. D. iarl til hvar hveriger skyldi atleggja, greiddu þeir þá atrodr 1154 oc lögdu at sem vaskligaz.

Raunvalldr vann Dromundinn.

Enn er þeir fá þat er á Dromundinum voro at skipin reru at þeim oc menn ætludu til atfoknar vid þá, toku þeir pell oc dýrgripe oc báru ut á bordin oc gerðu þá háreyfti mikit, oc þotti iarlsmönnum sem þeir eggjadi Nordmenn á hendr fer; *Raunvalldr* iarl lagði skip sitt aptr med Dromundinum á stiornborda enn *Erlingr* á bakborda aptr þar, þeir *Fon* oc *Aflakr* fram á sitt bord hverr, enn adrer um midt skip á bædi bord, oc síbyrdu vid öllum skipunum, oc er þeir qvamo under dromundinn, var hann sva bordhárr at þeir máttu ecki vapnom vidkoma, enn þeir steyptu loganda brennusteini oc loganda biki yfer þá, oc var þat sva sem *Erlingr* gat til at mestann vapnaburdinn bar ut af skipunum, oc þurftu þeir ecki at hlífa fer þannig, oc er þeim ortiz ecki á um foknina, lagði biskup frá sitt skip oc tvo önnr oc völdu þeir þángat bogmenn sína oc lögðu þeir i skotmál oc skutu þá þan á Dromundinn oc var su mest þá atfoknin, færðu þeir þá vid hlífarnar enn hugfudu lítt um hvat þeir höfþuz at er under Dromundinn höfðu lagt, *Raunvalldr* iarl het þá á sína menn at þeir skyldi taka öxar sínar oc höggva bordin á Dromundinum þar er minnst væri járnafarit á, enn er menn á öðrum skipunum fá athöfn iarlsmanna toku þeir oc slikt ráð; Þar er þeir *Erlendr* höfðu atlagt heck atkeri mikit á Dromundinum oc var krækt fleinunum á bordit, enn leggrinn vissi nidr at skipi *Erlings*; *Audun* hinn *Raudi* het stafnbui *Erlings*, hönum var lypt á ackeris stockinn, enn síþan heimti hann fer fleiri menn sva

at

præparant; Ordinat Comes singulis locum congressus; ad quem remis strenui accelerant. A. D. 1154

Vincit Dromedarium Rögnvalldus.

Cum autem viderent qui in Dromedario erant naves ad se remigare seque invadere velle, byssum, purpuram & multas res pretiosas in supremas navistabulas, magnum inter strepitum, exponunt, quo Rögnvalldiani se ad prælium lacessitos existimant; Applicat ad latus prope puppim dextrum, navem suam, ut longa erat, Comes, Erlingus autem eodem modo ad sinistrum; Jonas & Aslakus ad provam utrinque, reliqui autem circa mediam, nullo inter naves interstitio relicto. Latera dromedarii tantæ erant altitudinis ut arma adhibere nequirent; Ardentem autem picem & sulphur adversarii super eos effundebant, evenit vero quod prædixerat Erlingus, nempe arma ultra naves extendi, unde defensione non opus. Cum non succederet prælium, abduxit, præter duas alias, navem suam episcopus. Delectos sagittarios in his collocat, qui apte distantes Dromedarium telis petunt, his tunc maxime prementibus, parum attendunt adversarii iis qui sub Dromedareo remanserant. Tum Comes suos hortatur ut assumtis securibus Dromedarii latera, ubi minima ferri vestigia, secarent; Verum cum in reliquis navibus Rögnvalldianorum præsentem operam viderent, idem consilium cepere: Ubi Erlingus cum suis navem admoverat, pendebat in Dromedario magni ponderis anchora, ita ut unco in latus fibulata, spiculum navi Erlingi inmineret. Audun Raudius (ruffus) nomen erat proretæ Erlingi; Ascendit primus fustem anchoralem, alios exinde sibi auxiliares poscit

A. D. at þeir stödu sem þeir máttu þreyngz á stockinum oc hiuggu
 1154 þá þan bordin sem þeir máttu, oc var þat hauggit miklu efz, oc
 er þeir höfðu hauggit sva storar dyr at þeir máttu ganga
 inn i Dromundinn, reðu þeir þá til uppgöngu, oc komu
 þeir iarl i hin nedri rumin, enn þeir *Erlendr* i hin efri, oc
 er hvorer tveggju koma upp i skipit, verdr þar orrosta bædi
 mikil oc hörd; á Dromundinum voru *Saraceni*, þat köllum
 ver *Maumetz* villumenn, þar var mart blámanna oc veittu
 þeir hina hörduztu móttöku; *Erlingr* feck þar fár mikit á
 hálfinn vid herdarnar er hann liop upp, þat greri sva illa at
 hann bar iafnan hallt höfudit síþan, því var hann *Skackr* kal-
 ladr; oc er þeir komu saman *Raugnvaldr* iarl oc *Erlingr*,
 hrucku *Saraceni* undan fram i skipit, enn iarlsmenn gengu
 þá upp hverr at ödrum, urdu þeir þá fleyri oc gengu at
 fast; þeir fá at á dromundinum var einn madr fá at bæpi
 var meiri oc fríþari enn adrer, þat höfðu Nordmenn fyrer
 satt at fá mundi vera höfþingi þeirra, *Raugnvaldr* iarl mælti
 at þeir skyldu ecki bera vopn á hann ef þeir mætti ödruvís fá
 hann; þá báru þeir skiöldu at hönum oc vard hann sva tekinn
 oc færdr síþan á skip biskups oc fáer menn med hönum,
 enn þeir drápu hvert manz barn annat oc fengu mikit fe
 oc margar gersemar; þá er þeir höfðu lokit hinu mesta
 starfi, settuz þeir þá niþr oc hvíldu sic, þá qvat iarl þetta:

Erlingr geck, þar er ockr,
 ognsterkr, ruduz merki
 frægr med fremd oc sigri
 fleinlundr at Dromundi,
 hlopu ver enn vípa,
 var blod numit þiódum,

sverd

poscit, ut tot quot potuere, compresse in fuste starent, tabulas A. D.
1154
deinde pro posse findentes; hi etiam in Dromedario supremi
ubi tam ingentes fores cædendo fecerant ut navem intrare pos-
sent, ascendebant. Venit autem in inferiores locos comes, Er-
lingus autem in superiores. Cum autem ambo in tabulatum
venirent, prælium oritur; In Dromedario erant Saraceni, quos
Makumedis hæreticos vocamus. Erant ibi etiam Ætiopum (Blá-
menn) multi, qui fortissime se defendebant. Infligitur hic
Erlingo in collum apud humeros, cum Dromedarium raptim
scandit, vulnus ingens, quod ægre admodum sanabatur, ut
semper exinde obstipus esset, Skackii cognomen igitur adeptus.
Cum ambo una venirent Erlingus & Comes, Saraceni in pro-
ram turmatim depelluntur, Rögnvalldianorum autem unus post
alterum ascendit, quorum auctus tunc numerus adversariis for-
titer instat. Conspiciunt in Dromedario virum, qui & statura
& formæ venustate alios antecellit. Credunt hunc Norvegi in
Dromedario ducem esse; prohibet Rögnvalldus, ne huic arma in-
ferant si alio modo comprehendere possint. Hinc clypeis eum
cingunt, capiunt, & cum paucis in navem episcopi deducunt,
reliquos autem, ne minimo quidem excepto, sternunt, ingen-
tibus spoliis rebusque pretiosis ditati; maximo exantlato labo-
re, confidentes, quiescunt. Canit tunc Comes:

Erlingus progressus est, ubi nostra,
horribiliter fortis, arcebantur vexilla,
clarus cum gloria & victoria
vir militaris in Dromedarium.

Oneravimus adhuc ligna (∩: navem)
(eximebatur sanguis gentibus;

Qq

gladios

D. A.
1154

fverd rudu fnialler fyrdar
fnörp; blámanna görpum.

Oc enn qvat hann:

Nennum ver at vinna,
valfall má nu kalla
ár hefer drengr i dreyra
dromund rodit fkioma,
þat mun norðr oc norþan
naddregns konan fregna,
þið beid liott af lípum
liftiún; til *Verbonar*.

Menn ræddu um típindin þesse er her höfðu görz, sagði þá hverr þat er feet þottiz hafa, ræddu menn oc um hverr fyrstr hefði uppgengit oc urdu ecki á þat fáttir, þá mæltu sumer at þat væri ecki merkiligt at þeir hefði ecki allir eina fögn frá þessum stortípindum, oc þar kom at þeir urdu á þat fáttir at *Raugnvaldr* iarl skyldi or skera, skylldu þeir þat síþan allir flytia, þa qvat iarl:

Geck á Dromund döckvann,
drengr red snart til fengiar,
upp med ærnu kappi
Audun fyrstr hinn *Raudi*,
þar náðu ver þiðdar,
þvi hefr alldar Gud valldit,
bolr fell blárr a þiliur,
blopi vapn at rióþa.

Þá

*gladios rubefecere fortes viri
acutos; Ætiopum viris strenuis.*

A. D.
1154

Et adhuc canit:

*A nobis impetramus laborem,
strages jam appellari potest,
promptus vir sanguine
Dromedarium tinxit ope gladii.
eam aquilonem versus & ab aquilone
ensium pluviam (s: praelium) fœmina audiet
(Gens turpem nacta est a natione
necem;) Verbonem.*

*Conferebant de novis quæ ibi acciderant, quorum quisque quæ
viderat, adtulit. Disceptabant etiam de eo quinam primus
ascendisset, in eo non consentientes. Asserebant inconueniens
esse ipsos circa facinus hoc discrepare, unde concordēs Comiti
decidendum committunt, quod omnes exinde inter referendum
confirmarent. Cecinit tunc Comes:*

*Ingressus est Dromedarium nigricantem,
vir fortis ad lucrum repente conversus est,
magno cum conatu
Audinus primus Raudius (ruffus).
Ibi contigit nobis gentis
(sic in seculo viventium direxit Deus)
(corporis humani truncus cecidit lividus in tabulas navis)
sanguine arma rubefacere.*

A. D. Þá er þeir höfðu ruddann Dromundinn, þá lögdu þeir i hann
 1154 elld oc er þat lá madrinn fá hinn miklí er þeir höfdu her-
 tekit, brá hönum vid miök oc gærþiz litverpr oc mátti sic
 ecki kyrrann hafá, enn þó at þeir leitadi orda vid hann
 þá mællti hann ecki oc engann veg bendi hann, oc ecki brá
 hann fer vid hvort er þeir hetu hönum godu edr illu, enn
 þá er Dromundinn tok at loga fiá þeir at sva sem logandi
 fiárr hlypi í siöinn, þat feck mikils hinum hertekna, manni;
 þat höfðu þeir fyrer fatt at þeir hefpi uvandliga leitad fiárens
 oc nu hefpi runnit malmrinn i elldzganginum hvort er verit
 hefpi gull edr silfr; þeir *Raugnvaldr* iarl sigldu þá þann supr
 under *Serkland* oc lágu under *Serklandz'* borg einne oc gerdu
 þar VII. náttu grid vid stadarmenn oc áttu vid þá kaup oc
 felldu þeim silfr oc annat fe; eingi madr villdi kaupa hinn
 mikla mann, oc epter þat gaf iarl hönum fararleyfi vid fimta
 mann; hann kom ofan um morgininn epter vid sveis man-
 na oc seger þeim at hann var ödlingr af *Serklandi* oc hafpi
 þá þann verit leystr med Dromundinum oc öllu því fe er þar
 var á; lezt hönum oc þat vest þyckia at þeir brendu Dro-
 mundinn oc foru þar sva illa miklu fe at engi naut, enn nu
 á ec mikit valld á ydru máli, þer skulut nu frá mer þess
 mest nióta er þer gáfut mer líf oc leitudud mer slíkrar sæmdar sem
 þer máttut, enn giarna villda ec at ver sæumz all dri síþan, oc
 lífit nu heiler oc vel; epter þat reid hann á land upp, enn
Raugnvaldr iarl sigldi þá þann súdr til *Kvítar* oc lágu þar í ofvi-
 dri miklu, þá qvad *Armodr* vísu, er hann hellt vörd um
 nottina,

Eigu ver þar er vági
 verpr inn um þraum stímann

þetta

Postquam Dromedarium exoneraverant, igne admoto eundem A. D.
 comburunt, quod cum videret magnus iste vir, quem captivum 1154
 ducebant, commovebatur adeo ut faciei variaret colorem, quie-
 tus manere nequiens, ast quamvis ipsum alloquerentur, attamen neque respondebat neque nutabat, nec sive mala minarentur, sive bona promitterent, movebatur. Postquam autem Dromedarius conflagrare cepit videbatur ardens quasi rivulus in mare excurrere, quo captus iste vir commovebatur, unde concludebant se minus diligenter gazas quævisse, jamque metallum, sive aurum fuisset sive argentum, liquefactum. Comes Rognvalldus cum suis meridiem versus ad Serklandiam cursum deinde dirigebat, & prope urbem quandam hujus regionis subsistens, septem cum incolis dierum inducias paciscebatur, argentum & res alias pretiosas pro eorundem æquipollentibus vendebat. Erat nemo qui grandem hunc virum emeret. Post hæc ipsi quinto abeundi veniam Comes dedit. Descendit ad eos insequentis diei mane, manifestatque se ex optimatibus in Serklandia esse, inde se cum Dromedario omnique quæ eo vehebatur pecunia redemptum esse, ægerrime autem se ferre eos Dromedarium incendio delevisse, ibique tantas opes, sine omni usu, perdidisse; Nunc autem, inquit, magna ex parte vestri potestatem habeo, jam pro eo quod vitam mihi concessistis & tantum, quantum apud vos erat, honorem quæsvistis, præmium reportabitis. Lubens autem optarem ne vos posthac viderem; jam salvi sospitesque valete. Post hæc in continentem sursum equitat. Hinc Comes Rognvalldus meridiem versus ad Cretam cursum dirigit & procellosa tempestate impeditus ad anchoras stat. Canit tunc inter vigilias nocturnas Armodus:

*Est nobis, ubi stimulus maris (o: fluctus)
 injicitur in lignum (o: navem) firmum,*

A. D.
1154

þetta höfum ver at vinna
vardhalld á skebarda,
meþan i nott hía nýtri
námduks haurund miukri
loki sefr lind hinn veyki,
lýt ec um öxl til *Krítar*.

Þeir iarl lágu under *Krít* þar til er þeim gaf byr til *Forsala*
oc komu til *Akursborgar* föstumorgin, snemma oc gengu þá
upp med pris miklum oc farar bloma, þeim er þar var
sialldseen, *Þorbiörn Svarti* orti þá vífu:

vard ec um hríd med (y) herþinn
þiörþys i *Orkneyium*
reed folkstara fæder
fyrir um nætr til styriar;
nu berum raund med reyndum
(z) raun snarliga iarli
ört á (a) víga vaurtu
Akursborg friá morgin.

Þeir iarl dvölduz i *Akursborg* um hríp, þar kom sott i lip
þeirra oc aunduduz marger menn; þar andadiz *Þorbiörn*
Svarti. *Oddi* hinn *Litli* qvat:

Báru lyng
lendra manna
fyrer *Þarsnes*
Þorbiörn Svarta

trad

(y) heriu, 101. 102. (z) Baun synlendra 102. (a) vega. 102. urgavauttu. *Flat*.

*hoc nobis negotium
 præsidium nempe in clypeo maris (s: nave)
 dum hac nocte cum conspicua
 muliere, cui mollis est cutis,
 effœminatus homo concubat cum fœmina imbecillis.
 Oculos in Cretam reflecto.*

A. D.
 1154

*In anchoris, donec ventus quo Hierosolymam uterentur flaret,
 subsistebant, delati diei veneris mane Akursburgum, magno
 cum splendore pompaque, quæ ibi raro visa, ascendunt. Com-
 posuit tunc cantilenam Thorbiörnus Svartius (Niger).*

*Fui ad tempus apud asperatorem
 belli (s: fortem militem) in Orcadibus,
 suscepit indigenarum ibi nutritor
 prius nocturno tempore bellum;
 Jam inferimus clypeum cum experto
 certe celeriter Comite
 promte in aptos defensionis portus
 Akursburgi diei Veneris mane.*

*Comes cum suis Akursburgi aliquamdiu moratur; hic morbus
 inter satellites grassatus magnum eorum numerum sustulit &
 inter eos Thorbiörnnum Svartium. Cecinit Oddus Parvus:*

*Ferebant delictum
 nobilium virorum
 apud Thrasnesum
 Thorbiörnnum Svartium.*

Calca-

A. D.
1154

tráð hlynbiörn
und höfut skáldi
ata jörd
Akursborgar til.

Þá fá ec hann
at höfukirkju
fíklings vín
fandi auðinn,
nu þrumer grund
grytt yfer hönum
folu signud
á súðrlöndum

Þeir *Raunvaldr* iarl foru þá or *Akursborg* oc 'fottu alla hina helguztu stapi a *Forsola* landi; þeir foru aller til *Jordanar* oc lauguduz þar; þeir *Raunvaldr* iarl oc *Sigmundur Aungull* lögduz yfer ána oc gengu þar á land oc þangat til sem var hrís kiörr nockor oc ridu þar á knuta stóra, þa qvat jarl:

Ec hefi lagða lyckiu
leidar þvings um heipi,
fnotr minniz þefs svanni,
fút! fyrer *Jordan* utan,
enn ec hyck at þó þycki
þangat langt at gánga,
blod fellr varmt á víþann
völl, heimdrögum öllum.

*Calcabat navis
sub primario poeta
pelagum
Akursburgum usque;*

A. D.
1154

*Tunc vidi illum
apud templum primarium,
principis amicum,
arena circumdari;
jam ingemit humus
lapidosa super illo,
sole beata,
in terris meridionalibus.*

*Reliquit cum suis Comes Rögnvalldus Akursburgum, & singula
loca præ aliis sacra in terra Hierosolymitana invisit. Petunt
Jordanem & in eo lavantur. Comes Rögnvalldus cum Sigmundo
Hamo fluvium natando transit, in continentem exscendit & in
obvio rubo ingentes complicat nodos, canitque simul:*

*Composui fibulam
obviis ex corrigiis in tesquis,
formosa ejus memor est fœmina,
proh! dolor, ultra Jordanem;
sed autumo quod videatur
illuc pervenire longum,
(sanguis decidit tepidus
in campum vastum) omnibus domi desidentibus.*

A. D. Þá qvat *Sigmundur*:
1154

Knut man ec þembipríóti
þeim er nu sitr heima,
fatt er helldr höfum hættan
hans kynd, i dag binda.

Jarl qvat:

Knut ripum ver kauda,
kem ec módr í stad godann,
þann i þyckum runni,
þessa *Lafrrantz* messu

Oc þá er þeir foru utan af *Jorsala* landi þá qvat *Raugnvaldr* iarl:

Krofs hángir þul þessum
þioft skili lægit fyrer briofti
flyckiz fram á breckr
ferd, enn pámmr medal herda.

Þeir *Raugnvaldr* iarl fóru um sumarit af *Jorsala* landi oc ætludu norðr til *Miklagardz* oc komu um haustit til þess stadar er heiter *Imbolum*, þeir dvölduz þar miöc lengi í stadnum, enn ef menn genguz á móti þar er þraung var oc þottiz annar þurfa at fá vægdi gaungunne er á moti geck, þá segir hann sva, midhæfi, midhæfi. Þat var eitt kveld er þeir geingu or bænum oc *Erlingr Skacki* geck ut á bryggiuna skipsins, gengu stadarmenn imot þeim oc mæltu, midhæfi, midhæfi; *Erlingr* var druckinn miöc oc let sem hann heyrði ecki,

oc

Cecinit tunc Sigmundus :

A. D.
1154

*Nodum profecto distento & pervicaci,
ei qui jam domi residet
(verum est quod cavillati fuerimus
abjectum istum;) hodie ligabo.*

Cecinit Comes.

*Nodum fecimus homini vili,
venio defessus in locum bonum,
ibi in crasso rubo,
hac Laurentii feria.*

Cum Palæstinam relinquerent, cecinit Comes Rögvalldus:

*Cruce pendet hujus agminis,
frigidus animus in pectore latet,
turmatim in loca declivia progreditur
Comitatus, ast palmæ inter scapulas.*

Comes Rögvalldus cum suis æstate Judæam relinquit & aquilonem versus, Constantinopolin petiturus, venit sub autumnum in urbem quæ Imbolum audit. Hic diu admodum morantur; Si autem cum convenirent, unus alteri contraireret & obviam eunti necessario subsistendum putaret alter, dicebat, mediocritas, media tenenda. Quadam forte vespera cum ex urbe discederent, Erlingo Skackio, in pontem navi adjacentem egresso, oppidani obviam eunt clamantque, media, media; Erlingus perquam ebrius erat & se non audire simulabat, verum cum

A. D. oc er þá bar saman, stöck *Erlingr* af bryggjunne oc ofan i
 1154 leyrinn er under var oc hlupu menn hans til at draga hann
 upp oc urdu at færa hann af hveriu klæpi; Um morgininn
 epter er þeir iarl funduz oc hönum var sagt, brosti hann at
 oc qvat:

Vill ecki vinnr minn kalla
 vard hann allt i drit falla

(b) nær var í því ærinn

ugæfa midhæfi,

litt hyck ec at þá þætti

þeingils mágr er hann reingþíz,

leir fellr grár of geira

goligr i *Imbolun*.

Þau típinde urdu nockuru síparr þar i stadnum er þeir gengtu
 or stadnum miöc druckner, enn menn *Jons Foz* föknudu hans,
 enn einkis mans annars, þeir sendu þegar at leita hans (c) á
 önnr skip oc fanz hann ecki, enn ecki máttu þeir leita hans
 á land um nottina, enn þegar um morguninn er liost var vorþit
 fundu þeir hann hiá borgar vegg veginn, enn þess vard alldri víst
 hverr hönum hefpi bana veitt; veittu þeir þá virduligann
 gröpt líki hans at heilagri kirkiu, epter þat fóru þeir á brótt,
 oc er þeir komu norðr til (d) *Ægisnefs* lágu þeir þar nockurar
 nætr oc bipu byriar þess er þeim þotti godr at sigla norðr
 epter hafinu til *Miklagardz*, þeir vöndudu þá miöc siglin-
 gina oc sigldu þá vid pris miklum, sva sem þeir vissu gert
 hafa *Sigurd Forsalafara*, oc er þeir sigldu norðr epter hafinu
 qvat iarl. vísu,

Rípum

(b) nærrí var þat æru. 101. nær var i því æru, *non procul a dedecore. Flat.*

(c) *omittit.* (d) *Eigilsnefs. 335.*

ei appropinquarent extra pontem exsiliendo, in lutum, quod sub- A. D.
tus erat, demittebatur. Accurrebant ejus subditi & ubi ipsum 1154
extraxerunt, singulis vestibus exuere opus habebant; postridie
cum adesset, casum audiens, Comes subrisit cecinitque:

*Non vult amicus meus acclamare,
 cogebatur usque in lutum decidere,
 propinquum erat ibi magnum
 infortunium medio.*

*Non puto eum tunc videri
 Comitum affinem cum ei inficias irent,
 (lutum cadit cinereum in manus)
 hilarem Imboli.*

*Accidit paulo post cum ex urbe egrederentur perquam ebrii, ut
 Jonæ Pedis subditi ipsum solum desiderarent; missi statim qui
 eum quærent, nullibi inveniunt, noctu autem in continente
 quærare non licitum. Prima vero insequentis diei luce apud
 murum urbis occisum reperiunt, verum de cædis autore nun-
 quam certiores redduntur. Funus ejus apud ædem sanctam
 honeste sepeliunt. Discedunt exinde delatique ad boreale Ægis-
 nesi latus aliquot noctes in anchoris ventum, qui eos per
 mare septentrionem versus Constantinopolin deferret, exspe-
 ctant. Instituunt tunc navigationem exquisitissimam summa
 cum pompa quam adhibuisse scivere Sigurdum Hierosolymi-
 petam. Cum boream versus per mare cursum dirigerent,
 cecinit Rognvalldus:*

A. D.
1154

Rípum ræfils vakri,
 rekum ecki plóg af akri,
 erium urgubardi
 ut at *Miklagardi*,
 þiggiom þengils mála,
 þokum fram í gný stála,
 riodum gyldis goma,
 gerum ríks kongs sóma.

Af Raugnvalldi Jarli.

1155 Þeir *Raugnvalldr* iarl komu til *Miklagardz* oc var þeim vel fagnat af stolkonginum oc *Væringiom*; þá var *Menelaus* kongr fyrer *Miklagardi* er ver köllum *Manula*; hann veitti þeim míkit fe oc baud þeim málagialld ef þeir villdi þar stadfestaz; þeir dvölduz þar miöc legi um vetrinn, þar var fyrer *Endri-di Ungi* oc hafði allmiklar virdingar af stólkongi, hann átti fátt vid þá iarl enn afþockadi helldr fyrer þeim fyrer ödrum mönnum; *Raugnvalldr* iarl byriar ferd sína um vetrinn af *Miklagardi* oc for fyrst vestr til (e) *Kolgaralanz* til *Dýraksborgar*, þá þan sigldu þeir vestr i hafit á *Pul*, þar geck *Raugnvalldr* iarl oc *Erlingr* af skipum sínum oc *Vilhialmr* biskup, oc allt hit göfgazta lip þeirra oc öfludu ser þar hesta oc ridu þá þan fyrst til *Romaborgar* oc sva utan *Roma veg*, þar til er þeir koma til *Dannverkr*, foru þá þan i *Noreg* oc urdu menn þar fegner, oc var þessi ferd hin frægazta oc þottu þeir meiri háttar menn aller síþan enn ádr er farit höfðu; meþan

(e) Bolgaralandz. 101. 102. 325. *Flat.* Bolgardalandz. 333.

*Vehamur perquam (velorum ope) veloci,
ne aratrum ex agro educemus,
avenius (∴ deducamus) strenuum rostrum (∴ navem)
Constantinopolin.*

A. D.
1154

*Acceptemus stipendia apud regem,
progrediamur in armorum strepitum,
rubeficiamus lupi palatum,
augeamus potentis regis honorem.*

De Comite Rögnvalldo.

Comes Rögnvalldus cum suis Constantinopolin delatus, ab imperatore nec non Væringis benigne excipitur. Erat hoc tempore Rex Constantinopoli Emanuel, quem Manulam appellamus. Obtulit iis pecuniam ingentem & stipendium si ibi in futurum manere vellent. Hyemem ibi magna ex parte transigunt. Prævenerat illuc Endridus Ungius magno perquam honore ab imperatore habitus; Exercebat contra Rögnvalldum cum suis mutuas similtates, ad diffamandum eos apud alios magnopere pronus. Continuat iter hyeme relinquitque Constantinopolin comes Rögnvalldus, primo in Kolgariam Dyraksburgum vehitur, inde occidentem versus in Apuliam navigant. Relictis hic navibus Comes Rögnvalldus Erlingus & episcopus Vilhialmus cum omnibus maioris notæ comitibus equos comparant vehunturque inde Romam, & viam dein quæ ducit in Daniam usque, exinde in Norvegiam reduces, ab indigenis magno cum gaudio excipiuntur & omnes iter hoc, quod famosissimum erat, emensi, majori quam antea honore digni censentur. In itinere
Aug-

A. D. meþan þeir höfðu verið í ferðinne andadiz *Augmundr* (f) Drengr broder *Erlings Skacka*, hann þotti meira háttar þeirra brædra meþan þeir lifðu báðer; enn epter fall *Inga* kongs var til kongs tekinn yfer þann flokk *Magnus* son *Erlings* oc *Kristinar* dottur *Sigrþar* kongs *Forjalafara*, enn *Erlingr* hafði þá einn landráð í *Noregi*; *Valldemar Dana* kongr gaf *Erlingi* iarlshafn, gerðiz hann þá hinn meste (g) höfðinge. *Endride* kom utan nockorum vetrum síðar enn þeir *Raugnvaldr* oc redz hann þá til *Eysteins* (h) kongs, því at hann villdi ecki eiga við *Erling*, enn epter fall *Eysteins* kongs efðu þeir *Endride* oc *Sigrþr* son (i) *Havardz Haulds* af *Reyri* flokk oc toku til kongs *Hakon Herdabreid* son *Sigrþar* kongs *Haralldsonar* (k) *Gilla*; þeir felldu *Gregorium Dagsson* oc *Inga* Kong; þeir *Eindride* oc *Hakon* börduz við *Erling* under *Seck*, þu fell *Hakon* enn *Endridi* flýði; *Erlingr* iarl let drepa *Endrida Junga* nockoru 1156 síðar í *Vík* austr. *Raugnvaldr* iarl dvaldiz um sumarit á *Hördalandi* er hann kom í *Noreg*, og fretti þá mörg típinde or *Orkneyium*, var þar ufridr mikill, oc gengu gæpindar miöc í tva stadi, enn þeir voru fáir er hiá fæti, sva at engann lut ætti í, var *Haralldr* jarl öðrum megin, enn *Erlendr* iarl í audrum stad oc *Sveinn Asteifarson* oc er *Raugnvaldr* iarl heirdi þetta qvat hann vífu:

Nu

(f) *omittit.* 332. (g) *Erlingr* redz þegar til felags við *Inga* kong, því at hann var mest under hann hallr at allri vinattu þeirra brædra oc skilldu ecke meðan þeir lifðu báðer, *Erlingus se regi Ingio statim associat, in eum enim amor præ reliquis fratribus pronus, ab invicem, donec in vivis erant, non discesserunt. addit 325 332.* (h) madr síðan ok ríkr höfðinge, sem ritat er í sögu hans, *virum potentemque dominum, ut in historia ejus scriptum. addit 332. 325.* (i) *Haurds* 101. 102. *Hamunds. Flat.* *Hallvardz, in margine* 101. (k) *omittit.* 325. 332.

Augmundus Dreingur, frater Erlingi Skackii, occubuit, qui, dum A. D. ambo in vivis erant, fratre præstantior habebatur. Mortuo vero rege Ingio factionis rex substituitur Magnus filius Erlingi & Christinae filiae regis Sigurdi Hierosolymipetæ; totius autem tunc Norvegiæ præfectura apud solum erat Erlingum; hunc Valdemar Rex Daniæ Comitibus titulo ornavit, unde in summi nominis principem promotus est. Endridius aliquot post Rögnvallum hyemibus domum redux apud Regem Eysteinem hospitium paciscitur, cum Erlingo enim negotiari noluit. Verum post mortem regis Eysteinis, Endridius & Sigurdus filius Hávardi Hölldii de Reyri, factionem conflant regemque constituunt Haconem Herdabreid, filium Regis Sigurdi Haralldsonii Gillii, occiderunt Gregorium Dagi filium & regem Ingium. Confluxit Endridus & Hacon apud Serk cum Erlingo, ubi Hacon occubuit, Endridius fugatur. Comes Erlingus Endridium Ungium paulo post in Vica occidi curavit. Comes Rögnvallus in Norvegiam delatus æstatem in Hördalandia transigit auditque de Orcadibus varia nova, ingentes nempe factiones & optimates in binas distrahi partes, pauci erant qui omnino neutrales his se non immiscerent; stabat ex altera parte Comes Haralldus, ex altera vero Comes Erlendus & Sveinn Asleifæ. Hæc cum audiret Comes Rögnvallus cantilenam cecinit.

1155

A. D.

Nu hafa gæþingar gengit,
gudfíon er þat líóna,
upp grafaz ill rád greppa,
ærit mörg á færi,

(l) þat mun þeygi fiatna
þeim er fvik (m) vinnr heima,
ftígum (n) lítt á lagann
legg meþan (o) upphelldr skeggi.

Jarl hafþi engann skipa koft (p) enn þeir skyldu láta gera
hönum lángskip (q) nockut, ganga þeir vel under þat oc
játa þvi öllu sem hann beiddi oc gerþu skipin.

Raugnvalldr Jarl for til Orkneyia.

1155 Jarl bioz um fumarit at fara vestr til *Orkneyia* i ríke sitt,
oc vard hann síþbuinn fyrer þvi at hann dvaldi mart, for
hann vestr á kaupskipe þvi er átti Þorhallr *Asgrimsfon*, hann
var *Islandskr* madr oc kynstorr oc átti bú supr í *Biskupstun-*
gom; Jarl hafþi fveit mikla á skipi oc göfugt föroneyti,
þeir toko *Skotland* þá er var af vetri miöc langt oc lágu (r)
vid *Torfnes*; kom iarl litlu fyrer Jul i ríki sitt.

Ey-

(l) þar munu, 102. (m) víþr. 332. 325. (n) lut, *in rem.* 102. 333. lett,
leviter 332. 325. (o) upphelld *barbam teneo.* 332. 325. (p) lei-
radi hann þá vid frændr fina oc vine at þeir, *cognatos igitur & amicos ro-*
gavit ut &c. addit 332. 325. (q) nockor um vetrinn, *aliquot ea hyeme.*
325. 332. (r) lengi, *diu.* 325. 332.

*Nunc optimates violarunt,
 separatio a Deo existit id subditis,
 (eruantur mala consilia homuncionum)
 permulta juramenta,
 id minime subsidebit
 quoad domi dolum struentem,
 procedamus pedetentim
 quamdiu barba durat.*

Comes nullas habebat naves, longas autem, ut rogabat, in ipsius usum exstruxere, & singula præterea quæ expetebat promiserunt, confecereque naves.

Redit in Orcades Comes Raugnvalldus.

Comes æstate occidentem versus in regnum suum Orcades 1155 paratur, ast sero itineri accinctus, varia enim obvia impedimenta. Vehitur tandem occasum versus navi mercatoria, quæ erat Thorhalli Asgrimi filii; erat ille vir Islandus, claris natalibus ortus, in meridionalis quadrantis tribu Biskupstungis habitabat. Vehebatur nave ingens Røgnvalldianorum numerus conspicuusque comitatus. Allabantur Scotiæ magna hyemis parte exacta & ad Torfnesum subsistunt; Comes paulo ante festum Julense in regnum suum pervenit.

D. A.

Eysteinn kongr fangadi Harald jarl.

Nu er at segja frá því hvat til típinda varð i *Orkneyiom* medan *Raugnvalldr* iarl var i utförinne; Sumar þat er iarl var farinn or landi, kom auftan or *Noregi* *Eysteinn* kongr son *Haralldz Gilla*, hann hafði her mikinn; þá hafði hann lagt til (s) *Rinarseyiar*; þá spurdi hann at *Haralldr* iarl var farinn yfer til *Katanes* med tvítogseffu oc hafði LXXX manna, hann lá þá i *Þorsá*; enn er *Eysteinn* kongr spyrdi til hans, skipar hann þriár skútr oc fer vestr yfer *Petlandsfiörd* oc fva til *Þorsár*, kom hann þar fva at þeir iarl urdu ecki fyrr varer vid enn kongsmenn gengu upp á skipit at þeim oc gerdu iarl handtekinn; hann var leiddr fyrer kong oc foro þeirra skipte fva at iarl leyfti sic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke sitt i hendr *Eysteini* kongi fva at hann skyldi af hönum hafa jafnan síþan; geordiz jarl þa madr *Eysteins* kongs oc batt þat fvardögum, þapan for *Eysteinn* kongr til *Skotlandz* oc heriadi þar um sumarit; hann heriadi víða um *England* i ferd þeirri oc þottiz þá hefna (t) *Harallds* sona.

Frá Eysteine Konge.

Epter þat for *Eysteinn* kongr aptr í ríki sitt til *Noregs* oc var allmisjafnt rætt um hans ferd. *Haralldr* iarl var í ríke sínu i *Orkneyium* oc var þocka sæll af flestum mönnum; þá var
andadr

(s) *Raugnvalldzeyiar* 332. *Reyiarreyiar* 101. *Rofseyiar*. *Flat*. (t) *Harallds* Kongs *Sigrþarsonar*, *regis Haralldi Sigurdi filii*. 332. 323.

Ragnvalde .j. brusa .s. sigldi vestr til oekneyra oc for þrið þva þra er þader
hc hafdi at. Gerdi þa ordsend mig til þrið .j. prenda mys oc beiddi at þa þa þa þrið
ng af eriom er þader hans hafde at.

Frag: II. Fol: II.

budu þr ut ledang af ollu noð. z ætluðu siðz t dammkat. On þe þe
lagu .i. seteynu .vinnu .y. langskip .i. hópma z at skipi oþk. Gekk m
af langskipi .i. huttu þu þa z apto ept skipinu z s upp i hýptingma

Frag: III. Fol: X.

Fes m reþvot þer þar nr .x. .j. gagn .s. haðz gnyta .i. z
þvorn hroðu .i. þr v skip lœn m vap . þes þ ap m may v s
ao neþrið ie þgein sava kollr oddz ny hcl þvort svarta z
þarmes . þs v skall . s

Frag: IV Fol: XV.

Svaer lagt ar a dogum har hinc haryag. hýðuz orcnæyar. enaðz v þar þikunga bóli. Sigr.
h. hm þyrti .j. iorcnæyru. þ þar .s. æptem gluru z boðer. R. mæra. Jæls. Aþt. Sigmund
buchoemr .s. hcl . n. þær. Aþur h tte iardom toefæmar .s. R. jæll. oc þar lengi. s. z ribr t

Cod. Leg. Arnie. Magn. N: 235.

Fol: X.

Made þellnærn zu ðða .san . þatta ka
z mē lina z tno uardz þellauþi
z n þalleri m þn . þa ðð h þatekr z uan
þer þu þullr

Comitem Haralldum Rex Eysteinn capit.

A. D.

Nunc referenda quæ, Comite in peregrinatione occupato, in Orcadibus evenerunt. Æstate, qua navigationem susceperat comes Rögnvalldus venit ex Norvegia rex Eysteinn filius Haralldi Gillii, ingenti cum exercitu, quem ad Rinarseyiam deduxerat. Audit hic Haralldum Maddadi viginti interscaltiorum navem cum octuaginta viris in Katanesum traduxisse, tunc in anne Thorsáa constitutum, de quo certior, instruit phaselos tres & occasum versus trans sinum Petlandicum indeque in Thorsáam vehitur, venit ex insperato adeo, ut Comes cum suis non comperiret priusquam regii navem ascenderent ipsumque caperent. Sistitur regi, eo autem res inter eos venit ut Comes se tribus auri marcis redimeret, regnum autem regi Eysteini traderet sub conditione ut ab ipso concessum exinde teneret. Addicit se regi Eysteini & servandis conditionibus juramento se adstringit. Tendit hinc in Scotiam rex Eysteinn eamque hac æstate armis infestat. In hoc itinere Angliam passim tentabat & eadem filiorum Haralldi vindicare videbatur.

De Rege Eysteine.

Posthac in regnum, quod in Norvegia erat, reversi Regis Eysteinis iter varias tolerat censuras. Comes Haralldus intra regnum suum in Orcadibus a plurimis amabatur. Exspirave-

A. D. andadr *Maddadr* iarl fader hans, enn *Margret* moder hans, var komen til *Orkneyia*, hun var fríd kona oc svarri mikill; I þann tíma andadiz *David Skotæ* kongr, var þá til kongs tekinn *Melkolmr* son hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

Frá Haralldi.

Erlendr son *Harallds* ens *Slettnála* var lengstum i Þorsá, enn stundum í *Suprey* edr i hernadi síþann *Ottar* iarl andadiz, hann var hinn mannvænligzti madr oc görr at fer um flesta luti, mildr af fe, blípr oc rádpægr, manna vinsælaztr af sínum mönnum, hann hafði sveit mikla; *Anakol* het madr, hann var fostri *Erlends* oc red mestu með hönum, hann var (u) ættstor oc hardfengr, (v) hann var rádgiafi *Erlendz*; þá er (x) *Ragnvalldr* iarl var farinn or ríke sínu ut í *Jorsalabeim* for *Erlendr* á fund *Melkolms Skotæ* kongs (y) oc bat at hann gæfi hönum jarlsnafn oc *Katanes* til yferferdar sva sem hafði *Haralldr* iarl fader hans (z), enn fyrer því at *Erlendr* átti marga vine, enn *Melkolmr* var barn at alldri, þá gekz þat vid at hann gaf *Erlendi* jarlsnafn oc veitti hönum *Katanes* hálfvild vid *Haralld* frænda sinn; for *Erlendr* þá á *Katanes* oc hitti þar vine sína; epter þat dro hann lid at fer oc for ut til *Orkneyia*, oc beiddi fer þar vidtöku; *Haralldr* iarl *Maddadar* son dro lip at fer er hann spurdi þetta oc gerþiz fiölmennr;

(u) víkingr, *pirata* 332. (v) *Supreyfkr* at kyni, *ex Hebridibus oriundus*. *addit* 325. 332. (x) *Erlendr* spurdi at, *cum Erlendus audiret quod R.* 325. 332. (y) frænda fins, *cognati sui*. *addit* 325. 332. (z) af *David* kongi födur *Melkolms* kongs, *venia regis Davidis patris Melkolmi*. 325. 332.

rat tunc ipsius pater Comes Maddadus, mater autem Margareta in Orcades migraverat; erat mulier conspicua, ast animo perquam præcipitans. Mortuus est circa id tempus David Rex Scotorum & substitutus ei ipsius filius Melkolmus, cum regnum capefceret, ætate tener. A. D.

De Haralldo.

Erlendus filius Haralldi Slettmálii sæpissime in Thorsáa, interdum in Hebridibus, post mortem Comitum Ottaris, manebat vel piraticam exercebat; Erat vir præ aliis conspicuæ fortitudinis, plurimis instructus artibus, liberalis, comis, ad obtemperandum alienis consiliis pronus & inter subditos amicis ditissimus. Adhærebat ei magna hominum multitudo. Anakol nomen erat viro Erlendi nutricio, cujus consilia maximum apud eum valebant. Erat claris ortus natalibus & strenuus, Comiti Erlendo à consiliis. Postquam Comes Rögnvalldus, relicto regno suo, in Judæam profectus fuerat; convenit Melkolmum regem Scotorum rogavitque ut cum Comitum titulo Katanesi præfecturam, quam tenuerat ipsius pater Comes Haralldus, sibi cederet; Cum autem Erlendus multos haberet amicos, Melkolmus autem ætate tener esset, successit ut dimidium cum cognato Haralldo Katanesi Melkolmus ipsi daret; Petit igitur Katanesum Erlendus, convenit ibidem amicos, postea copias contrahit, in Orcades deducit, incolasque, ut se recipiant, rogat. Hoc cum audiret Comes Haralldus Maddadi, colligit exercitum & ingenti stipatus est multitudine, quo factò

A. D. mennr; foro þá menn á mille þeirra frænda at leita um sæt-
 ter, beiddiz *Erlendr* hálfra eyia vid *Haralldr* iarl oc villdi
Haralldr iarl ecki uppgefa, kom þá svo at grip voro sett
 þau misseri, enn þat var rádit at *Erlendr* skal fara austr á fund
Noregs kongs oc beidaz helmings þess er *Raugnvalldr* iarl
 átti, oc letz *Haralldr* iarl þann lut mundu uppgefa; for þá
Erlendr austr i *Noreg*, enn *Anakol* oc sum sveitin var epter.
Gunni Olafsson, broder *Sveins Asleifarsonar*, hafpi getit börn
 vid *Margretu* moder *Harallds* iarls, enn *Haralldr* iarl hafpi gert
 hann utlægann oc því tokz uvinátta med þeim *Sveini* oc
Haralldi iarli, oc sendi *Sveinn Gunna* brodr sinn supr i
Liodhus til *Liotolfs* vinar síns er *Sveinn* hafpi verit med fyrr;
 (a) *Fugl* son *Liotolfs* var med *Haralldi* iarle oc var því fátt
 med þeim *Sveine*. Þá er *Erlendr* iarl for austr i *Noreg*,
 for *Haralldr* iarl yfer á *Katanes* oc sat i *Vík* um vetrinn;
Sveinn Asleifarson var þá i *Þrasvík* á *Katanesi* oc vard-
 veitti þar bú stiuþsona sinna, (b) því at hann átti fyrr *Ragn-*
hilde Ingrimundar dottr, þau voru skamma rýd ásamt; *Olafr*
 var son þeirra; síþan átti hann *Ingirípi Þorkels* dottur; *An-*
dreas het son þeirra; þat var Opinsdag i efztu viku at
Sveinn var genginn upp i *Lambaborg* med nockora menn;
 þeir fá hvar byrdingr for (c) norþann af *Petlandzfyrdi*, þot-
 tiz *Sveinn* vita at þar mundi vera menn *Harallds* iarls þeir
 er hann hafpi sendt epter skatti á (d) *Hialtland*; *Sveinn* bat
 sína menn gánga til skipa oc leggja at byrdinginum, oc svo
 gerdu þeir oc toku allt þat er (e) á var, enn skutu á land-
 mönnum *Haralldz* iarls oc gengu þeir til *Víkr* oc sögðu
 hönum,

(a) Fogl. 325. 332. (b) hann átti fyrr Ragnhilde Augmundar dottr, *uxo-*
rem prius habuerat Ragnhildem Ogmundi filiam. 325. 332. (c) austan,
ex oriente. 325. 332. (d) Skotland. 325. (e) femætt, *utile.* 332.

facto intercedebant cognatos pacem quærentes; Erlendo dimidium, quod non ipse teneret, insularum poscenti Haralldus dene-
gabat; eo venit, ut inducias hæc semistria paciscerentur, con-
siliium vero initum est, ut Erlendus orientem versus profectus
Norvegiæ regem conveniret, dimidiumque quod erat Comitis
Rögnvalldi, id quod Comes Haralldus se dediturum profiteretur,
expeteret. Fertur tunc orientem versus in Norvegiam Erlen-
dus, Anakol autem & pars exercitus remanet. Gunnus Olai
filius frater Sveinis Asleifæ ex Margareta Comitis Haralldi matre
liberos suscepit, Haralldus vero ipsum relegaverat, unde;
inter eos inimicitias ortis, ille Gunnium fratrem suum meri-
diem versus ad Liotolfum amicum, apud quem Sveinn antea
fuerat, Liodhusas mittit. Adhærebat Comiti Haralldo Fugl,
unde Sveinem & ipsum mutua similitudo intercessere. Cum Co-
mes Erlendus in Norvegiam proficisceretur, transiit in Kata-
nesum Comes Háralldus & Vikæ hyemavit. Sveinn Asleifæ
tunc Thrasvíkæ in Kataneso villicationem vitricorum procuravit;
habuerat enim antea uxorem Ragnildem Ingimundi filiam,
quæ non longo post nuptias tempore mortua; earum filius erat
Olaus; duxit exinde Ingiridem Thorkelis; eorum filius Andreas.
Erat die Mercurii hebdomadis supremæ cum Sveinn, sursum
Lamboburgum cum aliquot exspatiatus, videret navem onera-
riam e septentrione sinus Petlandici advehi; Pro certo habebat
missos esse a Comite Haralldo ad exigenda in Hialtlandia tributa;
Jubet suos Sveinn ut navem onerariam petant adorianturque,
quod cum facerent, omnia quibus onusta erat auferentes, lega-
tos Haralldi in terram transportant, ipsi renunciaturos. Co-

A. D. hönum; *Haralldr* iarl svaradi fá um oc seger at þeir *Sveinn* munde ymfer fe hafa, oc skipti hann mönnum sínum á veizlr um *Paskana*; þat kalla *Katanesingar* at iarl væri (f) á *Kunnmiþum*.

Frá Sveine Asleifarfyne.

Þegar epter *Paska* viku for *Sveinn* á byrdinge oc rodrar-skutu ut i *Okneyiar*, oc er þeir komu á *Skalpeid*, toku þeir þar skip af *Fugli Liotulfsfyne*, hann var kominn sunnan or *Liodhusum* frá faupr síns oc ætladi til *Harallds* iarls, oc i þeirri faur toku þeir XII. aura gulls af *Sigurdi Klaufa* huskarli *Harallds Jarls*, þat fe hafpi verit fert i *Bæ*, enn þeir voru i *Kyrkiuvogi* er áttu; síþan fór *Sveinn* yfer a *Nes* oc upp á *Skotland* oc fann *Melkolm Skota* kong i (g) *Ardion*, hann var þa (h) IX. vetra gamall; þar var *Sveinn* mánad i allgodu yferlæti, oc bat *Skota* kongr hann hafa þau gædi öll á *Katanesi* er hann hafdi ádr enn hann vard ófátr vid *Haralld* iarl.

Frá Sveine oc Anakol.

Epter þat bioz *Sveinn* á brottu oc skilduz þeir *Skota* kongr med kærleikum miklum; for *Sveinn* þá til skipa sinna oc sigldi sunnan til *Orkneyia*; þá var *Anakol* á *Dýrnesi* er þeir *Sveinn* sigldu sunnan oc fá þeir sigling fyrer austan *Mula*; þeir senda til *Sveins Gauta* bonda af *Skeggbiarnarstöðum* oc beiddi *Anakol* at *Sveinn* skyldi sættaz vid *Fugl* um skiptökuna, því at þar

(f) *amittunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (g) *Apardion.* 325. 332. oc *Ardion* 333. (h) XX. 102. 333. XIX. 325.

mes Haralldus paucis respondens se & Sveinem opibus per vi- A. D.
ces valituros dixit; suosque per festum Pascatos alendos dispo-
suit. Tunc Katanesenses comitem in Kunnmidum esse dixerunt
v. apud notos.

De Sveine Asleifæ.

Exacta Pascali septimana Sveinn statim Orcades nave onera-
 ria & phaselo petebat & cum ad Skalpeidum veniret, navem
 Fuglo Liotulfi filio eripiebat; Venerat is e meridie a patre suo
 qui Liodhusis erat, Comitem Haralldum conventurus. Abstu-
 lere quoque in hoc itinere Sigurdo Klaufio Comitiss Haralldi do-
 mestico duodecem uncias auri. Deportatæ fuerant istæ opes Bæum,
 earundem vero possessores Kirkiuvogi erant. Transit dein Sveinn
 in Nesum indeque in Scotiam, convenit Ardioni regem Scotiæ
 Melkolmum, tunc novem annos natum; exigit heic mensem, hu-
 maniter habitus; jubet autem Rex, ut omnia in Kataneso,
 quæ ante inimicitias cum comite Haralldo, habuerat, bona,
 retineat, pro quo Sveinn grates persolvit.

De Sveine & Anakol.

Post hæc reditui se accingit & a rege Scotorum amicissime
 discedit; petit tunc naves & in Orcades navigat. Anakolus
 Dyrnesi constitutus erat, cum e meridie navigantem Sveinem
 cum suis orientem versus ad Mulum conspicerent; mittit ad
 Sveinem Gautium qui Skeggbiörnstadis habitat rogatque ut Fu-
 glum de abducta nave conveniat, erant enim cognati &
 Fuglus tunc apud Anakolum. Cum autem inveniret cum
 suis

A. D. þar var frændsemi oc var *Fugl* þá med *Anakol*; enn er *Gauti* fann þá *Svein* (i) þá fendi hann ord til *Anakols* oc bat þá *Sveinn* at þeir færi til *Sandeyiar* oc fyndiz þar, því at hann letz fara mundu (k) þar var sættar fundr (l) oc geck (m) saman sættin, enn sva kom at *Sveinn* skyldi giöra slíkt er hann villde; epter þat redz *Anakol* til lids med *Sveine* oc battz í því at koma saman sætt þeirra *Erlendz* iarls er hann kæmi austan, þvíat at þar var fiandskapr mikill af brennu *Frákarkar*; þeir *Sveinn* oc *Anakol* foru til *Strionseyiar* oc lágu vid (n) höfn nockorar nætr; þá bió i *Strionsey* Þorfinnr (o) *Bessason*, hann átti þá *Ingigerdi* systur *Sveins* er Þorbiörn *Klerkr* hafði eina látit.

Sætt Erlends iarls oc Sveins.

Þ á er þeir *Sveinn* lágu vid *Hofsnes* sigldi þar af hafi *Erlendr* iarl; þeir *Anakol* oc Þorfinnr leita nu um sætter med þeim *Sveine* oc tok iarl þunglega á sættum, qvat *Svein* jafnan andstreymann verit hafa þeim frændum, enn halldit æi þat er þeir *Ottar* iarl höfðu vidmælz at styrkia sic til ríkis; *Sveinn* baud þá iarlinum filgd sína (p) var þar um leitat allann dag oc geck ecki fyrr saman sættin, enn þeir lýstu því badir *Anakol* oc Þorfinnr at þeir mundi fylgia *Sveini* or *Orkneyium* ef iarl villdi ecki sættaz vid hann; *Erlendr* iarl sagdi þau ord *Eysteins* kongs at (q) hann skyldi hafa þann lut

Orkn-

(i) oc sagdi ord *Anakols*, *relatis verbis Anakoli*. 332. (k) i hridinne, *in imbre*. *addit.* 332. (l) fölmennr, *frequenti*. 332. (m) feint, *sero*. 325 332. (n) *Hofsnes*. 332. (o) *Brusason* 325. 332. (p) oc rádoneyti, *suaque consilia*. *addit.* 332. 325. (q) þeir, *is*. 102. 333.

suis Sveinem Gautius, rogat, missò interim ad Anakolum nuncio, ut cum suis in Sandey se conferat, seque ibidem, iturum enim se pollicebatur, conveniat. In habito hic conventu pax coaluit, eo autem venit, ut Sveinn pro lubito condiciones poneret. Anakolus postea Sveini se addicit & conciliando Comiti Erlendo, cum domum rediret, & ipsi, magnæ enim inter eos, ex incendio Frakarkæ profecta inimicitia, se obstringit. Petunt Stjornsey Sveinn & Anakolus & in portu aliquot noctes morantur. Incolebat tunc Stjornsey Thorfinnus Befsi & habebat uxorem Ingigerdam Sveinis sororem, a Thorbiörno Klerkio antea repudiatam.

Reconciliatur Sveinn Comiti Erlendo.

Cum Sveinn cum suis apud Hofsnæs ad anchoras staret, advectus est comes Erlendus. Anakol & Thorfinnus transactionem Sveini quærent, cui comes tarde annuit, asserens Sveinem sibi cum cognatis perpetuo molestum fuisse, nec servasse quod promiserat Comiti Ottari quoad auxilium sibi in occupando regno ferendum: Sveinn tunc Comiti asseclam se offert; in hoc autem procurando tota dies transiit, idque sine successu reconciliationis donec ambo Anakol & Thorfinnus se Sveinem, si Comes cum eo transigere nollet, relictis Orcadibus, secuturos declararent. Comes Erlendus ea regis Eysteini verba

D. A. *Orkneyia* er ádr hafpi *Haralldr* iarl. *Sveinn* gaf þat ráð þá er þeir voru fátter at þeir skyldu fara á fund *Haralldr* iarl ádr hann fretti þetta af ödrum mönnum oc þípa hann gefa
 1155 upp ríkit; Sva var gert sem *Sveinn* mæltí; þeir fundu *Haralldr* iarl fyrer *Kiarekstöðum* oc lá hann á skipum; þat var *Mickialsmessu* (r) aptan at þeir *Haralldr* iarl fá at langskip reri at þeim oc grunudu at ufridr mundi vera, liopu af skipunum oc i kastalann. *Arni Rafnsfon* het madr er liop af skipi *Haralldr* iarl oc til *Kirkiuvogs*; hann var sva hræddr at hann fann ecki fyrr at hann hefpi skiöldinn á herdum enn hann var fastr i dyrunum (s). Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lupu af skipunum oc foktu epter þeim *Haralldr* iarli til kastalans oc veittu þeim atfokn bæpi med elldi oc vapnom; þeir vörduz all sköruliga oc skilldi nott med þeim; þar urdu marger menn sárer af hvarom tveggjom, oc voru þeir *Haralldr* iarl miöc uppgefner ef lengr hefpi verit atfoknin, oc um morgunninn epter komu bændr oc beggia viner oc leitudu um fættar, enn þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru trauder til fættanna, enn þó for þat fram at þeir fættuz at því at *Haralldr* fór þess eida at *Erlendr* iarl skyldi hafa hans lut eyianna, skyldi hann oc alldregi til ríkis kalla i hendor hönum: foru þess fer eipar fram at vitne hinna bestu manna þar í eyjunum; Epter þat for *Haralldr* iarl yfer a *Nes* oc sva i *Skotland* til (t) vina sinna, oc for þá fátt manna or *Orkneyium* med hönum. *Erlendr* iarl oc *Sveinn* stefndu þing vid bændr i
 Kirkiu-

(r) morgin, *mane.* 325. (s) Þorgeir het madr er þar var inne fyrer. Þat hugdu laugunautar Arna at hann veri tyndr oc leitudu hans tva daga. *Thorgeir nomen erat viro intus constituto. Contubernales Arnæ eum deperditum esse putabant & dies duos quærebant. add.* 325. (t) frenda, *cognatos.* 325.

adfert, partem Orcadum, quæ comiti Haralldo antea paruerat, A. D. ei retinendam. Postquam placati erant, Sveinn consilium dedit, ut Comitem Haralldum, priusquam hæc ab aliis audiret, convenirent & ut regnum dederet, poscerent. Dictum factum; 1155 habent obvium apud Kiarakstados Comitem Haralldum, in navibus constitutum. Erat vespera festi Michaëlis cum Comes Haralldus cum suis navem longam ad se adremigare videret, hostesque esse suspicaretur. Relinquunt statim naves & in castellum se recipiunt. Arnas Rafni nomen erat viro qui ex nave Comitis Haralldi excurrrens petiit Kirkiuvogum, tantum intermetum, ut non prius se in humeris clypeum ferre comperiret quam in foribus fixus hæveret. Comes Erlendus & Sveinn, a navibus excurrendo, Comitem Haralldum usque ad castellum insequuntur igneque & armis petunt, strenue adeo se defendentes ut nox conflictum prohiberet. Multi utrinque sauciantur, Haralldiani, si pugna diutius durasset, admodum defessi fuissent. Veniunt sequentis diei mane coloni & utriusque amici pacem quærentes, à Comite Erlendo & Sveine impetratu difficilem; successit tamen ea conditione, ut Haralldus juramento stabiliret partem insularum, sibi debitam, Comiti Erlendo esse retinendam, ut nunquam regnum ab eo posceret. Præstantur hæc juramenta adstantibus, qui ibi in insulis optimates, testibus. Transit dein Comes Haralldus in Nesum & postea ad amicos in Scotiam, paucis ex Orcadibus ipsum sequentibus. Comes Erlendus cum Sveine colonos Kirkiuvogum ex totis insulis convocat

A. D. *Kirkiuvogi* oc sóttu bændr til um allar eyiar; flutti *Erlendr*.
 1155 fram sitt mál oc seger at *Eysteinn* kongr hefpi gefit hönum ríke i *Orkneyium* þat er *Haralldr* iarl hafpi áþr at vardveita, beiddi hann þá bændr fer víprtauku, hafpi þar bref *Eysteins* kongs þau er þat saunnudu er hann sagdi; *Sveinn* flutti oc mál iarls oc marger adrer viner *Sveins* oc frændr, kom því sva at bændr játudu *Erlendi* iarli hlýdni, tok hann þá under sic allar eyiar oc gerþiz höfþinge yfer; enn sva var mællt med þeim *Erlende* iarle oc bændum at hann skylldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli þann lut eyianna er hann átti ef hönum yrde audit aptr at koma, enn ef *Raugnvalldr* iarl krefdi meirr enn hálfra eyia, þá skylldu bændr veria þat med *Erlendi* iarle. *Sveinn Asleifarson* var jafnan med *Erlende* iarle oc bat hann vera varann oc trua æi vel *Haralldi* iarli eþr *Skotum*; þeir lágu lengztum um vetrin á skipum oc helldu niofnum frá fer, enn er atdró Jolum tok vedráttu at hardna oc for *Sveinn* heim i *Gáreksey* til bufs síns oc bat iarl ecki uvarann vera um sic þótt þeir skilldi, oc sva gerdi iarl oc lá á skipum enn efnadi hvergi í eyium stad til Jola veizlu. (u)

Haralldr jarl kom til Orkneyia á uvert.

1156 Þat var til tíþinda enn (v) ellefta dag Jula i *Gareksey* at *Sveinn Asleifarson* sat vid dryck med huskörlum sínum; hann tok til orða oc (x) gneri nefit; þat er ætlan mín at nu
fe

(u) sva hann kynni því helldr síá vid ófridi, *ut ab hostibus eo melius caveret.*
addit. 333. (v) tiunda, *decimo* 325. (x) gretti. 333.

vocat procuratque rem suam, asserens Regem Eysteinem reg-
 num in Orcadibus Comiti Haralldo antea custodiendum dedisse, A. D.
1155
 rogat præterea colonos ut se excipiant, adhibitis simul literis
 regis Eysteinis, quæ allata confirmabant. Sveinn etiam cum
 multis amicis cognatisque petitum promovebat, eo cum fructu,
 ut incolæ comiti Erlendo obsequium pollicerentur, acceptata ta-
 men utrinque conditione, ut comitem Rögnvalldum a parte In-
 sularum ipsi debita, modo fortuna eum redire sineret, non ar-
 ceret; Si quid autem Rögnvalldus supra dimidium insularum
 posceret, idem cum Comite Erlendo tuerentur coloni. Sveinn
 Asleifæ Comitem Erlendum jugiter secutus, rogabat ut sibi ca-
 veret & Comiti Haralldo vel Scotis haud nimis confideret;
 transegere maximam hyemis partem in navibus, exploratori-
 bus undique constitutis. Cum autem ad festam Julense
 vergeret, aer turbari cæpit unde Sveinn in prædium suum
 Garecksey se confert monetque comitem ne, quamvis disce-
 dat, securus degat cui comes obtemperat manetque in navibus,
 nullibi autem in insulis instituendo per festum Julense convi-
 vio locum destinat.

Comes Haralldus in Orcades sine prævia fama venit.

Accidit in Gareksey a undecimo Juliorum die, ut Sveinn cum
 domesticis potando confidens, in sequentia prorumperet nasum-
 que simul fricaret; Conjecto, inquit, Comitem Haralldum iter

U u

in

A. D. fe' *Haralldr* iarl á ferd kominn til eyia; þeir svöruðu hús-
 1156 karlarner at þat væri ulíkligt fyrer faker stórra storma þeirra
 er á lágu; hann qvadz vita at þeim mundi sva þyckia, mun
 ec nu oc eige gera iarli niósn fyrer hugboþ mitt eitt, oc þo
 grunar mik at þess munni þurfa, oc fell þá niþr þat tal oc
 drucku þeir fem áþr. *Haralldr* iarl byriadi ferd sína ut i
Orkneyiar á Julum, hann hafpi IV. skip oc tiutigi manna;
 hann lá tvær nætr vid (y) *Gáreksey*; þeir lendu i *Hafnar-*
vagi vid *Hrossey*; þeir geingu hinn þrettanda dag Jula i
Fiörd; þeir voru i *Orkahaugi* meþan Jula helgin stod oc
 ærduz þar tveir menn fyrer þeim oc vard þeim þat farar-
 tálmi; þá var af nott er þeir komu i *Fiörd*; var þat þar
 típinda at *Erlendr* iarl var kominn a skip sitt oc hafpi druckit
 um daginn uppe á húsi; þeir *Haralldr* iarl drápu þar tvo
 menn, het annar *Ketill*, enn annar er æi nefndr, enn þeir
 toku höndum fióra menn, *Arnfinn* brodr *Anakols*, enn annar
 het (z) *Liotolfr* oc tvo adra; *Haralldr* iarl for aþr i *Þorsá*
 oc þeir *Þorbiörn Klerkr*; þeir brædr foro til *Lambaborgar*
Benediçt oc *Eirikr* oc höfpu *Arnfinn* með fer. þegar um
 nottina er *Erlendr* iarl vard varr vid ufriþinn, þá sendi hann
 menn til *Garekseyiar* at segia *Sveini* oc let hann þegar rinda
 skipum á fió oc for til fundar vid *Erlend* iarl sem hann
 hafpi ord til sendt, oc voro þeir þá á skipum lengi vetrar;
 Þeir brædr *Benediçt* sendu þa ord at *Arnfinnr* mundi því
 at eins laus látinn ef þeir *Erlendr* iarl leti þá hafa skip þat er
 þeir áttu, er tekit þhafpi verit fyrer *Kiarekstöðum*; iarl var
 þess fufari at laust væri látit skipit, enn *Anakol* latti þess oc
 sagdi at *Arnfinnr* mundi brott komaz þott ecki væri þetta
 til unnit. Þat var midvikudaginn næsta fyrer föstu at þeir
 Ana-

(y) Grímsey. 325. (z) Liotr. idem.

*in insulas nunc suscepisse; Reperunt domestici veri non simili- A. D.
le esse tempestatum instantium causa. Adjicit Sveinn, se scire 1156
iis ita videri. Non, inquit, ad mittendum jam comiti nun-
cium solum animi presagium me impellet, quamvis opus esse
autumem. Non de his plura; hibunt ut antea. Suscepit tem-
pore Julensi in Orcadas iter Comes Haralldus; habebat naves
quatuor & nautarum centum. Apud Gareksey duas noctes in
anchoris stabat. In Hafnarvogum in Hrossey appellunt. Pe-
tunt decima tertia Juliorum die Fiordum. Orkhaugi festum
Julense transigunt, hic ex iis duo mente capiuntur, quod
iter aliquantum impedit. Profecta erat nox cum Fiordum ve-
nissent. Audiunt heic Comitem Erlendum in naves exiisse, he-
sterno autem die in continentis domo quadam potasse. Heic
Comes Haralldus cum suis duos occidit, quorum alter Ketillus,
verum alter non nominatur; Capiunt quatuor, Arnfinnum nem-
pe fratrem Anakoli; alterum nomine Liotolfum, praeter
alios duos. Redit in Thorsáam Comes Haralldus & Thorbiörn
Klerkr. Fratres Benedictus & Ericus Lambaburgum Arn-
finnum secum deducunt. Noctu statim cum hostiles motus com-
periret Comes Erlendus, nuncium qui Sveini indicaret in Gareksey
mittit; hic productis raptim in mare navibus, comitem Erlen-
dum, ut per nuncium rogaverat, convenit & diu hyemis apud
ipsum in navibus moratur. Benedictus cum fratre mittit nun-
cium, Arnfinnum ea solum conditione dimissum fore, si comes
Erlendus cum aliis, navem apud Kiarekstados captam, fratrum
possessionem, ipsis restitueret. Voluit dimitti navem Comes,
Anakol vero dehortatus est, asserens Arnfinnum absque hac
opera forte evasurum. Erat die Mercurii proxima ante jeju-*

A. D. *Anakol* oc *Þorsteinn Raugnuson* foru yfer á *Nes* með XX. 1156 menn á skutu um nott; þeir drogu skutuna under biörg nockr i eirn leyni vog, þeir geingu upp oc leynduz i kiörum nockrum skamt frá *Þrasvík*; þeir bioggu sva um at sva var sem madr lagi i hveriu rúmi; komit höfðu menn til skips um morgininn oc grunuðu þar ecki um.

Þeir *Anakol* síá róa menn á skipi utan fra *Borg* oc lenda i *Árós*, þá síá þeir mann ríða frá *Borg*, enn annan gánga oc kendu þar *Eivik*; þá skiptu þeir lípi sínu oc gengu X til síofar með ánni oc gættu at þeir kæmi ecki til skipsins, enn adrer X gengu til bæiar; *Eivikr* kom litlu fyrr á bæinn oc geck til skálhufs; þá heyrði hann til vopnadra manna, liop hann þá i skalann oc ut adrar dyrnar oc vilde til skips síns, enn þar voru menn fyrer oc var hann þá handtekinn oc færdr ut i eyiar til *Erlendz* iarls, voru þá sender menn til *Haralldz* iarls oc segia hönum at *Eivikr* mundi æi fyrre laufs verda látinn enn þeir *Arnfinnr* kæmi heiler til handa *Erlendi*, oc þetta geck epter því sem þeir beiddu.

Sættir þeirra Haralldz jarls oc Erlendz.

Um vorit epter bioz *Haralldr* iarl af *Katanesi* oc for norðr til *Hialtlandz*; hann ætladi at taka at lífi *Erlend Junga*, enn hann hafpi bedit *Mærgretar* modr hans, enn iarl hafpi syniat; epter þat feck *Erlingr* fer menn oc nam hana á brott or *Orkneyiom* oc flutti hana norðr til *Hialtlandz* oo settiz i Mos-

nium cum Anakol & Thorsteinn Ragnæ filius in Nesum, phaselo cum viginti aliis vecti, noctu transirent, subducto in sinum quendam sub præruptis navigio exscendunt & in virgultis prope Thrasvik latitant. Navem ita instruxerant ut in quovis interscalnio cubantem repræsentaret hominem. Accesserant mane quidam navem, rem ut erat nequaquam suspicati.

A. D.
1156

Videbat Anakolus cum suis, navem a Borg remis propulsam in Arosiam appellere; conspiciunt simul unum equitantem, alterum peditem agnoscuntque esse Eiricum; dividunt tunc cohortem suam ut decem ad mare apud amnem, ne in navem egrederentur, curarent, reliqui autem decem villam petunt. Eiricus eos paululum prævenit & cubiculum accedit; Audit tunc viros armatos, unde in cubiculum incurrit & per alias exeundo fores ad navem se vult recipere, ab obviis autem ibidem captus, in Insulas ad Comitem Erlendum devehitur. Mittuntur tunc ad Comitem Haralldum qui dicerent Eiricum sine dubio non prius dimitti quam Arnfinnus cum cæteris ad Comitem Erlendum sospes veniret. Optatus utrinque his finis.

Concordia Comitis Haralldi & Erlendi.

Vere sequente Comes Haralldus Katanesum relinquit & septentrionem versus in Hialtlandiam iter suscipit, Erlendum Jungium e medio sublaturus; sollicitaverat ipsius matris Margaretæ nuptias, Comes vero repulsam dederat, quo factò, Erlendus socios sibi acquisiverat, eamque ex Orcadibus clanculum abstulerat,

D. A. *Moseyaborg* oc hafði þar vidbunat mikinn, enn er iarl kom
 1156 i *Hialtland* settiz hann um borgina oc bannadi allar tilflut-
 ningar, enn þar var uhægt atfökn vid at koma, foru menn
 til oc leitudu um fætter med þeim; Þá beiddi *Erlendr* at
 iarl skyldi gipta hönum konuna, enn baud sic til styrktar
 vid iarl, oc sagdi at honom lægi meira vid at hann fengi
 halldit ríke sínu, enn þotti þat vænst til at hann gerdi sér
 vini sem flesta; Þetta fluttu marger menn med *Erlende* oc
 urdu þær málalykter at þeir fættuz oc feck *Erlendr* *Mar-*
gretar oc redz sípan til felags med *Haralldi* iarli oc foru
 þeir um sumarit austr i *Noreg*, oc er þat spurðiz i *Orkneyiar*
 gerðu þeir *Erlendr* iarl rád sín oc físti *Sveinn* at þeir mundi
 fara i hernat oc afla sér sva fiár or sva gera þeir oc foru
 suþr til *Breidafjardar* oc heriudu fyrer austann *Skotland*;
 þeir foro suþr til *Beruvíkr*; *Knutr* hinn audgi het madr,
 hann var kaupmadr oc iafnan í *Beruvík*; þeir *Sveinn* toku
 mikit skip oc gott er *Knutr* átti oc var á fe mikit, þar
 var oc á kona hans; epter þat sigldu þeir suþr under *Bly-*
holma; *Knutr* var þá i *Beruvik* er hann spurdi ránit; hann
 keypti at *Beruvíkr* mönnum C marka silfrs at þeir fætti ep-
 ter fenu, þeir voru flester kaupmenn er epter leitudu; þeir
 foru á XIII skipum at leita þeirra. Þá er *Erlendr* iarl oc *Sveinn*
 lágu under *Blyholmum*, ræddi *Sveinn* um kvölldit at þeir
 skyldu liggia tialldlausar, qvat *Sveinn* þyckia von at *Beru-*
víkr menn kæmi fiölmennar til þeirra um nottina, enn vedr
 var hvaft, gafu þeir ecki gaum at kvat sem *Sveinn* mælti
 oc lágu under tiöldum, nema á skipi *Sveins* var ecki tiall-
 dat fyrer aptan siglu; *Sveinn* sat uppi i lodkápu á kistu ein-
 ne oc qvad mundu buinn vera um nottina.

*lerat, devexeratque septentrionem versus in Hialtlandiam, & A. D. magno cum apparatu ibi Moseyarburgi resederat. Cæterum cum 1156 comes in Hialtlandiam veniret, urbem obsidebat omnesque ad-
 vehendi ansas prohibebat, impetui vero non aptus erat locus. Intercedebant quidam pacem quærentes. Rogat tum Comitem Erlendus ut mulier matrimonio sibi elocetur, suum autem Comiti Haralldo auxilium offert, adjiciens ei magis interesse reti-
 nendi regni, consultissimum autem quam plurimos sibi conci- liare amicos; hæc multis cum eo promoventibus res eum nacta est finem, ut, pace sancita, Erlendus Margaretam uxorem du-
 ceret & Haralldo se socium adderet, sequente æstate ipsum in Norvegiam secutus. Hæc cum in Orcades audirentur, Comes Erlendus suos consulit; hortatur Sveinn ut, piraticam suscipiendo, opes comparent; dictum factum; petunt meridiem versus Brei-
 dafiord & ab oriente Scotiæ piratiæ vacant. Eunt meridiem versus Beruvikam; hic dives mercator, nomine Canutus, semper sedebat, cujus ingentem beneque instructam navem, in qua mag-
 næ opes cum ipsius uxore, abduxit Sveinn. Postea meridiem versus ad Blyholmum navigant: Canutus Beruvikæ erat cum de præda certior fieret; Bervikenses ut ablata indagent centum marcis argenti inducit. Qui prædam vindicatum ierant, ma-
 ximam partem mercatores erant. Cum apud Blyholm Comes Erlendus cum Sveine maneret, vesperi hic ut sine velorum teg- mine dormirent consilium dat, nocte sequente Bervikenses frequen-
 tes ad eos venturos ominatus; Cum autem procella instaret, ad ea quæ Sveinn dicebat non attendebant se tegentes; in nave autem Sveinis post malum nullum erat tentorium. Sveinn hirsuta tectus penula in cista quadam sedebat & se nocte paratum fore asserebat.*

A. D. 1156 *Einar Skeifr* het skipveri *Sveins*, hann ræddi um at fögr gengi frá um röfkleik *Sveins*; hann er kalladr karlmadr betri enn adrer menn, enn nu þorer hann ecki at hafa tiölld á skipu sínu; vardmenn voru uppi á holmanum; *Sveinn* heyrði at þeir urdu ecki áfátter hvat þeir fá, hann geck upp til þeirra oc spurdi um hvat þeir þrætti? þeir letuz ecki vita hvat þeir fá; *Sveinn* var allra manna skygnstr, oc er hann hugdi at, fá hann at skip foru at þeim nordan XIII, hann geck á skip sitt oc bat þá vaka oc reka af fer tiölldin, oc epter þat gerþiz ákall mikit oc æptu flester á *Svein* oc spyria hvat til rádz skal taka? hann bat menn vera hlióða, enn kvat þat vera sitt ráð at leggja skipinn á mille hólmsins oc meginlandfis oc freyftum at þeir sigla um ofs, þá mun skilia med ofs, enn ef þeir halda at ofs þá róum í moti þeim oc tókum vid sem hardaz ef fundi varom ber saman, enn adrer ráðzmenn mæltu í moti oc kölludu þat eitt ráð at sigla undan oc sva var gert. *Sveinn* mælti, ef þer vilit undan sigla, þá beítit ut á hafit: *Sveinn* var seinst buinn, enn *Anakol* beid hans; þá geck skipit *Sveins* meira oc let hann þá minka siglingina oc beid *Anakols* oc villde ecki at hann væri einskipa epter; þá mælti *Einar Skeifr* er þeir *Sveinn* sigldu vid allt segl; er æi þat *Sveinn* at kyrt standi skipit vart; *Sveinn* svaradí; ecki ætla ec þat, enn ræð ec þer at þu leiter ecki framar á hreyfti mina er þu skyniar ecki fyrer hræðslo saker hvert skipit skrípr edr er þat kyrt; er þat þo allra skipa skiótaz under segli; Sneru þeir *Sveinn* þá inn under *Mosey*; þá fendi *Sveinn* menn til *Edinaborgar* at segja *Skota* kongi frá herfänge þeirra, enn ádr þeir kæmi til borgarinnar, þa ridu XII. menn i moti þeim oc höfðu (a) vid slagalar

(a) *omitt.* 101. 102. 333. *Flat.* 325,

Einar Skeifr nauta erat Sveinis, qui de strenuitate do- A. D.
 mini famam emanare dicebat, habetur, inquit, pro melio- 1156
 ris notæ viro, nunc autem in nave sua tegmen adhibere non
 audet. Vigiles in insula vigilabant; Sveinn hos de iis quæ
 videbant non concordēs esse audiens exscendit, de quo con-
 tenderent sciscitatus. Respondebant se eorum quæ viderant
 nescios. Sveinn oculorum acie plerosque superabat; Cumque
 attenderet, videbat naves quatuordecem e septentrione ipsos pe-
 tere; egreditur in navem suam & ut vigiles, nova relatum, in
 reliquas se recipiant rogat, jubet suos Sveinn ut viligent
 & tegmina dimoveant; Inde ingens vociferatio cum plurimi
 Sveinem de consilio implorarent; jubet ut submissa voce lo-
 quantur, addens consilium esse suum naves inter insulam & con-
 tinentem deducere, periclitemur, inquit, ut nos navigando præ-
 tereant, si vero ad nos cursum dirigant iis remigando contrai-
 binus & sic obvios quam fortissime excipiemus. His alii
 consilarii contradicentes, unicum consilium navigando aufugere
 restare dicebant; quibus obtemperatum. Addit Sveinn, si, in-
 quit, navigando vos subducere vultis, in altum maris cursum
 dirigetis. Sveinem ultimo paratum Anakol expectabat, cum
 autem Sveinis navis velocior esset, vela ex parte contrahi fa-
 cit, manetque Anakolum, nolens eum relinquare. Dixit tunc
 Einar Skeifr cum Sveinn plenis velis navigaret, nonne, inquit,
 est Sveinn! quod prorsus maneat navis nostra? Respondet Sveinn:
 Non puto id, consilium autem tibi do, ne virtutem meam sæ-
 pius provoces, cum non præ timore comperias utrum navis progre-
 diatur, an maneat, attamen sub velis velocissima. Tunc Sveinn
 sub Mossey cursum obliquat & Edinoborgum ad certiozem de
 præda reddendum regem Scotorum mittit. Verum priusquam
 ad urbem venirent, duodecem equitantes, qui tibialia argento
 plena

A. D. slagalarhofr fullar af silfri, oc er þeir funduz, spurdu þeir
 1156 at *Sveini Asleifarsyne*, þeir fögdu til hans, oc spurdu hvat
 þeir villdi hönum; *Skotar* fögdu at þeim væri sagt at *Sveinn*
 veri handtekinn oc *Skota* kongr hefpi sendt þá at leysa hann
 oc fögðu frá erendum sínum; Kongr taldi lítt at feláti *Knutz*,
 enn sendi *Sveini* skiöld dýrann oc enn fleiri giater. Þeir
Erlendr iarl oc *Sveinn* komu heim um haustit til *Orkneyia* oc
 komu helldr síp. Þetta sumar fór *Haralldr* iarl austr i *Noreg*
 þá kom oc utan af *Miklagardi* i *Noreg* *Raugnvalldr* iarl oc
 (b) *Erlendr Skacki*, oc kom jarl liltlu fyrer Jul i *Okneyiar* i
 ríki sitt.

Sætt Raugnvallds jarls oc Erlends jarls.

Þá fóru menn þegar i milli þeirra *Raugnvalldz* jarls oc
 leitudu um sætter oc kærdu bændr einka mál þau er verit
 höfðu med þeim *Erlendi* iarli at hann skyldi ecki veria *Raugn-*
valldi iarli sinn lut eyia, vard þa komit á stefnulagi med þeim
 Jörlum i *Kirkiuvogi* oc á þeirri stefnu bundu þeir eidum sætt
 sína; þetta var tveimr nottum fyrer Jul oc sættuz þeir vid
 þat at hálfar skyldi hafa eyiar hvarr þeirra oc veria báder ríkit
 fyrer *Haralldi* iarli edr ödrum ef tilkalladi; þa hafpi *Raugn-*
valldr iarl engann skipa kost ádr enn skip hans komu austan
 um sumarit; þenna vetr var allt kyrt, enn um varit gerðu
 1157 iarlar ráð sitt i moti *Haralldi* iarli ef hann kæmi austan, oc
 for *Erlendr* iarl til *Hialtlandz* oc skyldi fæta hönum ef hann
 kæmi þar vid; *Raugnvalldr* iarl for yfer til *Þórsár*, því at þess
 var

(b) Erlingr. 101. 102. 333. *Flat.* 325.

plena portabant, obvios habuerunt; cum eos convenirent de Sveine Asleifæ sciscitabantur; Manifestabant Svenoniani ubi esset, quidque cum ipso negotii haberent interrogabant; Reperunt Scoti se Sveinem captum esse audivisse & ipsos a Rege Scotiae ad illum redimendum missos, negotium simul exponentes. Rex parvi aestimabat opes quas amiserat Canutus, Sveini autem præter alia dona clypeum pretiosum misit. Comes Erlendus & Sveinn in Orcades autumnno redeunt, id perquam sero. Hac æstate Comes Haralldus orientem versus in Norvegiam profectus fuerat. Redux etiam tunc in Norvegiam Constantinopoli Comes Rögnvalldus cum Erlendo Skackio, paulo ante festum Julense in Orcades, regnum suum, redit.

A. D.
1156

Conciliantur Comites Rögnvalldus & Erlendus.

Intercedunt statim Comites Rögnvalldum & Erlendum reconciliationi operam navantes, referunt incolæ firmissimum cum Comite Erlendo contractum in eo quod Comitem Rögnvalldum a debita ipsi insularum parte non arceret. Statuitur hinc Kirkiuvogi conventus, in quo transactionem jurejurando stabilivere duabus ante Julia noctibus sub conditione retinendi a quovis dimidii insularum, & regni, si Comes Haralldus vel alii poscerent, defendendi. Habebat tunc Comes Rögnvalldus naves nullas, donec relicta æstate ex oriente venirent; hac hyeme omnia quieta, Vere autem sequente Comites contra Comitem Haralldum si e oriente veniret consilia conflarent, ita ut Comes Erlendus in Hialtlandiam, modo ibi allaberetur, obviam iturus, se conferret, Comes vero Rögnvalldus in Thorsáam, sperabatur

1157

A. D. var van at *Havalldr* iarl mundi þángat þegar leita ef hann kæ-
 1157 mi austan, því at hann átti þar marga vini oc frændr. Þeir
Erlendr iarl oc *Sveinn* voru á *Hialtlandi* um sumarit oc dvöl-
 du skip öll at engi gengu til *Noregs* um sumarit. *Havalldr*
 fór um sumarit austan or *Noregi* oc hafpi VII. skip oc tok
Orkneyiar; enn þriu þeirra urdu (c) sæfara til *Hialtlandz* oc
 toku þeir *Erlendr* iarl þau; þá er *Havalldr* iarl kom i *Orkn-*
eyiar; þá spurdi hann þau típinde at þeir hefpi sætz *Raugn-*
valldr iarl oc *Erlendr* iarl oc þar skyldi hálfar eyiar hvarr
 hafa vid annan, þottiz hann þá síá finn kost oc mundi hönum
 ætlat ecki af löndum, tok hann þá þat ráð at fara yfer á
Nes á fund *Raugnvalldz* ádr þeir *Erlendr* iarl kæmi austan;
 Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru þá á *Hialtlandi* er þeir spur-
 du at *Havalldr* iarl var kominn i *Orkneyiar* á V. langskipum,
 biogguz þeir þá þegar til *Orkneyia* oc fengu i *Dynvaust*
 strauma oc storviþr oc skildi þar med þeim; *Svein* bar þá
 aptr at *Fridarey* á (d) XII. skipum oc hugðu iarl týndann;
 helldu þápan supr til *Sandeyiar* oc var þar fyrer *Erlendr*
 med III. skipum oc vard þar fagna fundr mikill; foru þeir
 þápan til *Hrosseyiar* oc spurðu þar um ferder *Havalldz*
 iarls.

Talat um Sættir.

Nu er at segia frá því at *Havalldr* iarl kom i *Þorsá* oc
 hafpi VI. skip; *Raugnvalldr* iarl var þá i *Suprlandi* oc sat þar
 at brudkaupi því er hann gipti dottr sína *Ingiride Eiviki Slag-*
brell, kom honum þegar niofn at *Havalldr* iarl var kominn
 i *Þorsá*, reid iarl fiölmennr ofan fra *Beruvík* i *Þorsá*; *Eivikr*
 var

(c) sæfa. 101. 102. sæhafa 325. (d) II. 325.

enim statim opem ibi quæsiturus Haralldus, habebat quippe hic ^{A. D.} multos amicos atque cognatos. Comes Erlendus cum Sveine ¹¹⁵⁷ æstatem in Hialtlandia transigebat, commorantibus ita singulis navibus ut nullæ Norvegiam peterent. Relinquit æstate Norvegiam Haralldus, navibus instructus septem, & ad Orcades allabatur, tres autem harum ad Hialtlandiam adversis ventis feruntur & a Comite Erlendo capiuntur. In Orcades devectus Comes Haralldus audit relatum, Comites Rögnvalldum & Erlendum fædus contraxisse, & cuique dimidium insularum retinendum. Videbatur ei tum patere sua fors, nempe quod nihil ditionis sibi destinaretur; hinc consilium capit, ut in Nesum, antequam Comes Erlendus rediret, Comitem Rögnvalldum conventurus, transfretaret. Comes Erlendus & Sveinn in Hialtlandia constituti erant cum audirent Comitem Haralldum cum quinque navibus longis in Orcades venisse. Discedunt hinc statim & in Dynraust ingentes procellas & vorticis vicissitudines patiuntur, unde Sveinn a Comite disjunctus in Fridarey cum duodecem navibus repellitur, opinatus Comitem periisse. Tendunt inde in Sandey obviumque ibidem habent cum tribus navibus Comitem Erlendum, ex conventu undique læti, delati inde in Rossey de itinere Comitis Haralldi certiores redduntur.

De ineunda pace agitur.

Jam referendum est Comitem Haralldum sex instructum navibus in Thorsáam venisse. Comes Rögnvalldus nuptiis in Sudurlandia, cum elocaret filiam Ingiridam Erico Slagbreller, intererat. Audit statim Comitem Haralldum in Thorsáa, devenisse, unde eo cum multitudine, relicta Beruvik, equitat. Erat Eiri-

A. D. var frændi *Haralldz* iarls oc átti mikinn lut i at fætta þá
 1157 oc marger adrer med honum oc segia at þat var einfætt at
 láta sic ecki áskilia fyrer saker frændsemi oc fósturs oc lángs
 felagsskapar er verit hafpi med þeim, kom því sva at stefnu-
 lagi var komit á med þeim oc gripum, skylldu þeir finnaz
 í kastala nockrum í Þorsá oc tala tveir einer, enn jafnmar-
 ger menn hvars þeirra skylldu vera hiá kastalanum; þeir tö-
 ludu lengi oc lagþiz vel á; þeir höfpu ecki fundiz síþan
Raugnvaldr iarl kom i land, oc er áleid daginn var sagt
Raugnvaldi iarli at lip *Haralldz* iarls dróz þangat med vap-
 nom; *Haralldr* iarl kvat þat ecki saka mundu. Þvi næst
 heirdu þeir ut til höggva stórra oc hlupu þeir þá ut; þar
 var kominn *Þorbiörn Klerkr* med mikla sveit manna oc sætti
 þegar áverkum vid menn *Raugnvalldz* iarls, enn þeir kölludu
 iarlar at þeir skylldi ecki beriaz; liopu menn þá til or stad-
 num at skilia þá; þar fellu XIII. huskarlar *Raugnvalldz* iarls,
 (e) enn hann vard fárr i andlite.

Rád Sveins.

Epter þat áttu viner þeirra lut i at koma fættum á med
 þeim, oc kom sva at þeir fættuz oc bundu med eiþum fætt
 sína oc efnudu nýiann felagsskab med trygdum oc handfö-
 lum (f) oc var þetta rádit at þeir skylldu þegar um náttina
 ut til *Orkneyia* á hendr *Erlendi* iarli; þeir helldu (g) X. skipum
 austan á *Petlandsfiörd* oc helldu til *Rinarseyiar* oc lendu i
 Vidi-

(e) *omittit* 333. (f) þetta var fiorum nottum fyrer Mikalsmessu, *erat*
quinque ante festum Michaelis noctibus. add. 325. (g) oc, *pro* X. 333.
 XIII. 323.

cus Comitum cognatus & in concordiam cum Comitibus sancien- A. D.
dam magnam operam, cum aliis permultis, impendebat, dicens 1157
propter cognationem, nutrimentum & societatem, absurdum esse
eos dissentire. Eo venit, ut in statuto conventu, pax inter eos
conciliaretur; Convenirent in castello quodam Thorsæ seorsum-
que colloquerentur, castello autem par utriusque satellitum adsta-
ret numerus. Duravit diu concors inter eos colloquium. Non
convenerant a quo domum redierat Rögnvalldus. Cum ad vespe-
ram declinaret dies, refertur Comiti Rögnvalldo exercitum Co-
mitis Haraldi armatum eo tendere; Rögnvalldus hoc non noci-
turum assererat. Audientes einde foris ictus ingentes excur-
runt; Venerat eo Thorbiörnus Klerkus cum magna cohorte,
Rögnvalldianis statim pro posse nocente; Comites autem suos, ne
confligerent, prohibere; qui in urbe erant eos intercessere.
Occisi sunt ibi tredecim Rögnvalldi domestici, ipsius vero facies
vulnerata est.

Consilium Sveinis.

Post hæc amici sancendam inter eos pacem participabant,
eoque rem deducebant ut conciliarentur & transactionem jura-
mento stabilirent, novam instituentes societatem sub conditione
fidelitatis manu datæ. Consilium inquitur ut sequente statim no-
cte in Orcades delati Comitem Erlendum adoriantur; deducunt
naves decem ad orientem in sinum Petlandicum, & inde in Rinarsey
tenden-

A. D. *Vidivagi* oc gengu þar á land; Þeir *Erlendr* iarl lágu á skipum sínum í *Bardvik*, oc fiá þeir þá þan fiólment á *Rinarsey* oc gerdu þá þan niofn, enn er þeir urdu víffer at iarlar höfðu sætz, þa var þat oc sagt at þeir mundi *Erlendi* iarli ecki láta kost strandhöggva edr annara vísta fanga oc mundu ætla at sitia þeim mat þar í eyjunne; þá gengu þeir *Erlendr* iarl á tal oc leitadi rádz vid lid sitt, kom þat áfamt med þeim at *Sveinn* skyldi ráða hvert rád upp skal taka; *Sveinn* veitti þau andsvör at þegar um nöttina skyldi þeir sigla yfer til *Katanes* oc sagði at þeir hefði ecki styrk til at deila vid þá báða í eyjunum, gerði hann þat yferbragd á at þeir mundi fara til *Supreyia* oc vera þar um vetrinn. Þat var fyrer *Michiálmessö* um aptaninn at þeir sigldu á fiördinn, enn þegar þeir koma yfer á *Nes* hlaupa þeir í bygdina oc reka ofan strandhögg miklil oc á skip sín; straumar voru mikler oc vond vedráttu oc var fiördrinn iafnan ufærr, enn þegar er leidi gaf sendi *Sveinn* mann á báti handan af nesinu oc seger at *Erlendr* iarl hafði höggvit strandhögg á *Katanesi*, oc lágu þuner at sigla til *Supreyia* þegar er gæfi; oc er þessi típinde komu til eyrna þeim *Ragnvalldi* iarli, þá skaut hann á húspingi oc taladi fyrer lipi sínu, bat menn vera vara um sic oc gæta sín vel oc liggia hveria nott á skipum, því at nu er þeirra *Sveins* á engri stundu aurvænt í eyiarnar því helldr sem hann giörer meir ord á at hann muni or landi fara.

Á öndverpum vetri foro þeir *Sveinn* or Þórsá oc vendu vestr fyrer *Skotland*, þeir höfðu (h) VI. langskip oc öll stor oc vel skiput; Þeir toku ródrar leidi, enn er þeir voru á leid

tendentes, in Vidivog naves appellunt, ibique exscendunt. D. A.
1157
 ratur in navibus cum suis in Bardvik comes Erlendus indeque ho-
 minum in Rinarsey congregatorum multitudinem, quænam
 esset, explorat; De comitum autem reconciliatione certiores red-
 duntur, dicebantur Comitem Erlendum prædatum exscendere
 aut alio modo victum quærere non passuri fameque eos in insu-
 lis pressuri. Tunc Erlendus suos consulit, qui uno ore capien-
 dum consilium ipsius comittunt arbitrio. Dat responsum Sveinn
 nocte statim in Katanesum transfretandum esse, exiguas nimis
 vires cum utroque in insulis ad confligendum professus, sub specie
 eos in Hebrides ituros ibique hyematuos. Erat vespera ante
 festum Michaelis ultima cum sinum intrarent, in Nesum
 autem translati in rus excurrunt & multa pecora prædati
 in naves mactant. Mare rapide fluebat ob inclementiam cæli,
 unde sinus semper innavigabilis, ast favente tempestate mitte-
 bat Sveinn quendam suorum in scapha a Neso, nunciatum
 Comitem Erlendum in Katanesia piratarum more prædatum,
 cum suis in Sudurey data occasione navigare decrevisse. Cum
 hæc audiret Comes Rögnvalldus ad convocatos celeriter dome-
 sticos & satellites concionem habuit, jussitque ut prudenter sibi
 caverent, nunc enim, inquit, Sveinn quavis hora in insulas
 venturus speratur, idque eo magis quo manifestat se regio-
 nem relicturum.

Circa initium hyemis Sveinn cum Comite & Thorsáa
 solvens ad occidentales Scotiæ oras cursum dirigit; Habebant
 naves sex longas, singulas ingentes beneque instructas & aura,

Y y

qua

A. D. 1157 á leid komner af *Nesinu* foro niofnarmenn *Raugnvalldz* iarls ut í eyiar at segia hönum típindenn; Jarlar lögdu þá skipum sínum til *Skalpeids* oc villdi *Raugnvalldr* iarl at þeir lagi á skipum um hriþ; þá er þeir *Sveinn* komu vestr af (i) *Stauri*, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi ecki kvelia sic lengr á rodri oc bat þá snua skipunum, vinda á segl sín oc snua undan vedrinu; þessi ráðagerd þotti mönnum helldr umerkilig, enn þo var sva gert sem *Sveinn* villdi, enn er þeir höfdu um siglt, toku sneckior skiott at gánga, því at byrr var godr, oc er ecki getit um ferd þeirra fyrr enn þeir koma til *Orkneyia* í *Vagaland*, þar spurdu þeir at iarlar lágu vid *Skalpeid* á XIII. skipum fyrer *Knarrarstöðum*; Þar var *Erlendr Jungi* oc *Eivikr Slagbreller* oc mart annarra göfugra manna; *Þorbiörn Klerkr* var farinn ut í *Papuley* til *Hákonar Karls* mágs síns. Þat var fiorum nottum fyrer *Simons* messu at *Sveinn Asleifarson* veitti orskurd at hann villdi leggja at *Jörlum* um náttina, enn þat þotti mönnum helldr oráðligt vid þann lipsmun, sem var gert, því at iarl var þess fufari.

Bardagi med Jörlum.

Um náttina gerdi á drífu el blautt, geck *Raugnvalldr* iarl af skipi vid VI. mann oc ætladi í Jorfiöru til bus síns oc vissi ser einkis ótta voner; Þeir *Raugnvalldr* iarl komu á *Knarrarstadi* í elinu, þar bio *Botolfv Begla Islendskv* madr, hann var skállð gott; hann bat *Raugnvalld* iarl med ser vera um náttina oc lagdi mörg ord til; gengu þeir iarl inn oc voru dregin af þeim klæpi, laugduz þeir til svefns, enn *Botolfv* skyldi

(i) Stanri. 101. 102. 333.

qua flante remigarent, utebantur, postquam autem ex Neso A. D. discesserant, investigatores Comitis Rögnvalldi in insulas, nova ¹¹⁵⁷ ipsi relatum, transibant. Hinc Comites naves suas ad Skalpeidum applicant, suadente Comite Rögnvalldo ut ad tempus in navibus morarentur. Sveinn cum suis occasum versus ad Staur vectus, ne diutius remigando se fatigarent suadens, expansa vela ventis committi jubebat; Parvi pendebant hoc consilium; voluntati tamen Sveinis obtemperatur. Postquam autem cursum flexerant, phaseli, ventus enim favebat, cursum acceleraverunt. Nihil de itinere eorum memoriæ proditum est, priusquam in Orcades ad Vagaland venirent. Audiunt hic Comites apud Skalpeid ante Knarraftados cum quatuordecem navibus in anchoris stare. Erat ibi Erlendus Jungius & Eiricus Slagbrellir, præter aliorum nobilium numerum magnum. Adierat in Papilia Hakonem Karl affinem Thorbiörnus Klerkr. Erat quatuor ante festum Simonis noctibus cum Sveinn Asleifæ sequente nocte Comites adoriri decerneret; Videbatur perquam inconsultum cum viribus esset inferior, Sveinn autem consilium suum prævalere volebat, quod, prono magis ad id Comite, sequebantur.

Confligunt Comites.

Sequente nocte mollis decidebat nix. Exscendit tunc cum quinque Rögnvalldus, prædiumque suum Orfiöram, absque metu periculi, petere statuit, cum suis, dum ningit, Knarraftados venit. Habitabat ibi vir Islandus nomine Botolfus cognomento Begla, poeta insignis. Hic Comitem ut apud se pernoctaret multis precibus inducebat. Comes cum suis ingressus vestes exuit; postquam dormitum ierant, Botolfus vigil ageret. Eadem

A. D. skyldi vaurð hallda; þá nott ena sömu lögðu þeir *Erlendr*
 1157 iarl at þeim *Haralldi* iarli oc kvamu á uvart, sva at þeir
Haralldr iarl urdu ecki fyrr varer vid enn þeir heyrdu her-
 ópit; hliopu þeir þá til vopna oc vörduz drengiliga; þar vard
 mikit mannfall oc lauk sva atfokninne at *Haralldr* iarl liop á
 land þá er V. einer menn stodu upp á skipinu; Þar fell
Biarni broder *Erlendz Junga* göfugr madr oc tiutiger an-
 narra manna med hönum, enn fiölldi vard fárt; Aller iarl-
 menn liopu af skipum oc flýdu á land upp; fátt fell af þeim
Erlende iarli enn þeir toku XIII. skip er iarlar áttu oc allt fe þat
 er á var; oc sem lokit var enu mesta starfi frettu þeir at *Raugn-*
valldr iarl háfpi gengit af skipi sínu um kvellit oc fyrst
 upp á *Knarrarstadi* oc þángat foro þeir; *Bótólfr* bondi var
 uti fyrer dyrum er þeir kvamo oc fagnar hann þeim allvel;
 þeir spurdu hvort *Raugnvalldr* iarl væri nockut þar? *Botolfr*
 qvat hann þar verit hafa um nattina, enn þeir letu ákafliga
 oc spurdu hvar hann væri nu oc kvodu hann vita mundu,
 hann retti höndina upp um garþinn oc qvat þetta:

Ferr at fuglum harri,
 (k) fírar neyta vel skeyta,
 van á heidar hæna
 (l) hnackadyz und backa;
 þar (m) lætr álmr er ólmer
 unnlinz stafer finnaz,
 lönd ver loþpungr brandi
 (n) línghæns dregit kyngium.

Jarls-

(k) fitar. 333. (l) kvakadyr vid. 102. knatkadyz 101. hnackadyr vid
 333. (m) vard. 325. (n) línghængs. 333. línghæfn dreginu. 325.

nocte Comes Erlendus cum suis Comitem Haralldum adoritur, ex improvise superveniens ita, ut non comperiat ante auditum militum clamorem. Arripiunt arma & mascule se defendunt. Strage hic edita ingenti, prælium eo modo finitur, ut Comes Haralldus, quinque tantum in nave restantibus, in continentem excurreret. Cecidit hic præter alios centum Biarnius frater Erlendi Ungii, vir nobilis: multi sauciati. Omnes Haralldiani naves derelinquunt & in continentem, fugati, excurrunt. Pauci ex Erlendianis occisi sunt, naves autem quatuordecem, quas possidebant Comites, cum universis in eis opibus, capiunt, & ubi maximum exantlaverant laborem, audientes Comitem Rögnvallum vesperi, nave sua relicta, Knarraftados se contulisse, eosdem petunt. Herus Botolfus ut venerunt, ad fores stabat, humaniter eos excipiens. Interrogantibus num esset ibi Rögnvallus, respondet ipsum ibi pernoctasse. Porro furorem minati ubi jam esset quærebant, Botolfum sine dubio id scire asserentes, extendit sursum trans villam manum canitque:

*It aucupatum dominus,
viri jacula bene adhibent,
spes est perdici
corruat sub colliculo,
ibi arcus, ubi furiosi
viri concurrunt,
(regnum princeps defendit gladio)
struit machinas perdici.*

A. D. Jarlsmenn toku skeid or tuninu, oc þóttiz fá best hafa er
 1157 mest gat hlaupit oc fyrst hefði valld yfer *Raugnvalldi* iarli,
 enn *Botolfr* geck inn oc vakti iarl oc seger honum þau típin-
 de er gerst höfðu nm nattina oc sva hvat iarlsmenn höfðu
 at, hlupu þeir þegar upp oc klædduz, foru síþan i brott oc
 i *Jorfiöru* til bus iarls, oc er þeir komu þar, þá var þar
 fyrer *Havalldr* iarl á laun, fara iarlar þegar yfer á *Nes* á
 sínum báti hvör, annar vid þridia mann, enn annar vid fiorda
 mann; aller menn iarlanna foru yfer á *Nes* hvarr sem fer
 far feck; þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* tóku skip iarlanna
 oc afa fe annat; *Sveinn Asleifarson* let skipa til handa
 fer öllum gerselum *Raugnvalldz* iarls þeim er tekinn
 voru á skipi hans oc fendi hönum yfer á *Nes*; *Sveinn*
 fýsti þess at þeir *Erlendr* iarl legdi skipum sínum ut til *Va-*
galandz oc skyldi þar liggia vid fiördinn er þeir sæi skipa-
 farar þegar er færi frá nesinu, þótti þáþan oc gott at fæta
 áhlaupum ef færi gæfiz á; enn *Erlendr* iarl reed fyrer saker
 áeggianar lipsmanna at þeir foru norðr til *Daminseyiar* oc
 drucku þar um daga i (o) kastala einum miklum, enn lögdu
 hvern aptan skip i tengsl oc svafu a þeim um nætr (p) oc
 leid sva fram til Jola.

Fall Erlends jarls.

Þ at var V. nottum fyrer Jol at *Sveinn Asleifarson* for
 austr i *Sandvík* til *Sigrípar* frendkónu sinnar, hann skyldi
 fætta hana vid nábuu hennar er *Biörn* het, enn ádr enn
 hann for ræddi hann um vid *Erlend* iarl at hann skyldi
 sofa á skipum um nattina oc vera þá æi uvarari þótt *Sveinn*
 væri ecki vid. *Sveinn* var eina nott at *Sigridar* frændkonu
 sinnar.

(o) skála, *diversorio*. 332. 325. (p) *omittit* 332. 325.

Inter Erlendianos, extra campum ædibus adjacentem, qui gressum glomerabant, velocissimus & qui Comitem Rögnvalldum primus assequeretur, vincere videbatur. Verum Botolfus Comiti expergefacto, quæ noctu evenerant & quibus vacarent Erlendiani, narrabat; surgunt statim, vestes induunt indeque discedunt, Jorfiöræ prædium Comitis se conferentes; quo cum venirent, latebat ibi obuius Comes Haralldus. Trajicit statim in Nesum sua quisque scapha, alter cum duobus, alter cum tribus, Comes. Omnes qui Comites secuti fuerant, in Nesum transibant, singuli quas consequi potuere navibus vecti. Comes Erlendus & Sveinn omnes Comitum naves cum ingentibus opibus capiunt. Sveinn Asleifæ omnes quæ in comitis Rögnvalldi nave erant res pretiosas sibi distribui facit ipsique in Nesum mittit; Hortatur exinde ut Comes Erlendus cum suis naves in Vogaland deductas ad anchoras detineret, ut naves si a Neso tenderent conspicerentur; Aptus etiam si ansa daretur incursionibus locus videbatur; Comitis autem Erlendi, auxiliares cum hortarentur, consilium valebat ut septentrionem versus ad Damisey veherentur, ibique dies in magno quodam castello potando consumarent, in navibus autem quavis vespera conjunctis dormirent, eundem ad Julia usque morem tenentes.

Cædes Comitis Erlendi.

Erat quinque ante Julia noctibus cum Sveini Asleifæ orientem versus Sandvicam iret, cognatam Sigridam conventurus, & ipsam cum vicino, cui nomen Biörn, reconciliaturus. Verum antequam abiret, Comiti Erlendo suadebat ut in navibus noctu dormiret, seque quamvis absente securus non degeret. Sveinn unam tantum noctem apud Sigridam hospitabatur. Gislius nomen erat

A. D. finnar. *Gist* het landfeti (q) *Sigridar* oc kær vinr, hann
 1157 bad *Svein* at hann skyldi gista þar (r) hafpi hann heita látit
 mungat oc villdi veita þeim *Sveini*. Þá er þeir koma (s)
 til *Gils* var þeim sagt at *Erlendr* iarl hefpi ecki gengit til
 skipa um kvellit, oc þegar er *Sveinn* spurdi þetta, fendi
 hann *Margat Grimsfon* til Jarlsens oc tva menn adra, oc
 bat hann gefa gaum at ráðum sínum þott hann gerdi eigi
 sva hina fyrri nottina, enn þat þycki mer uggligt at ec
 þurfa skamma stund at gera ráð fyrirer iarli þessum; Þeir *Margadr*
 foru á fund *Erlendz* iarls oc fögdu honum ord *Sveins*;
 menn iarls qváu honum undarliga farit, fögdu at honum
 þotti adra stund ecki ufært, enn stundum var hann so hræddr
 at hann vissi ecki hvar hann skyldi vardveita sig edr adra,
 fögduz þeir mundi sofa i nádum á landi oc fara ecki til skipa;
 Jarl kvat sva vera skyldu sem *Sveinn* hafpi fyrirer mælt, oc
 geck *Eelendr* iarl til skipa, (t) oc fíorer menn oc XX, enn
 aller adrer lágu at hufi; þeir *Margadr* lögdu i adra Vík skamt
 þapan; Þessa sömu nott komu þeir *Raugnvalldr* oc *Haralldr*
 iarl at uyörum *Erlendi* iarli sva at vardmenn þeir er vöktu
 á eyjunne oc skipinu urdu ecki varer vid fyrr enn þeir
 geingu upp á skipit. *Ormr* het madr enn annarr *Ufvi*,
 þeir voru i fyrerrumi á skipi iarls; *Ufvi* liop upp oc villdi
 vekia iarl oc gat eigi vakt hann, sva var hann dauddru-
 ckinn; *Ufvi* þrífr upp iarl i fáng fer oc liop utbyrdis med
 hann oc i epterbát er flaut vid skipit, enn *Ormr* liop á an-
 nat bord oc komz á land, þar fell *Erlendr* iarl oc flester
 menn adrer þeir er á skipinu voru; Þeir *Margadr* vöknudu
 vid

(q) Sveins 325. 332. (r) oc síá yfer ráð hans, *reique familiaris statum observaret.* addit 332. (s) um kvellit, *vesperi.* addit 332. (t) med XX. menn, 325.

erat viro fundi Sigridæ conductori caroque amico; hic, rogans ut
 ibi hospitaretur, cerevisias, quas Sveini cum suis propinare Sveinn
 volebat, calefecerat. Cum ad Gislum venissent, audiebant Co-
 mitem Erlendum vesperi in naves non egressum, de quo certior
 Sveinn, mittit statim ad Comitem, cum duobus aliis, Margadum
 Grimi, rogans ut, quamvis priore nocte sua oblitus fuerit, consiliis
 suis attenderet. Verum timeo, inquit, ne diu huic Comiti consilia
 suggerere opus habeam; Convenit Margadus cum suis Comi-
 tem Erlendum refertque verba Sveinis. Erlendiani Sveinem
 admiratione dignum asseriebant, jam ei tutum videri, jam ubi
 se aut suos custodiret præ timore nescire; Adjiciunt præterea
 se quietos in continente dormituros, non autem naves petitu-
 ros. Comes Sveini obtemperandum esse asserit, & in naves
 cum viginti quatuor egreditur, reliqui autem omnes in domo
 requiescunt. Margadus cum suis in sinum quendam inde non
 procul appellit. Eadem nocte Comites Rögnvalldus & Ha-
 rallus Comitem Erlendum ex improvise superveniunt, ita ut
 vigiles, qui in insula & nave vigilabant, non prius comperirent,
 quam navem ascenderent. Ormus nomen erat viro, alteri au-
 tem Ufus; hi in interscalmio ante mediam Comitum navem;
 surgit repente Ufus & Comitem vult expergefaceri, ast, nam
 supra modum ebrius erat, nequit; Arreptum igitur aufert &
 in scapham quæ puppi adhærebat exsilit; Ormus autem ex altero
 latere se demittit & in terram enatat. Cecidit hic Comes Er-
 lendus cum plurimis aliis qui in navibus erant. Vociferatio mi-
 litum Margadum cum suis noctu excitat, unde, arreptis remis,

A. D. vid herópit um nottina oc toku til ára oc reru fyrer nesit,
 1157 nýlýse var mikit oc fá þeir at iarlarnar lögdu frá, þóttuz þeir
 þá íkilia at um mundi hafa skiptz med þeim, reru þeir á brott
 oc fyrst til *Rennadals* oc fenda mann til *Sveins Asleifarsonar*
 at segia hönum hvat þeir höfdu (u) feet. *Haralldr* iarl villdi
 grid gefa mönnum *Erlendz* iarls, enn *Raugnvalldr* iarl villdi
 bípa fyrst hvort lík *Erlendz* iarls fyndiz (v) epr ecki; lík iarls
 fanz tveim nottum fyrer Jol oc var spiótskapt feet standa upp
 i þarabruki, enn þat spiot stod i gegnum *Erlend* iarl; þá var
 lík hans fært til kyrkiu, enn grid voru gefin mönnum iarls
 oc sva huskórlum *Sveins* fíorum er tekner voru. (x) *Jon* het
 madr oc kalladr *Vængr*, hann var systirson *Jons Vængs* er fyrr
 var getit; *Jon* hafði verit med *Hakone Karli* oc hafði gert
 systir hans barn oc hlaupiz þá á brott i víking med *Anakol*,
 enn nu var hann med *Erlende* oc hafði þó ecki verit i bar-
 daganum; menn *Erlendz* iarls sóttu aller *Kirkiuvog* oc gættu
 sín i *Magnus* kirkiu; Jarlar fóru þángat oc var lagdr sættar
 fundr i kirkiu, *Jon* náði ecki fyrr sættum af Jörlum enn
 hann het at gera brudkaup til konunnar; þar fóru aller menn
 jörlunum eida (y) oc geriz *Jon Vængr* ármadr *Harallds* iarls.

Sveinn drap Erlend.

Epter fall *Erlendz* iarls for *Sveinn Asleifarson* til *Rennadals*
 oc fann þar *Margad* oc kunnu hönum glögglega at segia
 frá þeim tíþindum er görz höfðu i *Daminsey*; síþan foru
 þeir *Sveinn* til *Rolfseyiar* oc komu þar at flódi síófar, þeir
 báru

(u) spurt, *audiverant*. 332. (v) eþa hefði hann undan komiz, *vel an-
 evassisset*. 333. (x) *Joan*. 332. (y) oc gerðu þeir þat mál helldr
 ovant. *Idque sine ambagibus. addit* 332. 325.

promontorium præterlegunt. Novilunio instante vident Co- A. D.
mites discidere conjicuntque ipsos vicisse; Abremigant primum 1157.
Rennadalum mittuntque ad Sveinem nunciaturos quæ vide-
rant. Comes Haralldus Erlendianos dimittere voluit, Comes
autem Rögnvalldus primum utrum funus Erlendi inveniretur
nec ne exspectare. Reperitur cadaver duabus ante festum Ju-
lense noctibus cum hastæ manubrium inter algas exsurgere con-
spiceretur, verum hac Comes transfixus fuerat. Funus ad
templum transportatur; Erlendiani autem nec non domestici
Sveinis, qui capti erant pace, donantur. Jonas nomen erat
viro, cognomen Vængus, qui Jonæ Vængi, supra memorati,
sororius. Adhæserat Jonas Haconi Karl & ex ipsius sorore
prolem susceperat, Anakolum cum piraticæ vacaret secutus;
nunc autem, Comitibus Erlendi licet assecla, prælio non inter-
fuerat; Erlendiani omnes Kirkiuvogum ibique intra templum
Magno sacrum evasuri, se recipiunt. Conferunt se eo comi-
tibus, statuto in templo conventu. Jonas non potuit prius comi-
tibus conciliari quam scæminam uxorem ducere promitteret.
Omnes tunc juramentis Comitibus se submitunt. Jonæ Væn-
go Comitibus Haralldi bona procuranda committuntur.

Sveinn Erlendum occidit.

Post cædem Comitibus Erlendi Sveinn Rennadalum petit ibi-
 que Margadum convenit, qui ipsi distincte omnia, quæ apud
 Daminsey acciderant, referre potuit. Sveinn dein cum suis in
 Hrolfsey se confert, instante fluxu maris eodem veniens;

A. D. báru reida allann af skipum oc fá ráð fyrer, þeir skiptu mön-
 1158 num i bygder oc helldu frettum til Jarlanna oc annarra hin-
 na fremstu manna hvat hveriger hefþiz at; *Sveinn Asleifar-
 son* geck i fiallit vid (z) fimta mann, oc ödrum megin til
 fiofar oc leynduz á bænum i myrkrinu, þeir heyrdur þar manz
 mælgj mikla, þeir voru þar fedgar; Þorfinnr, *Augmundr*
 oc *Erlendr* mágr þeirra, hann *Erlendr* hældiz um þat at hann
 hefþi veitt *Erlendi* banafár, enn aller þeir þottuz þó vel hafa
 fram gengit, oc er *Sveinn* hafþi þetta heyrtr, (a) geck hann
 inn at þeim (b) oc þeir förunautar, *Sveinn* vard skiotaztr oc
 hió *Erlend* þegar bana högg; þeir toku Þorfinnr höndum oc
 höfþu med fer, enn *Augmundr* var fárr nockut; þeir *Sveinn*
 foru á Þingavöll til *Helga* födrbrodr síns oc voru þar aundverd
 Jolin á laun. *Raugnvalldr* iarl for til *Daminseyiar* at Jolum,
 enn *Haralldr* iarl var i *Kirkiuvogi*, *Raugnvalldr* iarl fendi
 menn á Þingavöll til *Helga* oc bat hann segja fva *Sveini*
 frænda sínum, ef hann vissi nockot til hvar hann var, at
Raugnvalldr iarl baud hönum til sín um Jolin oc qvadz
 vilja eiga lut i at fætta þá *Haralldr* iarl; oc er *Sveini* komu
 þessi ord fór hann á fund *Raugnvalldz* iarls oc var med hö-
 num ofanverd Jolen (c) i godu yferlati.

Frá Haralldi jarli oc Sveine Asleifarfyne.

Epter Jolinn var lagdr fáttarfundr med Jörlunum oc
Sveini, oc skyldi þeir luk a þeim málum er ádr var (d) á fæzt,
 oc

(z) VI. 332. 325. (a) deficit hic in totum. 325. (b) omittit 101.
 102. (c) omittit 332. (d) æi, addit 332.

*Cuncta armamenta navis auferunt eisdemque prospiciunt; mit- A. D.
tebantur in villas ibidem mansuri, quid autem Comes & mayo- 1158
ris notæ viri struerent, inaudiunt. Sveinn Asleifæ ipse quin-
tus in montem ascendit & ultra ad mare donec in villam ve-
niret inter tenebras clam progressus est. Audiunt intus gar-
rientes. Erat ibi pater Thorfinnus, filius Augmundus &
ipsorum affinis Erlendus, qui se Comiti Erlendo lethiferum
vulnus inflixisse jactabat, omnes autem mascule conflixisse sibi
videbantur. His auditis Sveinn cum sociis ingreditur, ipsos
accedit & Erlendum absque mora ictu interficit. Captum
Thorfinnum secum abducunt, Augmundus autem perquam vul-
neratur. Sveinn cum asseclis Thingvölli patrum suum Hel-
gium convenit & apud eum primo Juliorum latitat. Comes
Rögnvalldus tempore festi Julensis in Daminsey se confert, Co-
mes vero Haralldus Kirkiuvogi sedet. Mittit Comes Rögn-
valldus nuncios Thingvöllum rogatque Helgium ut indicet cog-
nato Sveini, si ubi esset ipsi constaret, Comitem Rögnvalldum
eum tempore festi Julensis ad se invitare, eumque paci in-
ter Comitem Haralldum & ipsum sancienda operam dare velle.
Cum Sveini hoc veniret nuncium, convenit Comitem Rögnvall-
dum & apud ipsum ultimam Juliorum partem, humaniter ha-
bitus, commoratur.*

De Comite Haralldo & Sveine Asleifæ.

Post festum Julense conventus inter comites Sveinemque sta-
tuitur, in quo res, de quibus antea contraxerant, transfige-

A. D. 1158 oc er þeir funduz, átti *Raugnvalldr* iarl mikinn lut i at sætta þá, enn menn nær aller voru þar um helldr tillaga harder, þeir er æi voru frændr edr viner *Sveins*, fögdu jafnan uróa af hönum standa (e), enn þat vard at sætt at *Sveinn* skyldi giallda hvorum Jarlanna mörk gullz oc (f) hafa hálfar jarder sínar oc lángskip gott; *Sveinn* svaradi gerpinne; þá munu vorar fætter best halldaz ef ec er uraktr; ecki villdi *Raugnvalldr* iarl hafa gialldit af *Sveini*, qvadz i engu vilia hrekia hann, qvadz miklu meiri slægr pyckia til trygdar oc vináttu hans enn (g) i fe. *Haralldr* iarl fór epter fættina til *Garekseyiar* oc bió helldr (h) usparliga kornum *Sveins* oc því ödru sem þar var; enn er *Sveinn* spurdi þetta kærði hann fyrer *Raugnvalldi* iarli skada sinn or kvat slikt sættabrygde, oc qvadz vilia fara heim oc síá um faung sín; *Raugnvalldr* iarl mælti, ver med mer *Sveinn* oc man ec fenda ord *Haralldi* iarli (i) því at hann mun verda þer ofmadr vid at eiga i deilunum, þott þu fert mikill fyrer þer oc madr vafkr; *Sveinn* villdi ecki letiaz láta oc for med hinn X. mann á skutu i *Gáreksey* oc kom síþ um qvellit, (k) þeir foru á bak hufum, *Sveinn* villdi at þeir kveikti elld oc bæri at skálanum, oc brendi bæinn oc þar med iarl inne; *Sveinn Blakarason* het madr, hann var mefst háttar þeirra manna er þá voru med *Sveini*; hann latti þefs miöc oc qvat vera mega at iarl væri ecki á bænum, enn þott hann væri þar, seger hann at þeir mundu ecki láta ná utgöngu konu hans ne dottr

- (e) ef hann væri eigi giörr brött or eyionum, *si ex insulis non relegaretur. addit 332.* (f) láta. 332. (g) enn yfe, *indignationi. 101. 102. 333.* (h) usþakliga, *insolenter. 332.* (i) oc leggja enn i umræðu mál yþor, enn ec vil eigi at þu ætlir þat at keppa vid *Haralld* iarl, *Et inter vos transigere conabor, nolens te cum comite Haralldo contendere.* (k) þeir fá elld í bakhufi, *ignem in æde posteriori conspiciunt. addit 332.*

vent. Cum una convenirent Comes Rögnvalldus, iis concilian-
dis magnam operam impendebat, omnes autem fere qui cognati
aut amici Sveinis non erant, contraria suadebant, asserentes
ipsum jugiter seditionum causam existere. Ita vero transactum
est, ut Sveinn cuique Comitum marcam auri penderet retineret-
que, cum dimidio prædiorum, navem longam. Alloquebatur
arbitros Sveinn; Concordia, inquit, nostra firmissima erit si
injurias non patiar. Noluit a Sveine acceptare multam Co-
mes Rögnvalldus, dicens se nulla in re ipsum vexare velle, &
firmam ejus amicitiam opibus longe præferre. Comes Haral-
ldus post conventum in Gäreksey se confert & frumenta, nec non
res alias, quæ ibi erant, consumit. Verum cum hæc audiret
Sveinn, damnum Comiti Rögnvalldo queritur, talibus fædus
frangi & se ad invisendas res suas domesticas iturum dicit.
Regerit Comes Rögnvalldus, apud me Sveinn manebis, mittam
nuncium ad Comitem Haralldum, ipse enim te in contentioni-
bus, quamvis magnitudinem præ te feras & vir fortis sis,
superabit; Sveinn se dissuadi non passus cum novem Gareks-
eyam scapha vehitur seroque vesperæ eo delatus pone ædes sub-
sistit; Vult ignem cubiculo admovendo villam cum incluso
comite comburere. Sveinn Blakaris nomen erat viro qui in-
ter sequentes hac vice Sveinem maxima notæ erat. Dissuade-
bat hic admodum facinus, asserens Comitem forte non domi esse,
verum quamvis ibi esset, eos ipsius uxorem aut filiam exire
non permissuros, inclusas autem comburere non audendum,
Accedunt

A. D.
1158

A. D.
1158

(l) dottr, enn seger at þat var ufært at brenna þær inne; þeir *Sveinn* gengu at dyrunum oc inn i fordyrnar, liopu menn þá upp i skálanum oc komu aptr hurdinne, urdu þeir *Sveinn* varer at jarl var ecki á bænum, enn þeir er inne voru gáfu upp vörnina, oc felldu þeir *Sveini* vopn sín oc gengu ut slipper aller oc gaf *Sveinn* grip öllum huskörlum *Harallds* iarls. *Sveinn* steypti nidr öllu munngati sínu oc hafpi á braut med ser konu sína oc dottr; hann spurdi *Ingiríde* konu sína hvar *Haralldr* iarl væri, enn hun villdi ecke segia; *Sveinn* mælti, þegi þu þá oc bend mer, ecki villdi hun þat, þvíat hun var frændkona iarls; af höndum felldi *Sveinn* vopnin sum er þeir komu á skip; enn er þetta allt saman spurðiz var lokit fættum þeirra; *Haralldr* iarl hafpi farit til eyiar einnar at veida hera; *Sveinn* hellt til *Helliseyiar*, hun er fióbrött oc hellir mikill i biörgunum oc fell fiór fyrer hellismunnann at flodunum. Þá er huskarlar iarls fengu vapn sín af þeim *Sveine*, þá foru þeir á fund *Harallds* iarls oc sögdu hönum frá skiptum þeirra *Sveins*; iarl let hrinda fram skipi sínu oc eggjadi at róa epter þeim *Sveine* oc látum nu til stáls sverfa med ofs, toku þeir þá rodr epter þeim sva at hvarer fá adra oc kenduz, oc er *Sveinn* ser at þeir iarl draga epter þeim, þá ræddi *Sveinn* um, ver manom verda at leita ofs ráds nockors, því at mer er ecki um at finna iarl þann veg sem (m) til er hagat um lidzmun þann er vera mun, mano ver taka þat rád at fara til hellisins oc vita hvat þar skiptiz at voru máli; þeir *Sveinn* komu til hellisins at (n) utfalli oc settu upp skipit, því at hellinn veik upp i biörg, fell þá fiár fyrer hellismunnann; þeir *Haralldr* foru at leita þeirra um daginn um eyrna oc fundu

(l) dætr, *filius*. 332. (m) til bakat er 332. (n) at falli 332.

Accedunt ingrediunturque fores, hinc qui in cubiculo erant A. D. januam claudunt. Comperit Sveinn cum suis Comitem domi 1158 non esse, qui vero intus erant se dedunt, arma Sveini tradunt & omnes inermes egrediuntur. Domestici Comitis singuli a Sveine pace donantur. Sveinn totum diffundit zythum uxoremque cum filia abducit. Ingridam ubi Comes Haralldus esset interrogat, illa vero dicere noluit; Adjicit Sveinn, tace igitur digitoque mihi monstra. Noluit etiam hoc facere; cognata enim erat Comitis Haralldi. Sveinn arma quædam, cum ad naves rediret, reddebat. Cum autem hæc omnia in vulgus emanarent, cum Comite Haralldo pax rumpebatur. Ierat Comes in insulam lepores captatum. Sveinn in Hellisey tendit; est hæc insula ad mare acclivis & in præruptis antrum ingens, cujus ad os fluens mare allabatur. Postquam reddiderat Sveinn arma, domestici Comitem Haralldum conveniunt & ipsi cum Sveine acta referunt. Comes navem suam raptim exponi Sveinemque peti jubet; nunc, inquit, cum iis ultima tentabimus; hinc remigando eos sequuntur ut alii alios viderent; Cum Sveinn cum suis Comitem se sequi videret, nunc, inquit, consilium quoddam nobis eligendum, nolo enim, tanta, quantam præfagio, virium disparitate existente, comitem convenire; Capiemus consilium ut antrum adeamus experturi rei præsentis exitum. Sveinn cum suis ad antrum venit refluyente mare extrahitque navem, antrum enim, cujus os tunc aquis circumdatum, in altis præruptorum. Quærit eos Haralldus cum suis hoc die in insula & non reperit;

Aaa

nullam

A. D. fundu þá ecki, þeir sá engar skipafarar frá eyjunne, þetta
 1158 undruduz þeir miök, þótti þeim ulíkligt at *Sveinn* mundi
 hafa sockit niðr; þeir reru umhverfis eyrna at leita (o) skip-
 fins oc fundu ecki, sem líkligt var, gerðu þeir þá þat hellz
 af at þá mundi borit hafa at öðrum eyjum, foru þeir þán-
 gat þá sem þeim þótti líkaz, var þat oc miök jafnskiott er
 þeir jarl reru á brott oc fiárin fell frá hellismunnum; þeir
Sveinn höfðu heyrð vidrædu iarlis oc hans manna; *Sveinn*
 let þá epter skipit i hellinom, enn þeir toku byrðing einn
 (p) er munkar áttu, helldu til *Sandeyiar*, gengu þar upp á
 eyrna (q) oc komu á bæ þann er heiter á *Völunefi*, þar bió
 sá madr er het *Bárdr*, hann var frændi *Sveins*, þeir (r) kvöð-
 du hann ut leyniliga oc seger *Sveinn* at hann vilði þar vera;
Bárdr kvat hann mundu slíku ráða, enn ecki þori ec at þer
 seut ecki á laun; þeir geingu inn oc voru einn i hufi sva
 at vandbalkr einn var i mille þeirra oc annarra manna;
 laundyr voru á hufinu því er þeir *Sveinn* voru í oc var ladit
 i grioti lausliga; þann aptan kom *Jon Vængr*, ármadr *Haralldz*
 iarlis oc þeir VII. saman, tók *Bárdr* bondi vel vid þeim oc
 voru gerfer elldar storer fyrer þeim oc bökuduz þeir vid;
Jon var óþmáligr oc ræddi um típinde þau er gerz höfðu
 um skipte þau er iarlar höfðu vid áttz oc *Sveinn*, ámælti
 hann miök *Sveini* oc qvat hann vera gripniding oc engum
 truann, hafði hann nu sætz vid *Haralld* iarl oc vilði þegar
 fara at hönum oc brenna hann inne, sagði oc alldri mundi
 vera

(o) Sveins. 332. (p) fornann í eyjunne. *addit* 332. (q) enn hrundu ut
 byrðinginum oc rak hann um strandir þar til er hann braut, *navem vero*
onerariam in mare protrudunt, quæ in littora ejecta, tandem frangitur. add.
 332. oc brendu byrðinginn, *comburent.* 101. 102. 333. *Flat.* (r)
 Kollo *heic in totum deficit fragmentum.* 332.

nullam navem ab insulis discedere vident, quod admodum mirati, verisimile non credebant humum eum devorasse. In- A. D.
fulam undique circumeunt, quærunt navem & non inveniunt, 1158
quod virisimile. Conjiciunt igitur eos ad alias delatos esse
insulas, & eo, ubi verisimillimum videbatur, eunt. Erat
quoque statim cum abremigarent quod mare ab ore antri
reflueret. Sveinn colloquium comitis cum suis audierat; relin-
quit tunc in antro navem, assumit autem navem onerariam
quam possidebant monachi, tendit in Sandey, exscendit com-
buritque navem. In insulam cum suis egressus, venit in præ-
dium cujus nomen Völunes, habitabat ibi vir nomine Bardus
cognatus Sveinis; huic clanculum exire rogato, Sveinn se ibi
manere velle indicat. Bardus ejus voluntatem hac in re futu-
ram, non vero, inquit, audeo vos apparere; ingrediuntur &
in domo seorsum degunt, ut sepimentum tantum inter ipsos &
domesticos esset. Erant in domo in qua Sveinn cum suis mane-
bat fores secretæ & in his lapides tantum coacervati. Venit hac
vespera Jonas Vængr, cui bona Comitis procuranda, cum suis
sex; Hos colonus Bardus humaniter excipit; ad ignem qui in
ipsorum gratiam succensus erat se fovebant. Jonas procax
erat & de actis inter Comites nec non Sveinem loqueba-
tur; Incusabat admodum Sveinem, fædifragum nemini-
que fidum esse asserens; Comiti, inquit, Haralldo pridem re-
conciliatus, ipsum statim adoriri ædibusque inclusum comburere
voluit, adjicit præterea pace, donec Sveinn expellatur, regio-

A. D. 1158 vera frid i lande fyrr enn *Sveinn* væri or landi rekinn; *Bárdur* bondi oc förunautar *Jons* fvörudu helldr fyrer *Sveinn*, epter þat tok *Jon* at ámæla *Erlendi* iarli oc kvat þat æi skada þott hann hefpi látiz, kalladi hann þann offamann at engi mátti frialst höfud striuka fyrer hönum, oc er *Sveinn* heyrði þetta, þá mátti hann æi standaz, oc þreyf til vopna sinna oc liop at laundryrum oc hratt or griotinu, þá vard hark mikit; *Sveinn* ætladi at hlaupa fyrer skáladyrnar; *Jon* sat i skyrtnu oc línbrokum, oc er hann heyrði til *Sveins*, batt hann skó sína, oc liop ut frá elldinum oc þegar á brott frá bænum, enn nýdmykr var á oc frost mikit, hann kom um nottina á annann bæ oc var kalinn miöc á fotum sva at afleyfði sumar tærnar; *Sveinn* gaf grip förunautum *Jons*, fyrer ord *Bárdar* bonda. *Sveinn* var þar um nottina, enn epter um morgininn foru þeir brott þarþann med skutu er *Bárdur* átti oc feck *Sveini*; foru þeir þá suþr i *Bardzvik* oc voru vid helli einn; *Sveinn* var stundum um daginn at hufi oc drack þar, enn svaf vid skip um nætr oc gætti sín sva vid uvinum sínum.

Frá Raugnvalldi oc Sveini.

Þat var einn morgin snemma at þeir *Sveinn* fá lángskip mikit frá *Hrolfsey* oc til *Rínarseyiar*, oc kendi *Sveinn* þegar at þat var skip *Raugnvallds* iarls þat er hann var siálfr vanr at stýra oc lögdu til *Rínarseyiar* oc þar at sem lá skuta þeirra *Sveins*, oc gengu V. menn upp af skipe, enn þeir *Sveinn* voru á hæd nockorri oc grýttu þarþan á menn iarls, oc er þeir fá þat af skipinu, brutu menn upp vapn sín, enn er þeir *Sveinn* fá þat hlupu þeir af hæðinne oc i fiöruna oc
hrundu

nem non gavisuram. Colonus Bardus, cum Jonæ itineris sociis, Sveinem aliquantum excusabat. Postea Jonas Comitem Erlendum vituperare cæpit, mortem ejus nullum attulisse detrimentum & hominem furiosum, ita ut nemo ab eo securus esse potuerit, asseruit. Sveinn hæc audita tolerare nequit, ad occultas accurrit fores, lapides discutit & facto inde ingenti strepitu in cubiculi fores se vult recipere. Jonas indusio braccisque linteis amictus sedebat, cum Sveinem adesse audiret, calceos pedibus inducebat a foco excurrebat, & a villa statim fugiebat. Verum densæ, cum acri frigore, tenebræ; noctu in aliam villam venit, pedes autem tantum ceperat gelu, ut quidam eorundem dissolverentur digiti. Sveinn, intercedente colono Bardo, socios Jonæ securitate donabat; pernoctabant hic, sequente vero mane discedebant, vecti, quem colonus possidebat, Sveini tradito, phaselo. Tendunt hinc meridiem versus Thrasvikam & in antro quodam degunt. Sveinn diebus interdum in ædibus potabat, in navibus vero noctibus dormiebat, ab hostibus ita cavens.

A. D.
1158

De Rögnvaldo & Sveine.

Forte diei cujusdam mane Sveinn cum suis navem longam à Rolfsey ad Rinarsøy tendere videt eamque comitis Rögnvalldi, quam regere solitus erat, esse agnoscit. Appellunt ad Rinarsøy ubi stabat phaselus Sveinis; exscendunt quinque a nave comitis, verum Sveinn, cum suis ex colliculo quodam lapides in eosdem conjiciunt, quod cum in nave viderent, rapiunt arma. Hoc animadverso Sveinn ex monticulo in littus decurrit, propellit phaselum, eundemque ingreditur: navis longa,

A. D. 1158 hrundu ut skutunne oc lupu þar á; lánghkipit hafði rendt upp svo at þat var fast. *Sveinn* stóð upp i skutunni er þeir reru ut hiá langskipinu oc hafði spíot i hendi, enn er *Raugnvalldr* iarl sá þat, þá tok hann skiöld oc setti fyrer sic, enn *Sveinn* skaut ecki spíotinu, enn er iarl sá at skilia mundi med þeim, let hann bregða upp friðskylldi oc beiddi at þeir *Sveinn* skyllde at landi fára, enn er *Sveinn* sá þat bat hann sína menn at landi leggja oc qvedz enn vid þat bezt una ef hann yrde fáttr vid *Raugnvalld* iarl.

Frá Haralldi jarle oc Sveine.

Efter þat gengu þeir á land *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* oc töludu tveir samt lengi oc lagðiz vel á med þeim, oc er þeir sátu a talinu, þá sá þeir sigling *Haralldz* iarls er hann fór frá *Katanefi* oc til *Vagalanz*, oc er skipit bar under, þá spurdi *Sveinn* iarlinn hvat til ráða skylldi taka? Jarl seger at *Sveinn* skyllde fara yfer á *Nes* þá þegar; Þetta var á lánghföstu; þeir foru jafnsnemma or *Rinarsey*, for iarl til *Hrossseyiar*, enn *Sveinn* fór vestr i *Straumsey*, oc sá þeir *Haralldr* iarl skipit oc þottuz kenna at *Sveinn* átti, helldu þeir þegar á fiördinn efter þeim, oc er þeir *Sveinn* sá at iarl hellt efter þeim, þa gengu þeir af skipinu oc leynduz; Enn er *Haralldr* iarl kom til *Straumseyiar* sá þeir skipit *Sveins* oc grunadi at manna vister mundi vera nærri oc villdu því ecki á land gánga. *Amundi* het madr oc var *Hnefason*, hann var vinr *Haralldz* iarls enn födrbroder stiupbarna *Sveins Asleifarsonar*; hann fór á milli þeirra oc gat því vidkomit at ballðaz skylldi en sama fætt sem giör hafði verit um vetrinn, þá

ad littus prius depulsa, nunc fixa hærebat. Sveinn in phaselo, A. D. cum navem longam remigando præterirent, stabat, hastam manu tenens, quo viso comes Rögnvalldus, assumit clypeum sibi que præfigit, Sveinn, vero hastam non mittebat; cum vero comes eos sejungi videret, clypeo pacis suspenso securitatem indicat rogatque ut Sveinn cum suis ad littus redeat, quo animadverso Sveinn suos redire jubet, adhuc se maxime contentum asserens cum comite Rögnvalldo in concordiam reduci.

De Comite Haralldo & Sveine.

Exscendebant postea comes Rögnvalldus & Sveinn ac diu seorsum colloquebantur, concordēs. Verum inter colloquium conspiciunt navigantem comitem Haralldum cum a Kataneso tenderet in Vagalandum. Cum navis ad eos appinquaret, quærit Sveinn Comitem quid consilii capiendum? regressit ipsi statim in Nesum transeundum; erat hoc tempore quadragesimali. Simul uterque ex Rinarsey discedit; Comes in Rossey, Sveinn vero occasum versus in Straumsey. Vident navem Haralldiani agnoscuntque esse Sveinis; hinc statim eam in sinum insequuntur; cum Sveinn Comitem se sequi videret, latitant & navem relinquunt. Verum cum perveniret ad Straumsey Comes Haralldus, videbant navigium Sveinis &, suspicati homines non procul abesse, exscendere nolebant. Amundius nomen erat viro Hnefi filio, erat ille amicus Comitum Haralldi, patruus autem vitricorum Sveinis Asleifæ; hic eos intercessit effecitque, ut eadem, quæ hyeme sancita erat, pax firma maneret. Oritur tunc procellosa tempe-

A. D. 1158 þá hliop á stormr vedrs, oc urdu þeir þar at vera um not-
tina hvarer tveggio, oc skipadi *Amundi* þeim i eina reckiu
bápum *Haralldi* iarli oc *Sveini*; i því hufi hvíldu marger menn
hvars þeirra. Epter sætt þessa for *Sveinn* yfer á *Nes*, enn
Haralldr iarl yfer i *Orkneyiar*. Þat spurdi *Sveinn* til orda
iarls at hann kalladi sætt þeirra helldr lausliga; lítinn gaum
gaf *Sveinn* at því, hann fór suþr í *Dala* oc var um *Páskana*
med *Sumarlipa* vin sínum, enn *Haralldr* iarl for norðr á
Hialtland oc var þar miök lengi um varit. *Sveinn* for
sunnan epter *Páskana* oc mætti á leiddinne brædrum *Jon*
Vængs tveimr, het annar *Bunu-Petr* enn annar *Blán*, þeir
Sveinn toku þá höndum oc toku af þeim feet allt, enn fluttu
þá til landz, var þeim þá högginn gálgi, oc er allt var til-
buit, mælti *Sveinn* at þeir skyldi laupa á land upp, kvat
Joni bropr þeirra þat meiri skamm at þeir lifði; þeir voru
lengi uti oc kalner miök er þeir komu til bæia; *Sveinn* for
þapan i *Supreyiar* til *Liodhusa* oc dvaldiz þar um hríd; enn
er *Jón Vængr* spyr at *Sveinn* hafði handtekit brædr hans,
enn vissi ecki hvat er hann hafði af þeim gert, þá fór hann
i eya *Helgu* oc tok þar *Olaf* son *Sveins Asleifarsonar* fostra
Kolbeins Hrugo, oc for med i *Vestrey*; þa fundu þeir *Raun-*
valld iarl á *Hrepnisnesi*, oc er iarl sá *Olaf*, þá mælti hann,
hví ertu her *Olafv*? hann svarar, *Jon Vængr* velldr því; Jarl
leit til *Jon* oc mælti, hvi flutter þu *Olaf* hingat? hann
svarar, *Sveinn* tok brædr mína oc veit ec ecki nema hann
hafi drepit þá; Jarl mælti, flyt hann aptr sem skiótaz oc
dyrf þic ecki at gera hönum nockut mein, hvat sem af bræ-
drum þínum er vordit, því at þer man fyrer hvargom vært
i eyium *Sveine* ne *Kolbeine*, ef þu gerer hönum nockut.

Frá

tempeſtas ut ambo ibi pernoctare cogerentur, Amundo utrique A. D.
Comiti Haralldo & Sveini eundem lectum deſtinante; quieſce- 1158
bant in eadem domo multi ex utriusque comitibus; Poſt conven-
tum Sveinn in Neſum tranſit, Comes vero Haralldus in Orcades.
Audiebat ea Comitibus verba Sveinn, hanc reconciliationem minus
firmam eſſe. Attendebat his parum, meridiem verſus in Dalos de- 1159
latus, feſtum Paſcatos apud amicum Sumarlidium tranſigebat. Co-
mes vero Haralldus in Hialtlandiam vehitur, & diu veris ibidem
moratur. Sveinn poſt feſtum revertitur & in itinere obvios duos
fratres Jonæ, quorum alter Bunu Petrus, alter Blánius, capit,
omnem iis pecuniam adimit, & in continentem transportat,
hic iis conſectum deſtinatur patibulum, verum cum omnia para-
ta eſſent, Sveinn ut in continentem excurrerent jubebat, adj-
ciens eorum fratri Jonæ majorem eſſe ignominiam quod vive-
rent. Diu admodum ſub dio agebant, frigore perquam, cum
ad villam venirent, conſecti. It hinc Sveinn in Hebrides Li-
odhuſas ibique ad tempus moratur; Cum autem Jonas Vængur Svei-
nem fratres cepiſſe, neſcius quomodo eos tractaſſet, audiret, ibat
in inſulam Helgam ibique Olaum filium Sveinis Aſleifæ, alum-
num Kolbeinis Rugæ, capiebat eumque in Veſturey devehebat.
Conveniebant tunc Hreppisneſi Comitem Rögnvalldum, qui
viſum Olaum ita alloquitur; Cur, quærit, hic es Olæ? reſpon-
det ille; Jonas Vængur in cauſa eſt: Comes oculos in Jonam
convertit dicitque; Cur Olaum huc deduxiſti? Regerit ille, cepit
Sveinn fratres meos, forte etiam occidit. Addit Comes; Olaum,
inquit, quam citiſſime domum reducito, non audeto in ulla re ei no-
cere, non conſiderans quid de fratribus tuis actum, à neutro
enim Sveine & Kolbeine, ſi eum læſeris, tutus in inſulis
manebis.

A. D.
1159

Frá Raugnvalde Jarle.

Epter Paska um vorit byriadi *Sveinn* ferd sína or *Supreyium* oc hafpi LX manna, hann hellt til *Orkneyia* oc fyrst til *Rolfseyiar*, þar toku þeir þann mann er *Hákon Karl* het, hann hafpi verit med *Haralldi* iarle þá er *Erlendr* iarl fell; *Hákon* leystiz af III. mörkum gullz oc frelsti sic sva vid *Svein*. Þar í *Rofsey* fundu þeir *Sveinn* skip þat er iarlar höfpu gört af *Sveine* oc voru höggin or bordin tvö, þat hafdi *Raugnvalldr* iarl gera látit, því at hann hafpi æi viliat kaupane þiggia skipit at *Jöllum*; *Sveinn* hellt þá þan til *Rofseyiar* oc fann *Raugnvalld* iarl í *Byrgisheradi*, tok iarl hönum þá vel oc var *Sveinn* med hönum um vorit; *Raugnvalldr* iarl qvadz því hafa höggit bord or skipinu at hann villdi ecki at hann gerpi skyndi rædi þar í eyjunum þá er hann kæmi or *Supreyium*. *Haralldr* iarl kom af *Hialtlandi* um vorit á *Hvitadögum*, oc þegar hann kom í *Orkneyiar*, fendi *Raugnvalldr* iarl menn til hans oc segia at hann villdi at þeir sættiz af nyiu, oc var þá lagidr sættar fundr faustudag í helgu viku í *Magnus* kyrkiu oc geck *Raugnvalldr* iarl med öxi breiða til fundarins oc *Sveinn* med hönum, geck þá saman sættin su hin sama sem efnut var um vetrinn.

Frá Sveine Asleifarfyne.

Þá gaf *Raugnvalldr* iarl *Haralldi* iarli skip þat er átt hafpi *Sveinn*, enn gaf *Sveini* allt annat þat er giört var oc á hans luta kom; Þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* stodu hiá kirkiudyr-

De Comite Rögnvalldo.

A. D.
1159

Suscipit post festum Pascatos vere ex Hebridibus iter Sveinn, sexaginta viris stipatus tenditque in Orcades, primum Rolfsey. Capiunt hic virum Haconem Karl; secutus fuerat hic Comitem Haralldum cum ceciderat Comes Erlendus. Hacon tribus marcis auri se redimit & a Sveine liberatur. Reperiunt hic in Rolfsey navem quam juxta Comitum arbitrium multæ nomine dederat Sveinn; hujus asseres duo interscissi, quod fieri curaverat Comes Rögnvalldus, non enim emere, nec a Comitibus gratis accipere voluerat navem. Tendit inde in Rolfsey Sveinn, Comitem Rögnvalldum in provincia Birgenfi convenit & humaniter exceptus apud ipsum ver transigit. Comes Rögnvalldus asseres ex nave ipsius idcirco interscississe dicebat, quod nollet eum ibi, ex Hebridibus reducem, ad remigandum inter insulas præcipitare. Comes Haralldus vere circa festum Pentecostes ex Hialtlandia redit, qui cum in Orcades veniret, mittit ad eum Comes Rögnvalldus dicturos ipsum velle concordiam inter ipsum & Sveinem reiterare. Statuitur hinc conventui locus die veneris hebdomadis sanctæ in templo Magni. Venit eo cum Sveine Comes Rögnvalldus asciam tenens; tunc pax quæ præterita hyeme instituta erat, confirmatur.

De Sveine Asleifæ.

Dabat tunc Comes Rögnvalldus Comiti Haralldo navem quam possederat Sveinn, singula vero alia quæ multæ nomine dederat Sveinn sibi que sorte oblata reddebat. Comes Rögnvalldus &

A. D. kiudyrunum meðann seglit var ut borit, þat hafpi verit upp-
 1159 lagit í *Magnus* kirkiu, oc var *Sveinn* helldr ufrýnligr er
 þeir báru ut seglit. Laugardaginn epter þá er lokit var
 Nóntíþum komu menn *Haralldz* iarls á fund *Sveins Aslei-*
farsonar oc fögdu at hann villdi at *Sveinn* kæmi til tals med
 hann; þetta bar *Sveinn* fyrer *Raugnvalld* iarl oc fýsti hann
Svein lítt þessarar ferdar, qvedz ecki vita hveriu trua mætti,
 enn *Sveinn* fór ecki at síþr oc þeir VI saman; Jarl sat í lítilli
 stofu á þverpalli oc Þorbiörn *Klerkr* hiá hönum, fátt var man-
 na annat hiá iárli, sátu þeir um hríþ oc drucku; epter þat
 geck Þorbiörn oc fögdu þeir *Sveini* sva at þá grunadi miöc um
 tiltekior iarls; Þorbiörn kom aptr litlu síþarr oc gaf *Sveini* skar-
 latz kyrtit oc skyckiu, kvadz ecki vita hvert hann villdi giöf
 kalla, því at þesser griper höfpu teknir verit frá *Sveine* um
 vetrinn; *Sveinn* tok vid giöfum þessum. *Haralldr* iarl gaf
Sveini lángskipit, þat er hann hafpi átt oc hálfar eigner sínar
 oc jarder; hann bat *Svein* at vera med fer oc kvat þeirra
 vingan alldri skylldu skilia; Vel tók *Sveinn* þessu oc for þegar
 um nottina oc sagdi *Raugnvalldi* iarli hverfu farit hefpi med
Haralldi iarli; *Raugnvalldr* iarl let vel yfer þessu oc bat
Svein tilgæta at þeir yrði ecki ufáttir.

Frá Jörlunum.

Nockuru síþarr reðuz þeir til herferdar þrír höfpingiar,
Sveinn, Þorbiörn, *Eivikr*; þeir foru fyrst til *Supreyia*, þeir
 foru allt vestr i *Syllingar* oc unnu þar sigr mikinn i *Ma-*
riuhöfn Kolumba messu oc fengu ofa mikit herfáng, foru
 epter þat til *Orkneyia*. Epter sætt þeirra *Raugnvalldz* iarls oc
Harallds

Sveinn ad ostium templi cum velum exportaretur stabant; depositum fuerat in templo Magno sancto. Verum cum efferent velum Sveinn truculentum præ se ferebat vultum. Die saturni post nonas celebratas adeunt Sveinem Asleifæ Haralldiani, dicuntque velle Comitem ut ad se veniat & secum colloquatur; De hoc consulit Sveinn Comitem Rögnvalldum, ast dissuadentem, & se nescire utrum confidere tutum, dicentem. Sveinn nihilo minus cum sequentibus quinque it. Comes in parvo triclinio in transverso sedebat scanno & apud eum Thorbiörnus Klerkus. Erant apud Comitem præter hunc pauci. Aliquantisper sedebant bibentes, postea lexit Thorbiörnus; dicunt Sveini eos proposita Comitum perquam suspicari. Thorbiörnus brevi deinde rediens dat Sveini tunicam coccineam trabeamque, asserens se nescire an donum appellare vellet, hæ enim res Sveini præterita hyeme ademptæ fuerant. Sveinn dona hæc accipit. Comes Sveini navem longam quam possederat, opumque & prædiorum dimidium dabat, ipsum, ut apud se maneret, invitabat & ipsorum amicitiam semper duraturam addebat. Hæc in bonam partem accipit Sveinn, itque statim nocte sequente, & Comiti Rögnvalldo quæ ipsum & Comitem Haralldum intercesserant refert; hæc sibi placere manifestat Rögnvalldus, rogatque Sveinem ut caveat ne discordes reddantur.

A. D.
1159

De Comitibus.

Paulo post tres magni nominis viri Sveinn, Thorbiörnus & Eiricus, piraticam suscipiunt & in Hebrides primum feruntur; tendebant occasum versus usque in Sillingas, & eximiam victoriam in Mariæhavnia in festo Columbæ reportabant, ingenti præda ditati in Orcades revertebantur. Post sancitam inter Comi-

A. D. *Harallds* iarls oc *Sveins Asleifarsonar* voru iarlar báder iafnan
 1159 samt oc hafpi *Raugnvalldr* iarl rád fyrer, enn samþycki þeirra
 var gott. Þá er þeir komu heim or *Syllumum* fór *Þorbiörn Klerkr* til *Harallds* iarls oc gerþiz rádgiafi hans; *Sveinn*
 fór heim i *Gáreksey* oc sat þar med fiölmenni á vetrum oc hafpi
 herfáng sítt til kostnadar fer med öðrum faungum þeim er
 hann átti þar i eyiom; hann var mest hallr under *Raugnvalld*
valld iarl; hvert sumar var hann i hernadi; þat var mælt at
Þorbiörn Klerkr bætti ecki um med þeim *Raugnvalldi* iarli
 oc *Haralldi* iarli. *Þorarinn Killinef* het hirdmadr *Raugnvalldz*
 iarls oc vin hans, hann var jafnan med iarli; *Þorkell*
 het sveitungr *Þorbiörns Klerks* oc vin; þá *Þorarin* oc *Þor-
 kel* skildi á vid dryck i *Kirkiuvogi* oc vann *Þorkell* á *Þorarni*
 oc komz sípan á fund *Þorbiarnar*; lögunautar *Þorarins* sótu
 epter *Þorkeli*, enn þeir *Þorbiörn* vörduz or lopti einu;
 var *Jörlum* sagt oc koma þeir heim at skilia þá; *Þorbiörn*
 villdi ecki at *Raugnvalldr* dæmdi þetta mál oc gaf sök á epter
 ferdinne; enn þá er *Þorarinn* var heill sára sinna, þá drap
 hann *Þorkel* er hann geck til kirkiu; *Þorarinn* liop i kir-
 kiu, enn þeir *Þorbiörn* lupu epter hönum oc sveitungar
 hans; þá var sagt *Raugnvalldi* iarli oc geck hann til fiöl-
 mennr oc spurdi hvört *Þorbiörn* villdi briota upp kirkiuna?
Þorbiörn seger at kirkian ætti þeim ecki at hallda er inne
 var; *Raugnvalldr* iarl qvat kirkiuna mundu ubrotna at finne
 oc var *Þorbyrne* þraungt frá kirkiunne; ecki var sætz á þetta,
 fór *Þorbiörn* yfer á *Nes* oc var þar um hríp, þá vard mart til
 med þeim, því at *Þorbiörn* gerþi márgar uspektir bædi um
 qvennamál oc um vígafaur. *Þorbiörn* for leyniliga ut i *Orkn-
 eyiar* á skutu med XXX. manna oc lendi vid *Skalpeid*; hann
 geck til *Kirkiuvogs* med fiorda mann, hann lióp einn saman
 inn

tem Rögnvalldum, Comitem Haralldum, Sveinemque Asleifæ A. D. 1159
 pacem, Comites perpetuo una erant, Röngvalldus consiliis præ-
 valuit, concordia autem eximia. Postquam a Sillingis domum
 redierant, addicit se Thorbiörnus Klerkr Comiti Haralldo fitque
 ejus Consiliarius. Tunc Sveinn ad proprios Gárekseyæ lares re-
 dibat, ibique cum hominum frequentia tempore hyemali sedebat,
 & prædam, cum aliis quas in insulis habebat rebus, sumtui im-
 pendebat; Comiti Rögnvalldo magis deditus erat, & æstate
 quavis piraticæ vacabat; Dicebatur vulgo Thorbiörnum Kler-
 kum diffamare invicem Comites. Thorarinus Killinef nomen
 erat Comitis Rögnvalldi satelliti amicoque qui ipsum jugiter
 sequebatur. Thorkell erat socius atque amicus Thorbiörni
 Klerki. Dissentiebat hic cum Thorarino inter potandum Kir-
 kiuvogi, sauciat ipsum & ad Thorbiörnum exinde confugit.
 Contubernales Thorarini Thorkelem persequiebantur. Nunciaba-
 tur hoc comitibus, qui domum venientes litigantes intercedebant.
 Noluit Thorbiörnus comitem Rögnvalldum litem hanc decer-
 nere, persecutionem causatus. Ubi vero vulnera Thorarini sa-
 nata erant Thorkelem templum adeuntem occidebat; inde in
 templum se celeriter recipientem, Thorbiörn cum sociis in-
 sequebatur. Nunciabatur hoc comiti Rögnvalldo, qui fre-
 quens accedit, quæritque num Thorbiörnus templum effrin-
 gere vellet? Respondet Thorbiörnus templum eum qui intus
 erat non servare debere. Addit Rögnvalldus ædem hac vice
 non fractam fore; Thorbiörn etiam a templo retruditur; de
 hoc non transigitur; Thorbiörnus in Nesum transit ibique ad
 tempus moratur, multis interim eos intervenientibus, varias
 enim circa fæminas & cædes factiones movebat; ipse clancu-
 lum in Orcades vehebatur & ad Skalpeidum allabebatur; Kir-
 kiuvogum ipse quartus petebat; solus in cauponam, ubi pota-
 bat

A. D. inn i skytning um kveld þar er Þorarin var inne oc drack;
 1159 Þorbiörn hió hann þegar bana högg; síðann liop hann i myr-
 krit langt a brott; fyrer þessa sök gerði iarl Þorbiörn Klerk
 utlægán fyrer allt sitt rike; Þorbiörn fór yfer á Nes og var
 með (s) Hofui mági sínum á laun, hann var kalladr hinn
 sterki, hann átti Raugnhilde systur Þorbiörns, þeirra son var
 Stephan ráðgjafi fylgdarmadr Þorbiörnar; litlu síðarr fór Þor-
 biörn á fund Melkolms Skota kongs oc var með honum í
 godu yferlæti; Með Skota konge var fá madr er het Gilla-
 Odvan, hann var ættstór oc ujanadar madr mikill, hann
 vard fyrer reidi Skota kongs fyrer uspeckt oc manndráp er
 hann gerði í ríki hans; Gilla-Odvan liop i Orkneyiar oc
 toku iarlar vid hönum; Gilla-Odvan var á Katanesi oc hafði
 ármennig iarlanna. Helgi het göfugr bondi á Katanesi,
 hann var vinr Raugnvalldz iarls; þá Gilla-Odvan skildi á
 um ármennigina oc fór Gilla Odvan at hönum oc drap
 hann, enn] epter vígit fór hann vestr í Skotlandsfiördu
 oc tok vid hönum fá hofpingi er het Sumarlidi Hauldr,
 hann hafði ríki i Döllum í Skotlandzfyrdi; Sumarlipi átti
 Raugnhilde dottr Olafs Supreyia kongs Bitlings, þessi voru
 börn þeirra, Dufgall kongr, Raugnvalldr oc Engull, þat er
 köllut Dalveria ætt; Raugnvalldr iarl stefndi til sín Sveini
 Asleifarfyne áþr hann færi i hernat, oc er þeir funduz, bat
 Raugn-valldr iarl hann hafa tilfiár yid Gilla-Odvan ef hönum
 gæfi færi á; Sveinn letz ecki vita hvers af yrði audit.

Sveinn

(s) Hofni. 101. 333. Flat.

bat Thorarinus, *vesperi incurrebat & ipso statim occiso, in* A. D.
tenebras longe excurrerebat, Hujus facinoris causa comes Rogn- 1159
 valldus Thorbiörnum Klerk *extra totum suum regnum relegavit.*
 Thorbiörn *in Nesum transit & apud affinem Hofuium, qui cogno-*
mine fortis vocabatur, delitescit. Uxorem habebat Ragnhildem
 Thorbiörni *sororem; eorum filius erat Stephanus Consiliarius,*
 Thorbiörni *comes. Convenit paulo post Thorbiörnus Melkol-*
 mum *regem Scotiæ & benigne habitus apud eum moratur. Erat*
 apud *regem Scotorum vir nomine Gilla-Odran, claris natali-*
bus ortus & perquam injurius; hic, cum patris intra regnum
homicidiis, seditionibus regis iram in se convertit. Aufugien-
tem inde in Orcades comites excipiunt. Manebat Gilla-Odran
 in *Kataneso, & a comitibus expendenda stipendia procu-*
rabat. Helgius nomen erat viro nobili, amico Comitum Rogn-
 valldi, *in Kataneso. Hunc Gilla-Odran, de stipendio dissentiens,*
adoritur occiditque; post patratam autem cædem occasum ver-
sus in sinus Scoticos se confert, & a principe cui nomen Sumar-
 lidius *Hauddus excipitur; regebat iste Dalos ad sinum Scoticum;*
 uxorem *habebat Ragnhildem filiam Olai Bitlingi Hæbuda-*
 rum *regis. Hi eorum liberi; Rex Dufgallus, Rognvalldus &*
 Engull. *Audit hæc familia, gens Dalensium. Comes Rogn-*
 valldus, *antequam piraticam susciperet Sveinn, ipsum ad se ar-*
cessit cumque eum conveniret rogat, ut Gilla-Odran, si ansa
detur, e medio tollat; Sveinn num fatorum hoc concedat nescire
se indigitat.

A. D.
1159

Sveinn drap Sumarlida.

Efter þat fór *Sveinn* i víking oc hafði V. lánskip, oc er hann kom vestr fyrir *Skotlands* fördu, spurdi *Sveinn* at *Sumarlidi Hauldr* var á skip kominn oc ætladi i víking, hann hafði VII. skip, þar stýrði *Gilla-Odran* einu skipi oc var hann farinn inn í fördu epter lípi því er æi var komit; þegar er *Sveinn* spurdi til *Sumarlipa* lagdi hann til orroftu við hann oc var þar bardagi hardr oc í þeirra orrofto fell *Sumarlidi Hauldr* oc mikit líp með hönum; þar varð *Sveinn* þess vís at *Gilla-Odran* var ecki þar, fór *Sveinn* þá at leita hans oc fann hann i *Myrkvafyrde* oc drap hann þar *Gilla-Odran* oc L. manna með hönum; epter þat fór *Sveinn* i víking oc heim at hausti sem hann var vanr, oc er hann kom heim, varð skiott fundr þeirra *Raugnvallds* jarls oc let hann vel yfer þessum verkum. (t)

Frá Raugnvalde jarle oc
Haralldi jarle.

Þat var síðr Jarla nær hvert sumar at fara yfer á *Katanes* oc þar upp á merkr at veida rauddýri edr hreína; Þorbiörn Klerkr var með *Skota* konge enn stundum fór hann ofan á *Nes* oc var leyniliga með vinum sínum; hann átti þria vine á *Katanesi* þá er hann hafði mest traust af, einn var *Hofuer* mágr hans, annar (u) *Liótulfr* er bío í Þórsdal, þridi var *Hallvardr* (x) *Dufu* son er bío i *Kálfadal* at fornési er gengr af Þórsdal; þessar voru einka viner hans.

Dráp

(t) oc þeim sígre *Sveinn* hafði fengit í þessari ferd, *Et victoriam quam ex itinere hoc reportabat. addit 333.* (u) *Eyjolfur. 333.* (x) *Dufsson. 101.*

Occidit Sveinn Sumarlidium.

A. D.
1159

Postea Sveinn cum quinque navibus longis piraticam suscipit: cum occidentem versus sinus Scotiæ præteriret, audit Sumarlidium Haulldum naves ascendisse, piraticam acturum; septem navibus instructus erat, quarum unam regebat Gilla-Odran, sinus, ad advehendum qui non venerat exercitum, ingressus; Sveinn de Sumarlidio certior init cum eo prælium navale idque acre. Cecidit hic cum ingenti exercitu Sumarlidius. Comperit Sveinn Gilla-Odranem hic non præsentem esse, unde eum quærit, in Myrkvafiordo invenit, & ibi cum quinquaginta hominibus sternit. Posthac piraticam agit autumnoque sequente, ut solitus erat, domum redit, reduxque Comitem Rögnvalldum cito convenit, rebus gestis contentum.

De Comitibus Rögnvalldo & Haralldo.

Solebant Comites quavis fere æstate in Katanesum transire ibique in desertis feras rubras & rangiferos venari: Thorbiörnus Klerkr apud regem Scotiæ morabatur, interdum vero in Nesum descendebat & apud amicos latebat; tres habuit in Kataneso amicos qui præ aliis eum juvabant; primus erat Hofuius ipsius affinis, secundus Liotolfus, qui Torsdali habitabat, tertius Hallvardus Dufæ qui Kalfadalum in promontorio quod à Thorsdal prominet, inhabitabat. Hi ejus intimi erant amici.

A. D.
1159

Dráp Raugnvallds jarls.

Þá er *Raugnvalldr* hafði iarl verit tvo vetr oc XX sípan er *Páll* iarl var handtekinn, þá fóro þeir Jarlar yfer á *Katanes* at álipnu sumri eptir vanda, oc er þeir komu í *Þorsá* þá frettu þeir kvitt nokorn at *Þorbiörn* mundi vera upp í *Þorsá* á laun oc ecki all fámennr oc mundi ætla þápan til áhlaupa ef færi gæfiz á; þá heimta jarlar menn at fer oc foru med hundrat líps oc rípu XX enn adrer gengu; þeir foru um kvelldit upp um dalinn oc toku þar nockora gifting; um qvölldit, er menn fátu vid ellda, hnaus *Raugnvalldr* iarl miöc; *Harvalldr* iarl mælti, hvellr hnerri frændi; þeir fóru upp um dalinn um morguninn oc reid *Raugnvalldr* iarl jafnan fyrer um daginn oc fá madr er *Asolfr* het, annarr het *Þomarr* frændi hans; V. ridu þeir saman upp epter *Kálfadal* oc er þeir fóru at bænum var *Hauskulldr* bondi uppi á kornamstri einu oc hlöd, enn heima menn báru at hönum; þeir *Harvalldr* iarl rípu nockurru síparr; enn er *Hauskulldr* kendi *Raugnvalld* iarl, heilsadi hann hönum med nafni oc mælti ákafa hátt oc spurdi at típindum, oc mátti jafnvell heira þott fiárrí væri; þetta var skamt frá stofu oc stodur hufin á brecku nockri hárrí, enn geilar þreyngar at ríða at bænum oc vidbrekt miöc; á þessum bæ var *Þorbiörn Klerkr* inne oc sat vid dryck; Geilarnar gengu at húsendanum vid gafhladit oc votu þar dyrr á gafhladinu oc hladit i grioti lausliga; þá er þeir *Þorbiörn* heirdu ordtakit oc *Hauskulldr* heilsadi þeim *Raugnvalldi* iarli, hlupu þeir þegar til vapna sinna oc brutu griotid or laundyrnum oc hlupu þar ut; *Þorbiörn* hleypr fyrer gafhladit oc á geila gardinn, voru þeir iarl þá komner at dyrunum; þá hió *Þorbiörn* þegar til iarls, enn

Asolfr

Cædes Comitis Raugnvalldi.

A. D.
1159

Comes Rögnavallus ubi viginti duas hyemes, à quo captus fuerat Comes Paulus, comitatum retinuerat, in Katanesum, more solito, exacta æstate transeunt Comites; cum Thoráam venient serpentem audiebant famam Thorbiörnum ibi cum suis frequentem latere, indeque profecto, si occasio daretur, ad incursiones paratum. Convocant tunc suis Comites, & cum centum, viginti equitantibus, reliquis pedestribus, vesperi per vallem sursum eunt, ibique alicubi diversantur; Vesperi cum ad focos sederent, Comes Rögnavallus perquam sternuebat; tunc Comes Haralldus; sonorum, inquit, sternutamentum cognate; sequente mane vallem superant. Comes Rögnavallus hac die alios semper equitando præibat & cum eo vir nomine Asolfus, alter Jomarr ipsius cognatus, quinque una per Kalfdalum sursum præibant. Cum ad villam venirent, incola Hauksulldus superne in horreo frumentum congerebat, domestici vero adferebant. Comes Haralldus cum suis paulo post equitando sequebatur; Cum autem Höksulldus Comitem Rögnavallum agnosceret, nominatim eum alta voce salutabat & nova quærebat, ita quidem ut procul distantes audire possent. Erat hoc a triclinio non procul, ædes in alto quodam clivo stabant, angusta autem & acclivia intervalla ad ædes transeunda. Intus Thorbiörnus Klerkr potabat; Intervalla ad postremum domus parietem transversum, ducebant; in hoc fores & in iisdem lapides coacervati. Cum Thorbiörn cum suis verba Hauksulldi, Comitem Rögnavallum salutantis, audiret, rapiunt arma, lapides e foribus occultis evuunt, & ibi excurrunt. Thorbiörnus ad parietem transversum in viæ sepi mentum se recipiebat; pervenerat tunc cum suis ad fores Comes; Hunc Thorbiörnus gladio statim petebat,

A. D. *Asolfv* brá vid hendinne .oc tók af höndina, síþann kom
 1159 sverdit á (y) hauku iarls oc var þat mikit sár; *Asolfv* mællti
 er hann feck höggit, fylgi þeir betr iarli er hönum eiga
 fleiri giafer at launa, hann var þá XVIII. vetra gamall oc
 var nýkominn til iarls; *Raugnvalldr* iarl villdi hlaupa af
 báki er hann fá *Þorbiörn*, oc vard fotrinn fastr i stigreipinu;
 i því kom *Stephan* at oc lagði spioti á iarl; *Þorbiörn* veitti
 þá annat sár iarli, enn í því lagði *Jónarr* spioti i lær *Þor-*
byrni oc rendi spiotit í smáparmana, sneru þeir *Þorbiörn* þá
 á bak hufunum oc var þar at hlaupa fyrer brecku mikla
 oc á mýri blauta; i því kvamo þeir *Haralldr* iarl oc bar
 sva til leiddinne at þeir komu á moti þeim *Þorbyrne* oc ken-
 du þá hvarer adra, þá (z) mælltu menn jarls at þeir skyldu
 snua epter þeim *Þorbyrne*, þeir er vissu hvat fyrer var ætlat,
 enn *Haralldr* iarl latti þess oc qvadz bíða vilia atqvæda
Raugnvalldz jarls um þetta mál, því *Þorbiörn* er vanda-
 madr minn mikill sem þer vitit fyrer frændsemis sökum oc
 margra annra venzla er i millum eru; enn þeir menn er
 hiá *Raugnvalldi* iarli voru styrmdu yfer hönum daudum oc
 leid miöc löng stund áþr þeir *Haralldr* iarl frettu tíþindin,
 voru þeir þá komner á mýrina oc yfer fenit þat er geck
 epter mýrinne, enn af áeggian föruneysis iarlanna liopu þeir
Hararalldr iarl ofan á mýrina oc funduz vid fenit sva at
 sínum megin voru at hvorer oc vördu þeir *Þorbiörn* dýkis-
 backann, drifu þá til hans menn af bænum þeir sem hö-
 num höfðu fylgt oc urdu þeir saman L manna; þeir vörduz
 þá drengiliga oc höfðu vígi gott, því at fenit var bædi
 diupt oc breitt, enn mýrin blaut at fram oc mátti þeirre
 einne atfokninne vid koma er þeir skutuz á med spiotum;
 Þor-

(y) haukinn. 101. (z) mælti iarl. 101.

tebat verum ictui obviam manum Asolfi amputat. Offendit A. D. inde gladius Comitis mentum magnoque vulnere afficit. Dice- 1159 bat Asolfus cum ictum perciperet; sequantur majore fidelitate Comitem qui ei majora dona remunerare debent, erat tunc octodecem annos natus Comitiqve paulum ante addictus; Comitis Rögnvalldi, cum Thorbiörnum videret, ex equo celeriter descensuri pes in stapia fixus hærebat; accedit mox Stephanus & Comitem hasta petit; tunc Thorbiörnus aliud Comiti infligit vulnus, eodem vero momento Jormarus femur Thorbiörni, hasta in ilia ingrediente, ferit. Tum pone ædes se recipiunt; ibi per ingentem clivum decurrendum in paludem cœnosam. Eo ipso momento Comes Haralldus adveniebat, ita ut in via Thorbiörno cum suis occurreret; illi se invicem cognoverunt. Tunc Haralldiani ut Thorbiörnum cum ejus comitatu, illi qui ejus propositum sciverunt, insequerentur, hortati sunt, hoc vero Comes Haralldus dissuadebat, dicens se consilium Comitis Rögnvalldi hac de re exspectare velle, cum, inquit, uti notum est vobis Thorbiörnus propter consanguineitatem & cognationem necessarius meus sit; Qui vero apud Comitem erant Rögnvalldum, ipsi occiso lugentes adstabant; aliquantum etiam temporis efluxerat cum Haralldus cum suis nova audiret: egressi tunc in paludem, qui per eandem ducebatur, limum transierant; hortante vero Comitum comitatu in paludem Haralldus cum suis decurrit & apud limum offendit, ita ut ad suum quisque latus staret, ripam Thorbiörnus cum suis defendit, confluentibus tunc ad ipsum domesticis qui ipsum secuti fuerant, quorum in quinquagenarium numerus evasit. Fortiter se defendunt ex apto defensionis loco, limus enim & altus & vastus, & circum quaque palus cœnosa, unde hastis solum
invicem

A. D. Þorbiörn mælti at þeir skyldu eingum aptr fkiota, oc er
 1159 skotin þurru, þá höfpuz þeir ord vid oc kalladi Þorbiörn á
Haralld iarl oc mælti sva, þefs vil ec biþia ydr frændi at
 þer gefit mer grip, enn ec vil bioda þetta mál á ydvert
 valld at þer dæmit einer, vil ec þar eingann lut undandraga
 þann er ec má at ýdar sæmd fe þá meiri enn áþr, væntir
 mic oc frændi at þu muner muna at þær deilr hafa verit
 at þu munder ecki þann mun gera med ockr *Raugnvalldi*
 iarli oc mer at þu munder drepa mic þó ec hefþi þetta verk
 unnit þá er hann færði þic (a) [mest under olboga oc let
 þic engu ráða helldr enn svein sinn, enn ec gaf þer beztar
 giafer oc leitadi ec þer virdingar i öllu þvi er ec máttu,
 enn verk þetta er ec hefer unnit er glæpr mikill oc liggr
 þat á mer, enn rikit allt er fallit i ydvert valld, megi þer
 oc þat vita at þenna kost ætláði *Raugnvalldr* iarl mer sem
 nu hefi ec hönum veitt, er oc nu þat mitt hugbod frændi,
 þott þann veg hefþi at boriz at ec væri látinn enn *Raugn-*
valldr iarl lifþi, at þer mundid gera hann at ufæmingar-
 manne, enn þer vilit gera mic at daudamanne; Þorbiörn
 fór her um mörgum ordum áheiriligum, fluttu þetta oc
 marger menn med hönum oc bádu hönum gripa, kom sva
 at iarl tok at hlípa á er marger fluttu; þá tok til orða *Mag-*
nus son *Hávarðs Gunnasonar*, gædingr iarlanna oc frændi,
 hann var þar göfgaztr madr i lipinu med *Haralldi* iarli,
 hann seger sva: æi kunnum ver ydr rád at kenna iarl epter
 þessi hin miklu stórvirki, enn segia mun ec hvörr ord-
 rómr á mun leggiaz ef Þorbyrni eru grid gefin eptir þetta
 verk oc þat annat at hann þorer at segia ydr i augu upp
 nær i hveriu ordi at hann hafi þetta it illa verk fyrer þic
 gert

(a) *omittit* 101.

invicem missis certare potuerunt. Thorbiörnus suos tela in adversarios remitterent prohibebat. Deficientibus vero missilibus colloquebantur, Thorbiörnus Comitem alta voce alloquebatur ita, rogabo te cognate ut me securitate dones, causam vero præsentem tuo committam arbitrio, ut solus judices, nullam rem, quoad possum, subtrahere volo, qua vester honor augeatur. Spero etiam te recordari lites extitisse, cum inter Rögnvalldum & me discrimen tantum feceris ne me vita privares, quamvis facinus hoc patravissem, tempore eo quo te maximum suppressit & tua non magis quam famuli consilia valere fecit; ego optima tibi dona obtuli, honoremque in omnibus, quæ licuit, quæsivi, magnum autem, quod patravi est facinus & ejus reus sum, totum vero regnum in tuam transiit potestatem. Sciatis etiam Rögnvalldum hoc, quod jam ei præstiti, mihi destinasse; præfagit quoque mihi animus, cognate! quamvis ita accidisset, ut ego mortuus essem, comes vero Rögnvalldus viveret, quod eum dedecore affeceris; me vero morti addicere vis; Thorbiörn multis de his orabat verbis moventibus, hæc etiam multi cum eo promovebant pacem ei sollicitati; eo res venit ut, multis Comendantibus Comes auscultaret. Tunc in talia prorumpit Magnus filius Havardi Gunnii filii, Comitum optimas atque cognatus; erat tunc inter Haralldianos nobilissimus; Non, inquit, possumus tibi Comes post magna hæc facinora consilia dare, dicam vobis vulgarem, quæ erit, famam, si Thorbiörno pax concedatur, idque præterea, quod audeat tibi palam dicere, se hoc scelus in tui gratiam aut honorem

A. D. 1159 gert epr þer til sæmdar unnit, er þer oc öllum frændum iarls man eylíf skömm oc ufæmd at vera ef hans er æi hefnt; hygg ec þat vini *Raugnvalldz* iarls fyrer satt hafa at þu muner fyrer löngu verit hafa ráðbanamadr iarls, enn nu hafi framkomit, edr higgr þu at hann muni af þer bera vitundina þá er hann skal (b) sic undan sökum færa, enn engi helldr svörum upp fyrer ydr þar er hann seger ydr nu i augu upp at hann hafi þetta uverkan fyrer ydr unnit, enn hverfu máttu meir fanna þat enn þu gefur hönum grid, er ec nu oc rádinn i at alldri skal hann af mer grid hafa, ef nokorer dugandismenn vilia mer fylgia hvart sem ydr er þat liuft edr leitt; slíkt hit sama mæltu brædr hans *Þorsteinn* oc *Hákon* oc *Sveinn Hroalldson*; sneru þeir þá brott frá iarli oc upp med dýkinu oc leitudu hvar þeir mætti yfer komaz; oc er *Þorbiörn* sá at þeir *Magnus* sneru upp med dýkinu, þá tok *Þorbiörn* til orða; nu mun þá hafa áskilit um ráðagerdina, mun iarl vilia gefa mer gríd, enn *Magnus* mun i moti mæla; enn medan þeir töludu þetta hófuz þeir *Þorbiörn* frá dýkinu; þeir *Haralldr* iarl stodu á dýkis backanum, oc er hann sá at ecki mundi verda af gridagiöfinne lióp hann yfer fenit med öllum vopnum sínum oc var IX. álna yfer dýkit; förunautar hans lupu epter hönum oc gat engi yfer laupit enn flester gátu fengit backann oc flödrudu sva at landi; menn *Þorbiarnar* eggjudu at þeir skylldu snua á moti þeim *Magnuse* oc láta þar verda umskipti med þeim; þá mælti *Þorbiörn*; þat þycki mer rád at þat taki hverr upp er líkligaz þycker at dugi, enn ec man enn leyta á fund *Haralldz* iarls; flester menn löttu þess oc beiddu hann helldr leita á skóga oc forða fer. *Þorbiörn* tok ecki under þat

(b) þik. 101.

rem admisisse, tibi autem omnibusque cognatis Comitis A. D. 1159
 æterna ignomina atque dedecus erit, si cædes ejus non vindi-
 cetur, puto amicos Comitis Rögnvalldi pro vero habere te
 dudum ei mortem consiliis struxisse, quod jam consumave-
 ris; an existimas Thorbiörnum te conscium esse negaturum?
 cum se excusabit; nemo autem te excusabit, quando tibi
 coram dicit, se tuo instinctu hoc scelus patrasse; quomodo
 vero hoc firmiter probabis, quam si eum pace jam dones; stat
 quoque mihi pacem ei nunquam concessam iri; siqui specta-
 ta fidei viri me sequi velint, siue vobis placeat siue non.
 Consentiebant ei fratres Thorstein, Hacon & Sveinn Hroalldi
 filius. Discedunt igitur à comite & superius, ubi paludem
 transire queant, quærun; quod cum Thorbiörnus videret,
 sequentia fatus est; nunc certe in consultando dissentierunt;
 Comitem pace me donare velle, Magnum autem resistere au-
 tumo. Verum dum hæc loquerentur, Thorbiörn cum asse-
 clis à palude discessit. Comes Haralldus cum suis in ripa
 stabat, qui cum videret pacem non impetratam iri, palu-
 dem, latam ulnas novem, singulis suis armis onustus, trans-
 iit; Comitum, qui eum sequi voluere, nemo transilire potuit,
 plurimi, ripæ difficulter compotes, paludem ægre superarunt.
 Socii Thorbiörni, ut, Magnæanos aggressi, litem armis divi-
 merent hortabantur; ad quæ Thorbiörnus, consultissimum
 sibi videri ut quisque maxime profuturum ratus consilium
 caperet, se vero Comitem Haralldum conventurum; Plurimi
 ne hoc faceret dehortati, ut in sylvas potius discedens, vi-
 tam servaret, rogarunt; Thorbiörnus hoc consilio minime

A. D. þat ráð, ridloduz þeir förunautar hans frá hönum oc leitu-
 1159 du fer ymsa vega hialpar, enn þeir Þorbiörn urdu epter IX.
 saman; oc er hann fer at *Haralldr* iarl er kominn yfer
 dýkit, ferr hann á mot hönum oc fell á kne fyrer hö-
 num oc qvadz færa hönum höfut sitt, marger iarls menn bádu
 enn Þorbyrni grípa; þá tok iarl til orða, forða þer Þorbiörn,
 ecki nenni ec ad drepa þic; fóru þeir þá ofan med *Kálfa-*
dalsá er þeir rædduz þetta vid: þeir *Magnus* sóttu epter þeim;
 oc er iarl sá þat mællti hann, forða þer Þorbiörn, ecki beriunz
 ec fyrer þic vid mína menn; þá skillduz þeir Þorbiörn frá
 föruneyti iarls oc til audna felia nockora þeirra er heita *As-*
gríms (c) *ærgin*; Þeir *Magnus* sóttu epter þeim Þorbyrni oc
 báru þegar elld at hufinu; Þeir Þorbiörn vörduz dreingiliga;
 oc er hufit tok at falla ofan af bruna, gengu þeir Þorbiörn ut
 oc voru þegar vopn borin á þá er þeim mátti vid koma,
 voru þeir ádr oc miöc sótter af elldzgáangi, letuz þeir þar
 aller felagar IX; oc er leitat var til sárafars Þorbiarnar, höfpu
 utfígít idrinn i þat sárit er *Tomarr* hafpi veitt hönum; *Ha-*
ralldr jarl for leid sína ofan epter dalnum enn þeir *Magnus*
 vendu aptr til *Fors* oc veittu umbunat liki *Rangnvalldz*
 iarls oc fluttu ofan i Þorsá.

Fluttr líkani Raugnvalldz.

Andlátzdagr *Raugnvalldz* iarls *Kala* er V nottum epter
 Mariumeffu hina fyrri um sumarit. Foru þeir *Haralldr* iarl
 þapan ut i *Orkneyiar* med likit med fögru föruneyti oc
 veittu gröft at *Magnus* kirkiu oc hvíldi hann þar til þefs
 er Gud byrti hans verdleika med mörgum oc storum jar-
 teinum

(c) eigin 101. 333. æigin 102.

contentus, à suis, turmatim abeuntibus variisque modis sibi A. D.
1159
 provisuris, ipse nonus relictus est; cumque videret Comitem
 Haralldum paludem transiisse, ipsi obvius & ad pedes pro-
 stratus, caput suum se committere dixit. Multi qui comi-
 ti adhærebant Thorbiörno pacem adhuc expetebant; Tunc
 Comes, cave tibi, ait, Thorbiörne! nolo te necare; Dum hæc
 loquebantur secundum ripam amnis Kalfdalenfis declinarunt;
 Magnæani eos insecuti sunt, quod cum videret Comes, cave tibi,
 dixit Thorbiörne, pro te enim cum nostris minime pugnabimus;
 ad casas quasdam desertas, Asgrims ærgin dictas, hoc audito
 à comitatu Haralldi cum suis discedebat Thorbiörnus, quem
 Magnæani insecuti, tecto ignem statim suggerunt; ille vero,
 post virilem defensionem, cum domus incendio destrui incipe-
 ret, egreditur; verum, ignis violentia antea multum fati-
 gati, singuli novem cæsi sunt. Vulnere Thorbiörni perscru-
 tati, intestina in vulnus, quod intulerat ei Jomarus, efflu-
 xisse comperiunt. Comes Haralldus via declinantis vallis
 pergat; Magnæani autem, Fossum reversi, cadaver Comitis
 Rögnvalldi ad sepulturam parant & Thorsáam deportant.

Devectum cadaver Rögnvalldi.

Dies emortualis Comitis Rögnvalldi Kalii quinque noctibus
 ante festum Mariæ prius æstivum incidit. Post hæc Co-
 mes Haralldus cum conspicuo comitatu in Orcades devectum
 funus, ubi, quousque Deus ejus dignitatem manifestavit,

A. D. teinum; enn *Biarni*, biskup let upptaka helgan dom hans at leifi Páfans. Þar á steininum sem blód iarls hafði á komit, þá er han letz, maa fea enn i dag sva fagrt sem ný-blætt fe.

Raugnvalldr iarl var miöc harmdaudi, því at hann var allvinsæll þar i eyionum, oc víða annar stadar; hann hafði verit healparmadr mikill mörgum mönnum, örr af fe, hógvæ-
 var oc vinhollr, íprotta madr mikill oc skáld gott; dottr eina barna átti hann á lífi *Ingigerdi* er átti *Eivíkr Slagbrel-
 ler*; þeirra börn voru þau *Haralldr Jungi* oc *Magnus Man-
 gi*, *Raugnvalldr* oc *Ingibörg*, *Elin*, *Ragnbilldr*.

Frá Haralldi oc Sveine.

1159 **E**fter fall *Raugnvalldz* iarls tok *Haralldr* iarl under sic allar eyiar oc gerðiz einn höfþingi yfer; *Haralldr* iarl var höfþingi mikill, manna mestr oc sterkastr, hann átti *Afreku*, þeirra Börn voru þau *Heinvekr*, oc *Hakon*, *Helena* oc *Margret*; Þá er *Hakon* var fárra vetra gamall baud *Sveinn Asleifarson* hönum til fósturs oc fæddiz hann þar upp oc þegar hann var sva fær-
 at hann mátti fara med ödrum mönnum, þá hafði *Sveinn* hann í hernat med sér hvert sumar oc leitadi hönum i öllu vir-
 dingar. Þat var háttr *Sveins* i þann tima at hann sat um veturnum i *Gáreksey* heima oc hellt þar jafnan áttatigi karla á sinn kost; hann átti sva mikinn dryckiu skála at enginn var annarr jafn mikill i *Orkneyium*; *Sveinn* hafði á vorum starfa mikinn oc let færa nidr ofa mikit fád oc geck þar miöc siálfr at, enn er lokit var þeim starfa, fór hann hvert

VOR

quievit; verum sacras ejus reliquias episcopus Biarnius, per A. D. mittente papa, effodi curavit. Saxum, in quod sanguis comitis cum moveretur deciderat, eundem hodieque rutilantem, acsi recens effusus esset, conspiciendum præbet.

Cædem Comitis Rögnvalldi plurimi lugebant, amicos enim tam in insulis, quam passim alibi, multos numeravit; magnum haud paucis tulerat auxilium, liberalis, mitis, amicis fidus, exercitiis corporis & arte poetica insignis. Filiam habuit, quæ in vivis erat, unicam Ingigerdem, nuptam Erico Slagbreller; horum liberi Haralldus Jungius (domicellus) Magnus Mangius, Rögnvalldus, Ingibörga, Helena & Ragnhildis.

De Haralldo & Sveine.

Post cædem Comitis Rögnvalldi totæ insulæ comiti Haralldo subjectæ sunt ei que soli parvere. Fuit Comes Haralldus dynasta insignis, statura & viribus aliis superior; uxorem habuit Afrekam & ex ea suscepit Heinrechum, Haconem, Helenam & Margretam. Haconem, paucos annos natum, Sveinn Asleifæ nutriendum invitat eumque educat &, cum vires alios homines sequi permetterent, quavis æstate in militiam secum devecto, in omnibus honorem quærit. Solebat hac tempestate Sveinn domi in Gareksey hyemare & domesticos octoginta propriis sumtibus alere. Tantum habuit diversorium, quantum in Orcadibus nullum. Sveini tempore verno permagnæ circa sementa erant operæ, quibus ipse multum vacabat; verum cum finitæ essent, vere quovis piraticam suscepit

D. A. vor i] viking oc heriadi um *Supreyiar* oc *Irland* oc kom heim epter midtsumar, þat kalladi hann vorviking; Þá var hann heima til þess er akrar voru uppskornar oc seet var fyrer kornum, þá for hann i viking oc kom þá ege fyrr heim enn mánadr var af vetri oc kalladi hann þat haustviking.

Sveinn for til Irlands.

Þat var til tíþinda eitthvert sinn at *Sveinn Asleifarson* for i vorviking, þá for med hönum *Hakon son Harallds iarls*, þeir höfðu V. róðrar skip oc öll stor; þeir heriudu um *Supreyiar*; þá var folk sva hrætt vid hann i *Supreyium* at menn falu allt lausafe sitt i jordu edr urdum; *Sveinn* for allt suþr til manar oc vard illt til fiár; þá þá sigldu þeir ut under *Irland* oc heriudu þar, enn er þeir komu nær suþr under *Dýflinn*, þá sigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af *Einglandi* oc ætludu til *Dýflinnar*, þeir voru hláðner (d) Enskum hlæpum oc var þar ágæzka mikil; þeir *Sveinn* lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn *Enskra* manna, oc ræntu þar hverium peninge sem á var kiölunum, nema *Ensker* menn höfðu ígangs klædi sín oc nockrar vister oc foru síþan med kiölinna, enn þeir *Sveinn* foru i *Supreyiar* oc skiptu herfángi sínu; þeir sigldu vestan med þris miklum; þeir gerdu til ágætis fer er þeir lágu i höfnum at þeir tiöldudu *Enskum* klæpum yfer fer, enn er þeir sigldu i *Orkneyiar* saumudu þeir klæpin framan á seglinn sva at þannig var til at síá sem af skrudi einu væri giör seglin, þetta kölludu þeir skrudviking.

Sveinn

(d) miklum. *Flat.*

ſcepit & poſtquam Hæbudas ac Hiberniam armis infeſtaverat, A. D. poſt mediam æſtatem domum rediit; hanc vernam appellabat 1159 piraticam. Inde uſque quo meſſuerat agros & frumentis proſpexerat, domi manſit, poſtea militiæ operam navavit, non prius quam menſis hyemis effluerat domum reverſus eſt & autumnalem hanc appellavit piraticam.

Sveinn in Hiberniam tetendit.

Sveinem Asleifæ, cum vernam aliquando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt Haco, filius Comitæ Haralldi; habere naves quinque, remis propellendas omneſque magnas. Hæbudis arma intulere, quarum incolæ Sveinem tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent. Sveinn uſque ad Monam devectus, præda ditari nequivit; Hinc occaſum verſus ad Hiberniam navigarunt ibique arma circumtulervnt, verum cum meridiem verſus prope Dublinum delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qui ex Anglia venerant, Dublinum tendentes & pannis Anglicis atque multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos Sveinn cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat; Anglos, quippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis quæ navibus inerant rebus ſpoliarunt, excepto, quod veſtes in quotidianos uſus & commeatum aliquantum retinentes ciolis aveherentur. Cæterum Sveinn cum ſuis in Hæbrides revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchovis detinerentur, pannis Anglicis ſe texerunt; ad Orcades autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent;

Eee

hanc

A. D. *Sveinn* fór heim í *Gareksey* til búss síns, hann hafði tekið af kíölunum vín mikit og miðd Enskann; Þá er *Sveinn* hafði skamma stund heima verið, bauð hann til sín *Haralld* jarle og gerði í mot hönum virðuliga veizlu; þá er *Haralldr* jarl var at veizlunne, varð þeim mart talat af ríðnu *Sveins*; Jarl mælti, þat villda ec nu *Sveinn* at þu legðer af hernadinn, er nu gott heilum vagni heim at aka, enn þu veitz þat at þu hefer lengi fæddan þic við hernadinn og lid þitt, enn ujafnadarmönnum fer sva flestum at þeir látaz í hernadinum ef þeir taka sic ecki sialfer frá; þá svaradi *Sveinn* og leit til til jarls og mælti með brosu og seger sva, vel er þetta mælt herra og vingiarnliga, mun og gott at þiggja heilræði af ydr, enn kæra þat sumer at þer seut litler jafnadarmenn; Jarl svarar, ec verd at ábyrgiaz minn lut, enn mælgj gengr mer til; *Sveinn* mælti, gott mun ydr tilgánga herra, skal og sva vera at ec skal láta af hernadinum (e) því at ec elldunz, enn þverr kraftrinn mikit í vafinu og hernadinum; skal nu fara í haustvíking og villda ec at hun yrda ecke með minnum afburðum enn varvíkingin var, enn epter þat skal afláta herförum; Jarl svarar, þat er og vant at síá felagsmadr hvert fyrr kemr hel edr lángrami; Epter þetta fell nidr ræðan; *Haralldr* jarl fór á brott af veizlunne og var utleiddr með fæmiligum giöfum, skilduz þeir *Sveinn* með miklum kærleikum.

Hernadr Sveins Asleifarsonar.

Litlu síparr bió *Sveinn* ferd sína í hernat, hann hafði VII langskip og öll stor; *Hakon* son *Haralldz* jarls var með *Sveinne*

(e) omittit. 333.

hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn ad villi- A. D.
cationem Garekseyiæ rediit; spoliaverat ciolos vino haud exi-
guo & mulso Anglico. Postquam non diu domi manserat,
Comitem Haralldum, invitatum, lauto excipit convivio, cui
cum interesset, multa de Sveinis liberalitate locuti sunt.
Vellem Sveinn, inserit Comes, militiam missam faceres, jam
incolumi domum rediisse prodest; verum scis quod te tuasque
copias piratica diu sustentaveris, ast plurimis fatum est viris
iniquis ut in militia, nisi ab eadem ipsi abstineant, vitam
amittant; Respondit Sveinn, cum oculis in Comitem conver-
sis subrideret, amice & apte hæc dicta sunt domine, salu-
bria etiam tua consilia sequi proficiet, cæterum queruntur
quidam te parum æquum esse; Ego, regerit comes, meas
res curabo, nugæ vero apud me in causa sunt; Huic Sveinn,
bonum absque dubio intendis domine; fiet etiam, ut mili-
tiam in posterum averser, comperio enim me senescere, ve-
rum vires in labore udo & militia multum minuuntur;
Nunc autumnalem suscipiam piraticam, quam verna proxime
antecedenti successu non inferiorem exoptarem; hac autem
 finita, militiæ non ulterius vacabo. Ad hæc Comes; non
facile est prævidere, utrum lethum an diutina fortuna præ-
veniat. Post hæc colloquio finis. Discedit à convivio, exi-
miis ditatus muneribus, Comes Haralldus, cujus cum Sveinis
tunc quoque junctus amor.

Militia Sveinis Asleifidæ.

Non multo post Sveinn militiæ se accingit, septem, qua-
 rum singulæ magnæ, navibus longis instructus; Comitatur

A. D. *ne* i faur; þeir helldu fyrst til *Supreyia* oc fengu þar lítit herfáng, foru þá þan ut under *Irland* oc heriudu þar vida, þeir foru allt suþr til *Dýflinnar* oc komu þar miöc á uvart, sva at stadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i stapinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmen þá er þar voru i stadnum, fóru þeirra skipti sva at þeir gáfu upp stadinn i valld *Sveins*, oc játtuðu hönum sva miklu gialldi sem hann villde á þá leggja; *Sveinn* skyldi oc skipa sínum mönnum stapinn oc hafa valld yfer; *Dýflinnar* menn sveria eid at þessu; þeir foru til skipa um qvelldit, enn um morgininn skyldi *Sveinn* koma i stapinn oc taka gísla af stadarmönnum. Nu er frá því at segia hvat títt var i stadnum um nattina; ræðismenn þeir er i stadnum voru höfðu stefnu sín i milli oc kærdu vandrædi sín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma stad sinn i valld *Orkneyinga* oc allrahellzt þeim manni er þeir vissu mestann ujafnadarman i öllum veströndum; kom þat ásamt med þeim at þeir mundu svíkia *Svein*, ef þeir mætti; þeir tóku þat ráð at þeir grofu fer grafer storar fyrer borgar hlipum oc vípa annarstapar milli husanna þar er þeim *Sveini* var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i husunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar sva at nidr skyldi falla þegar er manz þunginn kæmi á, síþann breiddu þeir hálm á, sva at ecki mátti tilsiá grafanna oc bidu sva morgins.

Fall

eum Comitis Haralldi filius Hakon. Tendunt primo in Hæ- A. D.
budas & non magnam ibi reportant prædam; inde occasum
versus ad Hiberniam vecti, arma passim circumferunt; Per-
gunt meriediem versus Dublinum usque & eo ex insperato
adeo superveniunt, ut adventus eorum non prius innotesce-
ret quam urbem ingressi essent, spoliis mox onusti. Cum
præfectis, qui ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem
in Sveinis potestatem dederent & tantam pecuniarum, quan-
tam imponeret, solutionem, promitterent; Sveinn etiam suis
urbis præfecturam demandaret; hæc Dublini incolæ iureju-
rando polliciti sunt. Rediere vesperi in naves, sequente vero
mane Sveinn, in urbem reversus, pecunias acciperet, suos in
urbe disponderet & obsides ex urbanis retineret. Nunc
quæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qui ibi
erant conventum invicem habuere & difficultates, quæ ipsis
acciderant, questi sunt, urbem suam Orcadensibus & in
primis viro, quem in totis regionibus occidentalibus inquisi-
simum sciverunt, subjici ægre tulerunt; Consentire in id,
ut Sveinem, modo possent, proderent; Consilium ceperunt ut
ingentes foveas intra portam & passim alibi inter domos, ubi
Sveini cum suis transeundum, foderent, homines autem armati
in propinquis latebant domiciliis; superintexere lignis foveas,
quæ, instantium corporum moli ferendæ imparia corruerent;
stipulas deinceps foveis, ne conspici possent, obduxere & mane
sequens ita expectarunt.

A. D.

Fall Sveins Asleifarsonar.

Um morguninn epter stodu þeir *Sveinn* upp oc vapnuduz, gengu síðan til stadarins, oc er þeir komu inn um borallt at gröfunum, þeir *Sveinn* fá æi vid oc lupu i grafarnar, þeir stadarmennirner liopu þegar fyrer borgarhliagarhliþinn gerdu *Dýflinnar* menn rum frá borgar hlidinu þit, enn sumer til grafanna oc báru vopn á þá *Svein*, þeim var uhægt vörn vid at koma oc letz *Sveinn* þar i gröfinne oc aller þeir er inn höfðu gengit i stafinn; sva var sagt at *Sveinn* letez síðaz þeirra allra sinna felaga oc mælti áþr þessum ordum; viti þat aller menn hvart sem ec látunz i dag aþr ecki, at ec er hirdmadr hins helga *Raugnvalldz* iarls oc ætla ec nu þar til trausts sem hann er med Gudi; menn *Sveins* foru þegar til skipa oc lögdu á brott, oc er ecke frá þeirra ferd at segia fyrr enn þeir koma i *Orkneyiar*.

Nu er þar lokit fra *Sveine* at segia oc er þat mál manna at hann hafi mestr madr verit fyrer fer i vestr löndum bædi at fornu oc nýiu þeirra manna er ecki höfðu meira tignar nafn enn hann; Epter fall *Sveins* skiftu syner hans arfi med fer *Olafr* oc *Andres*; þeir gerðu hit næsta sumar epter er *Sveinn* var látinn gaffhlöd i dryckiuskála þann hinn mikla er hann hafði attann i *Gæreksey*; *Andres* son *Sveins* átti *Fridu* dottr *Kolheins Hrug*, systir *Biarna Orkneyinga* biskups.

Frá Haraldi iarli oc sonum hans.

Haralldr iarl red nu *Orkneyium* oc var hinn mesti höfþinge; hann átti síðarr *Hvarflödu* dotter *Melkolms* iarls af *Mærvæfi*; þeirra

Cædes Sveinis Asleifidæ.

A. D.

Surgit cum suis mane sequentis diei & armatur Sveinn; Adeunt deinde urbem, hujus cum in portam venirent ad foveas usque spatium vacuum reliquerunt urbani. Sveinoniani insidiarum nescii in foveas decurrebant; Oppidani, portam alii statim occuparunt, alii ad foveas accesserunt & Sveinonianis, resistendo imparibus, arma intulerunt; hinc Sveinn cum singulis, qui urbem ingressi erant, in fovea vitam finit; Fertur omnium commilitonum ultimus interiisse & sequentia verba antea protulisse; Notum, ait, esto singulis, sive hodie moriar sive non, quod aulicus sim sancti Comititis Rögnvaldi, á quo nunc, post Deum, auxilium spero. Sveinoniani ad naves statim redierunt & abnavigarunt, de quorum itinere, quousque in Orcades venirent, nihil referendum.

Heic de Sveine historiæ finis; habetur vulgo pro præstantissimo eorum in occidentalibus regionibus qui & dudum & pridem non majoris dignitatis nomine gavisi sunt. Post cædem Sveinis filii Olaus & Andreas hæreditatem inter se diviserunt. Exstruxere prima post interitum patris æstate in triclinio, quod Garekseyæ possederat, ingenti, parietes transversos. Duxit Andreas uxorem Fridam filiam Kolbeinis Hrugæ, sororem Biarni episcopi Orcadensium.

De Comite Haralldo ejusque filiis.

Regebat ea tempestate Orcades, dynasta summus, Comes Haralldus; Ex ducta posthac uxore Hvarflada filia Melkolmi
Comitis

D. A. þeirra börn voru þau Þorfinnr, David oc Jon, Gunnhilldr, Herborga oc Langlíf.

Þá er *Vilbialmr* biskup hinn síparri var andadr, var vígdr til biskups epter hann *Biarni* son *Kolbeins Rugu* oc var hann hinn mesti höfþinge oc kær vin *Haralldz* iarls: *Biarni* biskup hafði frændbálk mikinn i eyjunum. Syner *Eiriks Slagbrellz* voru þeir *Haralldr Ungi* oc *Magnus Mangi* oc *Raugnvalldr* Þeir brædr foru austr til *Noregs* á fund *Magnus* kongs *Erlingssonar*, oc gaf hann *Haralldi* iarls nafn oc hálfar eyiar, sva sem haft hafði *Raugnvalldr* iarl hinn helgi modrfader hans. *Haralldr* iarl *Ungi* for vestr ýfer haf oc med hönum *Sigrþr Murtr* son *Ivars Galla*; moder *Ivars* var dotter *Havards Gunnasonar*, fá *Ivar* fell á *Akrinum* med *Erlinge Skacka*; *Sigrþr Murtr* var á ungum alldri manna vænlígtr oc hinn mesti áburdarmadr; *Magnus Mangi* var eptt med konge oc fell med hönum i *Sogne*; komu þeir fyrst vid *Hialtland* oc for þá þan til *Katanes* oc sva upp i *Skotland* á fund *Vilbialms Skota* kongs, beiddi *Haralldr* iarl at *Vilbialmr* skyldi fá hönum *Katanes* hált sva sem haft hafði *Raugnvalldr* iarl; Þetta veitti kongr hönum; þá þan for *Haralldr* iarl ofan á *Katanes* oc efdiz þá þan at lipi; þá kom til hans *Lifolfr Skalli*, mágr hans, hann átti þar mart göfugra manna þeirra er frændr hans voru; *Lifolfr* átti *Ragnhildi* systur iarls, þessi var kalladr *Haralldr* iarl hinn ungi, enn *Haralldr Maddadarson* hinn gamli; *Lifolfr* hafði mest ráðagerd fyrer lipi iarls; þeir gerdu menn ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls hins gamla oc beiddu at hann mundi gefa upp hálfar eyiarnar, sva sem kongr hafði veitt *Haralldi Junga* iarli; enn er þessi ord komu fyrer iarl, þá sýniadi hann þess þverliga at midla ríki sitt

Comitis in Mærhæfvia, liberos suscepit, Thorfinnum, Davidem, A. D. Jonam, Gunnhildem, Herborgam & Langlífam.

Mortuo episcopo Vilhelmo, ejus nominis secundo, successit Biarnius filius Kolbeinis Hrugæ, cui eximia potestas & cum Comite Haralldo amicitia; habebat in insulis episcopus Biarnius cognatorum numerum magnum. Filii fueve Erici Slagbrellis, Haralldus, Magnus Mangius & Rögnvalldus; Convenere in Norvegia fratres regem Magnum Erlingi filium, qui Haralldum, Comitis titulo ornatum, dimidiis, quas tenuerat Comes sanctus Rögnvalldus, avus hujus maternus, insulis præfecit. Comes Haralldus Ungius mare occasum versus transiit, comitante Sigurdo Murto filio Ivaris Gallii; mater Ivaris filia erat Havardis Gunnii; cecidit Ivar iste in Akro, (agro) cum Erlingo Skackio. Sigurdus Murtus, adolescens adhuc formosissimus, pretioso luxuriabat vestitu. Magnus Mangius apud regem remansit & cum ipso in Sognia cæsus est. Allapsi sunt primum Hialtlandiæ, unde in Katanesum & inde in Scotiam profecti, regem Scotiæ Vilhelmum convenerunt, a quo Comes Haralldus ut dimidiæ Katanesiæ, quam tenuerat Comes Rögnvalldus, præfecturam sibi concederet, petiit; Annuit his precibus rex. Hinc in Katanesum delatus Comes Haralldus auxiliares collegit vires; convenit tunc ipsum affinis Lifulfus Skallius; habebat ibi multos cognatos, qui viri erant nobiles, Lifolfi uxor erat Ragnhildis, Comitis soror. Hic Comes Haralldus Junior, verum Haralldus Maddadi filius Senior appellatus est. Lifolfi, quoad exercitum Comitis, consilia plurimum valuerunt. Miserunt ad Comitem Haralldum seniore in Orcades legatos, poscentes, ut dimidium insularum, ei quippe rex Haralldum juniorem præfecerat, cederet. Verum cum hæc audiret Comes, se regnum suum ulla condi-

A. D. sitt með neinu fattmáli; *Lifolfr Skalli* fór þá ferð og heitadiz iarl við hann miðc ádr hann færi brott; *Haralldr* iarl *Gamli* dro líp saman epter þetta og varð allfiöllumennr; þeir *Haralldr* iarl ungi voru á *Katanesi* og höfðu þar safnat nokkorn, þá er þeir spurdu at *Haralldr* gamli dró líd saman, þá sendu þeir menn af nýiu *Lifolf* norðr yfer *Petlandsfiörd* at skynia um herinn; hann lagði austan at *Rolfsey* og geck hann þar upp á fiáll og fann hann þar þriá vardhalldsmenn *Haralldz* iarls (e) og drápu tvo, enn höfðu einn með sér til fretta; *Lifolfr* sá þá og herinn iarls og hafði hann mart skipa og flest stór, sneri *Lifolfr* þá ofan af fiállinu og til skips síns og sagði felögum sínum slík típinde sem hann hafði vífs vorðit; hann seger at *Haralldr* iarl hafði fva mikinn her at þeim var ufæra at beriaz við hann, er þat mitt ráð seger *Lifolfr* at ver farim i dag i *Þorsá* og mun ofs þar safnaz líd mikit i dag, enn ef þer vilit leggja til oruðto við *Haralld* iarl, þa er þat hin mesta ufæra hverfu sem tekz: þá tok *Sigrþr Murtr* til orða, illu heilli hefr mágr iarls farit yfer *Petlandsfiörd* er hann hefer epterlátit hiartat og qvat æi vænt horfa ef aller skyllði hiartlausar þegar þeir fæi her *Haralldz Gamla*; *Lifolfr* svarar, vant er þat at síá *Sigrþr* hvar hvergi ber hiarta sitt ef til þarf at taka, ætla ec þat (f) mund er ec renn frá *Haralldi Junga* at yþr afburdarmönnum muni þykia avint epter at standa; enn ecki varð af förinne i *Þorsá*, enn litlu síþarr sá þeir skipaflota *Haralldz* iarls fara undann (g) *Rolfsey*, biogguz þeir þa til bardaga; *Haralldr* iarl geck á land upp og fylgdi lípi sínu, hann hafði her miklu meira; Þeir *Sigrþr Murtr* og *Lifolfr* fylg-

(e) ens Gamla. *addit.* 101. 333. (f) mandu. 101. (g) Rinarsey. *Flat.*

*tione partiturum præfracte negavit; Lifolfus Skallius hanc lega- A. D.
tionem in se suscepit, cui Comes antequam abiret, multis mi-
natus est. Comes Haralldus ingentem post hac contraxit exer-
citurum & magna hominum stipatus est multitudine. Comes
Haralldus junior, cum reliquis in Katanesia, suorum numerum
aliquantum auxit; cum audirent Comitem Haralldum senio-
rem copias colligere, Lifolfum iterum cum aliis boream ver-
sus, trans sinum Petlandicum, ut exercitum observaret, mi-
serunt; Ad orientale Rolfseyæ litus appulit, ubi in montem
egressus tres custodes Comitis Haralldi invenit, quorum duos
occidit, unum vero, ut nova suggereret, secum abduxit; Tunc
quoque copias vidit comitis & naves multas, plerasque mag-
nas; hinc è monte ad naves suam reversus, sociis nova, quo-
rum certior factus erat, retulit; dixit Comitem Haralldum
tantum habere exercitum, ut cum eo confligendo omnino im-
pares essent, Consilium est meum, inquit, ut hodie sepentrio-
nem versus in Thorsáam tendamus, ubi ingentes ad nos con-
fluent copiae; verum si cum Comite Haralldo congredi vultis,
summum est periculum, sive successum obtineat sive non. Ad
hæc Sigurdus Murtus; Infortunatus affinis comitis sinum Pet-
landiæ transiit, cum animum reliquerit; addidit, malum minari
finem, si omnes, cum copias Haralldi senioris viderent, corde ca-
rerent; Facile non est, respondit Lifolfus, prævidere Sigurde
ubi cujusvis hæreat animus si factò opus fiat; ominor tempore
quo ego à Comite Haralldo aufugio, quod vobis, qui virtute ex-
celletis, remanere magni constet operis. Cæterum in Thorsáam
non ivere. Ast paulo post classem Comitis Haralldi a Rolfsey di-
scedere conspiciunt, hincque pugnae se accingunt. Comes Haralldus
in terram exscendit & copiarum, quibus multo superior erat, aciem
instruit. Sigurdus Murtus & Lifolfus Comitis junioris exercitum*

A. D. fylgdu lidi *Unga* iarls; *Sigrþr Murtr* var i raudum skarlatz kyrtli oc drap blöðunum under bellti fer; sumer mæltu at sva mundi hann oc gera á bakit; hann bat ecki uppdrepa, því at ecke man ec öfugr atgánga i dag; I sinn fylkingar arm var hvör þeirra oc er þeir höfðu fylkt lipinu feig saman orrustan oc var ákáfa hörd; I lidi *Haralldz* iarls gamla var mart hinna hörduztu manna þeirra er ofíkapps menn voru mikler oc buner forkunnar vel sem voru frændr biskups oc marger adrer sveitar höfþingiar iarls, þá er stadið hafði orrostan um hríd, fell *Sigrþr Murtr* oc hafði vel bariz oc drengeliga; *Lifolfr* geck annarra manna best fram; sva segia *Katanesingar* at hann gengi þrifvar i gegnum fylkingar *Haralldz* iarls Gamla, enn þó fell hann i þeirri orrostu med godann ordztir; þá er þeir voru báðer fallner *Lifolfr* oc *Sigrþr Murtr* brazt flótti i lipi iarls hins *Unga*; *Haralldr* iarl Ungi fell vid torfgrafer nockorar, var þá þegar um notina feet lios mikit þar er blodit hafði nidr komit; þeir kalla Jarlinn fannhelgann, oc er þar nu kirkia sem hann fell oc er hann þar jardadr á nesinu oc geraz utöluligar jarteiner fyrer hans verdleik veittar af Gudi oc vitrar þat jafnan at hann villde yfer til *Orkneyia* til *Magnus* iarls oc *Ragnvalldz* iarls frænda sinna. Epter bardagann lagði *Haralldr* iarl under sic allt *Katanes* oc for þegar ut i *Orkneyiar* oc hrófadi miklum figre.

Frá Orkneyingum.

Vilbalnr Skota kongr spurdi at *Haralldr* iarl var fallinn oc þat med at *Haralldr* iarl *Maddadarsen* hafði under sic lagt allt *Katanes* oc sic ecki atspurt; vard *Skota* kongr þessu reidr

*disposuere; Sigurdus Murtus rubrum indutus erat pallium cocci-
neum, cujus fibras sub cingulum complicabat; dicebant qui-
dam eum itidem in tergo acturum; prohibuit illos replicari,
non enim, agebat, hodie retrosum incedam. In sua quis-
que acie constituti easdem instruxerunt, cum autem congre-
derentur, strenue utrinque pugnatum est. In exercitu Comi-
tis Haralldi senioris multi erant viri fortissimi, strenui, au-
daces simul atque optime instructi, cognati episcopi multique
alii a Comite cohortibus præfecti. Postquam aliquantisper du-
raverat pugna, Sigurdus Murtus, qui strenue & viriliter
pugnauerat, cecidit; Lifolfum, Sigurdo in conflictu non
secundum, Katnesenses aciem comitis Haralldi senioris ter trans-
iisse ferunt, in hac tamen pugna laudem promeritus occisus est,
Post cæsos ambos Lifolfum & Sigurdum Murtum, exercitus
Comitis Haralldi junioris fugatus est. Cecidit Comes Ha-
ralldus junior apud locum quendam in quo turfæ fodiuntur;
nocte statim sequente ubi sanguis deciderat lumen magnum
apparuit; dicunt Comitem vere sanctum; templum hodie est,
ubi cæsus erat, ibi etiam in lingula sepultus est; Fieri
quoque innumera miracula ipsius dignitatis causa Deus per-
mittit, quæ semper indicant eum voluisse in Orcades ad Co-
mites Magnum & Rögnvalldum, cognatos suos, transire.
Post pugnam Comes Haralldus totam sibi subjecit Katanesiam
& in Orcades statim, insigni victoria triumphans, rediit.*

De Orcadensibus.

Audit rex Scotiæ Vilhelmus cecidisse Comitem Haralldum
& præterea comitem Haralldum Maddadi totam Katanesiam,
absque sua venia, subegisse; his perquam iratus legatos in

D. A. reidr miöc oc fendi menn i *Supreyiar* til *Raugnvallds Supreyia* kongs *Gudrodarsonar*, moder *Gudrodar* var *Ingibiörg* dotter *Hakonar* iarls *Pálsfonar*; *Raugnvalldr* kongr var þá mestr (h) herkongr i veströndum; þat var þria vetr at hann lá uti á herskipum sva at hann kom æi under sótkann rapt. Þegar er *Raugnvalldi* komu þessi ord dró hann her saman um allt *Supreyia* ríki oc af *Satiri*, hann hafði oc mikit lip af *Irlandi*, hellt hann þá norðr til *Katanefs* oc tok under sic allt landit oc dvaldiz þar um hríd. *Havalldr* iarl fat i *Orkneyium* oc gaf engann gaum af ferd kongs, enn er leid at vetri biöz *Raugnvalldr* kongr heim i ríki sitt i *Supreyiar*, hann setti epter á *Katanefi* þria fýslumenn, var einn *Máni Olafsson*, annarr *Rafn* lögmaðr, *Hlífolf* inn *Alli* het hinn þridi. Nockuru sípar enn *Rögnvalldr* kongr for i *Sudreyiar*, fendi *Havalldr* iarl mann yfer á *Nes* oc seger at þá þætti hönum gott hans erende ef hann gæti drepit einn af fýslumönnum edr alla tva; þessi maðr var fluttr yfer *Petlandzfiörd*, fór hann þar til er hann kom á fund *Rafns* lögmanz oc spurdi *Rafn* hvert hann skylidi fara, hann vard fárr svara um; *Rafn* tok til orða, se ec á þer at *Havalldr* iarl hefr þic til nockrs ílls sent hingat á nesit, enn ec nenni ecki at láta drepa þic því at þu ert frændi minn; vid þetta skilldu þeir oc fór hann brott þapan oc til *Hlífols* oc foru þeirra skipte sva at hann veitti *Hlífolfi* líflát, hlíóp hann þá i brott oc ut i *Orkneyiar* á fund *Havalldz* iarls oc seger hönum hvat er hann hafði gert.

Ha-

(h) hermadr 101. *Flat.*

Hæbudas ad earundem regem Rögnvalldum Gudrodi filium A. D. mittit; Mater Gudrodi erat Ingiborga filia Comitis Haconis Pauli filii. Rex Rögnvalldus tunc temporis piratarum in regionibus occidentalibus summus fuit; tres hyemes in navibus, sub sudem fuliginosam non ingressus, egerat. Audito nuncio, milites ex toto Hæbudarum regno & Satiria conscripsit, adscito præterea ex Hibernia ingenti exercitu, tetendit exinde septentrionem versus in Katanesiam, totam occupavit regionem ibique ad tempus moratus est. Comes Haralldus in Orcadibus sedens, expeditionem regis non curavit; appropinquante vero hyeme Rex Rögnvalldus in regnum suum, Hæbudas nempe, reditum paravit; Reliquit in Katanesia toparchas tres, quorum primus Manius Olai, secundus Rafn legifer, tertius Hlifolfus Alius cognominabatur. Non multo post regis Rögnvalldi in Hæbudas reditum, Comes Haralldus hominem quendam in Nesum mittit seque ejus negotio contentum dicit, si toparcharum alterum vel utrumque e medio tollere queat; Sicarius trans sinum Petlandiæ vectus, pergit quousque legiferum Rafnem convenit, cui, interroganti quo ipsi eundem sit, stupefactus paucis respondere potuit; omnino, ait Rafn, aperis, Comitem Haralldum te ad malum aliquid agendum huc in Nesum misisse, verum te, cognatum quippe meum, ut enecari faciam, a me impetrare nequeo. His dictis discedit advena, petitque Hlifolfum, cum quo ita agit ut cæsum relinqueret; Confugit exinde in Orcades ad Comitem Haralldum eique patratum a se facinus refert.

Cru-

A. D.

Haralldr píndi biskup.

Haralldr iarl bióz nu or *Orkneyiom* oc, er hann var albuinn, for hann fyrst norðr til *Þorsár* oc geck þar af skipum sínum, biskup var i borginne a (i) *Skarabolstad* oc er þeir fá her *Haralldr* iarl, fá þeir *Katanesingar* at hann hafði her sva mikinn at þeir höfðu einga vidstöðu, þeim var oc sagt at iarl var í sva illu færi at usynt væri hveriu hann eyrði, biskup tok þá til orða oc mælti; ef ockar skipti fara vel, þá mun hann gefa ydr grid; sva var gert sem biskup mælti fyrer; her iarl þusti af skipunum oc til borgarinnar; biskup gek i moti iarli oc fagnadi hönum med blípum ordum, enn þeirra skipti foru sva at *Haralldr* iarl let handtaka biskup oc skera or hönum tunguna, enn sípan let hann stínga knífi í augun oc hlinda hann; þon biskup kalladi á meyna ena helgu *Tröllhænu* i meizlunum oc geck sípan á brecku nokkora þegar þeir letu hann laufann; kona ein var á breckunni oc bat biskup hana healpa fer; hon fá at blod fell or andliti hans oc mælti, vertu hlióðr herra því at gjar nan vil ec hialpa ydr; biskup var færðr til þess stadar er hviler hin helga *Tröllhæna*, þar feck biskup heilsu bot bædi máls oc sýnar; *Haralldr* iarl geck þá upp at borginne oc gáfu þeir hana þegar upp i valld iarl; hann veitti mönnum þegar storar reffingar oc lagdi á þá menn giöllð stor er hönum þotti mest verit hafa i landrápum vid sic, let hann þá enn alla *Katnesinga* gánga under sic med eidum hvert er þeim var liuft edr leitt; sípan tok hann under sic eigner þær allar er átt höfðu fylsumenn þeir er til *Skota* kongs voru farner; sat *Haralldr* iarl þá á *Katanesi* med mörgu folki.

Frá

(i) Skabolstad. 102. Skotlandi 333.

Cruciat Haralldus episcopum.

A. D.

Post hæc Comes Haralldus ex Orcadibus abire constituit, & omnino paratus, septentrionem versus in Thorsáam tendit ibique ex navibus in terram exscendit. Episcopus in urbe Skarbolstadis erat. Cæterum Katanesenses exercitum comitis Haralldi tantum esse conspexerunt ut resistere proorsus nequiverunt; Audiverunt quoque comitis animum ira incensum molimina varia & incerta minari. Tunc episcopus in talia prorumpit; Si, ait, commercia nostra bonum obtinent finem, pacem vobis concedet. Sequuntur jussa episcopi. Exercitus comitis a navibus ad urbem turmatim excurrit; Episcopus comiti obviam it, eumque humaniter excipit, verum inter eos ita agitur; Comes episcopo, capto, linguam exscindit, exinde autem cultello oculos eruit. Episcopus Jonas læsus, sanctam virginem Tröllhænam invocat & dimissus in clivum quendam progreditur, ubi præsentem feminam se juvare rogat, quæ, sanguinem ex ore delabi videns, sile, ait, domine, te enim juvare lubet. Episcopo in locum ubi sepulta est sancta Tröllhæna, devedcto, & linguæ & oculorum usus restituitur. Comes Haralldus ad urbem progreditur, eandemque, nemine resistente, statim occupat; Indigenas absque mora multum punit, proditiõnis contra se primipilos ejusdem pænas pro proprio arbitrio luere facit & adhuc omnes Katanesenses, nolentes volentes, ad præstandum sibi homagium cogit; totas deinde possessiones toparcharum, eorum, qui ad regem Scotiæ abierant, occupat & cum hominum multitudine in Katanesia sedet.

A. D.

Frá Syflumönnum.

Nu er at segia frá fýslumönnum, þeir redur VI. saman upp í *Skotland* oc fundu þar kong um vetrinn á Jolaföstu, kunnu þeir glöggliga at segia frá þeim típindum er gerst höfpu á *Katanesi* i ferdum *Harallds* iarls; þessum típindum varð kongr allreidr, enn tvennum giölldum kvadz hann þeim giallda skyldu er sitt höfpu látit; hinn fyrsta dag er þeir voru med *Skota* konge, let hann gefa halfann þridia tug álna klædis hveriom þeirra oc enn mörk Enzka til skotfilfrs fer, sína hveriom þeirra, voru þeir med *Skota* konge fram um Jol í godu yferlæti, enn þegar á bak Jolum sender *Skota* kongr ord öllum höfþingiom i ríke sínu oc dro her saman ofa mikinn um landit oc stefndi þeim her ofan á *Katanes* á hendr *Haralldi* iarli, hafði *Skota* kongr allmikinn her oc fer hann þar til er hann kemr i *Eysteinsdal*, þar mætiz *Katanes* oc *Suprland*; herbuder *Skota* kongs stodu epter endilöngum dölunum oc er þat laung leid. *Haralldr* iarl var á *Katanesi* er hanu spurdi þessi típinde, dro hann þegar lip at fer oc er sva frá sagt at hann fengi (k) LX. hundrad manna oc hafði þá allz enga vidstödu at beriaz vid *Skota* kong, sendi hann þá menn á fund *Skota* kongs at leita um sætter med þeim, enn er þat var flutt fyrer konge, seger hann at ecki þirfpi um sætter leita nema hann hefpi hinn fiorda hvern pening af *Katanesi* þann er á var landinu; enn er þessi ordsending kom fyrer *Haralld* iarl, kalladi hann á tal vid sic landzmennt oc adra höfþingia oc leitadi ráda vid þá, enn vid því at þeir fá engin efni sín, gengu þeir at þessi sætt at *Katnesingar* gulldu fiordung eigu sinnar *Skota* kongi, fyrer utan þá menn er

(k) omittit 102. 333

De toparchis.

A. D.

Nunc de toparchis referendum; Sex una in Scotiam eunt, ibi regem hyeme, tempore nempe jejunii adventus, conveniunt, & distincte quæ in itinere comitis Haralldi in Katanesia gesta erant, exponunt. Hæc cum referrent, rex perquam iratus, iis, qui res suas amiserant, duplum se redditurum promittit. Primo quo morantur apud eum die, cuique eorum viginti quinque ulnas panni, præter marcam Anglicam argenti in viaticum dat. Transigunt apud regem humane habitati festum Julense, verum statim post idem, ipse omnibus in regno suo optimatibus nuntios mittit, & ex regione innumeras copias collectas in Katanesum, contra comitem Haralldum, deducit; Ingenti cum exercitu pergunt quousque in Eisteinsdal, confinium est Katanesiæ atque Sudrlandiæ, venit; Stabant secundum valles, quæ longa est via, ipsius castra. Comes in Kataneso, cum hæc audiret, convocato statim exercitu, sexagies centum quamvis militibus stipatus, a rege se defendere prorsus nequivisse fertur, unde mittit pacem expetentes, quibus respondet rex non prodesse pacem quærere, nisi quarta quæcunque in Kataneso pecunia sibi solvatur. Verum audito hoc responso, Haralldus in colloquium vocat incolas, variosque optimates & eos consulit; cæterum; quoniam viribus se careere vident, in hanc descendunt pacis conditionem, ut quartam suarum possessionum partem regi expendant & præterea iis qui instante hyeme ad ipsum iverant satisfaciant.

D. A. er á kongs fund höfpu farit um vetrinn; *Haralldr* iarl for ut í *Orkneyiar* oc skyldi hann hafa *Katanes* allt sem hann hafði ádr haft, enn *Haralldr* iarl Ungi tæki af *Skota* konge; Í ufridi þeim var blindadr *Þorfinnr* sun *Haralldz* iarls, hann hafði verit gisladr af *Skota* kongi. Epter fætt þeirra for kongr upp í *Skotland*. *Haralldr* iarl var nu einn höfþingi í *Orkneyium*. Þat var ofarlíga a dögum *Haralldz* iarls er þeir *Olafr* mágr hans oc *Jon Hallkelsson* efdur flokk or *Orkneyium* oc austr í *Noreg* a hendr *Sverri* kongi; Þeir toku til kongs *Sigrþr* son *Magnus* kongs *Erlingssonar*; í þann her reduz marger stórættader menn or *Orkneyium*, þat var hinn sterkasti flokk; þeir voru kallader *Eyiar-skeggjar* oc *Gullbeinar* um hríp; Þeir börduz í *Floruvogum* vid *Sverri* kong oc fengu usigr, þar fellu þeir báder *Jon* oc *Olafr* oc sva kongr þeirra oc mestr luti herfins; Epter þat lagdi *Sverrer* kongr á *Haralld* iarl fiandskap mikinn, oc kendi hönum völd um er flokkurinn hafði hafiz, kom því sva at *Haralldr* iarl for vestan oc *Biarni* biskup með hönum; Jarl gaf sic í valld *Sverris* kongs oc let hann einn skera oc skapa í milli þeirra, þá gerði *Sverrir* kongr *Hialtland* allt af *Haralldi* iarle með sköttum oc skildum oc hafa *Orkneyia* iarlar þat æi haft síþann. *Haralldr* iarl var þa V. vetra gamall er hönum var gefit iarlshafn, hann var XX. vetr iarl, sva at þeir *Raunvalldr* iarl, hinn helgi voru báder saman yfer *Orkneyium*. Epter fall *Raunvalldz* iarls var *Haralldr* iarl í *Orkneyium* átta vetr hins fimta tigar, hann andadiz á ödru ári ríkis *Inga* kongs *Bárdarsonar*. Epter *Haralld* iarl tóku syner hans ríke *Jon* oc *David*, *Henrikr* son hans á *Ros* á *Skotlandi*. Þesser hafa ríkaster verit *Orkneyinga* iarla at tali þeirra manna er fráfagner hafa þar um gert, er þar til nefndr *Sigrþr Eysteinson*, *Þorfinnr* iarl *Sigrþarson*,
Ha-

ciant. Comes Haralldus in Orcades rediit, cui tota Katanefia, A. D. quemadmodum antea, pareret, verum præfectura comiti Haralldo juniori data a rege Scotiæ concederetur. In hostilitatibus hisce, filius comitis Haralldi Thorfinnus, quem obsidis loco retinuerat Rex Scotiæ, excæcatus est. Post reconciliationem rex in Scotiam reversus est. Comitem Haralldum hoc tempore Orcades solum dominum agnoverunt. Fuit ultimo fere tempore comitis Haralldi cum ipsius affinis Olaus & Jonas Hallkelis coronam ex Orcadibus instruerent orientem versus in Norvegiam contra regem Sverrerem; Regem assumerunt Sigurdum filium Magni, Erlingi nepotem; His se associarunt multi Orcadensium, nobili stirpe nati; cohors erat fortissima; Appellabantur Eyjarkeggjar (insulani) & ad tempus Gullbeini. Congressi sunt cum rege Sverrere in Floruvogis, ubi inferiores Jon & Olaus, cum rege suo, cæsi sunt. His gestis, rex Sverrer Comitem Haralldum magno odio persecutus est & seditionis causam extitisse culpavit; eo tandem venit, ut Comes cum episcopo Biarnio ex occidente iret, regis Sverreris potestati se daret, ipsiusque arbitrio totius litis decisionem committeret; Multæ loco a Comite Haralldo totam Hialtlandiam, cum debitis tributis & vectigalibus, exegit, quam Comites Orcadenses ab eo tempore non recuperarunt. Comes Haralldus quinquennis comitis titulo ornatus fuerat, viginti annis exinde ipsi & Comiti sancto Rögnvalldo Orcades simul paruerunt. Post cædem Comitis Rögnvalldi Comes Haralldus Orcadum comitatum quadraginta octo annis gessit; Obiit secundo regiminis Ingii Bardi filii anno; Successerunt ipsi filii Jonas & David; Henricus ejus filius in Ros in Scotia. (comes) Potentissimi fuere inter Comites, ut referunt historici qui de iis scripserunt; nominant nempe Sigurdum Eysteinis, Comitem Thorfinnum Sigurdi & Haralldum

A. D. *Haralldr* iarl *Maddadarson*. Þeir brædr *Jon* oc *David* redu báder löndum epter födr sinn þar til er *David* andadiz or fott á því ári sem *Hakon Galinn* andadiz i *Noregi*; síþan tok *Jon* iarlshafn yfer öllum *Orkneyium*.

Brenna Adams Biskups.

Þá er *Jon* biskup andadiz á *Katanesi* fá er *Haralldr* iarl let meida, var tekinn biskup i stad hans fá er *Adam* het oc vissi engi madr ætt hans, því at barnit hafði fundiz vid kirkiudyr nockurrar; hann þotti *Katanesingum* helldr hardr i biskupsdominum oc kendu þat mest munk þeim er var med hönum. Þat var forn siþr at biskup skyldi hafa spannfmiörs undan XX. kum, skyldi þetta hvarr bondi giallda fá er var á *Katanesi*, fá meira er fleiri kýr atti, enn hinn því minna sem færri hafði oc skyldi hverr epter því gialda sem teldizt til, enn *Adam* biskup villdi æxla gialldit oc hafa spannf undan XV. kum, oc er þat feks, beiddiz hann at hafa undan XII. kum, oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kum, enn þat þotti öllum udæmi; Þa foru *Katnesingar* á fund *Jons* iarls, hann var þá á *Katanesi*, oc kærdu þeir þetta fyrer iarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvatz þat þyckia uvandat, qvat tvo kosti illa fyrer höndum, qvat þetta vera upolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var *Adam* biskup at hákirkiu i *Þorsdal* enn *Jon* iarl var skamt þápan; *Katnesingar* höfðu þá þing á fialli yfer bæ þeim er biskup var á; *Rafn* lögmadr var þá med biskupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverfu færi, biskup bat hann vera ká-

tann

dum Maddadi filium. Fratres Jonas & David post patrem am- A. D.
bo regnarunt, donec David, eodem anno quo Hacon Galinn in
Norvegia obiit, morbo exstingveretur. Jonas deinceps tota-
rum Orcadum comitatum suscepit.

Incendium episcopi Adami.

Mortuo in Katanesia episcopo Jona, quem lædi fecerat Comes
Haralldus, electus est successor episcopus Adamus; Constitit
nemini genus ejus, infans enim ad ostium templi cujusdam re-
pertus fuerat; hic Katnesensibus, dum episcopatum gessit, nimi-
um exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei adhæren-
tem præprimis converterunt. More prisco receptum fuerat, ut
mensuram Spann butyri ex lacte viginti vaccarum singuli in
Katanesia coloni, qui plures habebant, plus, qui vero pauciores mi-
nus, & quivis ex æqua proportione, episcopo solverent; Episco-
pus autem Adamus nominibus imponere voluit & ex quindecim
mensuram Spann exegit, quæ cum expendebatur, ex
duodecem poposcit; hac etiam concessa, ex decem petiit
verum cum omnibus exemplo carere videretur, Katnesen-
ses comitem Jonam convenerunt eique questi sunt, qui de
his nihil in medium se consulturum, non multis circa ea
curis opus, duas instare conditiones malas, quarum præsentem
non tolerandam, se vero alteram tacituram, respondit. Erat
tunc episcopus Adamus apud primarium in Thorsdal tem-
plum, verum Comes Jonas inde non procul; Katnesenses in
monte sito ad prædium, in quo episcopus, conventum habuere.
Rafn legifer apud episcopum moratus, ipsum ut indigenis
parceret, alias de exitu se sollicitum asserens, rogavit; Epi-
scopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatque incolas sponte pacari;
Hinc

A. D. tann, qvat bændr munu síalfa stöðva sic; þá var sendt til *Jons* iarls oc bedit at hann skilldi fætta þá biskup, enn iarl villdi hvergi nær koma, þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyster oc er *Rafn* lögmadr fá þetta bat hann biskup gera nockot ráð fyrer fer; þeir biskup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biskupi var þetta sagt, þá svaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagði jafnan þunglíga til vorra mála; þá bat biskup *Rafn* segia böndum at hann vill fættaz vid þá, oc er þat var sagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biskup þá ut oc ætlapi til fætta, enn er þat fá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir *Adam* biskup oc færdu hann i eitt litit hus oc flogu sípan í elldi, enn húsit brann sva skiott at þeir er biskupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar *Adam* biskup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr sámiligr gröptr oc virduligr um bunadr, enn þeir menn er hellzt höfpu verit viner biskups, þá gerdu þeir menn á fund *Skota* kongs: Þá var *Alexander Skota* kongr son *Vilhialms* kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þessi típinde sva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerði epter brennuna biskups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrehan manna af landinu. Kunnum ver nu ei greiniligar at segia frá þeim típindum er til heira *Orkneyinga* Jörlum, enn sva sem ver höfum sagt.

Hinc Comes Jonas per nuncium sollicitatus ut episcopum cum A. D.
indigenis conciliaret prorsus abnuit. Coloni postea ex monte,
vehementes decurrunt, quod cum videret Rafn legifer, episco-
pum, ut quodam modo sibi consuleret, monuit; bibebant in con-
tignatione quadam, ad quam cum incolæ venirent, mona-
chus, in fores egressus, in mediam faciem cæditur & mor-
tuus intro revolvitur; Hoc cum episcopo referretur, regeffit;
non prius quam vero simile erat evenit, nostras enim res
suasuo suo semper aggravavit; Episcopus deinde Rafnem, ut
colonis indicaret, se cum iis pacari velle, rogavit, quod cum
audirent, omnes, qui prudentiores erant, lætati sunt, unde
episcopus, eos conventurus, egressus est, quem cum vide-
rent peiores, furore acti, ipsum, comprehensum, in casam
quandam, cui ignem admovebant, detruserunt; hæc vero
cito adeo combusta est, ut, qui episcopo opitulari voluere, re in-
fecta discedere cogerentur. Obiit heic episcopus Adamus, cujus
cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter &
honeste sepelierunt; Qui autem præ aliis amici fuerant epi-
scopi legatos miserunt ad regem Scotorum, tunc temporis
Alexandrum, filium regis Vilhelmi sancti; Is vero relatis
graviter adeo irascebatur, ut posterorum memorie inhæ-
reant afflictiones quarum, post incendium episcopi, autor ex-
titit, lædendo occidendoque, spoliando res mobiles & indi-
genas e regione expellendo. Res gestas Orcadensium di-
stinctius, quam supra memoratæ sunt, literis mandare non
possumus.

SAGAN

AF

HINUM HELGA MAGNUSE

EYA JARLE.

Formálen.

Lof oc dýrd, heidr oc æra se almáttighum Gudi lausnara varum oc skapara fyrer sína margfaulldu mildi oc miskunsemi er hann veiter ofs, er byggium á utannverdum iadri heimfins, oc efter meistaranna ordtæki, er sva setia í sínar bækr, at þeim fýniz sem ver seem komnir ut or heimum oc alteins þó at sva se, vurdiz Gud at fýna ofs sína mildi, einkannliga i því, er hann hefer látid os koma til kynninghar síns blezada nafns, þar med gefuit os styrka stolpa, hina helguztu Forgöngumenn heilagrar kristni, af hverra heilagleik aull norðrhálfan skinn oc líomar nær oc fiarre; þessir eru, hinn heilagi *Olaf* kongr oc hinn háleiti *Hallvardr* frændi hans, er prýda Noreg med sínum helgum (a) domum, hinn mæti *Magnus* eýa iarl, er birtir *Orkneyjar* med sínum heilagleik, hverium til sændar ettirfarandi saga er samansett. her med eru blezadir biskupar *Johannes* oc *Thorlacus*, hverir Island hafa geislad med háleitn skíni sinna biartra verdleika. Því má síá at ver erum ei fiarlægir Guds miskunn, þó at ver seem fiarlægir ödrum þiódum at heims vistum, oc þar fyrir eigum vær hönum þackir at geyra, sænd oc æru alla tíma vars lífs. Meistare (b) *Robert*, er Saugu hins heilaga *Magnusar* iarls hefer samt oc diktad i látinu, byriar sva prologum sem her má heyra

Pro-

(a) dæmum, *exemplis*. 351. 352.

(b) Robert. 351. 352. O.

Præfatio.

Laus, gloria & cum reverentia, honor sit omnipotenti Deo, redemptori & creatori nostro, pro multiplici sua clementia & misericordia, præstita nobis, qui habitamus in extrema mundi plaga &, ut ajunt in scriptis suis viri docti, quemadmodum illis videtur, e mundo exivimus. Quantumvis autem ita se habeat, dignatur Deus nobis suam clementiam præbere, præsertim in eo, quod ad beati sui nominis notitiam pervinire siverit, firmas insuper dederit columnas, sanctissimos antesignanos ecclesiæ, quorum sanctitate totus Boreas & prope & procul illuminatus nitet; hi sunt, sanctus Rex Olaus & augustus ipsius cognatus Hallvardus, qui Norvegiam sacris suis reliquiis ornant; celebrer Magnus insularum comes, qui Orcades sua sanctitate illuminat & in cujus honorem sequens historia composita est. Annumerantur his beati episcopi Johannes & Thörlacus, qui splendore conspicuorum suorum meritorum Islandiam irradiarunt, unde apparet, nos non a divina misericordia, ab aliis licet gentibus longe, quoad mansiones in mundo, remotos esse; hinc iis grates, honorem & reverentiam omni nostræ vitæ tempore habere debemus. Magister Rodbertus, qui historiam comitis sancti Magni lingua Latina composuit atque dictavit, prologum, ut audire licet, orditur.

P r o l o g u s .

Pvílikt færer hver sem hann hefer faung á i landtialld Guds, fer til hiálpur oc miskunnar, (c) einer Gull, adrer silfr, sumer gímsteina, sumir hafra hár oc raud búcka skinn oc er slík fórn ei svívirðiliga virðandi, þviat af slíku er giörr iferhöfn yfer landtialld Guds (d) at hlífa þvi oc veria þat fyrer vætu oc sólarhita, þessi ord má sva glofa med fám ordum. Hver kristinn madr offri Gudi ad giöfum oc láni, sem hann hefer hönum veitt, þat er hann hefer bezt til, at Guds kristni er landtialld þat er Moyses giordi Gudi til þiönostu, merkir, verdi til hlífdar oc styrkingar móti árásum sinna ovína. Gull merkir speki oc vizku, silfr hreinlífi; gimsteinar kraptaverk heilagra manna, hafra hár idran sinda, raud buckaskinn píslarvætti. Nú má lesandi madr sva til hugsa at þessar allar fornir hafi heilagr *Magnus* offrat sínum drottni sem hans lífs saga vattar. Nu þó at lofsaungr (e) Guds see (f) ei sæmiligr i syndugs manz munne, þá má hann þó vera audrum hagligr oc hialpsamligr, þvi at sva er lesit; at husit alt fylltiz af hinum sætazta ilm smyrsla oc jurta þeirrar hinnar syndugu|konu er ydranda nidrsteypiti at þva oc smyria fætr drottins, enn efter vanaligum sid þeirra manna, er annara jarder byggia, enn sínar vanrækia oc láta þurar liggia, þá byrium ver saugu þessa um líf hins heilaga *Magnusar* iarls, þeim mun traustligarr oc ástfamligarr (g) oc vart starf tilleggium sva heilagrarr oc háleitrarr frædi, sem væntum fullgiörlla hans hiálp ofs at stydia oc styrkia til sin-
nar

(c) einn 351. 352. O. (d) oc *pro* at. 351. 352. (e) Gudi. 351. 352. O. (f) ril *pro* ei. *Omn.* (g) er *pro* ac. 352. 352. O.

Prologus.

A. D.

Quivis, quod habet in tabernaculum Dei, in sui auxilium & commiserationem infert, alii argentum alii gemmas, alii lanam caprinam ac rubras hircorum pelles, tales oblationes non sunt despiciendæ. Ex enumeratis enim tectum tabernaculi Dei confectum est, ut conservetur ab humore atque solis æstu; hæc verba explicari possunt; Quivis homo christianus offerat Deo, donet & commodet, ab ipso concessum, quod optimum habet. Quod Dei tabernaculum, illud nempe quod confecit Moyses ad cultum divinum, significat Ecclesiæ tutamen atque munimen contra incursiones hostium. Aurum scientiam atque sapientiam adumbrat, argentum castitatem. Gemmæ miracula sanctorum hominum; pili caprini poenitentiam peccatorum; rufæ pelles hircinæ martyria. Cæterum observet lector, has omnes oblationes sanctum Magnum, ut ejus vita testatur, Deo suo præstitisse; Quamvis autem laus Dei in ore hominis peccatoris digna non existat, aliis attamen commoda & saluberrima erit; legitur enim totam domum repletam esse dulcissima fragrantia ex unguentis ac herbis mulieris peccatricis, quæ pœnitentiam agens fudit, ut pedes domini lavaret atque ungeret. Verum juxta solitam consuetudinem eorum, qui alienos fundos colunt, suos autem non curant aut irrorant, historiam hanc de vita comitis beati Magni ordinarum eo majori confidentia & amore, quo nostram operam sanctiori & celebriori relationi impendimus, qui profecto credimus & speramus ejus operam
nos

nar virðingar oc tignar. Nu með því at hann er hluttakare himinrikis oc ígeinginn valld drottins, þá er han máttugr at þiggja alt þat er hann vill. Enn með því at ver erum fyn duger og fekir aumligs lifnadar, audrum góð dæmi af ofs gefa, þá fýnu ver hinn heilaga *Magnus* með sínum frægðarfullum lifnadi, þann er allir eigu at fylgia, oc heilög dæmi af draga. Nu at ver gerom ei (h) lesanndum erbidi af þessare ræðu, þvíat drottinn gerdi skamma ræðu, þá birium ver fögu þessa með líósum ordum oc hreinni fráfögo, fva sem Gud (i) ledi ofs at skynia.

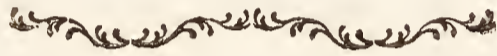

Cap. I.

Um daga *Haralldz* (k) *Noregs* kongs *Sigurdarsonar* redu fyrer *Orkneyium* iarlar, brædr tveir *Páll* oc *Erlendr*, fýner *Þorfinnz* iarls, er ríkastr hefer verit allra *Orkneyinga* iarla; hann var son *Sigurdar* iarls, er *Olafur* kongr *Triggvason* kristnadi, oc allan lýd i *Orkneyiom*, þessi *Sigurdr* fell i *Bríans* bardaga á *Irlandi*. Moder þeirra *Erlendz* oc *Páls* var *Ingibiörg*, er kaullut var iarla moder, dotter *Finnz* iarls *Arnasonar*; Enn *Haralldr Sigurdarson* átte *Þoru*, dotter *Þorbergs Arnasonar*, modr *Olafs Kyrra*, oc því voru þeir þri-menningar *Olafur* kongr oc fyrstagder iarlar. *Erlendr* iarl átte þá konu er *Þora* het, hun var *Sumarlida* dotter *Uspaks-sonar*, moder *Uspaks* var *Þordis* dotter *Hallz* á *Sípu*; *Eigill* het

(h) lesaranum. ead. it. O. (i) fiálfr. addit O. (k) omittunt Omnia. Noregs kongs.

nos, in ipsius honorem & eminentiam, stabilituram atque confirmaturam. Jam quoniam particeps est regni cælorum & ingressus regnum dei, potens est ut quæcunque vult impetret; cum autem peccatores simus & aliis, miserandæ vivendi rationis causa, bonis exemplis esse nequeamus, sanctum Magnum, unacum laudanda ipsius vita, quam omnes sequi ejusque sacris exemplis duci decet, monstramus. Cæterum ne lectoribus hoc sermone, Dominus enim brevi usus est, molesti fiamus, historiam hanc intelligibilibus & veris terminis, ut deus percipere nobis dedit, declaramus.

Cap. I.

Regnante in Norvegia Haralldo Sigurdi filio, gubernarunt Orcades comites duo fratres Paulus & Erlendus, filii comitis Thorfinni, qui inter comites Orcadenses potentissimus fuit, filius comitis Sigurdi, quem, cum toto populo Orcadensi, ad Christianam religionem perduxit rex Olavus Tryggvii; cecidit Sigurdus iste in prælio Brianico in Hibernia. Mater Erlendi & Pauli erat Ingiburgis, mater comitum cognominata, filia comitis Finni Arnæi; Haralldus autem Sigurdi filius uxorem habuit Thoram, filiam Thorbergi Arnæi, matrem Olai Quietii, unde memorati comites, cum rege Olao fratrum ex filiabus nepotes extitere. Erlendo uxor erat Thora, filia Sumarlidii Ospaki filii; mater Ospaki erat Thordisa, filia Halli Sidenfis; Egillus

hiet son fyrrnefndz *Hallz*, hans dóttir var *Þorgerdr*, móder hins heilaga *Jóns Hóla* biskups; Syner *Erlendz* iarls (l) oc *Þóru* vóru þeir hinn heilage *Magnus* oc *Erlinghr*. En dætr *Gunnilldr* oc *Cecilia*. *Gunnilldi* átti sípan *Kolr Kalason* lendr madr i *Noregi*, þeirra son var *Rögnvalldr Kali*, er sípan vard iarl i *Orkneiom*, hann er fannheilagr madur, hefer *Rögnvalldr Kale* verit systerson hinns heilaga *Magnusar* iarls. *Páll* iarl, bróder *Erlendz*, átti dóttir *Hákonar* iarls *Ivarssonar* oc *Ragnhilldar* dottr *Magnusar* kongs góða, sonar *Olafs* kongs hins helga; son *Paals* iarls hiet *Hákon*, er sípan kiemr vid föguna.

Cap. 2.

Hinn heilagi *Magnus* iarl var feddr i *Orkneyum*, hinn dýrdligsti at ætt oc hinn fregazti at (m) kynferdi. Fadir hanns *Erlendr* var *Orkneya* iarl, virduligr herra oc höfþingi sem þeir er ríkuliga lifa á þeirri jörd, (n) tignadr velldi oc virdingu; móder hanns *Þóra* var ættud af hinum gaufgizstum haufdingium (o) þess. Enn þó at mörgum kunne ættgiædi at snuaz til metnadar oc spillingar lundernifs, var (p) þessi hinn sæli sveinn þegar i hinum fyrzsta uppruna finnar bernsku byrtr oc lærdr kenninghum heilaghs anda, þvíat hann áhelltr oc elskadi, virði oc vardveitti hinn hæsta krapt hugar, góðlyndi oc sómasamliga síðfemd oc stadfesti tíguligra síða, þessi sveinn sýndi sígh gamlan at góðum síðum, hlutlaus þernsligs lífs oc í sínum, verkum, gladmælltr

(l) *omittunt omnia.*

(m) kynfelli. 352.

(n) tignandi. 351. 352.

(o) *omittunt omnia.*(p) því *omnia.*

nomen fuit filio memorati Halli, ejus filia erat Thorgerda, mater sancti Johannis, episcopi Holensis. Comiti Erlendo & Thoræ filii erant sanctus Magnus & Erlingus; filia vero Gunnhildis & Cecilia; duxit exinde uxorem Gunnhildem Kolus Kalii filius, satrapa in Norvegia, eorum filius erat Rögnvalldus Kalius, postmodum comes Orcadum; is vir vere sanctus, comitis sancti Magni sorori filius fuit. Comes Paulus, frater Erlendi, uxorem duxit filiam comitis Haqvini Ivaridis & Ragnhildis, filia regis Magni Boni, sancti Olai regis filii. Comes Paulus filium habuit Haqvinum, in historia infra commemorandum.

Cap. 2.

Comes sanctus Magnus in Orcadibus erat ex majoribus, generis claritate, nobilissimis; pater ejus Erlendus in Orcadibus erat comes, honorabilis dominus atque dynasta, ut ii qui in ista regione laute vivunt, imperio & honore beatus; mater ejus Thora a nobilissimis primatibus ejus (forfan territorii) descenderat. Quamvis autem generis claritas apud multos in fastum & indolis pravitatem convertatur, beatus tamen iste puer a primordiis statim suæ infantia illuminabatur & edocebatur doctrinas spiritus sancti, tenebat enim atque amabat, honorabat atque servabat summam animi virtutem, humanitatem, decentem honestatem ac constantiam generosorum morum. Puer hic se præbuit, quo ad probos mores, ætate proVectum, puerilis vivendi rationis & facti expers, hilavis,

I i 2

comis,

mælltr oc blídr, hógværr i orðum sínum ástfamlighum oc eptirlátr (q) oc vidrædingr, í gaungu oc i aullu síðferdi vel rofkinn oc stilltr, sva at ecki fannz þat i hans meðferd at ángra mætti eda styggia áfiáandi menn. Snemma var hann i skóla fettr til at nema heilagar ritningar oc þau aunnr frædi sem menn plaugudu þá mest at (r) kunna. Magnus var hægr oc hlýdinn, audrádr oc athlázfámr faudr oc módr oc sínum meistarum, þýdr oc þeckr allra alþýðu, hann þýddiz lítt lausung oc leika sem aunnr ungmenni, heldr lýndi hann sic med samiligri framferd, þó at hann væri ungr at vetratali, þvíat þegar byrtiz med hönum audsæ heilags anda gift su er hönum stýrði til allra góðra luta.

Cap. 3.

A. D. 1066 **Þ**í er þeir brædr *Erlendr* oc *Páll* haufdu ríki tekit i *Orkneyum*, kom austan af *Norege* *Haralldr* kongr *Sigurdarson* med her mikinn til *Orkneya*, oc let þar epter *Ellisif* drotning, oc *Mariam* oc *Ingigierdi* dætr sínar; iarlarner rieduzst til ferdar med konge med miklum her oc hielldu þeir sudr til *Einglandz* oc i þeirri orrustu er þeir baurduzst vid *Haralld* kong *Gudinason* fiell *Haralldr Sigurdarson* V. náttum epter *Matthias* messó á haustit. Epter þessa orrustu sigldi *Olafr Kyrr* *Haralldz* son med jörlunum um haustid aftr til *Orkneya*, oc þann sama dagh oc á þeirri stundu sem *Haralldr* kongr fiell á *Einglandi*, vard bráddaud *Maria* dotter kongs i *Orkneyum*, oc er þat mál manna at þau hafi (s) eins mikit fiör haft bæpi. *Olafr Kyrr* var um veturinn

(q) i vidrædingi. *omnia.* (r) kenna. *omnia.* (s) eins manz. *omnia.*

comis, benignis verbis humanus, obsequens, cum quo facile colloquium, quo ad vivendi institutum & omnem honestatem maturus atque modestus, ita ut in factis ejus nil reprehenderetur quod videntes irritaret vel offenderet; Puer adhuc tenellus scholam intravit, ut sacras scripturas aliaque, quæ id temporis potissimum colebantur, adisceret; fuit mansuetus, obediens, facilis & obtemperans parentibus & magistris, mitis amatusque ab omni vulgo; lasciviam ludumque cum aliis adolescentibus minime sectabatur, honesto autem vitæ genere, annorum licet numero tener, conspicuum se reddidit, prodiit enim statim in illo donum spiritus sancti, quod ipsum ad quævis optima regebat.

Cap. 3.

Postquam comites Paulus & Erlendus regno in Orcadibus po- A. D.
titi erant, venit illuc ab oriente e Norvegia, cum in- 1066
genti, exercitu rex Haralldus Sigurdi filius & reliquit ibi regi-
nam Ellififam, cum filiabus suis Maria & Ingigerde. Comites,
numerosis stipendiis copiis, iter cum rege susceperunt & meridiem
versus ad Angliam tetenderunt; verum pugnans cum Haralldo
Gudini filio Haralldus Sigurdi, quinque noctibus post festum
Mattæ autumnale, cecidit; post pugnam istam Olaus Quietus
Haralldi filius, cum comitibus, in Orcades revehebatur. Eodem
die & hora eadem qua rex Haralldus in Anglia cecidit, Mariam
ejus filiam in Orcadibus repentina mors obruit, unde vulgo
audit utrique parem fuisse vigorem. Olaus Quietus in

A. D. turinn i *Orkneyum* oc var hann hinn kærastí vin iarlanna fræn-
 1067 da sinna, þvíat þær voru brædra dætr Þora móder *Olafs*,
 oc *Ingibiorg* móder iarlanna. *Olaf* fór um vaarit austr til
Noregs oc var hann þar til kongs tekin med *Magnusi*
 brodr sínum.

Cap. 4.

Þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* riedu *Orkneyum* lángan tíma
 oc var leingi gott samþycki þeirra, enn' er syner þeirra
 tóku at þroskaz, þá gerduz þeir ofstopamenn miklir *Há-*
kon oc *Erlingr*, enn *Magnus* var þeirra kyrlátazstr oc fid-
 samazstr at öllu; aller varu þeir frændr mikler menn oc
 styrker oc vel menter um alla hlute. *Hákon Pálsón* villde
 vera yfermadr þeirra *Erlendsóna*, þvíat hann þóktiz meiri
 burdum enn þeir, þvíat hann var dóttersonr *Hákonar* iarls
Ivarsonar oc *Ragnilldar* dóttir *Magnusar* kongs *Goda*, sem
 fyrr var greint, oc villde *Hákon* herra hlut hafa ur öllum
 þeirra skiptum, kom þá sva at þeir urdu ei áfattir, þvíat
 marger menn hnigu til *Erlendsóna* oc vitldu ei þá lægra
 hlut bera láta þar i eyunum, þvíat þeir voru öllum líd
 betr vingader oc ástfælli af mönnum, var þat því miog
 aufundarkent af *Hákoni* alla æfi, var þá ei uhætt med sonum
 iarlanna; þá áttu fedr þeirra lut at med þeim at þeir skilldu
 femia med sier, var þá fundr (t) tilstefndr oc fannz þat
 brátt á at hvorer iarlanna hneigdi med sonum sínum, oc
 urdu ei áfatter, gerduz þadan af fundrþicki mikit med
 þeim brædrum oc skillduz vid sva buit. Því næst foru
 menn á milli þeirra at leita um fatter, var þá stefndr fundr med
 þeim

(t) allstefndr. 351. 352. atstefndr. O.

Orcadibus hyemabat, comitum intimus amicus cognatorum A. D. suorum, Thora enim mater Olai & Ingibiorga comitum 1067 mater consobrinæ fuere. Olaus vere sequente orientem versus in Norvegiam delatus, cum fratre suo Magno, rex salutatur.

Cap. 4.

Fratres Paulus & Erlendus Orcades longo tempore regebant, diu bene concordēs; cum autem filii eorum matureſcerent, insolentes perquam facti sunt Haqvinus & Erlingus, Magnus autem in omnibus mansuetudine & modestia eos præcessit; cognati omnes viri magni, robusti & in omnibus bene formati; Haqvinus filiis Erlendi superior esse voluit, videbatur enim sibi genere iis nobilior, nam erat comitis Haqvini Ivaridis & Ragnhilldæ, regis Magni Boni filiæ, ut supra dictum est, ex filia nepos, unde in omnibus eorum commerciis prærogativis gaudere prætendit; venit igitur eo ut dissentirent, multi enim filiis Erlendi favebant &, ne inferiores in insulis evaderent, studebant, totius enim populi amor in eos pronior, quod Haqvino ad mortem usque haud exiguæ invidia causa extitit; hinc comitum filii alii ab aliis non tuti; patres igitur concordiam eos inter stabilire adnixi sunt, unde conventus indictus, uterque comes statim ad filios suos inclinare repertus est, & pactione non obtinuit: dissidiis igitur inter fratres ortis, re ita stante ab invicem discesserunt. Pactionem postea impetraturi eos intercessere, hinc conven-

tus

A. D. þeim i *Rossey*, á þeim fundi geingu saman sættir þeirra 1067 med því móti at þá var skipt eyjunum i helminga, stóð þá sva um hríd. *Hákon Pálsfon* leitadi miögh á þá menn er þionudu *Erlendi* oc sonum hans, sva at þeim þótti ei sva mega standa oc kom þá enn sva at þeir urdu usáttir oc förúz at med fiölmenni. *Hávardr Gunnason* oc adrer höfdingiar oc viner iarlanna, báru þeir þá fáttmál á milli þeirra, en þeir *Erlendr* fedgar villdu þá ei sættaz sva at *Hákon* veri þar i eyjunum, enn med því at vinum þeirra þótti mikil ábyrgd á ef þeir være usáttir, þá fór *Hákon* brott ur eyjunum at finni, geck þá saman sættin med þeim bræðrum ad góðra manna rádi. *Hákon* fór fyrst austr til *Noregs* á fund *Olafs* kongs *Kyrra*, var þat ofarlega á hans dögum, dvalldiz hann þar skamma stund, þá þan fór hann austr til *Svíþjóðar* á fund *Inga* kongs *Steinkielssonar* oc var med honum nockara hríd veltekinn, þá var i *Svíþjóð* ung *Kristini*, voru þar marger menn þeir er med fornesciu fóru, oc þottuz verda víser af því margra hluta þeirra er ei voru framkomner. *Inge* kongr var vel kristin oc lagdi mikla stund á at eyða (u) uvenium þeim er leingi höfdu fylgt heidninni.

Cap. 5.

Þá er *Hákon Pálsfon* var i *Svíþjóð* hafdi hann frett til at þar i landi var sá madr er fór med vífendi oc spádôma hvört sem þat var af fiölkyngi edr audrum lutum; *Hákoni* gerdiz á forvitni mikil at finna þann mann, oc vita hvers hann

(u) þeim mönnum oc oveniu þeirre. *omnia*.

tus in Hrossey statuitur, in hoc ea pactionis conditio va- A. D.
luit ut insulæ in partes duas dividerentur; ita exinde ad 1067
tempus res stetit. Haqvinus Pauli filius eos qui sub Er-
lendo & filiis ejus merebant avare adeo irritabat, ut non
tolerari posse sibi viderentur, unde nova inter eos discordia
orta, magnis stipati copiis, invicem occurrebant; Havardus
Gunnii, cum aliis optimatibus & comitum amicis, pacem
inter eos sancire tentarunt, Erlendus vero cum filiis, si
Haqvinus in insulis maneret, pacisci noluit; cum autem
amici eorum discordiæ anxiam curam censerent, Haqvinus
hac vice insulas reliquit, unde pax inter fratres, bonorum
virorum consilio, coaluit. Haqvinus primum orientem ver-
sus in Norvegiam ivit, regemque Olaum Qvietum, erat ul-
timo regiminis ejus tempore, convenit; apud hunc non diu
moratus, in Sveciam ad regem Ingium Steinkelis filium
profectus est & aliquantas apud eum, bene acceptus, moras
nexuit. Erat hoc tempore recens in Svecia fundanda in Christo
fides multi magiam exercebant & ex ea variorum futurorum
præscientiam lucrari videbantur; Rex Ingius, utpote chri-
stianæ religionis sectator, insolentiis, quæ gentilismum diu
comitatæ fuerant, eradicandis multum studuit.

Cap. 5.

Moratus in Svecia Haqvinus Pauli filius, audiverat ibi
 esse hominem, qui prædivinationem & sagacitatem jactabat,
 utrum magia diabolica, an aliis rebus, usus incertum. Ce-
 pit Haqvinum magna aviditas hunc conveniendi & expe-
 riundi

A. D. hann yrði vífs um forlaug sín, fór hann þá at leita hans oc fann hann i markbygd nockurre, fór hann þar ath veizlum oc sagði bondum árferð oc adra luti þá er þeir forvitnuduz, enn er *Hákon* fann þenna mann, spurði hann epter hvorfu hönum mundi til ríkis gánga edr annarrar hamingio; vífenda madr spur hvad manna hann være, hann segir nafn sitt oc ætt at hann var dottrson *Hákonar* iarls *Ivarssonar*. Þá svarar vífendamadr, hvi muntu vilia at mier vífendi fá, eda fagner hafa, veitzstu ei þat at hiner fyrre frændr þíner hafa haft lítin trunat á þessháttar mönnum sem ek er, oc má þierr þat þörf vinna at þu leiter epter at vita forlaug þín af *Olafi Digra* i *Noreg* frænda þínum, er þier hafit allann átrunat á, enn grunr er mier á at hann muni ei lítillæti til hafa at segia þierr þát er þu forvitnaz eda vera ei sva volldugr ella sem þier kallit. *Hákon* svarar. Ecki vil ek hönum hallmæla, ætla ek meirr at ek mun ei verpleik til hafa at fá af hönum vífendi, enn hitt at hann mundi ei mega mik vífann gera ef hann villdi. En því hefi ek á þinn fund farit at mier hefer þat i hug komit, at her mun hvargi ockarr þurfa at fyrirlíta annann fyrer mannkosta faker eda trubragda; Vel líkar mer þat, er ek finn þat, at þu þickiz ei þar allt traust eiga sem hiner (v) fyrre frændr þíner hafa atrúnat haft, er þat oc undarligt at þeirr menn (x) fari med föstum oc vökum, er á slíkt stunda oc ætla at þar af muni þat veitaz þá luti at vita er þeim er forvitni á, enn þó at þerr stundit á slíkt, þá verði þer því sípr vífer sem ýdr er meiri forvitni á oc ýdr skipter meira máli at vita, enn vier leggium ofs i aung-
var

(v) *Omitt.* fyrre. 351. 352. (x) *sem. add. omnia.*

riundi cujus de fatis suis certior fieret, hinc eum quæsiuit & ruri A. D. in sylva quodque sito invenit, convivium frequentantem & incolis annonam cum pluribus præterea prædicentem; cum autem eum conveniret, qualem in obtinendo regno vel aliis fortunam speraret percontatus est; sagaci igitur, quinam esset interroganti, indicat nomen genusque, se nimirum esse comitis Haqvini Ivaridis ex filia nepotem; ad quæ magus; cur a me præscientiam aut prædivinationem impetrare vis? nonne scis majores tuos cognatos in talibus, qualis ego, hominibus exiguam collocasse fidem; fortassis opus est tibi quærere ut fata tua Olao Craffo cognato tuo in Norvegia, in quo integra vestra fides, audias, verum ominor eum humanitate non præditum quo magis quæ scire desideras tibi prædicat, quod si ita se habeat, tantum haudquaquam, quantum dicitis, eum valere. Nolo, regevit Haqvinus, ei obtrectare; magis obstare autumo quod non dignus sim cui divinet, quam me, si velit certum reddere nequeat. Cæterum te igitur conveni, quod mihi in mentem venerit neutrum decere ut virtutum vel religionis causa alter alterum despiciat. Perplacet mihi (ait sagax) quod comperiam tuam fiduciam majorum tuorum fidei non omnino respondere; est quoque mirum eos, qui talibus student jejunia & vigiliis celebrare, autumantes inde eorum, quæ scire avent, cognitionem fluere; quamvis autem talibus studeatis, eo minus certi reddimini quo magis scire desideratis quæ cognoscere interest; nos autem nullis subjici-

A. D. gvar kvaler oc verdum þó vífer (y) þeirra luta er vinum varum þicker málfkifti á at vita. Nu mun sva fara með okkr, at þu munt þefs nióta frá mier, er ek skil at þu þicker helldr mega taka vífendi af mier enn af kennimönnum *Inga* kongs, þeim er hann þickiz allt traust under eiga; skaltu koma til mín á þriggia náttu fresti, skulum við þá freista at ek kunni at segja þierr nokkura luti þá er þik forvitnar. Epter þetta skilldu þeirr, oc dvaldiz *Hákon* þar í bygðinne, oc at lidnum III náttum fór hann at finna vífinda manninn, var hann þá í húsi nokkuru einsaman oc blefs mæðiliga, er hann geck inn, oc strauk hendinne um ennit oc sagði at hann hefer mikit kostat ádr hann yrði þefs vís er hann villdi forvitnaz, *Hákon* qvaz vita vilia hvat hann segði, hann mællti þá, ef þu vilt forlaug þín vita, segir hann, þá er þar langt um at tala oc af lífi þínu, þvíat af vestr för þinni til *Orkneyia* munu hliótaz mikil stórtíðinþi þá er þeirr allir lutir verða frammgeingner er þar mun afleida, oc þat er mitt hugbod at þu verdir einvalldz höfðingi ífer *Orkneyium* at lyktum, kan vera at þierr þicki langt, hygg ek oc at þar muni þitt afkvæmi byggia, þu mant oc á þínum dögum láta geyra þann glæp er þu mant annathvart fá bætt eda ei við þann Gud er þu truir á, en spor þín liggia leingra ut i heim en ek fáí seed, enn þó hygg ek at þu berir hier beininn i norðr hálfunni. Nú hefer ek sagt þierr þá lúti er ek mun at finne, enn þú rædr hverlu þú unir þínum lut oc eyrindi. *Hákon* svarar. Mikla sögu seger þú, ef sönn er, enn þat ætla ek mier betr gegna, sem vera mun, at þu munt þetta

ei

(y) margra *pro* þeirra. *omnia*.

mur gravitatibus, certi attamen evadimus eorum quæ scire A. D.
amicos nostros multum refert. Nunc ita nobiscum agetur,
ut te apud me commendet, quod a me, quam regis Ingii
sacerdotibus, in quibus tota ejus fides, te erudiri malle
comperiam; Venies exactis tribus noctibus, tunc quædam,
quæ scire aves, tibi prædicere tentabo. Post memoratum
colloquium ab invicem diceffere. Haqvinus in vicinia mo-
ratus, post tres noctes convenit iterum fatidicum, qui in
domo quadam, cum ingrederetur (Haqvinus), solus anhela-
bat frontemque manu contrectabat, asserens se multum im-
pendisse antequam eorum, quæ exquisiturus erat, certior red-
deretur. Haqvinus se divinantem audire velle affirmat; Si,
ait sagax, fata tua scire cupis, de illis, necnon vita tua,
multa dicenda sunt, ex itinere enim tuo occasum versus in
Orcades magni momenti facinora, cum omnia, quorum causa
erit prætereunt, provenient; præfagit etiam mihi animus,
te tandem solum Orcades, quamvis forte expectare tædeat
recturum fore, ibi etiam prolem tuam habitaturam auguror;
Tuo quoque tempore scelus, quod apud Deum, in quem cre-
dis, expiare queas, an non, dubitatur, patrari facies; tua
autem vestigia longius in meridionales terras, quam ego
videre possim diducuntur, te tamen heic in septentrione mo-
riturum ominor. Audiisti jam ea, quæ hac vice dicere
placet, quorsum autem negotio reque tua contentus sis tibi
relinquitur. Ad hæc Haqvinus; momentosa, si vera sint,
fers, id autem, quod non dubito, mihi profuturum autumo.

A. D. ei með fannindum feð hafa. Vífenda madr bad hann slíku aftrúa sem hann villdi, oc skillduzt at því, oc er *Hákon* hafdi skamma stund verit með *Inga* kongi, þá fór hann þarann til *Noregs* á fund *Magnusar* kongs *Berbeins* frænda síns, þar fretti hann þau tíðinde ur *Orkneyium* at *Erlendr* iarl oc syner hans riedu þar mestu oc voru all vinsæler, enn *Páll* iarl fader hans var affkiptalítell um ríkit, þat þóttiz hann oc spyria at *Orkneyinga* mundi lítt lánga til at kiæmi vestr þángat, höfdo þeir þá frid góðann oc ugðu ef *Hakon* kiæmi til at af hönumm mundi standa úfridr oc styriöld, oc þóttí *Hakoni* ei örvænt at frændr hans mundu halla ríkinu fyrir hönum. Tók hann þat ráð at fækia at *Magnus* kong frænda sinn at hann kiæmi hönum til ríkis i *Orkneyium*. *Hakon* eggiaði miög *Magnus* kong at heria til *Skotlandz* oc *Irlandz* oc síþann til *Einglandz* at hefna þar (z). *Harallds* kongs *Sigurdarsonar*. Kongr svarar. Þat muntu hugfa *Hakon* ef ek geyra þetta fyrir þín ord at með her fara ek vestr um haf, at þierr skuli ecki á úvart koma þó at ek bora frekann atfug til ríkia þeirra er þar liggia fyrer vestann hafit oc gera ek þar at öngvann mannamun, enn er *Hakon* heyrði þetta liet hann sier fátt um finnaz; Enn *Magnus* kongr let þá boda þút leidángur at fiölmenni (a) oc skipum um allann *Noreg*.

Cap. 6.

Nu skal þessu næst víkia aptr til vars sögumanns hins heilaga *Magnus*, þviat fyrer litlu heyrdu þer hverfu hann var
fídlátr

(z) Hæreks. 351. 352. (a) á pro ek.

quod hæc vere non prævideris. Fatidicus eum ex his quæ A. D. vellet credere iussit. His dictis ab invicem discesserunt; Cæterum ubi Haqvinus apud regem Ingium non diu moratus fuerat, abiit in Norvegiam & regem Magnum Nudipedem, cognatum suum, convenit; Audivit ibi ex Orcadibus comitem Erlendum cum filiis, populari quippe favore perquam beatum, plurimum valere, patrem autem, Comitem Paulum, rem publicam parum curare; Subolere etiam sibi videbatur Orcadenses non multum desiderare suum eodem reditum, pace enim tranquilla tunc fruebantur, timebant vero ne Haqvinus, si in Orcades veniret, seditionum factionumque auctor foret, unde non absimile concludebat, cognatos suos, ne regno potiretur, prohibituos. Cepit consilium ut cognati sui, regis Magni, auxilium ad regnum in Orcadibus obtinendum imploraret; hortatur igitur illum ut Scotiam, Hiberniam & deinde Angliam, ad vindicandam ibi cædem regis Haraldi Sigurdi filii, armis infestaret. Huic rex; Si, Haqvine, tuis svasionibus inductus, cum exercitu mare occidentem versus trajecero, non miraberis, quamvis regiones ab occidente maris sitas aliquantum, idque absque respectu personarum, aveam. Cæterum cum hæc audiret Haqvinus, haud contentus, pauca de iisdem in medium protulit.

Cap. 6.

Nunc ad virum, de quo agit nostra historia, sanctum Magnum redeundum, pridem enim audivistis ejus in omni
vita

A. D. síðláttr í öllu athæfi oc ulíkr audrum ungum mönnum í sínum
 1067 uppvegsti, enn med því at marger snúa sínum síðum ep-
 ter þeim sem þeir hiálifa, oc hver er í tíöruna tekr saur-
 gaz af henni; sem *Magnus* var (b) ordinn miög sva fullro-
 skinn at aldri, staddr millum grimmra oc úsíðláttra manna,
 er vóru illgiarner móti góðum síðum, ustycker í trúnni,
 mótsadliger rettum lögum, stírdar til læringar, efterlátar
 úsíðum, (c) andmálger oc úhlydner Guds þodordum, þá
 síndiz hann (d) nokkurra vetr líkr vera úsíða mönnum oc
 sva sem víkíngur med ránsmönnum edr hermönnum, lífdi
 vid rán oc herfáng oc stóð at manndrápum med öðrum, (e)
 oc er þat trúanligt at hann hafe þetta giört meirr af van-
 dra manna úsíðum oc áeggian enn eiginlegri illzku, þicker
 mönnum þat líkligaz at *Magnus* hafi þetta giört þann tíma
 er þeir frændr *Hákon* oc *Erlingr* vóru allir samt í *Orkney-*
ium, þvíat ecki finnz síþarr timi til; yfer þessarrí fram-
 ferd hans; talar sva meistari *Robert*, er sóguna hefer diktat,
 oho! ek undra segir hann, hverfu úumrædiligr er diupleikr
 audæfa gudligrar speki ok vizsku drottins, hverfu úskilian-
 leger ero dómar hans oc úskodannleger vegir hans mann-
 ligu kyni, hví leyfdi allzvalldandi Gud þennan sinn svein
 láta (f) girnaz rán oc manndráp oc saurgaz af sva marg-
 fölldum fyndum oc misverkum, hví þoldi gudlig godgyrnd
 riddara sinn oc píslarvatt at láta sva ferliga falla er frá upp-
 hafi kaus at kóróna hann háleitliga á himni med gledi oc
 fagnadi, audgadi Gud hann oc um sneyri hans duptr í
 himneska dýrd, oc gaf hönum eilífa huggun epter þessa
 heims

(b) því *pro* ordinn. 351. 352. (c) andmálger. 351. 352. (d) nok-
 kut verr. *pro* nokkra vetr. 351. 352. (e) mönnum. *add. omni.* (f) dry-
 gia. *omnia.*

vita honestatem & cum adolesceret, ab aliis adolescentibus A. D. discrepantiam; verum cum multi mores suos ad eorum, cum quibus conversantur, accommodent, & quemcunque pix tacta maculet; cum Magnus ad maturam fere pervenerat ætatem, constitutus inter feroces & inhonestos homines, contra ingenuos mores malignos, fide infirmos, justis legibus contrarios, in discendo rigidos, malis moribus obtemperantes, contradicentes & non obedientes mandatis divinis, annis aliquot hominibus inhonestis similis videbatur; ut pirata inter prædones vel milites, rapinis & spoliis vivebat & homicidiis cum aliis intererat; est etiam credibile eum malorum hominum inhonestis moribus & suasionibus magis, quam propria malitia inductum, fecisse; verisimillimum habetur Magnum hæc patrassè eo tempore quo cum cognatis Haqvino & Erlingo in Orcadibus conversabatur; nam postea non reperitur: De his ejus factis sequentia scribit Rodbertus, historiae autor; Eheu! miror, ait, quam ineffabilis sit profunditas divitiarum sapientiae divinae & scientiae domini, quam non intelligibilia ejus judicia ac inpervestigabilis via ejus generi humano? cur permisit deus omnipotens hunc suum servum rapinas atque homicidia cupire, & multiplicibus admodum peccatis necnon delictis inquinari? quare divina toleravit clementia, equitem suum atque martyrem horride adeo cadere, quæ ab initio elegit eum gloriose in cælo coronandum gaudio & letitia, ditavit eum Deus & convertit ipsius pulverem in cælestem gloriam, dedit ei æternum gaudium post mundi hujus tristitiam; tu-

A. D. heims harm, hamingiu iferhöfn oc lofs epter hiartans lamning, hvad er þetta nema þat er vier sá m hvern dagh (g) sva opinberliga sem lofsamliga at Gud uppreisir oc geyrir sonu *Abrahams* af steinum, rettvísa at ránglátum, semiliga af syndugum, dýrdliga af daudligum, fletta oc skygda ferstrenda fíorum höfud krauptum, at þeir geriz (h) hæfilegir í himnesku uppsmídi, sterkir oc stadfastir (i) hornsteinar í höfusteini varum *Jesu Kristo*, hönum samþickir oc skapfelldir med (k) eilifri ástfemd oc sambandi úendiligrar elsku, þvíat drottinn *Jesus* er son hins mikla smids er heiminn oc allt þat er í honum er, gerdi oc gerir oc stiórnar med sínu valldi, oc hann umskipter ker reidi sinnar í miskunnar ker, sverfandi þau med þel heilags anda oc hann vidtekr synduga menn í hinn vídazsta fadm sinnar mildi oc miskunnar, alla þá er afáta sinni úvizsku oc til hans snúaz af öllu hiarta, þvíat þat horfir til (l) mikillrar dýrdar oc mildi drottins at hann lætr þar birtaz nógleik sinnar miskunnar sem ádr er fyrir mikill þúngi varrar vesölldar, ok læknar hann oc grædir þeim mun kraptuligar, sem sóttin sækir ádr hinn síuka ákafigar, oc geyrir hann alla heila oc hólpna, þá er til hans hiálpur leita. See, umfíder sem hinn heilagi *Magnus* ívafdiz slíkum syndum, þá kom þar at hann afletti þessu starfi oc fylgdi fedr sínum oc brodr oc lendum mönnum í *Orkneyium*.

Cap. 7.

Þenna tíma sem her er komit fögunni kom austann af *Noregi Magnus* kongr *Berbeinn* med (m) útalligum skipa fiöllda

(g) sifest *pro sva. omn.* (h) hentuger oc. *add. omn.* (i) hornstafs steinar. *omn.* (k) himneskri. *omn.* (l) víssrar. *omn.* (m) statligann. 351.

nicam beatitudinis & honoris post pulsationem cordis; quid A. D. hoc est nisi quod quotidie videamus tam manifeste, quam gloriose, quod Deus excitet & ex lapidibus faciat filios Abrahami, justos ex injustis, decentes ex peccatoribus, gloriosos ex mortalibus, planos & politos quadriangulares quatuor firmitatibus, ut apti fiant in cælesti structura, immoti & stabiles lapides angulares in lapide primario nostro Jesu Christo, ipsi concordēs & consentanei æterna charitate & nexu infiniti amoris, dominus enim Jesus filius est magni fabri, qui mundum & omnia, quæ in eo sunt creavit creatque sua potentia & vasa iræ suæ in vasa misericordiæ mutat, polit ea lima spiritus sancti & recipit homines peccatores in amplissimum suæ clementiæ & gratiæ gremium, omnes qui a sua insania desistunt & ex toto corde ad eum convertuntur, pertinet enim ad insignem gloriam & clementiam Dei, quod in hoc apparere faciat divitias suæ misericordiæ ubi antea grave est onus nostræ miseriæ, sanat & salutem dat eo majori efficacia, quo morbus antea ægrotum vehementius vexat, omnes qui ejus auxilium implorant sanat & salvat. En tandem cum sanctus Magnus talibus peccatis implicaretur, eo venit, ut memoratam mitteret operam & patrem, fratrem ac optimates in Orcadibus sequeretur.

Cap. 7.

Tempore quo in hac historia supra memorata præterierant, venit ex Norvegia rex Magnus Nudipes cum innumera na-

A. D. fiöllda lids oc hermanna, hönum fylgdu marger lender menn, *Vidkunnr fonsfon, Serkr or Sogni, Kali af Augdum, Sæbiar-narfon* oc *Kolr* sonr hanns oc marger adrer höfðingiar, ætladi kongr i þessari ferd under sig at leggja og heria vestr-löndinn *England* ok *Irland* sem fyr var gietit. Þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, tok hann iarlana *Erlend* oc *Pál*, oc naudgadi þeim brott or eyjunum oc sendi þá austr til *Noregs*, enn hann setti *Sigurd* sön sinn yfer *Orkneyiar*, oc feck hönum ráðuneyti, þvíat hann var ecki ellri enn IX. vetra. *Magnus* kongr skipadi sonum iarlanna til ferðar (n) oc fylgðar med fier, *Magnus* oc *Erling* sonu *Erlends* oc *Hákon Pálsfon*. *Magnus* son *Erlends* iarls var hár madr á vögst, sköruligr oc skíótligr oc styrkr at afli, frídr sýnum, líóslitadr oc límadr vel, tíguligr i yferbragði oc hinn kurteisazti i öllu æthæfi, hann giörði *Magnus* kongr skutilsvein sinn oc piönadi hann iafnann fyrir kongs bordi. *Magnus* kongr fór or *Orkneyum* til *Sudureyia*, oc vann hann i þeirri ferd allar *Sudureyiar* undir sitt valld oc tok hendum laugmann *Sudreyia* kongs, þarann fór hann sydr under *Bretland* oc átti þar mikla orosto i *Aungulseyiar* fundi vid iarla tva *Bretzka*, *Húga* hinn digra oc *Húga* hinn pruda, enn þá er menn brutu upp vapn sín oc biugguz til orustu, þá settiz *Magnus Erlends* son nidr aptr i fyrirrámit, þar sem hann var vanr at vera, ok vapnadiz ecki, kongr spurdi hví hann gerði sva? heilagr *Magnus* svarar, hier á ek vid öngvann mann sakir oc því vil ek ecki beriaz, fardu þá segir kongr under þiliur nidr, enn ligg hier ecki undir fótum mönnum ef þorir ecki at beriaz, þvíat ecki ætla ek þier tru til gán-ga. *Magnus* iarlsfon fat i sama stad oc tók þfaltara oc
saung

(n) *omitt. omnia.*

vium, copiarum & militum multitudine; sequebantur eum A. D. multi præfecti provinciales, Vidkunnus Jonæ, Serkus de Sognia, Kālius Sæbiörni de Agdis cum filio Kolo, multique alii optimates; in hac expeditione rex terras occidentales Angliam & Hiberniam, ut supra dictum est, armis infestare ac subigere statuerat. In Orcades devectus, Comites Erlendum & Paulum comprehendit & invitos ex insulis orientem versus in Norvegiam misit; filium autem suum Sigurdum insulis præfecit, eique, quippe novem tantum annos nato, consiliarios dediti. Filios Comitum Magnum & Erlingum Erlendi & Haqvinum Pauli in expeditionem se sequi jussit. Magnus filius Comitum Erlendi vir erat procerus, virilem vigorem & alacritatem præ se ferens, fortis, venustus, facie albida, membris terebibus, vultu conspicuus, & in quibuscunque, quæ suscepit, cum comitate modestissimus; hunc rex dapiferum constituerat, undi ei ad mensas jugiter ministrabat. Rex Magnus, relictis Orcadibus, in Hæbudes navigavit easque totas, capto regis Hæbudensis legifero, tunc subegit; tetendit inde meridiem versus in Bretlandiam & contra Comites duos Britannos, Hugonem Crassum & Hugonem Prudium (Heroem) in freto Aungulseyensi, acre commisit prælium, cum autem arma effringent præliumque pararent, Magnus Erlendi filius in inter-scalnio ante mediam navem, ubi manere solitus erat, sessum ivit & arma non cepit; Quærenti regi hujus causam, respondit sanctus Magnus; hic, ait, nemo quicquam in me delinquit igiturque dimicare nolo; Descende, inquit rex, sub tabulatum navis, nec sub pedibus hominum stratus heic obsis, si pugnam inire non audes, non enim opinor te hoc fidei causa facere. Magnus comitis filius in eodem loco sedit

A. D. þaung á um bardagann, enn hlífdi sér ecki, oruða þessi var bæði hörd og löng, enn um síðir fell *Hugi* hinn þrúdi, enn *Bretar* flýdu, og fekk *Magnus* kongr sigr og hafði latit marga góða drengi, enn fiölldi var fár (o). *Kali Sæbiarson* hafði fengit mörg fár og stór. *Magnus Erlendsson* var ecki fár vordin (p) í bardaganum þóat hann hlífdi sér ecki, og mega allir síá at þat var hin fegrsta iarteign, at í sva þickre aurváflaug og sterkum vapnaburd skilldi hann ecki færæz, enn á alla vegu hiá hönum fellu vapnadir menn, og þarf nu þetta ecki at undraz, þvíat Gud hefer vordveitt hann til stærri koronu og sigurs, enn at falla þar. *Magnusi* kongi fænz ecki til þessa og lagdi hann á *Magnus* Jarlsón mikla fæd og úþocka af þessu, og er hinn heilagi *Magnus* síá at hönum mundi þat ecki verða til sændar eða sálubótar at vera leingr með *Magnusi* kongi, þá tók hann annat ráð fyrir sér at gera þat er Gud kænndi hönum.

Cap. 8.

Þat var á einni nátt er *Magnus* kongr lá vid *Skotland* at *Magnus Erlendsson* leyndiz af skipi kongsins og bió sva í rumi sínu um, þotti sem þar lægi madr. Enn um morguninn er kongr var klæddr, spurdi hann hvert *Magnus Erlendsson* mundi vera siukr, var þá um forvitnaz og var hanns saknat. Kongr liet leita hanns og fannz hann ecki; þá let kongr hleipa sporhundum á land. *Magnus* Jarlsón hafði skeinz á fæti þá er hann hliop á land, og höfdu sporhundarnir þegar fundit sporit; *Magnus* hafði leitat til skógar

(o) og skirðr. *add. omn.* (p) *omitt omn.*

Et assumptum psalterium, dum durabat praelium, recitavit. Prælium istud & longinquum & acre fuit, tandem autem Hugius Prudi cecidit; Brittonibus vero fugatis, rex Magnus victoriam obtinuit, amiserat tamen multos viros fortes, magno numero vulnerato. Kalius Snæbiörni filius multa & ingentia vulnera acceperat. Magnus Erlendi in praelio, quamvis se non deffendisset, non sauciabatur. Latebit præterea neminem summum esse miraculum quod in denso admodum telorum imbre, cum arma strenue adhiberent, non vulneraretur, undique autem circa eum armati ceciderunt; Cæterum hoc non mirandum, Deus enim illum ad majorem coronam atque victoriam, quam ut ibi occumberet, servavit. Rex Magnus, hoc quoniam non contentus, Magnum Comitis filium, quasi abominandum, odit. Cum animadverteret sanctus Magnus sibi honori aut saluti non fore regi Magno diutius adhærere, consilium cepit aliud, faciendi ea quæ Deus illum docuit.

Cap. 8.

Nocte quadam, cum Rex ad Scotiam classem in anchoris teneret, Magnus Erlendi clanculum e navi regia aufugit lectumque suum ita stravit ut homo ibidem decumbere videretur, postridie autem, ubi rex vestes induerat, interrogavit num Magnus Erlendi ægrotaret; hinc cum observarent, desiderabatur; Rex eum quæri jussit, canes igitur sagaces in continentem emitti curavit; ast id in cassum. Magnus Erlendi cum in terram excurreret pede leviter vulnerabatur, canes vero vestigia statim invenerant; in sylvam aufugit & arbo.

A. D. gar og komz hann uppi tre eitt, hundarner komu at eikinni oc klifu uppi, *Magnus* fló þá einn þeirra med kefli er hann hafdi halldit á, enn þeir lögdu þegar á flóttu oc lögdu halana á bak sier oc runnu til skipa. *Magnus Erlendsson* leyndiz á skoginum medann Kongsmenn leitudu hanns, fór hann síðann upp á land oc kom fram i hird *Melkols Skota* kongs oc dvalldiz þar um hríd, enn stundum var hann á *Bretlandi* med biskupi nockurum; þetta sama haust fór *Magnus* kongr aptr til *Sudveyia* oc var þar um veturinn. Þann vetr andadiz *Kali Sæbiarnarson* af sárum. Um varit snemma fór *Magnus* kongr til *Orkneyia*, þar spurdi hann andlát Jarlanna ur *Noregi*, hafdi *Erlendr* andaz i *Nidarosi* oc var þar jardadr, enn *Páll* i *Biörgvin*. Þá gipti *Magnus Gunnildi* dóttir *Erlends* iarls, systir *Magnusar* hins helga, *Kol Kalafyni* i faudrbætr med miklum eignum i *Orkneyium*, giordiz *Kolr* þá lendr madr kongs, þeirra son var *Rögnvaldr Kali*; sumer menn segia at *Erlingr Erlendsson*, bróder hins helga *Magnus*, hafdi fallit i *Aungulseyiar* fundi, enn *Snorri Sturluson* segir hann fallit hafa á *Ulastíri* med *Magnusi* kongi, þvíat þá er *Magnus* kongr hafpi IX. vetr rápit *Noregi*. fór hann vestr til *Irlandz* med miklum her ok um sumarit eptir fell hann á *Ulastíri* á *Bartholomæus* messo dag, enn *Sigurdr* son hans fór þegar or *Orkneyium* austr til *Noregs*, oc var þar til kongs tekinn med brædrum sínum *Eysteine* oc *Olafi*.

Cap. 9.

Nu heyrdu þeir i fyrra capitula hverfu almáttigr Gud er buinn at miskunna, hvers eiginnligr godleikr er jafnan at þyrma
ma

arborem quandam ascenderat, quam canes, cum eo venirent, A. D. scandere conabantur, unde uni eorum baculum, quem tenuerat, ligneum impegit, canes vero statim fusi, caudas demittebant & ad naves recurrerant. Magnus Erlendi, dum regii eum quærebant, in sylva delituerat, inde per continentem tendit, ad aulam Melkolfi regis Scotorum pervenit, & aliquamdiu ibi, interdum autem in Britannia, apud episcopum quendam, commoratur. Eodem hoc autumno rex Magnus in Hæbudas rediit ibique hyemavit. Sequenti hyeme Kalius Sæbiörni filius ex vulneribus obiit. Ineunte vere rex Magnus in Orcades delatus, audiit e Norvegia obitum comitum; mortuus erat Erlendus Nidrosiæ ibique sepultus, Paulus vero Bergis. Tunc Gunnhildam, filiam Erlendi, sororem sancti Magni, Kolo Kalii filio, multis fundis in Orcadibus divitem, cædem patris eo modo reparans, nuptum dedit, tunc se ipsi addicenti & satrapæ honore nobilitato; erat eorum filius Rögnvalldus Kalius. Sunt qui ferunt Erlingum Erlendi filium, sancti Magni fratrem, in freto Aungulseyensi occubuisse, ast Snorro Sturlæus eum in Adalstiria cum rege Magno cecidisse asserit, nam cum hic novem annis Norvegiæ sceptrum tenuerat, ingenti cum exercitu occasum versus ad Hiberniam tetendit & sequenti æstate in Ulaztiria, die festo Bartholomæi, cecidit; Verum Sigurdus, ipsius filius, relinquit statim Orcades & in Norvegiam delatus unacum fratribus Eysteine & Olao, rex salutatur.

Cap. 9.

Audivistis jam in priori capite quorsum omnipotens Deus paratus fuerit ad clementiam exhibendam, cujus propria semper

A. D. ma oc snúa vandráðum til hags oc hiálpar oc hverfu hann varþveitti þenna sinn kosinn kapp frá heimfins vada oc vafki, at birta hönum oc fýna hverfu mikla luti hönum byriadi at þola fyrir hanns nafni, oc hann er í hafði stádit optliga stórum manndrápum, skilddi um fider verda fórn heilags anda, oc gefa Gudi sitt eiginnligt blóð med lífi oc líkama oc fyrir því komst hann ur því valldi hins ágiarna kongs sem fyrr var lesit.

Cap. 10.

Þá er hinn heilagi *Magnus* var á *Skotlandi*, fretti hann andlát *Erlendz* iarls födur síns oc þau önnr tíðendi sem fyrr var ritat; oc sem hann hafði verit slíka stund i hird *Skota* kongs sem hönum líkadi, sæmðr af konginum giöfum oc göfugu föruneyti, fór hann á *Kátanes* oc var þar af öllum virðuliga tekkinn, hirtr oc halldinn oc þegar kosinn ok tignadr iarls nafni, vinfæll oc virðuligr öllum Guds vinum, oc því næst án dvöl gerðiz hinn heilagi *Magnus* iarl (q) *Paulus* af *Saulo*, predikare af mandrápsmanni, oc hefndi hann þat á sialfum sier þat er hann hafði illa lifat, tók hann at gráta sik dauðann i syndum med dagligum (r) fýtingum oc stadfastri yðran, oc galt hann nú maklega hefnd i margfölldum meinleikum, syndugum girndum veslugs holldz, þá syndiz hann vordinn nýr maðr, sá er eptir því er fallinn sem Gudi er sæmð í, oc hann skipti i annan mann, i góðann af vandum, i sæmiligann af syndugum, i helgann af herfiligum, i sælann oc hreinann af saurgum, þessi er umsnúning þinnar hægri handar almáttigi Gud, þu ert styrkr at styrkia, holtr at hialpa, buinn

(p) Postuli *add.* 351. 352. (r) yferbotum *omn.*

est bonitas parcere & difficultates in commodum & salutem A. D. mutare, & quo modo conservaverit hunc suum electum athletam a mundi periculo & colluvie, ut manifestaret illi atque ostenderet, quanta nominis sui causa pati deberet, & qui magni momenti homicidiis sæpe interfuerat, victima spiritus sancti tandem fieret, ac proprium sanguinem cum vita & corpore Deo dicaret, igitur avari regis potestati, ut supra legimus, se subduxerit.

Cap. 10.

C*um erat in Scotia sanctus Magnus, patris sui comitis Erlendi mortem, præter alia nova, quæ supra scripta sunt, audivit, & ubi tandiu, quamdiu ipsi placebat commoratus fuerat, donis & conspicuis comitibus a rege ditatus in Katanefiam ivit ibidemque ab omnibus honorifice exceptus & habitus est; ei ministratur, mox electus, comitis titulo nobilitatur, amicis beatus & honore affectus ab omnibus Dei amicis; exinde, sine mora, factus est sanctus comes Magnus, Paulus ex Saulo, præco ex homicida, & a se ipso vindictam sumsit suæ male actæ vitæ, cepit lugere se mortuum in peccatis, quotidiano luctu & constanti pænitentia; perquam punivit multifariis afflictionibus nefarias cupiditates miseræ carnis; homo novus tunc factus esse videbatur, quem, ad sui gloriam compositum, Deus ipse in alium hominem convertit, in bonum ex malo, in decentem ex peccatore, sanctum ex horrendo, salvum & mundum ex sordido; hæc Deus omnipotens conversio est dextræ tuæ; fortis es qui cor-*
Mmm 2
robores,

A. D. buínn at bæta, gofigr at gæta. Med þessum hætti var hinn heilagi *Magnus* umsnúinn i helgann mánn, tók at eria jörd fins hiarta med vöskum ristli vidrkenningar, þá drap hann úgiptumann sinn oc fal hann undir sandinum, þá gróf hann skurdgod *Labans* undir vidarrótum, sleit hann ur sier synder oc saurganer, oc skríddi sik háleitum kröptum, i gudligum gódgerningum med karlmanligri stadfesti, tók hann þá at vaxa sem olivovidr oc upplyptaz i öllum godum lutum oc virduligum verkum sva sem cypressus er yfer önnr tre, sva vox heilagr *Magnus* at hann skyldi sva vera *Magnus*, þat er mikill i Gudóminum sem hann var at nafni, uppstigandi í hamíngiö oc heilagleik.

Cap. ii.

Einum vetri eda tveimr eptir fall *Magnusar* kongs *Berbeins*, kom vestann um haf til *Noregs Hakon Pálsön* oc gáfu kongar hönum iarlshafn oc ríki slíkt sem bróder hans stóð til, fór hann þá vestr um haf oc tók undir sik allt ríki i *Orkneyjum* med sva mikilli ágirni oc (f) vitiannligri at hann drap saklausá fýslummenn *Noregs* kongs, er þann helming eyianna hellt, oc geymdi er hinn heilagi *Magnus* átti, oc lagdi þannveg undir sik allar *Orkneyjar* med ofríki, þvíat hálfar eyiarnar heyrdu til hinum heilaga *Magnusi* at födrilige erfd; nú sem hinn heilage *Magnus* fretti þvílíka sturlan at *Hákon* brædrúngr hans tók undir sik erfalaund hans med opinberum rángindum, helt hann rádagard vid sína menn hvat upp skal taka, kemr þat ásamnt med þeim

at

(f) omannligri, *inhumana. omni.*

robore, saluber in ope ferenda, pronus ad melius reddendum, nobilis servando. Hunc in modum divus Magnus in virum sanctum conversus erat; cepit arare agrum cordis sui valido vomere pœnitentiæ: occidit tunc hominem sui infortunii & sub arena abscondit; idola Labanis sub arborum radicibus terræ mandavit; peccata & pollutiones ejecit; ornavit se egregiis virtutibus, beneficiis Deo gratis, cum constantia virili. Cepit crescere ut olea & exsurgere in omnibus bonis & venerandis factis; ut cypressus alias arbores superat, ita crevit sanctus Magnus, ut Magnus esset, id est quoad res divinas, quemadmodum nomine, ascendens in prosperitate & sanctitate.

Cap. II.

Uno aut duobus post cædem regis Magni Nudipedis annis, Haqvinus Pauli ex occidente in Norvegiam venit, cui reges comitis titulum & imperium tantum, quantum jure hæreditatis fratri ejus competebat, contulerunt; hinc occidentem versus per mare delatus, totum in Orcadibus regnum sibi subjecit, tanta & manifesta avaritia, ut insontes toparchas regis Norvegiæ, cui id dimidium insularum parebat, quique, quod sancto Magno jure cederet, reservabat, occideret & eo modo totas Orcades vi, dimidium enim insularum justæ hæreditatis titulo a patre sancto Magno relictum erat, subigeret. Cæterum cum sanctus Magnus, quod mærorem attulit, audiret, consobrinum Haqvinum hæreditariam ditionem manifestis injuriis subjicere, apud suos ineunda consilia quærit; consentiere in id, ut ad tempus expectaret, donec mitigare-

A. D. at hann vill bíða um tíma at sefiz reidi oc ágirni *Hákonar* frænda síns oc at ecki fyniz at hann sæki erfd sína med hermannahætti, helldr fem vin laga oc rettinda oc kærliogr elskari.

Cap. 12.

Er fá tími er kominn er hinn heilagi *Magnus* vill vitia finnar födrleifdar, þá fór hann med vegligu föruneysi af *Katanesi* til *Orkneyia* oc verda hönum frendr oc viner fegnir, þá beidiz hann at taka vid födrarfi sinum, þat líkadi bondum vel, þvíat hann var vinsæll, átti hann marga frændr oc mága at giarna villdu hann til ríkis hallda; þá átti Þóro modr hanns fá madr er *Sigurdr* hiet, þau áttu mikit bú i *Papuley*. Þá er *Hákon* iarl spurdi at *Magnus* var kominn í eyiarnar, dró hann lid at fier oc villdi ecki uppgiefa ríkit helldr at veria, fóru þá viner beggia i millum þeirra oc leitudu um sætter, kom þá sva med tillögum góðra manna at þeir sættuz at því at *Hákon* iarl gaf upp hált ríkit, ef þat væri atkvædi *Noregs* konga. (s) *Magnus Erlendz* son fór þá þegar austr til *Noregs* á fund *Eysteins* kongs, þvíat *Sigurdr* kongr var þá farinn ut í *Jorsalabeim*; *Eysteinn* kongr tók vid jungherra *Magnusi* forkunar vel, oc gaf hönum upp faudrleifd sína, hálfar *Orkneyiar*, oc þarmed tók hann iarlshafn af kónginum, med hinum sæmiligstum giöfum, yfer *Orkneyium* oc eptir þat for herra *Magnus* iarl vestr um haf til ríkis síns oc urdu hönum fegner frændr oc viner, oc þarmed öll alþýða, sæmdiz þá vel frendsæmi þeirra *Hákonar* iarls

(s) heilagr. *add. omn.*

tur ira & avaritia cognati Haqvini & ne videretur ipse A. D. patrimonium suum more militum, verum ut juris & justitiæ sectator & diligens amator, poscere.

Cap. 12.

Cum adesset tempus quo patrimonium poscere voluit sanctus Magnus, iter cum conspicuo comitatu ex Katanesia in Orcades instituit; cognati amicique eum gaudentes excipiunt; patrimonium suum tunc expetit, quod incolis perplacuit, amicis enim beatus, multis cognatis & affinibus, qui ipsum ad imperium vehere satagebant, gaudebat. Thoram ejus matrem tunc in matrimonio habuit vir nomine Sigurdus; hi villicationem magnam in Papuley habuere. Cum audiret Comes Haqvinus Magnum in insulas venisse, copias conscripsit & imperio non cedere, ast id defendere, voluit; amici deinde utriusque intercedendo pacationem quærebant, quæ, ob preces optimatum, ea conditione inita est, ut Haqvinus dimidio regni Orcadici cederet, si reges Norvegiæ in id consentirent. Magnus Erlendi orientem versus in Norvegiam statim, conventurus regem Eysteinem, rex enim Sigurdus in itinere Hierosolymitano absuit, proficiscebatur; hic eum humanissime excepit, ei que patrimonium ipsius, dimidium Orcadum, & præterea Comitum in Orcadibus titulam, cum pretiosissimis donis, concessit; ille postea per mare occidentem versus in provinciam redux, cognatorum & amicorum nec non totius vulgi gaudio excipitur. Multos postea hyemes cum Comite Haqvino, inter

A. D. iarls marga vetr, er viner þeirra áttu lut at, var þá ár oc fridr gódr i *Orkneyium* medann vingan þeirra hiellz. Þeir frændr, herra *Magnus* iarl oc *Hákon* höfdu landvörn bádir samt nockara hríp sva at þeir urdu vel samþycker; sva er sagt í kvædum þeim er ort er um þá, at þeir hafi bariz víd víking þann er heriadi ríki þeirra er (t) *Dufniáll* hiet, hann var manne firnari enn brædrúngr iarlanna oc fell hann firir þeim. Þorbiörn het maþr, ríkr fyrir ættar faker oc göfigr, enn fátækr at góðum sídum, er þeir tóku af lífui i *Borgarfyrði* á *Hialtlandi* fyrer gnógar sakir, ok enn urdu þau fleiri tíþindi er kvædin vísa til at þeir hafi bádir samt athverit, þóat ver kunnim ecki greiniliga frá at segia. Hefir hinn heilagi *Magnus* þessa luti framit ecki sem víkingr eda ránsmaðr heldr sem lögligr stjórnari ríkisins oc geimslumadr laganna, elskari fridarins til at hirta úsídu manna, oc reffa rángindi, frida oc náda sína undirmenn oc sitt ríki af offa ok ágangi vandra manna, er ætíð sátu um þat at spilla fridinum.

Cap. 13.

Herra *Magnus* var hinn ágiætazti maðr í sínum höfþing-skap, sídgódr oc rádvandr, vinholr oc vapndiarfr, vígkiænn oc sigrfæll i orrostum, hóglyndr i fridi ok þó stjórn-samr, lítillátr í máli oc miskunn-samr, spekingr at viti oc hafdi hvers manns lof, hann var örr af fie oc stórgjöfull vid höfþingia, hann veitti hversdagliga mikla hiálp fátækum mönnum fyrir Guds ást, oc reffadi hann (u) miök herián oc stuldi, let

(t) *Aufniáll*, 351. 352. (u) miök. *omitt.* 351.

intercedentibus amicis, concordia, annonæ felicitas & pax A. D. publica, quo usque valuit eorum gratia, duravit. Consobrini, comes dominus Magnus & Haqvinus, bene concordēs, pacem publicam aliquantisper tuebantur. Carmina de iis condita referunt eos contra piratam nomine Dufnialum, qui regnum eorum infestabat, prælium commisisse, & eum, uno gradu remotiorem quam quod consobrinus ipsorum esset, interfecisse. Thorbiörnus nominabatur vir nobilitate generis dives, honestis autem moribus pauper, quem in Borgarfiordo Hialtlandiæ, sat causarum provocati, vita privarunt. Sunt etiam, præter memoratas, plures res gestæ, quas eos una procurasse, distincte licet referre nequeamus, carmina testantur. Gessit has res sanctus Magnus, non ut pirata aut prædo, sed ut justus rector provinciæ & legum custos, amator pacis, ad castigandos male moratos, puniendos iniquos, ad pacem & securitatem subditis ac regno ab insolentia & invasione malorum, qui paci violandæ semper studebant, liberans, impetrandam.

Cap. 13.

Dominus Magnus indolis erat generosissimæ & principe prorsus dignæ, bene moratus, circa bonorum morum observationem severus, amicis fidus, cum arma conferret audax, victoriis beatus, pacis tempore quietus, imperio tamen invigilavit, affabilis & clemens, prudentia insignis, communi omnium præconio celebratus atque munificus erga optimates, pauperibus Dei causa multum sulbevationis quotidie impertiebatur,

A. D. let drepa víkinga oc illgerdamenn sva ríka sem fátæka, ecki var hann vinhallr í dómum, virði hann meira Guds rett enn mannvirdingarmun, i öllum lutum hellt hann ríkt Guds bodord, oc var meinlætissamr vid sik, marger ágiæter vóru þeir hanns mannkostir er hann fýndi síálfum Gudi enn leyndi mennina.

Cap. 14.

Enn med því at hinn heilagi *Magnus* hafdi ríki ok stjórn yfir veralldar folki, þá villdi hann líkiaz heimligum sídum veralldliga höfþingia, feck hann sier oc fastnadi eina ríkborna jungfrú oc hina skærustu mey af hinum tignuzstum *Skotlandz* höfþingia ættum, oc flutti heim til sín oc gerdi brúðkaup til; þetta gerdi hinn blezadi *Magnus*, sva sem (v) reyndiz, med diúpfettu rádi gudligrar miskunnar til þess at bleckia blíðligar teygingar þessa heims, helldr enn at fullgera fýster síns líkama, þvíat hann var hólpinn gudligri giæzlu oc himneskum krapti, bygdi X. vetr hiá þessari meyu hreinn oc hlutlaus gersamliga allra saurlífis fynda, enn er hann kiendi á sier freistni til líkams lofsta, þá for hann í kallt vatn, oc bad sier fulltíngis af Gudi. See her sterkann Guds kappá i dagligu strídi, hverfu (x) dáðsamliga hann lifdi med þessari jungfru, sva lángann tíma, fyrir því at þó hann mætti laugliga (y) henni blíðkaz, villdi hann helldur, studdr heilags anda miskunn, kíósa hinn betra lut, at lifa úspilltr, enn fremia leyfiligann hiúskap, þvíat þeir þola líkamsbruna er

at

(v) reyndr. *omn.* (x) dagliga, *quotidie.* 351. 352. (y) af. *add. omn.*

*batur, rapinas & furta graviter punivit, piratas & latro- A. D.
nes, tam divites quam pauperes occidi curavit, amicorum
studio in judiciis non trahebatur, anteferebat leges divinas
personarum disparitati; præcepta Dei in omnibus abunde
observavit & se ipsum perquam afflixit; multæ erant vir-
tutes egregiæ quas ipsi Deo manifestavit, mortales autem
celavit.*

Cap. 14.

Cæterum cum sancto Magno mundani imperio regendi
essent homines similis fieri voluit mundanis moribus terre-
strium principum; ambivit nobilis ex clarissima principum
Scotiæ stirpe virginis & sponsæ domum secum deductæ, cele-
bravit nuptias; fecit hoc beatus Magnus, uti postea docuit
experientia, profundo divinæ clementiæ consilio inductus,
magis ut blandientes hujus mundi illecebræ falleret, quam ut
carnis suæ cupiditatibus satageret, munitus enim erat divi-
na conservatione & cælesti virtute; cohabitavit decem hye-
mes cum hac virgine, castus, sine omnibus venereis peccatis;
cum autem tentationem lasciviæ carnalis comperiret, frigida
se aquæ immesgens, auxilium Dei imploravit. En heic for-
tem Dei atletam, quam egregie in quotidiana pugna cum
hac virgine vixerit tam longo tempore, eo, quod quamvis
blanditiis eam flectere licuerit, maluit, clementia Spiritus
Sancti fultus, melius eligere, intemeratus nempe vivere, quam,
quod licuit, coire, perferunt enim ignem carnis qui ita
Nnn 2 faciunt

A. D. at slíku fara, þviat villdra er ok auruggra at vardveita heila blóma, enn at bæta þá er ádr ero (z) spillter, þviat ecki fær verdr jafnvel grætt, sem þat holld er heillt hefer halldit. Enn at lifa i þeim líkama án líkamslofta er ecki mannlígs kraptar, helldr gudligrar gíafar, enn hvílíka freift ni oc meinlæti hann þoldi af líkams bruna, hverfu þúng flkeyti úleyfdra hræringa og hverfu torvillíkt stríð hann figradi oc staudvadi (a) hárdar fýstir hitnanda hollds, þá veit fá er reynir, enn úreyndr tortrygger. Se miner kíæruzstu þessi er sú hin mikla sýn er *Moisis* fá runninn loganda oc egi brennanda. Þat er at skilia, þessi hinn úngi madr freiftadr enn enn ecki yfirstíginn. Enn með þvi at sva mælir *Páll* postuli at eingi kóronaz nema fá er laugliga stríðir oc karlmannlíga tilþiúnar þá valldi þessi hallarhöfþingi oc stríðandi riddari höll þina at þola daglígt stríð oc nálægann bardaga brennandi holldz, oc hann bardiz vasklíga oc figradiz fællíga, þviat hönum virdiz sva at fá vill vera ofmikill (b) höglísis riddari, er fyrr vill hafa dýrdina, enn hann vinni kraptaverkinn, þviat kraptr er veigr til dýrdar oc dýrdinn gefz af kraptinum, svíkul er sú dýrd oc hiegomlíg er sú fegrd er ecki fædir heilagr kraptr oc undra ek, seger ritninginn, hverfu fögr oc fýfilíg er hreingetning með sínum biartleik oc ástfemd. (c) Þessi hinn háleiti Guds riddari, gyrdr hreinlísis linda, kostgiæfdi með allri hugarfýst at fremia oc fullgera allzkonar ástarverk til sæmdar sínum drottni, eda hvat mundi hann (d) fýnia sínum Gudi þessa heims luta, er síalfs síns líf oc líkam tilvardi, oc sínu eiginlígu blódi útsteypiti fyrir Guds sakir.

Cap.

(z) óspillter. 351. 352. (a) hastar oc. *repentinas. omn.* (b) hoglífill. 351. 352. (c) þviat *pro þessi. omn.* (d) spara. *omn.*

faciunt; facilius enim & firmiter est integros flores conser-
vare, quam, eos, qui antea violati sunt, restaurare, nullum
enim vulnus æque bene sanatur ac caro quæ integra man-
sit. Verum in corpore vivere sine carnali libidine non est
virtutis humanæ, sed doni divini; qualem autem tentatio-
nem & molestiam carnis passus fuerit, quam gravia tela
illicitorum instinctuum; ex quam ardua pugna victor eva-
serit & impediverit calescentis carnis fortes illecebras ex-
pertus scit, inexpertus diffidit. En carissimi; hæc magna est
visio, cum Moisi rubus ardere, non vero exuri apparet; hic,
puta, juvenis tentatus non autem victus; verum cum dicat
apostolus Paulus, neminem, præter eum, qui rite dimicat &
viriliter operatur, coronari. Elegit hic aulæ princeps & cer-
tans eqves aulam tuam ad sustinendum quotidianum certa-
men & præsentem pugnam urentis carnis; contendit strenue
& prosperam reportavit victoriam, reputavit enim, equitem,
qui gloria prius cluere vult, quam res magni momenti gerat,
nimiam continentiam ambire, virtus enim via est ad gloriam,
daturque gloria ex virtute; inane est decus & fallax gloria,
quam non parit virtus sancta. Miror, ait scriptura sacra,
quam decora & desideranda sit nativa castitas cum splendore
amando. Almus hicce Dei athleta, castitatis balthæo cinctus,
ex omni animo facere & consummare omnifaria quæ ab
amore dependent opera in gloriam Dei sui, studuit; Cur,
quæro, res mundi hujus Deo suo denegaret, qui sui ipsius
vitam & corpus exposuit & proprium sanguinem propter
Deum effudit.

A. D.

Cap. 15.

Nú með því at einginn má vera *Abel* nema fá er þolír oc reynir nídzku *Káins* oc aufund, oc hinn helgi *Ezechie*l bió með eitrfullum mönnum oc hinn riecttlát *Loth* var þraungdr af ránglátum mönnum, þá vakti upp úvin allz mannkyns freiftni oc bruna meingerda alla vega i mót þeim Guds riddara, fáandi fundrþycki oc hatri milli brædra oc frænda oc kiærra vina, alt til þefs at fyrirkoma hönum oc únýta hanns kraptaverk, er þá tóku at vaxa með hönum, enn kviftr gudligs vínvidar mætti hræraz, enn eiki afnídaz, þviat fva fem vidr flýtr á vatni oc umfnýz af (e) bárum oc vindi, enn fauckr ecki, (ee) (oc fva fem (f) vagn fnýz á himmi, enn fökz ecki), fem gull skíríz i ofni enn brennr ecki, fva fem sterkt hús er knúit af stormí oc fellr ecki, eptir þeim hætti var hugr oc hiarta þessa hins ágæta þiflarvatz styrkr oc stadfastr, úfkelfdr ok úhræddr milli ákafra atburda oc áfalla margfkonar freiftni, i midel storma oc stórra boda leindrar öfundar oc underhyggio fva fem opinnberrar illzku oc illgyrndar, i móti fkeytum freiftanda uvinar; er þat greinanda þessu næst með hverium hætti þetta fundrþycki geriz meðal iarlanna.

Cap. 16.

Þá er þeir frændr, heilagr *Magnus* oc *Hákon* iarl, höfdo nockura vetr löndum rádit með frídi oc samþycki góðu, þá for þar, fem optliga kann verda, at illgiarnar menn urdu
til

(e) brimi. *omn.* (ee) *omitt.* *Od.* (f) vagl. 351. 352.

Cap. 15.

Cæterum quoniam nemo potest esse Abel nisi is qui Caini injuriam & invidiam patitur & experitur; sanctus Ezechiel habitavit inter homines veneno plenos & justus Loth ab injustis oppressus est; excitavit totius generis humani hostis tentationem & æstum noxarum undique contra istum Dei equitem; seminavit discordiam & odium inter fratres, cognatos & caros amicos, eum solum in finem ut ipsum perderet, ac miracula, quæ tum apud eum increverunt, inutilia redderet; ramus vero divinæ vitis moveri, non autem abscindi, potuit, nam ut lignum super aquam natat & à fluctibus ac ventis subvertitur, non vero demergitur, quemadmodum helice in cælo vertitur, sed non decedit, ut aurum in fornace rutilatur, ast non exurit, ut domus stabilis a procella agitur, non vero corruit, ita cor & animus celebris hujus martyris firmus & constans, intrepidus ac imperterritus inter diligentes conatus & incursiones multiplicis tentationis, inter tempestates & ingentes fluctus tectæ invidiæ & doli, ut manifestæ malignitatis & nequitæ, contra jacula tentantis hostis. Referendum posthæc primum quo modo discordia inter comites coalescat.

Cap. 16.

Aliquot hyemes cum Comites Magnus & Haqvinus Orcadibus, integra concordia & pace, præfuerant, accidit, quod alias sæpe, ut malevoli fraternam concordiam violatum irent; tunc Haqvinus in-
fau-

A. D. til at spilla um frændsemi þeirra, dróz *Hákon* iarl þá úgyp-
tumenn á hendr, þvíat þeir frændr voru miög úlíker í skap-
lyndi, herra *Magnus* iarl var góðgiarn oc trúlyndr í hei-
tum, villdi hallda ríki því er Gud hafdi gefit honum oc ágir-
naz ecki framarr, þvíat med hverium hætti (g) mátti hann
prófaz ágiarn á annara manna ríki eda eign, er sva var
aurr af siálfs fins líkama at hann þyrmdi ecki sínu lífi fyrir
Guds ást, hann sídadi oc samdi sitt underfólk til riettrar at
ferdar, sva at síþann hann havdi frelst oc fridat ríki sitt un-
dann ágangi vandra víkinga, lofadi hann eingum sinna man-
na at leggiaz í hernat oc hegndi hardliga allar lögleyfr oc
úfidu, enn *Hákon* iarl var hardlyndr oc grimmr, ágiarn
bædi til fiár oc ríkifs oc meir frammlútr at eggia sína menn
til hernadaá enn letia, enn refsadi lítt úsipu oc illgerþir,
hann var miöc aufundsiukr um vinsælldir oc hóþþingfkap
hins heilaga *Magnus*s iarls, villdi *Hákon* giarna med ágirni
sinna illra ráðgiafa fyrirkoma sæmdum *Magnus*s iarls oc leg-
gia undir sic ríki hans med ránum oc rángindum oc tok *Há-
kon* med sínum mönnum um líf hans at sitia med svikfamli-
gri undirhyggiu.

Cap. 17.

Nú sem hinn signadi *Magnus* er þess vís vordinn sannliga
fyrir margar raunir sem hann þyckiz ecki mega viddyliaz, at
Hákon villdi komaz at lífi hans oc ríki, þá efnadi hann ráða-
gerd sína med ráðgiöfum sínum, oc fýndiz hönum at vægia
nockora stund undan öfund oc ædi *Hákonar*, kaus hann þá
af

(g) madrinn *pro* mátti. *omnia*.

faustos magis sibi adsciscebat, cognatorum enim indoles perquam A. D. dispar erat; Comes dominus Magnus, benevolus, promissis fideliter stetit, regnum quod Deus ipsi dederat retinere voluit & non ultra avere, quomodo enim experiri potuit eum regnis aut possessionibus alienis inhiare, qui sui ipsius corpus adeo largiebatur, ut suæ vitæ præ Dei amore non parceret; mores docuit subditos & assuefecit eos salubri vivendi rationi, ita, ut postquam ditionem suam ab invasionibus malorum prædonum liberaverat eique pacem conciliaverat, non permisit ullum suorum militiam suscipere & omnes injurias ac malos mores graviter ultus est; Comes vero Haqvius pervicax & ferox, opum & regni avidus, magisque pronus ad stimulandum suos ad nequitiam, quam suadendum ut ab eadem abstinerent, male autem moratos atque scelestos parum punivit; amor vulgi in comitem Magnum hujusque generositas Haqvini invidiam excitabant, studuit, actus avaritia malorum suorum consiliariorum, honorem Comitæ Magni detrudere & regnum ejus rapinis & injuriis sibi subjicere, cæpit igitur cum suis fraudulento dolo vitæ ejus insidiari.

Cap. 17.

Cæterum cum beatum Magnum vera experientia, quæ non posse duxit multoties certum reddidisset, Haqvium ipsius vitæ & regno insidiari, consulit consiliarios suos & decernit invidiæ & furori Haqvini cedendum, optimos ex

Ooo

suos

A. D. af lídi sínu sem villdazstir voru ok bázt (h) til fylgdar falner oc sigldu til *Englandz* oc sóttu fund *Heinreks* kongs sonar *Wilbials* (i) *Bastards*, er þann tíma var einvalldzkongr yfer *Englandi*: sem hinn heilagi *Magnus* var kominn til þessa kongs þá birti hann hönum atburdi oc efni finnar þángat komu ok tok kongurinn hönum med mikillri virþing oc i sva mikla vináttu kóngsins hann uppstie, at hann hellt hann oc allt hans líd á sínum kosti alla XII. mánude ríkuliga, sva sem kongi sómndi at veita ágætum hertuga; enn þessi hinn heilagi píslarvattr hellt sic oc sína sveit sva vitrliga (k), at hann vardiz oc vidfá öllum vandra manna felagskap oc er herra kongurinn skylldu af finni vizsku, hverfu *Magnus* iarl var godta verka oc sæmiligra sida fágare oc at heilagr andi bió i hönum, þá hlýddi hann giarna hans ráðum, oc hafði hans forsió i sínum framferdum, þviat hann var heill oc holtr i ráðum oc ráðagerdum, blídlyndadr oc þolinmodr sem *Chusi*, gladvær oc elskuligr sem *Jonathas*, riettvífs vandlætismadr laganna sem *Phinees*, sva var hann öllum kær oc elskuligr, þeckr oc þægiligr, at margir voru þeir er sva mæltu, sæler ero þeir er þic fá oc þeir er audladiz þina vináttu, hann var gladr oc gódviliugr ríkum mönnum, aurr oc milldr vid fátæka, góðlyndr oc góðgiarn oc lítillátr allri alþýdu oc þó at hann væri i hyrd staddr med heimligum höfþingium, þá varadiz hann oc vid fá allzkonar löstum þeir er hyrdmanna sidum spilla, oc at hann skildi eigi frammveigis flecka sitt skírlifi i samþycki vid annarra manna synder, þá bió hann sína heimferd þegar er lidnir voru þeir XII. mánuder er hann hafði med *Henriche* konge dvaliz, kann þat vera at Gud hafi birt hönum, at hann skildi luka sínum þrautum inn

(h) tilfallner. *omn.* (i) *omitt. omn.* (k) oc virdiliga. *add. omn.*

suis & comites aptissimos deligit, in Angliam navigat con- A. D.
venitque regem Henricum filium Vilhelmi Bastardi, qui eo
tempore Angliam solus regebat; Sanctum Magnum se con-
venientem aperientemque causam cum negotio sui adventus,
rex honorifice excipit & tanto amore amplexus est, ut ip-
sum cum toto exercitu duodecem menses integros, laute, ut
decebat regem insigni præstare duci, propriis sumptibus ale-
ret; Verum sanctus hicce martyr cum suis sapienter adeo
vixit ut ab omni malorum conversatione abstineret atque
caveret; cumque dominus rex ex sua prudentia intelligeret
qualis comes Magnus esset, bonorum operum & decentium
morum cultor & quod spiritus sanctus in eo habitaret, con-
silia ejus lubens & in agendis providentiam secutus est, in iis
enim dandis & consultando fidus salubrisque erat, animo
miti & patienti ut Chusi, lætus & amabilis ut Jonathas,
justus legum Zelotes ut Phinees; omnibus carus adeo &
amatus erat, placidus & humanus, ut multi essent, qui
dicebant, beati sunt qui te vident & tuam consequuntur
amicitiam, comis erat & officiosus erga divites, liberalis &
munificus erga pauperes, mitis, benignus ac urbanus erga
totum vulgum, & licet in aula constitutus esset cum prin-
cipibus mundanis, caute omnia scelera, quæ satellitum mori-
bus nocent, aversatus est & ne in posterum suam integri-
tatem alienis peccatis consentiendo macularet, exactis statim
duodecim, quibus apud regem Henricum commorabatur, men-
sibus, reditum paravit; fortassis Deus ei manifestavit, quod,
ærumnarum finem brevi obtinendo, sibi tam candidos flores

A. D. innann skamms tíma oc fórna sva Gudi skæra blóma síns hreinlífis, sem sigrfamligann dauda síns píslarvættis, því at leyfaz or líkama oc lifa med *Kristi* er miklu dýrdligra enn vera her i þessa heims saurgan.

Cap. 18.

Epter þat hinn heilige *Magnus* hafdi tekit orlof af *Heinriki* kongi, ríkum giöfum og margskonar sæmðr oc virðr, vegsamadr af herra konginum, þá skilduz þeir med hinum mesta kærleik oc vinattu; vitiadi hann þá heilagra stada fyrst allra þeirra er i nánd vóru oc fór síðan heim til sinna landa. Enn á þeim tíma er heilagr *Magnus* var á brott, lagði *Hákon* iarl med mikillri ágirni oc herfkap undir sic, ecki at eins allar *Orkneyiar*, helldr oc þar med *Katanes* allt, med ráni oc ofriki, hvapan af sva bar til at *Hákon* fat i þann tíma á *Katanesi* er hinn heilagi *Magnus* iarl lendi vid *Orkneyiar* med V. skipum vel skipudum af vöskum oc velvapnudum mönnum, atlandi at fækia sitt ríki, þó med öngri rángri ágirnd þessa heims metnadar, ne óheimilla eigna, allra hellz er hann hafdi ádr leingi girnz (1) Gud oc var med öllum hiartafagnadi fullkomliga upptekinn ur girndum daudligra luta i fýst eilífra fagnada, því kom hann nu at luka sínu langlífi á lítillri stundu, þeim mun sæmiligar sem hann brott fór skiótara. Þessi típindi hanns heimkvamu spurduz þegar hvervetna, *Hákon* iarl jamnskiótt vaknadi sem grim birna at hvelpum ræntum, samansafnandi oc til sín stefnandi sonum

(1) sialfann. add. omst.

suae castitatis, quam faustam mortem sui martyrii, con- A. D. secraret, dissolvi enim ex corpore & cum Christo vivere multo major est gloria quam in mundo hujus colluvie versari.

Cap. 18.

Postquam sanctus Magnus veniam regis, ab ipso magnificis & multifariis muneribus ditatus & dignus habitus, prætereaque honoratus, arcto amicitiae vinculo ei junctus discessit; Invisit tunc cuncta, quæ propinqua erant, loca sacra & deinde in regnum suum reversus est. Tempore vero peregrinationis sancti Magni, Comes Haqvinus magna avaritia & latrocinio, non solum omnes Orcades sed & totam Katanesiam, prædando violenterque agendo, sibi subjecit; Accidit exinde, ut Haqvinus eo tempore, quo sanctus Magnus ad Orcades quinque naves, strenuis & bene armatis instructissimas, appulit, in Katanesia sederet; animus erat Magno regnum suum recuperandi, non tamen ulla mundi hujus prava ambitionis nec illicitarum possessionum avaritia, præsertim cum Deum diu dilexerit & cum omni cordis lætitia ex concupiscentiis rerum mortalium in desiderium æternorum gaudiorum evectus fuerit, venit igitur nunc ut longinquitatem vitæ suæ, tempore brevi, eo decentius quo abiit citius, finiret; hæc de ejus reditu fama undique mox evolavit, Comes Haqvinus æque cito vigilavit ut ursa, catulis clanculum ablati, ferox, congregans & convocans filios Belialis malos

A. D. sonum *Belials* vandum illvirkium oc sonum hins (m) dálíga *Dohet*, er æ oc æ illt vinnu, frá því er þeir fædduz af módrkvidi, ætladi *Hákon* þá at koma á uvart á hendr hinum heilaga *Magnusi* at vinna oc fullgera med þeim hætti sína illgirnd ok svik þau er hann hafdi leingi ádr i hug haft oc efnat. Enn hinn hæsti (n) himnakongr er frá eilífu upphafi skipadi at hann skildi vardveita sín hin dýrdlígu einvalaker i sínum fehirdzlum, fá (o) af þeim sínum völdum manni enn nockut ryd heimligrar atferdar, þat er hreinfanda var, því villdi Gud hann láta hreinfaz oc skírraz innan fárra daga med elldi þraungínganna oc meinlæta oc med (p) þrelum freistninnar oc margra mótgerda, þó at ecki væri höfudsynd til af hönum at þvá, þá villdi Gud auka hanns verþleika ef nockut skorti á, at eptir því sem hanns freistni oc stríd væri meiri oc hardadi, þeim mun hærri oc háleitari skildi verda dýrd oc fagnadr figrvegarans, því gerðiz sva at jarlarnar senduz sín á medal med ordsendingu fridar oc fættar hinna hyggnuzstu rádgiafa sinna, er rettilíga báru merking þeirra *Chusi* oc *Achitophel*, er báru fáttmál milli þeirra *David*s kongs oc *Abfalons* sonar hanns, þá er þeir voru misfátter, kom þar um sifer þessu máli af med algöngu góðra manna at fætt var formerud milli þeirra frænda (q) (med þeim hætti at iarldomr *Orkneyia*, *Katanes* oc *Hialtlandz* skildi midlaz til hálfis milli iarlanna *Magnusar* oc *Hákonar*,) skildi hvargi gánga á annars ríki med nockurre ágirni; sem þessi fætt er famin oc stadfest med eidum oc handsölum, þá funduz iarlarnar med fridarkossi; Enn þat sem hinn heilagi *Magnus* hugdi til fridar, þat

fneri

(m) daudlíga. 351. 352. (n) herra. *omn.* (o) á. *omn.* (p) þrelum, *limis.*

351. (q) *omitt. parenthesin.* No. 351.

malos, scelestos, & filios stupendi Dohet, qui semper & ubi- A. D.
que postquam ex utero matris nati erant malum operaban-
tur, supervenire statuerat Haqvinus ex improvise sanctum
Magnum ad perpetranda & consummanda eo modo ma-
lignitatem & fraudem, quam diu antea meditatus fuerat at-
que paraverat; Verum summus rex cælorum, qui ab æterno
principio ordinavit ut gloriosa sua vasa electa in suis the-
sauris conservaret, vidit in hocce suo electo mundana adhuc
actionis rubiginem quandam quæ abstergi potuit; voluit
igitur Deus ut paucis diebus mundaretur atque expoliretur
igne angustiarum & noxarum & stimulis tentationis mul-
tarumque adversitatum; peccatum licet capitale apud eum non
existeret abluendum, Deus ejus dignitatem, si quid deesset, au-
gere voluit, ut quo ejus tentatio & lucta major atque acrior
esset eo major atque celebrior gloria & gaudium victoris fieret;
hinc factum est ut comites, cum nuntio pacis ac pacationis,
prudentissimos suos consiliarios, qui vere exemplum erant
Chusii atque Achitophelis, qui fœdera inter Davidem &
filium ejus Absalonem, cum dissiderent, ferebant, invicem
mitterent; res tandem per bonorum intercessionem eo venit
ut pactio inter cognatos iniretur, ea conditione, ut comita-
tus Orcadum, Katanesiæ & Hialtlandiæ inter comites Mag-
num & Haqvinum in duas partes æquales divideretur, ac
neuter alterius regnum ulla avaritia infestaret; Cum hæc
pactio inita & juramentis ac manudatione confirmata esset,
convenere cum osculo pacis comites, quæ autem pacem spe-
ctare sanctus Magnus æstimabat, ea Haqvinus in fraudem
sub-

A. D. sneri *Hákon* til flærdar oc undirhyggio oc þess leingr sem hann áhellte eitri illzku sinnar, þess illmannligarr hann upp-
spjó (r) henni, þvíat hanns illzka oc níðingskapr geck fram
med miklu megni þann tíma er hann gat henni eigi leingr
leynt med þeim hætti sem etr i andliti gera manningum því
meira mein sem þær leingr í liggia, sva ferr allzkonar illz-
ska þess helldr sem hún (s) leyniz leingr i hug oc hiarta
þess grimvari verdr hún til meinsemdanna.

Cap. 19.

Hinn heilagi *Magnus* iarl tók þá enn at stjórná ríki sínu
med frídi oc fagnadi um nockurn tíma, oc er þat mest i
Guds augliti, hverfu heilagliga hann lifdi i þessarrí bidstund
síns dauda, hverfu hann skríddi sic med háleitum kröptum
oc framningum allsháttar mannkostar, i bænahaldi oc tára
úthellingu oc vidrkenningu hiartans, i skírlífi oc sköruglyndi,
í ölmöfugiordum oc allri síðfemd vid sitt underfólk, í mein-
lætum oc margskonar þrautum er hann þoldi uppa sinn lí-
kama ok miklum ödrum fleirum digdum enn syndugr madr
megi hug til koma hverfu er Guds helger menn gera, bióz
hinn mæti *Magnus* iarl þannveg vid sínu píslarvætti, hvers
frásögn ver skulum þessu næst (t) byria med Guds vilia.

Cap.

(r) omitt. omnia. (s) feyriz, fecem contrahit. omnia. (t) fá at heira.

*subdole convertit, & quo diutius venenum suæ malitiæ reti- A. D.
nuit, eo sceleratius id evomuit, malignitas enim ejus atque
nequitia magna, vi tempore quo eam diutius celare nequivit,
provult, nam quemadmodum carcinoma in facie homini eo
magis nocet, quo diutius inhæret, ita omnifaria malitia eo,
quo diutius in mente cordeque latitat, nocendo fit cru-
delior.*

Cap. 19.

Cæpit adhuc sanctus Magnus, lætus, durante pace, ditio-
nem suam aliquamdiu regere; Deus etiam potissimum novit
quam sancte in hac mortis suæ mora vixerit, quo mo-
do se egregiis viribus & exercitiis omnimodarum virtu-
tum ornaverit, orando, effusione lachrymarum & recipiscen-
tia cordis, castitate fortique animo, eleemosyna & omni
honestate erga subditos, incommodis & variis adversitatibus
quas in suo corpore passus est, ac aliis virtutibus multo plu-
ribus quam homo peccator excogitare queat quorsum sancti
Dei homines agant; hunc in modum sanctus Magnus se ad
martyrium, cujus relationem post hæc primum, Deo volente,
ordiemur, paravit.

A. D.

Cap. 20.

SEM fyrrfögd fætt oc fridr hafdi haldiz millim iarlanna um nockora vetr, þá birti *Hákon* sic svikara, framm steypandi or sínu briósti miklu ránglæti er hann hafdi um (u) (tíma aptrhalldit. Heyrit hverfu (v) fannr er urskurdr hins forna skáldfins, fva segiandi:

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas,
Impatiens consortis erit, totum sitit illa.*

Þat skillz fva): All dri kann felagskapr þessa heims ríkis trygggr at vera, þvíat allzkonar valldsmenn þola ey fier iafnríka oc vilia einer allt hafa: Af þessu megi þier skilia hvílikt alldin er svikinn fæda, oc hvíliker ávexter upprenna af ágirni, allar fynder geraz af girnd oc allar fystir (x) úleyfðar at ágirni framganga, þat reyndiz med *Achab* hinum ránglátazsta kongi er offotti *Heliam* spámann, þetta byrti hinn glæpafullazsti *Judas*, er felldi drottinn varn vid verdi, þetta hid fama svikarinn *Hákon* iarl bædi med dæmum oc raunarstaufum i þeim svikum er hann sveik sinn frænda (y) i trygdum, þóat med ymsum hætti gerdiz atburdir um skipti þeirra oc sundrþycki.

Cap. 21.

Þveir menn voru þeir med *Hákoni* iarli er til ero nefndir ath einna vest geingu á millum þeira frænda, hiet annar *Sigurdr*

(u) nockorn. *add. omn.* (v) her kemr fram hit forntalada. *parenthesin omitt.*
omn. (x) *omitt. omn.* (y) Magnus iarl. *add. omn.*

Cap. 20.

A. D.

Ubi memorata pax aliquot hyemes inter comites duraverat, Haqvinus perfidum se prodidit, profundens ex pectore suo magnam injuriam quam ad tempus compescuerat. Audite quam vera sit sententia prisce poetæ, dicentis:

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas,
Impatiens consortis erit, totum sitit illa.*

Id est: potest nunquam societas hujus mundi fida esse, omnes enim, apud quos est dominium, sibi divitiis pares non tolerant & soli omnia obtinere cupiunt; ex hoc intelligitis qualem florem fraus gignat, qualesque fructus ex avaritia proveniant, omnia peccata ex cupiditate patrantur, omnis cupiditas ex avaritia profiscitur; expertum est in Achab, rege summæ iniquitatis, qui prophetam Heliam persequebatur; prodidit hoc scelestissimus Judas, qui dominum nostrum pretio vendidit; hoc idem proditor Haqvinus & exemplo & experientia, dolo cum consobrinum suum, sub specie fidelitatis, proderet, varia licet in eorum commerciis & dissidiis inciderent.

Cap. 21.

Adhæserunt Haqvino viri duo, in calumniando primas tenuisse nominati, quorum alteri nomen Sigurdus, alteri

Ppp 2

Sig-

A. D. *Sigurdr* enn annar *Sigvatr Socki*. *Sigurdr* átti hrodr er *Þorsteinn* hiet, er var hinn dyggvazsti hyrdmadr *Magnusar* iarls, marger voru þeir adrer er illann hlut áttu i þeim málum ok voru þeir allir med *Hákoni*, þviat heilagr *Magnus* villdi einga rógzmenn hallda i sinni (z) hyrd, þessum rógi kom sva at iarlarnar drógu lid saman oc fór hvar í moti audrum med miklu fiölmenni, þeir hielldu bádir til *Hrosseyiar*, þviat þar var þingstöð þeirra *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarertveggiö síno lidí ok biugguz til bardaga, þar var þá komit alt stórmenni med *Jörlunum* ok voru marger beggia viner, þeir er allann lut áttu i at sætta þá oc geingu í milli med dreingskap oc godvilía; þessi fundr var á lángaföstu. Enn þviat margir góðgiárnir menn áttu hlut i at skirra vand-ræðum med þeim, enn villdu hverigum veita til úhæfu vid annann, þá bundu þeir sætt sína med eidum oc handfólum, at vitni hinna bezstu manna, var sva stadfest at þeir skilldu finnaz um varit i *Egilsey* efter Pascha, til þess fundar skilldi hvar iarlanna hafa tvö skip oc jafnmarga menn; jarlar báder bundu þat eidum at hafa oc hallda þær sættir sem hiner bezstu menn riedu á þeim fundi upp at kveda þeirra i millum oc eptir sva gert, fóru hvarier til sinna heimkynna; þessi formáli sættar oc samþyckis líkadi hinum heilaga *Magnusi* hardlavel, sva sem fullkomnum heilhuga oc skíærrar samvitsku, án allra grunsemda, enn *Hákon* iarl hafdi á þessu þingi skreitt sína (a) undirhyggio oc hulit med skýi skrauksemdarinnar þviat þetta fáttmál hafdi hann gert med flærd oc prettum oc fullum svikum, sem síþan reyn-diz, þviat á þeim tíma bliesu þeirr *Hákon*, er riетtiliga kallaz fiesiodr fólginis glæps, oc hanns hiner údyggu þrælar samann

(z) filgd. *omn.*(a) samvitsku. *omnia.*

Sigvatus Sockius. Sigurdus fratrem habuit Thorsteinem, A. D. qui fidelitate reliquos Comitum Magni satellites superavit. Multi erant alii qui calumniis his se immiscuere & omnes Haqvino adhaeserunt, sanctus enim Magnus nullos calumniatores inter satellitum suum toleravit; memorata calumnia eo processit, ut comites, exercitu coacto, se invicem, multitudine stipati, peterent; uterque in Hrosseyam, ibi enim locus comitiorum Orcadensium, tendebat, quo cum venirent, aciem ambo instruxerunt pugnamque pararunt; omnes optimates tunc cum comitibus ibidem & multi utriusque amici aderant, qui eis reconciliandis sategerunt & benigne atque viriliter intercessere. Hic conventus tempore quadragesimali fuit. Verum cum multi viri benevoli ad avertenda inter eos pericula operam suam conferrent, neutrum autem ad nefas auxiliari vellent, pactiorem, juramentis dextrisque data fide, testibus advocatis optimatibus, sanxerunt; ratum habebatur ut sequente vere, post festum Pascatos, in Egilseyia convenirent; in conventum illum uterque duabus navibus & asseclarum numero par instrueretur; ambo juramentis se adstrinxere ad acceptanda & servanda foedera quae in dicto conventu inter ipsos optimates pronuntiaturi essent; his ita actis, quisque domum suam rediit. Perplacuit sancto Magno praedicta conditio ineundae pactiorem, ut animi integri & conscientiae purae, sine omni suspitione; Haqvinus autem in hoc conventu astutiam suam vaginis incluserat & nube mendacii texerat, pactiorem enim hanc calliditate, fraude & pleno dolo, ut experientia postea docuit, inierat, illo enim temporis spatio, thesaurus tectae

A. D. samann ráð finnar illzku til dráps oc dauda hins heilaga *Magnusar*, fyrir því at (b) (rík oc hardla) kær er aull illzka (c) hædiligum fielagskap, því stadfesta þeir sín i milli at þessiúhæfa skal alldregi leingr undan gánga oc nú skulu þeirr (d) fullkomit sedia sinn hardan þorsta i úthellíngu saklaus blods, enn hinn hæsti drottinn allra vallda fyrirfá sínum kæra vin oc völdum píslarvatt at i þenna tíma búinn til himinríkis skildi hann úrtakaz þessu lífi undir þúngum þust snarps dauda; svafem vinber í vínþraung af átrodi oc þrystingu gefa af sier hid skærastá vin á sínum tíma med miklum ilm oc fætri bergíng, sva gaf þessi hinn dírdlegi píslarvattr Guds, fyrir sakir síns dauda, aullum Guds vinum oc sínum himneskann fætleik gudligrar miskunnar af þeirri dýrd oc fagnapi er hann hefer audlaz i (e) uendiligri gledi eilífs lífs med Gudi oc hans helgum mönnum.

Cap. 22.

Þegar Paschadags helgin leid af, þá biugguz hvarertveg-
gio til þessa fundar med úlíkum hætti, hinn heilagi *Magnus*
stefndi til sin öllum þeim mönnum er hann vissi gódgjar-
nazsta vera til ummbóta med þeim frændum, hann hafdi
tvau lángskip skipud hinum vaufkuzstum dreingium, sva
mörgum sem ákvedit var oc er hann var buinn, hiellt hann
til *Egilseyiar*, enn er þeirr reru i logni oc fiókyrru vedri,
þá reis bodi hiá skipi því er *Magnus* iarl var á oc yfir
skipit þar er iarl sat. Sva hietu formenn á skipi *Magnu-
sar*

(b) *omitt. omn.* (c) *heiduglegum. 351. 352.* (d) *loksens. omn.*

(e) *veniulegri. 351. 352.*

*fraudis rite appellatus, ejusque perfidi servi consilia suæ ne- A. D.
 quitia ad cædem necemque sancti Magni conflarunt, omnis
 enim malitia efficax est & admodum cara cuicunque dete-
 standæ societati; ratum igitur inter se habent nefandum hoc
 scelus diutius neutiquam procrastinandum, jamque sitim effu-
 sione sanguinis innocui omnino compefcendam; cæterum om-
 nium potestatum celsissimus princeps dilecto suo amico &
 electo martyri prospexit, ut hoc tempore paratus ad regnum
 cælorum e vita hac sub gravi procella asperæ mortis exime-
 retur. Ut uva, cum contigua pampineæ vites premuntur,
 vinum meracissimum ferunt suo tempore, insigne fragran-
 tia, gustanti dulce, ita gloriosus hic dei martyr, morte sua
 omnibus dei amicis & suis cælestem dulcedinem divinæ mi-
 sericordiæ ex gloria & lætitia quam in infinito gaudio vitæ
 æternæ cum deo & ejus sanctis consecutus est, dedit.*

Cap. 22.

Post Pascha ad hunc conventum, disparem in modum, iter pararunt; sanctus Magnus ad se convocavit omnes quos statui cognatorum medelam potissimum allaturos scivit; habebat duas naves longas, fortissimis viris, tot, quot præfinitum erat, instructas; ad iter paratus in Egilseyiam tendebat; cæterum cum aëre tranquillo & in malacia remigarent, fluctus apud navem, quam comes Magnus gubernavit, surgens, super navem, ubi sedebat comes, injectus est. Primarii in nave comitis Magni nominabantur, Thorsteinn
supra

A. D. *far* iarls, *Þorsteinn*, er fyrr var getit, *Arnkiell*, *Grimur* oc *Gilli*, oc marger adrir dugandi menn, þeir undruduz miök þenna atburd, er bodi fell i logni, þar er einginn madr vissi at bodi hefði fallit fyrr oc diúp var undir, þá mælti hinn heilagi *Magnus* iarl, ecki er þat kynligt þó at þierr undriz þetta, enn þat er hugbod mitt at þessi atburdr sie fyrirbodan míns lífláz, kann vera at þat komi hier fram, er fyrir er spád, at son *Páls* iarls mun hinn mesta glæp vinna; má vera at *Hákon* búi um svik vid ofs á þessum fundi; menn *Magnusar* iarls urdu miök hryggir vid þessa rædu, er hann sagdi sva brádar vanir síns líflátz oc bádu hann hlífa sier oc giæta lífs síns oc hætta ecki á trúnat *Hákonar* iarls; heilagr *Magnus* iarl svarar, ek skal at vísu fara til þessa fundar, sem ákvedit var, oc gera eingi brigdmæli á mik fyrir hugarbód mitt eittfaman, oc verdi allt at Guds vilia um varar ferdir. Enn ef því veri at skipta, þá vil ek miklu helldr þola rángindi enn gera ödrum (f) manni, sem Gud láti *Hákon* frænda bætr fá þó at hann geri mier rángt.

Nu er at segia frá *Hákoni* iarli at hann stefndi at sier herlidi miklu, hann hafði siö eda átta herskip, aull stór, skiput af mönnum, var þar lid allt velbúit sem til bardaga skilldi leggja, enn er lidit kom saman, þá gerdi *Hákon* iarl þat bert fyrir sínum mönnum, at á þeim fundi skilldi umskipta med þeim *Magnusi*, sva at þeir skilldu ecki bádir ríki ráða þapan af; margir menn iarls, er fenniliga mega kálfaz synir andskotans, lietu vel yfir þessari rádagerd hanns oc lögdu þar til mörg ferlig ord, enn þeir *Sigurdr* oc *Sigvatr*

Socki

(f) *omitt. omnia.*

supra memoratus, Arnkell, Grimus & Gillius, multique A. D. præter eos viri generosi; mirabantur admodum hunc casum, cum fluctus, silente vento, ubi nemini notum antea elevatum fuisse, in alto maris surgeret. Tunc comes sanctus Magnus, non, inquit, est mirum quamvis hoc adstupeatis, casum autem hunc mortem meam portendere præfagio; foran heic eveniet quod prædictum est, filium comitis Pauli maximum scelus commissurum; Haqvinus fortassis in hoc conventu nobis insidiatur. Assæclæ comitis Magni, cum maturam adeo mortem suam præfagiret, perquam contristati, rogarunt ut sibi caveret, suæ vitæ prospiceret & comitis Haqvini fidei se non committeret; ad hæc sanctus Magnus; certe, ait, ad conventum, ut promissum erat, pergam, nec, solo animi mei præfagio actus, datam fidem violabo; totum nostrum iter pro dei voluntate succedito; Cæterum si alterutrum eligendum, injuriam multo magis pati quam eadem alium afficere volo; hanc Haqvinus quamvis mihi inferat, pro eadem expiare permittat deus.

Jam ordo tangit narrationem de comite Haqvino; magnum conscripsit exercitum, septem aut octo naves bellicas, singulas ingentes, cum militibus adhibuit, qui omnes acsi prælio congrederebantur instructi fuisse; verum cum copiæ convenerant, comes Haqvinus suis palam profitebatur imperium inter se & comitem Magnum, ut ambo in posterum id non gererent, divisum iri. Multi comitis assæclæ, quos filios diaboli vere appellare licet, hæc ejus consilia approbarunt & varia verba abominabilia iis addiderunt; Sigurdus autem & Sigvatus Sockius, qui mala semper & ubique con-

A. D. *Socki* voru þá enn með verstum tillaugum, er æ oc æ voru illz eggandi. Tóku menn þá ródr mikin oc foru geyft oc ákafliga; *Havardr Gunnason*, er fyrr var getit, var þá með *Hákoni* iarli, hann var kær vin beggia iarlanna; *Hákon* hafði leynt *Havard* þessu úrápi, enn þegar hann varð vífs, þá liop hann utbyrdiz af skipi iarls oc lagdiz i ey eina úbygda, þviat hann villdi i eingum svikrædum vera með *Hákoni* móti hinum heilaga *Magnusi*. Sá madr var með herra *Magnusi* iarli er *Holldbodi* het, rettordr bondi or *Sudreyjum*, hann var hirdmadr *Magnusar* iarls hinn kærastfi, hann var þar nálægr aullum þeim tidindum, oc hefer síþan greiniligaz frásagt frá skiptum oc allri vidrædu þeirra *Hákonar* iarls, hvat er her má heyrast þessu næst.

Cap. 23.

Hinn heilagi *Magnus* iarl kom fyrr til *Egilseyiar* með sínum mönnum enn *Hákon*, oc er þeir fá herskip *Hákonar* VIII, þá þottiz *Magnus* iarl vita, at um svik mundi buit oc fannz mikit um öllum mönnum þeim er nockora skinsemd höfdu, at slíkr vapnadrá manna fiölldi mundi ecki þess beydaz er til fridar horfdi; sem hinn heilagi *Magnus* iarl fá at byrtaz mundi undirhyggia *Hákonar*, þá sótti hann með sína menn uppá eyna til kirkiu til bænar oc var þar um nóttina, ecki sakir hrædzlu eda ótta, helldr at festa Gudi allt sitt ráð; menn *Magnusar* iarls buduz at veria hann oc beriaz í mot *Hákoni* (i), enn hann svarar sva: ecki vil ek leggja líf yd-vart í háska fyrir mic oc ef ecki verdr fridr settr með
ockr

(i) retr. 351. 352.

tribuerunt, pessima incitamenta hac quoque vice in medium A. D. protulerunt; incumbebant dein strenue remis & furentes vehementesque pergebant. Havardus Gunnii filius supra memoratus Haqvinum tunc sequebatur; erat is utriusque comitis intimus amicus; hunc comes Haqvinus nefarium isthoc consilium clam habuerat, qui ubi id rescivit, ex navi comitis in mare se projecit & in insulam quandam incultam natavit, ullas enim cum Haqvino comiti sancto Magno insidias struere noluit. Sequebatur comitem dominum Magnum vir nomine Holldbodius, colonus ex Hæbudibus verax; erat is comitis satelles carissimus; hæc omnia eo præsentè evenerunt, is etiam postmodum ordine accuratissimo commercia & colloquia comitis Haqvini cum Magno, quæ infra primum audire licet, retulit.

Cap. 23.

Comes sanctus Magnus cum suis in Egilseyam prior quam Haqvinus venit, & cum videret naves ejus octo bellicas, dolose agi conclusit; omnes qui prudentes erant opinabantur tantam armatorum multitudinem ea quæ pacem promitterent non moliri; Cum comperiret comes sanctus Magnus dolum Haqvini erupturum, in insulam cum suis ascendit, templum adiit, oraturus, ibique pernoctavit, non timoris vel metus causa, sed ut se totum Deo commendaret. Assectæ comitis Magni suam tutelam in certando cum Haqvino obtulerunt; ille autem his; vestram, regevit, vitam mea causa periculo exponere nolo, si pacem inter me consobrinumque meum sanciri non contingat, fiat voluntas Dei, læsio-

A. D. ockr frændum, þá verði sem Gud vill, þvíat helldr vil ek þola meingiörd (k) ok fvik, enn veita audrum; þvíat þessi hinn ágiæti píslarvatr, þessa luti talandi, vissi þat at öll flærd oc prettr snyz aptr til þess er gerir. Nú þótti mönnum hans sannaþ þat er hann hafdi þeim fyrer sagt um fvik *Hákonar*, (l) enn því at *Magnus* iarl vissi fyrir um lífstundir sínar, hvart sem þat var helldr at hugspeki hans eda gudligri vitran, (m) þá villdi hann ecki flyia eda langt fara frá fundi (n) úvina sinna, oc fótti hann ecki af öðru til heilagrar kirkiu enn fyrir trúfakir, *Magnus* iarl vakti löngum á bænum um nóttina oc hugfadi fáluhiálp sína oc badz fyrir vandliga, fal hann alt mál sitt oc (o) síálfan sic Gudi á hendi; om morgunin liet hann síngia sier mессо oc tók hann í þessari mессо *corpus domini* oc þessi hans gerð þarfadiz til hæstu skynsemdar, at í þeim stad skilldi hann verða fórn Gudi, sem offrud var híalpsamlig fórn holdz oc blóds drottins vars *Jesu Krísti* til híalpar öllum heimi; enn *Hákon* iarl, er í þann tíma var fyrdr allri gudhræzlu, oc ástfemd, svívirðandi privilegia kirkiunnar, óttadiz ecki inn at gánga í heilaga kirkio, rafkandi sva fríd hennar oc frelsi, at hann síndi sinn glæp því grimmiligarr sem hann framdi hann i helgara stad, þvíat æ eyks synd af illgerdum ok illzka af údádum oc syndugr madr, þá er hann kiemr i diúp syndanna, hafnar öllum Guds otta, oc því meirr sem hann vennz syndunum, því meir dirfiz hann oc því sídr hyrdir hann hvat illt hann gerir, þvíat hönum þycker þá eingífs vert hverfú stort sem hann misgeyrir; þenna sama morgun sem *Hákon* iarl var kominn uppá eyrna med sínum illger-

(k) *omitt. omn.* (l) *iarls. a. o.* oc at *pro* enn því at. *omn.* (m) *þó. omnia.*

(n) *vina. 351. 352.* (o) *rád. omn.*

nem enim & dolum sustinere, quam aliis intentare, malo; A. D. inclytus enim iste martyr hæc locutus scivit omnem dolum fraudemque ad eum qui struit reverti; hinc ejus asseclæ eventum verbis, quæ de insidiis Haqvini prædixerat, responsurum autumabant. Caterum cum Comes Magnus vitæ suæ terminos præcognosceret, sive id præsagio animi, sive ex revelatione divina fuerit, fugere aut a conventu hostium longe discedere noluit & pietatis solius causa sacram ædem adiit; Diu noctis vigilando, salutem suam meditatus est & devotas preces fudit, rem suam omnem seque ipsum Deo commendans; crastina luce missam sibi celebrari fecit & inter hanc corpus domini assumpsit; hoc quoque ejus factum summe utile erat præcognitioni quod eo in loco victima Deo mactaretur, qui acceperat salutiferam oblationem corporis atque sanguinis domini nostri Jesu Christi quæ ad totius mundi salutem data est. Verum comes Haqvinus tunc, omni pietate atque amore destitutus, jura templi violans, sacram ædem ingredi non veritus est, ejusdem pacem jusque adeo lædens, ut scelus suum eo atrocius manifestaret, quo sanctiori in loco id patrabat, peccatum enim semper maleficium, & malitiam nefas auget, homoque peccator, ubi in profundum peccatorum descendit, omnem Dei timorem posthabet, & quo magis peccatis asvescit, eo magis audet & eo minus, quæ mala patraverit, curat, quantacunque enim tunc delinquat, nibili reputat. Eodem mane quo insulam, cum suis maleficis, ascenderat Comes Haqvinus, asseclarum quatuor, quos præ aliis

A. D. illgerdarmönnum, þá fendi hann menn sína IV. hina dágigzstu þióna, þá er grimmazster voru, oc giarnaztir til illgerda, at handtaka *Magnus* iarl hvar sem hann var staddr: þessir IV., er helldr mega kallaz af sínum grimmeik hiner skiæduzstu vargar, enn skynsamir menn, jafnan þystandi til blods úthellingar, hlupu inni kirkiuna miök sva at lokinni messunni, gripu þar þegar hinn heilaga *Magnus* iarl med miklu herfangi, harki oc háreyfti, af fridi oc fadmi heilagarar kirkiu, sem hinn högvarazsta faud af hiardartraud, heilagagr var halldinn af fynda þrælum, rettlátr var bundinn oc dreiginn rángliga af ránglátum oc leiddr þann veg fyrir hinn ágiarna domara *Hákon* iarl, enn þessi hinn sterki Guds kappi var sva med mikilli stadfestu i öllum þessum þrautum, at hvarki skalf hanns líkamr af hrædzlunne, hugr af otta eða harmi, þvíat hann fyrirlet þenna heim þornadann med öllu sínu friólausu blómi, vænti hann at Gud mundi umbana hönum þolinmædi hans úumrædiligrí kóronu, enn þeira grimd oc ædi eilífum þíslum í heitum helvítis bruna fyrir sva úmannliga illzku oc affkapliga ágirni. Hann var sva gladr ok kátr er þeir handtóku hann sem hönum væri til veizlu bodit oc med sva stadföstum hug oc hiarta, at hvarki taladi hann til sinna móttödumanna med nockorri stygd, reidi eða skielfdri raust.

Cap. 24.

Þá sem hinn heilagi *Magnus* var kominn fyrir *Hákon* iarl, mælti hann med mikilli stadfesti til *Hákonar*, ecki geyrir þú vel frændi, segir hann, er þú hiellz eigi eida þína oc er mikil van at þu gerdir þetta meira af illgyrni annarra ok áeggjan,
enn

amabat, præferoces & ad scelera pronos emisit, ut comitem A. D. Magnum, ubicunque esset, comprehenderent; hi quatuor, qui ex sua crudelitate nocuæ magis bestia quam prudentes homines appellari merentur, sanguinis effusionis semper sitientes, in templum, post absolutam fere missam, incurrebant; comprehendebant ibi absque mora Comitem sanctum Magnum, insolenti more latronum, inter tumultum atque clamorem, ex securitate & gremio sacræ adis, ut mansuetam ex septis ovem; sanctus a peccatorum servis tenebatur; justus constringebatur & trahebatur injuste ab iniquis ducebaturque eo modo ad avarum judicem comitem Haqvinum; fortis vero hicce athleta tanta in his adversitatibus gaudebat constantia, ut corpus horror, animum timor aut tristitia non moverent, derelinquebat enim exsiccatum hunc mundum cum ejus fructu carente vividitate, Deum sibi patientiam ineffabili corona compensaturum sperabat, hostium vero ferociam atque furorem, ob inhumanam admodum crudelitatem & immodicam avaritiam, pœnis æternis in flagranti inferni igne, puniturum; lætus, cum eum comprehenderent, acsi ad convivium invitaretur, gaudebat constanti adeo animo & corde, ut sine omni asperitate, iracundia & voce tremente loqueretur.

Cap. 24.

Cum comes sanctus Magnus ad comitem Haqvinum ductus esset, magna constantia eum affatus est; Non, ait, cognate, probe agis cum juramentum tuum violaveris; est credendum te magis aliena malignitate & hortatione, quam pro-

A. D. enn af þinni eiginligri illzku: nú vil ek bióða þierr III. kosti, at þu takir nockorn af þeim, heldr enn þu spiller eidum þínum oc láter drepa mik þá frænda þinn íaklaufann, sem sumir munu kalla; *Hákon* iarl mælti, heyra vil ek þá fyrst hvat þu býdr; heilagr *Magnus* segir, fá er hinn fyrsti kostur at ek mun fara af landi brott til *Roms* eda allt út til *Jorsala* at fækia helga stadi oc bæta sva fyrir hvarntveggia ockar, mun ek hafa II. skip þor landi, skiput med godum dreingium oc þeim naudsynium sem vær þurfum at hafa, mun ek þat sveria at koma alldri til *Orkneyña* síþan; þeim kosti var skiótt neitat af *Hákoni* ok hans mönnum; þá mælti *Magnus* iarl, nu med því at líf vart er á ydru valldi enn ek veit mic i mörgum lutum til sekta hafa giört vid allzvalldanda Gud, oc þarf ek þarfyrir umbót at geyra, þá send mic upp á *Skotland* til vina ockar beggia oc fie ek þar vardveitr med II. mönnum mier til skiemtunar, oc siá þú þá sva til at ec muni alldri or því vardhalldi koma fyrir ntan þitt ráð. Þessu neittu þeir skiótt oc fundu margt til at ecki mætti vera. Þá mælti þessi stödugi (p) riddari; miök þreingir nú at um kostina, segir hánn, nú er einn fá eptir er ek vil þierr bioda, oc Gud veit at meir se ek fyrir þinni sáluhiálp hier um, enn mínu líkamans lífi, þviat þat sómir þó sídr at týna mínu lífi, láttu mic aflima sem þierr líkar eda augum ræna oc set mic sva í myrkvastofu þá er ek kiemz alldri or; þá mælti *Hákon* iarl, þessa fætt tek ek oc ecki beidi ek framar; þá hlupu upp menn *Hákonar* iarls oc mæltu, þessu verdum ver ecki samþyckir at þína *Magnus* iarl, enn drepa munum ver annanhvarn yckarn oc ecki skulu

(p) Guds. *addunt.*

propria nequitia inductum hoc egisse; Jam tres tibi condi- A. D.
tiones offeram, ut acceptes aliquam earum potius quam vio-
les juramenta tua, meque, cognatum tuum, insontem, ut re-
putabunt quidam, occidi facias; ad hæc Comes Haqvinus;
volo igitur quam offeras primam audire; regevit sanctus
Magnus; prima est conditio, peregre Romam aut Hieroso-
lymam usque, ad loca sacra invisendum & pro nobis ambo-
bus expiandum, proficiscar; duas naves, viris fortibus & re-
bus ad usum nostrum necessariis adhibebo, & juramentum
præstabo me nunquam exinde in Orcades rediturum. Con-
ditio hæc ab Haqvino ejusque affeclis cito rejecta est; Tunc
Comes Magnus; Cum vita nostra, ait, in vestra sit potestate,
& ego mihi multorum in Deum delictorum, pro quibus pæ-
nitentia mihi est necessaria, conscius sim, mitte me in Sco-
tiam ad utriusque nostrum amicos, ubi cum duobus, qui
mihî tempus fallant, sociis, custodiar; cura, ut ex illa custo-
dia sine tuo consilio non elabar. Hæc repente denegarunt,
multa cur constare non possent inferentes. Hinc constans iste
athleta; Nunc, ait, conditiones perquam arduæ sunt; jam
una tantum, quam tibi offeram, superest, scitque Deus quod
tuæ salutis magis quam meæ vitæ, hanc enim perdere mi-
nus decet, hac in re prospiciam; fac me pro lubitu muti-
lari aut oculis privari, & in carcerem, ex quo unquam
elabi nequeam, conjice; hanc, ait comes Haqvinus, accepto
conditionem & ultra non posco. Affeclæ igitur Haqvini, ac-
currentes, dixerunt; in hoc, ut crucietur Comes Magnus, non
consentimus, alterutrum autem ex vobis occidemus, post
R r r *diem*

A. D. skulu þid upp fra degi þessum bádir laundum ráða; þá segir *Hákon* iarl, helldr vil ek löndum ráða, enn deyia skiótt, ef þier erud sva stránger i þessu máli. Sva sagdi *Holdbodi* frá vidræðum þeirra. Eptir þetta fell heilagr *Magnus* til bænar oc laut i gaupner sier oc helkti ut mörgum tárur i Guds augliti, gefandi sína fók, sitt líf oc siálfann sic i valld drottins.

Cap. 25.

Þessu næst sem hinn heilagi Guds vin *Magnus* iarl var ráðinn oc dæmdr til dauda, þá baud *Hákon* iarl ofeigi merkismanni sínum at drepa *Magnus* iarl, enn hann neytadi med hinni mestu reidi, þá neiddi *Hákon* iarl til steikara sinn, er *Lífolfr* het, at vega at *Magnusi* iarli, enn hann tók at gráta hástöfum, þá mælti heilagr *Magnus* iarl til hans, ei skaltu gráta segir hann, þviat þier er frægd í at vinna slíkt, vertu med stadföstum hug, þviat þú skalt hafa klædi mín, sem siþr er til oc lög hinna fyrri manna, ecki skaltu hræðaz, þvi at þu gerir þetta naudigr, oc fá er þic naudgar til, hefer meiri synd enn þú. Enn er hann hafdi þetta mællt, þá steypti hann af ser kyrtlinum oc gaf *Lífolfi*, síþann bad bleffadr *Magnus* iarl ser leifis at bidiaz fyrir oc þat var hönum veitt, hann fell þá allt til jardar oc gaf sic Gudi i vald, færandi hönum siálfann sic í forn, ecki at eins fyrir siálfum sier helldr oc jafnvel fyrir úvinum sínum oc banamönnum oc fyrirgaf hann þeim öllum af öllu hiarta þat er þeir misgiördu vid hann oc játti hann Gudi allar afgerdir sínar, oc bad þær allar af ser þvoft i uthellíngu síns blóds, oc fal Gudi önd sína á hendi, bidiandi
Guds

diem hunc apud ambos regionis imperium non erit; Malo, A. D. regerit comes Haqvinus, populum regere quam cito mori, si hæc adeo urgeatis. Hoc Holldbodius eorum colloquium retulit. Comes exinde Magnus oraturus procumbit, concatenarum manuum concavitatem inspicit & coram deo innumeras effundit lachrymas, causam suam, vitam & semet ipsum eidem commendat.

Cap. 25.

Sanctum Dei amicum comitem Magnum neci destinatum & addictum, ut occideret, vexillarium suum Ofeygum, jussit comes Haqvinus, verum cum, summam præ se ferens iram, negasset ille, assatorem nomine Lifolfum ut comitem enecaret coegit; illum vero plangere incipientem comes sanctus Magnus sequentibus allocutus est; non, ait, lachrymaberis, tale enim facinus patrare tibi honori vertitur, Herculeo esto animo, vestes enim meæ, ut consuetudo & lex fuit majoribus, tibi cedent, non timebis, invitus namque patras & qui te adigit magis quam tu peccat. Verum his dictis, pallium exuit, datque Lifolfo; expetit exinde beatus Magnus veniam precandi, qua impetrata in humum procumbit & deo se commendat, semet ei sacrificans, non solum pro se, sed etiam pro hostibus & interfecto-ribus, quibus omnibus ex toto corde remisit ipsorum in se delicta; Deo singula sua peccata confessus, ut in effusione sanguinis sui abluerentur, precatus est animamque suam deo commisit, ro-

A. D. Guds eingla at koma á móti henni oc flytia hana i hvíllð Paradísar. Þá er þessi hinn frægi Guds píslarváttur hafði lokit bæn sinni, þá mælti hann við *Lífolf*: stattu fyrir mier oc högg mic i höfudit mikit fár, þvíat eki sómir at halshöggva höfþingia sem þjófa, styrkstu madr oc grát ei, því ek bad Gud at hann lykni þier, eptir þat signdi *Magnus* iarl sic oc laut undir höggit, enn *Lífolf* hió i haufut hönum míkit högg med öxi. Þá mælti *Hákon* iarl, högg þú annat; þá hió *Lífolf* i hit sama fárit, þá fell hinn heilagi *Magnus* iarl á knien oc fór med þessu píslarvætti af veföldum þessa heims, til eilífra himnaríkis fagnada, oc þenna, sem manndráparinn tók or heiminum, liet Gud allzvalldandi ríkia med fier á himnum, líkami hanns fiell til jardar, enn önd hanns var háleitliga upphafinn til himnefkrar dýrdar einglanna. Stadr fá, er hinn heilagi *Magnus* iarl var högginn i, var grittr oc mosóttr, enn litlu sípar byrtuz verdleikar hanns við Gud, sva at þar er sípan grænn völlr, fagr oc sliettr, oc sýndi Gud þat i þessu tákni, at *Magnus* iarl var fyrir riettlæti drepinn, oc hann ödladiz fegurð oc grænleik paradísar á jörðu lifandi manna. Andlátzdagr heilags *Magnusar* iarls er tveimr nóttum eptir messudag *Tiburtii* oc *Valeriani*; þat var á ödrum degi viku er hinn mæti *Magnus* iarl var drepinn, þremr vikum eptir *Mariumessö* á föstu, þá hafði hann verit XII. vetr iarl (q) med *Hákoni*, þá voru kongar at *Noregi* *Sigurdr Forsolafari* oc brædr hanns *Eysteinn* oc *Olafr*; þá var lidit frá falli hins heilaga *Olafs Haralldssonar* (r) LXXIV. vetr; þat var á dögum (s) *Paschalis* Páfa annars med því

(q) yfer Orkneyium. *addunt.*

(r) XXXIV. 351. O.

(s) Pascalii.

gans ut ipsius angeli ei obviam venirent & in quietem A. D. Paradisi ferrent. Cum celeberrimus hic dei martyr precibus finem fecerat; ad Lifolfum, stabis, dixit, coram me capiti que meo ingens vulnus infliges, magnates enim, ut fures decollare non decet, virilem adhibeto fortitudinem, non lachrymator, rogavi enim Deum ut tui misereatur. Magnus postea se (cruce) signavit & sub ictum flexit, Lifolfus vero capiti ejus ingentem plagam securi inflixit; tunc comes Haqvinius iterum jubet cædi; hinc ille, datum antea vulnus, ferro secunda vice laceravit. Sanctus igitur comes Magnus in genua prostratus, dicto martyrio ex miseriis hujus mundi exiit in æterna cælorum gaudia, & ipsum, quem homicida e medio sustulit mundi, deus omnipotens in cælo secum regnare fecit; corpus ejus humi stratum est, anima autem gloriose in cælestem gloriam angelorum elata est. Locus, in quo cædebatur sanctus Magnus, lapidosus erat atque muscosus, verum paulo post dignitas ejus apud deum apparuit, ut ibidem postea vividus, amœnus & planus campus existat; manifestavit etiam deus hoc miraculo comitem Magnum ob justitiam occisum fuisse & amœnitate atque vividitate Paradisi in terra viventium potitum esse. Dies emortualis comitis sancti Magni duabus post festum Tiburtii & Valeriani noctibus incidit, erat secundo septimane die cum occideretur celeberrimus, tribus post festum Mariæ, tempore quadragesimali, hebdomadis; tenuerat tunc, simul cum Haqvino, imperium comes annis duodecim; regebat ea tempestate Norvegiam, cum fratribus Eysteine & Olao, Sigurdus Hierosolymipeta; exacti erant post obitum sancti Olai Haraldi filii septuaginta quatuor anni; erat tempore Paschalis,

A. D. nafni, oc hinns heilaga *Johannis Holar* biskups á *Islandi*. Hinum heilaga *Magnusi* iarli til sæmdar talar sva meistari *Robert* er Latinu fögu hefer diktat.

Cap. 26.

I dag birtiz ofs, hiner kiæruztu brædr, andlátz dagr hins fæla *Magnusar* iarls píslarvotts, hvíldardagr hans oc eilífs fagnaþar; glediumz oc fögnum á þeim háleita degi, þvíat hann beidiz af ofs hátýdlega gódfýsi oc einkanliga vegfemd, er byggium hiá hanns helgum dómi oc undir hanns varnadi oc vardveizlu, oc væntum i hanns verdleikum, þvíat fyrir hanns háleit eptirdæmi oc heilagann lifnat, blomguduz fyrst i álfum *Orkneyia* ríkis hinar fegurztu skipunar, skærrar gódfýsi oc hinu helguztu lögmáli þessa dýrdarfulla píslarvattz, tóku margfallda aukning ens fæmiligzta fidferdis, hann rak brott herraætis stól fiandans or norðr ætt heimfins oc setti i stadin landtialld almáttigs Guds, hann eyddi öllu illgrefi oc upprætti med sinni predikan, enn liet uppvaxa ena fegrztu dóma oc hinn sætazta kornskurd hins hiálpfæmligzta ávaxtar, hann umfneri öllum beiskleik *Orkneyia* i sæmd oc sætleik heilagra fida; i dag sigradi hann heiminn oc heimfins höfðingia oc hann uppstie ágiætr sigrvegari yfir heiminn, takandi af sínum (t) heilaga drottni, varum herra *Jesu Krísto*, dýrdarcorono; í dag vidskildiz hann alla þvíngan líkamligrar spillingar, i gegnumfarandi himnana oc hann inngeck i fögnud, ordin líkr heilögum mönnum í allri dýrd; i dag afklæddiz hann heimligri yfirhöfn þessa
hins

(t) herra. *omnia*.

papæ ejus nominis secundi & sancti Johannis episcopi in Islandia Holensis. Magister Rodbertus, qui historiam lingua Latina composuit, in honorem comitis sancti Magni talia verba facit.

Cap. 26.

Apparet nobis hodie, fratres dilectissimi, dies emortalis beati comitis Magni martiris, dies requietis ejus æternique gaudii; gaudeamus lætemurque celebri eo die, poscit enim nos solennem benignitatem & singularem laudem, qui apud sanctas ejus reliquias & sub ejus cura ac conservatione habitamus atque in ejus meritis spem collocamus, nam ob eximia ipsius exempla & sanctam vitam, in plagis regni Orcadici primum florescebant pulcherrimi ordines claræ benignitatis & sanctissimæ legis gloriosi hujus martyris, & multiplex honestissimorum morum augmentum capiebant; ejecit e septentrionali mundi plaga solium diaboli & Dei omnipotentis tabernaculum reposuit; exemit omne lolium & eradicavit præconio suo, verum crescere fecit res viridissimas in dulcissimam messem saluberrimi fructus; convertit omne fermentum Orcadum in laudem & dulcedinem sanctorum morum; vicit hodie mundum ejusque principem superavit & ascendit, clarus victor, supra mundum, a sancto suo domino nostro Jesu Christi coronam gloriæ reportans; liberatus est hodie ab omni coactione carnalis corruptionis, cælos penetravit & ingressus est in gaudium; omni gloria similis factus sanctis hominibus. Exiit hodie
mun-

A. D. hins fallvallta lífs, uppstígandi hærra enn mannligr veik-
leikr megi virða oc er hönum því veitt himnesk (u) vir-
dingh, fæmd oc fæla fyrir augliti allra heilagra, uppste hann
ad sönnu biartr at verdleikum, ríkr í fullsælu, dýrdarfullr af
somasamligum sigri; þessi hinn háleiti Guds píslarvatr, hinn
fæli *Magnus* iarl, príddr af koronu eiginligs blóds, var
píndr þá er lidit var frá holdgan vars herra *Jesu Krísti*, þu-
fundr hundrad oc fiögr ár, á mánadegi, hinn sextanda *Kalen-
das Maii* manadar. Nu miner kíæruztu, rekum brott líkam-
ligar fystir oc fordumz elsku uleifdra luta, sigrandi oc yfirsti-
gandi árás lastanna, enn fylgium fotsporum (v) oc lífi þessa
hins dýrdliga píslarvatts med öllu megni vars hugskots sva
framalligha sem var breiskleikr má bera, fylgium vegum
lífs hans, hölldum dæmum verka hans, leitum ver vid
eptir at líkia hans lífi; þó at hvers dagliga birtiz oc aud-
fýniz fyrir dásamligar jarteigner oc dýrlig stórtákn þau er
almáttigr Gud veiter norðrhálfunne fyrir hans ágiætt árna-
darord oc frægdarfulla verdleika bædi á fió oc á landi, at
hans líf oc heilög síðsemnd er meirr vegsamandi oc dásaman-
di, helldr enn eptirlíkiandi varum veikleik: Sýndiz hann á
jardríki at hann skilldi verða varr verndari oc árnadarmadr
hialpar oc miskunnar vid állmatrkann Gud; fyrir því byriar
ofs er þröngder erum med miklum þúnga varra fynda hans
virþing jafnan at geyra med einkanligri gódfýsi skilldugrar
hlídni oc vegsemdar, at þessi hinn háleiti píslarvatr *Magnus*
iarl virdiz med sínum verdleikum oc bænum fyrer ofs at
hallda, at ver ödlumz verða hluttakari sigrsamligrar kóronu
oe eilífrar dýrdar þeirrar er hann ödladiz á sínum þíningar-
degi, þaf veiti ofs herra *Jesus Krístus*, fá sem er fæmd oc
fæla,

(u) gleði. *addunt.* (v) oc lífi. *omitt.* 351. O.

mundanam penulam instabilis hujus vitæ, ascendens altius A. D. quam infirmitas humana æstimare queat; est igitur in eum collata cælestis dignitas, honor & beatitudo coram omnibus sanctis; ascendit equidem meritis clarus, dives plena felicitate, triumphans insigni victoria, illustris hicce Dei martyr, beatus comes Magnus, ornatus corona proprii sanguinis; passus est anno post incarnationem domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo quarto, die Lunæ, decimo sexto Kalendarum mensis Maii. Cæterum, mei charissimi, expellamus carnales cupiditates, caveamus ab illicitarum rerum amore, vincentes ac superantes invasiones scelevum; sequamur autem vestigia & vitam gloriosi hujus martiris omni vi nostri animi, quantum nostra debilitas ferre potest, eamus via vitæ ejus, retineamus ipsius operum exempla, conemur assimilari ejus vitæ, quotidie licet appareat & manifestetur per stupenda miracula & celebria prodigia, quæ Deus omnipotens præbet septentrioni propter ejus eximiam intercessionem & laude digna merita terra marique, ut ejus vita & sancta honestas magis honoranda & miranda sit quam comparanda cum nostra infirmitate; Apparuit in terra ut nos custodiret & salutem atque gratiam apud deum omnipotentem nobis consiliaret; debemus igitur, qui gravi onere peccatorum nostrorum premimur, eum, ex singulari pronitate ad debitam obedientiam & laudem, honore semper prosequi, ut celebris hicce martyr, comes Magnus, suis meritis & precibus pro nobis intercedere dignetur, ut contingat nobis consortes fieri æternæ ejus gloriæ, quam consecutus est die suæ passionis; dabit nobis id dominus Jesus Christus, qui est gloria & salus, auxilium & sanitas,

A. D. fæla, (x) hiálp oc heilfa, gleði oc dýrd allra heilagra oc riettlátra manna finna, fá er med fedr oc heilögum anda líf-vir oc ríkir, einn Gud i þrenningu um úendiligar verallder verallda; Amen. Meistari *Robert* dictadi þessa faugu á látinu til virdingar (y) oc fæmdar hinum heilaga *Magnusi* eyia iarli at lidnum tuttugu vetrum frá hanns písl.

Cap. 27.

Nu er þar til máls at taka at segia frá þeim lutum er gerduz epter líflát hins heilaga *Magnusar* iarls, at sva mikil var grimd oc hardlyndi *Hákonar* iarls oc sva mikil reidi oc ædi vid hinn fæla *Magnus*, at hann eigi sídr aufundadi *Magnus* iarl daudann enn lifandi oc þó at flestra manna ædi oc grimd kunni at sefaz eptir framin illvirki, þá hvíldiz eigi oc sefadiz aufundfíki oc illgyrnd i hiarta *Hákonar*, þviat hann fyrerbídr at *Magnus* iarl veri at kirkiu grafinn, sem kristnir menn helldr at hann veri þar jördu hulinn sem hann var drepinn.

Cap. 28.

Þat hafdi mælt verit á hinum fyrra fundi iarlanna i *Rossey*, at þá er þeirra fætt veri fullkomliga styrkt oc stadfest eptir hinna beztu manna dómi sem þeir höfdu eidum bundit, at iarlar bádir, þá er þeirr færi af þeim fundi er ákvedinn var i *Egilsey*, skilldu fækia veizlu i *Papuley* til Þoru módr
Mag-

(x) hiálp. *omitt. omn.* (y) dyrdar. *omn. add.*

gaudium ac honor omnium suorum sanctorum atque justorum, A. D. qui cum patre & spiritu sancto vivit & regnat Deus triunus in infinita secula seculorum, amen. Magister Rodbertus hanc historiam lingua Latina, in honorem atque laudem sancti Magni insularum comitis, elapsis a passione ipsius annis viginti, dictavit.

Cap. 27.

Jam sermo ad res, quæ post mortem comitis sancti Magni gerebantur, vertendus est. Tanta erat ferocia & crudelitas comitis Haqvini, tantusque in beatum Magnum furor iraque, ut tam mortuo, quam vivo, ei invideret, & licet plurimorum furor & crudelitas post patrata scelera leniatur, invidia tamen & magnitudo in corde Haqvini non mitigaretur, prohibuit enim comitem Magnum, ut Christianos, ad templum sepeliri, jussit vero eum in loco ubi occisus fuit terræ mandari.

Cap. 28.

Pactum fuerat in priori comitum in Hrosseya conventu, ut, cum eorum pactio, juxta optimatum arbitrium, quemadmodum juramentis promiserant, confirmata & rata esset, ambo, a conventu in Egilsey destinato discedentes, in Papilia,

A. D. *Magnusar* iarls; enn nu eptir dráp oc dauda iarls, þá sótti *Hákon* iarl til veizlunnar með sínum mönnum, þar var veizla hin betzsta, enn er dryckr feck á *Hákon* iarl, þá geck *Þora* til hanns oc mælti sva. Nu ertu einn hier kominn herra, enn ek vænta yckar beggia oc *Magnusar* sonar míns, nu vertu mier sva bæna, sem þu villt at allzvalldandi Gud sie þier á domsdegi, at þú leyfir mier at son minn sie at kirkio grafinn. *Hákon* iarl leit i mót henni oc felldi tár, oc mælti, graf son sinn kona þar er þier líkar; heilagr *Magnus* iarl var þá færdr til kirkio oc grafinn i *Byrgisberadi* i Kristskirkio, þeirri er *Þorfinnr* iarl födrfadir hanns let geyra; sýndiz þá þegar optliga skína á himneskt liós yfir hans greptri, síþan tóku menn at heita hinn heilaga *Magnus* iarl er i háfka voru staddir oc greiddiz þeirra þörf sem þeirr beidduz siálfir; iafnann var kiendr himneskr ilmr vid gröf hanns oc feingu þar siúkir menn heilsu; því næst gerdu ferdir sínar menn af *Orkneyium* oc *Hialtlandi*, þeir er vanheilir voru, oc vöktu yfver leidi hanns oc tóku allir bót sinna meina, enn þo þorðu menn eighi miögh uppi at hallda jarteinum iarls meþan *Hákon* iarl lifdi. Sva er sagt at þeir menn er vest höfdu geingit i milli iarlanna oc voru mest i svikrædum vid *Magnus* iarl, at þeirra vard flestra skiótr ender oc skamt líf oc dó þeirr illum dauda. Epter dráp hinns heilaga *Magnusar* tók *Hákon Pálsfon* under sik allt ríki i *Orkneyium*, let hann þá alla menn gánga til eida oc trunadar vid sik, jafnvel þá sem ádr höfdu þiónat *Magnusi* iarli, geirdiz hann þá höfþingi mikill oc hafdi álögr stórar vid vini *Magnusar* iarls, þá hönum þótti mest i móti sier hafa verit i skiptum þeirra. Nockurum ve-

apud comitis Magni matrem convivium inivent, ast nunc, A. D. post cædem mortemque comitis, comes Haqvinus cum suis epulas, quæ ibi opimæ erant, adiit; verum cum vino inebriaretur, Thora eum accedens sequentibus alloquebatur; domine jam solus huc venisti, ego vero filium meum Magnum tecum venturum sperabam; Nunc talem te, qualem Deum omnipotentem in die iudicii tibi futurum desideras, mihi præbe petenti; permitte scilicet ut filius meus ad sacram ædem sepeliatur. Comes Haqvinus, oculis in eam conversis, lachrymas fudit, & filium, dixit, tuum, ubicunque placet, inhumas; Hinc Comes sanctus Magnus ad templum deportatus, & in eo quod Comes Thorfinnus, avus ejus paternus in provincia Birgenfi extrui & Christo sacrari curaverat, sepultus est. Lumen cito cæleste super ejus sepulchrum sæpe numero splendere visum est; cæperunt exinde qui in periculis constituti erant comiti sancto Magno vota nuncupare, & auxilium optatum obtinuerunt. Fragrantia cælestis apud monumentum ipsius semper percepta ibique agrotantibus sanitas data est. Iter deinde ex Orcadibus & Hialtlandia susceperunt agrotantes, ad tumulum ejus vigilarunt & ab omni sua calamitate liberati sunt. Miracula tamen comitis Magni, dum in vivis erat comes Haqvinus, multum extollere non ausi sunt. Feruntur qui in calumniando invicem comites, primas tenuerant & comiti Magno præ aliis insidias struxerant, plurimi, repentino brevis vitæ fine, mortem malam subiisse. Post mortem sancti Magni, Haqvinus Pauli totum Orcadum imperium sibi subegit & omnes fidelitatis juramenta, & quidem eos, qui comiti Magno antea ministraverant, sibi præstare fecit; aucta hinc perquam potentia, amicos comitis Magni, quos maximum in commerciis cum conso-

A. D. vetrum sipar bió *Hákon* ferð sína or landi; hann fór suþr til *Roms* oc i þeirri ferð fór hann allt úti *Jorsalakeim*, sem þá var suþr til pálmara, sótti hann þángat helga stadi oc laugadiz í anni *Jordan*; eptir þat vendi hann aþr til ódala sinna oc tók undir sic ríki í *Orkneyium*, hann giördiz þá stiornsamr oc fridadi vel sitt ríki; setti hann þá ní laug þau er bóndum líkadi miklu betr enn þau er ádr höfdu verit, tóku vid slikt at vaxa vinsældir hans, kom þá sva at þeir *Orkneyingar* stundudu á ecki annat enn hallda *Hákoni* iarli til rikis i *Orkneyium* oc hans afkvæmi, oc líkr þar frá *Hákoni* ath segia í þessari bók.

Cap. 29.

Hinn mildazti Gud drottinn *Jesus Kristus*, fá er laðar oc leidir sína vini til eilífs fagnadar, frá allri ánaud þessa heims, fá hinn sami er leisir alla þá er til hans miskunnar kriúpa af öllu hiarta, frá öllum syndum oc saurgan þessarar veraldar syrgiligrar, oc geyrir af fákunnighum hinn vitrazsta, af lágum oc lítillátum hinn frægazsta, af fátækum hinn ríkazsta, af útignum hinn göfgazsta höfþingia, eighi at eins þessa heims ríkis, helldr oc jafnvel himinríkis oc úendiligrar dýrðar, sem hann gérði forðum vid *Joseph* patriarcham, er leiddr var or myrkvastofu oc giörr þegar herra oc höfþingi allz *Egiptalandz* velldis, fá hinn sami er giörði *David* af smalasveini hinn æzta kong yfer allar *Jfraels* ættir, oc leiddi *Judam Maccabæum* or fullt eydimerkr, at hann mætti tign oc figurs ágiæti ödlaz oc sva mikla frægd, at hann þotti at mörgu vera yfer adra menn, oc *Alexandrum* son *Philippi*,
er

brino sibi contrarios fuisse reputabat, multis gravavit. Ali- A. D.
quot post hyemibus ad exteros iter paravit; Romam meridiem
versus & in hac peregrinatione in Palæstinam usque, ut eo
tempore solebant Palmarii, ivit, invisit loca sacra & in Jor-
dane lotus est; in patriam exinde reversus, regnum Orcadense
recuperavit; moderabatur tunc prudenter imperii habenas &
pacem tranquillam regno conciliavit; tulit novas leges, incolis
multo, quam quæ antea valuerant, gratiores; hinc eo venit
ut populari favore florere inciperet, Orcadenses insuper nihil
aliud studerent quam ut comitem Haqvino cum ipsius descen-
dentibus regnantem retinerent. De Haqvino in hoc libro rela-
tioni finis.

Cap. 29.

Clementissimus Deus dominus Jesus Christus, qui amicos suos ab omni mundi hujus calamitate ad æternum gaudium invitat & deducit, idem qui singulos, ad ejus gratiam ex toto corde supplices accedentes, omnium peccatorum & mundi hujus lachrymabilis iniquationum absolvit, qui ex rudi sapientissimum, ex humili & humano celeberrimum, paupere ditissimum, ignobili nobilissimum ducem, non solum in regno mundi hujus, sed & equidem in regno cælorum & æterna gloria, ut patriarcham quondam Josephum, qui e carcere eductus totius Ægyptici imperii dominus & dux statim constitutus est; idem qui Davidem ex opilione summum regem omnium tribuum Israelis; Judam Maccabæum ex fame deserti eduxit, ut honorem & victoriæ triumphum obtineret tantamque gloriam ut in multis aliis superior haberetur, & Alexandrum filium Philippi,
qui

A. D. er kalladr var *Macedo*, fyrir hardann meistaradóm er *Leo* (*) . . .

.

oc buit at öllu sem sæmiligast mátti, þá skrínlagdi herra biskup helgann dóm hins sæla *Magnusar* iarls med veg oc prídi oc loffaung alls lýds, oc bættiz þeim þá öllum er andvana voru heilsu oc þurfandi miskunnar, er þángat höfdu sótt á þeim tíma til hanns heilags dóms. Heilagr *Magnus* var skrínlagdr á messudag *Lucie* meyar fyrer jól um vetrinn, oc er sá dagr virduliga halldinn, bædi hinum heilaga *Magnusi* oc sælli Gudz meyiu *Lucie*, enn á varit er hanns heimferdardagr til himinríkis.

Cap. 30.

Nu er yfverfarit, þó at minnr makliga enn skilddi, um upptekning, profan oc skrínlagning heilags doms hins signada *Magnusar* iarls oc ecki síþr lögtekning hanns hátídar, oc er þat hugfannda, oc greinanda at med ymislighum privilegiis sæmir Gud drottin sína ástvinu fyrir sitt riettlæti, sumu hier þegar í lífinu, enn adra eptir lífvit; enn þó sýnaz þessar frumtignir a medal heilagra nockut einsligar oc frábærli- gar sem þeim Guds píslarvatt *Magnusi* tilheyra, þat er at skilia, at sva sem bein hanns var prófat heima i *Orkneyjum*, sneyriz þat i fegrzsta krossmark í augfýn nærrverandis manna. Sú er önnr grein, at þessi hinn sami beinkross sneyriz síþann í hinn

(*) *Heic lacuna in omnibus, quæ habemus, Exemplaribus communis.*

A. D. hinn skiaerazta gullslitt fyrir siálfum herra páfanum i *Roma* hvar fyrir hann tekr þenna purpurliga píslarvatt i Katalogum heilagra, enn þat hefer fáam audrum veitz á nordrlaundum at siálfr hann hafi þat giört, því má siá oc dásama, þóat ein-gi megi sva eptirhugsa sem er, hverfu allzvalldandi Gud er ríkr at audæfum oc diúpleika sinna miskunnfemda, þvíat hann veitir þær ástgiafer audrum sinum vinum sem hann veitir eighi audrum oc skiptir þeirra i midil þann veg hann vill, oc þrýtr hann alldregi þóat hann gefi heilags anda giáfu hver-rium þeirra, því sie hanns nafn eilífliga lofat oc bleffat *per secula*, Amen.

Cap. 31.

Frá þeim tíma vidfrægdiz oc fluttiz jarteignagiörd hinns heilaga *Magnusar* iarls um öll veströnd oc nordrhálfu heim-sins oc fóru menn af nálægum löndum, borgum oc bæium, káftalum oc heradum, með miklum hiörtum oc fórnarhöndum at sækia hanns helgann dóm, enn sumir sendu fæe til hanns helga skríns, hönum til sæmdar, enn siálfum sier til heilsubotar oc sáluhiálpur bædi þessa heims oc annars, því skal hier næst segia nockurar jarteignir, þóath fár, af utalli-gum er Gud veitir fyrir hanns (z) verdleika.

Cap. 32.

Þá er *Bergfinnr* bondi nordann af *Hialtlandi*, sá er fyr var nefndr i þessu máli, spurdi þessi fagnadar típindi, upp-töku

(z) forþienan oc. *addunt*.

*cundo; eadem ista crux ossea Romæ, in conspectu ipsius do- A. D.
mini papæ rutilantem auri colorem representavit, unde
purpureum hunc martyrem in catalogum sanctorum trans-
tulit; id vero paucis aliis in septrione datum est quod ipse
id fecerit; apparet igitur atque laudandum est, nemo quam-
vis ut revera se habet imaginari possit, quam Deus omni-
potens divitiis & profunditate gratiæ abundet, dona enim
dat aliis suis dilectis ea quæ aliis non dat & ut vult in-
ter eos dividit, nec desit ei quamvis unicuique eorum det
donum spiritus sancti; sit igitur ejus nomen in æternum
laudatum & benedictum per secula. Amen.*

Cap. 31.

Efferebantur & evulgabantur ab eo tempore miracula comi-
tis sancti Magni in omnes regiones occidentales & septentrio-
nem. Iverunt etiam ex vicinis terris, urbibus, oppidis,
castellis & tribubus, fortes cordibus & manibus munera feren-
tes, sacras ejus reliquias invisuri, quidam autem pecuniam,
ad ornandum sacrum ejus scrinium, in ipsius honorem, sui
autem sanationem & salutem in hac & altera vita miserunt.
Hinc aliquot, pauca licet, ex innumeris quæ illius dignitatis
causa Deus dat heic recensenda sunt miracula.

Cap. 32.

Cum Bergfinnus incola ex Hialtlandia, ille qui supra nomi-
natus est, nova hæc gaudia, quod scilicet Comes Magnus

A. D. tóku hinns heilaga *Magnusar* iarls, þá fór hann i annat sinn nordann af *Hialtlandi*, með son sinn líkþráann, er *Hálfðan* het, til *Kirkiuvogs* oc vöktu þeir bádir fedgar at helgum dómi *Magnusar* iarls, enn heilagr Guds madr byrtiz *Hálfðani* oc fór höndum finum um líkam hanns oc i stad fiell af hönum öll líkþra, þá reis hann upp allheill; hinn heilagi *Magnus* iarl vitradiz oc *Bergfinni* bónda í svefni oc mælti vid hann: Nu muntu taka biarta fýn, þvíat nu hefer þu farit híngat með riettri frú oc tortrygt ecki heilagleik minn, oc offrat mjer fagrligu heiti bædi i bænum oc fiarlutum; þá gerdi hann krossmark yfir augum *Bergfinns* oc vaknadi hann sva skygn, sem þá er hann hafdi skygnaztr verit oc fóru þeir fedgar bádir heilir heim lofandi Gud (a) oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 33.

Porkiell het madr er bió i *Orkneyium*, hann fiell af bygg-hiálmi finum oc lamdiz allr ödrum megin er hann kom á jörd, hann var fluttr til hins heilaga *Magnusar* iarls oc feck hann þar skióta bót sinna meinsenda, at græddum beinbrotum oc styrktum líkama, þackadi hann Gudi oc hinum heilaga *Magnusi* fyrir sína heilsugiöf.

Cap. 34.

Amundi (b) *Illbugason* het maþr, bondi norðr á *Hialtlandi*, hann var líkþrár oc miög fiúkr; hann fór til hins heilaga
Mag-

(a) af öllu hiarta, *add. omn.* (b) *omitt. omn.*

translatus esset, latus audiret, secunda vice ex Hialtlandia A. D. cum filio suo leproso, cui nomen Halfdani, profectus est & apud sacras reliquias comitis Magni vigilavit, sanctus autem Dei homo Halfdano apparuit & corpus ejus manibus tractavit & statim tota lepra ex eo decidit, unde sanus omnino surrexit. Comes etiam sanctus Magnus colono Bergfinno per somnium apparuit & eum allocutus est; jam lyncei tibi dabuntur oculi, huc enim vera fide venisti, sanctitati mee non diffidisti ac egregium & precibus & pecuniis votum mihi nuncupasti; his dictis, oculis Bergfinni signum crucis imposuit, unde somno excitatus non minus perspicuo quam unquam antea oculorum usu gaudebat; Ambo exinde, pater & filius sanati domum redierunt, Deum & sanctum Magnum laudantes.

Cap. 33.

Thorkell nomen erat viro qui in Orcadibus habitabat; is ex acervo frumenti decidit, & cum in humum delaberetur, latere altero contuso, ad comitem sanctum Magnum devectus est, ubi repentinam læsionis medelam nactus, fractis ossibus sanatis & corpore corroborato, deo & comiti sancto Magno pro sui sanatione gratias egit.

Cap. 34.

Amundus Illhugii filius erat colonus septentrionem versus in Hialtlandia, leprosus & perquam ægrotus; is ad comi-

A. D. *Magnusar* iarls oc vakti at skríni hanns oc bad fier miskunnar oc heilsu, enn er hann sofnadí, þá fýndiz hönum *Magnus* eýia iarl oc fór höndum um likama hanns ok gaf hönum fva fkióta heilsu, at hann vaknadí alheil, ok gerdi hann Gudi þackir fyrir fina heilsu ok hinum miúlda *Magnusi*.

Cap. 35.

S*igurdr* het madr (c) *Tanndrasonn*, hann bio á *Hialtlandi* á þeim bölstad er Dalr heitir, hann vard ærr fva at hann var i hud rifadr, þessi madr var færdr til hinns heilaga *Magnusar* iarls, oc feck hann þar vit sitt oc fulla heilsu oc fór hann þarþann allheil, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 36.

Annar madr het enn *Sigurdr* norþann af *Hialtlandi*; hann hafdi krepta hönd fva at allir fíngirnir lágu í lófa; hann fokti heim helgann dom hinns heilaga *Magnusar* iarls oc feck hann þar heilsu fina med rettum oc miúkum fingrum til allra sinna naudsynia; þackadi hann Gudi fyrir þá miskunn er hönum var veitt fyrir verdleika (d) *Magnusar* iarls.

Cap. 37.

Madr hiet *Þorbiörn Olaffson* nordann af *Hialtlandi*, hann var diöfulódr oc vitlaus, hann var færdr til stadar hins heilaga

(c) *omittunt omn.* (d) *hins heilaga. addunt.*

tem sanctum Magnum profectus & apud ejusdem scrinium A. D. vigilans, gratiam & sanitatem sibi expetebat, cum autem somno sopiretur, apparuit Magnus insularum comes, qui cum corpus ipsius leviter tangeret, subitam adeo sanitatem dedit, ut integer somno excitaretur & deo nec non clementi Magno pro restitutione sua grates solveret.

Cap. 35.

Sigurdus nominabatur vir, Tandri filius, incoluit in Hialtlandia villam Dalum; mentem ejus insania tanta mutabat ut coriis involveretur; huic ad comitem sanctum Magnum devento ratio & integra sanitas restituta est, atque rediit inde sospes, Deum & comitem sanctum Magnum laudibus decorans.

Cap. 36.

Alii præter hunc ex Hialtlandia homini nomen erat Sigurdus; manum habebat incurvam adeo, ut digiti omnes in volam conflexi detinerentur; idem sacras reliquias comitis Magni invisit ibique sanitatem indeflexorum & ad omnes res necessarias agiliam digitorum recuperavit, pro gratia, meritorum sancti Magni causa, sibi exhibita Deo gratias egit.

Cap. 37.

Thorbiörnus Olai homo erat in Hialtlandia, hunc demoniaca ceperat dementia, is ad locum comitis sancti Magni de-

A. D. laga *Magnusar* iarls oc vard hann þegar heill oc fór hann til sinna heimkynna fagnandi oc lofandi Gud oc þenna hinn sæla píslarvatt.

Cap. 38.

Þorðr het madr oc var kalladr *Drekaskolfr*, hann var leigumadr fyrrfagdz *Bergfinnz* bónda, hann bardi korn i bygghlödu hinn næsta dag fyrir messudag hinns heilaga *Magnusar* iarls; enn er nón var dagsins, bad *Bergfinnr* hann hætta at vinna, þat er sialnast fagdi þorðr at þierr þicki ofmikit unnit. *Bergfinnr* mælti, hátíðar dag þann er kiemr á morginn eigum vier at hallda med allri dýrd þeirri er megum ok kunnum, þá geck *Bergfinnr* á brott, enn þorðr vann sem ádr, enn er skamt var lidit, þá geck *Bergfinnr* út í annat sinn oc mælti til *Þordar* af reidi mikillri, en mesta mótgiord er mier á því er þu vinnr á helgum tímum oc lát af þegar i stad. Geck bondi þá brott reidr miök, enn *Þorðr* vann sem ádr, enn er menn voru miök sva mettir, þá kom *Þorðr* inn í herfiligum klædum oc tók þegar at drecka grádugliga, oc er hann hafdi druckit eitt horn af munngati, þá vard hann ærr, sva at þegar urdu menn at færa hann i baund oc hieilt þat VI. degr, þá hiet *Bergfinnr* bondi fyrir hönum at giefa hálfu mörk silfurs til skríns hinns heilaga *Magnusar* iarls oc lata *Þord* vaka þar III. nætr ef hann yrði heill, enn *Þorðr* feck þegar heilfu sína á næstu nótt eptirat heitit var fyrir hann oc lofudu allir hinn hæsta himnakong oc þenna hinn virduliga hanns ástvin hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap.

(e) oc geck *Bergfinnr* fram frá hönum. *addunt omni.*

devectus, mentis statim compos ad suos penates rediit lætus, A. D. Deum ac beatum istum martyrem laudans.

Cap. 38.

Tordus, Drekaſkolfr' cognominabatur, ſupra memorato colono Bergfinno operam ſuam commodaverat; hic frumenta in horreo, ultimo die ante feſtum comitis ſancti Magni concuſſit; verum hora tertia pomeridiana, Bergfinnus, ut operam miſſam faceret, juſſit, cui Thordus, rariffime nimius labor impendi tibi videtur; feſtum, ait Bergfinnus, quod cras incidit, omni, qua poſſumus, licita laude celebrare debemus; his dictis diſceſſit, Thordus autem nihilo minus laboravit; paulo autem poſt Bergfinnus iterum exiit & , ira incenſus, Thordum allocutus eſt; maxime, inquit, me offendis horis feſtis laborando, deſine (jubet) protinus. Tunc colonus, ira turbidus, abiit, Thordus vero ut antea operi inſtabat; aſt, cum fere ſaturati erant, cum, tetras indutus veſtes, ingreſſus eſt & potum mox glutive cœpit, ac ubi unum cornu cereviſiarum exhauſit, rationis inopem, funibus ſine mora conſtrictum, ſex diebus dimidio, detinere cogebantur; tunc colonus Bergfinnus pro eo ſe ſemi libra argenti ſcrinium comitis ſancti Magni ditaturum, & ut Thordus, modo ad ſe rediret, tres noctes apud idem vigilaret, curaturum promiſit; cæterum Thordus, proxima, poſtquam votum pro eo nuncupatum erat, nocte, ſanabatur; omnes igitur celſiſſimum regem cœlorum ejuſque dilectum amicum, venerandum comitem ſanctum Magnum laudarunt.

A. D.

Cap. 39.

Þat er enn sagt at II. menn brutu gull af skríni hinns heilaga *Magnusar* iarls, annar þeirra var *Katnetskr*, enn annar var *Orkneyskr*, enn fá hinn *Katneski* tándiz oc drucknadi á *Petlandsfyrdi* oc het fá *Gilli*, enn hinn *Orkneyski* vard ærr oc sagdi (f) í orunum hvat þeir höfdu gert, þá var heitit fyrir hönum *Romferd* ef hann yrði heill, síþan var hann færdr til hins heilaga *Magnusar* iarls oc heitit á hann til heilsu-bótar hönum oc vard hann þegar heill oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 40.

A*smundr* hiet maþr, i haufut hönum fell tre mikit oc lamdiz hauffinn allr, enn optnefndr *Bergfinnr* bondi het fyrir hönum oc var hlutat um hvart heita skilldi fyrer hönum (g) utanferd eda giefa fee til *Magnus*s kirkio, enn fá kom hlutr upp at hann skilldi sækia til heilags doms hinns heilaga *Magnusar* iarls; (h) (feck hann þá þegar mál sitt þat er hann hafði ádr mißt, fór hann eptir þat til hins heilaga *Magnusar* iarls) oc vakti þar oc feck fulla bot sinna meinsenda, enn *Bergfinnr* bondi gaf *Magnusi* iarli halfa mörk silfrs vegna sem hann hafði heitit.

Cap. 41.

Kona het *Sigridr*, hun var dottir *Sigurdar* af *Sannði* norðann af *Hialtlandi*, hun var blind frá blautu barns beini, alt

(f) jöllunum. *omn.* (g) Romferd. *omn.* (h) *omitt.* O.

Cap. 39.

Feruntur præterea duo aurum, quo ornatum erat scrinium comitis sancti Magni, fregisse, alter eorum Katnesensis, alter Orcadensis erat; ille, cui nomen Gillii, in sinu Petlandiæ, undis absorbtus, periit, hic vero, mente captus inter delirias, quæ una patrauerant, manifestavit; hinc Romam peregrinationem, modo sibi restitueretur, voto pro eodem promiserunt; deductus exinde ad sanctum Magnum, cum votum comiti pro salute nuncupassent, mentis mox compos, Deum & comitem sanctum Magnum laudavit.

Cap. 40.

Asmundus nominabatur in cuius caput ingens lignum decidit idemque totum attrivit, verum sæpe nominatus colonus Bergfinnus votum pro eo fecit, & utrum peregrinatio, andanda templo Magno sacro, pecunia votenda esset, in sortem coniectum est; ast sortito obtigit, ut sacras reliquias comitis Magni peteret; hinc lingvæ usum, quem antea amiserat, statim recuperavit. Visit postea sanctum Magnum ibique vigilavit & perfectam defectus medelam nactus est; cæterum incola Bergfinnus semi marcam argenti ponderatam, ut pomiserat, comiti Magno donavit.

Cap. 41.

Femine nomen fuit Sigridis, filie Sigurdi de Sando in Hialtlandia; hanc a prima inde infantia, ad vicesimum us-

A. D. alt til þess er hun var tvitugh, fadir hennar fylgdi henni súdr til *Orkneyia* oc let hana vaka at skríni hinns heilaga *Magnusar* iarls, hann offradi þar miklu fee; *Sigridr* tók þar biarta fýn beggia augna oc foru þau fedgin þapan fagnandi oc lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 42.

Aunnr kona het enn *Sigridr*, dóttir *Arnfridar* nordann af *Hialtlandi*, af þeim bæ er *Unustadir* heita, fótleggr hennar brotnadi i tva luti oc var henni fylgt til hinns heilaga *Magnusar* iarls oc feck hun fkióta heilsu oc þackadi Gudi oc hinnum heilaga *Magnusi* iarli.

Cap. 43.

Hin þridia kona het enn *Sigridr* norþan af *Hialtlandi* ur *Aunstr*, hun var vistum med þeim bonda er *Þorlákur* het, hann bió á (i) *Bollaftaudum* *Sigridr* faumadi um kveldit fyrir messodag hinns heilaga *Magnusar* iarls, síþann er ádrir menn lietú heilagt, *Þorlákur* spurdi hvi hun ynni sva leingi, enn hun qvedz þá hætta mundi, geck bondi þá brott, enn hun faumadi sem ádr (k) (þá kom *Þorlákur* audru sinni til hennar oc mælti; því gerir þú sva illa á sva helgum tima; nu fár þú brott oc vinn eighi leingr í mínu hufi, hun liet þá lítid at vansökum oc faumadi sem ádr), þartil er myrkt var af nott, enn þá er menn biugguz til matar, þá vard *Sigridr* ærr, sva at hana vard þegar i baund at færa oc
var

(i) Bessastöðum. *omnia.* (k) *parenthesin.* *omitt. omnia.*

que ætatis annum, cæcam, pater meridiem versus in Orcades A. D. deduxit & apud scrinium comitis sancti Magni, ingentia munera largitus, vigilare fecit; Sigridis ibidem distinctum utriusque oculi usum adeptæ est, unde, cum patre, gaudens Deumque & comitem sanctum Magnum laudans, abiit.

Cap. 42.

Alii præterea feminae nomen erat Sigridis, filia Arnfridis ex Hialtlandiæ villa quæ Unastader audit; ea, crure in partes duas distracto, ad comitem sanctum Magnum devecta, cito sanabatur & Deo sanctoque comiti Magno gratias agebat.

Cap. 43.

Tertiæ feminae nomen erat Sigridis ex Amstr in Hialtlandia, operam conduxerat colono Thorlaco qui Bollaftadis habitavit. Vesperi ante festum comitis sancti Magni, cum alii feriarentur, suebat; quærenti Thorlaco cur tam diu operaretur? respondit se mox cessaturam. Discessit tunc colonus, illa vero ut prius suebat; hinc secunda vice eam accessit, & cur tam male, festo adeo tempore, ageret, quæsit; nunc, inquit abito, nec, diutius in domo mea suito; illa id haudquaquam nocere contendens, nihilominus usque quo diem nox cæca exciperet suebat, verum cum ad cænam pararentur, tanto raptæ est furore, ut vinculis eam statim

A. D. var hardliga halldin alt til þess er Þorlakr het fyrir henni oc hlutadi hvart hun skilddi til *Roms* fara eda gefa fiarlut til hins heilaga *Magnusar* iarls oc kom fiá upp at hun skilddi fækia til *Kirkiovags* hellgann dóm hinns heilaga *Magnusar* iarls oc síþann var hun þángat flutt oc feck hun þar háleita heilsugiöf sinnar vitfyrtingar oc lofadi hun Gud oc hanns háleita riddara (l) *Magnus* iarl, enn þó fór hún síþann til *Roms* fer (m) til hialpar.

Cap. 44.

Gróa het kona or *Rossey*, hun var diöfulód oc fór til *Kirkiovags* til hinns heilaga *Magnusar* iarls oc feck hun þar goda heilsu oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 45.

Ragnhilldr het kona, hun vard kriplíngr þá er hun var IV. vetra gömul oc alt til þess hun var tvítug, þá vakti hun III. nætr hiá helgum dómi heilags *Magnusar* iarls oc á hinni þridiu nótt fýndiz henni i svefni biartr madr, oc göfugligr oc skriddr fagrliga oc mællti til hennar, þrátt oc opt hefer þu her legit, mikil er þurpt þín, rís upp þú nu, oc ver heil oc haf staf þenna i hendi þier, eptir þat hvarf hann frá henni, enn hun vaknadi, þá hiellt hun á láfi þeim er var at *Almario* því er var audrum megum *Magnusar* kors, reis þegar upp alheil sva sem hun hefddi alldri krept verit, med riettum beinum oc finum, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl; var hun med biskuppi marga vetr.

Cap.

(l) hinn helga. *add. omn.* (m) fiálfri til lids oc hialpar. *add. omn.*

coërceri opus esset & graviter laboraret donec Thorlacus A. D. pro ea votum nuncuparet ac sortem duceret utrum Romam iret, an pecuniam comiti sancto Magno conferret; fors autem obtigit, ut Kirkiuvogi sacras reliquias comitis sancti Magni inviseret, unde, eo deducta, eximiam ibidem ab insania restitutionem nata est & Deum ac inclytum ejus heroem, comitem Magnum, laudavit; Romam tamen postea, in sui salutem, profecta est.

Cap. 44.

Groa femina ex Hrossley, quam demoniaca ceperat insania, ad comitem sanctum Magnum ivit, ibique sibi bene restituta est & Deum ac sanctum comitem Magnum laudavit.

Cap. 43.

Ragnhilldis nomen fuit feminae, repit a quarto ad vicesimum usque aetatis annum, quo tres noctes apud sacras reliquias comitis sancti Magni vigilavit; verum tertia nocte per somnium apparuit ei vir candidus, forma conspicuus & splendide vestitus, qui eam alloquebatur; heic, ait, saepenumero jacuisti, magni indiges, surgito jam & sana esto, baculumque hunc manu teneto; his dictis visui ejus se subduxit, ast ipsa expergefata seram Almarii, quod ab altero erat latere chori Magnæani, manu tenuit, sana omnino, ac si nervi ei nunquam contracti fuissent, surrexit, erectis ossibus & nervis, Deum & sanctum comitem Magnum laudavit, & multos hyemes apud episcopum mansit.

Cap.

A. D.

Cap. 46.

A*sa* het kona, hun hafdi alla daga kryplingr verit, enn hun feck fva háleita heilsubót af hinum heilaga *Magnusi* iarli at hun gieck á því sama sumri til *Roms* sem hun vard heil.

Cap. 47.

G*udrun* het kona, hun var kryplingr lánga æfi, hun feck bráda bót síns meins oc fulla heilfu af verdleikum oc árnadarordi hins heilaga *Magnusar* iarls oc lofadi Gud oc hanns (n) ástvin (o) *Magnus* iarl.

Cap. 48.

S*igurdr* het madr, hann var ölmusumadr af *Hnotasandi*; hann var fva miök lafinn, at hann fkreid á hniám oc mátti eigi upprettaz; hann vard alheill at fkríni *Magnusar* iarls, lofadi hann Gud oc hinn heilaga *Magnus*.

Cap. 49.

S*udrmenn* II. köstudu um filfr oc liet annarr hundrat merkr, var þá lokit öllu fee hanns, nema kugg einn átti hann epter, hann lagdi þá kugginn á mót öllu feenu því sem hann hafdi látit, þá kastadi fá er unnit hafdi fyrre II. sex, enn þá het hinn til fulltingis fierat hann nædi aptr fee sínu, á hinn heilaga
Mag-

(n) dyrdliga. *add. omn.* (o) hinn fæla oc heilaga. *add. omn.*

Cap. 46.

A. D.

Asa nominabatur femina, fuerat ab initio vitæ suæ nervis contractis laborabat, verum egregie adeo sanata est a Comite sancto Magno ut eadem, qua restituebatur, æstate Romam pedes iret.

Cap. 47.

Gudruna mulier, quæ diu membris capta fuerat, nævi repentinam sanationem & ingritatem, propter dignitatem & intercessionem Comitis sancti Magni, obtinuit, deumque & ejus amicum, comitem sanctum Magnum, laudavit.

Cap. 48.

Sigurdus nomen erat viro, eleemosynario ex Hnotafando, hic æger adeo erat, ut genibus nixus reperet & erigi nequiveret; apud scrinium comitis Magni prorsus sanatus, Deum & sanctum Magnum laudavit.

Cap. 49.

Viri duo Australes (Alemanni) de argento aleam jactabant, perdiderat alter marcas centum & universas suas opes, si navem unam onerariam exceperis, hanc igitur omnibus, quas amiserat, opponit; tunc ille, qui prius lucratus fuerat, duos seniores sortitus est; hic igitur in sui auxilium, ut res suas recuperaret,

A. D. *Magnus* iarl, síþann kastadi hann (p) (oc horfdi upp sex á ödrum terninginum), enn annar stöck i fundr i tva hluti oc voru þar VII. augun á báðum samann hlutunum, enn þrettán á þremr, hlaut hann fva fee sitt alt. (q)

Cap. 50.

Sá atburdr vard í *Noregi* á dögum *Havallz Gilla*, at nokurrer ríker menn oc mikilsháttar báru at II. brædr at þeirr mundi fítla þeirra frændkone, enn þessi atburdr var ei sannr enn allt eins veittu hiner ríku menn þeim atgöngu oc tóku höndum, flytiandi þá til skogar brott frá audrum mönnum oc drápu þann sem þeirr höfdu meirr fyrir sökinni, síþann tóku þeirr annann oc veittu hönum maurg oc stór harmkvæli med miklum grimmeik, fva framt at þeirr brutu fundr báda hanns fotleggi, eptir þat stynga þeir grimmu menn út hanns bædi augu, þar med skierandi tunguna brott or hanns haufdi oc fva umannliga vid hann skiliandi, at þeir fóru brott, (r) (enn hann lá þar eptir hálfdaudr. Skiótliga sem þeirr varo brott), hlupu af skóginum margir vargar, rífandi oc slítandi holld af beinum þess er drepinn lá, farandi eptir þat aptr i skógin, enn af hinum fára er þat at segia, þó at hann mætti ecki með tungunni fier miskunnar bidia, hugfadi hann alteins at almáttigr Gud veitti hönum nockorra hiálp, einkannliga renner hann sínum hug þar til sem var hinn heilage *Magnus* iarl, þvíat i þeim tíma blómgadiz sem mest hanns jar-teigna

(p) *omitt.* 351. O. (q) oc þackadi Gudi oc hinum helga *Magnusi* iarli.
 (r) *omitt.* *omn.*

peraret, sancto comiti Magno votum fecit, jactavit exinde, & A. D. senio in altera tessera sursum spectavit, alterius vero diffractæ duæ partes, una septem, tres vero tredecem puncta repræsentarunt, unde totam suam pecuniam sortitus est.

Cap. 50.

Accidit in Norvegia, regnante Haralldo Gillio, ut opulenti quidam magnique nominis viri, fratres duos quod cognatas suas ad stuprum allicerent, insimularent; sed hæc criminatio falsa erat; nihilo tamen minus divites isti eos aggressi sunt & comprehenderunt, ab aliis in saltum traducentes, eum, quem magis suspicabantur, occiderunt, superstitem deinde multum magnumque tanta crudelitate torserunt, ut utrumque ei crus & lacertum comminuerint, quo factò, truculenti isti homines oculos ei eruerunt, ex ore præterea linguam exscindentes & inhumane adeo relinquentes, ut abirent, ille vero semimortuus ibi jaceret. Mox postquam discesserant, à saltu multæ accurrebant feræ, quæ discindebant ac dirumpebant ex membris occisi carnem, posteaque in saltum redibant; De saucio autem referendum est, quod, lingua licet misericordiam expetere nequivet, speraret tamen Deum omnipotentem auxilium quoddam laturum; animum præprimis ad comitem sanctum Magnum convertit, eo enim tempore miracula ejus quam maxime inclaruerunt, & voto nuncupato, comperit

A. D. teignagerþ, oc at faumdu heiti, verdr hann varr at madr er tilkominn sá er þreifar um brotna leggi handa oc fóta, þarmed tekr hann tungu stufinn oc heimtir sipaz; hefir hann (s) sipán hendr at augnastöðunum, enn vid þessi átauk verda dásamlig umskipti, augunn skipaz aptr med skiaerri sín, tungann er greidlig ordinn til allz frammburðar, brotner leggir voru heilir, oc allr hann finni fyrri heilsu aptr golddinn, hann sierr standa hiá sier mann fagrann at álitu, vid hverrn hann talar, sva seigiandi, hvert er þitt nafn hinn tígulígi herra? biarti madr svarar, her er *Magnus* iarl; enn geym vel at efna þat er þu hefer Gudi heitit; af þessu vard hinn fullr fagnadar oc talar sva i annann tíma, medr því háleitr Guds vin at þú hefer veitt mier mikla heilsugiöf, bid ek enn þína mildi at þú árnir bródr minum lifs af Gudi; eptir sva talat hvarf hinn heilage *Magnus* iarls brott at sýn, einghu svarandi til greindrar bænar, enn hinn fellr framn oc þackar Gudi sier veitta miskunn, ætlandis at bidia í þeim stad II. nættr med stadfastri bæn til hiálpur bródr sínum, enn sem stund leid, litaz hann um oc sier af skógi renna margra varga flock þar til sem hræ hinns andada lá oc spyia þar öllu upp sem etit hafðu af hanns holldi oc beini oc hverfa eptir þat i skóginn, oc er litill tími er lidinn, lítr hann heilagann *Magnus* tilkominn, oc blezar med sinni hægru hendi alltsamt spyiu varganna oc beininn, verdr því næst af þessu allheill líkamr; heilagr *Magnus* blezar annat sinn andlaufann líkama, hvar fyrir sá rís upp heill oc lifandi, sem ádr var drepinn, oc geingr til bródr síns, fagnadi þá hverr þeirra öðrum, giörandi Gudi þackir oc hinum heilaga
Mag-

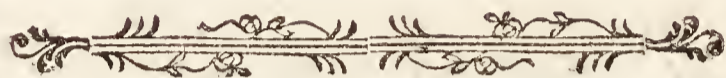
(s) sínar. *omni*.

adstare virum qui fractos lacertos & crura leviter contrectat, A. D.
 curtam exinde lingvæ partem assumit & applicat; oculorum
 dein locis effossum manus admovet; Verum ad hunc ta-
 ctum egregiæ sunt mutationes; oculi, cum distincto visu,
 restituntur, lingvæ facilis fit verborum quorumcunque pro-
 latio, crura, fracta, integra, is totus priori suæ sanitati re-
 stituitur; videt adstare sibi virum aspectu pulchrum, quem
 sequentibus affatur; quo, quærit, nomine gaudes domine spe-
 ctabilis? respondet candidus ille; est heic comes Magnus;
 verum memento ut Deo promissis stes; hinc ille læta con-
 cipit gaudia & vice secunda ita loquitur; præstans Dei amice!
 quoniam magnam mihi largitus es sanationem, rogo insu-
 per tuam clementiam, ut fratri meo vitam a Deo prece
 impetres; his ita dictis a conspectu illius discessit comes
 Magnus, petenti nihil respondens; verum ille supplex
 prostratus, Deo pro præstita sibi clementia gratias agit,
 duas noctes ibidem, assiduis precibus, fratri auxilium ex-
 posciturus; verum paulo post circumspicit videtque ex saltu
 ad cadaver mortui multarum ferarum turmam accurrere,
 ibique, cum carne, omnia, quæ voraverant, ossa revomere
 & in saltum exinde redire; haud multo post videt adesse
 sanctum Magnum, dextra sua quæ evomebant & ossa
 beare; ex his deinde integrum fit corpus; benedicit iterum
 exanimi corpori sanctus Magnus; integer igitur & vivus,
 qui antea occisus fuerat, surgit & fratrem accedit. Gau-
 dent hinc invicem, Deo & comiti sancto Magno pro singu-

A. D. *Magnusi* iarli fyrir sva údvallda miskunn sem þeim veittiz. Sva geri oc allir þvílík stormerki heyrandi margfölld lof sönnum Gudi er sva stóra luti veitir fyndugum mönnum fyrir (t) bænir oc (u) verdleika sinna elskuligzsta ástvina.

(t) blídar. *add. omn.*

(b) biarta. *add.*

(*) Jarteignar Magnus Jarls.

Pat var eitt sumar er *Wilhialmr* biskup sigldi austr til *Noregs* nockura naudsynia, oc þegar heim um haustit, oc kom nær vetrnottum til *Hialtlands*. Þá lögduz á andvidri oc stormar. Enn er lengi vetrar gaf ei birr til eyianna, þá örvænti Biskup, at hann mundi koma til stols fins firir vor. Styrimadurinn spurdi, ef hann villdi samþyckia helgi *Magnus* iarls, ef hann syngi messo inn næsta drottins dag heima. Biskup samþyckti þessu at kalla oc meir af naudsyn, enn af aheiti. Enn er þetta var iatad, þá kyrði vedrattu oc gaf brátt bir hagstædan, oc sídan sigldu þeir til *Orkneyia*, oc kom hann heim en næsta drottinsdag, oc lofudu allir Gud oc hanns enn helga píslarvott *Magnus* iarl. Nockurer menn sanna þat, at *Willhialmr* biskup samþyckti ei fyrr at taka or iordu helgann dom *Magnus* iarls, enn fá atburdr vard þar heima einn dag at hann matti ei ganga or kirkiu, því at hann var ordin blindr oc fann ei dyrnar, þar til er hann idradiz ótru sína, oc gret ákaflega oc bad Gud

(*) *Ex compendio historiae sancti Magni, quod est bibliothecæ Suhmianæ.*

*lari adeo auxilio gratias agentes. Omnes etiam talia mi- A. D.
racula audientes, verum Deum, qui tanta hominibus pecca-
toribus, propter preces & merita dilectissimorum suorum
amicorum dat, multiplicibus laudibus celebranto.*

Miracula Comitis Magni.

Episcopus Wilhelmus æstate quadam, negotia quædam ex-
pediturus, in Norvegiam orientem versus forte navigavit, &
domum autumno reversus, circa initium hyemis, Hialtlandiæ
oris appulit; tunc adversi venti & tempestates supervenere; ve-
rum cum diu hyemis venti in insulas secundi non flarent, dubita-
vit episcopus se ante ver ad sedem suam venturum: Gubernator
num sanctitatem comitis Magni, si proxime sequenti die domini-
ca missam domi celebrare contigerit, approbare vellet. Epi-
scopus huic verbo tenus consentat, necessitate magis quam
voto inductus. Cæterum cum votum hoc nuncupassent, se-
data tempestate, auraque flante secunda, in Orcades navi-
gant; venit domum ante proximam diem dominicam; lau-
dabant omnes Deum & sanctum ejus martyrem Comitum
Magnum. Sunt qui testantur, episcopum Wilhelmum, ut
transferrentur Comitis Magni sacræ reliquiæ, non prius pro-
basse, quam accideret die quadam domi, ut templo, quoniam,
excæcatus fores invenire nequivit, egredi non possit, donec
incredulitatis pœniteret, graves funderet lacrymas, deumque
oraret

A. D. Gud at hann mætti hitta leidi *Magnus* iarls, oc er hann kom þar, fell hann allr til iardar, oc het at taka þegar or jördu helgann dom hans, er hann fengi fýn sína. Oc er hann lauk bæn sinni, feck hann fýn sína þar vid leidit.

Capitulum.

Epter þat samnadi hann saman enum vitruztum mönnum oc enum göfguztum i *Orkneyium*, oc kom þá mikill mannföldi til *Kristzskirkio* i *Byrgisheradi*. Var þá tekinn or jördu heilagr domr *Magnus* iarls, oc voro þá miök komin upp beinin or jordu. Hann let þva beinin, oc taka köggul, oc reyndi i vigdum elldi þrifvar. Enn hann brann ei, helldr vard hann sem brennt silfr. Þat er sumra manna fögn, at hann rynni i kross. Þá gerdiz þar margar jarteiner af helgumdominum. Sídan toko lærder menn helgann domin oc lögdu in skrín, oc settu yfer altari. Þat var *Lucie* messo fyrir Jol, oc voro þá lidner XX. vetr fra lífláti *Magnus* iarls. Líflátsdagr hanns er halldinn um vorit XVI. *Kalendas Maii*. *Wilhialmr* biskup baud þá heilagt at hallda hvarntveggia dagin um allt sitt biskupsdæmi, oc hann var sídan i mikilli ástúd vid enn helga *Magnus* iarl. *Wilhialmr* var fyrstr biskup i *Orkneyium*, oc rikti LXVI. vetr.

Capitulum.

Gunni het bondi skilgodr i *Vestrey*, hann dreymdi at hinn helgi *Magnus* iarl kæmi til hanns, oc mælti: Þat skaltu segia *Wilhialmi* biskupi, at ek vil fara bort or *Byrgisheradi*
austr

oraret ut sepulchrum Comitis Magni invenire liceret, quo A. D.
ubi venit, humi totus procumbens, mox, si visus sibi resti-
tueretur, sacras illius reliquias se effossurum promisit; &
finita prece, apud tumulum, lucis usura ei reddita est.

Caput.

Convocat postea sapientissimos & nobilissimos in Orcadibus viros; hominum magna multitudo apud templum Christi in provincia Birgenfi congregatur. Nudantur sepulchro sacræ reliquiæ Comitis Magni, ossa ex superficie fere surrexerant; hæc lavari facit & nodum articulorum assumi, igne sacro ter probari, ast non comburitur, verum argentum defecatum representavit. Dicunt quidam eum liquefactum & in crucem transformatum. Multorum præterea miraculorum causa sacræ reliquiæ extiterunt; has exinde viri docti assumtas scrinio incluserunt, quod super altare collocarunt; erat in festo Luciae ante tempus Julense, viginti post cædem comitis Magni annis. Dies ejus emortualis XV. Kalend. Maii tempore verno festus habetur. Fuit episcopus Vilhelmus in tota sua diœcesi utraqve die feriarentur, & comitem sanctum postea multum sibi favere expertus est. Fuit Vilhelmus primus Orcadum episcopus, annis sexaginta sex.

Caput.

Gunnius nomen erat incolæ Vestreyæ honesto; apparuit ei per somnium sanctus Magnus comes, sequentia fatus; dic episcopo Vilhelmo me ex provincia Birgenfi abire velle Kir-

A. D. austr í *Kirkiovog*, og trúi ek því at Guð mun þar veita mér miskun, at þeir munu verða heilir meina, þeir er minn fund fækia með rettri trú; þu skalt segja draum þinn diarfléga. Enn er hann vaknadi, þordi hann ei at segja draumin, þvíat hann ugdi reidi *Páls* iarls. Næstu nött epter fyndiz honum *Magnus* iarl oc bad hann segja þá draumin er flester veri vid. Enn ef þu gerir ei sua, þá muntu taka viti a þer þessa heims, enn meira annars heims. Ok er hann vaknadi vard hann ottafullr, oc for til *Hrosseyiar* a fund biskups oc sagði draum at biskups messo í miklum mannfjölda, þar var þá *Páll* iarl, oc bad öll alpyða at biskup ferdi helgan domín í *Kirkiovog*, sva sem *Magnus* iarl hafði vitrat. Enn *Páll* iarl þagði hiá oc fetti dreyr raudan. Sidan for *Wilhialmr* biskup austr í *Kirkiovog* [med virduligu föroneyti, oc flutti þangat helgan dom *Magnus* iarls, var skrínit sett yfer altari í kirkiu þeirri sem þá var í *Kirkiovogi* kaupstaðrinn var lítt hufadr oc hefer hann miök síðan eflz. For þangat síðan marger menn oc vöktu þar í kirkiu at helgum dominum, oc fengu bot meina sinna, ef hetu a *Magnus* iarl með rettri trú.

Caput.

Madr het *Elldjarn* oc var *Varda* son, hann atti kono oc mart barna, oc bió norðr í *Kelldubverfi*. Enn í hallæri miklu þá vard hann fátækr oc vanheilsu fullr, sva at hann mátti ei sialfbiarga verða, oc með sva litlum mætti vard hann, at hann mátti ei ganga, oc var ekit milli bæia. Þat var epter

Páfka

kiuvogum, ubi Deum gratiam, quod scilicet dolores sanentur eorum qui ad me vera fide veniunt, mihi exhibiturum credo. Somnium tuum audacter exposito. Cæterum expergefactus, somnium narrare non ausus est, iram enim comitis Pauli metuebat. Nocte proxime sequenti comes Magnus ei apparuit, jubens ut, quam plurimis præsentibus; somnium patefaceret; Quod, inquit, si non feceris, pœnas quidem in hac, majores vero in altera vita, lues. Verum somno excitatus & metu perculsus, episcopum, Hrosseyiam eundo, convenit, & ab eodem missa celebrata, somnium, præsentem hominum multitudine, coram edixit; hinc, adstante comite Paulo, tota plebs episcopum, ut sacras reliquias, quemadmodum jussèrat per somnium Comes Magnus, transferret, rogavit; Ast Comes Paulus, audiens, tacuit & sanguineo perfusus est rubore. Ivit exinde episcopus Vilhelmus orientem versus Kirkiuvogum conspicuo cum comitatu, eodemque sacras reliquias comitis Magni devexit; scrinium super altare in templo, quod tunc erat Kirkiuvogi, collocatum est. Oppidum, cujus pauca erant domus, insigne postmodum cæpit augmentum. Iverunt eo postea multi & in templo apud sacras reliquias vigilarunt, sique vera fide comiti Magno vota facerent, sanati sunt.

Caput.

Erat quidam nomine Elldjarn Vardi filius, habebat cum uxore multos liberos & in tractu Kelldensi septentrionem versus habitabat; Gravi vero grassante fame ad paupertatem redactus, ægrotaret adeo ut sibi ipsi non sufficeret, exigua adeo ejus vires ut incedere nequivet & inter villas traha

A. D. Páfka um vorit at hönum var ekit vattdag oc föstodag oc laugardag, oc hafdi enga-fæzlu, hann kom at noni laugardag þar sem prestur bio, oc var þar um nottina, oc um morginin er menn fóru til ottuföngs, bad hann at hann skyldi bera til kirkiu, oc þat var gert. Epter óttuföngin fóru menn inn milli tíða, enn hann lá uti þar sem um hann var buit. Var hann þá svo máttitill, at hann ætladi þá mundu yferlyka, honum kom þat oc i hug hverr verit hafdi fyrr hagr hans, þá er hann átti vel fé; Þetta allt saman oc bæn sú er hann badz fyrir fell hönum svo nær, at hann komz við miök, þá tok kann oc het VI. dægra föstu, ef Gud gæfi honum nockurra heilsu. Þeirri föstu het hann bædi fyrir *Olafs* messu oc *Magnus* messu. Þá er hann hafdi mælt fyrir heiti síno, fóru menn til tíða oc söng prestur til messu. Þá er lesinn var pistill, sofnadi hann, enn þeir er hiá voro, hugdu hann andaz mundu. I svefninum bar sýn fyrir hann, at hann þottiz síá lios mikit innar i sönghusit, enn þat fór utar til hans, hann sá með liosinu mann frídann oc sá mælti til hans. *Elldjarn* kvad hann, máttu lítit nu? hann þottiz suara svo þicki mer, enn þo má vera at þat sé ei. Enn hver ertu, hann svaradi: her er enn helgi *Magnus* iarl *Erlendz* son; villtu heill verda. Hann svaradi: villda eck; *Olafur* konungr enn helgi heyrði bæn þína, oc heit þat, er þu hetz á ockr til heilsu þer; Enn hann sendi mik hingat at gefa þer heilsu, því at kona het á hann vestr i fiördum, oc fór hann þangat at gera hana heila. Þá tok *Magnus* iarl at fara höndum um hann. Enn hann vaknadi þá er upp var hafit gudspiall, hann mælti við þá menn er nester voro, at þeir reisti hann upp, enn þeir svaradu: hvi mundu ver reifa þick upp er þu mátt því ecki, hann svaradi:

ek

gestaretur. Fuit vere post festum Pascatos cum die Jovis, veneris & saturni, esca omnino carens, portaretur; venit circa Nonam diei saturni in prædium quod incolebat sacerdos ibique pernoctavit; mane sequenti cum ad cantum mututinum (hora nona) ivent, rogavit ut ad templum portaretur, quod & factum. Finito cantu, donec sacra rursus celebranda erant, habitaculum ingressi sunt, ille autem in strato lectulo recubabat, tunc viribus adeo destitutus ut se moriturum putaret; pristinum etiam suum, cum dives erat, statum in mentem revocavit; hæc omnia & preces, quas fundebat eum adeo movebant ut perdoleret; hinc consilium cepit, sex semidierum jejunium, si Deus ei sanitatem quandam daret, voti; hoc & ante Olai & Magni festum promisit. Cum votum oratu nuncupaverat, sacra frequentantibus, sacerdos missam celebraturus cecinit; lecta epistola, somno sepultus est æger, adstantes vero moriturum putarunt. Per somnum visio ei apparuit, lumen nempe magnum inter canentes, quod ad eum delatum; sequebatur lumen vir venustus, qui ipsum alloquebatur; Elldjarn, quærit numquid parum nunc reviscis. Mihi, quidem, respondet, videtur, forsitan tamen non est; Verum, interroganti quis esset, responsum dat ille; hic est sanctus Comes Magnus Erlendi filius, an vis tibi restui; volo, regevit; Sanctus rex Olaus exaudiit preces tuas & votum quod nobis in tui sanationem nuncupasti, ast me huc ad dandam tibi salutem misit, mulier enim occidentem versus in Sinibus ei votum fecit, unde illuc ipsi sanitem redditurus ivit. Cæpit, his dictis, Comes Magnus manibus eum contrectare, verum cum evangelium recitaretur expergefactus Elldjarn, sibi proximos, ut ipsum erigerent, rogavit; illi autem respondebant; cur te tollevimus stando imparem; ad

A. D. ek ætla mik nu heilann. Þeir tóko til hans og reistu hann á fætr, og stóð hann um allt gudspjallit og sva um alla mæfuna þáðan í frá. Epter meflo geck hann innar at presti og sagði jarteinina, hverfu hann hafði gefit hönum heilsu. Enn allir lofudu Gud fyrir þa miskunn er hann þeim veitti fyrir verdleika ens helga *Magnus* iarls; Hann árne ofs miskunnar og syndalausnar við drottinn varn *Jesum Christum*, er með fedr og helgum anda lífer og ríker Gud um allar allder amen.

hæc Elldjarnum, Janum se sibi videri asserentem, elevarunt, A. D. qui deinde evangelium & totam subsequentem missam stans audivit. Post missam sacerdotem accessit, miraculum patefecit quo modo salus ei data fuerit. Omnes autem pro gratia, quam propter merita comitis sancti Magni exhibebat, laudavunt Deum. Conciliet nobis gratiam & peccatorum remissionem apud Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus per omnia secula amen.

Seqvens
DIPLOMA

Exscriptum est

ex

JAM. WALLACE'S Account of the Islands
of
ORKNEY.

Quoniam inter ceteras fluctuantis seculi curas & sollicitudines, pen- A. D. 1403
fata temporum, morum ac hominum in hac lacrimarum valle,
labilitate & brevitate, testante venerabili illo Cronographo *Martino*,
Domini nostri pape Penetentiario & Cappellano, necesse videtur de
congruo extrahere progenitorum, regum, principum & aliorum pre-
clarorum genelogias per quas mundus iste transitorius regitur, Reges reg-
nant & principes gubernant signantque; in deduccionem & agniccionem
veritatis, quo ad eorundem successione[m] veresimiliter evenire speratur.
illustri ergo & excellentissimo Domino nostro, principi supremo, Nor-
wegie regi, suisque successoribus, satrapis, patriciis, consulibus & pro-
ceribus dicti regni, *Thomas* Dei & Apostolice sedis gracia Episcopus
Orcadie & Zetlandie, Canonici Ecclesie Cathedralis sancti *Magni* Marty-
ris gloriosissimi, legifer, ceterique; proceres, nobiles populus ac com-
munitas ejusdem, gracia, pax, caritas, gaudium longanimitas, miseri-
cordia a Deo patre omnipotente & a Jesu Christo in Spiritu sancto.
In omnibus vobis per quem reges regnant & in cujus manu corda
sunt regum cum omni subjectione, humilitate & obediencia prompti &

Z z z

parati

A. D. parati vestram in Jesu Christi visceribus zelantes & ficientes salutem in caritate non ficta. Requirentes ut in dicendis in nostra simplicitate vestra suppleat regia sublimitas, & quia scimus firmiter & longi temporis spacio, efficax rerum magistra, nos experientia docuit, quod in dubium non revocamus qualiter erga Comites Orcadie, regalis ipsa sublimitas, zelum semper exuberantem exercuit, quamobrem firmam spem gerimus, plenamque fiduciam obtinemus quod illa regia majestas verba nostra benigne recipiat, diligenter intelligat & effectivè prosequatur, ut infra pectoris claustrum solcite considerare convenit ipsa regia sinceritas & diligenter attendere, quod adulatorium vestre serenitati aliquid non scribimus, quod secundum *Petrum Blessensem* in suo prologo canentem, olei venditores esse non intendimus, sed patefactiones veritatis.

Ergo arbitramur pium esse & meritorium, testimonium perhibere veritati ne veritas occulcetur, presertim illa perquam innocenti possit prejudicium generari, & cum uterque reus est qui veritatem occultat & mendacium dicit, quia ille prodesse non iste nocere desiderat, quod a nobis Deus avertat, potissime cum in dicendis per quondam recolende memorie *Erici* vestri predecessoris regis nostri admoniti patientes literas fuisset testimonium perhibere veritati prout lacius in sequentibus patebit. Hinc est quod nos *Thomas* Episcopus, Capitulum, Canonici, Legifer ceterique proceres, nobiles, populus, communitas sive plebei antedicti, coram Deo in fide ac fidelitate quibus vestre regie Majestati tenemur astricti fideliter attestamus & ad perpetuam rei memoriam deducimus fidemque facimus vobis & omnibus presentibus & futuris. Jesu Christi fidelibus sancte matris ecclesie filiis in forma & effectu subsequenter. Coram nobis congregatus, comparens magnificus & præpotens Dominus, Dominus *Willielmus* de Sancto Claro Comes Orcadie

Orcadie Dominus le *Sinclar* in ecclesia Sancti magni martyris in Orca- A. D.
 dia proposuit in hunc modum; supposuit enim quod nobis bene & ad
 plenum cognita res fuisset, quo modo magnis retroactis temporibus an-
 tecessores sui & progenitores ac ipsi Orcadie comites iuste ac iudice, incon-
 cussè, linialiter & gradatim jure hereditario comitatui Orcadie superdicto
 successerant ac illam per tempora magna & longeva nulla aliena gene-
 ratione interveniente, quietissime possederant. Et qualiter diverse carte,
 evidencie, instrumenta libri censualis & alia diversa probationum gene-
 ra fuerant igne consumpta, deperdita & alienata, hostilitatis tempore
 & gverrarum, emulorum inimicorumque nonnullorum, defectu & carencia
 firmissime domus seu municionis inexpugnabilis ubi hujusmodi collocarentur;
 subjunxit idem Dominus Comes quod habuit literas quondam supremi
 Domini nostri Regis *Erici* illustris, Patentes, quas nobis ostendit & per-
 cepta continentes subsequencia, scilicet quodsi quis nostrum habuerit vel
 qui habuerint aliquas cartas, evidencias, cirographa, instrumenta, mu-
 nimenta, codicillos, acta vel privilegiorum literas ad progenitores an-
 tecessores vel ad se spectantes, dictumque suum comitatum concernen-
 tes, quod indilate & sine mora aut contradictione seu obstaculo quibus-
 cunque eidem Domino Comiti deliberaret vel deliberarent, secundum
 quod ipsius Domini nostri Regis evitare velimus indignacionem. Vir-
 tute quarum literarum sicut eadem comitis continebat propositio nos
 requisivit ut si de hujusmodi antedictis munimentis, aliqua habuissimus
 in nostris scriniis, Apothecariis, Thecis, Cistis, Archivis seu cartophi-
 laciis, quod ipsam sibi deliberaremus & in casu quo non habuerimus,
 sed sciremus ab aliis ea haberi quod sibi intimaremus & revelaremus.
 Et si nec unum nec reliquum sciremus, tunc nos requisivit earundem
 literarum autoritate, quatenus nos Deum, justitiam & equitatem pre-
 oculis habentes in declarationem veritatis velimus sagaciter & studiose

A. D. mature digestis iterum ac tertio perscrutari scripturas, cronicas, autenticas & approbatas que faciunt fidem, illas perlegere, diligenter inspicere, sane concipere & intelligere, ac naturas infeodacionis & ecclesiarum fundacionis perspicue intendere, quibus sic mature rimatis & ad plenum discussis velimus supremo Domino nostro manifestare per genealogias accronicas, autenticas, per quos & a quibus lineater & gradatim idem *Willielmus* Comes processit & per quanta tempora, legitime, iuste, bene & inconcussa predecessores sui & ipse gavisi sunt dicto Comitatu cum universis & singulis suis insulis, commoditatibus & iustis suis pertinentiis, ne huiusmodi successio ultra debitam proclaretur hominum memoriam. His omnibus sic propositis, avifatis, discussis, digestis mature & ad plenum conceptis & intellectis, habitis prius diversis & singulis hinc inde tractatibus, ad honorem Dei omnipotentis, manifestationem veritatis & obedienciam & reverenciam supremi Domini nostri Regis tanquam filii obediencie preceptarii mandatarii prout decet in his que audivimus a senioribus nostris, deinde que legibus intelleximus & concepimus & ad plenum sano effectu decessimus per libros Scripturas, cronicas regnorum utrorumque Scocie & Norwegie & progenitorum eorundem; sic quod singulariter singuli & universaliter universi, uno animo, una fide, unico consensu & assensu respondemus fidem ut perfertur & testimonium veritatis facientes universis superscriptis. Quod universa genera munitamentorum, cartarum evidenciarum & aliarum probacionum species que apud nos erant, ob reverenciam supremi Domini nostri dicto Domino Comiti deliberavimus & exhibuimus antedictum comitatum concernencia. Sed verum est & in veritate attestamur ex relatione fide dignorum antecessorum & progenitorum nostrorum quod principulus & precipuus manus five manerium Dominorum Comitum Orcadie fuit diversis temporibus igne combustus & ad nihilum redactus & funditus destructus & patria tota depredata

depredata & vastata per emulos nostros & inimicos per quas depreda- A. D.
 ciones, consumptiones & destructiones firmiter credimus quod principa-
 les evidencie, carte & alie patentes, diverse litere fuerunt & sunt alie-
 nate & consumpte spectantes & concernentes ad antecessores & progeni-
 tores dicti Domini Comitis defectu unius castri in quo tutissime ipse
 evidencie, & carte & alia patrie jocalia firmissime poterant collocare.
 Ast quantum ad linealem progressum & gradum successione dicti Do-
 mini Comitis & suorum antecessorum seu progenitorum Comitum Or-
 cadie, nos prenominati superius expressatis, iusta nostrum ingenium,
 sensum & intellectum prescrutati sumus & mature avisati lufidissime
 per diversa lingvarum genera, Scripturas authenticas & approbatas cro-
 nicas scilicet in lingua latina & Norvegica per quas reperimus infeo-
 daciones ecclesiarum nostrarum, genealogias nostras & antecessorum no-
 strorum, cartis & evidenciis ipforum & nostrarum manifestantibus & claro
 stili eloquio testimonium perhibentibus ac fidem facientibus, in quibus-
 dam Cronicis, libris, cartis ac aliis authenticis scripturis reperimus no-
 mina diversorum comitum Orcadie tempora infeudacionum ipforum
 iuxta modum & formam sequentem, sed de eorum strenuis & nota-
 bilibus operacionibus, gestis, nominibus filiorum filiarumque suarum,
 de modo migrandi ab hac luce, de divisione seu unione hereditatis ipso-
 rum, de incremento vel decremento possessionum suarum pro presenti
 brevitatis causa pretermittimus; & nos ad antiquas cronicas & genealogias
 authenticas & approbatas referimus.

Reperimus itaque imprimis quod tempore *Haraldi* Comiti pri- Haralldus
 mi Regis Norvegie, qui gavifus est per totum Regnum suum, hæc Pulchrico-
 mus,
 terra five insularum patria Orcadie fuit inhabitata & culta duabus nacio-
 nibus scilicet Peti & Pape, que due genera naciones fuerant destruce

A. D. radicitus ac penitus per Norvegenes de stirpe five de tribu strenuissimi principis *Rognaldi*, qui sic sunt ipsas naciones aggressi quod posteritas ipsarum nacionum Peti & Pape non remansit. Sed verum est quod tunc non denominabatur Orcadia sed terra Petorum sicut clare verificatur hodie adhuc cronica attestanta, per mare dividens Scociam & Orcadium quod usque ad hodiernum diem mare Petlandicum appellatur & sicut pulchre subjungitur in iisdemronicis Rex iste *Haraldus Comatus* primo applicuit in Zetlandiam cum classe sua & consequenter in Orcadia & contulit illam Orcadiam & Zetlandiam antedicto principi *Rognaldo* robusto, ex cuius stirpe ut perfertur prefate due naciones, fuerant everse & destructe sicut cronice nostre clare demonstrant, a quo quidem *Rognaldo* processerunt linealiter & gradatim omnes Comites Orcadie & possederunt temporibus suis dictum Comitatum libere sine quacunque exactione quocunque Canone seu sensu, excepto obsequio prestando regibus Norvegie tributi racione, sicut in clausula sequenti lacius patebit que in Cronica de verbo in verbum continetur. Revera enim usque hodie illorum posteritas dominio subjacent excepto quod jure tributario Norvegie regibus deserviunt; Qui quidem principes *Rognaldus* strenuissimus hujusmodi comitatum libere & jure donavit cuidam fratri suo *Swardo* nomine, qui Comes *Swardus* procreavit quendam filium *Gothurnum* nomine, qui Comes *Gothornus* possedebat dictum Comitatum per unum annum & decessit sine herede legitimo & sic reversus est dictus Comitatus dicto principi *Rognaldo*, qui pure & libere illum contulit cuidam filio suo *Egvard* nomine qui postea cognominabatur *Turffeid*, qui quidem per longa tempora possedebat dictum Comitatum & habundavit opibus & plenus fuit divitiis. Cui successit filius ejus *Thurwider Gedclevar* cui successit filius ejus *Itlanderver* cui successit filius ejus Comes *Swardus* robustus ac corpulentus, magnus & strenuissimus bellifer, adhuc tamen non fuit regeneratus

Rognvald
Mæra iarl.

Hetland.

Sigurdus
Eystani.

Torff Ena-
rus.

Thorfinnus
Haufaktufus

Lodver.

Sigurdus
Digri.

ratus

ratus sacri baptismatis lavacro neque alii Comites prenominati. In cuius A. D. quidem Comitis *Swardi* diebus supervenit *Olaus Thurgonus* Rex illustris. ^{Olaus Tryg-} ^{gonis.} *simus* de occidentalium partium guerris, cuius induccione Comes ille *Swardus* una cum gente Orcadie devenerunt, Christiani gentilitatis relinquentes errorum. Cui Comiti *Swardo* successit filius ejus comes *Thurfinus* procreatus ex filia quondam excellentissimi Principis *Malcomi* Regis Scotorum illustris. Qui quidem Rex contulit dicto *Thurfino* terras de Cathnes & Sutherland sub unica denominatione comitatus in Scotia & illis gavifus est una cum comitatu Orcadie Zetlandie & pluribus aliis dominiis in Scocie Regno jacentibus & vixerat diu & strenuissimus erat in campis post cuius quidem Comitis *Thurfini* obitum successit sibi ejus filius Comes *Erlinus* primus & iste *Erlinus* primus genuit Comitem *Paulum* & *Erlinum* secundum qui *Paulus* Comes genuit Comitem *Hacoin* Comes, *Erlinus* secundus procreavit Comitem *Magnum* gloriosissimum Martyrem patronum Orcadie qui sanctissime abiit ab hac luce virgo & martyr. Post cuius quidem *Magni* martyris decessum & post obitum Comitis *Hacoin* successit Comes *Rolandus* qui primo fundavit Ecclesiam Sancti *Magni* Martiris; illamque magnis possessionibus divitiis & redditibus dotavit, predictus virque sapiencia & virtute polebat per plura bona pietatis opera famabatur venerabaturque & reputabatur, pro sancto viro. Post cuius quidem obitum successit ejus frater *Ericus* comitatus Cui successit Comes *Harildus* Cui successit Comes *Joannes* filius ejus, Cui *Joanni* successit Comes *Magnum* Secundus a quo *Alexander* Scotorum Rex cepit comitatum de Sutherland Cui *Magno* Comiti secundo successit Comes *Gilbertus* primus, cui successit Comes *Gilbertus* Secundus ejus filius qui gavifus est comitatibus Orcadie & Cathnes in Scotia. Qui quidem *Gilbertus* secundus procreavit *Magnum* tertium & quendam filiam *Matildam* nomine; Iste Comes *Magnum* filius *Gilberti* secundi genuit Comitem

A. D. mitem *Magnum* quartum & quondam *Joannem* & ille *Magnus* comes quartus ab hac luce abiit sine prole, qui successit *Joannes* ejus frater in antedictis comitatibus Orcadie & Cathnes, *Joannes* iste genuit quendam *Magnum* Comitem quintum. Cui *Magno* quinto jure successionis linealiter successit Dominus *Malifius* comes de *Straterne* in Scocia tanquam heres legitimus jure hereditario ad utrosque comitatus Orcadie & Cathnes sicut clarissime manifestant munimenta, evidencie & carte utrorumque regnorum Scocie & Norvegie. Qui quidem Comes *Malifius* revera primo desponsavit filiam Comitis de *Monteith* in Scocia & ex ea genuit filiam *Matildam* nomine post cujus quidam prime uxoris obitum desponsavit filiam quendam quondam *Hugonis* Comitis de *Rosfe* & ex ea procreavit quatuor filias & decessit sine masculis sicque ejus domine terre & possessiones fuerant divise inter illas filiam vero antiquiorem ex prima uxore procreatam *Matildam* scilicet duxit in uxorem *Welandus* de *Ard* qui ex ea procreavit quendam filium *Alexandrum* de *Ard* qui *Alexander* jure Regne Scocie & consuetudine hereditaria successit Comiti *Malifio* de *Strathern* in principali manerio five manso ratione sue matris Comitatus de Cathania & possedebat jure & appellacione Comitis & eadem ratione & eodem jure gavisus est certa perticata five quantitate terrarum Orcadie & gerebat se pro Balivo & Capitaneo gentis Orcadie Norvegie Regis ex parte idemque *Alexander* de *Ard* tempore suo vendidit & alienavit quondam recolende memorie Domino *Roberto Stewart* primo Scotorum Regi dictum comitatum de Cathnes mansum five manerium principale & omnia alia jura spectancia seu concernencia ad se ratione matris ejus tanquam ad antiquiorem sororem jure & consuetudine regnorum Scocie cum denominatione comitatus five Comitis, iste vero *Alexander* finaliter decessit sine herede de suo corpore quocunque legitimo procreato. Nunc vero vertamus stylum

ad

ad quatuor filias ex secunda uxore procreatas, quarum una desponsata A. D. erat cum Domino *Willielmo* de Sancto Claro Domino le *Sinclar* qui Dominus *Willielmus* ex ea genuit Dominum *Henricum* de Sancto Claro, qui Dominus *Henricus* desponsavit *Jonnetam* filiam Domini *Walteri* de *Haliburton* Domini de *Dirletoun* & ex ea procreavit Dominum *Henricum* de Sancto Claro secundum qui ultimo decessit comes Orcadie indubitatus qui in uxorem habuit venerabilem Dominam *Egidiam* filiam filii antedicti quondam Domini *Roberti Scotorum* Regis illustris filiamque quendam strenuissimi Domini *Willielmi* de *Douglas* Domini de *Nydysdale* & ex ea procreavit presentem Dominum *Willielmum* de Sancto Claro comitem Orcadie, Dominum le *Sinclare*. Quedam alia filia secunde uxoris desponsata fuit cum quodam milite denominato *Here Gimsill* de *Swethrick* partibus oriundo, qui vero miles in Orcadie partibus venit & jure ac ratione sue uxoris gavifus est quadam parte terrarum Orcadie que quidem uxor ab hac luce sine herede migravit legitimo ex suo corpore procreato. Tertia vero filia secunde uxoris fuit nupta cum quodam *Gothredo* nomine *Gothorno le Spere* qui ex ea procreavit quendam filium Dominum *Malisum le Spere* militem qui tandem decessit sine herede legitimo de suo corpore genito similiter & quarta filia decessit sine herede ex suo corpore legitime procreato. Verum iste Dominus *Henricus*, primus Dominus le *Sinclare*, ejus matre, *Alexandro* de *Arde* & Domino *Malisto Spere* adhuc viventibus ad Dominum nostrum supremum regem Norwegie adivit *Hocoin* nomine cum quo rege certas fecit pactiones, condiciones & appunctuamenta per quas reversus est ad Orcadie partes illisque gavifus est usque ad extremum vite sue comesque Orcadie obiit & pro defensione patrie inibi crudeliter ab inimicis peremptus est. Et post decessum istius *Henrici* comitis primi in Orcadie partibus supervenit dicti Comitis *Henrici* primi mater filia Do-

A. D. mini *Malisi* Comitis prenominati & ibi fixe remansit usque post obitum filii ejus *Henrici* Comitis primi & supervixerat post obitum omnium sororum suarum, filiorum filiarumque suorum sic quod ipsius antedicti quondam Comitis *Henrici* primi mater successit omnibus sororibus ejus eorundemque filiis & filiabus tanquam unica & legitima heres comitatus Orcadie & terrarum de Cathnes sibi tanquam uni forori debitarum parte duntaxat & porcione exceptis sororis sue antiquiores de terris de Cathnes sub denominatione & appellacione comitatus sive Comitis quam partim ut superius dictum est alienavit & vendidit ipse quondam *Alexander* de *Ard* regi Scocie prenominato. Hujusque rei testes sunt adhuc viventes fide digni qui ipsum matrem *Henrici* primi oculis viderunt labiisque sunt locuti cum ea communicantes ad plenum Cui successit nepos *Henricus* secundus filius primi *Henrici*, cui *Henrico* secundo successit presens & superstes Dominus *Wilielmus* comes modernus Dominus *le Sinclair*.

Excellentissime Princeps ut premissimus in principio ita sine protestamur quod vestra serenissima regia sublimitas ac ipsius benignissima majestas Justa ingenii nostri modulum & sensuum capacitatem nos linqua naturam incultam nebulis ignorantie multipliciter obfuscata velit rudes indoctos a Rhetorica & sciencia alienas in fecunda facundia ignaros habere excusatos quamvis barbarico more non poetice locucionis, modo grosso loquamur, quia Insulares sumus a literarum sciencia penitus alieni, imo quod condecienti rhetorice locucionis stilo sive Scriptura non referimus vestre regie majestatis ea & nos submittimus correctioni. Sed verum est ut attestamus quod more nostro barbarico omnia que superius vestre majestati scribimus vera sunt, quia ex antiquis libris, scripturis authenticis, cronicis approbatis & relacionibus

bus fide dignorum antecessorum nostrorum, ac infeodacionibus nostris ecclesiarum nostrarum ista extruximus & compilavimus. Et si opus esset plura quam in presenti epistola vestre celsitudini lacius manifestare sciremus ipsamque in premissis informare, sed quia longa solent sperni, hec pauca sufficiunt pro presenti. Et ut hæc nostra epistola taliter qualiter compilata vestre regie majestati ac dominis vestri consistorii & palatii circa latera vestra existentibus majorem fidem ac roboris firmitatem faciat animos vestros ad plenum informet ac inter archane

vestrorum radicem emittat veritatis firmam & ceteros Christi fideles sanctæ matris Ecclesie filios instruat ad Deum & sacrosancta Dei Evangelia per nos corporaliter tacta juramus quod premissa modo quo super relata deponimus ad Dei honorem vestreque celsitudinis, predecessoris mandatum & non alias nec prece nec precio, odio, amore vel favore vel sub spe cujuscunque muneris presentis vel futuri sed pro veritate duntaxat dicenda. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum sigilla *Thome* Episcopi, Canonorum & Capituli antedictorum, totiusque populi & communitatis patrie nostre Orca die quod dicitur sigillum commune & mei *Henrici Randal* legiferi in nostra publica & generali sessione non sine magna maturitate & plena digestionem presentibus sunt appensa apud *Kirkcaw* mensis Maji die quarto Anno Domini millesimo quadringsesimo tertio.

A. D.

FRAGMENTUM

ex No. 103. in Folio. (*)

Imperavit *Hetlandice*, alias *Finland* & *Qvenland*, quæ ab aliis oriente maris *Gandvig* propinqui, nobis *Helsingiabond*, sita est, rex nomine *Forniotus*; filii ei erant tres, primus *Gler*, nobis *Egi*, secundus *Loge*, tertius *Tari*, huic filius *Frostius*, pater *Sneisis*, patris *Thoreris*, qui duos habebat filios, *Noerem* & *Goerem*; filia ei *Goa*; Religionis strenuus sectator, sacrificium, dictum *Thorrablót*, media quavis hyeme, unde etiam mensis nomen trahit, fecit: hyeme quadam, inter solennia hæc sacra, *Goa*, omnibus insciis desiderabatur, quæritur, non autem invenitur; Exacto mense isto, proxime sequenti, *Thoer* victimam *Goablót* obtulit, cum in finem, ut de *Goa* certiores redderentur; ast frustra. Tertia postea hyeme fratres se sororem exquisituros pollicentur, loca perlustranda fortiti, *Noer* continentem, *Gor* vero insulas, unde hic, nave vetus, cursum per mare dirigit, hinc in mare Jutiæ delatus, *Sveciæ* Peninsulas & omnes in orientali mari sitas insulas, postea *Gythlandiæ* scopulos scrutatur; ad Daniam exinde tendit & singulas ejus insulas transit, suos ibi cognatos, *Gleris Gamli* in *Lessöe*, posteros, convenit; pergit exinde, sorore non exquisita. *Noer*, donec hyeme, cum terra nive tegetur, xylosoleis vehi posset, manebat; ex *Qvenland* tunc intra mare progressus, ad homines qui *Lappones* audiunt & pone *Finniam* habitant pervenit, cum his, transitum prohibentibus concreditur eosque fugat, ipse quippe, non secus ac exercitus, magiæ peritissimus; inde occidentem versus in *Kiöl*, sine ullis obviis, tendunt diuque pergunt, feras avesque, queis

(*) Hoc in reliquis non habetur & initium est historiae; vitiose scripti exemplaris scopum tantum retinere possumus.

queis victitent, jaculantes; Veniunt ad occasum versus de montibus decidentem fluvium eundemque labentem sequuntur, donec finum magnum, summam vastitatem præ se ferentem, conspiciunt, & multas ibi valles, undique cultas; ad finum descendunt & cum congregatis ibidem pugnam ineunt; *Noer* heic victor, vicinia loca peragrat ac tractus & omnium intra tribuum rex evadit; æstate ibi transacta, cum montes nix tegeret, vallem, secundum australe tractus, qui *Thrandia* nunc audit, latus, superat; Quosdam ex suis, ingentes enim utrique fratri copiam, austrum versus in *Meriam* ablegat; quoscunque sibi in itinere obvios subigit; Ad australe montis, qui ad vallis suprema, latus progressus pergat usque quo ad stagnum *Miors* pervenit, occidentem versus, suos enim a rege, cui nomen *Soknius*, cæcos audivit, a monte vergit; venit in tribum *Valdures*, inde mare versus ad longum angustumque finum, hodie *Sogniam*, congregatur hic acri pugna cum *Soknio*; illi magici ipsorum doli probe noti. *Noer* summam certando virtutem præstat & cum *Soknio* tandem configit & eum, cum magno suorum numero, sternit.

Cap. 2.

His gestis, *Noer* in tractum a *Soknia* aqvilonem versus, qui *Soknio* paruerat, nunc *Soknedal*, pergat; moratur ibidem diu; locus *Nordfiord* appellatur. Convenit eum heic frater *Goer*, qui nihil omnino de sorore *Goe* audiverat, ast quæcunque extra continentem subegerat; Distribuant tunc loca subacta; obtinet *Nor* continentem; *Goeri* omnes insulæ, inter quas navigare posset, cedunt. In *Oplandias* exinde tendit *Noer*; regimen ibi *Bergis* erat apud *Rolfum* regem, filium *Svadi* *Utteris*, a septentrionem versus jacentibus *Dofrum*; abduxerat hic *Goam*, *Thoris* filiam, unde *Noeri* secum certandi dat optionem, & post longam, ast

A. D. victoria carentem pugnam, cum fædus contraherent, ipsam retinet & sororem suam illi vicissim elocat. *Nor* igitur in subactum prius regnum, quod *Norveg* f. *Noris via* audit, revertitur & ad finem usque vitæ regit, post eum filii, qui terram diviserunt, unde unicum regnum tot regna quot reges numeravit; hinc reges provinciales.

Cap. 3.

Goer summus habebatur pirata (*Spe-Ronge*), ejus filii *Heiti* & *Beiti* piratæ primarii homnesque ferocissimi; Regnis filiorum *Goris* magna intulere damna, variis vincentibus. *Beiter* in *Thrandiam* delatus, in loco qui nunc *Beitistad* castra locat; navem inde trans *Fifvisured*, ubi *Nomdaler* septentrioni proximi, trahi curat, in puppe sedens, gubernaculum tenet, totumque a sinistro navis latere territorium, multas provincias, sui juris facit.

Heiter Goeris filius pater erat piratæ *Sneidis*, ejus filius *Halfdanus Gamli*, pater *Ivaris* Oplandiæ comitis, cui filius *Eysteinn Glumra*, nepos comes *Rögnvalldus*, dives prudensque.

Cap. 4.

Comes *Rögnvalldus* *Haralldo* pulchricomo addicitur, qui ipsum *Meriæ* & *Romsdaliæ* præficit. Erat ei uxor *Ragnhillda*, *Hrolfi Næfiæ* filia, suscepit ex eadem filium *Rolfum*, qui Normandiam subegit, vir hic tantæ molis ut nullus equus ei ferendo par esset, *Gaungu Rolf* (pedes) exinde dictus; ejus posterii *Rude Jarler* & Angliæ reges; habebant etiam (*Rögnvalldus* & *Ragnhillda*) filios plures, *Ivarem* nempe & *Thorerem Thegiandi* (taciturnum v. mutum). *Rögnvalldi* autem filii noti fuere *Halldus*, *Rollaugus* & *Einar*,

natu

nata minimus. Rex *Haralldus* Pulchricomus æstate quadam in mare occi- A. D.
dentale navigationis cursum direxit, piratas, hostilium quippe eorum in-
curfionum in Norvegiam, (hyemali tempore in Hetlandia vel Orca-
dibus morabantur) pertæsus, puniturus dirigit; subigit simul *Hialtlan-*
diam, *Orcades* & *Hæbudes*; ad occidentales usque *Meriæ* oras pergit,
singulos vicos devastat pugnis variis & regiones longe adeo occidentem
versus fitas, ut nemo exinde iis potitus sit, suæ fecit potestatis. Inter
memoratarum quendam pugnam cæsus est *Ivar*, comitis *Rögnvalldi*
filius; dedit igitur rex *Orcades* & *Hialtlandiam* comiti, qui fratri *Si-*
gurdo, regis *Haralldi* proretæ, utramque cessit ditionem.

CATALOGUS COMITUM ORCADENSIUM

Catalogus
Comitum Orcadenfium

Ordine Chronologico.

Anno						
	H erraudus	cadit	.	.	.	Orcadum 7 nostra Pag.
	Angantyr	8 —
	Cormacus	8 & 9 —
617	Godballus	9 —
	Fridlefus	Ragnaris Lodbrochis f.	.	.	.	9 —
	Rögnvalldus	Eysteinis f.	.	.	.	10 — 3
		imperium in fratrem confert	.	.	.	11 557 — 3
	Sigurdus	Eysteinis f.	.	.	.	12 — 3
	Guttormus	Sigurdi f.	.	.	.	12 — 3
	Halladus	Rögnvalldi f.	.	.	.	17 —
	Defensionem insularum negligit, comitatum resignat & in Norvegiam redit No. 103 & 332.					
	Einar,	Torf-Einar,	Rögnvalldi f.	.	.	18 — 3
	Arnkell	Einaris f.	} cadunt cum Erico Blodöx No. 103	} Cap. 8.	.	22 — 3
	Erlendus	Einaris f.				
	Thorfinnus	Hausaklinfur	.	.	.	24 — 3
	Arnfinnus	Thorfinni f.	.	.	.	24 — 5
	Havardus	Thorfinni	.	.	.	24 — 5
	Laudver	s. Ludovicus	Thorfinni f.	.	.	24 — 5
	Liotus	Thorfinni f.	.	.	.	24 — 5
	Skulius	Thorfinni filius	.	.	.	24 — 5
	Sigurdus	Laudveris f. Crassus	.	.	.	27 — 5
1013		cadit	.	.	.	44 —
	Sumarlidius	Sigurdi f.	.	.	.	45 — 5
	<i>Einar</i>					

ORDINE CHRONOLOGICO.

Anno		Orcad. nostra. Pag.
	<i>Einar Sigurdi f. Rangmudr</i>	45 — 5
1020	five distorti oris, cadit .	48 — 15
1033	<i>Brufius Sigurdi f.</i> obit .	— 48
1064	<i>Thorfinnus Sigurdi f.</i> natus 1008, decedit .	65 — 87
1046	<i>Rögnvalldus Brusii</i> occisus .	62 — 76
1099	{ <i>Paulus Thorfinni f.</i> <i>Erlendus Thorfinni f.</i> } obeunt .	80 — 116
	<i>Erlingus Erlendi f.</i> cadit de casu ejus duplex relatio	— 116
1110	<i>Hacon Pauli f.</i> moritur.	90 — 141
	<i>Magnus Erlendi f.</i> cæsus est .	86 — 132 501 504
1135	<i>Haralldus Haconis f.</i> venenato indusio extingvitur	91 — 135
	<i>Paulus Haconis</i> imperio potitur .	— 159
1157	Ejus fatum incertum .	109 — 220
1158	<i>Erlendus Haralldi Svaviloqui f.</i> cadit .	137 — 361
1206	<i>Kohus Kalii f. Rögnvalldus,</i> non cadit 1159 .	142 — 389
	<i>Haralldus Maddadi f.</i> natus 1135 .	152 — 419
	<i>Haralldus Erici Slagbrellis f. ungi f.</i> junior .	147 — 411
1231	<i>David Haralldi f.</i> moritur .	154 — 420
1231	<i>Jon Haralldi f.</i> cæsus est .	
1239	<i>Magnus</i> obit .	163
1256	<i>Gibbon</i> obit .	165
1267	<i>Magnus Gilberti f.</i> comitis officium gerit .	172

NB. Ex Indice nominum *Jacobi Anderfoni.*

Primus in nostrorum scriptis memoratus Cathaniæ (Cathness) Comes erat *Haralldus*, quo ob rebellionem adversus R. *Guilielmum* cæso, collatus est ab *Alexandro II.* is honor in *Magnum Gillebridi* comitis *Angusiæ* filium, cujus vel filius vel nepos erat (*) *Magnus*, hac charta nominatus, ejusque sobole deficiente eam dignitatem accepit.

Magnus

(*) Vide *Magnum* infra post hunc ordine quartum, Anno 1320.

Bbbb

CATAL. COMIT. ORCAD. ORD. CHRONOLOGICO.

Anno		Orcad. Pag.
1274	<i>Magnus Gibbonis f. obit</i>	— 172
1276	<i>Magnus Magni filius comes creatur</i>	—
1284	obit	— 172
1300	<i>Jon Magni f. comitatum gerit</i>	— 172
1320	<i>Magnus comes Orcadiæ & Cathaniæ nominatur in litera Comitum, Baronum, libere tenentium & communitatis Scotiæ ad Papam Anno Dni 1320. Vid. J. Andersoni Thesaurum Diplomatum & Numismatum Scotiæ. ed. Edinburgi 1739. Tab. LI.</i>	—
1343	<i>Argisel comes est</i>	— 137
1357	<i>Eringilsus</i>	— 173
1369 1370	<i>Henricus de S. Claro.</i>	— 174
1375	<i>Alexander de Ard comes</i>	— 174
1406	<i>Henricus Sinclar</i>	— 178
1418	<i>Johannes Sinclar</i>	— 178
1423	<i>David Meiner constituitur</i>	} 178
1427	<i>removetur ab officio</i>	
1427	<i>Thomas de Tholac episcopus comitatus præfecturam recipit</i>	— 182
1434	<i>Gvilielmus de S. Claro comes creatur</i>	— 183
1463	<i>Robertus</i>	— 186

Index Nominum priorum,

A.

- A**kursburgum urbs 310.
Aldeigoburgum urbs in Bassia 47. 49.
Alfisa 47.
Amundus Hnefii filius. 375.
Andreas Sveinis filius 405.
Armodus poeta 267. 283.
Arnas Spítuleggur, ejus cædes 275.
Arnfinnus comitis Thorfinni filius 3. Ejus uxor Ragnhillda, regis Erici filia,
ipsum occidit. No. 103. Cag. 8.
Arnkell comitis Torf-Einaris filius 3.
Arnor Jarlaskállid 65.
Aslacus Erlendi f. 261.
Audun Raudi 303. seq. 307.
Aulver Rosta, 141. 147. 175. seq. Olaum Hrolfi comburit 187. fugatur 235.

B.

- Biarnius** Kolbeinis filius in Orcadibus Episcopus. 405. 407.
Bolgaraland v. Bolgardaland 318.
Brufius Sigurdi filius, Orcadum comes, moritur 44.
Botolfus Begla 355.

D.

- Dagus** Eylífi filius 109.
Dalveriaett 382.
David rex Scotiæ 153. Melkolfi filius 177. moritur 327.
David Haralldi f. 407. Orcadiæ comes 419. moritur 421.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

Dromundr, *Dromedarius*, navis ingens 298.
Dufgall Sumarlidii filius, rex 383.
Dungadus Katanesiæ comes 5.
Dungadus rex Scotiæ 91.
Dyraksborg 318.

E.

Einar Rögnvalldi filius comes 3.
Torf-Einar igitur cognominatus, quod glebularum torrefactas (*Torf*) pro ignis alimento in insulis adhibendas primus invenerit, altero oculo captus, statura magnus perquam, piratas Danos, Thorerem Tueskegg & Kalfum Skurfam, qui insulas subegerant, occidit & Halfdanem Hálegg, cujus tergo transfosso, pulmones extrahit & ut victoriam obtineat Odino hostiæ loco offert. No. 103 & 332. Cap. 6. 7. 8.
Einar Sigurdi f. insularum comes 5. Rangmudr nominatur 61.
 Svafu Ragnhildæ Eirici filiæ Einarem Klummung occidit & ejusdem cura exinde interfectus est No. 103. Cap. 9.
Einar Thambaskelfer Magnum Olai e Russia reducit 47.
Einar Vorfakrkr 93.
Eysteinn Glumra 3.
Eysteinn Orrius cadit 95.
Eysteinn Norvegiæ rex. 119. 259. 325. 332.
Eivindus Urarhorn occiditur 11.
Eivindus Olbogi 109.
Eivindus Melbrigdi f. 179. 187. 191.
Ellisif regina 95.
Emanuel rex Constantinopolitanus 319.
Endridius Isaaci filius 93.
Endridius Ungi 259 seq. 287 cædes ejus 321.
Ericus Spaki, rex Daniæ 99.
Ericus Blodöx 3. 17.
Ericus Eymmunius rex. 99. 173.
Ericus Stræta 143.
Ericus Slagbeller. 143. 147. 349. 397.
Erlendus Thorfinni f. 87 comes 91 uxor Thora 93. mors. 117
Erlendus Haralldi Slettmalii f. Svavilobvi f. 217. comes 327 cædes 361.
Erlingus Archidiaconus 93.
Erlingus, comitis Erlendi f. 93. cadit 117.
Erlingus Skacki 277. seq. 285. 301 sq. 321.
Ermengerda, regina Verboni, 278. sqq.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

F.

Finnus Arnæ f. 59.

Frakarka Maddadi filia. 139 seq. 175. seq. ædibus inclusa comburitur 235.

G.

Gaddgeglar, confinium Scotiæ & Angliæ 55.

Gaiciuland 284. 294.

Gardariki, Russia 45.

Gilla-Kristus 151

Gilla-Odran 383.

Guttormus Sigurdi f. comes 3.

H.

Haco Ivaris f. comes 93. 96. 99.

Haco Pauli f. 93. comes 119. mors. 141. 413.

Haco Pik. 93. Sigurdi in Vestneso filius 147.

Haco Klo 93. 143. 147.

Haco Karl 119. 195.

Haco Norvagus. 99.

Haco Barn. 258.

Haco Herdibreid, rex constituitur & cadit 321.

Haco Haralldi filius, comes 397.

Hastidius Thorkelis Flettis filius 215.

Halfdanus Háleggus regis Haralldi f. cadit. 3.

Halldor Brinjulfi Ullfalldi f. 93.

Hallnesia 95.

Hallus de Sida 93.

Hallus Thorarini Breidmagii filius 243. clavis metricæ cum comite Rögnvalldo
autor 245.

Haralldus Pulchricomus Orcades subigit. 3. 17.

Haralldus Sigurdi f. rex 45 in Norvegiam venit 79. cadit. 95.

Haralldus Gudini filius rex Angliæ 95.

Haralldus Slettmáli, svaviloqvus comitis Haconis filius, comes 139 sqq. magia
interit 145.

Haralldus Magni Nudipedis filius 151 rex 171. 185. 199.

Haralldus comitis Maddadi filius 221. comes 231. 327. 337. 397. 407.

Haralldus Jungi v. Ungi, Erics filius 397. comes 407 cadit, sanctus. 411.

Bbbb 3

Ha-

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

Havardus Gunneri f. 93. 127.

Havardus Thorfinni filius, comes, 3. svasu uxoris Ragnhilldæ ab Einare Klummung
cæsus est. No. 103, Cap. 9.

Havardus, domesticus Sölmundi 157. cædes ejus 161.

Heborga comitis Pauli filia. 93.

Holldbodius Hundii filius (interdum Hornbodi) 195. 235. fugatur. 247.

Hörda-Knutus, Daniæ & Angliæ rex 57.

Hugo Crassus 109.

Hugo Prudi 109. cadit 111.

I.

Jarisleifus, rex Holmgardiæ 47.

Imbolum urbs 314.

Ingiborga Jarlamoder, 3: comitum mater 59.

Ingimar Sveinis filius 171, de Asko. cadit 173.

Ingirida Sveinis Asleifæ filii uxor 237. 239. Thorkelis filia 329.

Ingius Steinkelis f. Sveciæ rex. 99.

Ingius Norvegiæ Rex 259 321.

Jonas Wængr 149. 215.

Jonas Petrif. 155. 157. 163. seqq. Fótr (pes) cognominatus 169. 199. 261.

Jonas, episcopus in Scotia 229.

Jonas episcopus in Kataneso læditur. 414.

Jonas Vængr. 363. 371. seqq.

Jorvik 3: Eboracum urbs 95.

Ivar Gallius cadit 407

K.

Kalfus Arnæ f. 47. 49. exulat 59. 63. seqq. Thingmannorum dux. 85.

Kalius de Agdis 109. ejus mors 117.

Kalius Koli filius 117. 151. antrum Dollii invisit. 155. seq. Rögnvalldus nomi-
natur & comes evadit 169. iter in Palæstinam suscipit 279. redit in
Orcades. 323 347. ejus cædes. 389 395. 407. 411.

Karl Hundii f. Rex Scotiæ 31. fugatur vel, ut quidam volunt, cadit. 39.

Klifland in Anglia 95.

Kolbeinn Hruga 93 257. 405.

Kolgaraland. v. Bolgaraland v. Bolgardaland 318.

Kolus Isaaci filius 93.

Kolus

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

Kolus Kalii f. 109. uxor Gunnhildis 117. 151. 175. 203. seqq.
Konofagr, Hiberniæ rex 11.
Kugiús in Vesturey 149. 179.

L.

Laudver v. Ludovicus comitis Thorfinni filius 5. Ejus uxor Öden, regis Hiberniæ Kialvoris filia. No. 103 c. 10.
Liotus comitis Thorfinni filius. 5. Uxor Ragnhilda, Regis Erici filia. Ex No. 103. cap. 9.
Liotus Nídingr 139.
Lifolfus Skalli (calvus) 407. cadit 411.

M.

Maddadus comes Katnesiæ 219. Ejus mors 327.
Magnus Olai f., rex, e Russia reducitur 47. sqq. 61. 105. sq. cadit 119.
Magnus Havardi f. 93. 391.
Magnus comitis Erlendi f. 93 exulat 111. seqv. comes 121 cædes ejus & sanctitas 133 411 miracula 515 sqq.
Magnus Sigurdi regis f., rex constituitur 171 læditur 175.
Magnus Erlingi f. rex 321 407.
Magnus Mangius, Erici filius 397. cadit 407.
Melkolfus rex Scotiæ moritur 31
Melkolfus rex Scotiæ, cognomine Langháls 911. 177.
Melkolmus Davidis f. rex Scotiæ 327. 331. 383.
Melkolmus comes in Merhæfvia 405.
Menelaus (Emanuel) rex Constantinopolitanus 319.
Myrkiartan Hiberniæ rex. 117.
Moddan comes Katanesiæ 31. occidit eum Thorkell Fostri 37.
Mor-Karius comes in Anglia 95.

N.

Niörfasund fretum 296 298.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

O.

- Olaus* Triggvii Rex Norvegiæ 5.
Olaus Norvegiæ rex 17. seqq. Haralldi filius 29. cadit 45. sanctus 47. 51. 75.
Olaus regis Haralldi f. rex constituitur 95. Kyrri 99. Digri 101.
Olaus Magni filius Norvegiæ rex. 119.
Olaus Bitlingr, Hæbudarum rex. 139. 383.
Olaus Sveinis filius 405.
Olaus Hrofi comburitur 187.
Ottar comes in Thorsey 147. 217.
Otto parvus, poeta, 267. seq. 283.

P.

- Paulus* Thorfinni filius 87. comes 91. mors 117.
Paulus Haconis comitis filius, Umálgi dictus, 141. comes 143. capitur 219. 387.
 duplex de eo relatio. 221.

R.

- Ragna*, mulier in Rinarsey 149. 242.
Ragnhilda Erici regis filia, maritum, comitem Arnfinnum, interficit; Einarem exinde Klummung, ipsius sobrinum, ut secundum suum maritum, comitem Havardum, Arnfinni fratrem, interficiat, persuadet, ad cuius cædis vindictam sumendam Einarem Hardkiöft (Rangmud) inducit, Einarem Klummung occidentem. Nubit exinde Lioto priorum conjugum fratri & Einarem Hardkiöft occidi curat. No. 103. cap. 8 & 9.
Raudabiörg, prærupta ad sinum Perlandicum 64.
Rögnvalldus Meriæ comes. 3.
Rögnvalldus Brusii filius 11. apud regem Olaum moratur 27. Haralldum Sigurdi fil. e pugna Stiklastadensi avehit 44. in Norvegiam sequitur regem Magnum 49. comitis titulo ornatur 51. in Angliarum circumfert 57. cædes ejus 79.
Rögnvallaus comes. vide Kalus Koli f.
Rögnvalldus Erici fil. 407.
Rögnvalldus Gudrodi filius, Hæbudarum Rex 413.

S.

- Saraceni* 304.
Sardinarey, insula a Serklandia meridiem versus 298.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

Serkland 298. 308. l. Saracenia.

Serkus de Sognia. 109.

Sigmundus Aungull 291 seqq.

Sigurdus Crassus, comes Laudveris filius, in prælio Brianico cadit 5.

Sigurdus Eysteinis filius, primus Orcadum comes 3.

Postquam Comitem Scotiæ Melbrigda Tönn dolo circumvenerat atque occiderat, caput ejus epippiis alligavit, at cum eqvo calcaria addere vellet, denti re-torto pedem impegit, sed vulnus inde acceptum intumuit & mortis causa ex-titit. In Eckialsbacke inhumatur. No. 103. Cap. 5.

Sigurdus in Vestneso. 93. 143. 227.

Sigurdus regis Magni filius. 109. rex. 119. 153. 169. mors. 171. 316. 321.

Sigurdus Hranii filius. 109.

Sigurdus Murtr, Ivaris Gallii f. 407. cadit 411.

Sigurdus Sneis cadit 117.

Sigurdus Slember 141. exulat 143.

Skulius comes Thorfinni filius. 3. certans cum fratre Lioto cadit No. 103. cap. 10

Sölmundus Sigurdi Sneifis filius. 151. 155. 215.

Stafnfurdu Briggia. 95. A. S. *Stanesfordesbrygge, Stanfordbrigge*, in agro Eboraceo.

Stephanus Rágiafi (consiliarius) 383. 387.

Sumarlidius comitis Sigurdi filius 5.

Sumarlidius Ospaki f. 93.

Sumarlidius Haulldus 383. ejus cædes 385.

Sveinn (Blót-Sveinn), rex Sveciæ, comburitur. 99.

Sveinn Ulfi filius rex Daniæ. 49. 79. 85.

Sveinn Olai 149. Asleifæ filius appellatus 187. comitem Paulum capit 217. 329. 397. fqq. ejus cædes 405.

Sveinn Brióstreip. 178. 181. ejus cædes 193.

Sveinn Hroalldi filius 241. 248 seqq. 271.

T.

*Thingamanna*lid. 85.

Thorbiörnus Niger obit 311.

Thorbiörn Klerkr Thorsteinis filius 141. 231. 241. 351. 381. 385. fqq. ejus cædes 395.

Thorer Steigenfis 107.

Thorfinnus Haufakliufus Torf-E. f. comes 3.

Thorfinnus comitis Sigurdi fil. 5. 29. regem Carolum fugat 35. cum Rognvalldo cer-tat 74. eum fugat 71. moritur. 87.

Torfnes 38.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

- Thorkell* Amundi f. in Rossey, Fostri cognominatus 9. comitem Einarem interficit
15. & comitem Rögnvalldum. 67. cædes ejus 143.
Thorkell Sumarlidii filius, ejus cædes 143.
Thorkell Flettir 179. 195. ejus incendium
Thorsteinn Raudi 5.
Thorsteinn Hauldr Fiaransmunnr 141. 241.
Thorsteinn Ragnæ filius 149. 215. 341.
Thrasnes 281.
Tröllhæna. virgo sancta. 415.

U. V.

- Unius* in Sognia 163. sqq. 203 sqq.
Wæringiar 318.
Walldemarus Daniæ rex. 321.
Valthiofus comes in Angliâ. 95.
Valthiofus Olai interit. 187.
Vatnsfiördr 53.
Widkunnus Jonæ. f. 109.
Wilhelmus Ödlingur. 93.
Wilhelmus Orcadum episcopus. 137. 193. 197. 271. mors secundi, duo enim, 407.
Wilhelmus rex Scotiæ. 407. 411.

Index Vocum

quæ in Historia Orcadensium occurrunt ab aliis omiffæ.

A.

A*byrgd.* f. 1) Periculum quod ex fidejussione oritur. 2) Cura. 3) Præstatio rei. pag. 10. a verbo *at ábyrgiaz*, 1) spondere, fidejubere, vadem agere, 2) tueri, curare pag. 226. 400. a præp. *á* & *borga*, 1) fidejubere, cavere, *borgade hann herra PETR fyrer þá at þeir skyldu luka tíund sína*, cavebat iis Dnus Petrus de decimarum solutione. INSTRUM. NORV. 1309. 2) Præstare. 3) Solvere. *Borgun*, fidejussio, vadimonium. 2) Præstatio, Anglo- S. *beorgan*, *beorgian*, mutuo dare. 2) Cavere, Dan. *borge*, mutuo dare. 3) mutuo accipere. Germ. & Belg. *borgen* 1) credere; 2) mutuari. 3) fatisdare, spondere; ut in *borg staan*, vide Kilianum auctum, *van Hoogstratens Woorderboek, Versuch eines Bremisch-Niederfächsischen Wörterbuchs & Wachter*, qui hoc verbum cum Græco Παρεχει præbere, concedere, credit convenire. Svec. *borge*, idem est, vid. *Ihre*.

Áburdarmadr, pag. 154, homo pompæ splendidiori deditus, ab *áburdr* illatio. 2) sarcinæ; 3) oeconom. lætamen agrorum. 4) juridice, accusatio, crimen, res postulata. 5) gestus corporis vestibus ornati ad ostentationem compositus, quo sensu Dani dicunt *gebærder*, Galli *comportement*, Germani *Berd* apud Wachter: quæ vox gestum corporis tam decentem quam indecentem notat. Omnia ab *at bera* ferre, gestare; *bera sik vel*, se bene, decenter gerere; *Bremensibus beren* gesticulari; *beraz á*, ostentationem præ se ferre.

Afarmenni, p. 256, nimietatis homo, *o*: homo injurius ab *of* velut *ofr* nimis, nimium, nimietas, & *menni* ab *madr* homo.

Afaryrde, p. 274, verba modum excedentia, injuria, ab *of*, *afar* & *yrde* verba plur. ab *ord* verbum.

Afreksmadr, p. 142, expeditionis homo, vir qui negotia foriter expedit *o*: vir fortis, strenuus, compos. ab *Afrek*, 1) expeditio, negotium absolutum

INDEX VOCUM.

- a verbo *at afreka*, ex præp. *af*, a, ab, de, ex, & *reka* pellere, *reka frá fer*, *fra höndunum*, A. S. *reccan*, curare, negotium expedire; *reka erende sín af hendi*, negotium expediendo manus liberare 3: negotium expedire; hinc heroum regumque apud veteres titulum, quo *reckar*, Germ. *Recken*. *Rekkinn* salutantur, quam a verbo *Recken* tendere, expandere, ut magno Leibnitio visum, aut ab adjectivo *rikr*, dives, potens, juxta *Wachterum*, deducere mallet. Etenim regis *Alfi* comites, fortissimos in armis viros; potius ab expeditionibus bellica virtute claris, quam ab divitiis, *recka* dictos fuisse quis non videt? Apud Bremenses *langen Reke* hodieum appellatur *ein lang aufgeschoffenen Mensch & Reks*, *riks ein grosser langer Mensch*. Eadem forte erit vox Danica *rekke*, series, (ab *at recke*, extendere) alias *rad* dicta, qua voce utraqve veniunt apud vulgus homines graciles sed procera statura.
- Ákefð*, nisus vehemens a partic. intensiva *á* & *kapp* nisus. 2) Fervor, vehementia in agendo. p. 318. 3) Insolentia p. 272. Fionice *Ákaved*. 4) Certamen. *ákapt* vel *ákast* enixe, vehementer.
- Álag*, p. 138, impositio, illatio, additio. 2) Juridice multa, a præpos. *á* & *leggia* ponere.
- Álajörd*, p. 312, angvillarum terra 3: mare, quod poëtice ita vocatur, ab *áll* m. angvilla, A. S. *al*. Dan. & Svec. *aal*. Belg. *Ael* & *Aal*.
- Árcædi* p. 28. aggressio. 2) Dan. *Aaraad* audacia, ab *at ráda á* aggredi, irruere, Al. *raden* currere, accelerare, celeriter cum impetu ferri.
- Audgiafi* p. 68. opum dator, Germ. vet. *od* & *ot* Substantiv. opes, *ovvia*, ab *aud* opes, A. S. *eadig*, *eadigre*, *eadrigest*, felix, felicior, felicissimus. Ulph. *audasta* gratia (quasi *aud hafandi*, gratiam habens) 3: felicitate plena vocatur *Maria* in Salutatione Angelica, vid. *Wachter* & *Ihre* in voce *Od* pag. 272.
- Audsærr* p. 88. facilis visu 3: manifestus, perspicuus, a partic. inseparabili *aud* quæ facilitatem possibilitatis involvit, A. S. *ead* in compositis idem est ex gr. *eadmodig* Isl. *audmiukr* Dan. *ydmug*, humilis, Alem. *od*, Franc. *odi*, Gothic *aze*, Svec. *odh*, unde Isl. *odr* facilis, promptus. 2) Celer. *í svörum odr*, lingua promptus. con. *Ihre* & *Wachter*.

B.

- Bakbordi* m. p. 302. terminus navalis, latus navis illi ad sinistram manum qui in puppe ad gubernaculum sedet, compos. a *bak* tergum & *bord*, de qua voce

INDEX VOCUM.

voce vide vocabularium ad *Gunnlogi Ormstungæ Sagam*. Videtur autem *bakbord* ita vocari, quod rector navis tergum isti parti, clavum tenens, olim adverterit. Holland. *Bakboort de sinker Zijde van het schip als men met het gezikt na vooren slaet*. Vid. Nicol. Wittens *Scheepsbow en Bestier*. II. D. 483. Perhibet Dnus *Ihre*, *bakbord* denotari partem finistriorem, sed multoties navi vectus totum puppim inter & proram interstitium illo nomine venire observavi. confer porro illum in voce *bord*.

Bálkr p. 76. 1) trabs, Franc. *balko*, Dan. & Svec. *biælke*, Belg. *balk*. 2) sepimentum, sepes ex lignis transversariis facta; *hann flöck yfer bálkinn*, sepeim (∵ qua lignis constructa obstruxerant ostium hostes) transiit. pag. 76. 3) Titulus, sectio juris de certa quadam materia, cujus nominis rationem a re-latis primum in tabulas ligneas legibus ducit Dnus *Ihre*. 4) Acervus; *var þat mikill frændabálkr um allann Breidafjörð*, ingens fuit horum cognatorum acervus in toto Breidafjörðo ∵ gens numerosissima. *Lax-dæla*. 5) Condensatæ ad horizontem nubes, quæ tempestatum omen esse solent, unde 6) *vedrabálkr* hodie vocatur procella diu durans. 7) Vis, impetus. *Vidrisbalkr* pugna.

Bard. f. p. 298, unde *bord*, ora, extremitas, margo cujuscunque rei, (a) terræ, montium; unde multis in Islandia locis nomen, ut *Bard*, *Bardafrönd*, *Bardsnesvík*, *Bardsvík*. (b) In navi *rostrum* & quæ circa proram aliæ partes prominent, vulgo *rust*. Hinc (c) per synecdochen partis *bard* navis quoque appellatur. (d) In balænis pinnae remiges *hvalbardar* vocantur.

Beita p. 278, 1) Contraniti. 2) Terminus navalis, obliquare cursum, captare ventum. 3) Terminus venatorius, incitare, emittere, *at slæae Hundene löse* canes emittere.

Beinrángr p. 268. valgus, a *bain* os, Alam. *bein*, *pein*, A. S. *ban*, Belg. & Dan. *been*. 2) Crus; & *ránggr*, non rectus.

Bengagl p. 244. Guttae vulneris ∵ sanguis: ut vero sanguis ruber est, loco citato, color ruber poetice ita nominatur a *ben* 1) vulnus, Goth. *banios*. Svec. *bane*. A. S. *ban* perniciæ apud *Benson*. 2) Mors. Alem. *ban*. Dan. *banemand* homicida & *gagl*, de qua voce videatur Index vocum ad *Gunnlögs Ormstungu Sagam* in voce *blódgagl*.

Bella p. 196. Svecis *balla*, valere pollere. 2) ad voluntatem relatum *velle* & hinc 3) audere, audacia præsumere Al. *balden*. *er siku hefer bellt*, qui talia ausus est. *Belde* audacia A. S. *belde*, Alem. *beldi* idem; & hinc *belldinn* 1) audax; 2) viribus fretus. 3) obstinax.

INDEX VOCUM.

- Bíta* p. 172. 1) mordere A. S. *bitan*. Al. *pitzan*. Dan. *bide*, Germ. *beissen*. *Mik bitu örfar*, sagittæ me mordebant l. c. *Samvitzkan bítr hann*, conscientia eum mordet. 2) efficere; *bryningen bítr*. admonitio vice cotis functa effectum habet.
- Biugr* p. 210. Curvus, incurvatus. 2) Demissus, humilis, a *bugr* curvatura, Dan. *bugt*, Belg. *bogt*, ab *at buga*, flectere, curvare, Germ. *bugen*.
- Blódkerti* n. p. 366. sanguinis candela ☉: hasta, compos. a *blód* sanguis, Al. *bluot*, *pluot*, Angl. *blood*, Belg. *bloed*, Dan. & Svec. *blod*, Germ. *blut*, Goth. *bloth*, Græc. *βλυειν*, scaturire & *βλυδιον* humidum; & 2) *kerti*, candela, Germ. *Kerze*, utrumque a latinorum *cereus*, quod iterum a Græcorum *κερος*, *cera*.
- Bogmadr*, pag. 302, arcus homo ☉: sagittarius, a *bogi*, Svecis idem, arcus, Angl. *bow*, A. S. *bog*, Al. *bogen*, Belg. *boog*, Dan. *bue*; & *madr* homo.
- Bolr*. m. pag. 306. 1) truncus, pars media inter caput & coxendices, Cambro Br. *bol*. venter, Al. *bulc*. 2) thorax in eodem sensu ac latinis a) pro parte ista corporis, b) pro veste manicis carente, 3) corpus capite demto, 4) cadaver, ut loco citato
- Brádfengis*, adv. p. 28. Celeriter adquirendum ☉: cito, a *brád* celeritas, *bradr* celer, Dan. *brad*, Svec. *bråd*, Græc. *ῥαδινος*, Æol. *βραδινος*; & *fengr*, captio, acquisitio.
- Brandr* m. p. 36, ensis, Ital. *brando*, Scot. *Brand*, Al. *brand*.
- Brióta* p. 284. frangere, *brióta straum fyrer*, primus aliquid aggredi; *brióta vapn upp*, arma effringere ☉: sumere, expedire, arripere; dictionis hæc ratio est; solebant veteres, præsertim nave vecti, arma in cistis & fasciculis colligata adservare, unde factum magno sæpe molimine ea vix expedita esse.
- Brosa* pag. 400. subtrudere.
- Bruna*, pag. 90. 400 æstuarè, 2) vehementer procedere, a *bruni*, æstus.

D.

- Dæll* p. 146, facilis, commodus.
- Dylgior* p. 88. Simulatas, ab *at dylia* abscondere, occultare. 2) Simulare. 3) Decipere, Belg. *dolen*, Dan. *dølge*, Svec. *dölia*, A. S. *digelan*.

Dólgr.

INDEX VOCUM.

Dólgr m. p. 212, hostis vel nequam, qui dolos aliis struit; Svec. *dulg in Konunga & Höfd.* Styr. Al. *dolg* pernicies. 2) Cædem notat, A. S. *dolg*, cicatrix, vulnus; *dóli* nobis homuncio, nequam appellatur & Anglo-Saxones *dole* hæreticum vocant; utraqve vox ab *at dylia* derivari potest.

Drengiligr p. 212. Virilis, a *drengr*, vir fortis, strenuus, A. S. *drenges*. 2) Miles. 3) Famulus. Vid. *Ihre* in hac voce, qui doctissimum de eadem Commentarium scripsit.

Drift f. p. 144. nix.

Drótt p. 54. natio, gens, populus. Al. *Drot*, A. S. *Drit*, unde *Drottinn*, dominus. *Drottning*, regina. Vid. in hac voce Illustr. Dn. *Ihre*.

E.

Egghríd f. p. 58. acierum procella ∴ pugna, ab *Egg*. 1) Ora, alias *rönd*, *brún*. 2) Acies, Al. *ecke*, Ang. *eide* A. S. *ecge*, Brem. *Egge*, Cambr. *awch*, Dan. *eg*, Gr. *ἀκη*, lat. barb. *aguzo*, & *hríd* procella.

Eidi n. p. 114, terræ isthmus, Dan. *eeth*, Sv. *ed*. 2) locus qui prospectum interceptit. *bar eidi milli þeirra*, locus illis mutuam interceptit visum; vulgo adhuc dicitur.

Einbægr, p. 20, unilateralis, dicitur de statu periculoso ex quo unica tantummodo via salutis patet; *Farl sá at einbægr var kost hans*, vidit Comes unicam sibi superesse viam, conditionem, modum l. c. ab *einn* unicus & *beygr* flexus, quod a *bógr* 1) armus. 2) Curvatura. 3) latus.

Eindaga, p. 124, diem statuere, ab *einn* unus, unicus, solus & *dagr* tempus agendi vid. *Ihre* in voce *Dag*.

Einhlitr p. 224. 1) sui juris. 2) Sibi solus sufficiens, ab *einn* & *hlitr*; *lid* auxilium, inserto ob emphasin h, & d in t mutato.

Elldskíde n. p. 156 cremia, ab *elldr* m. ignis & *skíde* n. lignum fissum, lamina lignea. A. S. *Schide*. Angl. *Schid*, Germ. *Scheit*, a Gr. *σχίζω* findo, unde *σχιδη* *σχιδος* assula.

Elldsvirke p. 156, igniarium, quicquid igni fovendo aptum est, ab *elldr* & *virki*, quod ab *at virka* efficere.

Elstærir m. p. 266 procellæ (f. cædivalis) excitator ∴ heros, athleta, vocatur enim prælium *eggia vidrifel* & simpliciter *el*, procella, tempestas. Sv. *æla*, Gr. *αελλα* idem, Celt. *avel*.

Endem

INDEX VOCUM.

- Forvitne* f. p. 100. Cupiditas sciendi, a *for* & *vita* scire.
- Forvitr* p. 6. Sagax, prævidens, qvi ventura prævidet, a *for* & *vittr* sapiens.
- Frændbálkr* p. 406 Cognatorum trabs 3: gens numerosa, multitudo hominum cognatione junctorum, a *frændi*, frater, cognatus A. S. *freond*, Dan. *frænde* & *bálkr*, de quo supra.
- Fráligr* p. alacer, celer, strenuus. *fríaleike* celeritas. A. S. *fræa* liber; item herus, dominus.
- Fulltinge* p. 122. auxilium, a *fullr* plenus.
- Færa* p. 228. Ferre. 2) movere & qvæ plura significat. *færa lög á* movere 3: mutare leges aliqva in re. p. 228. *færa under alboga* ferre sub cubitum 3: supprimere, opprimere.
- Fære* p. 228. 1) Possibilitas. 2) Nervus rerum gerendarum; *mínkadi miög færi*, confumtæ sunt res, qveis negotia gererentur. *Þat er eigi mitt færi*, non est, mearum virium. 3) oportunitas. *ef færi gefst*, si occasio se offert. 4) Conditio, modus, affectus rei, status. 5) Via, Comitatus, *hann var í svo illu færi at usynt væri hveriu hann eyrdi* l. c. malo adeo jam itipatus est comitatu ut qvæ audeat, prævideri minime possunt.
- Færleikr* m. p. 76 fortitudo, virtus.

G.

- Gaddan* p. 244. Vestimentum muliebri f. pepli genus. *forfena* Goth. *Gaidjan* congregare Sv. *Gadda*.
- Garpr*. p. 196. Vir fortis. 2) Audax, viribus fidens. 3) Gloriosus, thrafo. Vid. *Ihre*.
- Gaupner*. f. p. 130 Manuum concavitas, vid apud *Ihre göpn*. Scot. *Gaupen* vola.
- Geyia* latrare p. 76.
- Geigr* m. p. 268. malum unde quid metuendum est. 2) Timor, metus.
- Geil*. f. p. 386. fissura, ruptura. 2) Interstitium inter duo prærupta.
- Geirasálmr*. m. p. 40. Framearum cantus 3: prælium, pugna, a *geir* framea hasta. A. S. *gar* jaculum, telum qvovis & *jálmr* Psalmus, cantus, Gr. *ψαλμος*.
- Geiri* p. 316. Manus, poët.
- Gersemi* p. 144. res pretiosa qvæcunqve. A. S. *Gersumus* opes, thesaurus, sumtus, Dan. *górsum*, *giörsum*, Sv. *gersim*. Vid. *Ihre* in hac voce.

Geörr

INDEX VOCUM.

- Geörr* adj. p. 30. Factus, *georr letz grund at veria*; dixit se regioni s. terræ tuendæ, (in tutamen, tutelam regni factum) natum.
- Giálfr* n. p. 266. 1) Stridor, clamor. 2) Nugæ canoræ. Bremens. *galfern galpen, galpern, heulen und plerten, durchdringend heulen, daß einen die Ohren gellen*, ejulare, plorare; Apud Angl. *Tiawlp, Yelp* vulpis instar gannire. Apud Lubecens. *galsporn*; apud Hamburg. *galstern* rogitare; apud Osnabrug. *galvern. Gelfen*, Frischio, latrare, gannire ut canis esuriens. Vett. Theuton. *galpen* avium instar canere & in quæsdam Germ. inferior: dialectis adhuc *jalsfern* dicitur, quæ omnia, non a *gala* altiori voce canere, quod societati Bremensi placuit, sed a voce primitus allata, venit. Et hæc ad primam significationem. Alteri cognata est. A. S. *gealp* jactantia, *gealpan* jactare, *gealpend* jactans, apud Benzonium. Hodie vox hæc de sono tantum adhibetur quem allisæ rupibus undæ maris edunt.
- Gialldkeri* m. p. 150. Quæstor, exactor. Dan. *giælkære*. Sv. *giældkære*. a *gialld* n. solutio cujuscunque generis. 2) Pecunia. 3) Tributum. 4) Mulcta. Al. *gelt*. A. S. *geld, gild*. Dan. *giæld*. Lat. Barb. *gildum*. Sv. Germ. *geld*; & *kæra*. 1) quærare. 2) incusare.
- Gnótt*. f. p. 242. Abundantia a *nóg*. fat, fatis, g ob evphoniam præposito, scribitur enim sæpius *gnóg*. pro *nóg*, *gnægd* pro *nægd* sufficientia. A. S. *genit* fatis.
- Góligr* adj. p. 316. Bonus, bono similis; comp. a *gódr* bonus. Ang. *good*. A. S. *god*. Belg. *goed*. Sv. *god*. Germ. *gut*. Gr. *αγατος*. 2) Præstans aliqua in re; *gódr drengr* vir præstans, egregius. 3) Dives; *godr bonde* pater familias cui omnia, quorum opus habet, superflua sunt. 4) Nobilis, in legibus Danicis passim; *gode mænd* viri nobiles; & *líkr* similis; vid. Dn. *Jhre*, qui egregie monet Latinis in 2) significatione bonum eodem sensu venire apud Virgilium lib. IX. v. 527. Hic jaculo bonus. 3: *hamn var gódr bogmadr*.
- Grein* f. 54. 140. Divisio. 2) Controversia. 3) ratio, quæ idearum a se invicem divisione elicitur. 4) Articulus, membrum cujusdam materiæ.
- Greppr* m. p. 322. Vir, homo, poët. hodie isto nomine vocamus hominem superbum & austum, quo etiam sensu apud *du Cange grippus* occurrit.
- Gridkona* f. p. 264. Proprie hoc vocabulo vocabatur apud majores nostros ancilla, famula, quæ, dum familiæ serviebat, pace & securitate fruebatur; à *grid* pax, securitas. 2) pax publica. 3) fædus. Al. *grit*. Ang. S. *grith*. *Greta* apud BEDAM in Præfatione historiæ Eccles. Scot. *grete*. Sv. *grut*. hinc

INDEX VOCUM.

Angl. *gree* pacem imprecari, salutare, Sax. *gröten*. Germ. *grüssen*. Etenim plebeii nostri domum hospites intrantes dicere solent, etiam hodie, *Guds fred* 3: pax divina, quæ salutatio illis est communis.

Gridnídingr m. p. 370. Pacis datæ, fœderis violator, a *grid* & *nídingr* homo propudiosus, nequam, animi abjecti, a *níd* convicium. Vid. *Ihre* in hac voce.

Grunr m. p. 140 suspicio. *Gruna* suspicari.

Gullsaumadr p. 144. auro fatus, auro piæctus, a *gull* aurum, Sv. *gull*. Dan. *guld*. Al. *colt*, A. S., Al., Germ. *gold*, *golt*, *golh*. *golthe* Prec. *goltz*. A proprietate characteristica veteres, cum indiderint nomina rebus, verisimillimum est eos hoc metallum, orbis nostri tyrannum, a colore fulvo, Isl. *gulr.*, Dan. & Sv. *gul* denominasse. Vid. *Wachter* & *Ihre* in hac voce.

Gædingr m. p. 92. & passim, optimas, vir summæ dignitatis. *gædingr Kongs*, vir apud regem plurimum valens, *favorit*. a *gædi* n. bonitas, beatitudo.

H.

Halr m. p. 58. vir, poët. A. S. *hæle*, *hæleþ*, dux, apud Benson.

Harmr m. p. 78 ægritudo animi, cura, luctus, dolor. Al. *harm*, Dan. & Sv. *harm*. Cæterum apud plerasque Europæas nationes vox hæc retenta adhuc, aliis alios sensus præbet, in hoc solo convenientes quod ingratum semper iis indigetur. Vid. *Joh. Henr. a Seelen* Memoriam Stadenianam p. 221. *Ihre* in hac voce ut & *Wachter*.

Harri m. p. 356 dominus. poët. ob excellentiam quam ea persona præ aliis habet ita dictus, ab adj. *hár* excelsus, Compar. *hærri* excelsior sc. aliis. A. S. *hearra* dominus.

Háttalikill m. p. 244. modulorum, metrorum clavis. ab *háttr* modus. 2) Modulus, melodia, metrum & *likill* clavis.

Haukvölr m. p. 280. accipitris campus 3: manus; compos. 1) ab *haukr*, Angl. *hawk*, Dan. *hög*, Finn. *haucka*, Regum avis, principum nobiliumque olim comes, qui eam jam humero jam manui insidere faciebant præsertim iter peragentes. Vid. *Rolfi Krakii* hist. p. 141. Francis, qui per accipitrem solenne dabant juramentum, quam cara fuerit, vid. *Ant. Badinum*, *Altejerram* de Ducibus & Comitibus Provincialibus Galliæ p. 258. Non igitur mirum quod regalis fuerit accipitrum captura. v. Jus Island. *Jonsbók* Tit. de locatione conductione fundorum cap. 58. Skanelag. &c. iis præterea seu donariis mutuam olim principes amicitiam contraxerint stabilierintque teste
Hæconis

INDEX VOCUM.

Haconis Grandævi historia sæpius. Diplomate *Magni* Norveg'æ Regis IV. inter *G. J. Thorkeini* Analecta p. 158. 2) ab *völlr* campus, locus planus.

Heidarhæna f. p. 336 Montana gallina gallinacea. loco cit. per fynecdochen perdix: ab *heidi* f. tesqvæ, desertum, loca vacua, ab *jeidi* vacuum; & *hæna* gallina gallinacea.

Heimdragr m. p. 312. Domi, foli natalis amore ductus, natalis foli amans, ab *heimr*, Brem. *heime*, mansio &c. *de na der heime tidet fraget flitig na dem wege*; domuitionis avidus viam sæpe qværit; & *draga* ducere, verbum, qvo, eadem de re canens, poëta utitur.

Nescio qvos natale solum dulcedine cunctos

Ducit & immemores non sinit esse fui.

Heypt. f. p. 88. ira. 2) odium.

Heita á p. 136. Nuncupare, votum facere, proprie invocare. Primitiv. est *heita* 1) nominare. 2) Promittere. 2) Minari, mala imprecari. Brem. *heten*. Holl. *heeten*. A. S. *hatan*, *hætan*. Ulph. *haitan*. Germ. *heissen*. In Dania hodie impersonaliter tantum adhibetur & unico in casu ubi de nomine alicujus qvæstio est; *hvad heeder han?* Quid nominatur?

Hallda tenere Al. *halten*. A. S. *healdan*. Dan. *holde*, *holde up* efferre, extollere. *Hallda upp bótum* p. 142. satisfactionem, multam efferre, offerre: præstare, in se suscipere. *Hallda upp kostnade* p. 142 impensas ferre, erogare.

Helgavika f. hebdomas sancta, quam Græci τῆς ἁγίας πνεύματος εβδομάδα vocabant, septimanam sc. ante festum pentecostes proximam.

Herdrótt p. 58. exercitus, populus, multitudo: exercitus magnus, numerosus, ab *her* exercitus. A *her*. Vid. *Wachter* & *Drótt* populus.

Herhlaup n. p. 204. concursus, qui fit allato de adventu hostium nuntio, ab *her* & *hlaup* n. cursus.

Herkongr m. p. 412 rex exercitus, ab *her* & *Kongr* Rex. Istorum in orbe boreali ante fidem in sacrosanctam Triadem receptam turba ingens erat, qvivis enim agmen cogere potens, qvo alios aggredere, regium sibi nomen dari, cupivit fecitqve. Vid. *Ott. Sperling* de vere Regio Titulo *Konning* passim.

Hervirki n. p. 234. Violentia, damnum violentum ab *her* & *verk* factum.

Hestr m. equus Dan. *hest*. *Hestr huns* p. 264. equus summitatis mali: navis. pars pro toto; est enim *hann* globulus summitati mali impositus.

INDEX VOCUM.

- Hjálmá-hregg* n. p. 28. galearum nimbus, procella: pugna, prælium, ab *hjálmr* galea, cassis, in quam armorum ictus crebri imbris instar pluunt. Al. *helm*, tectum. 2) galea ferrea, Angl. *helmet*. A. S. *helm*. lat. *helmus*. Dan. *hielm*. Gall. *heaulme*, item *elmo*, *elmitto*. Hisp. *yelmo*. ab *at hilma* tegere, abscondere; Græc. *ελυμα* operimentum quodvis. *ελυμος* theca cytharæ. *ελωω* involvo. *hregg* nimbus, pluvia, imber.
- Hiör* p. 268. gladius. Ulph. *hairus* Homero *ῥαγ* gladius est. Sv. *hiör*.
- Hiörþys* p. 10. Armorum strepitus, a *hiör* & *þys* strepitus ex collisione & concursu ortus.
- Hleypiskíðihlunn* p. 268. navis poët. ab *hlaup* n. cursus. *skíði* 1) asserulus. Gr. *σκιζω*. findo. 2) Xylosoleæ quæ velocissime septentrionales olim & adhuc dum Norvegi Finnonisque currunt, præsertim per nives alias invias; apte, ab hoc instrumento metonymia ad naves transfertur, quæ per *hlunna* pulvinaria carinæ subiecta deductæ mare æque facili negotio undas fulcant ac xylosoleæ nives.
- Hlynbiörn* m. p. 312. Pulvinavis navalis urfus : navis poët., ab *hlunnr* pulvinar, trabs glabra, quæ navi deducendæ subducendæve subjicitur & *biörn* urfus.
- Hnosf* f. p. 114. Cimelium, res pretiosa quævis.
- Hoddarírer* p. 242. Aurum temnens, parvi faciens : munificus, ab *hodd* aurum. Vid. Ind. ad *Gunnlogi Ormstungæ sagam* & *ríra* minuere & *rírir* parvi faciens ab *rír* parvus, vilis; *ríra* parvi facere. Belg. apud Kilian *ryeren* sufflamine comprimere, retinere.
- Hóglífi* n. p. 6. Vita medium tenens, tranquillitas. 2) modestia, *hóglífr*, tranquillus, mansuetus, ab *hóf* n. medium, mediocritas. 2) Mansuetudo cujus f. in g. in compositis mutatur, ut Matth. V. v. 5. *μακαριοι οι πραεις*. Isl. ad versionem b. Gulbrandi Thorlaci. *sjæfir eru hógværir* beati sunt mansveti. In Bibl. b. Lutheri a Bugenhagio 1533 editis. *Salich synd de sachtmödygen*. Dan. in Bibl. Christ. III. 1550 & novissimæ revisionis 1758 *salige ere de factmodige*. In Bibl. vero a g. m. Frid. IV. forma 8. editis, incerto anno, *Salige ere de spagfærdige*. *Líf* vita, consuetudo, vivendi modus.
- Horfinn* p. 76, circumactus. 2) Circumdatus. 3) Cinctus, ab *at hverfa*, Sv. *hverfa*, 1) vertere, rotare, *hverfa at einum*, converti ad aliquem. 2) in gyrum agere. 3) Circumagere. 4) cingere, *hverfa borgina*, urbem corona cingere. 5) (a) abesse, fugere, (b) evanescere. 6) extra visum esse. 7) mutare. *Hlutr var horfinn ur pussi hans*, crumenam simulacrum reliquerat.

INDEX VOCUM.

qverat. *Hönum hvarf hugr* animus eum reliquit ☉: metus ei incussus est. *horfinn heillum* fortuna exutus, a fortuna disjunctus ☉: infelix; *han er horfinn* invisibilis factus est, a *hvarf* intervallum, quod fitis ab utroque latere mutuam visum prohibet. 2) amissio; 3) damnum.

Hofkr p. 282. 1) Conspicuus. 2) strenuus. Al. *hübsch* pulcher, formosus, strenuus, robustus. Affert *Wachterus* in voce allata derivationes complures, in quibus A. S. *hiwan*, *hiwian* formare, illi sola placet.

Hrafn m. p. 86. Corvorum altor, ☉: miles, poet. compos. ab *Hrafn* corvus. Al. *rabe*, *rænen*. A. S. *remmo*, *ræfn*, *ræfen*; Angl. *raven*. Belg. *rave*. Dan. *ravn*. Germ. *raab*, *rabe*. Etymologistis aliis ab A. S. *reafian* rapere, aliis a voce Celt. *rabe* cadaver. Isl. *hræ* & *ræ*. A. S. *hræu*, quod summa petit rapacitate avis hæc: vid. *Wachter* in voce *Rabe*. Hic vero *hrafn* pro quavis ave natura rapaci ponitur. *Fædir* m. altor, ab *at fæda* alere, nutrire &c.

Hraun n. p. 262 Saxetum hodie ita vocatur igne subterraneo natum, quod ex lapidibus cavernulosis, superficie & scabritie salebrosa, scoriæ ferri perquam simile constat. Primum vero significasse videtur quodvis saxetum mobilibus lapidibus constans, a loco eminentiori delapsis, est enim radix. *hrune* ruina, *hrynia* ruere, præceps ferri, l. c. pro vadis & quovis saxeto ponitur.

Hregg n. p. 294. imber. Cognatum est *regn* n. pluvia, Dan. *regn*. A. S. *hregnan* pluere, Germ. *regnen*; *hre* inundatio, *hreoqe* turbidus.

Hreinn m. p. 384. Animal quod vulgo rangifer vocatur. A. S. *hram* Belg. *reen*, *reyn*, *reyner*. Svec. *ren*. Dan. *reensdyr*. Gall. vett. *Rangier* animantis genus fuit inter cervum & damam medium. Deducunt alii nomen ab adjectivo *hreinn* purus, alii ab *at renna* currere. Dno *Ihre* verisimile videtur a *Rapp*, colore inter flavum & cæsum, latinis *ravo*, ita vocatum esse. Vide eum in voce *Ren*; vel a voce Armorica *Reun* ☉: pilus, ceta crassior, qua etiam instructi sunt. Quod maximi momenti est, evincit locus citatus fuisse tempore isto in Scotia *Renones*. Nec proprii semper Grönlædiæ & Lapponibus fuerunt, etenim Islandia seculo XII, teste jure Island. Ecclesiastico Thorlaco-Ketilliano Cap. XXXI, eos habuit. Extirpati tamen sunt incolarum incuria, qua etiam dudum periire, multo illorum damno, alia, sed domestica animalia, fues, anseres &c.

Hrími m. p. 88. pruina, sanguis, cruor, poet. A. S., Dan., Sv. *rim*, gelu, Ang. *rine*, Belg. *rym*, Græc. *κρυμος* gelu.

Hródr

INDEX VOCUM.

Hródr m. p. 298. Cantus, poëma. 2) Laus; Primitiva significatio videtur fuisse sermo, fama, nam *óhrodr* adhuc dicitur mala fama, calumnia, *at bera óhrodr um einn*, calumniis denigrare aliquem, ab *o* privativo & *hródr* vel *ródr*. Batavis apud Kilian *Rood-Walck*, lingua fictitia mendicorum, nebulonum, erronum & impostorum; adeoque nostrum *hródr* & Belg. *rood* idem esse constat.

Hrókr m. p. 298. Gloriosus, thrafo. 2) homo ignavus, ab *at hreikia* cumulare, coacervare, extollere. In ludo latrunculorum *Skák* vulgo dicto miles *hrókr* appellatur, elatus quippe superbusque. *Hroki* m. extumescencia. 2) Convicia, verba acerba; *Hraukr*, strues, acervus, apud Lat. *rogus* eodem sensu occurrit. Belg. *Rock hoys* strues, o: meta sceni.

Hrollr m. horror. p. 144.

Húdfat n. p. 216. 1) vasa ex pellibus facta; ab *hud*, A.S. *hyd*. Angl. *hide* Germ. *haut*. Brem. & Sax. *huud*. Belg. *huid*. Dan. & Svec. *hud*. 2) Cutis, pellis, corium; & *fat*. n. vas. 2) Supellectile quod rebus capiendis & servandis aptum est. *Hudfat* vero proprie nobis significat saccum ex pellibus factum, quo sarcinas iter facientes condebant suas & lecti instar simul utebantur. Meminit fere talium. Dec. III. Libr. I. *Livius* de *Hannibale* Rhodanum trajiciente, scribens. " Hispani (inquit) sine ulla mora in *utres* vestimentis coniectis, ipsi cetris superpositis incumbentes flumen transnavere. " Ab hac voce etiam vocantur in *Grönlandsfaga*, edit. Skalholt. p. 37. *Húdkeipar*, navigia pellibus induta. Quæ *Lucanus*, populis quibusdam, apud quos in usu erant, simul nominatis, accurate describit.

- " Primum cana salis madefacto vimine parvam
- " Texitur in puppim; cæsoque induta juvenco
- " Vectoris patiens tumidum superemicat amnem.
- " Sic Venetus stagnante Pado, fusoque Britannus.
- " Navigat Oceano — —

Et navibus ejusdem generis usos fuisse vetustissimos Germaniæ populos *Sidonius* testatur. Imo tales hodie in Scotia & Vallia, ubi etiam navigia panno pice obducto vestiuntur, inveniri perhibet vir doctissimus & mihi amicissimus Dominus *Jac. Johnston*, Legato Regis Britanniar. ad Regem nostrum a secretis.

INDEX VOCUM.

3. Tectum, quæ tamen significatio apud nos dudum obsoleta Germanis hodie frequens est; Etenim veteres ut pellibus corpora a frigore defendebant, ita iis loco tentorii utebantur. Quomodo Romanis *pelles* sæpius denotant tentoria ex pellibus constructa; *sub pellibus esse*, talibus tentoriis uti; Constructis demum domibus alia ex materia, nomen idem mansit; *Huda* enim, *Willeramo*, mansio, domus, ædes est; hinc Germanorum *hütte*. Et multa sunt ad Bremam adhuc loca, quæ ab *huude* nomen certum trahunt, ut *Buxtehude*, *Fischerhude*, *Ridderhude*, *hudemölen*; Vid. *Versuch eines Bremisch-Niederdeutschen Wörterbuchs*.

Plura ad hanc vocem pertinentia habent annotationes Dni *Gunnari Pauli* ad Dissertationes D. *Joh. Petr. Ancherseii* de Tributo coriorum Norvegico & *Hida* veterum Anglorum scriptæ, sed anecdotæ, quas amicus nobis auctor aliquando misit, dignas, quæ ab interitu vindicatæ, oportuno hocce loco inferantur:

- *Húd* in genere, nostra (∴ Islandica) lingua, quamvis
- 1) *Cutem* vel *pellem* significare videtur, quod ex sequentibus manifestum fiet. „
- 2) Specialius pellem quamlibet crassiore f. *corium*. (vid. Dn. *Ancherseii* Dissert. „ de Tributo coriorum Norveg. pag. 10. „
- 3) Specialissime *corium bovinum*; cum *corium equinum* usitate dicatur *Há*; pellis „ urfina *Felldur*; *Lamskin* agnina, *gæra* ovina, vitulina *Kalfskinn* (quancquam hoc „ quoque vocabulum est generale); caprina *flaka* & iterum ovina *Klippingur*.
- 4) Per metaphoram de variis crustis adhibetur, ex gr. de politura ferri & metallorum, „ unde ad *húda járn* ∴ ferrum expolire. Et ex hac significatione dicitur „ *húdlaus fiór*, quasi excoriatum dicas mare, vehementiore vento exaspera- „ tum, cum per malaciam veluti levigatum & quasi cute quadam contactum „ spectetur. „
 - 1) Significatio probatur Jobi 2 v. 4. *Húd fyrer húd*; ubi de cute „ humana sermo est, manifesta vocabulorum convenientia. In legibus „ nostris *Þiófabálks* Cap. I. *leyse húd sína III mörkum* ∴ redimat (fur) „ cutem tribus marcis; & sæpius ibidem. Item in *Gulaþingslögum*, at „ *beria húd af maní* ∴ servo cutem flagellando detrahere. Hinc derivata; „ *Eg hyde* flagello, virgis vel flagris cædo. II. Gulathingenses. *Skal skap-* „ *drottinn hafa hydt fyrer fimt* ∴ dominus ante quintum diem virgis cædat; „ sc. servum vel ancillam. Vid. Nobiliss. ac doctiss. Dni *Joh. Erici* Dissert. „ de *Expositione Infantum* p. 12. „
 - 2) Per metaphoram *trudo propello*; quemadmodum sc. vestes l. cutis „ homini, qui flagellatur, abstrahuntur & quasi detrahuntur. „

E e e e

Hinc

INDEX VOCUM.

” Hinc 3) per Ellepsin Accusativi reciproci, vel, ut vulgo loqvuntur,
 ” absolute; v. gr. *hann hydde af stad* (sc. *sig*) abripuit sese, celeriter abiit
 ” Sed harum duarum significationum exemplum ex veterum monumentis
 ” nunc certe non occurrit. Hinc verbale; *Hyding* flagellatio & quidem
 ” fere vehementior; proprie quia cutis aufertur l. certe haud parum
 ” læditur. “

” *Eg afhydi*, compos. idem quod simplex *eg hyde*, occurrit in Gret-
 ” tislaga Cap. 61. “

” Hanc Imam significationem τὸν *Húd* respiciunt composita, *eg húd-*
 ” *stryke*, vehementer flagello (vid. hist. Pass. Christi) *Húdstryking* &
 ” *húdstroka* vehementior flagellatio; verbum enim, *eg stryki*, significat qui-
 ” dem flagellare l. potius virgis cædere, quemadmodum parentes liberos
 ” castigant, a verbo *eg stryk*, quod significat leviter demulcere, velut ex.
 ” gr. feles contrectamus, unde potius dicitur *hyddur þjófur* quam *stryktur*
 ” *þjófur*, fures enim, quam pueros vel infantes, durius tractari notum est. “

” *Húdar skelmir*, flagrio, nequam, homo pessimi ingenii, dignus qui
 ” sub flagris cutem amittat. Nisi forte *culeo dignum* malis interpretari &
 ” ad significationem secundam vocis *Húd* referre, per Meton. Mat. “

” *Húdar selur* (dictio ut videtur recentior) homo dolosus & malignus
 ” vulgo dicitur, quemadmodum phoca (Isl. *Selur*) animal satis callidum
 ” habetur, nec minus scedum ac sævum. “

” *Húdlát* (a v. *eg læt*) quod, inter alia, amittere significat, idem quod
 ” *hyding* l. *húdstroka*. “

” *I húd og hár* proverbialiter dicitur 3: intus & in cute, ut: *frómur*
 ” *madur* (vir probus), *skelmir* (nequam) *í húd og hár*. *Eg þeckti* (agnosco
 ” hominem) *hann í húd og hár* qu. ad extremas usque partes &c. Et hinc, non
 ” minus quam ex antedictis, dici potest *húdar skelmir*; item *hár*, hic *líkhár*
 ” pili cutis humanæ. “

” *Eg húdfletti* idem ac *hyde* l. *húdstryke*. Nam simplex *eg fletti* signi-
 ” ficat vestem, vel quicquid tegit aut velat, detrahere. “

” Ex significatione 2da deducuntur. *Húdarklár*, equus senio confe-
 ” ctus, cujus sc. solo in corio pretium consistit & cujus *húd* macie & labore
 ” incrassatur. “

” *Húdsterkur* (Adjectiv.) instar corii durabilis, dicitur de pannis & aliis
 ” ejusmodi. Nec minus; *Húdar-skelmir* huc satis commode referri potest,
 ” ut sit nimirum veterator qui longo usu vitiorum habitum ac veluti cal-
 ” lum quemdam ac crassiolem cutem contraxit. “

” *Húd-*

INDEX VOCUM.

” *Húðkeipur*, navis futilis l. (si mavis) navis corio obducta vel circum-
 ” data, vid. Dissert. de *Hida* p. 28 & Orig. Dan. p. 87 sqq. Nam pho-
 ” carum ad hunc usum pelles adhibere Grönlandos notum est, quorum
 ” naves *húðkeipar* (in plur.) nostratibus olim sunt appellatae. “

” Ad vocem autem *keipur*, (quæ posteriorem hujus vocabuli partem
 ” constituit) quod attinet, significatio illa non eadem scalmum (secundum
 ” nostros Nomenclatores) sed *υποσκαλμιον* l. *σκαλμοθρον*, lignum,
 ” cui scalmus immittitur l. imponitur. Scalmus vero est lignum illud mi-
 ” nutulum (teres,) ex hyposcalmio prominens, ad quod remus alligatur &
 ” inter remigandum sistitur; Germ. *Ruder-Nagel*, Dan. *Roer-Pind*, nobis
 ” *Keips-nef*, quasi nasus scalmi. Est igitur in voce *Húðkeipur* Synecdo-
 ” doche Partis: *húðkeipur* qu. *húðbátur*, l. *húðarskip*. Vid. *Grænlands*
 ” *Sögu* Cap. 10. p. 36. “

” *Húðfat*, lectus nauticus portatilis, quales in historiis passim memo-
 ” rantur, quos (per Etymologiam) e corio olim fuisse oportet. “

” *Hyde*, exuvium: ut *höggormshyde*, spoliū serpentis. 2) Per me-
 ” taphoram, *indumentum* & quidem fere vilius, ut; *hann fór ur öllu hydiru*
 ” ο: exiit omnes vestes l. indumenta totius corporis. 3) Ita veterum
 ” *casas* corio intectas, (qualem in *Hida* p. 28 fit mentio) dictas fuisse
 ” opinor, vel etiam tentoria pellicea, cujusmodi in militia Romanorum
 ” memorantur, unde Danorum *hyte* l. *hytte* & Germ. *hitte* deducta existi-
 ” mo. 4) Ab hujusmodi vili ædificii genere l. similitudine *ferarum lustra*
 ” dicta videntur *Hyde*, ut; *Biarnarhydi* ο: urfi cubile & *hydbiörn*, ursus
 ” in lustro recubans; quæ satis trita: vid. e. c. *Grettisfaga* Cap. 23. Et hæc
 ” quidem de voce *Hud* & inde derivatis. Hætenus ille. “

Hufr m. p. 116. ungula, l. c. carina, quæ navis, ut ungula pedis, pars infima est;
 alias *hófr*, Alem. *huof*, Angl. *hoof*, A. S. *hof*, Belg. *hoef*. Dan. *hove*,
 Germ. *huff*, Svec. *hoof*. *Hoofslagere* iis ferrarius faber.

Hugnaz p. 138. placet, verbum Imperfon.

Hvalfrón n. p. 282, balænarum terra ο: mare, a *hvalr* balæna. A. S. *hwæl*. Theo-
 tisc. *walirim*. Balænae sunt immensæ magnitudinis bestia. Cætæ *wal* sunt
 ingentia genera belluarum & æqualia omnium corpora l. Equi marini pri-
 ma parte sunt, postrema solvuntur in piscem. In Glossario Theotisco
 subjuncto M. Gerberti itinerario Alamann. Ital. & Gall. p. 70. Ang. *whal*.
 Belg. *wal*. Dan. & Svec. *hwal*. Gall. *balaine*. Græc. *βαλαινα*. Hisp.
valiæna. Ital. *balena*. Vid. *Ihre* in hac voce.

INDEX VOCUM.

Hvítadagar p. 376. Albi dies 3: septimana in albis, quæ hebdoma festum Paschatos proxime excipit. Ab *hvíttr* albus, candidus, niveus. Al. *wit*, Angl. *white*, A. S. *hwite*, Germ. *weis*, Dan. *hvid*, Sv. *hvit*; & *dagr* dies. Ratio nominis hebdomadi huic impositi est petentibus eo tempore olim datus baptismus & conjunctæ cum illo albæ, in signum promissæ puritatis & innocentiae, ab iis inducendæ, vestes, qui fonte sacro lavabantur. Vid. du Cange in voce *Alba Joh. Olavium* in Diatribe de Baptismo p. 97. 98.

Hvoptr m. p. 228. *mystax, hann hafdi urakada hvoptana ok heck þar sitt ofan*, mysticem intonsum habuit & promissa dependebat inde barba. 2) *Gena. gefa einum a hvoptinn*, alapam alicui infligere. 3) Os, rictus. *Kasta í hvoptinn* ori injicere. Sunt autem *hvoptr* et *kiaptur* hodierno usu synonyma &, fere dixerim, ejusdem originis. De hac voce vid. *Ihre* in *Kæst*.

Hægintrúdr p. 88. facile credens, credulus ab *hægr* facilis. 2) Modestus; & *trudr* partic. pass. verbi *at trua* credere.

I.

Jardarmen n. p. 298 Terræ torques, poët., 3: mare, quod, ut torques collum, terram cingit. A *jörd* terra & *men* torques. Vid. *Ihre* in hac voce.

Inndrótt n. p. 90. Gens domestica 3: satellitium, familia; ab *inne*, domus, domicilium. Angl. *inn* diverforium; & *drótt* vide supra.

Itr p. 282. Celebris, vir melioris notæ.

K.

Kaudi m. p. 314. malus, quæ tamen significatio hodie obsoleta est, adhibetur enim tantum substant: quo notat. 1) virum malum. 2) Genium, spiritum, malum. Al. *Quad* malus. *Gwaet* pejor. Apud *B. C. Boxhorn* in Orig. Gall. pag. 35.

Keskiord n. p. 242. Cavillatio. A *Keski* f. procacitas & *ord*. n. verbum.

Kiölr m. p. 398. 1) Carina. Angl. *Keel*. Al. *cheol*. A. S. *ceol*. Dan. *köl* & *kiöl*. Brem. *kiel*. 1) Cuneus & quicquid cunei formam habet. 2) Carina Belg. *keel* & *kiel*. Gall. *quille* l. *cale*. 2) Navis major, imo poët. quodvis navigii genus eodem jure ac latinis apud Lyricarum Patrem lib. Odar I. Ode IV. Trahuntque ficcas machinæ *carinas*. In Glossario Gerberti Theotisco p. 104. Inter naves occurrit *kiel*, "Ibi rates *kiel* majores & firmæ naves. Trieris, *kiel*, latine, Græce *Dulcon* dicitur. A. S. *ceol*. navis major, navis longa, lat. barb. *ceola*, *ciula*. 3) Summa montium juga. Alii petunt

INDEX VOCUM.

petunt radicem a Gr. *κοιλος* cavus, alii a *καλον* lignum, sed *Wachterus* a *Kellen* cavare omnia hæc deducit. *Sommero celox* thema est. Quidni *κελεω* celeriter curro. Ego *kiöl* a *kíl*, Al. *kiel*, cuneo & communi utriusque negotio derivaverim; etenim cuneo diffindimus ligna, maria vero carina fulcamus. Favet huic conjecturæ declinatio plur. *kílir* naves, ut in quibusd. vett. Mss. scribitur.

Kyrrlátr p. 96. Quiete se gerens, quietus. 2) Modestus a *Kyrr*, Al. *Kirr*, Dan. *stille*, stabilis, mansuetus apud *Wachter*, qui hoc ab *kerem* naturam mutare ducit; & partic. *látr*, *látandi* se gerens, verbi, *láta* se gerere &c.

Kyrrsæti n. p. 104. Qvies. 2) Immunitas ab expeditione bellica tributisque in expeditionem faciendis. Occurrit sæpe in diplomatibus Norvegicis, a *kyrr* & *sæti* sedes. 2) Actus sedendi.

Kiörr m. p. 44. Lucus, virgultum.

Kneckia p. 88. Debilitare Al. *Knecken* terere, conterere, attritu rumpere. Dan. *Knecke* debilitare. Al. *Knick* ruptura fissura. *Knack knick* ictus, pulsus. A. S. *cnocian*, *cnacian*, pulsare.

Kollóttr p. 208. In vertice pilis carens, a *kollr* vertex, cujus pars postica *skalle* occiput & *sköllóttr* calvus. Cambro Br. *cioll*. Dan. & Svec. *kull*. Galli inde *culbuter*. 2) Caput. *hann hefer vit í kolle*, capite ingenioso gaudet. *at raka éinum koll*, caput alicui radere. Quæ rasura olim ignominiosa erat, servis aliisque in pænam facta.

Köstr m. p. 76. Strues, ab *at Kasta* jacere, 2) Struere.

Küggr p. 238. Navigium mercibus ferendis constructum, in Gerberti Glossar. p. 104. *Kocho* vocatur navigium curtum. Cætera vide apud *Ihre* in voce *Kogg* & Versuch eines Brem. Niederfachf. Wörterbuchs in voce *Kogge*.

Krækia p. 302. Inuncare, a *Krókr*. 1) Uncus & quicquid aduncum est. 2) Hamus. 3) Angulus. 4) Ambages. Angl. *crook*. Dan. Svec. Krog. Belg. *Krooh*. Gall. *eroc*. *Akkeri mikit heck á dromundinum ok var krækt fleiminum á bordit*; Anchora ingens a Dromundo dependebat, oræ navis inuncata.

Kurra p. 114. Murmurare. Dan. *Knurre*, idem Sv. *Knörren*. Brem. *Knurren*. Belg. *Knorren*. Sax. *gnurren*. Scot. *to curr* gemere ut columba. A. S. *ceorlan*, Belg. *kvenen*, *korien*, *karien*, malis suis ingemescere.

Kvittr m. p. 212. Fama serpens, rumor. A. S. *cwidung* sermo, *cyþan* narrare, *cyþe* notitia, *cyþere* nuncius. *cyþung* ruminatio.

INDEX VOCUM.

L.

- Landmuir* m. p. 98. Soli desiderium, ab *land*. 1) Terra, regio, solum, Ulph. *land*. 2) In oppositione ad mare, continens. 3) (Respectu urbium) rus. 4) (Respectu villarum) fundus. *Hann selldi land ok lausa aura*, fundum & mobilia vendidit; & *muir* m. desideria, ab singul. *muir*, forsan a *mini* memoria.
- Landskulld* f. p. 274. Debitum quod locator fundi domino debet a *land* & *skulld* debitum.
- Laudr* n. p. 278. Spuma. Angl. *lather* spuma saponacea. *allda laudri falldin* ∴ unda spumis velata. l. c.
- Laukr* m. p. 278. 1) Herba, olus. 2) Porrum. A. S. *leac*. Dan. *lög*. Teotisc. *loch* apud Gerbert. Al. *luoch*. Angl. *leek*. Belg. *look*. Germ. *lauch*. Gr. *λακωνος* olus. Ut vero cepe apud majores, ob insignem in medicina usum, magni æstimatum fuit, ad optimum ex pluribus designandum relatum est nomen. Hinc *ættarlaukr* vocatur vir familiæ suæ honor & ornamentum.
- Leggr* m. p. 302. Os, ossis. 2) Tibia, crus. Dan. *leg*, Sv. *leg*. *armlegg* carpus. *fótlegg* crus, tibia. Per metaphoram inde ductam quicquid rectum est & tibiæ similitudinem habet, ex. gr. *leggr á strái* caulis. Dan. *en stilk*. *árarlegg* pars remi manubrium inter & medietatem. *Ackeris leggr* l. c. trabs illa ferrea cui unci f. hami adferruminati sunt.
- Leida* fastidire. 2) Tædio afficere. *hvörsu þeir leiddu víkingum rán*, quomodo piratas ulterius prædari fatigarent. *leidi* tædium, nausea. Dan. *leed*. Svec. *led* turpis, tædium movens, adversus, malus, imperf. pertæsus. *Synden er mig nu leed*, peccatum mihi jam nausea est. Brem. *leed* dolor. Germ. *leid*, *trauer*. BOXHORN in Orig. Gall. *alaeth* luctus. Gr. *ληθειν* fatigare. Scot. *lethe* tædio affectus.
- Leirur*. f. p. 152. Argillosa, lutosa loca. Angl. *lerroch* locus lutosus. Sing. *leyra* f. terra argillacea. Sv. *lerra*, a *leir* m. argilla. Dan. Svec. *ler*.
- Lendr madr* p. 258. Terris donatus homo ∴ fevdatarius, vir cui *lendur* ∴ fundi in fevdum dabantur. Quæ collatio fevdi olim nobilitatis erat signum & hinc. 2) *Lendir menn* nobiles denotant, compos. a partic. *lendr* terras in possessione habens, terris auctus, a *lenda* territorium, fundus, regio, plur. *lendur*. Observante illustriss. Dno P. KOFOED ANKER (quem evergetam meum dii diu salvum & incolumem fervent) in *Danske Leksret* p. 4. *Knutr ðesir verit vídlendaztr. honunga á nordrlöndum* ∴ KNUTUS terras latiores quam quisquam alius in septentrione dominus, habuit ∴ latius imperavit. Knyt. Cap. XIIX.

INDEX VOCUM.

Alii a *len* commodatum, fevdum, vocem deducunt, sed tunc participium emergit *lentr*, non vero *lendr* fevdo investitus. Ut taceam indeterminatam rei, quæ commodatum constitui potuit, notionem, quæ, si ab *lenda* derivetur, omino certa manet. EDDA nodum solvit. *I eino landi ero mörg herof, ok er hátrr konga at setia þar rettara yfer sva mörg herod sénn hann hefir þar til valds, ok heita þeir hersar edr lendir menn á Danfska tungo 3:* in regno multa sunt territoria; mos autem est regibus iudices (*rettari* proprie notat iudicem, virum qui causas componit, deceditque) singulis dare, qui *Hersar* (duces) & *lendir menn* lingua Danica vocantur.

Leita á p. 99. Irritare.

Letia p. 392. Fatigare, dehortari, impedire, Angl. *to lett*.

Lík p. 240. Solvo, absolvo, *liuka málum*, causam, negotium absolvere.

Lim n. p. 112. Rami arborum. 2) Sarmenta. Gr. *κλεμα* virga vitea, flagellum, palmes. Svec. *lima*.

Limdólgr p. 58. Ramorum, sarmentorum helluo 3: ignis poët. a *lim* & *dólgr*.

Liómi m. p. 18. Fulgor, splendor. A. S. *leoma* lux, globus. Angl. *gleam* fulgor.

Lipting f. p. 80. Thronus, turris in navi, ab *at lypta* elevare, in altum ferre. Erat talis thronus f. turris apud nostros maiores in puppe solum structus. Sed Appiano teste de bellis civilibus scribente *καὶ πύργοις ἐπὶ τῶν νεῶν εἶχον κατατε προοραν καὶ κατα πρεμναν*. Turritæ hinc naves dicebantur a Virgil. *Æn.* VIII.

Lítlati n. p. 100. Humanitas, a *lítill* parvus, 2) submissus, comis. Angl. *little*. A. S. *litel* & *lytel*. Gr. *λιτος* tenuis. Dan. *liden*. Sv. *liten*. Ulph. *leitils*, *læti* gestio, modus se gerendi, Huic virtuti opponitur *stórlæti* superbia.

Litverpr p. 308. Colore nativo destitutus, a *litr* color, Dan. *lyd*. Sv. *let*. Scot. *letster* vocatur tinctor. Angl. *to lit* tingere; & *verpa* jacere, projicere, mutare.

Lodkápa f. p. 342. Pallium hirsutum, villosum. *lodinn* hirsutus & *kápa* f. pallium de quo vid. *Ihre* in voce *kappe*.

Lokleyfa f. p. 284. Nugæ.

Loptsvilir. f. p. 36. Hypætra ambulatio, subdiale, tabulatum ante ædes, pensile; a *lopt* quicquid elevatum est. *at fara á lopt* elevare. 2) Tabulatum, contignatio. 3) Cælum. 4) Aer. Angl. Dan. & Svec. *loft* Cambro Br. *loft*.

M.

INDEX VOCUM.

M.

- Máli* p. 260 1) Donativum, pensio, tributum. 2) Stipendium, A. S. *male* veftigal. Scot. *maíl*, Putat Dnus *Ihre* ab hac voce Cambr. *milver*, lat. miles, pululasse. vide eum in hac voce. confer Indicem vocum ad *Thorkelini* Analecta.
- Mæla* p. 6. Loqui. A. S. *mældan*, Mælogoth. *mæthian*. Dan. *mæle*, lat. mulgere, Svec. *mæla*. *mæla stod fyrer jarli*, causam coram Jarlo orare. loc. cit. 2) Accusare p. 62. *mæla efter* causam alicujus agere.
- Mannadr* p. 78. Vir factus 3: masculis viribus &, qvæ virum decent, artibus instructus, a *mann*, hodie *madr*. 1) Homo. 2) Masculus. 3) Maritus. 4) Vir fortis. 5) Vafallus. 6) Mancipium. Angl. *man*, Al. *man*, A. S. *man*, *mon*, C. B. *mon*. Dan. *mand*.
- Margteitr* f. p. 116. Valde lætus, a *margr*, multus & *teiti* lætitia.
- Meginland* n. p. 114. Angl. *mainland*, terra primaria, in oppositione ad minores 3: continens, a *megin*, *megn* robur, potestas. Al. *magen*, A. S. *mægn*.
- Meniamyrdir* p. 214. Cimeliorum perditor 3: dator, & ducta inde metaphora. 2) Vir generosus, qvi opibus utitur ut aliis beneficiat; a *men* torques A. S. *menni*, torques, monile. 2) Pretiosæ reliquiæ, item res pretiosæ. *myrder* m. proprie notat homicidam clandestinum, a *mord* cædes occultata. vid. *Ihre* in voce *mord*.
- Midhæfi* p. 314. Mediocritas, a *mid* medium & *hóf*, *hæfi*, modus, decentia.
- Mikilhæfr* p. 148. Elatus, arrogans, a *mikill* magnus, multus A. S. *myccle*, *mycel*, *mycle*. Dan. *megen*. Græc. *μεγαλος* & partic. *hæfr*, ab *at* *hafa* habere.
- Myrkvæstofa* p. 220. Tenebrarum ædes 3: custodia, carcer, a *myrkr* tenebræ, Dan. *mörke* idem. Svec. *mörk* obscurus, Gr. *μαυρος*. *Stofa* ædes, camera.
- Misbióða* p. 190. Iniqua offerre, a *mis* particula adverbativa inseparabilis. AS. *mis*, Svec. *miss*, lat. *dis*. 1) Sensum auget verborum defectum significantium. 2) Defectum rei notat. 3) Errorem. 4) Pravitatem. 5) Infortunium. 6) Diversitatem vel varietatem indicat.
- Misfari* n. p. 18. Itineris discrimen a *mis* & *far* iter.
- Misganga* p. 208. Vicissitudo, a *mis* & *ganga* itio, ambulatio, accidentia, casus.
- Mismæli* n. p. 74. lapsus lingvæ, cum aliud lingua effertur quam mens voluit, a *mis* & *mæli* sermo, loqvella.
- Mundr* p. 266. 1) Donum. 2) Dos.

INDEX VOCUM.

N.

Naddregn n. p. 306. Ensum imber, a *nadr* serpens, aspis, angvis, vipera, Al. *nadel*, *natel*. A. S. *nædle* acus. 2) Metaphorice ensis, qui per corpus vipereo serpit morfu, A. S. *næddre*. & *regn* imber, pluvia.

Næsnám n. P. 28. Captura, prædatio in promontorio facta, a *næs*, *nös* nasus, Angl. *nose*. A. S. *nase*, *næse*, *nose*. Al. *nasa*, Dan. *næse*, Gall. *nes*. Hisp. naris It. *naso*, Svec. *næsa*. 2) Promontorium cuius τξ *næs* significatio hodie tantum apud nos superest, nam *nef* nasus, *nös*, *nasus* nares appellantur. vid. WACHTER & IHRE in voce *næs*. *Nám*, Dan. *nam*, captura, occupatio, ab *at nema* capere, Al. & A. S. *niman*, Germ. *nehmen*. Græc. νεμειν.

Nídaz á p. 256. Damnum inferre alicui; a *níd* n. invidia. 2) Damnum. Ulph. *neiths*. Germ. *neid*.

Nylýse f. p. 362. Novilunium, novilunii splendor, a *nyrr* novus. Gr. *neos*, *veios*. Pez. *neu*, *nu*. Cambro Br. *nevydd*. Arm. *nevydd*, *newez*. Ulphil *nivi*. A. S. *neove*, *nive*. Al. *niuu*. Belg. *niew*. Angl. *new*. Hibern. *nua*. Sorab. *nowy*. Russ. *nui*. Gall. *neuf*, *nouveau*. Ital. *nuove*, Dan. *ny*, Svec. idem, a partic. *nu* nunc. *Lýsi* lumen, a *lysa* lucere.

O.

Oëfni n. p. 68. periculum, ab *ó* partic. privativa & *efni* materia, nervus rerum gerendarum.

Ofarir f. p. 56. Infelix iter, infortunium, ab *ó* particula privativa & *för* iter.

Ofyrerleitinn p. 230. Petulans, ab *o* priv. & *leita fyrir* investigare; 2) providere.

Ofrynligr p. 378. Amico absimilis, dissimilis ɔ: torvus, truculentus, ab *o* & *frændi* frater, amicus. A. S. *frynd*. Germ. *freund*. Svec. *fryndtlig* amicus.

Ofstopamadr p. 6. 96. Vir insolens, ab *offstopi* insolentia & *madr*.

Ognbrádr m. p. 26. Terroris accelerator ɔ: vir strenuus, ab *ógn* f. horror, terror. 2) Terror panicus. A. S. *ogha*. 3) Spectaculum quidvis f. spectrum, phænomenon mali ominis & *brádr* celer.

Ognstærir m. p. Terroris auctor sufflaminator ɔ: vir fortis qui aliis terrorem injicere potis est, ab *ógn* & *stærir* magnum faciens, augens, promovens, a *stór* magnus.

Ognsterkr p. 304. Terrore validus, pollens ɔ: qui viribus pollet validis ad terrorem aliis incutiendum, ab *ógn* & *sterkr*, 1) fortis; 2) robustus, validus, potens.

INDEX VOCUM.

Ordfærliga adv. p. 210. diferte; ab *ord* verbum. Dan. & Svec. *ord*. Alem. *uwort*.
Angl. *word*. A. S. *vord* Germ. *wort*. Belg. *woord*. Ulph. *vaurd*. a præt.
verb. *ek yrke loqvor*; *hamn orti* ille locutus est, ut erudite monet Dnus *Ihre*.
Convenit Latinorum *ordior*, loqvor, *orsus* locutus apud Virgil. *Æn.* IX.
v. 656. *fær* promptus; *ordfær* lingua promptus.

Oskepna f. p. 90. Fatum malum, ab *ó* priv. & *skepna* fatum. 2) Creatura, a ver-
bo *at skapa* formare, creare.

Otr m. p. 216. Lutra, Al. *otter* A. S. *oter*, *otyr* fullus.

P.

Pallr m. p. 144. 1) Scamnum. 2) Hodie ita vocatur tabulatum per transversam
domum structum, duabus a pavimento ulnis plerumque elevatum. Hic sedes &
lecti faminarum frequentes. Antiquum hujus usum dat *Gunnlaugi Orms-
tungæ saga*.

Pinding f. p. 284. Poena, inflictio, afflictio, a *pína*, lat. *poena*. Græc. *ποινη*.
CBr. *poen*. A. S. *pin*. Gall. *peine*. Angl. *to pine* moerore marcescere.

Plóglánd n. p. 228. Aratri terra, mensura agri apud vetustissimos populos Schytas,
Sveciæque & Germaniæ universæ incolas, alias dicta *plógr*, Dan. *plov*, Germ.
pflug, & *juchert*, Lat. *jugerum*, Lat. Barb. *arathrum*, *jochus*, *juchus*,
juctus, Gall. *charüe*. Vid. *Du Cange* & *Henr. Chr. Senckenbergii* Script.
Alamann. Tom. I. p. 140. Hic definitur esse spatium agri quod juncti
die boves arare possunt; sed differre pro varia natura soli & numero jun-
ctorum aratro boum aut eqvorum certum est. Sic *Gefiona* quatuor jun-
xit aratro boves quo describeret jugerum quod *Gylfius* illi dabat vid. *Snorre*
Sturleson Tom. I. p. 9. Sclavis, *Helmodo* teste, l. I. Cap. 12. 14. ara-
trum *par boum aut unus conficit equus*; & Cap. 88. illud *perficitur duo-
bus bobus & totidem equis*. Cum nostris in remotiores mutato res nomine
migravit; Etenim leges Wisigothorum libr. X. Cap. XIV. Italicos
partiuntur tali modo fundos, partes *aratra* vocantes, & Gallorum *charüe*
quid aliud est? Scoti, patriarum consuetudinum tenacissimi, *plouglánd* in hunc
diem agrum vocant, qui jugero respondit. Denique monendum mensuram
hanc olim fuisse realem seu veram, hodie vero imaginariam tantum esse,
qualis in Holfatia vicinisque terris est.

Plógr m. aratrum Al. *ploug*, Angl. *plau*, Belg. *ploeg*. Dan. *plov*, Bohem. *pluh*,
Pol. *plug*.

Pris m. p. 316 1) Pompa. 2) Gloria. Dan. *pris*, Germ. *preis*.

Prudr

INDEX VOCUM.

Prúdr p. 296. Magnificus. 2) Ingenuus; a *prídi* honor, decus. Sv. *prud* magnificus, ornatus, Angl. *proud* superbus A. S. *prout*. CBr. *prídi* ornatus.

R.

Rá f. p. 296. Antenna. Br. *raa*. Dan. *raae*. Holl. *raa* & *ree*.

Racki m. p. 76. Canis A. S. *ræco*. Normann. *Rachez*. Sv. *racka* canis fœmina, lat. Barb. *Racha*.

Rádbanamadr p. 392. Consiliis necem alicui intentans, a *rád* consilium. Al. *rat*. Dan. Svec. *raad*. *bani* mors. & *madr* homo.

Ráðsvinnr p. 114. Consilio prudens, a *rád* & *svinnr* sapiens.

Ráðuneyti p. 114. Consilium, a *rád* consilium sc. consilarii & *neyti* usus ab *at nióta* uti.

Rammliqr p. 58. Forti similis, fortis, validus, comp. a *ramr* 1) fortis, 2) amarus. Al. & Svec. *ram* fortis. Gr. *ῥωμη* robur. Ang. *ram* robur. A. S. *remma* Isl. idem. 2) amaritudo. & *liqr*, *líkr* similis.

Ránheimr p. 282. undæ domicilium, mansio, orbis ☉: mare a *Rán* f. undæ & *heimr*.

Raptr m. p. 412 fudes.

Reingor f. p. costæ navis, a sing. *raung* v. *röng* f. Sv. *rangr*. Gall. *varangues*, poët. pro quolibet in navi ligno arrectario fumi potest.

Retta p. 274. Dan. *rette*, rectum facere (sc. quod curvum antea fuit) erigere. 2) In ordinem redigere. 3) Componere. *at retta mál manna* lites componere, decidere. 4) restituere; *retta lut sinn*, rem lapsam restituere. *retta skadann* damnum restituere, reficere. A. S. *riht*. Dan. *rett* rectus.

Ridlaz p. 394. Ruere, vago nulloque ordine ferri, ab *at ridia* ruere. 2) movere. *ridill* turba. *ridludust fra hönum*, vagi ab eo discedebant.

Röft & *rauft* 114. cataraeta maris, gurges. A. S. *ræse* stridor impetus fluvii. a *rauft* sono nomen derivatum talium gurgitum, sonori enim maxime sunt, ideoque *málströmmen*. vulgo appellatur ad insulas Færöenses gurges, á *mál*, hodie *maal*, *mæle*, fermo sonus.

Rúm n. p. 260. 1) Spatium quodcumque tam temporis quam loci. 2) Locus 3) Cubiculum. 4) interscalmum, locus in nave per transversam inter scalmos ad transtra; a *rumr*. Dan. *rom*. Svec. *rum*, latus, spatiosus amplus. Al. *rum* Angl. *rowme* German. *geraum*.

INDEX VOCUM.

S.

- Samsmadr* p. 6. Pacis homo 3: pacificus, ab absol. *Sam.* pax concordia, unde *at fémia* concordare. 2) Componere lites. *Samningr* compositio, fœdus.
- Samflot* n. p. 262. Comitatus plurium navium, quæ una navigant. A *sam* part. inseparabili lat. *con.* & *flot* natatio, ab *at fljóta* fluere. 2) natare; hinc *floti* fluitans quid. 2) navium collectio.
- Sigla* f. p. 342. Malum navis, ab *segl* velum. Al., A. S., Germ., Dan. *segel*. Sv. idem. Angl. *sail*. Belg. *zeil*.
- Sigræz* p. 66. Vincere, verbum dep., Al. *siegen*, a *sigr* victoria. Dan. *seier*. Germ. *sieg*.
- Sinnadr* p. 54. Animo propensus, vel *sinnadr* animo faventi, propensus. *illa sinnadr* male propensus, *hvörn veg, hvorsu sinnadr?* Quo animo est? a *sinni* n. sensus Gr. *συνεσις* complexus rationis, intellectus & iudicii voluntatis.
- Sitia*. p. 178. 190. Sedere. 2) Manere. 3) Dominari. *at sitia at stóli, stadnum* &c. throno insidere 3: imperare. *sitia uti* foris sedere, sub dio manere. Proprie dicitur de iis qui olim, magiam exercentes, noctes sub dio peragebant. At quem in finem? Larvæ geniiqve, lucem diurnam, traditione, haudquaquam perferentes, noctu loca circumibant; Qui igitur ab illis nova ventura percontari vellent, insomnem agere debuere noctem, in compitis, præsertim quadriviis jacentes. Quæ vero aptissima negotio nox esset anni prima five utriqve veteri & novo communis censebatur.
- Skacki* m. p. 168. Inæqualitas, discrimen.
- Skarpleitr* p. 28. Acutus vultu, ab *skarpr* acutus. Al. & Franc. *sarf, sarph*. Angl. *sharp*. A. S. *scearp*. Belg. *scharp, scherp*. Dan. & Sv. *skarp*. Germ. *scharf*, proprie de acie ferro secando apta dicitur; transfertur autem inde 1) ad res quascunqve quæ aciei instar alias penetrare valent, sic intellectu, visu, tactu acuta, mens, oculi, acida, ignes, frigora, dicuntur. 2) Ad res quæ in acutam oram prominent, ut in *skarpleitr*, significat enim virum facie macera & in acutum prominente. Dan. *tör og tynd i Ansigtet*, a *skarpr* & *lítta* videre, cernere. Gr. *λευσσω*. Ulph. *wlaðtan* intueor. Inde *lit* facies. A. S. *vlitan* & latinorum *vultus*, iudicio Dni *Ihre*.
- Skebardi* m. p. 310. Navis. Scot. & Gall. *gabard* navis genus.
- Skeid* f. p. 54. Navis longa, cursoria, phaselus, A. S. *Scegþ* trieris, liburna apud BENSON, *Scegd, sceidman* pirata. Græcis *σχισεριον* locus in navi est, imo *σχασηγια* apud Hesichium portus. A structura oblonga & præacuta pectinis

INDEX VOCUM.

pētinis instar textorii, etiam *skaid* dicti, ut mare eo facilius finderet & transcurreret undas, appellationem derivari crediderim, *skida* enim findere est & *scindere*. Gr. *σχίζειν*. Al. *scheiden*. A. S. *scadan*, *sceadan*. Fr. *scheiden*. Belg. *scheiden*.

Skaka p. 261. Quatere, concutere. Angl. *shake*. A. S. *scacan*, *sceacan*, *sceacel* plectrum. Sv. *skaka* divaricare.

Skelfa p. 266. Titubare, tremere. 2) horrere. A. S. *skylfan*.

Skella p. 204. Clangere, tinnire, clamorem edere. 2) Culpare, aliquid alicui obijcere, inculcare, conviciari. Germ. *schelten*. Dan. *skialde*. Svec. *skälla*. latrare. 2) Conviciari. Hodie apud Islandos de complosione quaque, Dan. *basken*, tantum adhibetur; *Brimit skelliz uppá bergit*, æstuanes quatiunt saxa fluctus. *Rassskella* pedicem manu verbare. *Skellen* apud Kilian. tintinnabulum. Apud Gerbert: n. 27. *scella* & *schelle*.

Skiávindauga p. 192. Speculatorium & aëre trajectum foramen: fenestra; a *skiárr*, Genit. *skiá*, 1) Specula. 2) Operculum, fenestra, cuticula pellucida obductum. A. S. *sceavunge* specula. Germ. *schauw*. Belg. *schouwe*. Norveg. *skió* operculum cuticula pellucida obductum quo foramen caminis, extincto igne, obturatur. Nec aliunde Belgarum *schouwe* culmen domus & Germanorum *schofs* derivari puto. Rationem addam; illa vero hæc est; Solebant veteres antiquissimo tempore fenestras, non in parietibus, ut hodie vulgo fit, verum in tecto aut culmine domus collocare; has Islandiæ habent domus plurimæ, a me sæpius visæ, illas in Westrogothia observavit Dnus KALM. Omnia ab *at skiá* videre, speculari, quæ vox, hodie obsoleta, in diplomatibus aliquoties occurrit; *hann skiádi giörningenn*; actum vidit, recognovit. A. S. *scheavian*, *schyan*. Al. *schauion*, *scouuon*. Belg. *schouwen*. Angl. *shew*, *show* monstrare. Dan. *skue*, videre, considerare, oculis lustrare. *Vindauga* quodlibet foramen dici potest per quod aër liberum habet iter; ab *vindr* 1) Aër. 2) Spiritus. 3) Ventus. Et *auga* 1) Foramen. 2) Oculus.

Vocatur alias apud nos fenestra *glugg* atque *lióri*; Hæc est Norvegorum, *lióre* foramen in cacumine domi, hodie sæpissime quadratum & cuticula obductum. Vid. PETRI QUIRINI. Iter ab illustr. Dno G. SCHÖNING Danice translatum notisque illustratum Tomo 2. Actorum Societatis Scientiar. Nidrosiensis p. 126. Celtis *Lwfer* origine idem, significatum eundem ac *skiö* Norvegorum habet; Illa vero apud Danos vicinosque Svecos rure in casis hodie dum manet, *glugg* ab illis dicta.

INDEX VOCUM.

Skickia p. 76. Toga, Sv. *kåpa*, *mantel*. Dnus SKIÖNNING 2 D. p. 214. n. h. LA. GERBRING Svearik Hist. Tom. I. p. 419. vestimenti genus utriqve sexui commune. vid. Gunnlogi Ormstungæ sagan p. 102. conf. Olavi Tryggv. hist. part. II. p. 163. & Þordar Hrædu sag. Cap. VI. Valde latum longumqve, gladius qvippe eo tegi potuit. vid. Víga Glums saga. Cap. 28. *Glumr hafði sverd brugdit under skickiu sinne*; Glumus gladium strictum pallio tectum tenuit. Hinc *sveipa sig í skyckiunne*, se pallio obvelare. Hoc, omnium qvippe oculis obversum, indumentum honoratum erat maximaqve cura ornatum. Superficies *möttull* dicta erat purpura, pannus, coloris rubri optimus. Vita Haraldis Hardráda. Niála Cap. 53. Ormstungæ saga. Intrinsecus pellibus pretiosissimis, jam albis, jam griceis subtecta. Ol. f. Tryggvini pag. 169. Arons saga. Nolas illi affigere solebant, queis obvii, non æque honorabiles, monerentur cedere; meminit talis Diarium Vadstenense; habuit togam ex pellibus murium Armenicorum qui intus facti erant a capite ad calcem, pende-
bat vero unicuique animali tintinnabulum de collo & annulus aureus ab ore cujusqve. Islandi vero vestibus nolas licet assuisse non memorentur, ornatui eqvorum adservierunt, occurrit enim *at ríða vid hrímanda*, ephippio clangorem edente eqvitare.

Skiöldþili p. 74. Paries, ex coaptatis invicem asseribus constabat.

Skytningr p. 42. 1) Collatio, pensio quæ a pluribus confertur. 2) Diverforium, caupona; a *skot*. Sv. *skott*. Angl. *scot*. Belg. *schott*. Gall. *Escot*. Britanno in Gallia populo *scod* & *scot*, symbolum. 3) Fædus. Omnia ab *at skióta* 1) trudere, impellere. 2) neutral. prominere, unde Island. *skuti* α) prominentia, id quod prominet. β) specus. 3) jaculari. 4) conferre. 5) Crescere. 6) attestari. 7) appellare. 8) incusare. 9) differre. 10) suggerere. *Skytningr* vero diverforium ideo vocatur, quod, litantes lætitiæ patri collatis primum symbolis, ex præscripto Magni Norvegiæ Regis, vulgari cognomine *Nudipedis*, una potare debebant. Certæ tum primum domus certiqve patres familias constituti sunt qui cauponas & diverforia exercerent.

Skockr m. p. 68. Umbo clypei. Hodie thecas acuum teretes *skock* vocamus.

Skraut m. p. 264. Ornatus elegantia, amictus elegans; cognatum est *skrud* ornatus, amictus, A S. *scrud*. *Skrautmenni* & *skrudmadr* homo ornati, pompæ, deditus & sumtuose vestitus, apud nos sunt synonyma; adeoque *skraut* cognatum est cum sequenti.

Skrúd n. p. 398. Amictus honoratior & majoris pretii, sive solennis sit sacro destinatus usui, sive profanus; nec tamen diffiteor in sensu posteriori *skrudklædi* sepius quam *skrud* a majoribus appellari, ut catenus accurrata sit Dni IHREI
senten-

INDEX VOCUM.

sententia de hac voce dicentis, " certe *skrud* apud nos nunquam de veste vulgari sed de amictu solenni & ceremoniis consecrata usurpatur. A. S. *skrud* vestitus, vestis, hinc *skryda* A. S. *scredan*. 1) Ornare. 2) Vestire, inde Dan. *skræder* sartor, nisi a *scredan* comminuere mavis.

Skúfadr adjectiv. p. 280. Floccis obfitus. 2) ornatus.

Skúta f. p. 198. Cymba cursoria. Angl. *scute*. Hib. *scud*. Sax. *sküte*. Belg. *schuyte*, lembus, lembunculus, navigiolum, cymba, alveus, linter. Dan. *skoite* calceus quo in glacie curritur, utrumque ab *skiótr* celer.

Skutilsveinn m. p. 240. Minister a mensis; a *skutill* m., quam vocem GUDMUNDUS ANDREÆ aliique plures mensam denotare ajunt, sed an recte, valde dubitarem. Et facilius sum credere *skutul* lancem denotare in qua esca apponitur, nam dictio *at skióta fram skutli fyrir einn*, scutulam alicui apponere nihil certum statuit. Esto *skutill* mensa, at saltem portatilis, ab *at skióta*, ex loco in locum movere, quæ majores usos esse vix ullus ostendet. Et enim longis & pavimento affixis, ita ut immobiles starent, mensis utebantur, & eundem morem rusticolæ plurimis in locis in hunc diem fervant. Officium s. munus *skutilsveina* 3: ministrorum a mensis, nostra conjectura, lucem sceneratur, illorum enim erat lances in mensas ducere & prandentibus fercula apponere. Vid. Jus Aulic. Et in dialectis *skutill* est A. S. *scuttel*. Al. *scuzzele*. Germ. *schüssel*. Angl. *scuttel*. Belg. *schotel*. Ital. *scodella*. Hisp. *escudilla*. Gall. *escuelle*, *escuotillon*, a Lat. Lanx, patina, *scutula*, quod diminutivum est *scutra* vasis genus aneum.

Sleituliga p. 190 Langvide, tarde, a *sleita* pigrities. A. S. *slæy* piger, *sleyd* pigrities.

Slíðrvöndr m. p. 268. Vaginæ virga 3: ensis qui vagina custoditur, a *slíðr*, Sv. *slida* & *vöndr* m. Virga. Dan. *vaand*. Angl. *vand*. Sv. *vand* baculus.

Slippr p. 76. Inermis, inops. ab *sleppa*. Dan. *slippe*. Svec. *slippa*, dimittere, cadere facere; 2) elabi. 3) subterfugere.

Stóð f. p. 262. Tractus. 2) Vestigia. At *slæda* spargere.

Snarrlíndr m. p. 246. Acer ingenio, a *snarr* celer, Sv. *snar*. Dan. *snart* cito, celeriter. Et *lund*, mens, animus, ingenium.

Sniallr p. 266. Alacer, promptus agendo. 2) Clarus, inclytus. A. S. *snel* celer. Al. & Belg idem. Germ. *schnell*. Ital. *snello*. Gall. vet. *isnell*. *Sniallr í tali*, lingua promptus, disertus.

Sparda f. p. 14. Tigillum, frustulum ligni, Angl. *spar*. Dan. *spar*. Est & armorum species *sparda*, quæ in Hakonar saga occurrit; *skótar höfdu mest boga*
ok

INDEX VOCUM.

- ok spördor*, ♂: Scoti arcibus & securibus Hibernicis maximam partem armati erant; est enim A. Saxonibus apud BENSONUM *spard* securis Hibernica.
- Stafkarl* m. p. 286. Baculi homo, homo qui baculo niti ob valetudinem corporis infirmam opus habet ♂: mendicus, a *stafr* m. scipio, baculus, A. S. *stæf*. Dan. *staf*. Germ. *stab*. Angl. *staff*. Sv. *staf*. & *karl*. 1) Vir. 2) Senex.
- Steindr* p. 272. Colore obductus, a *steinn* lapis. Ulph. *stains*. A. S. *stan*. Al. *steins*. Dan. Belg. *stein*. Angl. *stone*
- Stólkóngr* m. p. 318. Throni Rex ♂: imperator orientis, Constantinopoli sedens, a majoribus ita dictus; a *stóll* m. 1) Sel.a. Ulph. *stols*. Al. *stuol*, *stual*. Belg. *stoel*. Dan. Sv. A. S. *stol*. Angl. *stool*. Russ. *stole*. Pol. *stolice*. Slav. *stol*. Cambro-Br. *yftol*. Germ. *stul*. 2) Thronus. *kóngr* Rex.
- Stórrædi* n. p. 18. 1) Audacia. 2) Facinus, res magnæ molis. 3) Res perniciofa & alexæ plena. *Enn vid stórrædi hans ok þat at ver erum her kommir þa mun honum lítit fyrir at gera þat af mínum koste sem hann vill*; loc. cit. ♂: ut vero quævis audet & nos hic præsentés sumus, parvo negotio, rebus nostris finem, qui illi placuerit, dabit. *Bindaz fyrir stórrædi*, rem magnæ molis aggredi, in se suscipere. *Her er ætlat til stórræda*, facinora jam animo volvuntur. Hávarðs saga Ifird. Cap. ' *Til stórræda nockra munu þeir ætla sagdi Hallgerdr* facinora certe eos edituros esse Hallgerda affirmavit. Niála Cap. 44. pag. 66. Sic *stórrádr* facinorosus, qui res mgani momenti consiliis agit, a *storr* magnus, ingens & *rád* n. consilium.
- Strandhögg* n. p. 54. Præda pecudibus constans, quas piratæ victus indigi, ex vicinis mari locis ad litus abactas, mactarunt; a *strönd* f. littus. Dan. Sv. *strand*. Sclavis *strand*, *strana* latus & *högg* ictus.
- Sundrgerdir* f. p. 154. Verbo tenus, separantes actiones ♂: gloria, jactatio, quam quis novo vestium genere quærit, qui enim aliter se gerit ac recepta aliis docuit consuetudo, ille se ab aliis separat & singularem facit, quæ ejus actio *sundrgerd* vocatur; a *sundr* pars divisa a toto, adverb. seorsim. Dan. *fönder* Svec. *fönd*. A. S. *sunder*, diversus, singularis, seorsim; hinc *sundra* partiri, separare, dividere. *Hann sundrar sik frá ödrum*, hodie dicimus de eo qui se ab aliis aliquo modo separat nec communi ratione vitam agit. Eodem modo *Sunderhalgan* Pharisei ab A. Saxonibus vocantur. 2) *Sundr* idem notat ac latinorum particula *dis*, cui potestas partitiva inest, ut in *sundr þicki* dissensus.
- Sít* f. p. 264. Dolor, mæstitia, tristitia, moeror. A. S. *sucht* morbus. Forfan & huc referri potest verbum Svecicum *syta*, curare, Al. *sitan*, nam curæ moerorem pariunt.

INDEX VOCUM.

Sveim mikit p. 272. Valde turbulentum. *var þar sveim mikit í eyjunum.* l. c. In insulis eo tempore valde inquietum erat; a *sveima* fluctuare. 2) Circumire. Dan. *svømme.* A. S. *swimman* natare. 2) Fluctuari. *Mikit* magnum, adverb. admodum, valde, a *mikill* magnus.

Sveit f. p. 64. 1) Commitatus. Gall. *svite.* 2) Cohors, certa exercitus divisio. 3) Societas. 4) Parochia, certa territorium in Islandia, quæ in *sveiter* divisa sunt, pars.

Sveitarðratr m. p. 288. Factio & qui inde oritur. 2) Dissensus, a *sveit* societas & *ðratr* tractus quasi in partes. Et latinis eodem modo dicitur *trahere in partes.*

Sverfa p. 178. 368. Circumagere. Al. *zerben, zirben.* Svec. *Svarfwa.* 2) limare. Adverb. venire. *At lata sverfa til sláls* curare ut ad arma res veniat, armis causa decidatur. Cæterum *sverfa* nihil aliud est quam *hverfa* in gyrum agere, vertere &c. quod solide monuit Dnus *Ihre* in hac voce.

Svinnr p. 380. 1) prudens. Ut vero vir prudens intaminatis fulget moribus. 2) honestum denotat.

T.

Taka hus a einum p. 290. Ædibus incluso, supervenire, ædibus interceptum aggredi.

Tengsl n. p. 64. Juncturæ, ligamina, ab *at tengia* jungere.

Tialld n. p. 342. Dan. & Sv. *tælt* imo ruricolis. Dan. *Tiæld* ultimo *d* in *l* dum effertur colliquescenti. A. S. *teld, tyld, getld.* Al. *zelt.* Belg. *telte,* tectum, tentorium, cujus tres apud majores species erant. 1) Velamina parietum, aulæa. Dan. *betræk.* 2) Tecta quæ in navibus erigebant nautæ quamdiu in anchoris jacebant. 3) Tentoria quæis terrestre iter facientes, utebantur.

Quod Dnus *Ihre* *tiælld* a *saelt* unde *sællie* & *sællbudar* : tuguriola tumultuaria opera erectis, venire putat, fundamento caret, nisi hæc a *sæla* commodum, salus. Talia enim *sælahus* apud majores dicta, proficiscen-
tium commodo in desertis extruebantur locis & sic *sælt* v. *tælt* tectum quod commoditati nostræ inservit, notat.

Tilannadarmadr m. p. 228. Institor, præfectus, curator, inspector, a Præpos. *til* quæ motum ad locum & præsentiam in loco significat *annöd* f., genitiv. *annadar,* cura, opus, labor necessarius. *annax* curare.

Toga p. 290. Trahere, ducere, allicere.

INDEX VOCUM.

Torfæri p. 156. 1) Difficultas. 2) Periculum, a *tor* particula difficultatem involventi & *færi* facultas.

Tolkr & *tulkr* p. 270. 1) Interpres. 2) Mediator. Dan., Svec., Belg., Russ. *tolk.* Germ. *Dollmetscher.* Boruss. *tolke.* *Tulka* interpretari, mediatorem agere, quod verbum ab *tala* loqui frequentativum esse credit Dnus *Ihre.*

U. V.

Ullr p. 290. Poët. vir.

Urd f. p. 76. Saxetum.

Uppnæmr p. 66. Tolli facilis 3: levis, parvi res negotii, ab *upp* sursum & *næmr* ab *at nema* capere.

Utbod n. p. 56 1) Expeditio, mandatum, literæ, queis expeditio bellica imperatur, a part. *ut* foras, motus a loco; Ulph. *us, ut, uzuh.* A. S. *ut.* Dan. *ud.* Sv. *ut* Al. *uz.* Germ *aus.* Belg. *vut.* Angl. *out.* 2) Notat finem, ut in *utslitinn*, usu confectus; *utlifadr* decrepitus. 3) Perfectiorem notat, ut in *at utretta* perficere negotium. *Bióda* imperare, jubere. *bioda ut*, Dan. *byde op*, copias excitare, conscibere.

Valska f. p. 286. Lingva Gallica, a *Valskr* Al. *Welsch.* 1) Advena, peregrinus; hoc sensu *Valskir hiálmar*, *Valskar brynior*, arma exotica in genere. A. S. *walch* barbarus; singula contracta a *wealch* peregrinus, *walhstof* perigrini columen 3: interpres. *Walh-kynne* peregrina natio; in sensu speciali nationem significat qui diversa a dominis & eo populo qui se nobiliorem ducit; etsi advena sit, idioma, mores, instituta colit; sic Anglo-Saxones in Angliam advenæ, indigenas in Cambriam & Cornubiam fugatos in genere *Wealas* peregrinos, *Walh-kynne* nationem perigrinam in specie vero illos *Nort-Wealas* hos *Cornwealas*, respectu ad se habito vocarunt. *Vealh* peregrinus, Barbarus, exoticus; *Wealþeod* idem ac *Walhkynne*, *Veallian* peregrinari. Cæterum in *Valinkunnr* bene notus, vir insignis probitatis & *Wachterus* & *Ihre valinn* electum bonum (sive ab *at velia* eligere veniat, sive a *vel* A. S. *veal*) cum *Valinkunnr* peregrino confundit quod a *vel* peregrino venit.

2) κατ' ἐξοχην & in specie a) populus natio, advena & qui diversa a dominam te lingvam instituta habet e. gr. *Walli* in Anglia. b) In sensu magis circum scripto certus populus queis cum majores commercia frequentes exercuerunt, a) Galli præsertim maritimi primam excursionibus piraticis obnoxii, deinde

INDEX VOCUM.

deinde commerciis, assueti. Hinc *Valland* Gallia, ut in *KNYTLINGA*; *Syner Adalvádz voro Þá vestr á Vallandi i Nordmandia*.

Ut vero in orbe Boreali doctrina religioni Christianæ, ob rationes politicas, sed impias, conjuncta, Romam soli cœliqve dominum omnes edocuit, Italia peregrinationibus, nobis *Walfart* dictis, inclarescere cœpit. Hinc *Walskr* Italus, Latinus, dicebatur; & *Welskland* Italia a nobis in hunc etiam diem *Walland* Dan. *Welschland* appellatur.

Vanda p. 144. Curare, cura aliquid facere. *Þat skal vel vanda sem leingi á at standa* cura id faciendum est, quod durable esse debet, a *vandi* 1) malum. 2) Difficultas, periculum. 3) Cura quæ a periculo s. difficultate, ut tollatur, emergit. 4) Diligentia. Dan. olim. *vande* hodie *onde*. Sv. idem. *Vandr* 1) malus. 2) difficilis. In participio accuratus, vir ad unquam factus. *Vandr at virdingu sinne*, vir suæ æstimationis amantissimus, vir integer vitæ scelcrisque purus. *Vanda um* 1) increpare. 2) limam addere, perpolire.

Varpa p. 102. Jacere, projicere. 2) promovere. Vlp. *wairpan*. A. S. *weorpan*, *wyrpan*. Al *uuerffan*. Belg. *werpen*. Lat. Barb. *verpire*. Dan. *varpe* apud nautas dicitur navem, jactis anchoris, attrahendo promovere.

Varpa aundunni spiritum jacere 1) exhalare. 2) suspirare.

Vedrviti p. 270. Venti index. 2) Homo inconstans. Tevt. apud Gerbert. *weterhano cheruca*, Dan. *weirhan* triton; a *vedr* ventus & *viti* index, monstrator, dux.

Veidarfæri. Instrumenta ad capturam pertinentia, a *veidi* captura in genere. In specie vero. 1) Venatio. 2) piscatura. *Veida* capturam exercere. Germ. *weiden*. Sv. *weda*. IURE a *wed* sylva venationis & capturæ primario loco dictum esse putat.

Vidbreckr p. 386. Acclivis, a præpos. *vid* ad & *brecka* clivus.

Vigi n. p. 248. Propugnaculum, locus defensionis aptus, a *víg* pugna, cædes. A. S. *víg*, ab *at vega* ponderare, in altum ferre. 2) Cædere.

Viggýrdla p. 300. Naves in pugnam conjungere, a *víg* & *gyrdla* cingere a *giörð* cingulum.

Vinna p. 76. A. S. *vinnan*, facere, operari. *vinna á einum* alicui læsionem inferre. 2) Occidere.

INDEX VOCUM.

Virki n. p. 290. 1) Materia unde aliquid fit. 2) res facta, opus. Angl. *work*, *Hervirki* factum violentum, damnum vi datum. 3) Propugnaculum. *Danavirki*, Danorum opus ingens illud stupendæ molis ad fines Cimbriæ propugnaculum, ab *at virka*. A. S. *wircam* operari.

Viti m. p. 146. 1) dux, *oddviti* primipilus. Index, Pharos, ignes quævis signum de adventu hostium dabatur.

Vördr m. 266. A. S. *veard*. Al. *uarta*. Germ. *warte*. Gall. *garde*. Ital. *guardio*. Svec. *waard*. 1) Custos, tutor. 2) Præfectus. 3. Excubitor, *standa á verdi*, excubias agere; *hallda vörd*, idem, *varda* custodire, Angl. *ward*, Gall. *guarden*, Ulph. *vardian*. A. S. *veardan*. Al. *uarten*. Germ. *warten*. Dan. *varte*. *skal jeg varte det*, num quid ego ejus curam habebo? Hinc *varnadr* omnia, tam personæ, quam res quæ in nostra tutela sunt, Dan. *waardnet*. Et hinc est quod rustici, glebæ adscripti *waarnede* dicuntur cum ad familiam domini fundi, in quo degunt, pertineant ac in ejus tutela sint. Nec tamen vox primogenia significatione aliquam servitutem involvit, etenim ævo medio viri principes inferiores cum omnibus quæ ad eos pertinere in tutelam immunitate fruituros gratiose sæpius receperunt; Et est verisimile homines infirmiores ætate ista, cæde & sanguine injuriisque fæda, certa pro defensione potentioribus officia sponte libereque obtulisse, sed quæ tempora, ut alia quævis apud posteros, in debita, unde servitus nata est, magno mortalium damno commutarunt.

Vos n. p. 294. 1) Humor. 2) Labor, molestia, quem humiditas parit. Dan. *vod*. Sv. *waat*. Isl. *votr*, *vot* humidus, humida, *vott* humidum, a *vattu* aqua, Ulph. *vato*.

P.

Þaungull m. p. 276. Algæ marinæ frutex. Scot. *tangle*. Angl. a *þáng* alga.

Þembi þriótr p. 313. ventris homo ꝑ: deses, ignavus, homo cui cura stomachi unica est, a *þömb* venter, stomachus. A. S. *wæmbede* ventriculosus. *þemba* ventrem sufflare. 2) tendere. 3) niti. *Þriótr* homuncio, iners, qui virtute caret. *Þriota* deficere.

Þingstöð f. p. 122. Comitiorum statio, ꝑ: locus, comitium. A *þing* forum, comitium. 2) Judicium, comitia, conventus. A. S. *þing*. Dan. Sv. *ting*. *Stöð* statio. *Skipstöð*, statio navium. *hestastöð* sepes quæ equi custodiuntur, ab *at standa* stare,

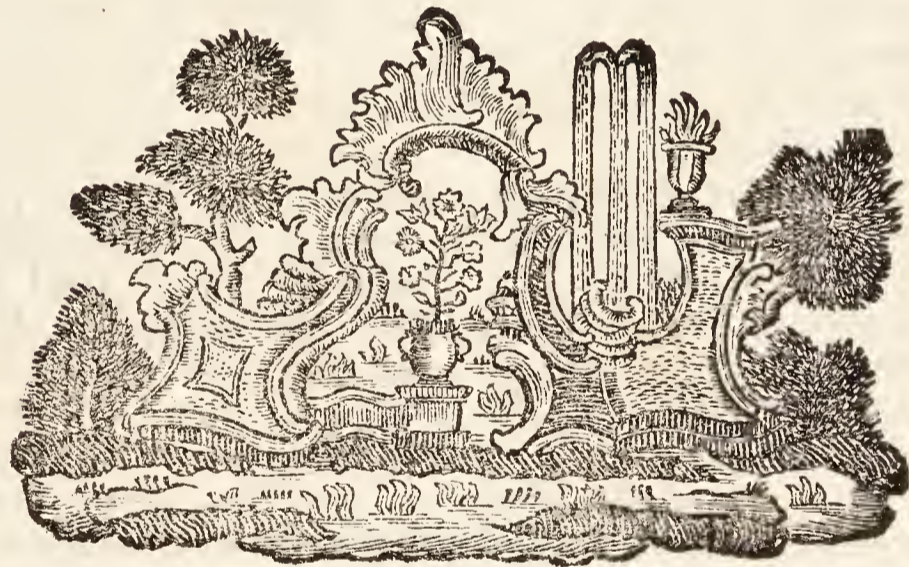
INDEX VOCUM.

Dys m. p. 310. Strepitus. Dan. *dyffe* & *tyffe* strepitum componere, sopire.

Pruma f. p. 36. Tonitru, poët. prælium loco c. ab ingenti, quam exferit, vi, tonitru sic dictum puto, nam verbum, apud occidentalis Islandos *Pruma* laborem sufferre, probabile facit olim *Pruma*, accusat. *Prumu* robur denotasse. A. S. *trum* robustus, firmus, *trumor* firmior, *truma* cohors, *trumian* convalescere, vires recipere, *trumlice* firmiter, *trumnessè* robur, firmitas, firmamentum, *trymman* hortari.

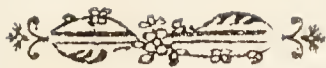
Prumir p. 312. Tremet. *Nu Prumir grund grytt yfer hönum*, jam super eo terra tremet lapidosa, ab *at Pruma* tremere instar aëris tonitru moti.

Pulr m. p. 314. Vid. in Indice Vocum ad *Vasthrudinis mál*.

ERRATA.

Pag. 5 lin. 19 delenda sunt verba, comitem	— 112 — 15	runn til skagar leg. runnu til skógar
<i>Sigurdum,</i>		
— 13 — 24 exiperet leg. exciperet	— 114 — 19	stad leg. þad
— 15 — 4 subbesse leg. subesse	— 117 — 19	quidem leg. quidam
— 15 — 6 addesse leg. adesse	— 118 — 17	<i>Nagnus</i> leg. <i>Magnus</i>
— 17 — 12 aume leg. a me	pag. 120 lin. 25	birker leg. birter
— 19 — 21 confiliaverat leg. conciliaverat	26	einrrar <i>add.</i> meyar
— 26 — 18 Ægnbradr leg. ógnbrádr	— 123 — 19	<i>Comito</i> leg. <i>Comite</i>
— 28 — 17 þá leg. var	— 128 — 7	<i>Magnuse</i> leg. <i>Magnusar</i>
— 38 ult. lin. þeim l. tveim.		— penult. na l. nu
— 41 lin. 19 pagus leg. pagos	— 130 — 2	þveir l. tveir
— 42 in nota (d) transegit leg. transigebat	— 143 —	iras leg. iratus
— 43 lin. 14 come leg. comes	— 149 —	penult. habitabant l. habitabat
— ead. — 17 potusque leg. potuque	— 155 — 12	ferdatarius leg. fevdatarius
— 47 — 3 esset leg. erat	— 259 — 19	affactus l. affatus
— ead. — 16 <i>Magnus</i> leg. <i>Magnum</i>	— 168 — 25	giörfiligaztinn l. giörfiligaztann
— 49 — ult. quod leg. quam	— 173 — 3	<i>Hallvardus</i> l. <i>Haralldus</i>
— 51 — 19 <i>Olaus</i> leg. <i>Magnus</i>	— 175 — 8	mode l. modo
— 57 — 21 copiam l. copias	— 178 — 18	<i>Briofreip</i> leg. <i>Briofstreip.</i>
— ead. — 24 obvium leg. obviam		ad lin. 2. 1166. leg. 1136
— 61 ult. non, cessurum leg. non cessurum	— 185 lin. 20	possimas leg. possumus
— 63 — 26 <i>Röguvalldus</i> leg. <i>Rögnvalldus</i>	— 187 — 16	hac l. hoc
— 66 — 3 legnig l. leynig.	pag. sequenti 188	pro 187 leg. 189
— 67 — 25 aggressionem l. aggressionem	— 191 lin. 9	accubit l. accubuit
— 69 — 19 indigenas leg. indigenarum	— 194 — 17	fnud l. fund
— 74 — 1 utregner l. utdregner	— 198 — 23	ei l. & penult. <i>hæ</i> leg. <i>hic</i>
— 75 — 15 ashyamtionem leg. ad hyemationem	— 203 — 9	neque-succedatur l. ne succendatur
— 76 — 17 gestari leg. gestare	— 207 — 1	facto tua l. facto tuo
— 79 — 2 oblegat l. ablegat	— 21 —	usu leg. usum
— 80 — 20 dog l. dag. l. 25 mardr l. madr	— 218 — 20	hæfæti l. háfæti
— 81 — penult. fatollitibus l. satellitibus	— 119 — 4	interrupes, l. inter rupes
— 82 — ult. hana leg. hann	— 10	occideret l. occiderent
— 83 — 23 calumniaries l. calumnieres	— 222 — 4	<i>Astrifarsyne</i> l. <i>Asteifarsyne</i>
— 84 ad 2. 1046 leg. 1047	— 226 — 13	heimfaranleifi l. heimfararleifi
— 85 — 10 <i>Comites</i> l. <i>Comitis</i> lin. 12 leg. piraticæ.	— 227 — 5	oc l. ac
— 95 — 1 defectus l. devectus	— 244 — 15	<i>post verbum</i> henni <i>add.</i> hart
— 93 — Kalladr leg. Kalladr	— 245 — 24	decicur l. dicitur
— 106 — 6 stórádr, leg. stórrádr	— 251 — 24	autum l. autem
13 <i>Haralldr</i> l. <i>Harallds</i>	— 255 — 5	cupire l. cupere
— 107 — 13 Nor tagorum Nordmannorum	— 264 — 5	vas l. vos
— 110 — 19 bardaganu leg. bardagann	— 268 — 12	badvars l. bödvars
— 111 — 9 rogobat leg. rogabgt	— 270 —	penult bænum l. bænum
19 ferat leg. fecerat	— 271	penult. ut <i>expungendum</i>
	— 282	lin. 12 marg l. margr.

pag. 283	lin. ult.	virum l. vivat	pag. 404	—	um bor l. borgarhlidinn, l. IX
— 289	— 2	p. verb. <i>Endridius</i> alteri autem			aþr l. eþr lin. 23 Kol-
pag. seq. 290	279	leg. 291			beins l. Kolbeins
— 291	lin. 19	cantilinam l. cantilenam lin. ult. armorum <i>delendum</i> .	— 405	— 6	foveas l. foveas. lin. IX
— 292	19	alldri l. elldri. ult. dyrgreipi, leg. dyrgripe	— 409	lin. 13	naves leg. navem
— 299	— 16	facimus l. facinus	— 421	— 22	tacitiram l. tacituum
— 300	— 13	<i>Erlendr</i> l. <i>Erlingr</i> item p. 302 leg. 24	— 436	— 8	allra leg. allri
— 303	ante penult.	fibulata leg. fibulato	— 437	— 6	adifceret l. addifceret
— 310	lin. 12	þiörþys leg. liörþys	— 443	— 2	in fylva quodque fito
— 312	— 19	þvings l. þveings	— 453	— 10	dediti l. dedit
— 314	— 15	pammr l. palmr	— 460	— 16	broder hans stod l. burder hans stodu
— 320	— 14	þu l. þá	— 461	— 17	fratri ejus, <i>substituendum ei</i>
— 323	lin. antepenult.	Allabantur l. allabuntur	— 463	— 22	titulam l. titulum
— 337	— 14	festam l. festum	— 467	— 20	immesgens l. immergens
— 354	— 18	post verba sem var, add. var þo gert	— 473	— 22	qvæ leg. quam latere
— 355	lin. ult.	vigil leg. vigilem	— 475	— 14	salubris
— 361	— 2	<i>Sveinn</i> leg. <i>Sveini</i>	— 483	— 13	profiscitur l. proficiscitur
— 363	— 2	discedere l. discedere	— 489	— 6	föran l. forfan
— 364	— ult.	þeirluk a l. þeir luka	— 503	— 8	benignitatem l. benignitatem
— 371	— 2	virifimile l. verifimile	— 507	— 13	magnitudo l. malitia
— 374	— ult.	balldaz	— 508	— 13	heita l. heita á
— 376	— 15	bropr leg. brodr	— 511	— 7	conciliavit l. conciliabat
— 383	— penult.	fatorum adde fors	— 517	— 20	corrabarato l. corroborato
— 377	— 7	fuis l. suos	— 521	— 19	diebus l. dierum
— 395	— ult.	post verbum funus add. sepelit	— 526	— 22	audrum megum l. audrum megin
— 402	— 11	stadinn add. oc skipa finum mönnum stadinn	— 527	— ult.	multos l. multas
			— 529	— 2	verbum fuerat <i>excludendum est</i> l. 8. ingritatem l. integritatem
			— 535	— 14	consentat l. consentit.

PAGINATION

SKIPS P. 422 & 423,

~~424~~

